

T.C. KOCAELİ ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
TÜRK DİLİ VE EDEBİYATI ANABİLİM DALI
TÜRK DİLİ VE EDEBİYATI BİLİM DALI

KOCAELİ İLİ KARTEPE İLÇESİ AVLUBURUN KÖYÜ AĞIZI

YÜKSEK LİSANS TEZİ

Büşra BALBAY

KOCAELİ 2021

T.C. KOCAELİ ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
TÜRK DİLİ VE EDEBİYATI ANABİLİM DALI
TÜRK DİLİ VE EDEBİYATI BİLİM DALI

KOCAELİ İLİ KARTEPE İLÇESİ AVLUBURUN KÖYÜ AĞIZI

YÜKSEK LİSANS TEZİ

Büşra BALBAY

Danışman: Prof. Dr. Adnan Rüştü KARABEYOĞLU

Tezin Kabul Edildiği Enstitü Yönetim Kurulu Karar ve No:

09.06.2021/13

KOCAELİ 2021

ÖNSÖZ

İletişim araçlarının artması, insanların kırsal bölgelerden uzaklaşması ve şehre yapılan göçler doğrultusunda ağız verileri günden güne azalmaktadır. Okullaşmanın artması, sosyal medya vb. sebeplerle ağız özelliklerinin, yaşlı kimselerden gençlere yeterince aktarılmadığı görülmektedir. Bu gibi sebeplerin yanında ağız araştırmalarındaki en zor meselelerden biri de göçmen ağızlarının izini sürmektir.

Avluburun köyünde yapılan bu çalışmada, dar alanda derin çalışma prensibi benimsenerek kökleri Deliorman-Razgrad'a dayanan bu topluluğun izini sürmek, ağız sınıflandırmalarına yardımcı olmak, dağılmış hâlde bulunan göçmen ağızlarının yerlerinin tespitinde veri sağlamak amaçlanmıştır.

Kocaeli'nin Kartepe ilçesine bağlı Avluburun köyünde yürütülmüş olan bu çalışma için ön araştırma, ses kaydıyla veri derleme, metinleri yazıya geçirme, inceleme yöntem ve teknikleri kullanılmıştır.

Derleme öncesi köy hakkında bilgi edinilmiştir. Kaynak kişilere yöneltilen sorular ve soru yöneltmede dikkat edilecek hususlar gerekli kaynaklardan araştırılmış ve not alınmıştır. Köyün konumu itibarıyla olan zorluklar göz önünde bulundurularak ulaşım saatleri belirlenmiştir. Köyün muhtarı ve köyde kılavuzluk edecek kişilerle iletişime geçilmiştir. Derlemeler ses kayıt yöntemiyle elde edilmiştir. Kaynak kişilere gerekli görüldüğü noktada çalışmanın ağız araştırması değil, bir “*gelenek ve görenek*” araştırması olduğu söylenmiş, böylelikle kaynak kişinin ağız özelliklerini değiştirmemesi amaçlanmıştır.

Kaynak kişi seçiminde yaşlılık, ağız özelliklerini koruma, köyden pek dışarı çıkmamışlık ve öğrenim düzeyi düşüklüğü birincil ölçütleri oluşturmuştur. Köyde, kırktan fazla kişiyle görüşülmüş, bunlardan 24 kişinin ses kaydı, araştırmaya uygunluğu sebebiyle metne dönüştürülmüştür. Kaynak kişilerle yapılan görüşmeler, soru-cevap yönteminden öte sohbet şeklinde gerçekleşmiştir. Olabildiğince kaynak kişiye engel olunmamaya çalışılmış, gerekli yerler de soru yöneltilerek konuşmaya

yön verilmiştir. Ses kayıtlarının metne geçirilmesinde “*audacity*” programından yararlanılmıştır. 20 metin; metin ve satır numaralarıyla belirtilerek incelenmiştir.

Transkripsiyon işaretleri için “*Ağız Araştırmaları Bilgi Şöleni*” nde kabul edilen işaretler esas alınmış, ek olarak *u*° sesi için Mukim Sağır’ın “*Erzincan ve Yöresi Ağızları*” adlı eserinden yararlanılmıştır. Transkripsiyon işaretlerinin International Phonetic Alphabet (Uluslararası Fonetik Alfabe)’teki karşılıkları verilmiştir.

Bu çalışma, Birinci Bölüm, İkinci Bölüm, Ses Bilgisi, Şekil Bilgisi, Sonuç, Metinler, Sözlük, Dizin, Kaynakça ve Ekler olmak üzere 10 bölümden oluşmaktadır.

Giriş bölümünde Deliorman Türkleri ve Bulgaristan Türkleri Ağızları hakkındaki araştırmalara, Deliorman Türk Ağızları ile Gagavuzca arasındaki bağlantılara, çalışmanın amacına, kullanılan yöntem ve tekniklere yer verilmiştir. Çalışmanın bölümlerinden bahsedilmiştir.

Birinci bölümde, *1877-78 Osmanlı-Rus Savaşı’na temel hazırlayan sebeplerden daha sonra savaşın seyrinden, göçmenlerin Anadolu’ya gelişi ve iskân edilmesinden* bahsedilmiştir. Bu bölümle toprak değişiklikleri, göçmen psikolojisi, savaşın nedenleri ve sonuçları, göçün ve iskânın nasıl gerçekleştiğinin ortaya konması amaçlanmıştır.

İkinci bölümde, *Avluburun köyünün genel coğrafyası, tarihi, ekonomik ve kültürel özellikleri* incelenmiştir. Gerekli yerlerde ekler verilmiştir.

Üçüncü bölümde, *Kocaeli İli Avluburun Köyü Ağız İncelemesi* yapılmıştır. *Ses Bilgisi* ve *Şekil Bilgisi* alt bölümlerinde Avluburun köyü ağzının, ses bilgisi ve şekil bilgisi incelemelerine yer verilmiştir.

Sonuç bölümünde, yapılan incelemelerin sonuçları paylaşılmıştır. Avluburun köyü ağzının Kuzeydoğu Bulgaristan Ağızları grubunda olduğu belirlenmiş ve Anadolu’da *Gacal*, *Çıtak* olarak isimlendirilen gruplarla benzer özellikler gösterdiği ortaya konmuştur. Ayrıca damak *ŋ* kullanımının az da olsa görüldüğü örnekler mevcuttur. *h* sesinin hem düştüğü hem de türediği örnekler görülür. Şimdiki zaman çekimi farklı

varyasyonlarda görülmektedir. Vurgulu Titrek \bar{r} ve j ünsüzünün kullanıldığı görülür. Ayrıca bir Yörük ağzında h ve damak η ünsüzünün kullanımı görülmektedir. *ileri* sözcüğünün geçmiş zaman anlamında kullanıldığı örnekler mevcuttur. *ndan* ve *īsan* kelimeleri düzenlilik göstermektedir.

Sözlük bölümünde ağızda bulunan açıklanması gereken ve önemli bulunan kelimelere yer verilmiştir. *Metinler* bölümünde ise derleme metinleri yer almıştır.

Son olarak *Dizin*, *Kaynakça* ve *Ekler* bölümlerine yer verilmiştir. *Ekler* bölümünde çalışmada kullanılan haritalar ve fotoğraflar yer almıştır.

Bu çalışmada, beni yönlendiren ve bana her konuda yardım eden tez danışmanım Sayın Prof. Dr. Adnan Rüştü Karabeyoğlu başta olmak üzere, kaynak kişilere yönlendirme de yardımını esirgemeyen Sayın Prof. Dr. Recep Tarı' ya, Avluburun köyü muhtarı Sayın Halil İbrahim Akyol'a, Safiye Erginalp'e ve Fikret Özkanlı'ya, köy içinde yardımcı olan tüm köy halkına ve derleme yaptığım tüm kişilere yardımları için teşekkür ederim. Bu çalışmayı yaparken maddi manevi her konuda, beni destekleyen *aileme* teşekkür etmeyi bir borç bilirim.

İÇİNDEKİLER

ÖNSÖZ.....	I
İÇİNDEKİLER.....	IV
ÖZET.....	XVI
ABSTRACT.....	XVII
KISALTMALAR LİSTESİ.....	XVIII
TRANSKRİPSİYON İŞARETLERİ LİSTESİ VE TRANSKRİPSİYON ALFABESİ.....	XIX
TABLO VE GRAFİK LİSTESİ.....	XXIII
GİRİŞ.....	1

BİRİNCİ BÖLÜM

1.1877-1878 OSMANLI-RUS SAVAŞI VE DELİORMAN BÖLGESİ GÖÇMENLERİNİN ANADOLU'YA GÖÇLERİ	
1.1. BULGARİSTAN'IN JEOPOLİTİK KONUMU.....	5
1.2. BULGAR AYAKLANMALARINDA RUS EĞİTİM POLİTİKASI.....	5
1.3. BULGARİSTAN'DA TÜRKLER.....	6
1.4. 1877-78 OSMANLI-RUS SAVAŞI VE SAVAŞ SONRASI ANLAŞMALAR..	7
1.4.1. Tuna Cephesi ve Plevne Savunması.....	8
1.4.2. Ayastefanos ve Berlin Antlaşması'nın Balkan Topraklarındaki Etkileri.....	9
1.5. SAVAŞ SONRASI ANADOLU'YA GÖÇLER VE GÖÇMENLERİN İSKÂNI.....	10
1.5.1. Göç Hareketi.....	11
1.5.2. Göçmenlerin İskâni.....	12
1.5.3. İzmit.....	12
1.6. DELİORMAN BÖLGESİ VE RAZGRAD İLİ.....	14
1.6.1. Razgrad İli.....	15

İKİNCİ BÖLÜM

2.AVLUBURUN KÖYÜ

2.1. KÖYÜN TARİHİ VE ETNİK YAPISI.....	17
2.1.1. Köyün İsmi.....	19
2.1.2. Çevre Köylerle Etkileşim.....	19
2.2. AVLUBURUN KÖYÜNÜN COĞRAFYASI VE ÖZELLİKLERİ.....	20
2.2.1. İdari Binalar.....	21
2.2.2. İklim ve Bitki Örtüsü.....	21
2.2.3. Orman Arazileri.....	21
2.2.4. Nüfus.....	22
2.2.5. Eğitim.....	23
2.3. AVLUBURUN KÖYÜNÜN GEÇİM KAYNAKLARI.....	24
2.3.1. Tarım.....	24
2.3.2. Hayvancılık.....	25
2.3.3. Sanayi.....	25
2.4. AVLUBURUN KÖYÜNÜN EL SANATLARI VE KÜLTÜREL ÖZELLİKLERİ.....	25
2.4.1. El Sanatları.....	25
2.4.2. Etkinlikler.....	26
2.4.3. Düğün.....	26
2.4.4. Sünnet ve Asker Uğurlama.....	27
2.4.5. Giyim.....	27
2.4.6. Yemekler.....	28

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

3.SES BİLGİSİ

3.1. SESLER.....	29
3.1.1. Ünlüler.....	29
3.1.1.1. Türkiye Türkçesi'ndeki Ünlü Ses Birimleri.....	30
3.1.1.2. Avluburun Köyü Ağzında Ünlü Alt Ses Birimleri.....	31
3.1.1.1.1. Ünlü Alt Ses Birimleri.....	32
3.1.1.1.1.1. [ä] alt ses birim ünlüsü.....	32
3.1.1.1.1.2. [è] alt ses birim ünlüsü.	32
3.1.1.1.1.3. [á] alt ses birim ünlüsü.	33
3.1.1.1.1.4. [ò] alt ses birim ünlüsü.	33
3.1.1.1.1.5. [ö] alt ses birim ünlüsü.	33
3.1.1.1.1.6. [á] alt ses birim ünlüsü.....	34
3.1.1.1.1.7. [í] alt ses birim ünlüsü.	34
3.1.1.1.1.8. [ó] alt ses birim ünlüsü.	34
3.1.1.1.1.9. [ú] alt ses birim ünlüsü.	35
3.1.1.1.1.10. [u°] alt ses birim ünlüsü.	35
3.1.1.1.1.11. [å] alt ses birim ünlüsü.....	35
3.1.1.1.1.12. [è] alt ses birim ünlüsü.....	35
3.1.1.1.2. Birincil Uzun Alt Ses Birim Ünlüleri.....	35
3.1.1.1.2.1. Türkçe Kelimelerde Birincil Uzun Alt Ses Birim Ünlüleri.....	36
3.1.1.1.2.1.1. [ā] alt ses birim ünlüsü.	36
3.1.1.1.2.1.2. [ē] alt ses birim ünlüsü.	36
3.1.1.1.2.1.3. [ī] alt ses birim ünlüsü.	36
3.1.1.1.2.1.4. [ō] alt ses birim ünlüsü.	36

3.1.1.1.2.1.5. [ō] alt ses birim ünlüsü.	36
3.1.1.1.2.1.6. [ū] alt ses birim ünlüsü.	36
3.1.1.1.2.2. Alıntı Sözcüklerde Uzun Alt Ses Birim Ünlüleri.....	36
3.1.1.1.2.2.1. [ā] alt ses birim ünlüsü.....	36
3.1.1.1.2.2.2. [ū] alt ses birim ünlüsü.	37
3.1.1.1.2.2.3. [ī] alt ses birim ünlüsü.	37
3.1.1.1.3. İkincil Uzun Alt Ses Birim Ünlüleri.....	37
3.1.1.1.3.1. Ünsüz Erimesine Bağlı Oluşan İkincil Uzun Alt Ses Birim Ünlüleri.....	37
3.1.1.1.3.2. Hece Kaynaşması Sonucu Oluşan İkincil Uzun Alt Ses Birim Ünlüleri.....	40
3.1.1.1.3.3. İki Ünlünün Yan Yanı Gelmesi Sonucu Oluşan İkincil Uzun Alt Ses Birim Ünlüleri.....	40
3.1.1.1.3.4. Vurgusuz Orta Hece Ünlüsünün Düşmesiyle Oluşan İkincil Uzun Alt Ses Birim Ünlüleri.....	40
3.1.1.1.3.5. Vurgu ve Tonlamaya Bağlı İkincil Uzun Alt Ses Birim Ünlüleri	41
3.1.1.1.3.6. Şimdiki Zaman Ekinde İkincil Uzun Alt Ses Birim -ē Ünlüsü...41	
3.1.1.1.4. Kısa Alt Ses Birim Ünlüleri.....	42
3.1.1.1.4.1. [ǣ] alt ses birim ünlüsü.	42
3.1.1.1.4.2. [ĕ] alt ses birim ünlüsü.	42
3.1.1.1.4.3. [ī] alt ses birim ünlüsü.	42
3.1.1.1.4.4. [i̇] alt ses birim ünlüsü.	43
3.1.1.1.4.5. [ō] alt ses birim ünlüsü.	43
3.1.1.1.4.6. [ū] alt ses birim ünlüsü.	43
3.1.1.1.5. İkiz Alt Ses Birim Ünlüleri.....	44
3.1.1.1.5.1. Alçalan İkiz Alt Ses Birim Ünlüleri	44

3.1.1.1.5.2. Eşit İkiz Alt Ses Birim Ünlüleri.....	45
3.1.1.1.5.3. Yükselen İkiz Alt Ses Birim Ünlüleri	45
3.1.2. Ünsüzler	45
3.1.2.1. Türkiye Türkçesinde Ünsüz Ses Birimleri.....	45
3.1.1.2. Avluburun Köyü Ağzının Ünsüz Alt Ses Birimleri.....	47
3.1.1.2.1. [Ç] alt ses birim ünsüzü.....	47
3.1.1.2.2. [ç] alt ses birim ünsüzü.....	48
3.1.1.2.3. [ğ] alt ses birim ünsüzü.....	48
3.1.1.2.4. [ĝ] alt ses birim ünsüzü.....	48
3.1.1.2.5. [h] alt ses birim ünsüzü.....	48
3.1.1.2.6. [ħ] alt ses birim ünsüzü.....	49
3.1.1.2.7. [K] alt ses birim ünsüzü.....	49
3.1.1.2.8. [Ḳ] alt ses birim ünsüzü.....	49
3.1.1.2.9. [k] alt ses birim ünsüzü.....	50
3.1.1.2.10. [k̆] alt ses birim ünsüzü.....	50
3.1.1.2.11. [k̇] alt ses birim ünsüzü.....	51
3.1.1.2.12. [Í] alt ses birim ünsüzü.....	51
3.1.1.2.13. [ı̇] alt ses birim ünsüzü.....	51
3.1.1.2.14. [ŋ] alt ses birim ünsüzü.....	51
3.1.1.2.15. [ŋ̆] alt ses birim ünsüzü.....	52
3.1.1.2.16. [P] alt ses birim ünsüzü.....	52
3.1.1.2.17. [Ḳ̆] alt ses birim ünsüzü.....	52
3.1.1.2.18. [ṛ] alt ses birim ünsüzü.....	53
3.1.1.2.19. [S] alt ses birim ünsüzü.....	53

3.1.1.2.20. [s] alt ses birim ünsüzü.....	54
3.1.1.2.21. [T] alt ses birim ünsüzü.....	54
3.1.1.2.22. [y] alt ses birim ünsüzü.....	55
3.2. SES OLAYLARI.....	57
3.2.1. Ünlü Uyumu.....	57
3.2.1.1. Artlık-Önlük Uyumu.....	57
3.2.1.1.1. STT'de Artlık-Önlük Uyumunu Bozarken ABA'da Uyuma Giren Ekler.....	57
3.2.1.1.2. Alıntı Kelimelerde Artlık-Önlük Uyumu.....	58
3.2.1.1.3. Artık-Önlük Uyumunun Bozulması.....	59
3.2.1.2. Düzlük-Yuvarlaklık Uyumu.....	59
3.2.1.2.1. Düzlük-Yuvarlaklık Uyumunun Bozulması.....	60
3.2.2. Ünlü Değişimleri.....	61
3.2.2.1. Kalın Ünlülerin İncelmesi.....	61
3.2.2.2. İnce Ünlülerin Kalınlaşması.....	62
3.2.2.3. Geniş Ünlülerin Daralması.....	63
3.2.2.4. Dar Ünlülerin Genişlemesi.....	64
3.2.2.5. Düz Ünlülerin Yuvarlaklaşması.....	64
3.2.2.6. Yuvarlak Ünlülerin Düzleşmesi.....	65
3.2.3. Ünlü Düşmesi.....	66
3.2.4. Ünlü Türemesi.....	68
3.2.5. Ünlü Birleşmesi.....	68
3.2.6. Ünsüz Uyumu.....	68
3.2.6.1. STT'de Ünsüz Uyumunu Bozarken AKA'da Uyuma Giren Örnekler.....	69
3.2.6.2. AKA'da Ünsüz Uyumunun Bozulması.....	69

3.2.7. Ünsüz Değişimleri.....	70
3.2.7.1. Sedahlılaşma.....	70
3.2.7.2. Sedasızlaşma.....	70
3.2.7.3. Süreklileşme.....	71
3.2.7.3.1. Sızıcılaşma.....	71
3.2.7.3.2. Akıcılaşma.....	72
3.2.7.3.3. Sürekli Ünsüzler Arası Değişimler.....	72
3.2.7.4. Süreksizleşme.....	72
3.2.7.4.1. Süreksiz Ünsüzler Arası Değişimler.....	73
3.2.8. Ünsüz Benzeşmesi.....	73
3.2.8.1. İlerleyici Benzeşme.....	73
3.2.8.2. Gerileyici Benzeşme.....	74
3.2.9. Ünsüz İkizleşmesi.....	74
3.2.10. Ünsüz Tekleşmesi.....	75
3.2.11. Ünsüz Düşmesi.....	75
3.2.12. Ünsüz Türemesi.....	76
3.2.13. Yer Değiştirme.....	77
3.2.14. Hece Kaynaşması.....	77
3.2.15. Hece Düşmesi.....	78

DÖRDÜNCÜ BÖLÜM

4. ŞEKİL BİLGİSİ

4.1. İSİMLER.....	79
4.1.1. İsim Yapım Ekleri.....	79
4.1.1.1. İsimden İsim Yapan Ekler.....	79

4.1.1.2. Filden İsim Yapan Ekler.....	80
4.1.2. Çekim Ekleri.....	82
4.1.2.1. Çokluk Ekleri.....	82
4.1.2.2. İyelik Ekleri.....	82
4.1.2.3. Aitlik Ekleri.....	83
4.1.2.4. Hâl Ekleri.....	83
4.1.2.4.1. İlgi Hâli Eki.....	83
4.1.2.4.2. Ykleme Hâli Eki.....	83
4.1.2.4.3. Ynelme Hâli Eki.....	84
4.1.2.4.4. Bulunma Hâli Eki.....	84
4.1.2.4.5. Ayrılma Hâli Eki.....	84
4.1.2.4.6. Vasıta Hâli Eki.....	85
4.1.2.4.7. Eşitlik Hâli Eki.....	85
4.1.2.4.8. Soru Ekleri.....	86
4.2. ZAMİRLER.....	86
4.2.1. Şahıs Zamirleri.....	86
4.2.2. İşaret Zamirleri.....	87
4.2.3. Dnşllk Zamirleri.....	88
4.2.4. Soru Zamirleri.....	89
4.2.5. Belirsizlik Zamirleri.....	89
4.3. SIFATLAR.....	89
4.3.1. Niteleme Sıfatları.....	89
4.3.2. Belirtme Sıfatları.....	90
4.3.2.1. İşaret Sıfatları.....	90
4.3.2.2. Sayı Sıfatları.....	90

4.3.2.3. Soru Sıfatları.....	90
4.3.2.4. Belirsizlik Sıfatları.....	90
4.3.3. Küçültme Ekli Sıfatlar.....	90
4.4. ZARFLAR.....	91
4.4.1. Yer ve Yön Zarfları.....	91
4.4.2. Zaman Zarfları.....	91
4.4.3. Durum Zarfları.....	91
4.4.4. Azlık-Çokluk Zarfları.....	92
4.4.5. Soru Zarfları.....	92
4.5. EDATLAR.....	92
4.5.1. Ünlem Edatları.....	92
4.5.1.1. Ünlemler.....	92
4.5.1.2. Seslenme Edatları.....	93
4.5.1.3. Sorma Edatları.....	93
4.5.1.4. Gösterme Edatları.....	93
4.5.1.5. Cevap Edatları.....	93
4.5.2. Bağlama Edatları.....	93
4.5.2.1. Cümle Başı Edatları.....	93
4.5.2.2. Karşılaştırma-Denkleştirme Edatları.....	94
4.5.2.3. Sıralama Edatları.....	94
4.5.2.4. Sona Gelen Edatlar.....	94
4.5.3. Son Çekim Edatları.....	94
4.6. FİİLER.....	94
4.6.1. Fiil Yapım Ekleri.....	95

4.6.1.1. Fiilden Fiil Yapan Ekler.....	95
4.6.1.2. İsimden Fiil Yapan Ekler.....	96
4.6.2. Şahıs Ekleri.....	96
4.6.2.1. Zamir Kökenli Şahıs Ekleri.....	97
4.6.2.2. İyelik Kökenli Şahıs Ekleri.....	97
4.6.3. Haber Kipleri.....	97
4.6.3.1. Geniş Zaman.....	98
4.6.3.2. Şimdiki Zaman.....	100
4.6.3.3. Görülen Geçmiş Zaman.....	104
4.6.3.4. Öğrenilen Geçmiş Zaman.....	106
4.6.3.5. Gelecek Zaman.....	108
4.6.4. Tasarlama Kipleri.....	110
4.6.4.1. Emir Kipleri.....	110
4.6.4.2. Dilek-Şart Kipleri.....	111
4.6.4.3. İstek Kipleri.....	112
4.6.5. Birleşik Kipler ve Çekimleri.....	113
4.6.5.1. Hikâye.....	113
4.6.5.1.1. Geniş Zamanın Hikâyesi.....	113
4.6.5.1.2. Şimdiki Zamanın Hikâyesi.....	114
4.6.5.1.3. Gelecek Zamanın Hikâyesi.....	114
4.6.5.1.4. Görülen Geçmiş Zamanın Hikâyesi.....	114
4.6.5.1.5. Duyulan Geçmiş Zamanın Hikâyesi.....	115
4.6.5.1.6. Şart Kipinin Hikâyesi.....	115
4.6.5.2. Rivayet.....	115
4.6.5.2.1. Geniş Zamanın Rivayeti.....	115

4.6.5.2.2. Gelecek Zamanın Rivayeti.....	116
4.6.5.2.3. Duyulan Geçmiş Zamanın Rivayeti.....	116
4.6.5.2.4. Şart Kipinin Rivayeti.....	116
4.6.5.3. Şart.....	117
4.6.5.3.1. Geniş Zamanın Şartı.....	117
4.6.5.3.2. Gelecek Zamanın Şartı.....	117
4.6.5.3.3. Görülen Geçmiş Zamanın Şartı.....	118
4.6.6. Yardımcı Fiiller.....	118
4.6.6.1. İsimlere Gelen Yardımcı Fiiller.....	118
4.6.6.2. Fiillere Gelen Yardımcı Fiiller.....	119
4.6.6.2.1. Yeterlilik Fiilleri.....	119
4.6.6.2.2. Tezlik Fiilleri.....	120
4.6.7. Ek Fiil.....	120
4.6.7.1. Geniş Zamanda (Şimdiki Zaman) Ek Fiil.....	120
4.6.7.2. Görülen Geçmiş Zamanda Ek Fiil.....	121
4.6.7.3. Duyulan Geçmiş Zamanda Ek Fiil.....	121
4.6.7.4. Şart Kipinde Ek Fiil.....	122
4.6.8. Fiilimsiler.....	122
4.6.8.1. İsim Fiiller.....	122
4.6.8.2. Sıfat Fiiller.....	122
4.6.8.3. Zarf Fiiller.....	123
SÖZLÜK.....	125
SONUÇ.....	137
DİZİN.....	144

METİNLER.....	146
KAYNAKÇA.....	365
EKLER.....	372
ÖZGEÇMİŞ.....	410

ÖZET

Bu çalışmanın amacı, Kocaeli ili Kartepe ilçesine bağlı Avluburun köyü ağzından derlenen metinleri incelemektir. Bu çalışma ile göçmenlerin ağızlarının incelenmesine katkı sağlamak, göçmenlerin izini sürmek ve göç dağılımında Balkan ağızlarının haritalandırılmasına yardımcı olmak amaçlanmıştır.

Avluburun köyündeki incelemeler sonrasında, köy halkı soyunun 1877-1878 Rus Harbi'nden önceki baskılarda göç eden Deliorman-Razgrad göçmenlerine dayandığı ve köyün bu dönemde kurulduğu öğrenilmiştir.

Avluburun köyünde, 23 göçmen ve 1 gezici Yörük kaynak kişisinden ses kaydı alınmıştır. Bu ses kayıtları transkripsiyon işaretleriyle metne dönüştürülmüştür. 20 metnin ağız incelemesi yapılmıştır.

Çalışma için sırasıyla ön araştırma, ses kaydıyla veri derleme, metinleri yazıya geçirme, inceleme yöntem ve teknikleri kullanılmıştır.

Bu çalışma, Birinci Bölüm, İkinci Bölüm, Ses Bilgisi, Şekil Bilgisi, Sonuç, Metinler, Sözlük, Dizin, Kaynakça ve Ekler bölümleri olmak üzere 10 bölümden oluşmuştur.

Avluburun köyü ağzı, Kuzeydoğu Bulgaristan Türk Ağızları ile Anadolu'da Gacal ve Çıtak olarak bilinen toplulukların ağızlarıyla aynı ağız özelliklerini göstermektedir. Bu ağızlardan farklı olarak damak η kullanımı mevcuttur. h sesinin hem düştüğü hem de türediği örnekler görülür. Şimdiki zaman çekimi farklı varyasyonlarda görülmektedir. Vurgulu Titrek \bar{r} ve j ünsüzünün kullanıldığı görülür. Ayrıca Yörük ağzında h ve damak η ünsüzünün kullanımı görülmektedir. *ileri* sözcüğünün geçmiş zaman anlamında kullanıldığı örnekler mevcuttur. *ndan* ve *īsan* kelimeleri düzenlilik göstermektedir.

Anahtar Kelimeler: Balkan muhacirleri, Kuzeydoğu Bulgaristan Türk ağızları, Razgrad göçmenleri, Gacal toplulukları, Çıtak toplulukları

ABSTRACT

The aim of this study is analysing the texts which is compiled from the dialect of Avluburun village connected to Kartepe district, province of Kocaeli. With this study, it is aimed to contribute to the examination of the dialects of immigrants, to trace the immigrants and to help map the Balkan dialects in the distribution of migration.

After the investigations in Avluburun village, it was learned that the village people descended from Deliorman-Razgrad immigrants who migrated in the pressures before the Russian War of 1877-1878 and the village was established in this period.

In the village of Avluburun, voice recordings were taken from 23 immigrants and 1 traveling nomad resource person. These voice recordings were translated into text with transcription signs. Dialect examinations of 20 texts were made.

For the study, preliminary research, data collection by voice recording, transcription, analysis methods and techniques were used respectively.

This study consists of 10 chapters: First Chapter, Second Chapter, Phonological, Morphology, Conclusion, Texts, Dictionary, Index, Bibliography and Appendices.

The dialect of the village of Avluburun shows the same features of dialects with the Turkish Dialects of Northeast Bulgaria and the dialects of the communities known as Gacal and Çıtak in Anatolia. Different from these dialects, the use of palate η is available. There are examples in which the h sound is both disappear and derive. The present tense is seen in different variations. It is seen that the stressed shaky \bar{r} and j consonants are used. In addition, the use of the η and palate η consonants is observed in the nomadic dialect. There are examples where the word *ileri* is used in the sense of past tense. *ndan* ve *ĩsan* words show regularity.

KeyWords: Balkan immigrants, Northeastern Bulgarian Turkish dialects, Razgrad immigrants, Gacal communities, Çıtak communities

KISALTMALAR LİSTESİ

a.g.e. : Adı geçen eser

a.g.m. : Adı geçen makale

AKA : Avluburun Köyü Ağzı

Alt Ses birim: []

Bkz : bakınız

Çev: Çeviren

IPA: International Phonetic Alphabet (Uluslararası Fonetik Alfabe)

K. : Kaynak Kişi

ÖTT : Ölçünlü Türkiye Türkçesi

s. : Sayfa

S. : Sayı

Ses birim: //

STT : Standart Türkiye Türkçesi

TDK : Türk Dil Kurumu

TÜİK: Türkiye İstatistik Kurumu

TRANSKRİPSİYON İŞARETLERİ LİSTESİ

Çalışmada Kullanılan İşaretler		IPA Karşılıkları	
-	Ünlüler üzerinde uzunluk işareti	:	Uzun (Diakritik)
˘	Ünlüler üzerinde kısalık işareti	˘	Kısa (Diakritik)
.	k'nin altında, g'nin üstünde arka damak işareti	˙	Arka damaksıllaşma
◌̥	Ünlüler altında düşmek üzere oluş işareti	◌̥	İşitimsizlik
◌̤	Ulama işareti	◌̤	Ulama işareti
◌̨	Diftong	◌̨	diftong
'	Vurgu	'	İlk vurgu
..	Kaynak kişi tarafından yarım kalan/kesilen konuşma		
(...)	Metinde anlaşılamayan ya da araştırmacı tarafından kesilmiş konuşma		

TRANSKRİPSİYON ALFABESİ

Avluburun Köyü Ağzı	Açıklamalar	IPA Karşılıkları
ā	uzun a	ɑ:
ē	Uzun e	ɛ:
ī	Uzun ı	ɯ
î	Uzun i	i
ō	Uzun o	ɔ
ō̄	Uzun ö	œ
ū	Uzun u	u
ū̄	Uzun ü	y
ă	Kısa a	ǎ
ĕ	Kısa e	ɛ̃
ĭ	Kısa ı	ɯ̃
ĭ̄	Kısa i	i
ō̄	Kısa o	ɔ̄
ũ	Kısa u	ũ
ă	Açık e, e~a	æ
é	Kapalı e, e~i	e
á	a-ı	ɤ
ò	o-u	o
ò̄	ö-ü	ø
á	a-e	a
í	ı-i	ɨ
ó	o-ö	ɛ

ú	u-ü	ʉ
u°	u-ı	ɵ
â	a-o	ɒ
ê	e-ö	ɛ
ā	Uzun açık e, e~a	æ:
Ç	c-ç	ʧʃ
ç	ç-ş	ç
ğ	Art damak g	g
ğ	Düşmek üzere sızıcı g	g'
h	Hırıltılı h	χ
h	Düşmek üzere h	h'
K	k-g	ç
Ḳ	Ḳ-ğ	Ḳ
Ḳ	Art damak k	k
Ḳ	Ön damak k	c
Ḳ	Düşmek üzere k	k'
l	Ön damak l	L
l	Düşmek üzere l	l'
ŋ	Damaksıl n	ɲ
ŋ	Düşmek üzere n	n'
P	p-b	ɸ
r̄	Titrek vurgulu r	ɾ
ṙ	Düşmek üzere r	r'
S	s-z	ʂ

ṣ	Peltek s	θ
T	t-d	ʈ
ỵ	Düşmek üzere y	j̣

TABLO VE GRAFİK LİSTESİ

	Sayfa
Tablo 1: Transkripsiyon Alfabesi.....	XX
Tablo 2: İzmit Nüfus Sayımı.....	13
Tablo 3: 1878-1912 İzmit'e Yerleştirilen Göçmenlerin Dağılımı.....	13-14
Tablo 4: 2000 Genel Nüfus Sayımı Avluburun Köyü Verileri.....	22
Grafik 1: Avluburun Köyü 2000 Yılı Nüfus Verilerine Göre Yaş ve Cinsiyet Dağılımı.....	22
Tablo 5: 2017 Yılı ve Sonrası Avluburun Köyü Nüfus Bilgisi.....	23
Tablo 6: Ölçünlü Ünlüler.....	30-31
Tablo 7: Avluburun Köyü Ağzı Alt Ses Birim Ünlüleri.....	44
Tablo 8: Ölçünlü Ünsüzler.....	46
Tablo 9: Avluburun Köyü Ağzında Ölçünlü Ünsüz Örnekleri.....	46-47
Tablo 10: Avluburun Köyü Ağzı Alt Ses Birim Ünsüzleri.....	56
Tablo 11: Türkiye Türkçesinde Ünsüz Uyumu Tablosu.....	69
Tablo 12: Avluburun Köyü Şahıs Zamirlerinin Çekimleri.....	86-87
Tablo 13: Avluburun Köyü İşaret Zamirlerinin Çekimleri.....	87-88
Tablo 14: Avluburun Köyü Dönüştürülme Zamirlerinin Çekimleri.....	88
Tablo 15: Zamir Kökenli Şahıs Ekleri.....	97
Tablo 16: İyelik Kökenli Şahıs Ekleri.....	97

GİRİŞ

Bu çalışma Avluburun köyünün tarihi seyrini ve ağız incelemesini içermektedir. Avluburun köyü, Kocaeli ili, Kartepe ilçesinde yer alan bölgesel olarak ağız çalışmasına elverişli bir köydür. Tez çalışması için bu köyün seçilmesi, Avluburun köyü halkının soyunun Razgrad göçmenlerine dayanması sebebiyledir.

1877-1878 Osmanlı Rus Savaşı'ndan önce Bulgaristan'ın Deliorman bölgesinden özellikle Razgrad şehrinden göç ederek Anadolu'ya gelen göçmenlerin bir kısmı bu köye yerleşerek devamlarında gelen kişilere ağız özelliklerini aktarmışlardır.

Deliorman Türklerinin tarihi hakkında farklı görüşler olsa da genel kanı, 11.yy ortalarından itibaren, kuzeyden gelip Deliorman bölgesine yerleşen Peçenek, Oğuz, Kuman ve Tatarlara dayandırılması üzerinedir. 15. yüzyıldan sonra Osmanlı hâkimiyetine giren bu topraklar, Osmanlı Türklerinin de bölgeye yerleştirilmesiyle karma bir yapı oluşturmuştur (Cebeci, 2010: 7). Avluburun köyü ağzının, bu yapı içerisinde, Anadolu'ya yapılan göçler sonrasında kendini *gacal*, *çıtak*, *tülümen* olarak adlandıran grubun ağzıyla ortak olduğu görülmektedir (Kalay, 1998: 7). Avluburun köyünde *çıtak* olarak adlandırılan bu grup, Müslüman ve Türk olduklarını söyleyerek kendilerini diğer gruplardan ayırmamaktadırlar. V. A. Moşkov, Gacalların tarihini Peçeneklere dayandırmakta ve bu halkın, İslamiyet'i Osmanlı'dan önce kabul ettiklerini söylemektedir (Dallı, 1991: 14). Vasil Zlatarski, Peçeneklerin, Bizans Dönemi'nde, doğudaki Oğuz baskılarına dayanamayarak Karadeniz'in kuzeyinden Tuna Nehri'ne kadar geldiklerini Bizans'la yaptıkları savaşlar neticesinde güçsüzleştiklerini özellikle Tuna'nın sağ şeridiyle Deliorman bölgesine yerleştiklerini söylemektedir (Cebeci, 2010: 20). Deliorman Dobruca'da ise genellikle Oğuzların yaşadığı bilinmektedir. Avluburun köyü halkı, kendi tarihlerini 1402 Ankara Savaşı'nda, Yıldırım Bayezid'in bölgeyi fethetmesiyle, Konya ve Karaman'da yaşarken bu bölgeye göç ettirilen Türklere dayandırmaktadır. Resmî olarak böyle bir kayıt olmamakla birlikte araştırmacılara göre de bu büyüklükte bir göçün sadece Konya ve Karaman sahasından yapılması mümkün gözükmemektedir. İsa Cebeci, bu bölgeye Anadolu'dan gelen Türklerin, kendilerine verimli araziler bulmaya çalışan

Yörükler olabileceğini söylemektedir (Cebeci, 2010:25). Avluburun köyü *aşağı mahalle* olarak adlandırılan bölgesinde de başkaları tarafından Yörük olarak adlandırılan ancak kendilerinin de göçmen olduklarını söyleyen bir gruba da karşılaşmaktayız.

Ağız araştırmalarında, J. Németh, I. Kuños, G. Hazai gibi Macar bilginler, Bulgaristan Türk ağız sınıflandırma çalışmalarına katkı sağlamışlardır. Bulgaristan'daki Türk ağız çalışmaları Moşkov'un, Pamukça köyü ile Besarabya bölgesindeki Beşalma köyü Gagavuzcasını karşılaştırarak Kuzeydoğu Bulgaristan ağızlarının Gagavuz ağızıyla benzerliklerini ortaya koymasıyla başlamıştır. Ardından D. Gadjanov, Gerlova ve Tuzluk köylerini gezerek incelemeler yapmıştır. Bu çalışmanın sonuçları 1991'de Viyana'da yayınlanmıştır (Dallı, 1991: 9).

Kuzeydoğu Bulgaristan Türk ağız araştırmalarının ilki St. Mladenov ve St. Çilingirov tarafından derlenen metinlerle başlamıştır. Ancak derlenen metinlerin Bulgaristan'da geniş bir alanda yapılmasından dolayı yeterli ayrıştırma yapılamamıştır. N. K. Dmitriev, ise aynı derlemeler üzerinde çalışmış ancak malzeme eksikliğinden dolayı yeterli bir sonuca varamamıştır. Kuzeydoğu Bulgaristan Türk ağızları üzerine ilk büyük çalışma T. Kowalski'nin çalışmasıdır. Kuzeydoğu Bulgaristan'ı gezerek derlemeler yapan Kowalski, bunlardan yalnızca bilmeceleri ve daha sonra Razgrad'ta pehlivanlık üzerine yaptığı bir derlemi yayınlamıştır. Kowalski, Deliorman ağızı ile Gagavuzca'yı birbirine yakın görerek *Tuna Türkçesi* altında ele almıştır. J. Németh, 1930 yılından sonra Vidin ağızını incelemiş ve makale yayınlamıştır. Ayrıca yaptığı sınıflandırmayla Bulgaristan Türk ağızlarını, Batı Bulgaristan Türk Ağızları ve Doğu Bulgaristan Türk Ağızları olarak iki ana gruba ayırmıştır. Bu başlık altında Deliorman ağızını, Doğu Bulgaristan Türk ağızları içerisinde göstermiştir. J. Eckmann'da 1941'de Varna ağızı ile ilgili incelemesini yayınlamış, 1949'da Ankara'daki Razgrad göçmenleri üzerine de bir çalışma yaparak yayınlamıştır. G. Hazai, Kırcaali ağızı üzerine çalışmıştır. 8. Türk Dil Kurultayında bildiriyle son gezisindeki incelemelerini sunmuştur. Ayrıca J. Németh'in sınıflandırmasını temelde kabul ederek Doğu Bulgaristan Türk ağızlarını 18 önemli

özelliğiyle ayırt etmiştir¹. Ayrıca Deliorman Ağzı'nın Anadolu'daki inceleme alanlarına baktığımızda Emin Kalay'ın Edirne İli Ağızları, Selahattin Olcay'ın Doğu Trakya Yerli Ağzı, Hüseyin Dalli'nın Kuzeydoğu Bulgaristan Türk Ağızları Üzerine Araştırmalar adlı çalışmaları gibi çalışmalar sayılabilmektedir.

Tüm bu ağz çalışmaları ışığında Deliorman Türk ağzının Gagavuzcayla yakın bir bağı olduğu hatta Gacalların, Gagavuzların torunları olabileceği de söylenmektedir (Kalay, 1998: 7). Deliorman Türk ağzının, Osmanlı Türkçesine yaklaşarak kuzey özelliğinin azaldığı Gagavuzcayla arasındaki farkın bu sebepten dolayı ortaya çıktığı ileri sürülmektedir (Cebeci, 2010: 34).

Bu çalışmanın amacı, özellikle göçmen ağızlarının araştırılmasına katkı sağlamaktır. Avluburun köyü ağzının, göçmen ağızları içerisindeki konumu belirleyebilmek ve seyrini inceleyebilmektir. Deliorman Türk ağzlarına ve Kuzeydoğu Bulgaristan Türk ağzlarına da katkı sağlamaktır.

Çalışmada, sözlü derleme metodu kullanılmıştır. Kaynak kişilere yöneltilecek sorular için Hakan Akça'nın, “*Ağız Çalışmalarında Derleme Konuları ve Kaynak Kişilere Yöneltilen Sorular*” adlı makalesinden yararlanılmıştır (Akça, 2017: 61-84). Avluburun köyünden 200 sayfalık, 20 metin derlenmiştir. Köyde daha fazla kişiyle konuşulmasıyla birlikte 24 kişinin ses kaydı çalışmaya kaynaklık etmiştir. Alınan ses kayıtları *Audacity* gibi programlardan yararlanılarak incelenmiştir. Çalışmada Türk Dil Kurumunun kabul ettiği Fonetik Transkripsiyon Alfabeti kullanılmıştır (Ercilasun vd. 1999: s.43). “International Phonetic Alphabet” göre karşılıkları verilmiştir. Çalışma üç bölümden oluşmuştur.

Birinci bölümde, *1877-78 Osmanlı-Rus Savaşı'na temel hazırlayan sebeplerden* daha sonra *savaşın seyrinden, göçmenlerin Anadolu'ya gelişi ve iskân edilmesinden* bahsedilmiştir. Diğer ağız çalışmalarından farklı olarak verilen bu bölümde, soyu bir

¹ Selahattin Olcay, *Doğu Trakya Yerli Ağzı*, 2. Baskı, Ankara, Türk Dil Kurumu Yayınları, 1995, 11-12.; İsa Cebeci, *Örneklerle Deliorman Türk Ağzı Sözlüğü*, Birinci Baskı, Ankara, Türk Dil Kurumu Yayınları, 2010, s.30-34. ; Janos Eckmann, *Razgrad Türk Ağzı*, Ankara, Türk Tarih Kurumu Basımevi, 1950, s.1-3.

göçmen topluluğuna dayanan Avluburun halkının köken bilgisine olabildiğince yaklaşmak, ağız doğru sınıflandırabilmek, göç ve iskân seyrini ortaya koyabilmek ve Anadolu halkıyla olan bağlarını daha iyi fark edebilmek amaçlanmıştır.

İkinci bölümde, *Avluburun köyünün genel coğrafyası, tarihi, ekonomik ve kültürel özellikleri* incelenmiştir.

Üçüncü bölümde, *Avluburun köyü ağzının dil incelemesi* yapılmıştır. Dil incelemesi bölümünde ses bilgisi, şekil bilgisi bölümlerine yer verilmiştir.

Sonuç bölümünde, yapılan incelemelerin sonuçları paylaşılmıştır. Avluburun köyü ağzının Kuzeydoğu Bulgaristan Ağızları grubunda olduğu belirlenmiş ve Anadolu'da *Gacal*, *Çıtak* olarak isimlendirilen gruplarla benzer özellikler gösterdiği ortaya konmuştur. Ayrıca damak η kullanımının az da olsa görüldüğü örnekler mevcuttur. h sesinin hem düştüğü hem de türediği örnekler görülür. Şimdiki zaman çekimi farklı varyasyonlarda görülmektedir. Vurgulu Titrek \bar{r} ve j ünsüzünün kullanıldığı görülür. Ayrıca bir Yörük ağzında h ve damak η ünsüzünün kullanımı görülmektedir. *ileri* sözcüğünün geçmiş zaman anlamında kullanıldığı örnekler mevcuttur. *ndan* ve *īsan* kelimeleri düzenlilik göstermektedir.

Son olarak *dizin*, *sözlük* ve *kaynakça* bölümlerine yer verilmiştir. Haritalar ve kullanılan fotoğraflar, *ekler* bölümünde verilmiştir.

BİRİNCİ BÖLÜM

1.1877-1878 OSMANLI-RUS SAVAŞI VE DELİORMAN BÖLGESİ GÖÇMENLERİNİN ANADOLU'YA GÖÇLERİ

1.1. BULGARİSTAN'IN JEOPOLİTİK KONUMU

Bulgaristan'ın yüzölçümü 110.993 km²'dir. Nüfusu, IMF 2020 tahminlerine göre ise 6.912.000 milyondur. Ülkenin başkenti Sofya'dır. Resmî dili Bulgarcadır (Ticaret Bakanlığı, 2021: <https://ticaret.gov.tr>). Bulgaristan, Balkan Yarımadası'nda Romanya ve Yunanistan'dan sonra en büyük ülkedir (Atasoy, 2010: 1-35). Yerel diller Türkçe ve Romencedir (Murtaza, 2016: 5). Ülkedeki nüfus dağılımı yaklaşık olarak %85 Bulgar, %9 Türk, %5 Roman, %1 diğer şeklindedir (İnsani ve Sosyal Araştırmalar Merkezi [İHH], 2021: https://insamer.com/tr/bulgaristan_926.htm).

Bulgaristan, Asya ve Avrupa'nın, Balkan ve Ortadoğu ülkelerinin arasında ulaşım ve ticaret bakımından bir köprü devlettir. Farklı dinlerin ve milletlerin yaşadığı, politik ve kültürel kuşakların birlikte yer aldığı bir ülkedir. Bulgaristan, Avrupa'nın güneydoğusunda, Balkan yarımadasının ise orta ve doğu kesimlerinde yer almaktadır. Bulgaristan sınırları, nüfusun dinî ve etnik kimlik dağılımları ile Karadeniz, Tuna, Balkan ve Slav-Ortodoks olan tek ülkedir. Bulgaristan güneydoğuda Türkiye, kuzeyde Romanya, batıda Sırbistan, güneybatıda Makedonya ve güneyde Yunanistan ile kara sınırlarını, doğuda Karadeniz ile deniz sınırlarını paylaşmaktadır (Atasoy, 2010: 1-35)

1.2. BULGAR AYAKLANMALARINDA RUS EĞİTİM POLİTİKASI

Bulgar millî eğitiminde Ruslar büyük önem arz etmektedir. Ruslar, Bulgar gençleri üzerinde Rus milliyetçiliğini yayma planını ortaya koymuşlardır. Bu plana, ilk olarak okullar açarak başlamışlardır. Vasil E. Aprilov'un çabalarıyla 1835 yılında Tırnova yakınlarındaki Gabrova kasabasında, ilk kez bu programa uyumlu olarak Bulgar millî okulunu açmışlardır. Aprilov'da Panslavizm mantığıyla yetiştirilmiş daha

sonra Rusların isteğiyle bu okulun başına geçirilmiş kişilerdendir. Ruslar, Bulgaristan'da Panslavizm mantığında modern okullar açarken ayrıca dinî eğitim veren okulları da bu görüşe yaklaştırmak için uğraşmışlardır. Bu okulların öğretmenleri de yine Rus Pan-Slavistler tarafından yetiştirilmiş kişilerden oluşmaktadır. Ruslar bu plan için Bulgar gençlerini Rusya'da öğrenime gönderirken maddi kaynakta sağlamışlardır. Nayden Gerov (1823-1900) ve İvan Andreev Bogorov (1820-1892) gibi gençler 1856 yılından önce Rusya'da eğitim görmüşlerdir. Bulgaristan'a döndüklerinde Ruslar tarafından önemli görülen mevkilere yerleştirilerek bu Pan-Slavist görüşü gençlere ve halka yaymaya çalışmışlardır. Bu kişilerden Rusya'nın Filibe Viskonsolosluğuna atanan Nayden Dobreviç Gerov'dur². Edirne ve Tuna vilayetlerindeki Pan-Slavist hareketin ve Bulgar İhtilâli'nin sorumluluğunu almıştır (Dinçer, 2011: 69). Ayrıca bir dil bilimci olan Gerov henüz Rusya'da eğitim görürken başladığı 70 bin sözcük ve 10 bin atasözü ve deyimden oluşan *Reçnik Na Bilgarskiy Yazik S Tilkuvanie Reçiti Na Bilgarskiy İ Na Ruskiy'i* (Bulgarca ve Rusça Açıklamalı Bulgar Dili Sözlüğü) yazmıştır. İstanbul'da çıkan *Tsarigradski Vestnik* (İstanbul Gazetesi) ve *Makedonya* gazetelerinde eğitimle ilgili çok sayıda makalesi vardır. Sanatsal yönünü de genişletmiş, lirik şiirler yazmıştır. Ancak Gerov, dönemin Osmanlı hükümeti tarafından suçlu bulunmuştur (Çiçekliyurt, 2013: 14). Pomak halkının da belirttiğine göre Gerov, sözlük çalışması için Bulgar köylerini dolaşmış, Bulgar halkını ayaklandırmaya çalışmıştır. Bulgar ölümlerini daha çok göstermek için çevre köylerin mezarlıklarından cesetler çıkarttırmıştır ve Avrupa Komisyonunu davet ederek, Bulgar halkının katledildiğini söylemiştir. Ancak aslı tam tersi olmuştur. Müslümanların bu zorluklardan sonra Filibe Konsolosluklarına akın ederek Anadolu'ya göç etmek istemeleri de döneminde göze çarpmıştır (Pomak Ajans, 2021: http://pomak-pomaklar.blogspot.com/p/blog-page_5724.html).

1.3. BULGARİSTAN'DA TÜRKLER

Türkler, 1396-1878 yılları arasında, başta Kırcaali'nin doğu ilçesine, Şumnu, Silistre, Razgrad (Deliorman Bölgesi) ve Tırgovişte'nin (Eski Cuma) kuzeydoğu bölgeleri olmak üzere Bulgaristan'a yerleşmişlerdir. Osmanlı Devleti, Bulgaristan

² Bkz: Ek:1 Nayden Gerov

hakimiyeti boyunca halkı, dinî ve etnik köken bakımından asimile etmeye çalışmamıştır. Müslüman halk da bu devlet politikasını benimseyerek Hristiyan Bulgarları, Türkleştirmeye ya da İslam dinini kabul etmeye zorlamamıştır (Ertin, 2015: 129-146)

1876 yılında Bulgaristan halkı, Tuna vilayetinin altı sancağında (Niş sancağı hariç) 1.130.000 Bulgar'dan ve 1.120.000 Türk'ten oluşmaktadır. 1877-78 Rus Savaşı sonrası bu nüfus oranı Türkler aleyhine değişmiştir. Savaş öncesinden itibaren başlayan zulümler sebebiyle Müslüman Türkler Anadolu'ya göç etmeye başlamışlardır (Şimşir, 1986: 18)

1.4. 1877-78 OSMANLI-RUS SAVAŞI VE SAVAŞ SONRASI ANLAŞMALAR

30 mart 1856 Paris Antlaşmasına göre Karadeniz, savaş gemilerine ve tersanelere kapalıydı. Rusya ve Osmanlı Devleti, Karadeniz'de savaş gemisi ve tersane bulduramazdı. Ancak Osmanlı, boğazları ve Marmara Denizi'ni kullandığı için donanmalarını Rusya'dan daha hızlı bir şekilde Karadeniz'e getirebilirdi. Paris Muahedesi ise Rus donanmasını kısıtlıyor ve sıcak denizlere inmesine izin vermiyordu. Rusya, Avrupa Devletlerinin güçsüzlüğünü de hesaba katmış olacak ki Karadeniz'in tarafsızlaştırılmasıyla alakalı maddeyi geçersiz saydığını Dünya'ya duyurmuştur. Avrupa Devletleri 1870-71 yılındaki Alman - Fransız Savaşı sonrasında bitkin bir hâldeydi. Başka bir savaşı kaldırabilecek durumda değillerdi. Bu yüzden Rusya'nın bu tutumuna, karşı bir tepki verememişlerdir. 2 mayıs 1876 yılında Rusya, Bulgaristan'da bir isyan planlamıştır. Bu isyan ilk olarak Tuna vilayetinde başlamıştır. Rusya'nın silahlandığı 55 Bulgar köylüsü, Türk köylerini basıp 1.000 kadar Türk'ü öldürmüşlerdir. General Abdülkerim Nadir (Abdi) Paşa, iki tümen askerle 39 gün içerisinde 4.500 kadar asiye öldürmüştür. Bu haber, Avrupa basınında, Türklerin katliam yaptığı, Bulgar halkını öldürdükleri ve yüzlerce Bulgar köyünü yakıp yıktıkları şeklinde yer almıştır. Avrupa'da Osmanlı Devleti aleyhine tamamen yanlı ve yanlısı olarak propagandalar başlamış bu propagandalar Amerika'ya kadar uzanmıştır (Öztuna, 1969: 7-15)

1.4.1. Tuna Cephesi ve Plevne Savunması³

Rusya 12 Nisan 1877'de batıda Tuna (Balkan) Cephesi'nde ve doğuda Kafkas Cephesi'nde Osmanlı İmparatorluğu'na savaş açmıştır. 1877-1878 yıllarında gerçekleşen bu Osmanlı-Rus Savaşı Rumi takvime göre 1293 yılını karşılamaktadır. Bu yüzden aynı savaş *93 Harbi* olarak da bilinmektedir (Tsursumia, 2018: 424-432). Tuna Cephesi'nde Osmanlı, sadece Ruslarla savaşırken daha sonra ona bağlı bulunan Romanya, Sırbistan ve Karadağ prensliklerinin de isyan edip savaşa katılmaları üzerine zor durumda kalmıştır. Yunanistan'ın da Girit, Tesalya ve Epir'den bölgeye devamlı çeteci yerleştirmesi üzerine Tuna cephesinde savaş Osmanlı'nın aleyhine devam etmiştir. Rus kuvvetleri, 26 Haziran da Tuna'yı tamamen geçerek, Niğbolu yakınlarından, güneybatıdaki Plevne'ye kadar gelmişlerdir. 7 Temmuz'da Tırnova Ruslar tarafından ele geçirilmiştir. Vidin'de bulunan Osman Paşa, Plevne'ye Ruslardan önce ulaşarak Birinci, İkinci ve Üçüncü Plevne Muharebeleriyle Ruslara karşı üstün bir başarı sergilemiştir. Ancak Maçka civarındaki savaşında kaybedilmesiyle son ümidini de kaybetmiştir. Osman Paşa, Aralık ayında, Plevne'den Sofya'ya çekilmeye karar vermiştir. 10 aralık 1877 gecesi bunun için yola çıkmış ancak Rus birliklerini geçememiştir. Atını vuran aynı kurşunla, sol dizinden yaralanmıştır. Gazi Osman Paşa, Ruslara teslim olmak zorunda kalmıştır. Elinden alınan kılıcı daha sonra Rus kumandanları tarafından kendisine iade edilmiştir. Plevne, Ruslar tarafından işgal edildikten sonra, buradaki 150.000 Rus-Romen ordusu büyük cephelere gönderilmiştir. General Mehmed Ali Paşa ile General Rauf Paşa'nın doğu cephesindeki ve General Süleyman Paşa'nın güney cephesindeki direnişleri yeterli gelmemiştir (Öztuna, 1969: 16-30). Sofya 4 Ocak'ta, Tatar Pazarcık 14 Ocak'ta, Filibe (Philippopolis) 17 Ocak'ta ve Edirne 20 Ocak'ta Ruslar tarafından işgal edilmiştir. Şumla, Varna ve Burgaz Kaleleri uzun süre Ruslara teslim olmasalar da savaş Osmanlı'nın yenilgisiyle sonuçlanmıştır (Mccarthy, 2014: 70).

³ Bkz: Ek:2 1877-1878 Osmanlı- Rus Savaşı Cephe Haritası; Ek:3 Bulgaristan Deliorman Bölgesi Haritası; Ek:4 1877-1878 Osmanlı-Rus Savaşı'nda, Deliorman Şumnu Şehri'nde Türk Başkumandanı General Abdülkerim Nadir Paşa'nın Karargâhı; Ek:5 1877-1878 Osmanlı-Rus Savaşı Tuna Cephesi'nde Savaşın İlerleyişi; Ek:6 1877-1878 Osmanlı-Rus Savaşı'nda Plevne Savunması Sonrası Osman Paşa; Ek:7 2 Eylül Gecesi, Türk Askerlerinin Razgrad Şehri'ni Boşaltmaları

1.4.2. Ayastefanos ve Berlin Antlaşmasının Balkan Topraklarındaki Etkileri⁴

Osmanlı Devleti'nin yenilgisinden sonra Rusya ile 31 Ocak 1878'de Edirne Ateşkesi yapılmıştır. Buna istinaden barış tutanağı imzalanmıştır. Osmanlı Devleti, bu tutanakla Karadağ'ın, Sırbistan'ın ve Romanya'nın bağımsızlığını tanımak zorunda bırakılmıştır. 3 Mart 1878'de Ayastefanos Antlaşması imzalanmıştır. Ayastefanos antlaşmasıyla Rusya, Balkanlar'da büyük bir güce sahip olacaktır. Avrupa Devletleri Rusya'nın bu etkinliğinden rahatsız olmuşlar ve konunun kendilerini de etkilediğini belirterek baskı yapmışlar. Yapılan bu baskılar sonucunda 13 Temmuz 1878'de Ayastefanos Antlaşmasının yerine Berlin Antlaşması yürürlüğe girmiştir (Urhan, 2016: 235-258). Ayastefanos Antlaşmasıyla Rusya, iki büyük emeli olan Büyük Bulgaristan'ı oluşturmak ve Akdeniz'e açılmak hayallerini gerçekleştirmiş olacaktır. Rusya, Ayastefanos Antlaşmasıyla bugün Makedonya'nın tamamı dâhil olmak üzere Kavala limanının batısından Yunan kıyılarına kadar bir sınır çizmiştir. Rusya'nın sıcak denizlere inme isteği ve bu denli büyük toprak gücüne sahip olabilme ihtimali, Fransa ve İngiltere için büyük bir tehdit unsuru oluşturmuştur (Tuncer, 2000:74 Akt. Muhamed Ahmetaj). Büyük devletlerin baskıları sonucunda, Berlin'de Bismarck'ın yönetiminde Osmanlı Devleti'yle, Rusya, Almanya, Avusturya, Macaristan, İtalya, İngiltere ve Fransa arasında 13 Temmuz 1878'de Berlin Antlaşması imzalanmıştır (Menekşe, 2013: 309-325). Osmanlı Devleti, Ayastefanos Antlaşmasındaki ağır şartların bu antlaşmada görüşülerek hafifletilebileceği ümidindeyken, toplantının Osmanlı için değil, Avrupa Devletleri'nin barış dengelerinin devam etmesi için düzenlendiği ortaya koyulmuştur. İngiltere, Rusya'nın gücünü azaltmak için büyük bir çaba harcamıştır (Aksun, 1994: 350).

Antlaşma sonucunda, Bulgaristan'ın Sofya bölgesiyle, Balkan Dağlarının kuzeyine kadar olan alanında Osmanlı Devleti'ne vergi vermesine karar verilmiş, iç işlerinde ise serbest bir eyalet olarak Hristiyan bir prenslik hâline getirilmiştir. Bulgaristan parçalanarak Şarki Rumeli Vilayeti kurulmuştur. Romanya, Sırbistan ve Karadağ'ın bağımsızlıkları tanınmış, Sırbistan'a Niş kasabası, Karadağ'a da Bar limanı

⁴ Bkz: Ek:8 Ayastefanos Antlaşması ve Berlin Antlaşması Sonuçlarının Karşılaştırmalı Haritası

verilmiştir. Romanya'nın Besarabya'yı Rusya'ya vermesi üzerine Dobruca'yı almasına karar verilmiştir. Ancak özellikle Balkan ulusları antlaşma sonuçlarından yine de yeterince memnun kalmamışlardır. Bu memnuniyetsizlikler, sonraki yıllarda derin çekişmelere sebep olmuştur. Osmanlı borçlarının bir kısmı da pay sahibi devletlere bölüştürülmüştür. Rusya; Kars, Ardahan, Artvin ve Batum'u da ele geçirmiştir. Önceden yaptığı gizli antlaşmalarının sonucunu Berlin Antlaşmasında resmî hâle getiren İngiltere de Kıbrıs'a hâkim olmuştur. İngiltere, Yunanistan'ında hak sahiplerinden sayılması gerektiğini öne sürmüştü, Yunanistan'a da Epir ve Tesalya'dan arazi verilmiştir. Bosna ve Hersek fiilen, Avusturya'nın yönetimine devredilmiştir. Makedonya ve Trakya da Osmanlı idaresine geri verilmiştir. Bu son madde, İngiltere ve Avusturya'nın çabalarıyla kabul edilmiştir. Bu maddeyle, Rusya'nın Ege Denizi'nden uzaklaştırılması sağlanmıştır. Avusturya-Macaristan'a, Ege Denizi'ne açılma imkânı verilmiştir. İngiltere'nin ticaret yolu açık kalmıştır. Sonuç olarak, Bulgaristan'ın Ayastefanos Antlaşmasıyla 163.000 km olan sınırı 64.000 km'ye düşürülmüştür. Bir prenslik hâline getirilmiş, tam bağımsız olma yolunda adım atmıştır. Aynı zamanda İngiltere ve Avusturya'nın çabalarıyla Rusya'nın sıcak denizlere inme çabaları askıda bırakılmıştır. Rusya'nın Bulgaristan'ın tamamına hâkim olması engellenmiştir. Osmanlı Devleti, Balkanlar'daki topraklarında savunma hattına sahip olmuştur (Ahmetaj, 2011: 64-77; Jelavich, 2013: 390 ; Anderson, 2001: 230).

1.5. SAVAŞ SONRASI ANADOLU'YA GÖÇLER VE GÖÇMENLERİN İSKÂNI

Rusya'nın 1830'lardan beri yürüttüğü milliyetçi politika sonucunda kurulacak Bulgar Devleti'nde Türk ve Müslüman halkın otoriteye zarar vereceği ve yerlerinde bırakılmamaları gerektiğine karar verilmiştir. Bulgar Devleti'nin parçalanmaması için Müslüman ve Türk nüfusunun göç ettirilmesi ya da bölgedeki Bulgar halkının da yardımlarıyla nüfusun azaltılması amaçlanmıştır (Akgün, 2005: 1-28). Avrupa'dan gelen gazeteciler 20 Temmuz 1877'de imzalı olarak yayımladıkları bir raporda, Razgrad ve Şumla'daki Müslüman köylerinin Ruslar tarafından yağma edildiğini, kadın ve çocuklarda dahil tüm halkın kıyıma uğradığını yazmışlardır⁵.

⁵ Bkz: Justin Mccarthy, Ölüm ve Sürgün Osmanlı Müslümanlarının Etnik Kıyımı: 1821 – 1922, Çev: Fatma Sarıkaya, 2.Baskı, Türk Tarih Kurumu Yayınları, 2014, s.72

Bölgedeki Müslüman halk savaş zamanında ve savaş sonrasında silahsızlandırılmış ve savunmasız hâle getirilmiştir. Baskılara dayanamayan bir milyonu aşkın Türk halkı göç etmek zorunda bırakılmıştır. Bulgar askerleri, Türk halkının geri dönüşünü engellemek için bütün varlıklarını ellerinden almışlardır. Savaş sonrasında bölgede kalan Türklerin tüm hakları yok sayılmıştır. Yüksek vergiler vermek zorunda bırakılmışlardır. Savaş öncesinde Rus ve Bulgar zulmü, savaş sonrasında ise Bulgar Devleti'nin bu politikası sonucunda bölgedeki Türkler topraklarını tamamen terk etmek zorunda kalmışlardır (İpek, 1994: 14-22). Savaş sonrasında 1879-1880 tarihleri arasında ve 1884'de 600.000 kişi, 1893-1902 tarihleri arasında 70.603 Türk, Bulgaristan'dan önce İstanbul'a ve daha sonra Anadolu topraklarına göç etmiştir (Ertin, 2015: 132). Savaş öncesi ve sonrası nüfus kayıtlarına bakıldığında Türk nüfusunun Bulgar nüfusu karşısındaki dengesinin alt üst olduğu, ölüm ve göç sebepleriyle Türk nüfusunun hızlı bir şekilde azaldığı görülmektedir (Koyuncu, 2014: 730). Rus milliyetçi politikası, Bulgar Devleti ve milleti tarafından tamamen kabul edilmiştir. Türk ve Müslüman halkın Anadolu'dan geldiği ve geri dönmeleri gerektiği uzun zamandır kabul edilen bir gerçek haline gelmiştir (Şimşir, 1986: 347)

1.5.1. Göç Hareketi

Balkanlardan göç etmeye başlayan Türklerin bir kısmı deniz yoluyla bir kısmı da trenle Anadolu'ya gelmişlerdir. Ancak denizyolu ile göç için Osmanlı gemileri yeterli gelmediğinden İngiltere, Fransa, Avusturya, Mısır ve Rusya'dan bile gemi kiralanmıştır (Kocacık, 1980: 144). Göç için demiryolunu tercih edenler ise önce Filibe ve Edirne yolu üzerinde önemli bir konuma sahip olan Tatarpazarcık'a gelmişlerdir. Kağnılarla ya da yaya olarak geldikleri Tatarpazarcık'tan İstanbul'a giden trene binerek göç etmişlerdir. Özellikle Tuna ilinden gelenler bu göç yolunu tercih etmişlerdir (Kocacık, 1980: 148).

1879'da Rus askerlerinin Bulgar topraklarını terk etmesiyle başlayan yoğun göç hareketi Varna ve Tuna limanlarının dolmasına sebep olmuştur. 1879 -1880 tarihlerinde sadece Varna'dan 18.033 Türk göç etmiştir. Edirne'den karayoluyla

200.000 kadar muhacir Türk topraklarına varmışlardır⁶. 1884'te 600.000 kadar göçmenin göç ettiği raporlara yansımıştır. 1886-1890 yıllarında 74.753 Türk göç etmiş ve Bulgar resmî kayıtlarına göre, 1893-1902 yılları arasında da Bulgaristan'dan Türkiye'ye 70.603 Türk göç etmiştir. 1912-1913 Balkan Savaşları'na kadar Bulgar topraklarından Türkiye'ye göçler azalsa da hiç kesilmeden devam etmiştir⁷.

1.5.2. Göçmenlerin İskânı

Osmanlı Devleti'de, Balkanlar'da başlayan göç hareketinin bu kadar hızlı olmasını beklememiştir. Durumun önemi anlaşıldıktan sonra valilikler ve belediyeler harekete geçirilmiştir. Muhacirlerle ilgilenmek üzere komisyonlar kurulmuştur. Bu komisyonlar, muhacirlerin problemleri üzerine görüşerek ihtiyaçların belirlenmesini sağlamışlardır. Yiyecek, giyecek, çocukların eğitim ihtiyaçları, yol masrafları vb. devlet tarafından karşılanmıştır. Göçmenlerin hangi bölgelere yerleştirilecekleri kararlaştırılmış ve ev inşalarına yardım edilmiştir (Asan, 2016: 41). Bir süre sonra göçmenlerin yerleşimi de devlet için bir problem hâline gelmiştir. Var olan köy ve kasabalar yeterli gelmemeye başlamıştır. Bu sebeple de 19.yy'ın ikinci yarısından sonra devlet, yeni köyler kurulması için yaylaları, meraları ve uygun görülen devlet arazilerini muhacirlerin kullanımına açmıştır (Kodaman ve İpek, 2000: 390). İzmit'te göçmen evlerinin yapımında kullanılması için, devlete ait arazilerden sağlanan kereste üretiminden de vergi alınmamasına karar verilmiştir (Kocacık, 1980: 170).

1.5.3. İzmit

1831 senesi nüfus kayıtlarına göre Cezayiri Bahr-ı Sefid Eyaleti'ne bağlı Kocaeli Sancağı'nın toplam nüfusu 77.571 ve İzmit'in nüfusu 11.569 kişidir. 1881-/82–1893 Osmanlı Genel Sayımına göre İzmit Özel Bölgesi toplam nüfusu 195.675 ve İzmit merkez kazası nüfusu 39.789 kişidir. 1894 yılı Osmanlı'da Müslüman ve Müslüman olmayanların nüfus kayıtlarına göre ise İzmit'in nüfusu 215.000 kişiye

⁶ Bkz: Öztuna, a.g.e, s.37. Ek:9 Balkanlardan gelen Türk göçmenlerinin Kayıklarla Üsküdar'a geçişleri; Ek:10 Savaştan Kaçan Türklerin Trenle İstanbul'a Gelişleri

⁷ Bkz. Bilal N. Şimşir, Bulgaristan Türkleri (1878- 1985), 1.Baskı, Ankara, Bilgi Yayınevi, 1986, s.203-206

ulaşırken 1897’de bu sayı 228.443 kişi olmuştur. Ancak bölge sınırları yıllara göre farklılık gösterdiğinden karşılaştırma yapmak oldukça zorlaşmıştır. Osmanlı Devleti’nin nüfus sayımları da yeterli güvenilirlikte ve titizlikte değildir (Karpaz, 1985: 114-161).

Yıllar	Dönemin İzmit Nüfusu	Dönemin İzmit Bölgesi Nüfusu
1831	İznikmit: 11.569	77.571
1881-/82– 1893	İzmit merkez kazası: 39.789	195.675
1894		215.000
1897		228.443

Tablo:2 İzmit Nüfus Sayımı

İzmit, göçmenlerin İstanbul’dan Anadolu’ya geçişlerinde geçici iskân bölgesi olmuştur. İzmit’e 25.823 göçmen yerleştirilmiştir. İzmit sancağında 9.425 Batum göçmeni, 8.574 Sohum göçmeni ve 5.920 Çerkez göçmeninin oluşturduğu 40.000 kadar göçmenin yerleştiği bilinmektedir⁸.

1878 -1912 tarihleri arasında İzmit’e Yerleştirilen Göçmenlerin Dağılımı (Kodaman ve İpek, 2000: 407)

Yerleştirilen Alanlar	Köy	Nüfus
Gölcük	Nuzhetiye	40
İzmit	Çamlık Fevziyye	15
	Hamidabad	
	Hamidiye	115
	İnamiye	35

Tablo:3 1878-1912 İzmit’e Yerleştirilen Göçmenlerin Dağılımı

⁸ Bkz. D. Derin Paşaoğlu, “Muhacir Komisyonu Maruzatı’na Göre (1877-78) 93 Harbi Sonrası Muhacir İskânı”, History Studies-International Journal Of History, Cilt 5, Sayı 2, (Mart 2013), s.370.

	Köyyeri	
	Rahmiye	
	Yenimahalle	
Kandıra	Hamidiye	
	Mecidiye	
Karamürsel	Mecidiye	
İl Toplam Nüfusu	Sevk olunan	Yerleştirilen
İZMİT	46463	46463

Tablo:3 Devam 1878-1912 İzmit'e Yerleştirilen Göçmenlerin Dağılımı

1.6. DELİORMAN BÖLGESİ VE RAZGRAD İLİ

Deliorman bölgesinin adı, 12. yy Bizans kaynaklarında Teleorman olarak geçmektedir. İdrîsî ise Tenu-Orman olarak aktarmıştır. Deliorman, Kıpçakçada, deligür orman anlamına gelmektedir. Deli kavramının *yaban* anlamı da mevcuttur. Deliorman bölgesi, güneyinde Balkan Dağları, kuzeyinde Tuna nehri ve doğusunda Karadeniz'le sarılı ve resmî olmayan bir bölgedir. Dobruca'yı ve Kuzeydoğu Bulgaristan'ı içine alan tek bir platodur⁹. Deliorman bölgesindeki Türklerin nereden geldikleri hâlâ tartışılan bir konudur. Gerçeğe en yakın görüşlerden biri Peçenek, Uz, Kuman ve Tatar gruplarının 11. yy. başlarından itibaren Kuzeyden Tuna'ya ve daha sonra Deliorman bölgesine kadar indiklerine dairdir. Osmanlı Devri'nde Anadolu'dan buraya yerleştirilen halkla, önceki gruplar bölgede karşılaşmış ve karma bir yapı ortaya çıkmıştır. Ayrıca aynı görüş İslamiyet'in de bu topraklara Kuzeyden gelen Türklerle geldiğini ve Anadolu halkından önce burada yayıldığını söylemektedir (Cebeci, 2010:15). Bir diğer görüş ise, 1402 Ankara Savaşı'nda, Yıldırım Bayezid'in bölgeyi fethetmesiyle birlikte, bölgenin Türkleştirilmesi amacıyla Karaman ve Konya'daki Türklerin bu topraklara yerleştirilmesi üzerinedir (Çınar, 2017: 34). Sonuç olarak

⁹ Bkz: Mehmet Yılmaz, "Tanzimat'tan Cumhuriyet'e Sarayönü Havalisinde Nüfus Hareketleri", Tarih, Kültür, Sanat, Turizm ve Tarım Açısından Uluslararası Sarayönü Sempozyumu, Türkiyat Araştırmaları Enstitüsü Yayınları, Sayı:8, (24-26 Ekim 2014), s.621-655. Ek:3 Bulgaristan Deliorman Bölgesi Haritası

Deliorman, Osmanlı Devri'nden itibaren Türklerin yoğunlukta olduğu bir yer hâline gelmiştir. Deliorman bölgesindeki Türkler, bölgedeki etnik ve dinî olarak farklı gruplardan kendilerini uzak tutmayı başarmışlardır. Diğer topluluklarla soy bağı sağlamadan hoşgörü içerisinde yaşamışlardır. Kendi kimliklerini korumuşlar ve kültürlerinin devam etmesini sağlamışlardır. Deliorman, dünyaca ünlü pehlivanlarıyla bilinmektedir. Rusçuk, Razgrad, Varna ve Şumnu tarihte önemli yer tutmuş şehirlerindedir. (Murtaza, 2016: 6; Aktaran: Kaderli, 2010: 108; K1el, 2021: <https://islamansiklopedisi.org.tr/deliorman>).

1.6.1. Razgrad İli¹⁰

Razgrad ili, Bulgaristan'da Rusçuk şehrinin 60 kilometre güneydoğusunda bulunmaktadır. Tuna ovasının kuzeydoğu kesiminde, düz ve tepelik bir alanda yer almaktadır. Rusçuk, Silistre, Şumnu ve Turgovişte bölgeleri ile sınırlanmıştır. Bölgenin büyük kısmı Ludogorsko Platosu'ndadır. Deliorman bölgesindedir. Nüfusu 32.568 kişidir. Sofya'ya uzaklığı 276.27 km'dir. 92.845 km² alana sahiptir. Razgrad, %27'lik Türk nüfus oranı ile Bulgaristan'daki en yüksek ikinci Türk nüfusuna sahip şehirdir. Bulgarca'da *harabe* anlamına gelen *Raz-grad* adı, Osmanlı kaynaklarında değiştirilerek Hezargrad adıyla da kullanılmıştır. Trak, Roma ve Bizans medeniyetlerine de ev sahipliği yapmış olan Razgrad, 15. ve 16. yüzyıllarda Osmanlı Devleti'nin Anadolu'dan getirdiği göçmenlerle bir Türk, Müslüman yerleşim yeri olarak yeniden şekillenmiştir. Osmanlı Devleti, 15. yy'da bölgeyi canlandırmak, otoritesini arttırmak ve bölgenin ticaretini hızlandırmak için Anadolu'daki iş arayan kimseleri bu bölgeye göç ettirmiştir. 16.yy'da ise bölge için amaçlarına ulaşan Osmanlı Devleti, bölgeye farklı bir stratejiyle tasavvuf şeyhlerini yerleştirmiştir. Bölgeye gelen göçmenler zaviyelerin ve şeyhlerin çevresinde konumlanmıştır. Osmanlı Devleti böylelikle bölgedeki dinî, siyasi ve ticari gücünü arttırmıştır. Abritus Müzesi, İbrahim Paşa Camisi, Dimitar Nenov Ev Müzesi, Demir Baba Tekkesi, Bölgesel Tarih Müzesi, Varosha Eski Mahallesi, Stanka ve Nikola İkonomovi Ev Müzesi, Razgrad Etnografya Müzesi, Geç Antik Abritus Kasabası, Momina Çeşmesi ve *St. Nicholas the Miracle Worker* Kilisesi ünlü mekânlarındandır. Ahmet Şerif, Sabri

¹⁰ Bkz: Ek:11 1920'ler de Deliorman Razgrad Güz Panayırı ve Yağlı Güreşleri

Tata, Muharrem Tahsin, Şaban Mahmut, İsmail Çavuş ve Ali Pir Razgrad'ın ünlü edebiyatçılarındandır (Danışmend, 1971: 485; Ocaklı, 2015: 165; Murtaza, 2016: 7; Town Razgrad, 2021: <http://www.guidebulgaria.com/nc/razgrad/razgrad/razgrad>)

İKİNCİ BÖLÜM

2.AVLUBURUN KÖYÜ

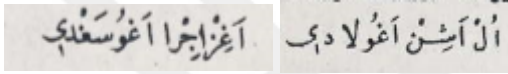
2.1. KÖYÜN TARİH VE ETNİK YAPISI

Arazi incelemelerine göre Avluburun köyünün tarihi Roma Devri'ne kadar gitmektedir. 1400 yıllık Ayanikola Kilisesi'nin kalıntıları ve diğer bir taraftaki Roma Devri'ne ait kilise kalıntıları bunu ispatlamaktadır (Kartepe Belediyesi, 2021: <https://www.kocaeli.bel.tr/tr/main/pages/kartepe/227>). Ayrıca köye gelen göçmenlerin bulunduğu ilk çeşmede köyde daha önceden başkalarının yerleştiğini kanıtlamaktadır. Köy halkından edinilen bilgilere göre, 1400'lü yıllarda Konya, Karaman civarından Bulgaristan'ın Razgrad şehrine yerleştirilen göçmen toplulukları, 1877-78 Osmanlı-Rus Savaşı öncesinde köylere yapılan zulümlere dayanamayıp kağınlarla Anadolu'ya göç etmişlerdir. Önce Adapazarı ve çevresine yerleşen göçmenler, sıtma hastalığından kaçmak için daha yüksek yerleri tercih etmeye başlamışlardır. O dönemde tamamen ormanlık bir alan olan Avluburun köyüne gelmişlerdir. Dönemin iskân kayıtlarını incelediğimizde devletin bazı orman arazilerini göçmenlerin köy kurmasına açtıklarını bilmekteyiz (Kodaman ve İpek, 2000: 390). Avluburun da bu köylerden biridir. Köyün neredeyse tamamı Razgrad göçmenlerinden oluşmaktadır. Köye ilk gelen aileler Mehmet Ali Çavuş ve ailesi, Hacı İbrahimler ve ailesi olarak bilinmektedir. Köylüler ilk su ihtiyaçlarını buldukları çeşmeden sağlamışlardır. Köy çeşmesi hâlâ durmaktadır. Köy halkı, orman arazisini yakacak ihtiyacını sağlamak ve Sapanca Gölü'ne inerken yol bulmak için ağaçlara çentikler açarak kullanmışlar (Kartepe, 2021: <https://www.kocaeli.bel.tr/tr/main/pages/kartepe/227>). Köye yapılan göçler Rus Harbi öncesinde başlamış ve savaştan sonra da devam etmiştir. Avluburun'da aşağı mahallede yer aldıkları söylenen bazı ailelere *Yörük* dendiğini ve onların başkalarına *Çıtak* diye hitap ettiklerini bilmekteyiz. Ancak kendisine *Yörük* denen ailelerde kendilerinin göçmen olduklarını söylemektedirler. Kâmûs-ı Türkî'de *Çıtak* kavramının, *dili çetrefilli Rumeli Türklerine verilen isim* olduğu söylenmektedir

(Şemseddin Sami, 2014: 506). Yine Çağbayır'ın eserinde, Bulgaristan'ın Deliorman bölgesinde yaşayan, Kıpçakçanın değişik bir ağzını konuşan bir Türk topluluğu olduğu ve dağda yaşayan geçimini odunculukla sağlayan, dağlı, huysuz, kavgacı vb. anlamları vardır (Çağbayır, 2007: 978). Yusuf Ziya Yörükân, Çıtakların kökenini Çiğil Türklerine bağlamaktadır. Oğuzların, çevrelerindeki boyların kendilerinden farklı olduklarını belirtmek için bu isimlendirmeyi yaptıklarını söylemektedir. Orta Asya'dan göç eden Çıtakların, Hazar-Tuna yolu ile Balkanlara, küçük bir kolunun da güneye inip Anadolu'ya geldiğini belirtmektedir. Yerli Rumeli Türkü manasında kullanıldığını söylemiştir (Aktaran: Çınar, 2017: 27). Seyahatname'de Çıtak topluluklarından ayrıca bahsedilirken, Razgrad halkı için Müslüman oldukları ve fakirleri sevdiklerinden bahsedilmektedir. Razgrad'ın ucuzluk ve bolluk içerisinde bir şehir olduğu, ileri gelenlerinin ve ilim adamlarının olduğundan bahsedilmektedir. Ancak Razgrad halkı, Çıtak topluluklarından sayılmamışlardır (Evliyâ Çelebi, 1999: 408). Seyahatname'de Çıtakların kökeni için Balkanlardaki Tatar, Bulgar, Boğdan ve Eflak kavimleri ile Yıldırım Bayezid'in burayı fethinden sonra Tatar ve Anadolu'daki askerleri getirdiği ve çıtak kavminin de bu karma topluluklardan doğduğu söylenmektedir (Evliyâ Çelebi, 1999: 441). Çubuk ve Kızılcahamam çevresindeki araştırmalara göre bölgedeki çıtak toplulukları kendi kökenlerini, 1402 Ankara Savaşı'nda, Yıldırım Bayezid tarafında yer alan askerlere bağlamaktadırlar (Çınar, 2017: 34). Avluburun köyünün halkı da göç seyirleri hakkında, 1400'lü yıllarda Konya, Karaman dolaylarından Rumeli'ye geçtiklerini ve Rus Harbi'yle de Avluburun'a geldiklerini söylemektedirler. Ayrıca köyde eskiden geçimini Kartepe'den topladıkları odunları satarak sağlayan ailelerinin olduğunu da bilmekteyiz. İsmi *Çıtak* olan bazı köyleri incelediğimizde genellikle ormanların yoğun olduğu ve tepelik üstlerine kurulmuş köylere rastlamaktayız (Mor, 2008: 145). Gülsevin, bugünkü Çıtak köylerinin ağızlarıyla, Seyahatname'deki Çıtak ağzı incelemeleri arasındaki uyumsuzlukların, Çıtakların, yerleştikleri bölgenin ağzından etkilenmesi ve kaynaşması olarak nitelendirmiştir (Gülsevin, 2017: 690). Bunların haricinde köyde azınlık olarak Kaynarca'dan gelen Yörük aileler ve Karasu'nun Denizköy mahallesinden gelen gezici Yörüklerden bir aile de vardır. Kaynak kişilerimizden Iraz Arap bu Yörük ailedendir. Uzun süre önce Avluburun köyüne kalıcı olarak yerleşmişlerdir. Ancak ilk söylenen *Yörük* ifadesiyle bu Yörük aileler karıştırılmamalıdır.

2.1.1. Köyün İsmi

Köy ismini, köyün çevresinde çok bulunan *ağılı*, *ağulluk* ya da *ağıl gülü* olarak bilinen çiçekten almaktadır¹¹. *ağı* kelimesi Caferoğlu'nun eserinde *agu*: *ağı*, *zehir*; *aguluğ*: *ağılı*, *zehirli* olarak gösterilmektedir (Caferoğlu, 1968: 8). Dîvânü Lugâti't-Türk'te *agu*: *ağı*, *zehir* olarak gösterilmektedir (Divanü Lûgat-it-Türk Dizini, 1986: 13). *Agız içre agu sağdı*, cümlesi *Ağzından ağı sağarak öldü*, şeklinde açıklanmıştır. *Agu* zehir anlamında kullanılmıştır (Divanü Lûgat-it-Türk Tercümesi-3, 1985: 339). *agula-* fiili *Ol aşın aguladı*, cümlesinde *O, aşını ağıladı, ağı kattı, O yemeğini zehirledi, zehir kattı*, anlamlarında kullanılmaktadır (Divanü Lûgat-it-Türk Tercümesi-1, 1985: 310).

Ayrıca köy halkından öğrendiğimize göre bu bitkiden acı bal da yapılmaktadır.

Burun kelimesinin coğrafi olarak, *Karanın, yüksek ve dağlık kıyılarda, türlü biçimlerde denize uzanmış bölümü, dağ doruğu, çıkıntılı doğal özellik, tepe, yüksek ve dağlık kıyılarda denize uzanmış bölüm* anlamları vardır. Avluburun da coğrafi özellikleri gereği yüksekte ve uçtadır. Ayrıca Sapanca Gölü'nü görmektedir. Burun kelimesinin ayrıca, *bir şeyin ilki, önde olma, önce olma* ve *eski* anlamları da vardır¹².

ağılı burun >> *avlu burun*

2.1.2. Çevre Köylerle Etkileşim

Önceden köyler arası evlilikler olmazken şimdilerde bu tarz ayrılıklar tamamen kalkmıştır. Ancak Laz, Çerkez vb. topluluklar kendi âdetlerini sürdürmekte böyle

¹¹ Bkz: Ek:12 Ağulluk Gülü

¹² Sir Gerard Clauson, An Etymological Dictionary of Pre-Thirteenth Century Turkish, Oxford, Oxford University Press. 1972, s. 366; Yaşar Çağbayır, Ötüken Türkçe Sözlük-1, İstanbul, Ötüken Neşriyat. 2007, s. 705; Türk Dil Kurumu, [TDK], Eren Türk Dilinin Etimolojik Sözlüğü, Erişim Tarihi: 24.05.2021; TDK, Coğrafya Terimleri Sözlüğü, Erişim Tarihi: 24.05.2021.

çeşitlilikler düğünler, müzikler, kıyafetler, yemekler vb. konularda korunmaktadır. Bu çeşitlilik, köyler arasında bir sorun oluşturmamaktadır. Ancak Uzuntarla'daki bazı Çerkez topluluklarının biraz daha ayrılıkçı olduğu bilinmektedir.

2.2. AVLUBURUN KÖYÜNÜN COĞRAFYASI VE ÖZELLİKLERİ

Kocaeli'nin Kartepe ilçesine bağlı bir köydür. 40.770992 enlem ve 30.205198 boylamı arasında yer almaktadır (Avluburun, 2021: <https://www.haritatr.com/avluburun-koyu-haritasi-m6d01>). İl merkezine 27 km, Kartepe İlçesi'ne 19 km mesafededir (Kartepe Belediyesi, 2021: <https://www.kocaeli.bel.tr/tr/main/pages/kartepe/227>). Bölgede Kartepe'den sonraki ikinci en yüksek noktadadır. Denizden yüksekliği 430 metredir. Arıtma Tesisi'nin olduğu bölgeden 470 metredir. Yüzölçümü 9.980 km²'dir. Sınır köyleri, kuzeyde Kurtdere, Ortaburun, Sakarya sınırında Meşeli; doğuda Eşme Ahmediye; güneyde Eşme; batıda Uzuntarla ve Ketenciler'dir¹³.

Köyün bölgeye en önemli katkısı İçme Suyu Arıtma Tesisi'nin burada olmasıdır. İSU Genel Müdürlüğü'ne bağlı Kartepe Avluburun İçme Suyu Arıtma Tesisi'nin kapasitesi 22.500 (m³/gün)'dür (Kocaeli İli Çevre ve Şehircilik İl Müdürlüğü [ÇŞİM], 2014: 40). Arıtma tesisi Kandıra F Tipi Cezaevi dâhil bölgenin kuzey bölümünün tamamının su ihtiyacını gidermektedir. Yeterli gelmediğinde Sapanca Gölü'nden takviye yapılmaktadır. Tesisten önce köy çok uzun süre susuzlukla mücadele etmiştir. Köyün kuruluşundan beri var olan çeşmeyle birlikte 2 adet köy meydanında olmak üzere 15'e yakın köy çeşmesi mevcuttur. Doğalgaz hattı ve kanalizasyon şebekesi yoktur¹⁴.

¹³ Bkz: Ek:14 Kartepe ilçesinin Kocaeli'deki Konumu, İdari Yapısı ve Sınır Haritası; Ek:15 Avluburun Köyü Sınır Haritası; Ek:16 Avluburun Köyü Haritası; Ek:17 Avluburun Köyü Manzarası

¹⁴ Bkz: Ek:18 Avluburun'un Köyü İlk Çeşmesi

2.2.1. İdari Binalar

Köyde iki adet cami, bir köy konağı, mezarlık ve sağlık evi bulunmaktadır. Köyde ayrıca Gönüllü İtfaiye Birliği bulunmaktadır¹⁵. Köyün kadınları da bu müfrezede gönüllü olarak yer almaktadırlar. Biri büyük biri küçük çocuklara eğitim vermek üzere iki Kur'an Kursu mevcuttur. Dört kahvehane mevcuttur. Dört bakkal, bir berber dükkanı ve lokanta köy meydanında yer almaktadır. Bir otobüs kooperatifi mevcuttur. Köy meydanında iki tane belediyenin yaptırmış olduğu taştan köy fırınları vardır. Köy kadınları tarafından ekmek yapmak amacıyla kullanılmaktadırlar. İlkokul ve ortaokul mevcuttur. Temeli atılmış bir meyve sebze satım yeri mevcuttur. Otobüs saatleri sabah öğrenci yoğunluğundan dolayı 15 dakika da bir gelirken, öğlen ve sonrasında daha aralıktır. İşçilerin, iş çıkış saatlerine göre de ayarlamalar yapılmaktadır.

2.2.2. İklim ve Bitki Örtüsü¹⁶

Kocaeli'nin iklimi, Akdeniz iklimi ile Karadeniz iklimi arasında bir geçiş meydana getirmektedir. Yaz ayları sıcak ve az yağışlı geçerken kış ayları yağışlı ve biraz daha ılık geçmektedir (İzmit'te Tarım, 2021: <http://www.izmitziraatodasi.com/tarim.html>). Ancak Avluburun'un yüksek rakımı sebebiyle kış ayları daha zorlu geçmektedir. Kar uzun süre yerde kalmakta ve kar kalınlığı iki metreyi bulabilmektedir. Avluburun yaz mevsiminde ise serindir.

2.2.3. Orman Arazileri

Köy tamamen orman arazisi içine kurulmuştur. Meşe, gürgen, kayın ve akasya ağaçları mevcuttur. Meyve ağaçlarından narenciye ve zeytin hariç tüm ağaçlar

¹⁵ Bkz: Ek:19 Avluburun Köyü Mezarlığı; Ek:20 Avluburun Köyü Gönüllü İtfaiye Birliği

¹⁶ Bkz: Ek:21 Avluburun Köyü'nde Yaz Mevsimi; Ek:22 Avluburun Köyü'nde Kış Mevsimi

yetişebilmektedir. Orman arazilerinin bir kısmı yerleşimler devam ettikçe tarım arazilerine dönüşmüştür (Kaçmaz, 2010: 216).

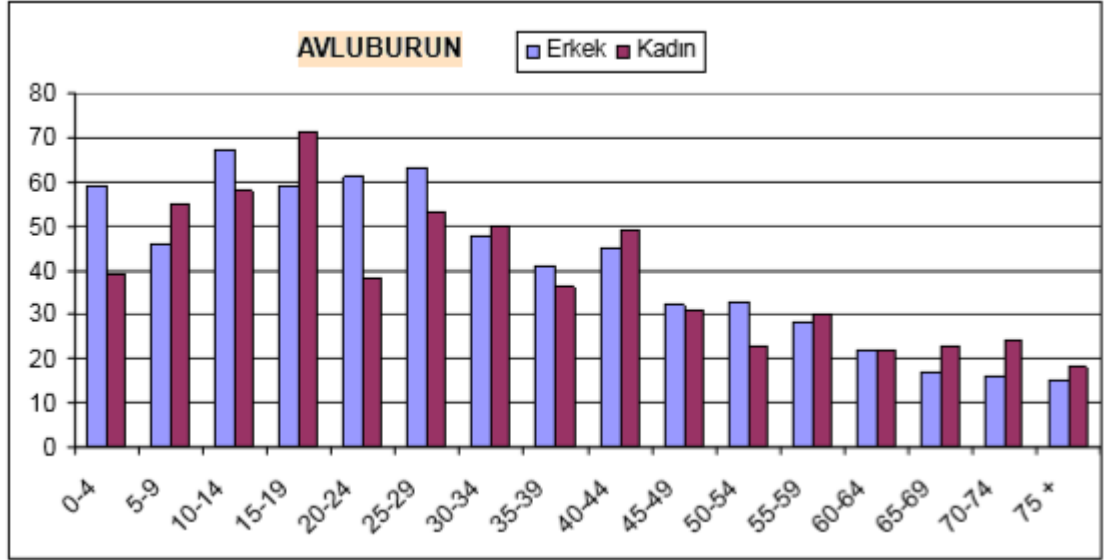
2.2.4. Nüfus

2000 genel nüfus sayımı verilerine göre Avluburun'un nüfus bilgileri şöyledir (Türkiye İstatistik Kurumu [TÜİK], 2021: <https://biruni.tuik.gov.tr/nufusapp/idari.zul>):

2000 Genel Nüfus Sayımı	Erkek	Kadın	Toplam
Avluburun	652	620	1.272

Tablo:4 2000 Genel Nüfus Sayımı Avluburun Köyü Verileri

Avluburun'un 2000 nüfus verilerine göre yaş grupları ve cinsiyet dağılımı şöyledir (Kaçmaz, 2010: 109):

Grafik:1 Avluburun Köyü 2000 Yılı Nüfus Verilerine Göre Yaş ve Cinsiyet Dağılımı

2017 yılı ve takip eden yıllarda Avluburun'un 18 yaş altı, 18 yaş ve üstü olmak üzere toplam nüfus bilgileri şöyledir (TÜİK, 2021: <https://biruni.tuik.gov.tr/medas/?kn=95&locale=tr>):

Avluburun	18 yaş ve üzeri	18 yaş altı	Toplam
2017	877	257	1134
2018	871	242	1113
2019	879	226	1105
2020	878	218	1096

Tablo:5 2017 Yılı ve Sonrası Avluburun Köyü Nüfus Bilgisi

Avluburun’da 375 sabit hane vardır. Ek olarak 50 prefabrik hane mevcuttur. Bu hanelerin, 25 kadarını yıllık meyve hasadını toplamaya gelip gidenler kurarlarken diğer bir 25 hane de İzmit’te çalışıp yazları burada geçirenler kurmaktadır. Toplam 425 hane mevcuttur. Ayrıca 5, 6 sene içerisinde 80 kadar ailenin şehirde ev aldığı da bilinmektedir.

2.2.5. Eğitim

Avluburun’da anasınıfı, ilkokul ve ortaokul bulunmaktadır. Anasınıfının binası ayrı yer almaktadır. İlkokul ve ortaokul tek binada eğitim vermektedir. Avluburun İlkokulu’nda 102 öğrenci ve 4 derslik bulunmaktadır. Öğretmen kadrosunda, okul öncesi öğretmeni ve 4 sınıf öğretmeni bulunmaktadır. Bunun haricinde Din Kültürü ve Ahlak Bilgisi ve İngilizce dersi öğretmenleri ortaokulda da eğitim vermektedirler. Avluburun Ortaokulu’nda 96 öğrenci ve 4 derslik bulunmaktadır. Öğretmen kadrosunda ikisi ilkokulla ortak olmak üzere 7 öğretmen görev almaktadır. Ortak kullanımda fen laboratuvarı, bilişim teknolojileri sınıfı, kütüphane, atölye, çok amaçlı salon ve yemekhane bulunmaktadır. Yapım aşamasında olan bir İngilizce sınıfı da mevcuttur. Okul kalorifer sistemiyle ısıtılmaktadır (Avluburun Ortaokulu, 2021: http://avluburunortaokulu.meb.k12.tr/41/13/709609/okulumuz_hakkinda.html).

Çevre köylerdeki öğrenciler köyün kooperatif araçları ile Avluburun’a getirilerek eğitim sağlanmaktadır. Okullaşma oranı kız ve erkek çocuklarda aynı orandadır. Kız çocuklarının daha da başarılı oldukları söylenmektedir. Köyde, okuma-yazma oranı devlet desteğiyle arttırılmıştır. Öğrenciler lise öğrenimi için ise merkeze

gelmektedirler. Bunun gibi ulaşım zorlukları ailelerin göç etmesine de sebep olmaktadır¹⁷.

2.3. AVLUBURUN KÖYÜNÜN GEÇİM KAYNAKLARI

2.3.1. Tarım

Avluburun köyünde ilk olarak buğday, mısır vb. tarım ürünleri üretilmiştir. Daha sonra köy halkı meyvecilik üzerine tarım yapmaya başlamıştır. Bölgede uzun süre boyunca kiraz, ayva, elma ve erik ağaçlarıyla meyvecilik yapılmıştır. Ancak yaklaşık 5 senedir çiftçinin ceviz ve fındık üretimine döndüğü görülmüştür. Bunun sebebinin, köyün yakınlarındaki sanayileşme olduğu söylenmektedir. Özellikle bölgedeki büyük otomobil fabrikalarının, havaya dolu yağmasını engelleyen bir tür bomba atıkları ve bunun yağmurları tetikleyerek kiraz gibi hassas meyvelerin bozulmasına sebep olduğu söylenmektedir. Erik üretimine ise devam edilmektedir. Toplanan meyveler İstanbul'dan gelen kabzımallara satılmaktadır¹⁸.

Armut üzerinde, il kapsamında başlatılmış olan entegre ve kontrollü ürün yönetimi (EKÜY) çalışmalarına göre karaleke hastalığı Avluburunda'da mevcuttur. Karaleke hastalığı da yağışlı iklimden dolayı gelişim göstermektedir (Kocaeli İl Tarım ve Orman Müdürlüğü, 2018: 126).

Ayrıca Avluburun tarımında, dikilen meyve ağaçlarının toprağı yeterince örtmemesi ve kuru tarımda toprağın nadasa bırakılması nedenleriyle erozyon tehlikesi görülmektedir (Genç ve Dengiz, 2015: 38).

Erozyon tehlikesinin giderilmesi için toprağı örten, uzun süre toprakta kalan bitkiler yetiştirilmeli ve nadas uygulaması yerine nöbetli ekim yöntemi kullanılması önerilmektedir (Kanar ve Dengiz, 2015: 26). Köy kadınlarının çoğunun da evlerinin önünde çiçek yetiştirdikleri ve evlerinin arkasında da patates, soğan, marul, ıspanak

¹⁷ Bkz: Ek:23 Avluburun Köyü İlkokulu ve Ortaokulu

¹⁸ Bkz: Ek:24 Avluburun Köyü'nde Pazaryeri

vb. sebze yetiştiriciliği yaptıkları görülmektedir. Köy meydanında çarşamba günleri 4, 5 kişinin satış yaptığı pazarda kurulmaktadır¹⁹.

2.3.2. Hayvancılık

Avluburun'da büyükbaş hayvancılık için 2 büyük ahır mevcuttur. Çoğunlukla kurban için hayvancılık yapılmaktadır. Kaynak kişilerimizden bir ailenin keçi sürüsü vardır. Peynir, ekşimik vb. üretimde aynı aile de devam etmektedir. Bir ailede de arıcılık devam etmektedir. Köyde kümes hayvancılığı çoğu ailede devam etmektedir. Seri üretim hayvancılık yapılmamaktadır. Daha önceden bölge de ipek böcekçiliği ile keten kumaş üretimi yapılmıştır. Ancak günümüzde mevcut değildir.

2.3.3. Sanayi

Avluburun yüksekliği sebebiyle sanayi için tercih edilen bir noktada değildir. Ancak artan geçim sorunları, çocukların eğitim masraflarının artması gibi sebeplerle çiftçilerin çoğu hem tarım hem de köye yakın yerlerdeki fabrikalarda çalışmaya başlamışlardır. Yol masrafları ve zaman sebebiyle de şehre göçler artmıştır. Gençlerin de fabrikalarda çalışmayı tercih ettikleri görülmektedir.

2.4.AVLUBURUN KÖYÜNÜN EL SANATLARI VE KÜLTÜREL ÖZELLİKLERİ

2.4.1. El Sanatları

Köyde eskiden yapılan keten kumaşı ve ipek kumaşı üretimi yapılmıştır. Halı dokuma, yorgan yapımı ve keçecilik vb. faaliyetler şimdilerde bırakılmıştır. Kadınların patik yapımı ve çeyizlik el işçilikleri devam etmektedir. Kadınlar günümüzün çeyizlik el işlerini yaparken birbirlerine yardım edebilmektedirler²⁰. Kaynak kişilerimizden Hasan Arslancan çiftçiliğinin yanında ayrıca sepet ustasıdır.

¹⁹ Bkz: Ek:25 Avluburun'da Arka Bahçeler

²⁰ Bkz: Ek:26 Avluburun Köyü'nde Çeyizlik Yorgan Dikimi

Uzun yıllardır el işçiliğiyle meyve sepeti yapmaktadır. Meyve sepetleri Karamürsel sepeti vb. sepetlerden farklı olarak ağaç üstüdeyken de kullanılabilmesi için alt kısımları sivri yapılmaktadır²¹.

2.4.2. Etkinlikler

Köyde her yıl geleneksel mevlüt programı yapılmaktadır. Camide ya da köy meydanında yapılan bu programda, Kur'an-ı Kerim okuması yapılmakta, dua ve ilahiler söylenmektedir. Dinî ve ahlaki meselelerde vaaz verilmektedir. Programa önemli hocalar, çevrenin yetkin kimseleri katılmaktadır. Köy halkına yemek dağıtılmaktadır²².

Köyde çok eskiden beri devam eden bir gelenek vardır. İsmi *sayacı*dır. Eskiden harman sonu yapılan bu gelenek, şimdilerde bayramlarda yapılmaktadır. Köyün gençleri özellikle erkekler dede, kadın, canavar vb. değişik kılıklara girerek ve kendilerini boyayarak sokağa çıkarlar. Başlarında sopaya 5, 6 tane çan bağlamış birisi yürür ve diğer kişilerde meşalelerle eşlik ederler. Köy evlerini tek tek dolaşan bu grup, ev sahibine “ *Bu saya Hz. Ali 'nin sayası Allah bu eve iki gelin iki damat (evde kaç tane bekar varsa) bağışlasın.*” diyerek dua ederler. Ev sahibi de gençlere bazen para, bazen fındık vb. ile bağışta bulunur²³.

2.4.3. Düğün

Avluburun'un eski düğünlerinde gelinler, at ya da mandaların çektiği arabalarla düğün yerine getirilir ve gelin geceye kadar araba da bekletilmiş. Maddi durumu el vermeyenler gelinleri yürüyerek de getirirlermiş. Zamanla bu gelenek, otomobillerle gelin alma şeklinde değişmiştir. Gelinlikler, günümüzde *bindallı* dediğimiz geleneksel kıyafettir. Kadınlar başlarına *gırep* adındaki renkli kumaşları takmışlardır. Bazı gelinler yumurta akıyla yapıştırılan pullarla süslenmiştir. Zamanla düğün alışverişleri,

²¹ Bkz: Ek:27 Hasan Arslancan ve Meyve Sepetleri

²² Bkz: Ek:28 Avluburun Geleneksel Mevlit Okutması

²³ Bkz: Ek:29 Sayacı Geleneği

makyaj malzemeleri vb. ihtiyaçlar Kocaeli’den temin edilmeye başlanmıştır. Bindallının yerini de beyaz gelinlikler almıştır. Kaynak kişilerimizde bindallıdan gelinliğe geçişe tanıklık eden bir çok kadın mevcuttur. Ayrıca düğünlerinde bindallı giymiş olan kadınlar daha sonra bundan yorgan yaptıklarını söylemiřlerdir²⁴.

2.4.4. Sünnet ve Asker Uęurlama²⁵

Avluburun’da eski zamanlarda, snnetinin köye gelmesiyle, çocukların toplu hlde sünnet edildiği söylenmektedir. Kadınların kendi evlerinde Kur’an-ı Kerim okuduğu ayrıca bir eğlence yapılmadığı söylenmektedir. Asker uğurlama merasiminde ise köyde birden fazla askere gidecek genç varsa davul, zurnayla toplu bir uğurlama nadir de olsa yapılabilir. Ancak genellikle köyde asker eğlentisi de yapılmamaktadır.

2.4.5. Giyim

Avluburun köyünde orta yaş ve üzerindeki kadınlar şalvar ve etek giymeye devam etmektedir. Dışarı çıkarken üstlerine siyah *ferece* dedikleri dış kıyafeti giymektedirler²⁶. Kadınlar ferecelerini, kıyafetin yakasını başlarının üzerine alarak ve kollarını salık bırakarak giymektedirler. Köyün gençleri ve erkekler ise bu dönemin modasına daha uyumlu giyinmektedirler. Muhacirlerdeki giyim özelliklerinin diğer yörelere yerleşmiş muhacirlerde de sürdüğü bilinmektedir²⁷. Köyün *aşağı mahalle* olarak bilinen mevkideki kadınların ferecelerinin daha kısa olduğu ve n açık olarak

²⁴ Bkz: Mustafa İsen, Bir Muhacir Köyünün Hikyesi, Sakarya, Kapı Yayınevi, 2019, s. 146. Ek:30 Eski Muhacir Gelin Arabası rneği; Ek:31 Avluburun Köyü’nde Gelin Kınası

²⁵ Bkz: Ek:32 Avluburun Köyü’nde Sünnet Düğünü

²⁶ Bkz: Ek:33 Avluburun Köyü Kadınlarının Dış Kıyafeti “*Ferece*” Eski ve Yeni Dönem

²⁷ Bkz: Mehmet Yılmaz, “Tanzimat’tan Cumhuriyet’e Sarayönü Havalisinde Nüfus Hareketleri”, Tarih, Kültür, Sanat, Turizm ve Tarım Açısından Uluslararası Sarayönü Sempozyumu, Türkiyat Araştırmaları Enstitüsü Yayınları, Sayı:8, (24-26 Ekim 2014), s.621-655.

giydikleri söylenmektedir. Eskiden bellerine kuşak bağladıkları ve süslenmiş fes taktıkları söylenirken, *çitak* denen topluluğun kadınlarının işlenmiş uçkur denen iplerle bellerini bağladıkları söylenmektedir.

2.4.6. Yemekler

Köy halkı genellikle ekmeklerini kendileri yapmaktadırlar. Kimisi köydeki taş fırınları kullanırken kimisi de ev fırınlarında ekmeklerini yapmaktadırlar. Yöresel olarak macır böreği, akıtma, büzme tatlısı, *macın* pekmez, ev yapımı tarhana, *hıştır* yoğurtlu ıspanak yemeği, *çakıl* fasulye yemeği ve kuskus yapılmaktadır. Yemeklere poy otu ya da cıbrısa otu da kullanılabilir²⁸. İçecek olarak *soğukluk* komposto, erik kurusundan hoşaf yapılmaktadır.

²⁸ Bkz: Ek:34 Muhacir Ekmeği; Ek:35 Poy Otu ve Cıbrısa Otu Örnekleri

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

3. SES BİLGİSİ

3.1. SESLER

Gırtlığın iki yanında bulunan ve birbirine yakınlaşıp uzaklaşabilen ses telleri, uzak hâlde iken soluk alıp verme işlemini gerçekleştirirler. Birbirlerine yaklaşarak ise hava giriş ve çıkışını engeller ve titreşimleri oluştururlar²⁹. Bu sayede sesler ortaya çıkar (Netter, 2011: 75).

Oluşan bu titreşimler, havada ses dalgalarını meydana getirirler. Ses dalgaları belli frekans (sıklık) aralığında duyulurlar. İnsan kulağı 20 - 20.000 Hertz arasındaki ses dalgalarını duyabilir. Ses dalgaları; sıklık, yükseklik-alçaklık (ton), şiddet (genlik) olmak üzere üç bölümde incelenir. Sesin tınısı, sesin diğer seslerden ayırt edilmesini sağlayan özelliğidir (Aktaran: Aksan, 2015: 12-13). Sesin yükselip alçalmasıyla, ses inceden kalına doğru giden perdeleri oluşturur. Ortaya çıkan bu ham seslere *sesta* denir. Seda işlenmemiş ve henüz bir amaca hizmet etmemiş seslerdir (Gülensoy, 2010: 455)

3.1.1. Ünlüler

Ses yolundan açık ve engelsiz bir şekilde ağız boşluğuna gelen titreşimler, ağız boşluğunda alt çenenin, dudakların ve dilin türlü şekiller almasıyla ses tınısı ortaya çıkarırlar. Bu seslere de sesli/ünlü denir. Ünlüler; dilin (ileri-geri), dudakların (düz-yuvarlak) ve alt çenenin (alçak-yüksek) ağız boşluğuna yaptıkları etkiyle çıkan farklı seslere göre farklı isimler alırlar (Banguoğlu, 2015: 33-34). Bir dilde, konuşanların anlam ayırt edici olarak kullandıkları farklı seslere *ses birim (fonem)* denir. Ölçünlü (resmî) dilleri genellikle bu ses birimler oluşturur. Ancak dilde, konuşmada ayırt

²⁹ Bkz: Ek:36 Ses Oluşumunda Ses Telleri Açık(Hava Akışı), Kapalı(Ses Çıkışı)

edilebilen ancak anlam ayırt edici olmayan seslerde mevcuttur. Bunlara *alt ses birim* (*alafon*) denir (Eker, 2019: 197).

3.1.1.1. Türkiye Türkçesi'ndeki Ünlü Ses Birimleri

Standart Türkiye Türkçesinde /a/, /e/, /ı/, /i/, /o/, /ö/, /u/, /ü/ olmak üzere en az 8 adet ünlü ses birimi vardır. Ayrıca İstanbul Türkçesinde bulunmayan ancak konuşma da görülen e-i arası /ê/ (kapalı e) ses de bu ölçünlü ünlülerden sayılabilir³⁰. Türkiye Türkçesindeki ünlü ses birimleri sınıflandırması şöyledir (Karaağaç, 2013: 103):

Dilin kabarma yerlerine göre ünlüler: Artlık-önlük

Arka damağa yakın (art) ünlüler: a, ı, o, u

Ön damağa yakın (ön) ünlüler: e, i, ö, ü

Dudakların aldığı şekle göre ünlüler: Düzlük-yuvarlaklık

Dudaklar düz hâldeyken (düz) ünlüler: a, e, ı, i

Dudaklar yuvarlak hâldeyken (yuvarlak) ünlüler: o, ö, u, ü

Çene açıklığına göre ünlüler: Genişlik-darlık

Çenenin açılarak ağız boşluğunu genişletmesiyle (geniş) ünlüler: a, e, o, ö

Çenenin daha az açılarak ağız boşluğunu daraltmasıyla (dar) ünlüler: ı, i, u, ü

	Ön seste	İç seste	Son seste	Alıntı
/a/ art düz geniş	amca (6/235)	dayağ (1/35)	başına (9/269)	tana, "tane" (12/128)
/e/ Ön,düz, geniş	eşmeye (1/74)	tepede (1/290)	dedince (5/249)	sene (1/63)

Tablo 6: Ölçünlü Ünlüler

³⁰ Muharrem Ergin, Türk Dil Bilgisi, İstanbul, Bayrak Yayınları, 2009, s.39.

/ı/ art, düz dar	ısrıgan (12/160)	kıymacık (5/274)	buralı(1/1)	findığı (1/140)
/i/ ön, düz, dar	ileri (1/30)	eskiden (1/105)	gidēdi (1/233)	refineri (1/111)
/o/ art, yuvarlak geniş	oynamiyesin (3/439) onlar (1/24)	doğmiye (6/218)	oluyo (6/328)	televizyonda (1/159)
/ö/ ön, yuvarlak geniş	örmiyem (9/49)	kötü (9/51)		ömür (6/157)
/u/ art, yuvarlak, dar	uğruyo (4/338)	yavrulāmiş (5/73)	havlu (1/49)	ķuran (7/13)
/ü/ ön, yuvarlak dar	üstüne (19/71)	küçüğü (4/352)	yünü (11/159)	şükür (7/27)

Tablo 6: Devam Ölçünlü Ünlüler

3.1.1.2. Avluburun Köyü Ağzının Ünlü Alt Ses Birimleri

Avluburun köyü ağzında [ā], [ē], [ī], [ĩ], [ō], [ō̄], [ū], [ū̄], [ā̄], [ē̄], [ī̄], [ĩ̄], [ō̄], [ū̄], [ā̄], [ē̄], [ā̄], [ō̄], [ō̄], [á̄], [í̄], [ó̄], [ú̄], [ū°], [ā̄], [ē̄], [ā̄] olmak üzere 27 adet ünlü alt ses birimi bulunmaktadır.

3.1.1.1.1. Ünlü Alt Ses Birimleri

3.1.1.1.1.1. [ä] alt ses birim ünlüsü: Artlaşma eğiliminde, düz, ön, e>ä>a ünlüdür.

1) Ön seste: ängin < engin (6/269), än < en (7/212), ältimin < eltimin (16/156), äl < el (1/121)

2) İç seste: yemäg < yemeğe (1/263), hemän < hemen (7/97), yäh < yah (9/404), ekmägem < ekmeğim (12/355), çöräğini < çöreğini (14/107), gäldiniz < geldiniz (17/1), yapmayäm (17/ 433), yeläğmi < yeleğimi (17/499), güväy < güvey (19/97), bäbägen < bebeğın (19/216), beslemeğä < beslemeğe (1/315), bän < ben (2/238), kändi < kendi (2/21), ränk < renk (2/84)

e>a näptın < ne yaptın (6/295), näpcam < ne yapacağım (6/296), näbıcam < ne yapacağım (7/121), kutluyelär < kutluyorlar (7/268), anäm < annem (15/88), satäcak < satacak (1/105), gädar < kadar (1/211)

3) Son seste: senesindä < senesinde (1/18), şeyä < şeye (6/330), yemä < yemeğe(12/169), gidiyä < gidiyor (16/5), içinä < içine (17/ 53), nä <ne (19/16), istä < işte (19/38), nuriyä < nuriye (19/220), hüsäyin < hüseyin 2/20), çiçeğä < çiçeğe (1/50), genä < gene (1/84), yiyä < yiyor (2/222)

3.1.1.1.1.2. [è] alt ses birim ünlüsü: Daralma eğiliminde, düz, ön, e> è >i arası ünlüdür.

1) Ön seste: èğşimiği < ekşimiği (13/172), êrkek < erkek (14/16), êrken < erken (15/90), êltim < eltim (15/233), êvde < evde (19/196), êrmişlê < ermişler (19/150)

2) İç seste:, askêr < asker (15/230), mèselä < meselä (16/144), patatès < patates (16/204), unutmâyem < unutmayayım (17/7), sormâyem < sormayayım (17/8), askêrlik < askerlik (17/10), geçiremeyem < geçiremiyorum (17/72), pêrşembe < perşembe (17/145), kurumêra < kurumuyor (17/409), emnêylê < emineyle (17/444),

t l < tel (19/85), d gil < değil (18/11),  deycem <  deyeceğim (19/221), n rd  < nerede (19/269), y rl r < yerler (1/26), d rsleri < dersleri (1/29), s l < sel (1/191), durulm ye < durulmuyor (16/14), olm y re < olmuyor (16/15)

i>  geldi m  < geldi mi (1/26), den yi < deniyor (2/29), b ber < biber (15/109), d rmen < değirmen (17/67)

3) Son seste: i>  şind  < şindi (2/8), biliy  < biliyor (18/77), gel  < geliyor (1/77), var  < varıyor (2/11), gez ye < geziyor (1/160)

3.1.1.1.3. [ ] alt ses birim  nl s : Daralma eğiliminde, d z, art, a>   >ı arası  nl d r.

1)   seste: sabanc da < sapanca da (1/74),  _z man < o zaman (2/228), or ya < oraya (2/230)

2) Son seste: ı>  k lmad  < kalmadı (12/172)

3.1.1.1.4. [ ] alt ses birim  nl s : Daralma eğiliminde, yuvarlak, art, o>  >u arası sestir.

1)  n seste:  _z man < o zaman (5/141)

2)   seste: dokt ra < doktora (5/282), y rt < yoğurt (5/310), k ydu < koydu (5/385)

3.1.1.1.5. [ ] alt ses birim  nl s : Daralma eğiliminde, yuvarlak,  n,  > >  arası  nl d r.

1)  n seste:  ğretmen <  ğretmen (5/149)

2)   seste: b le < b yle (2/288),  le <  yle (3/233), t ğbe < t vbe (4/572)

3.1.1.1.6. [á] alt ses birim ünlüsü: Önlüleşme eğiliminde, düz, geniş, a>á >e arası ünlüdür.

1) Ön seste: áma < ama (12/294)

2) İç seste: zamanındáydı < zamanındaydı (1/108), yapáyelē < yapıyorlar (2/58), kábe < kábe (2/224), rāhátıS < rahatsız (2/243), meselási < meselāsı (2/246), tāne < tāne (2/251), sálla < salli (3/5), buráya < buraya (3/8), sopáyla < sopayla (3/240), yandáydı < yandaydı (3/270), buráya < buraya (4/400), nábiyem < ne yapayım (4/545), kıyáriS < kıyarız (5/45), hayát < hayat (5/115), kirázımız < kirazımız (6/23), dünyáya < dünyaya (6/180), ıalmáy mıdı < kalmış mıydı (11/309), antalyáda < antalya da (12/120), kirazdán < kirazdan (12/140), sübyána < sübyana (12/288), oráya < oraya (17/363)

3) Son seste: orayá < oraya (3/250), meselá < meselā (4/142), yá < ya (19/207)

3.1.1.1.7. [í] alt ses birim ünlüsü: Önlüleşme eğiliminde, düz, dar, ı>í >i arası ünlüdür.

1) İç seste: ıabardínen < kabardığında (7/84), kırmızıydı < kırmızıydı (11/284), yapícek < yapıcıık < yapacaık (20/103), alícek < alıcaık < alacaık (20/103)

i >í misāfiri < misāfiri (2/323)

3.1.1.1.8. [ó] alt ses birim ünlüsü: Önlüleşme eğiliminde, yuvarlak, geniş, o>ó >ö arası ünlüdür.

1) Son seste: benziyó < benziyor (12/157), taşıyó < taşıyor (14/4)

3.1.1.1.9. [ú] alt ses birim ünlüsü: Önlüleşme eğiliminde, yuvarlak, dar, u > ú > ü arası ünlüdür.

1) **İç seste:** çocúğun < çocuğun (6/67), doğdúnen < doğduğunda (9/148), durdúnen < durduğunda (9/296), doldurúydu < dolduruyordu (12/146)
ü > ú kúçük < küçük (4/379)

3.1.1.1.10. [u°] alt ses birim ünlüsü: Düzleşme eğiliminde, dar, art, u > u° > ı arası ünlüdür (Sağır, 1995:25).

1) **İç seste:** tu°valetlerine < tuvaletlerine (2/223), fasu°le < fasulye (2/242), olu°ye < oluyor (2/248), çavu°ş < çavuş (5/15)

3.1.1.1.11. [â] alt ses birim ünlüsü: Yuvarlaklaşma eğiliminde, geniş, art, a > â > o arası ünlüdür.

1) **İç seste:** uzuntârlada < uzuntarla da (12/48), bâbalıda < babalıda (13/142)

3.1.1.1.12. [ê] alt ses birim ünlüsü: Yuvarlaklaşma eğiliminde, geniş, ön, e > ê > ö arası ünlüdür.

1) **İç seste:** bêber < biber (16/30), bêbek < bebek (2/146), yêvmiye < yövmiye (20/98)

3.1.1.1.2. Birincil Uzun Alt Ses Birim Ünlüleri

Türkmençe ve Yakutça'da korunduğu ortaya konan birincil uzun ünlülerinin standart Türkiye Türkçesinde kısalmış olarak bulunduğu bilinmektedir. Bu seslerin bazıları ağızlarında ise görülebilmektedir. Avluburun köyünde görülen birincil uzun alt ses birim ünlüleri şöyledir³¹:

³¹ Talat Tekin, Türk Dillerinde Birincil Uzun Ünlüler, Türk Dilleri Araştırmaları Dizisi 13, İstanbul, Simurg Yayınları, 1995, s.38-79. M. Dursun Erdem, "Birincil Ünlü Uzunlukları ve İmâle", Turkish Studies, Sayı 3/6, (Sonbahar-2008), s. 236-261.

3.1.1.1.2.1. Türkçe Kelimelerde Birincil Uzun Alt Ses Birim Ünlüleri

3.1.1.1.2.1.1. [ā] alt ses birim ünlüsü: ārııcı < arııcı (14/48), vār < var (5/74), ālt < alt (3/119), 'ārķalara < arķalara (2/77), ārķadan < arkadan (17/317), ķār < kar (6/218), āh < ah (8/380), hāydi < haydi (3/145), āğrı < ağırı (15/54), dāğattıg < dağıttık (13/18), yāğını < yağını (17/460), yārma < yarma (8/320)

3.1.1.1.2.1.2. [ē] alt ses birim ünlüsü: nē < ne (16/154), ēvde < evde (9/253), bēn < ben (2/93), gēldim < geldim (11/230)

3.1.1.1.2.1.3. [ī] alt ses birim ünlüsü: bīr < bir (11/88), īç < iç (7/251)

3.1.1.1.2.1.4. [ō] alt ses birim ünlüsü: ōn < on (3/185), yoķ < yok (5/141), dōlduriyem < dolduruyorum (11/276), ōldu < oldu (12/273), ōrtancasın < ortancası (4/365)

3.1.1.1.2.1.5. [ō̄] alt ses birim ünlüsü: dōrde < dörde (17/262)

3.1.1.1.2.1.6. [ū] alt ses birim ünlüsü: bū < bu (2/168)

3.1.1.1.2.2. Alıntı Sözcüklerde Uzun Alt Ses Birim Ünlüleri

3.1.1.1.2.2.1. [ā] alt ses birim ünlüsü: Özellikle Arapça ve Farsça kelimeler, Avluburun köyü ağzında uzunluklarını korumuşlardır.

1) Ön seste: ārife < arife (16/30), ārıızalı (8/274), āmin (9/129), āhirette (9/282), āmiri (1/26)

2) İç seste: rāmetli < rahmetli (6/83), terāviden < terāvihten (10/318), fākiridi < fakirdir (13/100), hācıya < hacıya (13/145), musāde < müsaade (10/327), māsūmumuz < mahsūlümüz (16/35), hākķaten < hakīkaten (17/167), vāķıt < vakit (11/332), mübārek (8/544), münāsip (9/119), māna (9/272), cāmiye (9/400), hāsılı (10/43),

iptidāsi (10/311), sādık (10/332), cenāballah < cenābıallah (11/35), lāzım (11/254), kıyāfetleri (13/70), alfābe (14/3), cāhilmıřım (14/42), vāde (16/5), sāniye (17/254), mevlāya (17/322), dāvetiye (19/98), tālim (1/21), alāmette (8/268)

3) Son seste sefā (17/1), dūnyā (1/10)

3.1.1.1.2.2.2. [ū] alt ses birim ünlüsü:

1) İç seste: fuzūli (4/183), memnūnum (15/50), usūli < usūlü (17/110), huzūr (17/487)

3.1.1.1.2.2.3. [ī] alt ses birim ünlüsü:

1) İç seste: nasīb (3/25), mīras (3/441), rabbīm < rabbim (17/415)

3.1.1.1.3. İkincil Uzun Alt Ses Birim Ünlüleri

Ses hadiselerine bağlı ünlü uzamalarıyla oluşan ikincil uzun alt ses birim ünlüleridir³².

3.1.1.1.3.1. Ünsüz Erimesine Bağlı Oluşan İkincil Uzun Alt Ses Birim Ünlüleri

Avluburun köyü ağzında /n/, /r/, /k/, /ğ/, /h/, /y/ ünsüzleri kelime içinde veya sonunda düşerken ya da ses değişimiyle erirken, kendilerinden önce gelen ünlüyü uzatırlar.

R Erimesiyle Oluşan İkincil Uzun Alt Ses Birim Ünlüleri:

1)-ar/-er geniş zaman çekimlerinde: kapālar < kaparlar (8/157), korqā < korkar (1/25), baqādi < bakardı (1/ 41), banādık < banardık (1/41), geliyolā < geliyorlar (1/2), iřlēdik < işlerdik (8/184), piřēken < pişerken (4/44), bozādık < bozardık (1/291), yuęurūsun < yoğurursun (2/173), bāstırīsın < bastırırısın (4/153), ıkarīsın (4/302),

³² Kalay, a.g.e, s.15.

ķaydırısın (5/200), ıķattıdık (5/229), havalandırıdım (8/ 258), gezdirdi < gezdirdi (6/132), diktirdi < diktirdi (6/330)

2)-lar/-ler okluk eklerinde: gençlē < gençler (8/214), Őimdikilē < Őimdikiler (8/272), kirpilē < kirpiler (8/524), giydirilēdi < giydirirlerdi (9/130), gōrdülē < gōrdüler (15/115), bŧyŧklē < bŧyŧkler (16/155), getirceklē < getircekler (8/294), çocuklā < çocuklar (8/331), attılā < attılar (10/71)

3) Fiil kōk ve gōvdelerindeki –r ŧnsŧzŧnŧn erimesiyle: vāmiŐ < varmiŐ (1/84), gōstēdi < gōsterdi (1/14), gōndēdi < gōnderdi (1/43), gōtŧdŧ < gōtŧrdŧ (3/204), otŧdum < oturdum (3/74), adapazālı < adapazarlı (17/480)

4) Basit ve tŧremiŐ isimlerde -r ŧnsŧzŧ: kādeŐim < kardeşim (10/177), dıŐāda < dışarda (8, 497), tālāya < tarlāya (10/209), tekēlek < tekerlek (4/153), mezālāda < mezarlarda (4/191), gıreydēler < greyderler (6/234), ķayınpedē < kayınpeder (10/187), Őekēdir < Őekerdir (18/3), azālamadan < azarlamadan (8/42), yuvālāķ < yuvarlak (2/65)

H Erimesiyle Oluşan İkincil Uzun Alt Ses Birim ŧnlŧleri: māsus < mahsus (9/297), bōa < bohça (17/74), itiyar < ihtiyar (7/40), mŧtar < muhtar (12/86), pēlivan < pehlivan (1/56), mēmet < mehmet (14/22), zāmet < zahmet (1/237), bāelerden < bahçelerden (15/117), sabālayın < sabahleyin (15/195), nikālıģımdı < nikahlıģımdı (16/66), mīlama < mīhlama (5/243), cāilmiŐik < cahilmiŐiz (3/259), ķāve < kahve (3/398), bāriyeydim < bahriyeydi (1/18), māmēt < mehmet (17/217)

Ė ŧnsŧzŧnŧn Bulunduğu Kelimede Bŧzŧlme İle Oluşan İkincil Uzun Alt Ses Birim ŧnlŧleri: aŐā < aŐāĖda < aŐāĖıda (1/232), bayā < bayağı (1/270), bōcē < bōceĖi (2/120), sādın < sağdığın (11/200)

Ğ/K Erimesi Sonucu Oluşan İkincil Uzun Alt Ses Birim Ünlüleri:

1)-acak / -ecek gelecek zaman ekinde büzülmeyle ünlü uzaması: incēnis < ineceksiniz (12/16), gidicēse < gidecekse (12/295), ekcēdik< ekecektik (12/318), yiycēm < yiyeceğim (13/33), bilcēmiz < bileceğiz (14/103), gidicēmiz < gideceğimiz (15/91), gircēdim < girecektim (15/102), yidircēse < yedirecekse (16/42), yidirmicēse < yedirmeyecekse (16/42), dikicēsek< dikeceksek (17/31), işeycēmiz < işeyeceğimiz (17/165), gelcēmiş < gelecekmiş (17/485), yiycēniz < yiyeceksiniz (18/105), gidicēniz < gideceksiniz (1/363), getircēniz< getireceksiniz (2/201), götürcēmiş< götürecekmış (2/316), gelcēdi< gelecekti (3/77), diyecēdim< diyecektim (3/87), gelcēmişte < gelecekmişte (3/107), diyecēmişti< diyecekmişti (3/108), diyecēm < diyeceğim (3/192), ölcēdim< ölecektim (3/255), baqıcā < bakacağı (1/354), çıkıcānız < çıkacaksınız (1/362), olucāmışın < olacaktım (3/231), durcāmış < duracaktım (3/324), kırtarıcānız < kurtaracaksınız (4/27), çıkııcādık < çıkııcağı (4/224), okıycāsan < okuyacaksın (4/330), satacān < satacaksın (4/453), olcāmış < olacaktım (5/88)

2) Kelimenin kendisinde olan ğ/k ünsüzünün erimesi ya da düşmesiyle ünlü uzatması: bebē < bebek (3/105), yiycēmi < yiyeceğimi (13/33)

N Erimesi İle Oluşan İkincil Uzun Alt Ses Birim Ünlüleri: ĩsanı < insanı (16/198), sōra (3/200)

Y Erimesi İle Oluşan İkincil Uzun Alt Ses Birim Ünlüleri: güvēsi < güveysi (7/148), öle < öyle (3/222), bōle < böyle (3/335), kōden < köyden (4/227), meraklıdım (11/91)

3.1.1.1.3.2. Hece Kaynaşması Sonucu Oluşan İkincil Uzun Alt Ses Birim Ünlüleri

Avluburun köyü ağzında /g-ğ/,/h/,/y/ gibi ünsüzlerin yanlarındaki ünlülerle birlikte düşerek hece sayısını azalttıkları ve kendilerinden önceki ünlüyü uzattıkları görülür³³.

H'li Hecelerin Kaynaşması İle Oluşan İkincil Uzun Alt Ses Birim Ünlüleri:

mācır (1/82), lāna < lahana (4/422), rāt < rahat (3/377)

Y'li Hecelerin Kaynaşması İle Oluşan İkincil Uzun Alt Ses Birim Ünlüleri:

nābarsa < ne yaparsa (1/4), nābiceklē < ne yapacaklar (2/139), nāptık < ne yaptık (11/284), yīp < yiyip (17/176), çīz (4/464), nābıcan < ne yapacaksın (1/4), nābım < ne yapayım (5/261), nā < niye (5/290), nāpmış < ne yapmış (11/113)

Ğ'li hecelerin kaynaşması ile oluşan İkincil Uzun Alt Ses Birim Ünlüleri:

kışcāzın < kızacağzın (17/363), yazcāna < yazcağın (4/392), anlıycān < anlayacağın (8/108), yapmā < yapmağa (6/341), çocīde < çocuğu da (12/75), dīl < değil (12/262), anacīm < anacığım (17/248), pōça < poğaça (5/300), yūrāme < yüreğime (16/105)

3.1.1.1.3.3. İki Ünlünün Yan Yana Gelmesi Sonucu Oluşan İkincil Uzun Alt Ses Birim Ünlüleri: māyene < muayene (17/234), sāt < saat (3/215)

3.1.1.1.3.4. Vurgusuz Orta Hece Ünlüsünün Düşmesiyle Oluşan İkincil Uzun Alt Ses Birim Ünlüleri

1) “iken” zarf fiilinin eklenmesiyle: kovalāken < kovalar iken (4/20), pişēken < pişer iken (4/44), seslēken < sesler iken (4/68), gidēken < gider iken (4/222), çıkāken < çıkar iken (4/542), biçēken < biçer iken (9/241), gezēken < gezer iken (10/69), inēken < iner iken (10/194), geçēken < geçer iken (10/323), yatāken < yatar iken

³³ Kalay, a.g.e, s.17

(11/51), yapāken < yapar iken (12/342), inēken < iner iken (20/43), götürūken < götürür iken (20/52), dövēken < döver iken (20/89), çalāken < çalar iken (1/258)

2) İ- fiilinin eklenmesiyle: dērdik < der idik (5/122)

3) –ra/-re, -rı/-ri yön eklerinin eklenmesiyle: ōrdan < ordan (7/124), ōrda (8/21), nērde < nerede (8/233)

3.1.1.1.3.5. Vurgu ve Tonlamaya Bağlı İkincil Uzun Alt Ses Birim Ünlüleri

'ātmış < altmış (2/12), 'āpTurrahim < abdurrahim (2/21), 'ārçalara < arkalara (2/77), 'ēski < eski (2/103), 'āyna < ayna (2/259), 'kāvaltı < kahvaltı (11/2), 'çāt < çat (11/142), 'ērken (17/412), āktik < ektik (2/7), 'āşmeye < eşmeye (12/8), şeyā < şeye (16/72), 'āltimin < eltimin (16/149), hā < ha (17/252)

3.1.1.1.3.6. Şimdiki Zaman Ekinde İkincil Uzun Alt Ses Birim -ē Ünlüsü

Avluburun köyü ağzında karakteristik olarak, şimdiki zaman –yor eki kullanımı diğer ağızlardakinden farklı olarak –yēr biçiminde söylenir.

gitmiyēre < gitmiyor (1/55), çıkıyēre < çıkıyor (1/90), gelmiyēri < gelmiyor (1/124), ineyērim < iniyorum (3/12), çıkmeyēre < çıkmıyor (3/11), okuyērim < okuyorum (3/27), kıliyērim < kıliyorum (3/27), bağaşlayērim < bağaşlıyorum (3/42), kalkıyērim < kalkıyorum (3/43), ediyērim < ediyorum (3/44), yatıyēre < yatıyor (3/105), oluyēre < oluyor (3/123), uyyēriz < uyuyoruz (3/127), gülüyēriz < gülüyoruz (3/127), nabeyēris < ne yapıyoruz (3/158), yatabiliyērim < yatabiliyorum (3/201), oturabiliyērim < oturabiliyorum (3/201), bezleyēr < bezliyor (3/239), yapıyēris < yapıyoruz (8/70), oturdıyēris < oturtuyoruz (8/390), rāatlaşıyērim < rahatlaşıyorum (10/41), dinlenmiyēre < dinlenmiyor (17/388)

3.1.1.1.4. Kısa Alt Ses Birim Ünlüleri

STT’de kabul edilen doğal sesletim süresinden daha kısa sürede boğumlanan seslerdir³⁴.

3.1.1.1.4.1. [ă] alt ses birim ünlüsü: zäten < zāten (1/22), bazı < bāzı (1/184), zarări < zarāri (1/192), akrabă < akraba (2/232), pătlican < patlıcan (3/18), tarăna < tarhana (3/176), săba (3/216), băbama < babama (3/336), săğăbı < sahibi (4/334), nămuslu < nāmuslu (4/360), băsı < bazı (4/529), helăl < helâl (4/579), răzi < rāzı (5/7), hălil < halil (5/119), akrabămız < akrabamız (6/123), merăk < merak (6/134), kabăhat < kabahat (6/294), pişmăn < pişman (7/148), haylă < hălâ (8/204), evlădım < evlādım (9/52), dŭnyăya < dŭnyaya (9/152), kŭcăman < kocaman (9/266), ayağămi < ayağımı (11/237), berăber < berāber (12/354), evlătım < evlādım (13/21), kŭlyăkŭp (14/59), sabă < sabah (15/23), tăne < tâne (16/58), pişmăn < pişman (16/65), kăvaltıyı < kahvaltıyı (17/28), kŭyalădı (18/28), fenămiş < fenaymış (19/106)

3.1.1.1.4.2. [ě] alt ses birim ünlüsü: şey_ětmedi < şey etmedi (12/35), diyërem < diyorum (2/114), nabeyě < ne yapıyor (3/75), hëm < hem (3/103), fërece < ferece (3/188), dŭyělize < diyalize (3/189), dëyëre < (3/353), dŭnyëye < dŭnyaya (9/155), cumartësi < cumartesi (12/184), bilmeyëm < bilmiyorum (12/186), sorëyë < soruyor (17/155)

3.1.1.1.4.3. [ĩ] alt ses birim ünlüsü: sŭlaley_île < sŭlale ile (12/114), kŭpkŭrmızı < kıpkırmızı (12/131), canĭnĭn < canının (12/132), yapıye < yapıyor (12/133), bardağĭ < bardağı (12/147), yaşındayĭdı < yaşındaydı (1/208), bambajkayĭdı < bambaşkaydı (1/208), karĭları < karıları (3/58), karĭnlarĭnĭ < karınlarını (4/35), çocuklarĭnĭ < çocuklarını (4/55), fasĭle < fasulye (4/142), kırklayëyĭla < kırkılıyorlar (4/231), arĭları < arıları (4/434), tarafĭna < tarafına (5/140), radĭyo < radyo (5/347), yapıştĭrĭlıyo < yapıştĭrĭlıyor (5/420), alĭpta < alıpta (7/193), yarĭsı < yarısı (7/195), çıkarayĭm < çıkarayım (9/268), kıyĭyësin < koyuyorsun (11/179), sarĭmsak < sarımsak (11/251),

³⁴ Hüseyin Dalli, Kuzeydoğu Bulgaristan Türk Ağızları Üzerine Araştırmalar, 2. Baskı, Ankara, Türk Dil Kurumu Yayınları, 1991, s.73.

sabalayın < sabahleyin (12/169), yanına < yanına (19/207), çıktı mı < çıktı mı (19/252)

3.1.1.1.4.4. [i] alt ses birim ünlüsü: kimisi < kimisi (2/207), seridiler < sererlerdi (2/260), otureyim < oturayım (3/7), vayide < vahide (3/63), gelinimi < gelinimi (3/73), sahibesi < sahibesi (3/92), nınem < ninem (3/187), diyelize < diyalize (3/189), emine < emine (3/269), halil < halil (3/425), gidilir < gidilir (4/93), koyuyorum < koyuyorum (4/170), iman < iman (4/190), ötekilerlen < ötekilerle (4/302), işallah < inşallah (5/96), işana < insana (5/146), gelinin < gelinin (6/131), harita < harita (6/328), dedile < dediler (9/176), şindi < şindi (11/170), kalorferimiz < kaloriferlerimiz (12/38), çalışıye < çalışıyor (12/46), aşşaki < aşağı ki (12/66), getirip < getirip (12/80), yabani < yabani (12/143), biberler < biberler (12/166), yemagimi < yemeğimi (16/47), yenicecik < yenicecik (19/3)

3.1.1.1.4.5. [ö] alt ses birim ünlüsü: kompostö < komposto (12/149), nölcağ < ne olcağ (5/391), doğrudur < doğrudur (12/67)

3.1.1.1.4.6. [ü] alt ses birim ünlüsü: fasüle < fasulye (12/119), hamür < hamur (12/128), çabucağ < çabucak (1/325), onü < onu (2/50), yavrüm < yavrum (3/27), hüriyenin < huriyenin (3/77), küvetinnen < kuvvetiyle (3/132), armüt < armut (3/394), cocuğum < çocuğum (4/307), ö züman < o zaman (5/141), doldurusun < doldurursun (9/227), çabucağ < çabucak (11/213), otüriyē < oturuyor (12/53), buyurun < buyurun (16/201)

		Ön	Önlüleşme	Art	Artlaşma
Düz	Dar	[ĩ] [ĩ]	[í]	[ĩ] [ĩ]	
	Darlaşma	[ê]		[ā]	
	Geniş	[ē], [ě]	[á]	[ā] [ǎ]	[ǎ], [ǎ]
	Genişleme				
Düzleşme	Dar			[u°]	
	Darlaşma				
	Geniş				
	Genişleme				
Yuvarlak	Dar	[ũ]	[ú]	[ū] [ǔ]	
	Darlaşma	[ô]		[ô]	
	Geniş	[ō]	[ó]	[ō] [ö]	
	Genişleme				
Yuvarlaklaşma	Dar				
	Darlaşma				
	Geniş	[ê]		[â]	
	Genişleme				

Tablo:7 Avluburun Köyü Ağzı Alt Ses Birim Ünlüleri

3.1.1.1.5. İkiz Alt Ses Birim Ünlüleri

STT’de bir hece ya da bir kelime içerisinde iki ünlü yan yana gelmez³⁵. Ağzılarda görülebilen bu olaya *diftong* denir. AKA’ da h, ğ, f, v, y ünsüzlerinin erimesiyle ya da yutulmayla ortaya çıkan ikiz ünlüler mevcuttur. Bunun yanında bazı kelimelerde bir sesin iki sese bölünerek, sesler arası öncelik sonralık oluştuğu görülmektedir. AKA’ da yükselen ikiz ünlülerinin daha çok olduğu görülmektedir.

3.1.1.1.5.1. Alçalan İkiz Alt Ses Birim Ünlüleri

yāudilerde < yahudilerde (1/250), souḡ < soḡuk (2/241), nouḡları < nohutları (4/259)

³⁵ Ergin, a.g.e, s.64.

3.1.1.1.5.2. Eşit İkiz Alt Ses Birim Ünlüleri

maallesine < mahallesine (10/46), raat < rahat (17/37), sāası < sahası (1/23), sāan < sađan (3/393), sāap < sahip (13/45), nūs < nūfus (13/4)

3.1.1.1.5.3. Yükselen İkiz Alt Ses Birim Ünlüleri

mierdiveni < merdiveni (11/139), tuāetlerimiz < tuvaletlerimiz (11/271), cietvel < cetvel (11/143), cenābıallah < cenaballah (9/25), muābbet < muhabbet (3/392), soruūm < soruyorum (14/89)

3.1.2. Ünsüzler

Gırtlaktan gelen hava, ses yolunda daralma, açılma ve kapanma etkileriyle karşılaşması sonucunda çıkış biçimleri açısından farklılaşan sesler ortaya çıkar. Aynı sesler, ayrıca çıkış yerlerinin farklılıkları sebebiyle de çeşitlilik gösterirler. Oluşan bu seslere *ünsüz* denir (Aksan, 2015: 32).

3.1.2.1. Türkiye Türkçesinde Ünsüz Ses Birimleri

STT’de /b/, /c/, /ç/, /d/, /f/, /g/, /ğ/, /h/, /j/, /k/, /l/, /m/, /n/, /p/, /r/, /s/, /ş/, /t/, /v/, /y/, /z/ olmak üzere 21 adet ünsüz ses birim vardır. STT’deki ünsüz ses birimleri sınıflandırması şöyledir:

Çıkış Yerine Göre		Çıkış Biçimine Göre				
		ötümlü			ötümsüz	
		Sürekli		Süreksiz	Sürekli	Süreksiz
		Akıcı	Sızıcı	Patlayıcı	Sızıcı	Patlayıcı
Damak	Ön damak	l,r,y	ğ	g		k
	Arka damak			ğ		ķ
Diş	Diş- damak	n		d		t
	Diş eti		j	c	ş	ç
	Diş arası		z		s	
Dudak	Diş- dudak		v		f	
	Çift dudak:	m		b		p
Gırtlak					h	

Tablo 8: ölçünlü ünsüzler³⁶

Ünsüzler	Türkçe Sözcüklerde	Alıntı Sözcüklerde
/b/	bahtılar (1/57)	bahçelerini (1/7)
/c/	acıkıcan (1/327)	camıye (1/52)
/ç/	çiçek (1/54)	çeşmede (1/187)
/d/	yaşadık (8/322)	doğtora (8/52)
/f/	ufağ (8/577)	fatma (8/329)
/g/	gücüm (7/180)	günah (9/155)
/ğ/	yorğan (8/294)	grip (7/258)
/ğ/	uğraşyem (14/88)	ığlamırın (19/127)

Tablo:9 Avluburun Köyü Ağzında Ölçünlü Ünsüz Örnekleri

³⁶ Karaağaç, a.g.e, s.97.; Gülensoy, a.g.e., s.462. ; Nurettin Demir-Emine Yılmaz, Türk Dili El Kitabı, 8. Baskı, Ankara, Grafiker Yayınları, 2016, s.131.

/h/	hırsızlık (1/256)	hamur (14/90)
/j/	üj (3/104)	anjekteye (4/243)
/k/	gelecek (4/270)	teneke (4/261)
/k̄/	konuştuk (6/272)	taksi (6/287)
/l/	geliye (3/428)	çuval (6/309)
/m/	yimedim (12/323)	caminin (3/454)
/n/	kendi (12/136)	nīmet (13/180)
/p/	yaptık (7/264)	nasip (6/73)
/r/	nerden (8/115)	rāmetli (6/78)
/s/	sıcağ (4/539)	muşkadan (8/132)
/ş/	çalıştırım (1/141)	aşure (1/38)
/t/	tāladan (2/26)	televizyonda (1/159)
/v/	kavurma (5/331)	konserve (5/308)
/y/	yirdin (10/105)	ameliyat (8/314)
/z/	biliyez (9/3)	hizmetten(9/243)

Tablo:9 Devam Avluburun Köyü Ağzında Ölçünlü Ünsüz Örnekleri

3.1.1.2. Avluburun Köyü Ağzının Ünsüz Alt Ses Birimleri

Avluburun köyü ağzında [Ç], [ç], [ğ], [ğ̄], [h], [h̄], [K], [K̄], [k], [k̄], [Í], [İ̄], [ŋ], [ŋ̄], [P], [r̄], [r], [S], [s̄], [T], [y] olmak üzere 22 adet ünsüz alt ses birim bulunmaktadır.

3.1.1.2.1. [Ç] alt ses birim ünsüzü: Ötümsüzleşme eğiliminde yarı ötümlü c > Ç > ç arası ünsüzdür.

1)İç seste: görünÇe < görünce (12/197), olmayınÇa < olmayıncaya (5/144), nāpÇam < ne yapacağım (8/75) , alÇikla < alacaklar (2/215)

2) Son seste: hiÇ < hiç (4/281)

3.1.1.2.2. [ç] alt ses birim ünsüzü: Normalden önde telaffuz edilen hafif sızıcılaşarak ş sesine yönelen ç'ye yakın ünsüzdür.

1) **Ön seste:** çekirdek < çekirdek (3/79)

3.1.1.2.3. [ğ] alt ses birim ünsüzü: Art damak g ünsüzüdür.

1) **Ön seste:** ğarasudan < karasudan (13/4), ğaldım < kaldım (13/9), ğapıyı < kapıyı (13/11), ğız < kız (13/16), ğardaşımın < kardeşimin (13/16), ğulvu < Kul hu (7/250), ğaçıyolar < kaçıyorlar (5/93), ğanlı < kanlı (10/112), ğumbur < gümbür (1/288)

2) **İç seste:** ağacık < ağacık (1/150), çıĝmış < çıkmış (3/202), ĝaraĝolun < karakolun (1/27), daĝısına < dahakine (1/262)

3) **Son seste:** baĝ < bak (12/155), dāĝattıĝ < daĝattık (13/18), anladıĝ < anladık (1/24), ilĝ < ilk (3/120), yoĝ < yok (4/224), çoĝ < çok (4/506), kırĝ < kırk (4/558), balıĝ < balık (5/564)

3.1.1.2.4. [ĝ] alt ses birim ünsüzü: Ölçünlü dilde bulunan ön damak, sızıcı “ğ” sesinin düşmek üzere oluşunu gösteren ünsüzdür.

1) **İç seste:** iĝşimikli < ekşimikli (12/127), yaptıĝin < yaptığın (12/139), diĝildi < değildi (15/207), yimiĝe < yemeĝe (17/402)

2) **Son seste:** yaĝ < yağ (12/126)

3.1.1.2.5. [h] alt ses birim ünsüzü: sızıcı, ötümsüz, art damak ünsüzüdür. İç Anadolu ağızlarında da bulunan bu ses AKA'da Yörük olduğu bilinen kaynak kişinin ağzında bulunur (Korkmaz, 1977: 86)

1) **İç seste:** yıhıyı (13/21), oħulu (13/42)

2) **Son seste:** alınacağ (13/3), balığ malığ (13/32), okuyamadığ (13/44), çadırdadığ (13/53), yoğ (13/53), yağlığ (13/66)

3.1.1.2.6. [h] alt ses birim ünsüzü: Ölçünlü dilde bulunan sızıcı, gırtlak “h” sesinin düşmek üzere oluşunu gösteren ünsüzdür. Rumeli ağızlarında h ünsüzünün düşmesi karakteristik özelliştir.

1) **Ön seste:** herkes < herkes (2/78), her < her (2/85), hediye < hediye (3/29), hükümetten < hükmetten (4/251), hamilelik < hamilelik (19/189), hayır < hayır (15/236)

2) **İç seste:** muhtara < muhtara (1/125), yağut (1/230), sabağı < sabadı (1/231), tādā < tahta da (2/247), bağarat < baharat (3/173), rağatsız < rahatsız (3/190), ağşap < ahşap (20/27), bāđçem < bahçem(18/102)

3) **Son seste:** allāđ < allah (3/85)

3.1.1.2.7. [K] alt ses birim ünsüzü: k >g eğiliminde, patlamasını yitirmiş, yarı ötümlü, k-g arası, ön damak k ünsüzüdür.

1) **Ön seste:** Kere < kere (4/88), Kirasları < kirazları (12/6), Kızı < kızı (3/298)

2) **İç seste:** diKTile < diktiler (4/146), küçüKen < küçükken (4/210), kaKiyez < kalkıyoruz (17/28)

3) **Son seste:** peK < pek (1/22), ekerdiK < ekerdik (3/142), yimeK < yemek (4/173), hendeK < hendek (4/193), çiçeK < çiçek (8/473), diğildiK < diğildik (6/359)

3.1.1.2.8. [K] alt ses birim ünsüzü: k >ğ eğiliminde, patlamasını yitirmiş, yarı ötümlü, k-ğ arası, art damak k ünsüzüdür.

1) **Ön seste:** Kırmızılar < kırmızılar (2/284), Kalktı < kalktı (3/114), KazarıS < kazarız (3/163), Kaç < kaç (4/500), Karısı < karısı (6/80), Kız < kız (16/76)

2) **İç seste:** TaḲtılā < taktılar (16/116)

3) **Son seste:** meralıḲ < meralık (1/55), yapmışıḲ < yapmışız (3/250), yoḲ < yok (3/449), çoḲ < çok (4/247), baḲ < bak (5/317), çocuḲ < çocuk (6/362), tıḲ < tık (9/256), ḳuruturduḲ < kuruturduk (16/50), ḳırḲ < kırk (16/143), ḳazmaḲ < kazmak (3/144)

3.1.1.2.9. [ḳ] alt ses birim ünsüzü: Patlayıcı, art damak k ünsüzüdür.

1) **Ön seste:** ḳulaḳ < kulak (17/6), ḳapı < kapı (17/86), ḳabaḳ < kabak (17/35), ḳoycāsam < koyacaksam (17/55), ḳalıyo < kalıyor (20/8), ḳalırsınız < kalırsınız (19/275), ḳoyeyler < koyuyorlar (19/253), ḳazādıḡ < kazardık (18/55), ḳızanlar < kızanlar (14/4), ḳonuşmasından < konuşmasından (18/93)

2) **İç seste:** çıktık < çıktık (20/108), yakına < yakına (20/78), çocuḳluḡumuzda < çocukluḡumuzda (20/51), soḳarken < sokarken (19/242), çıḳmıyesin < çıḳmıyorsun (17/494), oḳumaḳtáyḳan < okumakteyken (16/203), doḳuz < dokuz (17/13)

3) **Son seste:** findık < findık (17/31), duyduḳ < duyduk (19/277), otururduḳ < otururduk (18/94), usulcacık < usulcacık (17/ 430), ablacık < ablacık (17/371), duruduḳ < dururduk (13/169)

3.1.1.2.10. [k] alt ses birim ünsüzü: Yalnızca kalın ünlülerle hece kuran ön damak k ünsüzüdür (Ercilasun vd. 1999: s.47) .

1) **Ön seste:** kázımpaşaya < kázımpaşaya (4/308), kāḡdı́m da < kāḡdı́m da (1/206), káh < kah (3/185), kāmıl < kāmıl (3/418), kahaḡya < kahya (10/298), kābeye < kābeye (16/79)

2) **İç seste:** dükkán < dükkán (3/93), bekar < bekar (3/281), níḳah < nikah (5/153), zekátını < zekatını (6/343), şikāyetim < şikāyetim (9/290), hikāyeler < hikāyeler (11/338), rekát < rekat (13/145), hāḳḳaten < hakikaten (17/167)

3.1.1.2.11. [k] alt ses birim ünsüzü: Ölçünlü dilde bulunan k sesinin düşmek üzere olduğunu gösteren ünsüzdür.

1) **İç seste:** ektiğimizi < ektiğimizi (3/152)

2) **Son seste:** yok < yok (12/94), çilek < çilek (13/161)

3.1.1.2.12. [l] alt ses birim ünsüzü: Yalnızca, kalın ünlülerle hece kuran ön damak l ünsüzüdür (Ercilasun vd. 1999: s.47).

1) **Ön seste:** lambeyla < lambayla (6/209), lâzımsa < lâzımsa (6/212)

2) **İç seste:** topladin < topladığın (2/257), kaçacaqlêmiş < kaçacaklarmış (3/55), yapacaqlêmiş < yapacaklarmış (3/56), yanladan < yanlardan (3/92), tâlayada < tarlaya da (3/118), halâ < hâlâ (3/171), aňâlâmızdan < analarımızdan (3/186), meselâ < meselâ (4/142), kâldirik < kaldirik (5/43), helâli < helalı (5/140), dinlemiyolâ < dinlemiyorlar (6/120), kelâm < kelam (10/43), emsâller < emsaller (10/46), tömbelâla < tembellerle (17/279), âlam < âlem (17/445)

3.1.1.2.13. [l] alt ses birim ünsüzü: Ölçünlü dilde bulunan l sesinin düşmek üzere olduğunu gösteren ünsüzdür.

1) **İç seste:** hâliġ_rızâ < halil rıza (5/119)

3.1.1.2.14. [ŋ] alt ses birim ünsüzü: Akıcı, damak, burun sesi olan damaksıl n ünsüzüdür (Korkmaz, 1977: 71).

1) **İç seste:** beñim < benim (2/168), ananñem < anneannem (3/54), anñem < annem (3/56), aňâlâmızdan < annelerimizden (3/186), harmanña < harmanlara (3/249), eliñe < eline (3/265), kayñam < kayınannem (3/265), tañrı < tanrı (13/43), keçenji < keçeni (13/92), deñizin < denizin (13/141), soñur < sonra (13/152), aferdesiñiz < afedersiniz (13/149), boluñun < bolunun (13/160)

2) **Son seste:** seniñ < senin (13/10), alamanıñ < almanların (13/14), haydıñ < haydi (13/44), yapıyoñ < yapıyorsun (13/86), bitirdiñ < bitirdin (13/88), çuluñu < çulunu (13/92), dökersiñ < dökersin (13/92), sağarsıñ < sağarsın (13/125), döversiñ < döversin (13/125), çıkarısıñ < çıkarırsın (13/125), bunuoñ < bunun (13/129), cāminiñ < caminin (13/145), buluyoñ (13/148), kiminiñ < kiminin (13/167)

3.1.1.2.15. [ŋ] alt ses birim ünsüzü: Ölçünlü dilde bulunan n sesinin düşmek üzere oluşunu gösteren ünsüzdür.

1) **İç seste:** geñçsin < gençsin (1/20), gelişiñde < gelişinde (1/69), añdan < ondan (4/138), soñra < sonra (12/115), beñim < benim (12/142), ĩñsan < insan (17/402)

3.1.1.2.16. [P] alt ses birim ünsüzü: p > P > b arası, ötümlüleşme eğilimindeki yarı ötümlü, patlamalı ünsüzdür.

1) **Ön seste:** Pazara < pazara (1/75), Pişiz < pişiririz (2/198), Patatis < patatez (12/165), Peğ < pek (5/11)

p < b: Pen < ben (3/415), Pölça < bolca (8/367)

2) **İç seste:** şe_yaPtırsın < yaptırsın (12/70), kĭPkırmızı < kıpkırmızı (12/131)

3) **Son seste:** heP < hep (2/112), alıP < alıp (2/286), toplayıP < toplayıp (4/427), sevaP < sevap (6/298)

3.1.1.2.17. [r̄] alt ses birim ünsüzü: Boğumlandığı sırada titrekliliği daha fazla uzatılan ve üzerine basılarak söylenen r sesidir (Buran, 1997:48).

1) **Ön seste:** şahmetli < rahmetli (3/365)

2) **İç seste:** otuşum < otururum (3/6), alışım < alırım (6/1), buřē < buraya (6/172), buşaya < buraya (6/177), götūrün < götürün (6/219), taşım < tarım (6/332), veşim < veririm (6/361), yatışım < yatırırım (9/303), yatışdı < yatarđı (9/372), pışasa < pırasa

(12/5), kaşıştı < karıştı (12/21), geTirdi < getirdi (12/27), omuşgalaşım < omurgalarım (12/33), yaTaşlaşa < yataklara (12/35), şontşole < kontrole (12/36), onlaşa < onlara (12/77), buşaya < buraya (12/82), taşafımızda < tarafımızda (12/83), alışmış < alırmış (12/86), paşayı < parayı (12/86), Taşlayı < tarlayı (12/95), toşun < torun (15/227), uğlanlaşın < oğlanların (12/331), şaşak < orak (12/175)

3) Son seste: heş < her (1/23), yağmış < yağmur (2/7), anlatış < anlatır (12/91), vaş < var (12/331)

3.1.1.2.18. [r] alt ses birim ünsüzü: Ölçünlü dildeki r sesinin düşmek üzere olduğunu gösteren ünsüzdür.

1) İç seste: keserle < keserler (1/84), derđi < derdi (1/39), şapadışım < kapatışım (1/39), taşlanın < tarlanın (2/48), dikēđdi < dikerdi (2/81), gevurlaşda < gevurlarda (3/92), ölenleşle < ölenlerle (3/128), dörť < dört (3/400), şardaşım < kardeşim (3/413), everđdik < everdik (12/45), akıtışsın < akıtırsın (12/126), saşsın < sağarsın (12/169)

2) Son seste: onar < onar (1/329), kızlaş < kızlar (2/17), şeyleş < şeyler (2/28), derlē < derler (2/29), binēleř < binerler (5/191)

3.1.1.2.19. [S] alt ses birim ünsüzü: Ötümsüzleşme eğiliminde z>S>s arası sızıcı bir ünsüzdür (Aktaran: Ertek, 2012: 71).

1) Ön seste: Säten < zäten (19/36)

2) İç seste: tuSsuz < tuzsuz (16/105), kıSlar < kızlar (19/5), görüşmeSe < görüşmezse (1/72)

3) Son seste: yalnıS < yalnız (15/10), ikimiS < ikimiz (15/37), geldiniS < geldiniz (15/60), biS < biz (15/66), inēęmiS < ineğimiz (16/28), başımıS < başımız (16/59), beyaS < beyaz (19/150), alıyeS < alıyoruz (19/174)

3.1.1.2.20. [s] alt ses birim ünsüzü: Ötümsüz, dil ucu, dişler arası, sızıcı, peltek s ünsüzüdür (Pekacar ve Dilek, 2009: 587).

1) **Ön seste:** şalatan < salatan (3/158), şöylersiniz < söylersiniz (3/191)

2) **İç seste:** üstünden < üstünden (3/236), loğantaşı < lokantası (3/447), koyāşın < koyarsın (12/129), yuşuf < yusuf (14/56), enişteyle < enişteyle (14/57)

3.1.1.2.21. [T] alt ses birim ünsüzü: Ötümlüleşme eğiliminde patlayıcılığını kaybetmiş d'ye yakın t-d arası ünsüzüdür (Günşen, 2000: 53; Sağır, 1995: 79).

1) **Ön seste:** Tam < tam (2/245), Toz < toz (3/253), Tağılmış < takılmış (3/427), Tarlaya < tarlaya (3/438), Tavan < tavan (4/44), Torunlarım < torunlarım (4/51), Tanesi < tanesi (5/315), Tamam < tamam (5/328), Tīze < teyze (6/290), Tağılıyem < takılıyorum (9/297), Tepe < tepe (12/8)

T < d: Tā < daha (3/214)

2) **İç seste:** arTıcağ < artacak (1/37), kütükTe < kütükte (1/49), aTıyelē < atıyorlar (1/96), ekTim < ektim (2/211), atTık < attık (2/256), ığatTa < katta (3/115), yatTımnin (3/115), yatTım < yattım (3/120), gitTık < gittik (3/227), nafiyetTe < nafiyette (3/308), atmağTa < atmakta (3/316), nāpTık < ne yaptık (3/317), ekTık < ektik (3/318), taTlı < tatlı (3/457), aTmışlar < atmışlar (4/97), ığuruşTan < kuruştan (4/136), diKTile < diktiler (4/146), yapTık < yaptık (4/179), pişTiye < piştiye (4/196), yağTık < yaktık (4/256), izmitTe < izmitte (4/369), yağıTı < yakıtı (4/518), konuşTuğ < konuştuk (4/580), anlaTırlādı < anlatırlardı (5/32), batTı < battı (5/351), yapışTırma < yapıştırma (5/419), unuTum < unuttum (6/117), araştıTırıp < araştırıp (6/187), yeTeyi < yetiyor (9/109), pataTız < patates (13/127), aTem < atayım (17/331)

T < d: 'āpTurrahim < abdurrahim (2/21), ikinTi < ikindi (3/42)

3) **Son seste:** süT < süt (2/242), biT < bit (2/246), giT < git (3/106), milleT < millet (3/165), ığaT < kat (4/447), berekeT < bereket (6/284)

T<d: soyaT < soyad (13/178)

3.1.1.2.22. [y] alt ses birim ünsüzü: Ölçünlü dildeki y sesinin düşmek üzere olduğunu gösteren ünsüzdür.

1) Ön seste: yetiştiriyem < yetiştiriyorum (12/37)

2) İç seste: şöyle < şöyle (1/225), hacıdaydık < hacıdaydık (1/266), istey < istiyor (2/201), ne_yapıp < ne yapıp (4/84), bileyim < bileyim (8/448), götürüyken < götürürken (12/179), amcasıyna < amcasına (16/61), süpüreyim < süpüreyim (17/47), seveyrim < severim (17/57)

3) Son seste: köy < köy (5/440), edēy < ediyorlar (6/134), şey_etmesin < şey etmesin (8/505)

Çıkış Yerine Göre		Çıkış Biçimine Göre						
		Yarı ötümlü	Yarı Ötümlü	Ötümlü		Ötümsüz		
		S.siz	S.li	S.li	S.siz	Sürekli	Yarı S.li	S.siz
		Patlayıcı	Sızıcı	Akıcı	Patlayıcı	Sızıcı	Yarı sızıcı	Patlayıcı
titrek	Ön damak			[r̄]				
burun	Diş damak			[ŋ]				
Damak	Daha ön da.			[l̄]				[k̄]
	Ön damak	[K]		[l̄] [r̄] [ȳ]	[ğ̄]			[k̄]
	Ark damak	[K̄]			[ğ̄]			[k̄]
Diş	Diş- damak	[T]		[n̄]				
	Diş eti	[Ç]					[ç̄]	
	Diş arası		[S]			[s] peltek		
Dudak	Diş- dudak							
	Çift dudak	[P]						
Gırtlak	Ön damak					[h̄]		
	Art damak					[h̄]		

Tablo:10 Avluburun Köyü Ağızı Alt Ses Birim Ünsüzleri

3.2. SES OLAYLARI

3.2.1. Ünlü Uyumu

Bir kelimedeki ünlülerin artlık-önlük (*damak uyumu*) ve düzlük-yuvarlaklık (*dudak uyumu*) bakımından birbirine uymalarıdır. Türkçe kelimelerde ünlü uyumu bulunmaktadır (Kalay, 1998:22).

3.2.1.1. Artlık-Önlük Uyumu

Türkçede, Eski Türkçeden beri damak uyumu vardır. Bir kelimenin ilk hecesinde art ünlü varken ondan sonra gelen hecelerdeki ünlülerinde art gelmesiyle artlık-önlük uyumu oluşmaktadır (Dallı, 1991: 74).

3.2.1.1.1. STT’de Artlık-Önlük Uyumunu Bozarken AKA’da Uyuma Giren Ekler

1) **“iken” zarf fiili ile ekinin uyuma girmesiyle:** taşırkan < taşırken (4/107), otururka < otururken (8/165), okunurka < okunurken (8/247), sağarka < sağarken (8/248), yağarka < yağarken (8/280), uğraşırkan < uğraşırken (8/306), konuşurka < konuşurken (10/172), anladırka < anlatırken (15/283), kaynarka < kaynarken (17/350), kurulurkan < kurulurken (20/3), kovalākan < kovalarken (4/23), yapāka < yaparken (6/268), tutāka < tutarken (8/86), kazāka < kazarken (8/135), çıkāka < çıkarken (11/138), yatāka < yatarken (16/3), yokkan < yokken (1/121), ufakkan < ufakken (1/131), çocukkan < çocukken (1/132), sağkan < sağken (1/344), yappağan < yaparken (2/288)

2) **“ki” bağlama edatı ve “-ki” aitlik ekinin uyuma girmesiyle:** burdakılar < burdakiler (5/33), ordakıları < ordakileri (1/158), yanındakıları < yanındakileri (6/114), yanımdaykaları < yanımdaykileri (6/114), dışādaki < dışardaki (8/448), yanının < yankinin (5/37), zamanının < zamankinin (8/168), sāğdaki < sahadaki (10/248), aşşakı < aşığ ki (16/169)

3) “-leyin” zaman zarfı ekinin uyuma girmesiyle: sabāla < sabahleyin (12/168), avşamlayin < akşamleyin (3/74), sabālayın < sabahleyin (3/208), yassılayın < yatsıleyin (4/328), akşamlayın < akşamleyin (8/45)

4) “-yor” şimdiki zaman ekinin uyuma girmesiyle: Ön ünlülü hecelere eklenen –yor şimdiki zaman eki AKA’da düzenli olarak uyuma girmektedir.

yetiye < yetiyor (8/52), beceremiye < beceremiyor (12/252), gelmiyi < gelmiyor (12/320), ediyi < ediyor (13/21), söyliyî < söylüyor (13/188), gidiyez < gidiyoruz (16/157), görüyeri < görüyorlar (3/201), geliyeri < geliyor (19/123)

5) **İ- cevheri fiilin uyuma girmesiyle:** banādık < banar idik (1/41), kullanırdık < kullanır idik (1/121), duyādık < duyar idik (1/290), atadık < atar idik (2/292), çıktıydı < çıktı idi (2/214), daқтыydı < taktı idi (8/200), çıkarımış < çıkarır imiş (8/340), boşalırımış < boşalır imiş (8/339), dokurlāmış < dokurlar imiş (8/120)

3.2.1.1.2. Alıntı Kelimelerde Artlık-Önlük Uyumu

Diğer ağızlarda olduğu gibi AKA’da da Fars, Arap ve Batı kaynaklı alıntı kelimeler mevcuttur. Bu kelimeler Türkçede dil benzeşmesi vasıtasıyla uyuma girerler. AKA’da, aynı kelimenin hem uyuma girdiği hem de uyuma girmediği örnekleri bir arada görülmektedir. Benzeşme; *ilerleyici* ve *gerileyici* olmak üzere iki şekilde gerçekleşebilmektedir (Gülensoy, 1988: 33).

1) **İlerleyici Ünlü Benzeşmesi:** haydın < haydi (13/108), vaktım < vaktim (13/27), kirezi < kirazı (1/139)

2) **Gerileyici Ünlü Benzeşmesi:** duşmanlık < düşmanlık (7/156), zamanında < zamanında (5/46), nişanlı < nişanlı (1/204), ıstanbuldan < istanbuldan (17/212), eskerlik < askerlik (13/102), hidrelleze < hıdrelleze (1/198)

3.2.1.1.3. Artık-Önlük Uyumunun Bozulması

AKA’ da artlık-önlük uyumunun bozulduğu hâller çok olmamakla birlikte görülen örnekleri mevcuttur.

- 1) **Kelime Kök ve Gövdelerinde:** çociği < çocuğu (2/132), sati < satın (2/249)
- 2) **“İle” Edatı Ekinde:** arıylen < arıyla (4/442), otobüslen (20/64)
- 3) **“–leyin” Zaman Zarfı Ekinde:** sabahleyin < sabahleyin (2/258), āşamleyin (3/88)
- 4) **Şimdiki Zaman Ekinde:** çağrıye < çağırıyor (8/68), anladiyi < anlatıyor (13/116), anlayamiyim < anlamıyorum (14/9), hazırlıyez < hazırlıyoruz (17/29), kōkēy < kokuyor (2/160), kılēysun < kılıyorsun (2/229), atıyeler < atıyorlar (4/183)
- 5) **Gelecek Zaman Ekinde:** alceklē < alacaklar (4/311), koycek < koyacaklar (4/510), atacekler < atacaklar (5/53), olcek < olacak (5/90), tutcek < tutacak (5/258), yapacekler < yapacaklar (10/191)
- 6) **Emir Ekinde:** bakem < bakayım (7/81), koyem < koyayım (17/331), aTem < atayım (17/331)
- 7) **Öğrenilen Geçmiş Zaman ve Şart Eklerinde:** satmaseymişim < satmasaymışım, (8/144), yapseymişim < yapsaymışım (8/475), bakmışın < bakmışsın (4/495), yapcāmişin < yapacakmışsın (8/ 377)

3.2.1.2. Düzlük-Yuvarlaklık Uyumu

Türkçe bir kelimedede düz (a, e, ı, i) ünlüden sonra düz; yuvarlak (o, ö, u, ü) ünlülerinden sonra ya dar-yuvarlak (u, ü) ya da düz-geniş (a, e) ünlülerinin gelmesiyle oluşan uyumdur (Kalay,1998:25).

1) AKA'da dudak ünsüzleri ve sızıcı v-f ünsüzleri yanında bulunan bazı ünlülerde düzleşme eğilimi görülmektedir: çavışın < çavuşun (14/16), mustafa < mustafa (15/255), çabık < çabuk (8/37), arıtmış < arıtmış (11/250), hamıra < hamura (12/125), yıfka < yufka (2/179), davıllıydı < davıllıydü (16/108), yımırta < yumurta (16/203), çamır < çamur (1/102), ığlamırın < ıhlamurun (19/127), bele < böyle (11/170), yavrım < yavrum (3/97), yımşakla < yumuşakla (14/80), sabın < sabun (19/183)

2) AKA' da şimdiki zaman eki düzenli olarak düzleşir: ediyerim < ediyorum (3/89), diyerim < diyorum (3/211), gitmiyere < gitmiyor (1/55), çıkıyere < çıkıyor (1/90), gelmiyere < gelmiyor (1/124), ineyerim < iniyorum (3/12), çıkmeyere < çıkmıyor (3/11), geliyeri < geliyor (19/123)

3.2.1.2.1. Düzlük-Yuvarlaklık Uyumunun Bozulması

1) AKA' da düzenli düzleşmiş şimdiki zaman eki bazı durumlarda uyumu bozmaktadır: tutiyez < tutuyoruz (6/338), doliye < doluyor (7/105), oturiyeler < oturuyorlar (6/133), yuğuriyerim < yoğuruyorum (7/79), konuşıysın < konuşuyorsun (19/17), tutmiye < tutmuyor (8/363), doğuniye < dokunuyor (9/180), oliye < oluyor (2/240), kokiye < kokuyor (16/31), soriye < soruyor (8/435), yudiyem < yutuyorum (3/205), okudiyela < okutuyorlar (6/363), unudiyerim < unutuyorum (10/42), oluniye < olunuyor (4/182)

2) AKA'da az da olsa şimdiki zaman çekiminin -yo hâli de görülmektedir. Bu çekimin genellikle bil-, tanı-, uğraş-, kullan- gibi fiillerle kurulduğu, rutinleri anlatırken ya da eskide kalmış bir meseleyi şimdiki zaman çekimiyle anlatırken *geniş zamana yakın* bir anlamda kullanıldığı görülür ve hem artlık-önlük hem de düzlük-yuvarlaklık uyumunu bozmaktadır:

biliyom < biliyorum (6/196), bilmiyom < bilmiyorum (6/210), söylemeyom < söylemiyorum (9/182), kılamiyom (13/38), kullanmıyoz < kullanmıyoruz (1/53), uğraşıyoz < uğraşıyoruz (6/34), tanıyoz < tanıyoruz (12/109), gidiyosun < gidiyorsun

(1/325), veriyosun < veriyorsun (12/232), karşılaşıyorlar < karşılaşıyorlar (1/63),
gaçıyorlar < kaçıyorlar (1/93)

3) ile edatının ekleşmesiyle: sütçilē < sütçiyile (16/25), çociğınle < çocuğunla
(10/133)

4) –dık/-dik sıfat fiili ekinin ekleşmesiyle: olduği < olduğu (4/520), tutildiği <
tutulduğu (8/460)

5) –dığında zarf fiil ekinin ekleşmesiyle: oldinen < olduğunda (7/25),
oldumine < olduğunda (19/281), kurudiğnende < kuruduğunda (4/441)

6) –lık/lik ekinin ek almasıyla: çokluğın < çokluğun (4/520), yokluği < yokluğu
(4/520)

3.2.2. Ünlü Değişimleri

Ünlüler, komşu hecelerindeki ünlülerle ya da yanlarındaki ünsüzlerin etkisiyle
değişebilirler. Türkçede ünlü uyumları başlığı altında ele alınan ünlülerin ünlülere olan
etkileri bir yana bırakılırsa *ünlü değişimleri*, ünsüzlerin ünlülere olan etkilerini
içermektedir. Ünsüzler, kendi özelliklerini yanlarındaki ünlüye aktarmalarıyla ünlü
değişimlerine sebep olmaktadır (Korkmaz, 1977: 56).

3.2.2.1. Kalın Ünlülerin İncelmesi: AKA' da; y, ş gibi ünsüzlerin inceltici
etkisiyle ünlü değişimleri görülmektedir. Bunun haricinde c, h, m, n, r, s, z gibi
ünsüzlerin yanında da ünlülerin incelendiği görülmektedir.

1) e<a değişimi: zamanında < zamanında (5/46), ema < ama (9/243), bureya <
buraya (6/299), oreya < oraya (8/373), arabeyla < arabayla (5/223), anennen < anannen
(17/370), haveylā < havvayla (17/341), pazertesi < pazartesi (2/206), tebi < tabi
(19/156), bene < bana (4/44), birez < biraz (13/22), kirezi < kirazı (1/39), makineyle <
makınayla (5/228), yaşındeydım < yaşındaydım (7/196)

Kalın ünlülerle kurulmuş bir kelimeye, şimdiki zaman çekiminin *-cek* şeklinde geldiği de görülmektedir: atacaklar < atacaklar (5/53), yabacak < yapacak (16/2), yıkaycen < yıkayacaksın (8/278)

2) i<ı değişimi: sayicin < sayıcan (6/348), anacığın < anacığın (17/478), uyanıkız < uyanıkız (8/541), misiri < mısırı (11/97), aylığım < aylığım (15/161), hidrelleze < hıdrelleze (1/198)

Kalın ünlülerle kurulmuş şimdiki zaman çekimli kelimelerde, *y tesiriyle* olumsuzluk ekinin incelmış hâlinin kullanıldığı da görülmektedir: duramiyez < duramıyoruz (10/72), bakamiyem < bakamıyorum (11/1), sıkılmiyere < sıkılmıyor (11/339), alamiyeler < alamıyorlar (12/49), uzanamiyem < uzanamıyorum (12/236), olmiye < olmuyor (12/297)

3) ü<u değişimi: cümertesi < cumartesi (5/89), bugün < bugün (2/254), aşüre < aşure (17/353)

3.2.2.2. İnce Ünlülerin Kalınlaşması: AKA'da örneği çok az bulunan ünlü değişimidir. Bu değişim genellikle alıntı kelimelerde görülmektedir.

1) a<e değişimi: baraber < beraber (2/207), alektirik < elektrik (9/228), kâdaşları < kardeşleri (15/210), saatları < saatleri (9/75), anteri < entari (3/180), amaliyat < ameliyat (8/313), fidacılık < fidecilik (12/317), kontrola < kontrole (8/69), ataşı < ateşi (13/79), âfatlardan < afetlerden (12/13)

2) ı<i değişimi: sahibı < sahibi (4/202), mısafir < misafir (10/250), nişanlı < nişanlı (1/204), ıstanbuldan < istanbuldan (14/82)

3) u<ü değişimi: Genellikle ilk hece de görülen ünlü değişmesidir: mubadele < mübadele (1/156), musade < müsaade (1/157), büyük < büyük (9/217), duşmanlık < düşmanlık (7/156), mubarek < mübarek (3/122)

3.2.2.3. Geniş Ünlülerin Daralması

1) ı<a değişimi: Gelecek zaman eki –cak ekinin a ünlüsü çoğu zaman ı ünlüsüne dönüşmektedir: satıcan < satacaksın (1/351), çıkıcan < çıkacaksın (3/294), yapıcan < yapacaksın (4/5), nabıcan < ne yapacaksın (4/360), alıcağ < alacak (4/512), kalkıcağ < kalkacak (5/18), yapıcaz < yapacağız (5/290), kışınıp < kaçınıp (17/387)

2) i<e değişimi: AKA'da sıkça görülen ünlü değişimidir. y, ğ tesiri görülmektedir: didin < dedin (6/377), yidi < yedi (7/158), diğil < değil (6/122), kiyyif < keyif (17/491), domatis < domates (8/113), çiyiz < çeyiz (4/364), piynir < peynir (4/58), yingemlen < yengemle (14/114), biyenmişler < beğenmişler (4/359), dīl < değil (3/361), nirdeydi < nerdeydi (13/77), ziynep < zeynep (16/60), miyremle < meyremle (17/339)

Gelecek zaman eki –cek ekinin e ünlüsü çoğu zaman i ünlüsüne dönüşmektedir: kesicek < kesecekler (1/314), içicek < içecek (6/212), kaybedicek < kaybedecek (1/154), gelicekler < gelecekler (4/311), gidicek < gidecek (5/96), yedicek < yedecek (5/228), vericeklē < verecekler (7/72)

3) u<o değişimi: kōpostu < komposto (12/144), buynuzları < boynuz (17/157), suvan < soğan (4/69), doktur < doktor (8/309), kuymeyle < koymuyorlar (1/310), uğlana < oğlana (12/269)

4) u<ö değişimi: buylan < böyle (13/47)

6) ü<ö değişimi: übek < öbek (2/174), büle < böyle (8/186), düveni < döveni (20/89), süğütlü < söğütlü (17/480), ürülürdü < örülürdü (5/253)

3.2.2.4. Dar Ünlülerin Genişlemesi

1) a< ı değişimi: k̄āğat < k̄āğıt (1/230)

2) e<i değişimi: tabe < tabi (5/35), hade < hadi (3/151), yane < yani (12/119), nene < nine (9/400), sefte < siftah (2/276)

3) ö<ü değişimi: böyükçe < büyükçe (13/48), hökümete < hükümet (10/77), yörüleک < yürüyerek (10/154)

3.2.2.5. Düz Ünlülerin Yuvarlaklaşması

1) u<a değişimi: buban < baban (3/409)

Gelecek zaman –acak ekinin yuvarlak ünlülü kelimeye eklenmesiyle ilk a ünlüsünün u ünlüsüne dönüştüğü görölmektedir: tutucz < tutacağız (3/419), tutucam < tutacağım (3/427), bulucan < bulacaksın (4/60), durucan < duracaksın (4/94), olucam < olacağım (8/314), duyurucak < duyuracak (9/16), koşucağlar < koşacaklar (9/121)

2) o<a değişimi: oldık < aldık (15/148)

3) ö<e değişimi: yövmiyelēde < yevmiyeler de (17/114)

4) ü< e değişimi: sülüman < süleyman (14/50), üzölmüyüm < üzölmeyeyim (8/316)

5) ü<i değişimi: televüzyon < televizyon (6/187), ünüversite < üniversite (9/101), yüğüt < yiğit (10/111)

6) u<i değişimi: hanu < hani (3/426)

3.2.2.6. Yuvarlak Ünlülerin Düzleşmesi

1) a<o değişimi: Bu ağızda *ondan* kelimesinde devamlı olarak düzleşme görülmektedir: andan < ondan (17/115), horazlāla < horozlarla (4/307), manarşi < monarşi (20/77)

Şimdiki zaman ekinin bu ağızda çok olmamakla birlikte a ünlüsüyle kullanıldığı da görülmektedir: okuyalar < okuyorlar (4/74), kurayalar < kuruyorlar (4/305), atıyalar < atıyorlar (5/50), uğraşiyalar < uğaşıyorlar (5/433), yatmıyalar < yatmıyorlar (11/66), kalkmıyalar < kalkmıyorlar (11/67)

2) e<o değişimi: otebüs < otobüs (15/190)

Şimdiki zaman ekinin bu ağızda devamlı olarak düzleştiği görülmektedir: oturiyez < oturuyoruz (6/310), dolıye < doluyor (7/105), oturiyeler < oturuyorlar (6/133), yuğuriyērim< yoğuruyorum (7/79), konuşıysın < konuşuyorsun (19/17), tutmiye < tutmuyor (8/363), doḡuniye < dokunuyor (9/180), oliye < oluyor (2/240), ḡokiye < kokuyor (16/31), soriye < soruyor (8/435), yudiyem < yutuyorum (3/205), okudiyela< okutuyorlar (6/363), unudiyērim< unutuyorum (10/42), olunuyor (4/182)

3) i<o değişimi: diyim < diyorum (9/276)

4) e<ö değişimi: bele < böyle (18/79)

6) ı<u değişimi: AKA'da sık görülen ünlü değişmesidir. Bu değişim de dudak ünsüzlerinin ve ünlü benzeşmesinin etkisi vardır (Kalay,1998:31) : çıbıḡlıda < çubuklu da (5/79), sabın < sabun (19/183), yımirtaları < yumurta (2/249), ḡabıl < kabul (15/200), mıstafa < mustafa (6/251), yımşakla < yumuşakla (14/80), ḡavırmanın < kavurmanın (13/58), ḡalbırdıḡ < kalburduk (6/57), yaḡmırdır < yaḡmurdur (16/42)

7) i<u değişimi: çociḡi < çocuḡu(17/235), çoliḡimi < çoluḡumu (8/508)

3.2.3. Ünlü Düşmesi

Bir kelimedeki ünlü ses düştüğünde bir hecede kaybolur. STT’de en sık orta hecedeki ünlü düşmektedir. Kelime içindeki bir ünlünün kısalması, söylenişteki etkisini kaybetmesi ve sonuç olarak kaybolmasıyla ünlü düşmesi meydana gelmektedir (Banguoğlu, 2015: 63). Ünlü düşmesi AKA’da çok sık görülen ses olaylarından biridir. Genellikle orta ve son hecede görülmektedir.

1) Ön Ünlü Düşmesi: ndan < ondan (15/169)

2) Ortada Ünlü Düşmesi: AKA’da vurgusuz orta hecenin kısaldığı ya da düştüğü görülmektedir (Gülensoy, 1988: 41) : yenden < yeniden (3/32), azcık < azıcık (3/240), yanna < yanına (2/261), hatçe < hatice (3/279), emneyi < emineyi (3/272), kalemni < kalemini (5/241), çöräğni < çöreğini (14/109), önne < önüne (14/110), yağnın < yağının (17/56), deyr < diyor (17/432), gelecekler < gelecekleler (18/45), koyyorlar < koyuyorlar (19/247), ağbeysi < ağabeyi (1/355), kırsağna < kursağına (8/215), kıynasından < kayın annesinden (10/127), ismal < ismail (15/170), hakkıaten < hakikaten (17/166), pattes < patatez (20/53), aşığda < aşığı da (7/90)

Yön Hâli-ra, -re /-arı, eri Ekinin Ünlüsünün Düşmesi: burdan < buradan (1/99), dışardan < dışarıdan (3/390), ilerden < ileriden (1/30), içerdekini < içerideki (7/90), orları < oraları (6/201), burla < buralara (7/24), yukarda < yukarıda (12/265), orsını < orasını (14/63)

Zarf Fiil -iken, -ıkan, Ekinin i Sesinin Düşmesi: giderken < gider iken (7/294), delikanlıyken < delikanlıyken (8/202), derken < der iken (9/126), çıkarıken < çıkarır iken (9/137), biçēken < biçer iken (9/241), gezēken < gezer iken (10/69), annadırgan < anlatır iken (10/121), kıovalākan < kovalar iken (4/23), kıaçarқан < kaçır iken (4/37), taşırgan < taşır iken (4/107), uğraşırgan < uğraşır iken (8/306)

İ- Fiilinin Eklenmesinde Düşmesi: kıısıtlımış < kıısıtlı imiş (17/296), halımış < halı imiş (17/100), osmanmış < osman imiş (14/33), dağmış < dağ imiş (18/52), çalılıkmış < çalılık imiş (18/52)

İle Edatının Bir Kelimeye Eklenmesiyle Oluşan Ünlü Düşmesi: gasteyle < gazetey ile (5/125), bunnan < bunun ilen (11/314), ileğenne < leğen ile (17/504), makineyle < makine ile (1/96), şişeyle < şişey ile (1/125), tenekeylen < teneke ile (11/112), arabasıylan < arabası ile (20/53), sırtcāğzınnan < sırtcağızı ile (9/160), arabasınnan < arabası ile (9/340), askerinnen < askeri ile (10/69)

Üçüncü Tekil Şahıs -i Ekinin Düşmesi: birsi (4/350)

Ünlü Birleşmesi Sonucunda Oluşan Ünlü Düşmesi: nōlcağ < ne olacak (19/56), cümertesi < cumartesi (5/89), pazertesi < pazartesi (2/206), māylene < muayene (17/234)

Gelecek Zaman -acak, -ecek eklerinin eklenmesiyle ilk -A Ünlüsünün düşmesi: getirceklē < getircekler (8/294), gelcekler < gelecekler (18/45), yapcek < yapacak (18/35), yarıyceklē < yarıyacaklar (18/46), ilerleycek < ilerleyecek (18/76), düşüncek < düşünecek (19/223), kestircek < kestirecek (1/174), gircen < gireceksin (1/247), ödiycen < ödeyeceksin (1/350), varıcan < varacaksın (6/285), sorcan < soracaksın (6/7), oğuycam < okuyacağım (3/32)

Sonu Ünlü İle Biten Bir Kelimenin, Ünlüyle Başlayan Başka Bir Kelimeye Ulanması Sonucu Düşme b_akşam < bu akşam (12/183), t_onu < te onu (8/540)

Sonu Ünlü İle Biten Bir Kelimenin, Ünsüzle Başlayan Bir Kelimeye Ulanması Sonucu Düşme: yen_nesil < yeni nesil (4/415), bās_kere < bazı kere (7/23), nes_sen < nesisin (3/14), yet_teneke < yedi teneke (3/318), bit_tayı < bir daha (11/16), iy_dilek < iyi dilek (6/52), iy_ayat < iyi hayat (17/41)

2) Sonda Ünlü Düşmesi: öt < öte (1/77), öyl < öyle (1/225), nerd < nerede (8/96), tövb < tövbe (11/51), çıktiy < çıktığı (12/282), şinc < şinci (17/317), burd < burda (3/394)

3.2.4. Ünlü Türemesi

Ünlü türemesi Türkçede nadir görülen bir ses olayıdır. Çoğunlukla yabancı kelimelerin Türkçeye uydurulması için kullanılır. Kelime başında, ortasında ve sonunda görülebilir (Banguoğlu, 2015:66; Kalay, 1998: 37). AKA'da da ünlü türemesi genellikle r ve l ünsüzlerinden önce görülmektedir.

Ön Ses Türeme: ilēgene < leģene (3/386), ıramazanlarda < ramazanlarda(13/78), irecep < recep (3/444), urçāģa < uçaģa (7/17), iraziye < raziye (13/183), üryamda < rüyamda (3/73), irayim < rahim (3/105)

İç Ses Türemesi: tırabzondan < trabzondan (4/168), amıcam < amcam (13/186), alektirik < elektrik (17/102), tūraqtōr < traktōr (4/140), ğırep < grep (2/83), elibise < elbise (3/185), tıraqyaya < trakyaya (4/347)

Son Ses Türemesi: gelirkene (4/143)

3.2.5. Ünlü Birleşmesi: Dilde bazen ünlüler yan yana gelerek tek bir ünlü ortaya çıkarırlar. Bu ses bazen birleşen ilk ünlüye bazen de diğer ünlüye benzer. Bu ses olayı sonucunda kelimedede daralma, büzülme vb. olay ortaya çıkar (Ergin: 2009: 53).

nōlcaq < ne olacak (19/56), giriverdise < giriverdi ise (9/362), seneliğine midi < seneliğine mi idi (18/69), iyīdi < iyi idi (11/72)

3.2.6. Ünsüz Uyumu

Eski Türkçe ve EAT'de bulunmayan bu uyuma Türkçede rastlanmaktadır. Ünsüzler söylenirken, ses telleri büzülüp kısalıyorsa ve ünlü etkisi yoksa *sedasız*; ünsüzler söylenirken ses tellerinde büzülme olmuyorsa ve ünlü etkisi varsa *sedalı* ünsüzler ortaya çıkar. Sedasız ünsüzler, ses yolunda dirençle karşılaştıklarından dolayı daha fazla hava kuvveti gerektirirler ve bu olay onları sedalı ünsüzlerden daha güçlü yapar Ergin. 2009: 36). Türkçede bu uyum şu şekilde teşkil eder (Ergin, 2009: 76, 46):

1) Sedasız Ünsüzler ç, f, h, ħ, k, k, p, s, ş, t		Sedasız ünsüzler ç, f, h, ħ, k, k, p, s, ş, t
		Sedasız karşılığı olmayan sedalı ünsüzler Í, l, m, n, ŋ, r, y
2) Sedalı Ünsüzler b, c, d, g, ğ, ğ, j, Í, l, m, n, ŋ, r, v, y, z	2.1) Sedasız karşılığı olan sedalı ünsüzler b, c, d, g, ğ, ğ, j, v, z	Sedasız karşılığı olan sedalı ünsüzler b, c, d, g, ğ, ğ, j, v, z
		Sedasız karşılığı olmayan sedalı ünsüzlerle Í, l, m, n, ŋ, r, y
	2.2) Sedasız karşılığı olmayan sedalı ünsüzler Í, l, m, n, ŋ, r, y	Sedasız ünsüzler ç, f, h, ħ, k, k, p, s, ş, t
		Sedasız karşılığı olan sedalı ünsüzler b, c, d, g, ğ, ğ, j, v, z
		Sedasız karşılığı olmayan sedalı ünsüzler Í, l, m, n, ŋ, r, y

Tablo:11 Türkiye Türkçesinde Ünsüz Uyum Tablosu

3.2.6.1. STT’de Ünsüz Uyumunu Bozarken AKA’da Uyuma Giren Örnekler

olmassa < olmazsa (1/316), atmassan < atmazsan (2/160), tesfih < tesbih (3/44), herkesçiklere < herkesciklere (9/95), akciğerden < akciğerden (9/178), ahpāp < ahabap (1/61)

3.2.6.2. AKA’da Ünsüz Uyumunun Bozulması

herkesde < herkeste (18/103), üsdüne < üstüne (6/32), arkadaşdı < arkadaştı (3/254), işde < işte (4/451), tutdum < tuttum (15/269), tadtırmadan < tattırmadan (17/368), taraftan < taraftan (5/140), ekdiyiniz < ektyiniz (17/447), İçde < işte (7/195), hepden < hepten (16/6)

3.2.7. Ünsüz Değişimleri

3.2.7.1. Sedalılaştırma

Sedasız ünsüzlerin (ç, f, h, ħ, k, k̄, p, s, ş, t), sedasız karşılığı olan sedalı ünsüzlere (b, c, d, g, ğ, ğ̄, j, v, z) dönüşmesidir (Kalay,1998:42). AKA'daki sedalılaştırma örnekleri şu şekildedir:

1) Ön Seste: ğ<k̄, g<k<k̄, d<t, z<s

ğarasudan < karasudan (13/4), ğuyruğunun < kuyruğunun (13/70), ğız < kız (13/80), ğaçmış < kaçmış (13/80), dağı < takı (15/225), dağıye < takıyor (15/225), zobanın < sobanın (17/502), dat < tat (4/67), destilerlen < testilerle (13/84)

2) İç Seste: c<ç, g<k<k̄, d<t, j<ş, z<s

Genellikle kelime içinde ve sonunda bulunan j<ş değişimi Rumeli ağızlarına has bir değişimdir (Kalay,1998: 42).

patladırılar < patlatırılar (1/238), kaynadırılar < kaynatırılar (1/298), eridirler < eritirler (1/298), fesadlık < fesatlık (16/154), tadsızlık < tatsızlık (3/373), bambajkaydı < bambaşkaydı (1/208), icine < içine (13/20), ağustozda < ağustosta (15/170), apdezini < abdestini (6/347)

3) Son Seste: c<ç, d<t, z<s, b<p, j<ş, g<k<k̄, v<h

ilyaz < ilyas (6/270), heb < hep (8/319), genij < geniş (8/352), hoj < hoş (15/2), ölmüj < ölmüş (15/67), bağ < bak (16/77), peg < pek (16/119), küçüg < küçük (17/139), yemij < yemiş (6/22), bej < beş (7/191), yav < yahu (8/92), hic < hiç (8/214), dörd < dört (17/272), süd < süt(16/25)

3.2.7.2. Sedasızlaştırma

Sedasız karşılığı olan sedalı ünsüzlerin (b, c, d, g, ğ, ğ̄, j, v, z) sedasız ünsüzlere (ç, f, h, ħ, k, k̄, p, s, ş, t) dönüşmesidir (Kalay,1998: 42; Karaağaç, 2019: 140). Sedasızlaştırma örneklerine AKA'da çok rastlanmamaktadır. s<z, t<d, k < g, p<b yönündeki sedasızlaştırma örnekleri daha fazla görülmektedir.

1) Ön Seste: ç<c, f<v, h<v, k < g, p<b, s<z, t<d, p<v

şincir < zincir (1/222), temin < demin (8/358), türtekiye < dürtekiyor (3/281), kayrı < gayrı (4/147), tüşüyo < düşüyor (3/277)

könlümü < gönlümü (17/362), pinceklē < binecekler (17/417), püsküt < bisküvi (2/194), sincirde < zincirde (1/224), toktorlar < doktorlar (4/108), Pölça < bolca (8/367), teprem < deprem (8/501)

2) İç Seste: f<v, f<b, p< b, s< z

terafi < teravih (14/69), tesfih < tesbih (3/44), apdezini < abdestini (6/347), sekis < sekiz (5/170), ahpāp < ahbap (1/61)

3) Son Seste: s< z, ş<z

beyas < beyaz (2/211), bis < biz (1/153), otus < otuz (3/123), dūs < düz (3/2)

3.2.7.3.Süreklileşme

Süreksiz ünsüzlerin (ğ, d, c, b, k, k̄, t, ç, p), sürekli ünsüzlere (l, r, y, ğ, n, j, z, v, m, ş, s, f, h) dönüşerek; akıcı (l, r, y, n m) ya da sızıcı (ğ, j, z, v ş, s, f, h) ünsüz hâlini almalarına süreklileşme denmektedir (Eker, 2019: 241). AKA'da yaygın olarak ş< ç, j<c süreklileşmesi görülmektedir.

j<c jaillik< cahillik (3/280), annejīm < anneciğim (3/374), v<b favriķada <fabrika da(2/143), v< k avşam <akşam (3/73), h<k yihıyī < yıkıyor (13/21) , ş<ç aştı < açtı (8/528), ağaştan < ağaçtan (20/107), kaştık < kaçtık (20/9), genşlede < gençlerde (18/2), ilaşlar < ilaçlar (4/243), şarptınız < çarptınız (3/87), l< t kaybelmij < kaybetmiş (8/433)

3.2.7.3.1. Sızıcılışma

Patlayıcı (k̄, g, ğ, d, c, b, k, t, ç, p) ve akıcı (l, r, y, n, m) ünsüzlerin sızıcı (ğ, j, z, v, ş, s, f, h) ünsüzlere dönüşmesiyle ortaya çıkan değişimdir (Kalay, 1998:45; Korkmaz, 2007: 193). AKA'da çok fazla örneği görülmemektedir.

j<c jaillik< cahillik (3/280), annejīm < anneciğim (3/374), verjek < verecek (1/147), h<y bahramlarda < bayramlarda (9/222), v<y kösekövünde < köseköyünde (6/4), v< k̄ avşam <akşam (3/73), h<k̄ yihıyī < yıkıyor (13/21) , ş<ç aştı < açtı (8/528),

üş < üç (20/101), ağaştan < ağaçtan (20/107), kaştık < kaçtık (20/9), gençlede < gençlerde (18/2), ilaçlar < ilaçlar (4/243), ğ < k iğşimik < ekşimik (2/181), s < t üssüne < üstüne (3/3)

3.2.7.3.2. Akıcılaşma

Patlayıcı (k, g, ğ, d, c, b, k, t, ç, p) ünsüzler ve sızıcı (ğ, j, z, v, ş, s, f, h) ünsüzlerin akıcı (l, r, y, n, m) ünsüzlerine dönüşmesiyle ortaya çıkan ünsüz değişimidir (Kalay, 1998:45; Korkmaz, 2007: 15).

y < h yerkez < herkes (15/121), zeyirli < zehirli (16/75), vayideyi < vahideyi (3/359), y < ğ buyday < buğday (4/199), diyer < diğer (2/206), biyenmişler < beğenmişler (4/359), l < h ellamdülillah < elhamdülillah (4/317)

3.2.7.3.3. Sürekli Ünsüzler Arası Değişimler

Sürekli ünsüzler (l, r, y, ğ, ş, s, f, h, n, j, z, v, m) arasındaki bu değişim AKA'da *şindi* sözcüğünde düzenlidir. y < ğ değişimi çokça görülmektedir.

v < ğ avustoz < ağustos (1/135), y < h Payalı < pahalı (17/334), l < m lüslüman < müslüman (7/174), n < m şindi < şimdi (7/183), l < r diyelek < diyerek (17/293), ağlayelağ < ağlayarak (6/246), bağralağ < bağararak (9/134), r < l burgaryadan < bulgaryadan (3/53), d < k kadan < kadar (12/62), m < s mopayla < sopayla (16/14), n < y fazlasınla < fazlasıyla (17/122), y < ğ buyday < buğday (4/199), diyer < diğer (2/206), biyenmişler < beğenmişler (4/359), eyer < eğer (17/331), öylen < öğlen (6/33), ş < j sılaş < slaj (8/113), l < n doktordal < doktordan (17/259), s < z tussuz < tuzsuz (8/87), v < m değirvende < değirmende (8/305)

3.2.7.4. Süreksizleşme

Sürekli ünsüzlerin (l, r, y, ğ, ş, s, f, h, n, j, z, v, m), süreksiz ünsüze (g, k, k, t, ç, p, ğ, d, c, b) dönüşmesidir (Özçelik ve Boz, 2001: 66). AKA'da örnekleri çok azdır.

b < v sabašta < savašta (1/61), c < z accıcık < azcık (16/190), m < n om < on (3/143), v < h gulvu < gulhü (7/250)

3.2.7.4.1. Süreksiz Ünsüzler Arası Değişimler

Süreksiz ünsüzler (g, k, k̄, t, ç, p, ğ, d, c, b) arasındaki değişimdir.

d<t dörd < dört (8/247), dat < tat (4/67), destilerlen < testilerle (13/84), **b<p** heb < hep (8/320), bembe < pembe (7/139) **t<d**: soyaT < soyad (13/178), **ç<c** Pölça < bolca (8/367), **ğ < k** ğarasudan < karasudan (13/4), ğuyruğunun < kuyruğunun (13/70), ğız < kız (13/80), ğaçmış < kaçmış (13/80)

3.2.8. Ünsüz Benzeşmesi

Aynı kelimedeki seslerin, oluşum, nitelik ve nicelik bakımından birbirlerine benzeşmesiyle benzeşme olayı ortaya çıkmaktadır (Eker, 2019:235). Ünsüzlerde ortaya çıkan benzeşmeler tam, yarım; ileriye, geriye doğru olabilmektedir (Eren, 1997:42). AKA'da benzeşme örnekleri çok değildir. Ayrıca belli değişenler arasında gerçekleşmektedir.

3.2.8.1. İlerleyici Benzeşme: Aynı kelimedeki iki ünsüzden birinci ünsüzün ikinci ünsüzü kendisine benzetmesiyle oluşan benzeşmedir. Yarı benzeşme ve tam benzeştirme olarak ayrılır.

1) Yarı Benzeştirme: Aynı kelimedeki iki ünsüzden birinci ünsüzün ikinci ünsüzü bir ya da iki özelliğini vermesiyle kendisine benzetmesi olayıdır (Günşen, 2019: 71).

-mn- < **-ml-** camnā < camlar da 6/46), dedemne < dedem ile (6/164), aqlımna < aklım ile (7/196), bağırmamnan < bağırmam ile (9/372)

-yn- < **-yl-** dediynen < dediğiyle (4/212), ellīynen < elliyle (12/177)

2) Tam Benzeştirme: Aynı kelimedeki iki ünsüzden birinci ünsüzün ikinci ünsüzü her yönden kendisine benzetmesi olayıdır (Günşen, 2019: 71).

-nn- < **-nl-** şunnā < şunlar (1/188), bunna < bunlar (3/3), annadırdık < anlatırdık (3/116), āminne < amin ile (4/99), onnān < onların (6/32), ileğenne < leğenle (17/504)

-nn- < **-yl-** kuvvetin **-nn-** < kuvvetiyle (3/132), küpesinne < küpesiyle (6/48), arabasınna < arabasıyla (3/227), ebesin **-nn-** < ebesiyle (4/395), sırtcağzın **-nn-** < sırtcağzıyla (9/160)

3.2.8.2. Gerileyici Benzeşme: Aynı kelimedeki iki ünsüzden ikincisinin birinci ünsüzü kendisine benzetmesiyle oluşan benzeşmedir.

-ll- < **-rl-** karar **-ll-** < kararlar (1/95), doktollara < doktorlara (3/268), reçbellik < reñberlik (4/56)

-ss- < **-ls-** ossun < olsun (3/2)

-ss- < **-zs-** olmas **-ss-** < olmazsa (1/316), atmassan < atmazsan (2/160), tussuz < tuzsuz (8/79), yapmassan < yapmazsan (8/376)

-ss- < **-ts-** assubayların < astsubayların (1/23), üssüne < üstüne (3/3), yassılayın < yatsıleyin (4/328)

-şş- < **-nş-** işşallah < inşallah (19/44)

-nd- < **-md-** şindi < şimdi (19/49)

-nn- < **ğn** tamamladinnen < tamamladığınla (4/67)

3.2.9. Ünsüz İkizleşmesi

İç seste iki ünlü arasındaki ünsüzlerin tekrarlanmasıyla ortaya çıkan değişimdir. Ünsüz İkizleşmesi, ünsüzlerin boğumlanma niteliklerine, boğumlanma hareketlerine ve vurguya bağlıdır (Korkmaz, 1977: 102)

mm: emme < ama (7/215), temmelli < temelli (9/63), **çç:** geççen < geçen (14/105), güççük < küçük (13/48), **şş:** eşşek < eşek (13/149), aşşā < aşı (3/12), **ll:** pollen < polen (4/438), **cc:** kocca < koca (8/358), ekin < iki (9/100), **pp:** yappağan < yaparken (2/288)

AKA'da, aradaki ünlünün düşmesiyle de yan yana gelen ünsüzler mevcuttur: duyyem < duyuyorum (1/334), iyyim < iyiyim (3/3), uyyērız < uyuyoruz (3/127), büyyen < büyüyen (3/230), giyyē < giyiyor (3/433), kıyyoz < koyuyoruz (14/79), önne < önüne (14/110), yanna < yanına (1/77), kıvurrum < kavururum (3/19), pişirrim < pişiririm (8/565), haşlattırım < haşlattırırım (8/565), haqqaten < hakikaten (10/285)

3.2.10. Ünsüz Tekleşmesi

Kelime içerisinde bulunan ikiz ünsüzlerden birinin erimesiyle ortaya çıkan ses olayıdır. Genellikle alıntı kelimelerde görülmektedir. AKA'da çok fazla örneği yoktur (Gülensoy, 1988: 66).

v: evel < evvel (9/31), kıvetli < kuvvetli (9/110), mürüvet < mürüvvet (3/237), **y:** kıtiyen < katiyyen (15/162), **n:** sünnetini < sünnetini (14/60), **k:** dükkandan < dükkandan (7/294), **l:** mola < molla (14/33)

3.2.11. Ünsüz Düşmesi

AKA'da h, y, m, n, r, l, f, k, ğ, s, ş, t, z ünsüzlerinin düştüğü görülmektedir. Ünsüz düşmesinin sık görüldüğü AKA'da en çok kelime başı ve ortasında h'nin ve kelime sonunda r'nin düştüğü görülmektedir. H ünsüzünün düşmesi Rumeli ağızları özelliğidir.

1) Ön seste: h düşmesi: innap < hünnap (11/248), ĩçde < hiçte (7/195), astāneye < hastaneye (16/142), ızlı < hızlı (2/7), arpte < harpte (6/162), **y düşmesi:** ingeme < yengeme (14/62) şey_ apiyez < şey yapıyoruz (2/27), **v düşmesi:** urulurdu < vurulurdu (3/268), **ş düşmesi:** imdi < şimdi (11/266)

2) İç Seste: h düşmesi: bāçeye < bahçeye (11/247), kıāve < kahveye (14/110), fāriye < fahriye (19/201), āmet < ahmet (20/65), memet < mehmet (1/72), rātımız < rahatımız (2/104), ĩtiyaç < ihtiyaç (8/97), bōça < bohça (17/74), musaf < mushaf (4/559), mākemeye < mahkemeye (17/258), pelivanların < pehlivanların (14/16), nout < nohut (4/259), mutarlarda < muhtarlardan (4/481), muaqqak < muhakkak (9/180), muabbetinden < muhabbetinden (17/492), sāan < sahan (3/393), **y düşmesi:** sülüman

< süleyman (14/50), kōlerinden < köylerinden (15/6), öle < öyle (15/134), nese < neyse (4/4), öledi < öyleydi (2/16), nē_a < niye (3/145), elmamış < elmaymış (11/250) **r düşmesi:** vāsa < varsa (20/63), yukāda < yukarıda (4/540), tālāya < tarlaya (1/54), yuvālāk < yuvarlak (2/65), **l düşmesi:** ōsun < olsun (3/11), kaḳardı < kalkardı (13/79), **f düşmesi:** nūus < nüfus (13/4), **k düşmesi:** yōsa < yoksa (15/39), ēsik < eksik (3/158), **n düşmesi:** iṣallah < inşallah (15/61), isān < insan (3/390) **ğ düşmesi:** yourt < yoğurt (3/173), fotoraf < fotoğraf (5/261), **z düşmesi:** āciḳ < azcık (3/11), **s düşmesi:** baḳmıṣın < bakmışsın (4/495)

3) Son Seste: h düşmesi: eyvā < eyvah (1/347), terafi < teravih (14/69), apdulla < abduallah (15/255), saba < sabah (3/42) **n düşmesi:** zāte < zāten (3/183), derke < derken (8/127), giderke < giderken (15/257)

r sesi, -ler çokluk ekinde, şimdiki zaman ekinde, geniş zaman üçüncü tekil şahısta, geniş zaman birinci çoğul şahısta düşmektedir: köylülē < köylüler (11/53), öldülē < öldüler (11/58), bittilē < bittiler (11/58), buralā < buralar (11/10), ormanlā < ormanlar (11/13), uyuye < uyuyor (4/401), dokuniye < dokunuyor (9/180), oliye < oluyor (2/240), ḳokiye < kokuyor (16/31), soriye < soruyor (8/435), yudiyem < yutuyorum (3/205), bastırısın < bastırırısın (4/504), gezdirilēse < gezdirirlerse (10/328), diğıştiriz < değıştiririz (11/101)

l düşmesi: nası < nasıl (11/184), **t düşmesi:** abdes < abdest (17/504), apandiSi < apandisti (10/181)

3.2.12. Ünsüz Türemesi

Genellikle ekleme ve kaynaşma yoluyla iki ünlünün yan yana gelmesi sırasında araya koruyucu ünlü türemektedir (Günşen, 2019: 81). AKA'da bu türeme STT'deki gibidir. Bunun haricinde AKA'da kelime başı, ortası ve sonunda da ünsüz türemesi görülmektedir. Ünsüz türemesi örnekleri çok olmamakla birlikte ses çeşitliliği çoktur. *h* türemesi, *y* türemesi ve kelime sonu *n* türemesi sık görülmektedir. ön seste *y* türemesi Gagavuz Türkçesi'nde de görülmektedir (Özkan, 2019: 152).

1) **Ön Seste: h türemesi:** haldattı < aldattı (16/65), hambarlar < ambarlar (3/153), **y türemesi:** yevlendik < evlendik (8/92), yekşi < ekşi (3/172), yeskiden < eskiden (5/321)

2) **İç Seste: h türemesi:** hayla < hala (17/18), **v türemesi:** bedduvayı < bedduayı (7/200), **ğ türemesi:** böğrēni < böreğini (4/132) **y türemesi:** tabiyatım < tabiatım (3/68) **n türemesi:** çeşint < çeşit (17/471)

3) **Son Seste: y türemesi:** tenekeylen < teneke ile (11/112), kızay_ mıdı < kıza mıydı (7/244), **v türemesi:** faturav (8/92) **k türemesi:** kayrık < gayrı (17/406), şindik < şimdi (10/147), **n türemesi:** elimlende < elimle de (7/257), keserlen < keserle (9/46), artığın < artık (7/115), **m türemesi:** bilem < bile (15/80)

3.2.13. Yer Değiştirme

Bir ses olayı olmasına rağmen yer değiştirme olayının neden olduğu konusu net olarak bilinmemektedir. Sonra gelecek bir ünsüzün boğumlanmasının daha önceye alındığı ve seslerdeki boğumlanma noktalarında dildeki kolaycılığa bağlı olarak kolaydan zora doğru sıralandığı görülür. Yer değiştirme meselesinde kurallaştırmaya gitmek mümkün değildir³⁷. AKA'da çok görülmemektedir.

-yr- < **-ry-** meyrem < meryem (13/192), **-sk-** < **-ks-** tiskinti < tiksinti (17/471), **-şk-** < **-kş-** eşki < ekşi (7/142), **-nl-** < **-ln-** yalnızca < yalnızca (7/114), **-yn-** < **-ny-** koynalı < konyalı (14/61), **-lm-** < **-ml-** gölmek < gömlek (3/445)

3.2.14. Hece Kaynaşması

Hece kaynaşması, y,ğ, h, g, k, v, f, n gibi aşınmaya ve düşmeye eğilimli ünsüzlerin yanlarındaki ünlülerle birlikte erimesi sonucu ortaya çıkmaktadır (Kalay, 1998: 56). AKA'da ğ, y, n, h, r, ş, n, r ünsüzlerinin bulunduğu hecelerin kaynaştığı görülmektedir. Şimdiki zaman, gelecek zaman ve geniş zaman eklerinde hece kaynaşması sık görülmektedir.

³⁷ H. Eren, “ Türk Dillerinde Metathése”, TDAY, 1953, s. 161-180; A. Caferoğlu, “ Anadolu Ağızlarındaki Metathése Gelişmesi”, TDAY, 1955, s. 1-7.

anacīm < anneciğim (17/248), bilmiyim < bilmiyorum (7/195), kullanmiyim < kullanmıyorum (9/184), içicem < içiceğim (12/285), gelicem < geleceğim (15/56), gorlar < koyarlar (13/194), bildir < bir yıldır (6/281), tā < daha (7/141), ibrām < ibrahim (10/78), mācır < muhacir (10/91), baqmā < bakmaya (11/167), mālledē < mahallede (12/108), gellēdi < gelirlerdi (1/211), iltāpı < iltihabı (16/93), dilmiş < değilmiş (4/354), gelim < geleyim (15/123), gidim < gideyim (15/123), verim < vereyim (15/123), pālı < pahalı (10/208), vaqzanda < vakti zamanında (11/31), qarj < karşı (1/35), üşüdüysēz < üşüdüyseniz (2/266), istemi < istemiyorum (3/288), etçem < edeceğim (7/173), çīz < çeyiz (2/128), çörotu < çörek otu (4/503), yerlēne < yerlerini (15/246), teşin < işte şimdi (7/245), şuri < şuraya (11/4)

3.2.15. Hece Düşmesi

Bir kelimedede yanyana gelmiş birbiriyle aynı veya benzer iki heceden birinin eriyip kaybolması ile tek hece hâlini alması sonucunda ortaya çıkan olaydır (Kalay, 1998:56). AKA'da özellikle h ve ğ seslerinin düşmesinden kaynaklı hece düşmesi meydana gelmektedir. Şimdiki zaman çekiminde de hece düşmesi sık görülmektedir.

tarnayı < tarhanayı (3/174), kıltunda < koltuğunda (9/136), evcēzini < evceğizini (9/70), hasımıza < hasımımıza (20/70), allā < allaha (2/104), ilbārda < ilkbaharda (10/189), lāna < lahana (5/271), nassın < nasılsın (8/36), pantol < pantolon (10/255), daqmıyım < takmayayım (3/236) söyliyim < söyliyeyim (4/437), dēriz < diyoruz (10/208)

DÖRDÜNCÜ BÖLÜM

4. ŞEKİL BİLGİSİ

4.1. İSİMLER

İsimler, dildeki tüm canlı, cansız varlıkları ve kavramları karşılayan kelimelerdir (Ergin, 2009:108) . İsimler, dilde kök hâlinde kullanılabilecekleri gibi *yapım ekleri* ve *çekim ekleri* olarak adlandırılan ekleri alarakta farklı görevlerde kullanılabilirler. İsim yapım ekleri iki başlıkta incelenmektedir. AKA'daki isim yapım ekleri STT'deki gibi kullanılmıştır. STT'de nadir kullanılan eklerin AKA'da da nadir kullanıldığı görülmektedir.

4.1.1. İsim Yapım Ekleri³⁸

4.1.1.1. İsimden İsim Yapan Ekler

1) **+cı/-ci, +cu/-cü; +çı/-çi, +çu/+çü:** mirasçı (1/336), işçi (1/141), küpçu (4/335), âricı (14/48), keçici (1/356), davulcu (17/165)

2) **+lık/+lik, +luğ/+lük:** AKA'da çok sık kullanılan bir ektir. allık (18/22), ustalık (20/106), senelik (1/281), böreklik (2/180), zorluğ (5/367), günlük (18/4)

3) **+lı/+li, +lu/+lü:** tatlı (1/40), yerli (1/164), kuvvetli < kuvvetli (1/179), borçlu (1/350), köylü (2/248)

4) **+sız/+süz, +suz, +süz:** tatlısız (2/189), yemeksiz (2/215), susuz (3/199), düğünsüz (14/24)

³⁸ Günşen, a.g.e, s.91; Eren, a.g.e, s.47.

5) **+ki:** öteki (4/365), ilerki (4/433)

6) **+cık/+cik, +cuğ/+cük:** AKA'da cuğ eki ünlüsü daralmıştır. yavrucuğımdan (3/371), ufacık (2/153), kimsecik (3/47), küçücük (3/368)

7) **+daş:** AKA'da iki örneği görülmektedir. arkadaşlarım (2/206), kardeşime (3/446)

8) **+ıncı/+inci, +uncu/+üncü:** beşinciye (4/331), onuncu (8/318), üçüncü (3/445)

9) **+ar/+er, +şar/+şer:** ikişer (16/166), birer (2/71)

10) **+ca/+ce, +ça/+çe:** iyice (8/33), güzelce (9/131), usulcacık (11/212), sərbesçe (11/233), çokçası (15/229)

11) **+layın/+leyin:** akşamleyin (19/177), sabāleyin (19/178), avşamlayin (3/74), yassılayın (4/328)

12) **+cağız, +ceğiz:** Örnekleri çok az olan bu ek, AKA'da, hece kaynaşması ile +cāz, + cēz şeklinde kullanılmıştır. namazcāzımı (13/132), evcēzini (9/70)

13) **+ka:** Tek bir kelimedede görülmektedir. başka

14) **+kek:** erkek (14/16), keşkek (12/120)

15) **+man/+men:** kocāman (9/266)

4.1.1.2. Fılden İsim Yapan Ekler

1) **-mağ/ -mek:** kağmak (1/24), atmak (1/35), oğmak (2/13), dikmek (2/33), gelmek (3/109), görmek (3/109)

- 2) –**ma/-me**: oğuma (4/386), yazma (4/386), çekme (5/145), işleme (5/248)
- 3) –**ış/-iş**: anlayışlıydı (8/48), çalışmakla (9/28)
- 4) –**ağ, -ek**: *k* sesinin sızıcılaştığı da görülmektedir. yatağ (11/173), süreg < sür- (19/144)
- 5) –**k, -k**: kuşak (12/179), uzak (12/313), kırık (5/363), büyük (5/395)
- 6) –**m**: geçim (18/38)
- 7)–**n**: ekin (5/228)
- 8)– **ğ/-gi, -ğu/-gü, -kı/-ki, -ku/-kü**: AKA’da işlek olmayan bir ektir.
bilgi (6/226), sevgi (6/328), örgü (5/253), görgü (3/137)
- 9) –**ıcı/-ici, -ucu/-ücü**: AKA’da işlek olmayan bir ektir. aldırıcı (12/282), görücü (18/11)
- 10) –**ı/ -i, -u/-ü**: takı (3/353), yazı (4/234)
- 11) –**tı/-ti, -tu, -tü/ -(ı)ntı, -(i)nti** : sıkıntı (5/229), tiskinti < tiksinti (17/471), gürültü (17/40), usuntu (17/484)
- 12) –**ca/-ce**: İşlek bir ek değildir. eylence < eğlence (3/437)
- 13)–**mır/-mur**: yağmır (12/221)

4.1.2. Çekim Ekleri

4.1.2.1. Çokluk Ekleri

AKA'da genellikle *-lar, -ler, lā, lē*, çokluk eklerinin kullanıldığı görülmektedir. *nā, nar* eklerinin zamirlerde kullanıldığı görülmekte ve *nē, ner* kullanımı bulunmamaktadır.

+lar, +ler, +lā, +lē, +nā, +nar: kapılar (17/461), evler (18/53), kızlā (18/102), gözlē (3/222), unnā (3/13), onnar (12/75)

4.1.2.2. İyelik Ekleri

1. Tekil Şahıs (+m, +ım, +im, +um, +üm): yavrum (4/13), kızım (4/32), eşim (4/51), torunum (4/73), gözüm (8/363)

2. Tekil Şahıs (+(i)n, +(i)n, +(u)n, +(ü)n; +(i)ḡ, +(i)ḡ, +(u)ḡ, +(ü)ḡ; AKA'da genellikle *-(i)n, (i)n, -(u)n, -(ü)n* ekleri görülmektedir. *anacıḡin* (17/478), *bubacıḡin* (17/479), *dayın* (18/41), *anneḡ* (19/12)

3. Tekil Şahıs (+ı, +i, +u, +ū, +ü; +sı,+si,+su,+sü): kızısı (3/335), kardeşi (3/310), çocuḡu (4/55), çocu (6/114), ablası (14/26), yengesisi (12/209)

1. Çoḡul Şahıs (+(i)mız, +(i)miz, +(u)muz, +(ü)müz; +(i)mis, +(ü)müs): bahçelerimiz (12/313), analarımız (14/98), komşumuz (8/226), köyümüz (9/30), evimis (6/194), köyümüs (2/234)

2. Çoḡul Şahıs (+(i)nız, +(i)niz, +(u)nuz, +(ü)nüz): ayaklarımız (2/1), gençsiniz (8/106), çocuḡunuz (11/196), yüzünüzü (3/7)

3. Çoḡul Şahıs (+ları, +leri): AKA'da *-nari, -neri* kullanımı görülmemektedir. *mandaları* (6/90), *öküzleri* (7/130)

4.1.2.3. Aitlik Ekleri

AKA'da k'nin artılışarak k olduğu görülmektedir. +ki kullanımı azdır.

ordaki (1/149), yandaki (11/184), sendeki (19/11), ordaki (1/161), burdaki (1/161), yanındaki (6/200), karşıki (7/274), yukâki (8/89), uzakı (8/407), dışadaki (8/448), koşavalıdaki (10/108), yanki (10/171), sağdaki (10/248), aşşaki (16/169)

4.1.2.4. Hâl Ekleri³⁹

İsimlerin başka kelimelerle ilgi kurarken aldıkları ekler hâl ekleridir. Bu ekleri alan isimler; isimlerle, edatlar ve fiillerle ilgi kurarlar.

4.1.2.4.1. İlgî Hâli Eki

İsimlerin başka isimlerle ilgi kurmasında kullanılan eklerdir.

+ın, +in, +un, +ün; +ıı, +iı, +uı, +üı; +nın, +nin, +nun, +nün; +nıı, +niı, +nuı, +nüı; ramazanın önünde (12/213), ablamın kızları (12/219), alamanın dilini (13/10), evin içinde (13/84), çavuşun kızını (14/44), kövün birincisiydi (17/320), havanın kaynası (17/341), gelinin bubası (17/367), zülküflünün kıızı (19/210), cāminin önünde (13/145), bunun hanımı (13/129)

Hece Kaynaşmasıyla: allān derdi <allahın derdi (12/166)

4.1.2.4.2. Yükleme Hâli Eki

İsimleri fiillere bağlayan eklerdir. İsme yükleme anlamı katmaktadır. AKA'da hece düşmesiyle değişen hâli de görülmektedir.

³⁹ Gülensoy, a.g.e, s.544; Eren, a.g.e, s.50; Kalay, a.g.e, s.65; Günşen, a.g.e, s. 100.

+ı,+i,+u; +yı, +yi, +yu, +yü; +nı, +ni, +nu, +nü: suyu (1/176), ç̣izini < çeyizini (2/133), işini (2/261), kafasını (3/280), gelinini (3/310), burnunu (4/289), parayı (1/130), çatıyı (3/132), köyü (6/194)

Hece Düşmesiyle: aşşā < aşığı (12/33), tabā < tabağı (12/323), yemē < yemeğı (17/39)

4.1.2.4.3. Yönelme Hâli Eki

İsimleri fiillere bağlayan eklerdir. Yönelme anlamı katmaktadır. AKA'da ıa hâli görülmemektedir.

+a+e; +(y)a, +(y)e; +(n)a, +(n)e: komşuya (2/79), hacıya (2/205), umreye (2/205), yanına (3/453), önüne (3/454), bana(4/388), sana (4/399), ona (4/366), yanna < yanına (1/77)

Hece Düşmesiyle: uçā < uçağı (8/415)

4.1.2.4.4. Bulunma Hâli Eki

İsimleri fiillere bağlayan eklerdir. Bulunma anlamı katmaktadır.

+da,+de, +ta, +te: pazarda (1/77), kövde (1/134), çuvallıkta (1/216), kıspette (10/286)

4.1.2.4.5. Ayrılma Hâli Eki

İsimlerin, bağ kurdukları fiillerden uzaklaştıklarını belirten eklerdir. AKA'da +nen kullanımına bir sözcükte rastlanılmaktadır.

+dan, +den; +tan, +ten: çayırovadan (12/259), köden (12/273), susurluktan (4/380), izmitten (8/212), işinnen < işinden (12/317)

4.1.2.4.6. Vasıta Hâli Eki

Türkçede eskiden beri gelen beraberlik anlamı ile birlikte, *ile* edatı da vasıta hâli eki olarak kullanılmaktadır. Vasıta hâli, AKA'da farklı şekillerde kullanılmaktadır.

+(i)n, +(i)n: yazın (3/238), kışın (1/40)

+la, +le; +na, +ne; +lan, +len; +nan, +nen; +nna, +nne; +ylan, +ylen, +nla, +yla: almanlarla (1/247), elinle (2/157), arabasına < arabası ile (2/233), âminne < amin ile (4/99), gazlan < gaz ile (4/257), ötekilerlen < ötekiler ile (4/302), arabasınnan < arabası ile (9/340), askerinnen < askeri ile (10/ 69), koyunlarınna < koyunlarla (3/49), ebelerinne < ebeleri ile (8/217), arayan < ara ile (12/327), arıylen < arı ile (4/442), kayınçolarınla < kayınçoları ile (5/173), arabeyla (5/223)

4.1.2.4.7. Eşitlik Hâli Eki

İsimlerin, bağ kurdukları fiilleri eşitlik, benzerlik, derece vb. ile belirten eklerdir. AKA'da farklı kullanımlara sahiptir.

Eşitlik, benzerlik, gibilik: güzelce (9/131), iyce < iyice (10/36), zenginçe (10/117), genelce (10/303), temizçe (8/284), sərbesçe (11/233), hafifçe (12/250)

Derece: genişçe (8/392), büyükçe (13/48)

Kadar: birazca (9/318)

Birliktelik: karıca (14/83), köyce (2/230)

Süre: evelce (4/266)

4.1.2.4.8. Soru Ekleri

+mi, +mi, +mu, +mü: vā mı (4/309), işləcen mi (4/256), olur mu (5/72), görüyen mü < görüyor musun (6/116)

4.2. ZAMİRLER⁴⁰

Şahıs, işaret, dönüşlülük, soru ve belirsizlik zamirleri başlıkları altında sınıflandırılan varlıkları temsil eden veya işaret eden kelimelerdir (Kalay, 1998: 69; Günşen, 2019: 112; Eren, 1997: 52). AKA'da ŋ'li kullanım az, y'li kullanım ise hiç görülmemektedir. 3. tekil ve 3. çoğul şahısların çekimlerinde u ünlüsünün kullanıldığı görülür.

4.2.1. Şahıs Zamirleri

	Yalın Hâl	İlgi Hâli	Yükleme H.	Yönelme H.	Ayrılma H.	Bulunma H.
1.T.Ş	ben (8/6)	benim(6/153) beŋim(2/168)	beni (2/2)	bana (1/4)	benden (8/6)	bende (8/57)
2.T.Ş	sen (8/61)	senin(6/248) seniŋ(13/10)	seni (2/276)	sana(1/326) sā(4/437)	senden (1/331)	sende (3/423)
3.T.Ş	o(7/139)	onun(14/26)	onu (3/303)	ona (3/305)	ondan (3/401)	onda (7/154)
1.Ç.Ş	biz(13/153) /bis(16/58)	bizim (2/7)	bizi (1/274)	bize (7/54)	bizden (5/413)	bizde (1/32)
2.Ç.Ş	siz (16/199)	sizin (3/402)	sizi (3/7)	size (7/55)	sizden (4/23)	size (12/108)
3.Ç.Ş	onlar (7/181)	onların (1/163)	onları (4/451)	onlara (3/393)	onlardan (1/315)	onlarda (16/24)
3.Ç.Ş	onnar (12/75)	onnarın (12/23)	onnarı (12/27)			

Tablo 12: Avluburun Köyü Şahıs Zamirlerinin Çekimleri

⁴⁰ Eren, a.g.e, s.52; Kalay, a.g.e, s.69; Günşen, a.g.e, s. 112.

3.Ç.Ş	unnā (3/13)		unları (4/24)			
3.Ç.Ş	onnā (17/365)					

Tablo 12: *Devam* Avluburun Köyü Şahıs Zamirlerinin Çekimleri

4.2.2. İşaret Zamirleri

AKA'da ayrılma hâlinin 3.çoğul şahıs çekiminde r sesinin iç hecede düştüğü görülmektedir: onnādan (11/250)

	Yalın Hâl	İlgi Hâli	Yükleme H.	Yönelme H.	Ayrılma H.	Bulunma H.
1.T. Ş.	bu(3/14)	bunun (4/51) bunuğ (13/129)	bunu (4/188)	buna (6/356)	bundan (8/62)	bunda (10/35)
2.T. Ş.	şu (11/315)	şunun (10/211)	şunu (17/292)	şuna (9/318)		şunda (3/47)
3.T. Ş.	o(8/544)	onun (14/79) unun(1/300)	onu (1/14)	ona (3/397)	ondan (1/115)	onda (5/155)
1.Ç. Ş.	bunlar (3/91) bunnā (4/54) bunna (3/3)	bunların (4/307)	bunları (11/279)	bunlara (3/188)		bunlarda (8/353)

Tablo 13: Avluburun Köyü İşaret Zamirlerinin Çekimleri

2.Ç.Ş.	şunlar (6/135) şunnā (1/188)		şunları (2/2)		şunlarda n(5/278)	
3.Ç.Ş.	onlar (9/36)	onların (6/2)	onları (5/331)	onlara (3/75)	onlardan (8/475)	onlarda (20/11)
3.Ç.Ş.					onnādan (11/250)	
3.Ç.Ş.			onnarı (12/123)		onnadan (11/253)	
	unlar (2/199)	unların (1/89)				

Tablo 13: Devam Avluburun Köyü İşaret Zamirlerinin Çekimleri

4.2.3. Dönüştülük Zamirleri

AKA'da dönüştülük zamirleri STT'deki gibi kendi kelimesiyle kullanılmaktadır. *η* ve *y* 'li kullanımı görülmemektedir.

	Yalın Hâl	İlgi Hâli	Yükleme H.	Yönelme H.	Ayrılma H.	Bulunma H.
1.T.Ş.	kendim (1/219)		kendimi (4/393)	kendime (2/150)	kendimden (7/18)	
2.T.Ş.	kendin (5/64)	kendinin (9/214)	kendini (8/14)	kendine (7/146)	kendinden (2/80)	
3.T.Ş.	kendi (5/203)		kendisini (8/307)			
1.Ç.Ş.	kendimiz (3/317)		kendimiz i (17/382)	kendimiz e (2/27)	kendimizde n(17/332)	kendimizd e(3/17)
2.Ç.Ş.						
3.Ç.Ş.	kendileri (2/110)			kendilerin e (5/30)		

Tablo 14: Avluburun Köyü Dönüştülük Zamirlerinin Çekimleri

4.2.4. Soru Zamirleri

Soru zamirleri yazı dilindeki gibi *kim*, *ne* ve *hangi* sözcükleriyle yapılmaktadır. *ŋ* ünsüzünün kullanımı görülmemektedir.

Kim: kim (1/52), kime (2/102), kimin (3/14), kiminle (3/33), kimde (10/322), kimden (10/152), kimle (16/24)

Ne: ne (10/160), neyi (5/410), neyin (1/48), neyle (4/528), neye < niye (3/367), nesi (14/59), neler(3/142), neleri (19/266), niçin (5/102), nası(5/309), neden (3/450), nilē < neler (8/489), nereye(8/588), nērde (8/233)

4.2.5. Belirsizlik Zamirleri

Nesneleri belirsiz biçimde ifade eden kelimelerdir. AKA'da yazı dilindeki gibi kullanılmış sözcüklerdir.

kimse (4/61), başkası(2/168), herkes (2/215), hiç kimse (4/191), hiçbirisini (7/58), bazısı (8/234), öteki (3/427)

4.3. SIFATLAR⁴¹

Sıfatlar, varlıkların bir vasfının ya da bir belirtmesinin isimleridirler. İsimleri niteleyen sözcüklerdir (Ergin, 2009: 244).

4.3.1. Niteleme Sıfatları

Nesnelerin niteliklerini ifade eden sıfatlardır.

yaşlı (1/254), akıllı (9/120), bembeyaz (2/6), kıcağarı (2/161), düz (2/44), yüksek (8/505), genişlik (9/217), küçük (9/58), eski (9/390), alçak (8/332), kısa (18/27)

⁴¹ Özçelik ve Boz, a.g.e, s.99; Sağır, a.g.e, s. 144; Kalay, a.g.e. s. 72; Günşen, a.g.e, s.121; Eren, a.g.e. s. 57.

4.3.2. Belirtme Sıfatları

Varlıkların sayılarını, yerlerini, durumlarını, soru hâllerini belirten sıfatlardır.

4.3.2.1. İşaret Sıfatları

bu (19/43), şu (1/88), o (1/199), u (13/146)

4.3.2.2. Sayı Sıfatları

bir (13/187), bi (4/325), iki (13/187), üç < üç (1/58) üç < üç (1/154), dörd (2/56), dört(1/146), yüs (1/154), yedi (2/208), beş (3/143), altı (3/97), sekiz (1/1), otuz dokuz (1/245), om beş (1/135), om beş (3/143), kırk (3/386), altmış yedi (4/187)

4.3.2.3. Soru Sıfatları

kaç (10/9), nasıl (11/316), ne kadar (7/237), hangi (1/252)

4.3.2.4. Belirsizlik Sıfatları

Nesnelere belirsiz olarak tarif eden kelimelerdir.

bir iki gündür (17/46), bir araba (17/159), bi kaç sene (19/158), filan oğul (4/439), biraz zengin (4/481), bazı işanların (2/159)

4.3.3. Küçültme Ekli Sıfatlar⁴²

AKA'da *-cacık/-cecik* yapısına daha sık rastlanmaktadır.

-cık/-cik; -cuğ/-cük: acık (1/302), ufacığ (2/153), daracacığ (4/404), incecik (4/465), yenicecik (19/3), küçücük (17/182)

⁴² Kalay, a.g.e, s.74

4.4. ZARFLAR

Fiillerin, sıfatların, sıfat- fiillerin ve zarfların önüne gelen zarflar, önüne geldikleri sözcükleri yer,yön, nitelik, durum, azlık- çokluk, soru ve pekiştirme yönlerinden nitelerler (Korkmaz, 2017: 427).

4.4.1. Yer ve Yön Zarfları

AKA'daki yer yön zarfları ses değişikliğine uğramış hâllerindekilerle birlikte yazı dilindeki gibidir. AKA'da *ileri* sözcüğü eskiden, önceden anlamlarında kullanılmıştır.

içeri (2/307), geri (1/111), ileri (3/403), aşağı (3/47), aşā (10/323), aşağı (12/311), yukarı (1/173), öte (3/121), beri (8/79), orda (8/165)

4.4.2. Zaman Zarfları

hemen (1/28), yarın (4/270), şimdi (5/178), şimdi (5/213), evel (9/119), saba (17/166), erkenden (19/178), bugün (2/254), geç (2/60), avşam (3/352)

Belirsiz Zamanlar: kayrı (3/182)

4.4.3. Durum Zarfları

Fiilleri, sıfatları ve zarfları durum (nitelik) bakımından niteleyen zarflardır (Eren, 1997: 60 ;Sağır, 1995: 148).

böyle (3/378), büle (8/186), böle (3/229), öyle (3/247), öle (3/228), güzel (19/15), şöyle (3/4), kolay (4/539), iyi (4/492), doğru (6/256), hızlı (11/126), gizli (6/51)

4.4.4. Azlık-Çokluk Zarfları

Azlığı, çokluğu bildiren zarflardır. AKA'da ses değişimleri olan örneklerle birlikte STT'ye benzemektedirler.

az (9/237), çok (9/42), daha (8/146), fazla(1/276), azcık (3/129), tâ (3/156)

4.4.5. Soru Zarfları

Sıfatı, zarfı en çokta fiilleri soru ilgisıyla ifade eden zarflardır (Günşen, 2019: 125).

nasıl (4/498), ne kadar (20/76), nası (2/153), nerden (12/16)

4.5. EDATLAR

Edatlar, dilin destekleyici ve yardımcı kelimeleridirler. Tek başlarına anlamları yoktur. Dil içerisinde yer alabilmek için asıl kelimelerin (isim ve fiiller) yanında yer alırlar. Yanlarında buldukları kelimelerin ifadelerini güçlendirirler (Ergin, 2009: 348). Edatlar bölümünün incelemesinde Muharrem Ergin'in tasnifini kullanılarak ünlem, bağlaç ve edat grupları aşağıdaki gibi birbaşlık altında sınıflandırılmıştır:

4.5.1. Ünlem Edatları

Yoğun duyguları, düşünceleri, doğadaki sesleri, doğrulama, reddetme, sorma ve gösterme ifade eden kelimelerdir (Ergin, 2009: 349; Kalay, 1998: 79).

4.5.1.1. Ünlemler

İçten yoğun bir şekilde gelen hisleri, düşünceyi ve doğadaki sesleri ifade eden kelimelerdir.

āh (8/380), ah (3/12), aman (3/433), oh (8/12), hay (3/2), vay (9/155), of (11/276), çat (11/290), tıs (12/248), şımbıl şımbıl (2/305), yah (1/76)

4.5.1.2. Seslenme Edatları

haydi (13/168), yav (5/3), yahu (3/311), be (3/9), ulan (3/227), yā (2/114), mari (5/316), ba (3/18), hey (13/161)

4.5.1.3. Sorma Edatları

hani (4/174), acep (1/342), acaba (4/73)

4.5.1.4. Gösterme Edatları

işte (4/81), te (3/1)

4.5.1.5. Cevap Edatları

tamam (5/328), olsun (1/277), yok (2/31), olur (5/288), tabi (2/76), elbet (4/165), evet (6/160)

4.5.2. Bağlama Edatları

Kelimeleri, kelime gruplarını ve cümleleri, anlam ve şekil itibariyle birbirlerine bağlayan kelimelerdir.

4.5.2.1. Cümle Başı Edatları

yalnız (2/100), ama (2/115), eğer (8/160), gerçi (17/270), çünkü (1/257), için (6/34), mādem (9/265), meğersem (1/61), üstelik (3/130), zāten (1/22), sanki (17/471), yoksa (11/233), hele (12/87)

4.5.2.2. Karşılaştırma-Denkleştirme Edatları

Karşılaştırılan iki ve daha çok unsurla; birbirine denk ve birbirinin yerini tutabilecek iki unsuru birbirine bağlayan kelimelerdir (Ergin, 2009: 353).

ya ya (5/242), hem (6/13), ne ne (1/87), yahut (1/45), hem(3/59), de de (4/316), bakalım bakalım (4/63)

4.5.2.3. Sıralama Edatları

ile (14/58), ve (12/219)

4.5.2.4. Sona Gelen Edatlar

da (6/35), ki (7/13), bile (1/177)

4.5.3. Son Çekim Edatları

İsimlerden sonra gelerek isimlerin farklı görevlerde kullanılmasına yardım ederler. Görev bakımından isim çekim eklerine ve hâl eklerine benzeyen kelimelerdir (Ergin, 2009: 365).

için (19/53), gibi (1/123), kadar (15/61), göre (2/28), dolayı (10/195), ötürü (19/149), beri (19/195), önce (10/307), taraf (20/109), kadā (2/198)

4.6. FİİLER

Fiiller, cümlelerdeki işleri ve hareketleri bildiren kelimelerdir. Cümledeki bu hareketler belli zaman ve mekân içerisinde nesne ve kavramlarla ilgi kurarlar. Fiiller, bu ilgiler doğrultusundaki bütün oluş, kılış, kılımış ve durumları ortaya koyan kelimelerdir (Korkmaz, 2017: 487).

4.6.1. Fiil Yapım Ekleri⁴³

4.6.1.1. Fiilden Fiil Yapan Ekler

AKA'da fiilden fiil yapım ekleri çok fazla değildir. -n-, -l-, -ş-, -dır- ve varyantları daha fazla görülmektedir.

1) **-ma-/-me-:** Fiile olumsuzluk anlamı katan ektir. Sık kullanılır.
alamadık (6/1), gitmedi (6/37)

2) **-n-:** Edilgenlik veya dönüşlülük anlamı katmaktadır.
toplanır (12/63), konurdu (2/316), alındı (17/178), süslenir (1/213)

3) **-l-:** Fiillere edilgenlik anlamı katan ektir. STT'de olduğu gibi AKA'da sık kullanılır.
dökülmüştür (2/134), burulmuş (17/411), vurulmuş (15/239), durulmêye (16/14)

4) **-ş-:** İşteşlik ve oluş anlamı katan ektir. AKA'da sık kullanılmaktadır.
karışmadı (2/168), çekişmedik (4/529), sıkışmadan (8/557), gülüşiyey (8/452)

5) **-r-:** Yaptırma ve oldurma anlamı katan ektir.
pişirdimiz (12/160), yitirdi (12/235), içirisin (13/57), geçirmişler (4/39)

6) **-ar-/-er-:** çıkartırmağā (5/202), kıpardım (11/260)

7) **-t-:** sildirtirme (5/125), aldırttıydım (5/316), anlattılar (4/31), yürüttük (9/133)

8) **-dır-/-dir-, -dur-/-dür-, -tır-/-tir-, -tur-/-tür-:** Yaptırma ve oldurma ifade eden sık kullanılan bir ektir.

⁴³ Sağır, a.g.e, s.134; Günşen, a.g.e, s.126; Eren, a.g.e, s.61; Gülensoy, a.g.e, s. 530

sarkıttırdı (8/492), güreştirdi (10/240), hızlandırdı (12/87), doldurusun (9/227), böldürdük (4/348), öldürmüşler (5/19)

9) **-y-**: Eski Türkçede d olan bu ek Batı Türkçesinde y'ye dönüşmüştür (Gülensoy, 2010: 539).

kıoydum (3/148), sayıye (4/528)

10) **-der-**: İşlek olmayan bir ektir (Korkmaz, 2017: 183).

göndermek (19/7), gösterise (6/73)

4.6.1.2. İsimden Fiil Yapan Ekler

1) **+la-/+le-**: sulandırıcıymış (3/206), eklesem (4/125), enceledikten (5/72), bağışlasın (6/13), bağlaycek (1/355), sözlendik (9/113)

2) **+ar-/+er-**: evermişik (3/134), sarardı (12/255)

3) **+k-/+k-**: biriktirmiştik (17/198), gözükmeye (8/433)

4) **+laş-**: kararlaştılar (1/95), yavanlaşmış (3/316), karşılaşmışlar (5/13), yerleşiyeler (1/63), birleşmiş (1/248), ünleşeyiz (4/191), bir_elleş (13/124), iyleştirdi (15/201)

5) **+l-**: durulmeye (16/14), inceldirler (5/241), doğrulmeye (8/164)

4.6.2. Şahıs Ekleri

Çekimli bir fiilin tamamlanmış sayılabilmesi için kip ve zaman ekleri haricinde üzerine, şahıs ve sayı eklerini de alması gerekmektedir. Fiiller belli bir şahsa bağlanmak durumundadır. Fiile bağlanan şahıs ekleri, şekil ve zaman eklerinden sonra

gelmektedir. Türkiye Türkçesindeki şahıs ekleri, zamir kökenli şahıs ekleri ve iyelik kökenli şahıs ekleri olmak üzere ikiye ayrılmaktadır (Korkmaz, 2017: 518).

4.6.2.1. Zamir Kökenli Şahıs Ekleri

Şimdiki zaman, geniş zaman, gelecek zaman, öğrenilen geçmiş zaman, istek çekimlerinde kullanılan ekler AKA'da şu şekildedir:

	Teklik	Çokluk
1. Şahıs	-Im, -Um, -In, -Un	-Iz, -Uz, -Is, -Us
2.Şahıs	-sIn, -sUn, -siğ	-sInIz, -sUnUz, -sInIs,
3.Şahıs		-lAr, -lā, -lē

Tablo: 15 Zamir Kökenli Şahıs Ekleri

4.6.2.2. İyelik Kökenli Şahıs Ekleri

Görülen geçmiş zaman ve şart çekimlerinde kullanılan ekler AKA'da şu şekildedir:

	Teklik	Çokluk
1. Şahıs	-m	-k, -k̄
2.Şahıs	-n	-nız, -niz, -nis, -nüs
3.Şahıs		-lAr, -lā, lē

Tablo:16 İyelik Kökenli Şahıs Ekleri

4.6.3. Haber Kipleri

Haber verme ve yargı bildirme anlamlarını taşıyan kiplerdir (Korkmaz, 2017: 527).

4.6.3.1. Geniş Zaman

AKA geniş zaman çekiminde, 2. tekil ve 3. tekil şahıslar da *r* ünsüzünün düştüğü ve kendinden önceki ünlüyü uzatabildiği görülmektedir. 1. çoğul ve 2. çoğul şahıs çekimlerinde ve olumsuzluk çekiminde *z*'li ve *s*'li kullanım görülmektedir. 2. tekil şahıs çekiminde damak *ŋ*'si nadir de olsa kullanılmaktadır.

1. Tekil Şahıs

- r-ım**: çalışırım < çalıştırırım (1/141)
- r-ım**: gösterim < gösteririm (8/561), yirim (16/48)
- r-um**: boğdurum < boğdururum (17/453)
- r-üm**: götürüm < götürürüm (1/141)
- ar-ım**: yaparım (17/65), kıyarım (8/257)
- er-ım**: keserim (16/158), severim (17/59)
- er-ım**: dikērim (9/47)
- ır-ım**: sayılırım (1/207)
- ir-ım**: gelirim (16/152)
- ur-um**: olurum (1/219), yurum < yoğururum (13/131)
- ür-üm**: ölürüm (8/415)

2. Tekil Şahıs

- ī-sin**: pişirīsin < pişirirsin (4/258)
- ī-sın**: bāstirīsin < bastırirsın (4/153)
- ē-sin**: güdēsın < güdersin (1/131)
- ā-sın**: kaçāsın < kakarsın (16/145)
- ar-sıŋ**: çıkarısıŋ (13/125), sağarsıŋ (13/125)
- er-sıŋ**: dökersıŋ (13/92), döversıŋ (13/125)
- ır-sın**: kullanırsın (9/406)
- ir-sin**: geçirirsın (11/162)
- ur-sun**: olursun (5/242)
- ür-sün**: üğüdürsün (10/105)
- ar-sın**: yaparsın (4/487)
- er-sin**: gidersin (4/411)

3. Tekil Şahıs:

- r: yımışar (4/202)
- ar: yapar (1/217)
- er: gider (1/177)
- ur: olur (1/297)
- ı-: kabarı < kabarır (3/174)
- u-: duru < durur (1/184)
- ü-: götürü < götürür (15/195)

1. Çoğul Şahıs:

- ız: kontroldayız (16/95)
- iz: kişiyiz (17/62)
- r-iz: giyeriz (17/361)
- r-uz/-r-us : yuğuruz < yoğururuz (7/84), yuğruz (3/174), oturus (9/239)
- r-üz: götürüz < götürürüz (1/191)
- ar-ız/-ar-ıs: atarız (7/84), çıkarız (17/248), doğrarıs (3/18)
- er-iz/-er-is: öreriz (2/72), örteris (2/288)
- ur-uz/-ur-us: dururuz (4/394), otururuz (18/51), kavururuS (12/136)
- ür-üz/-ür-üs: örtünürüz (18/85), üğüttürüs (11/116)

2. Çoğul Şahıs:

- ā-sınız/-sınız: soyāsınız (3/398), çıkarsınız (12/17)
- ē-siniz: şöylēsınız (3/191)
- ur-sunuz: bulursunuz (6/271)
- ür-sünüz: görürsünüz (9/292)
- süz: götürsüz < götürürsünüz (9/185)

3. Çoğul Şahıs:

- ā-lar: yapālar < yaparlar (1/135), boyālar (1/213), atālār (5/158)
- ē-ler: örtēler < örterler (2/288)
- ū-lar: oturūlar < otururlar (12/208)
- r-lar: toplarlar (1/7)

- er-ler:** örterler (2/289)
- ır-lar:** tırmanırklar (1/137)
- ir-ler:** gezdirirler (12/210)
- ur-lar:** okuturlar (12/296)
- ür-ler:** örtünürler (18/89)

Olumsuzluk: yapmayız (2/130), gitmem (17/439), bilmez (1/168), bilmezle (1/307), istemez (2/197), yimezler (3/380), gidilmez (4/93), tutmazlar (4/558), anlatmaz (5/27), soğulmazlar (5/73), gelmeS (4/87), beceremes (12/317), çekmes (12/357), bitmes (17/13), demes (17/280), gidemessin (20/111)

4.6.3.2. Şimdiki Zaman

AKA'daki şimdiki zaman ekleri çok çeşitlidir ve Anadolu ağızlarındaki örneklerden de oldukça farklıdır. AKA'daki şimdiki zaman çekimi, Edirne ağızında Gacal halklarının örnekleriyle oldukça benzerdir⁴⁴. Çekimlerde 2. tekil ve çoğul çekimlerin örneklerinin daha az olduğu görülmektedir. 2. tekil şahıs çekimlerinde az da olsa damak η kullanımı mevcuttur. *-yor* ekinin, art ünlülü sözcüklere, ön ünlülü hâliyle geldiği de görülmektedir. Şimdiki zaman ekinin *-yēr* biçimi Türkmen Türkçesi'nde de kullanılmaktadır.

1. Tip

1. Tekil Şahıs: *-yor-um*

- iye-m:** gidiyem < gidiyorum (3/183)
- eye-m:** vereyem < veriyorum (17/63)

2. Tekil Şahıs: *-yor-sun*

- iye-n:** yapıyen < yapıyorsun (8/361)
- iye-n:** yatıyen (16/195), yıkıyen (16/195)
- ıya-sın:** kıziyasın (17/388)
- iya-sın:** kesiyesin (8/403)

⁴⁴ Bkz. Kalay, a.g.e, s.84.

- ıye-sin**: bırakıyesin (8/187)
- ıye-sın**: kalıyesın (8/83)
- ıye-sin**: anladıyesin (10/121)
- ıyē-sin**: çıkıyēsın (4/457)

3. Tekil Şahıs:-yor

- ya**: diya < diyor (3/58)
- ye**: yiye (5/51)
- ıye**: gidiye (5/79)
- ıye**: kalıye (4/549)
- ıya**: anladıya (1/149)
- ıya**: geliya (11/335)
- yer**: büyüdiyer < büyütüyor (3/276), okuduyer < okutuyor (5/375)
- ıyere**: diyere (1/157)
- ıyere**: yapıyere (8/145)
- uyere**: donuyere (1/301)
- ıyeri**: ekiyere (2/50)

1. Çoğul Şahıs:-yor-uz

- ey-iz**: haşleyiz < haşlıyoruz (2/181)
- ıyez/-ıyes**: karıştıriyez (2/247), yapıyes (2/179)
- ıyez/-ıyes**: kesiyez (2/183) gidiyes (18/10)
- uyaz**: duyuyaz < duyuyoruz (10/230)
- yer-is**: yiyeris (7/117)
- ıyer-iz/-ıyer-is**: üşeniyeriz (2/202), gidiyeriz (3/227), gidiyeris (11/133)
- eyer-iz**: yapeyeriz (5/45)

3. Çoğul Şahıs:-yor-lar

- ıya-lar**: atıyalar < atıyorlar (5/50)
- ıye-ler**: yerleşiyeler (1/63)
- ıye-ler**: yapıyeler (1/186)
- eye-ler**: geçeyeler (4/318)
- ya-lar**: okuyalar (4/74)

- ye-ler**: diyeler (4/542), okuyeler (16/209)
- iya-lā**: oturiyalā < oturuyorlar (4/270)
- ıya-lā**: yapıyalā (4/124)
- ye-lē**: tanıyelē (1/77)
- iye-lē**: anladiyelē (1/83)
- āye-lē**: yapāyelē (2/58)
- **eye-lē**: ekeyelē (2/62)
- **ēye-lē**: yapēyelē (2/137)
- uya-lā**: konuşuyalā (4/273)

2. Tip

1. Tekil Şahıs:-yor-um

- yē-m**: diyēm < diyorum (5/165)
- ō-m**: bilemiyōm < bilemiyorum (3/14)
- yi-m**: ekiyim (2/211), uğraşiyim (6/12)
- yo-m**: ekiyom, biliyom (6/196)
- yo-m**: yapıyom (3/83)
- yo-m**: koyyom (14/95)
- yor-um**: geziyorum (2/233)

2. Tekil Şahıs:-yor-sun

- iyō-n**: biliyon < biliyorsun (6/194)
- uyo-ŋ**: buluyōŋ (13/148) yapıyōŋ (13/86)

3. Tekil Şahıs:-yor

- iy**: geliy < geliyor (1/23)
- ıy**: kalıy (3/105)
- ēyi**: görēyi (2/31)
- iyi**: geçiyi (4/315)
- ıyo**: çıkıyo (4/318)
- iyō**: göriyo (5/89)
- uyo**: oluyo (1/72)
- üyo**: görüyo (1/41)

-yor: geliyor (1/111)
-eyrı: geleyrı < geliyor (9/306)

1. Çoğul Şahıs: -yor-uz

-iz: Pişiz < pişiriyoruz (2/198)
-yiz/-yis: haşleyiz < haşlıyoruz (2/181), çözeyiz (19/50), veriyis (7/117)
-yoz/-yos: uğraşyoz (6/34), bilmiyos (20/94)

3.Çoğul Şahıs:-yor-lar

-iler: bililer < biliyorlar (12/79)
-y-ler: aldırıyler < aldırıyorlar (4/365)
-y-lar: kavuttireyler < kavurtturuyorlar (5/341)
-ıyo-lā: satıyolā (1/272)
-iyo-lā: geliyolā (1/2)
-ey-lā: yapeylā (4/364)
-ıyo-lar: karşılaşıyolar (1/63)
-iyo-lar: geliyolar (1/71)

3.Tip

1. Tekil Şahıs: -yor-um

-er-im: dērim < diyorum (3/91)
-yr-im: deyrim (3/90)

4. Tip

3. Çoğul Şahıs:-ver-i-yor-lar

-ıvar-ı-ya-lar: atıvarıyalar < atıveriyorlar (5/55)

5. Tip

1.Tekil Şahıs:-yor-um

-yēr-im: diyērim < diyorum(3/300)

2. Tekil Şahıs:-yor-sun

-āy-sin: durāysin < duruyorsun (4/538)

-ēy-sin: dökēysin (4/501)

3. Tekil Şahıs:-yor

-iyēre: yatıyēre < yatıyor (3/241), çıkıyēre (1/90), götüriyēre (3/226)

-yēr: bitiyēr (10/223), yatıyēr (11/120)

1. Çoğul Şahıs:-yor-uz

-iyēr-iz /-iyēr-is: gidiyērız < gidiyoruz (3/228), oturdiyēris (8/390)

-iyēr-is: yaқыyēris (8/391)

Olumsuzluk: taşıyamıyem < taşıyamıyorum (3/182), atlayamıyem < atlayamıyorum (8/163), toplayamıyem < toplayamıyoruz (17/382), toplayamıyom < toplayamıyorum (16/194), üzülmüyüm < üzülmüyorum (8/316), kullanmeyiz < kullanmıyoruz (2/52), toplaşmiyalā < toplaşmıyorlar (4/260), okumiyelē < okumuyorlar (16/210) gidemeyim < gidemiyorum (17/364), yapmıyon < yapmıyorsun (3/417), unutmiyerim < unutmuyorum (8/540), bulameyēsın < bulamıyorsun (4/512), göremeyis < göremiyorsun (3/455), yapmıyız < yapmıyoruz (2/37), demērim < demiyorum (17/388), anlamıyon < anlamıyorsun (13/10), kullanmıyoz < kullanmıyoruz (1/53), gelmiyēri < gelmiyor (1/124), baқmıye < bakmıyor (1/135), bulamıyeler < bulamıyorlar (1/184), kesemıyez < kesemiyoruz (1/261)

4.6.3.3. Görülen Geçmiş Zaman

AKA görülen geçmiş zaman çekimi 2. tekil şahısta damak η 'si bir kelimedede kullanılmıştır. 2. çoğul şahısta z'li ve s'li şekiller görülmektedir. 3. çoğul şahıs –lAr ekinde r düşmesi olmakta ve kendinden önceki ünlüyü uzatabilmektedir.

1. Tekil Şahıs

-dı-m: aldım (3/363), yaptıydım (2/320)

-di-m: ölmedim (3/255)

-du-m: sordum (3/13), okudum (3/28)

-dü-m: götüdüm (4/401), gördüm (5/55)

-tı-m: uğraştım (6/5), baқtım (6/93)

-ti-m: diktim (5/396), gittim (5/437)

- tu-m:** unuttum (6/117), tutTum (5/321)
-tü-m: düştüm (3/26), büyüttüm (11/50)

2. Tekil Şahıs

- dı-n:** sādın < sağdın (11/200)
-di-n: geldin (15/2), bitirdiñ (13/88)
-du-n: oldun (8/496)
-dü-n: dökündün (7/241)
-tı-n: yaptın (8/61)
-ti-n: gittin (11/133)

3. Tekil Şahıs

- dı:** aldı (3/207)
-di: geldi (4/544)
-du: doldu (4/547)
-dü: öldü (5/136)
-tı: kalktı (9/313)
-ti: gitti (5/172)
-tu: yoktu (5/194)
-tü: götürdü (5/266)

1. Çoğul Şahıs

- dı-k:** ayrıldık (5/287)
-di-k: kestirdik (2/144)
-du-k: koyduk (4/559)
-dü-k: götürdük (2/143)
-tı-k: tanıştık (5/134)
-ti-k: gittik (5/169)
-tu-k: konuştuk (3/88)
-tü-k: üğüttük (4/174)

2. Çoğul Şahıs

- dı-nız:** savdınız (7/2)

- di-niz**: geldiniz (15/60), geldinis (16/1)
- dü-nüs**: gördünüs (5/436)
- tı-nız**: çıktınız (6/240)
- ti-niz**: gittiniz (4/411)

3. Çoğul Şahıs

- dı-lar**: azaldılar (4/472) sakladılar (10/169)
- di-ler**: yidiler (10/84)
- du-lar**: vurdular (1/137)
- dü-ler**: böldüler (1/165)
- tı-lar**: yaktilar (5/157)
- ti-ler**: diktiler (8/238)
- tu-lar**: konuşular (1/115)
- tü-ler**: göçtüler (3/99)
- dı-lā**: aldılā (6/108)
- di-lē**: istedilē (6/93)
- du-lā**: durdulā (15/38)
- dü-lē**: gördülē (15/115)
- tı-lā**: bıraktılā (4/226)
- ti-lē**: gittilē (4/331)

Olumsuzluk: almadım (3/322), kākmadım (11/296), yapmadım (12/198), kalmadı (1/96), dāğattırmadı (1/256), ödemedi (1/339)

4.6.3.4. Öğrenilen Geçmiş Zaman

AKA öğrenilen geçmiş zaman 1. çoğul şahısta, *-miş-ik*, *-miş-ik* şeklindeki kullanım daha fazladır. 2. tekil ve 2. çoğul şahısta –s- ünsüzünün ve 3. çoğul şahıstaki çokluk ekinde –r ünsüzünün düştüğü görülmektedir.

1. Tekil Şahıs

- miş-im**: açmışım (3/252), bakımışım (3/252)
- miş-im**: gitmişim (3/304)

-muş-um: unutmuşum (6/282)

-müŝ-üm: dövmişüm (3/321)

2. Tekil Şahıs

-miş-in: bakmışın < bakmışsın (4/495)

-miş-in: gitmişin (6/296)

-muş-un: koymuşun (3/148)

-müŝ-ün: görmüşündür (6/53)

3. Tekil Şahıs

-miş: bırakmış (3/265)

-miş: getirmiş (5/436)

-muş: olmuş (5/440)

-müŝ: ölmüş (6/123)

1. Çoğul Şahıs

-miş-iz: dermişiz (6/59)

-miş-ik: biçmişik (3/327), ekmişik (3/327), evermişik (3/134), dinlemişik (6/120), sevmişik (6/120)

-miş-ik: salakmışık (2/113), toplamışık (3/249), yapmışık (3/249)

2. Çoğul Şahıs

-miş-iniz: gelmişiniz (3/9)

-miş-siniz: gelmişiniz (17/4)

3. Çoğul Şahıs

-miş-lâ: çıkmışlâ (1/32), asmışlâ (3/184)

-miş-lê: girmişlê (1/174), giydirmişlê (2/140)

-muş-lâ: tutulmuşlâ (4/553), vurmuşlâ (15/239)

-müŝ-lê: büyümüşlê (17/432), götürmüşlê (6/221)

-miş-lar: kâkmışlar (10/93), karşılaşmışlar (10/69)

-miş-ler: gitmişler (10/239), demişler (10/252)

-muş-lar: kuymuşlar (1/53), doymuşlar < doyurmuşlar (4/35)

-müſ-ler: öldürmüſler (5/19), sürmüſler (1/148)

Olumsuzluk:

olmamıſ (6/170), yazmamıſlā (6/241), yaſamamıſ (7/204), kalmamıſ (7/273), sormamıſım (8/203), koymamıſık (9/352), yapmamıſ (12/77), yıkanmamıſlā (14/9)

4.6.3.5. Gelecek Zaman

Gelecek zaman çekiminde hece kaynaſması olmaktadır. AKA'da c'li ve ç'li ſekiller ve 1. ve 2. çoğul ſahıs çekiminde s'li ve z'li kullanım görölmektedir. 3. çoğul ſahıs çekimi çokluk ekinde, *r* düşmesi sebebiyle öncesindeki ünlünün uzar. Olumsuzluk çekimlerinde –ma/-me ekinin ünlüsünün daralarak, ekin –mı/-mi'ye dönüſtüđü görölmür.

1. Tekil ſahıs:-acak/-ecek –im/-ım

- ca-m:** yapcam < yapacağım (7/145)
- ce-m:** dikicem (1/13), gelcem (3/284)
- ça-m:** okutçam (4/413)
- aca-m:** olacam (11/218), kaçacam (15/86)
- ece-m:** verecem (6/124)
- ıca-m:** yapıcam (6/85), kalıcam (8/211)
- ice-m:** dikicem (9/77), gidicem (15/81)
- uca-m:** olucam (8/314), bulucam (6/265)
- yce-m:** görmeycem (3/8)

2. Tekil ſahıs:-acak/-ecek –sin/-sın

- ca-n:** bađlaycan < bađlayacaksın (10/218), kılacan (11/330), okūcan (11/330)
- ce-n:** götürücen (12/267)
- çe-n:** gitçen (1/231)
- aca-n:** yapacan (2/219)
- ece-n:** geçinecen (4/94)
- ıca-n:** satıcan (1/351), çıkıcan (1/356)
- ice-n:** piſiricen (2/242), kesicen (5/38)

- üce-n**: çökücen (13/199)
- cā-n**: satacān (4/453)
- yce-n**: ödiycen (1/350), diycen (2/102)

3. Tekil Şahıs:-acak/-ecek

- cağ**: alcağ < alacak (1/355)
- cek**: yapcek (18/35)
- çağ**: anlatçağ (10/122)
- çek**: bitçek (18/96), gitçek (12/288)
- acağ**: uçaçağ (11/221), konuşacağ (11/222)
- ecek**: görecek (11/222), çalışecek (12/333)
- ıcağ**: nabıcağ (4/384)
- icek**: kesicek (1/314), yedicek < yedecek (5/228)
- ucağ**: duyurucağ (9/16)
- ycek**: yiycek (2/184), ilerleycek < ilerleyecek (18/76)

1. Çoğul Şahıs:-acak/-ecek –ız/-iz

- ca-z**: yatırcaz < yatıracağız (1/338), atacaz (2/33)
- ce-s**: ödiyses (1/348)
- yca-z**: yaşıycaz (5/336), koycaz (7/42)

2. Çoğul Şahıs:-acak/-ecek –sınız/-sınız

- cā-nız**: çıkıcānız < çıkacaksınız (1/362), kaçıcānız (8/463)
- cē-niz/-cē-nis**: gidicēniz (1/363), gelicēniz (6/284), incēnis (12/16)
- çē-niz/-çe-nis**: öğretçēniz (4/225), gitçēnis (17/496)
- çek-sinis**: gitçeksinis (12/18)

3. Çoğul Şahıs:-acak/-ecek –lar/-ler

- cağ-lar**: koşucağlar (9/121)
- cek-ler**: gelecekler (18/45)
- çek-ler**: gitçekler (3/32)
- cağ-lā**: yapacağlā (11/65), yazılcağlā (8/388)
- cek-lē**: gelceklē (10/171), pinceklē (17/417)

- çek-lē**: gitçeklē (17/417)
- ecek-ler**: gidecekler (10/251)
- ıcağ-lar**: çıkıcağlar (1/137)
- icek-ler**: gelicekler (4/311)
- icek-lē**: vericekler (9/182)
- y-cek-ler**: bekleycekler (8/81)

Olumsuzluk: almıycam < almayacağım (6/244), dayanamıycaz < dayanamayacağız (1/66), yapmıyecklē < yapmayacaklar (8/560), itmiycen < itmeyeceksin (1/34), kaçmıycan < kakmayacaksın (1/34), çalmıycam < çalmayacağım (1/261), içmiycem < içmeyeceğim (8/188), demiycen < demeyeceğim (17/329), görmıycem < görmeyeceğim (3/8), gelmıycem < gelmeyeceğim (3/283)

4.6.4. Tasarlama Kipleri

Zamanları, haber kiplerindeki kadar açık vermeyen, ileriye dönük tasarıları ortaya koyan kiplerdir (Korkmaz, 2017: 576). AKA'da gereklilik kipi örneklerine rastlanmamaktadır.

4.6.4.1. Emir Kipleri

1. tekil ve 1. çoğul şahıslar çekime girmemektedirler (Sağır, 1995: 189).

2. Tekil Şahıs

Fiil kökleri ile kurulmaktadır (Kalay, 1998: 110).

gel (8/339), al (8/405), git (1/25), gör (1/25)

3. Tekil Şahıs

- sin**: gelsin (7/173), ödesin (1/351)
- sün**: görsün (6/135), büyüsün (6/32)
- sun**: olsun (1/351), buyursun (2/309)

2. oğul Şahıs

-in: getirin (1/35)

-un: olun (1/158), soyun (3/397)

-ün: öldürün (11/213)

-yin: yıkayın (9/277), pağlayın (9/277)

-yin: bekleyin (6/286), demeyin (8/13)

-yun: okuyun (7/7)

3. oğul Şahıs

-sın-lā: alıŐısnılā (17/420), almasınlā (15/178)

-sin-lē: geinsinlē (4/362)

-sın-lar: alsınlar (12/340), yapsınlar (8/560)

-sin-ler: desinler (4/23), pişirsinler (5/184)

Olumsuzluk: gelmesin (5/210), gōstermesin (7/161), gōstēmesin (15/63), gōlmeyin (17/155), sündüklenmeyin (19/281), gelme (5/362)

4.6.4.2. Dilek-Şart Kipleri

1. Tekil Şahıs

-sa-m: otursam (3/7), ağarsam (8/566)

-se-m: eklesem (4/125), söylesem (9/185)

2. Tekil Şahıs

-sa-n: alsan (10/105), olsan (16/49)

-se-n: desen (16/157), görsen (17/213)

3. Tekil Şahıs

-sa: baksa (19/143)

-se: gelse (20/106), dese (6/240)

1. oğul Şahıs

-**sa-k**: okusak (17/323), satsak (11/46)

-**se-k**: yisek (2/218), insek (17/32)

2. oğul Şahıs

-**se-niz**: gorseniz (6/131), derseniz (5/409)

-**ņiz**: aferdesiniz (13/149)

3. oğul Şahıs

-**sa-lar**: yapsalar (5/71)

Olumsuzluk: yazdırmam (8/60), olmasam (8/200), yetmezse (17/328)
okumasak (17/323), almazsanız (7/80)

4.6.4.3. İstek Kipleri

1. Tekil Şahıs

-**em**: gidem < gideyim (10/235), bilem < bileyim (2/91)

-**am**: koyam < koyayım (17/297)

-**ayım**: oturayım (3/8), durayım (3/441)

-**eyim**: dōseyim (4/68), yapeyim (5/391)

1. oğul Şahıs

-**alım**: alalım (7/91), koyalım (7/245)

-**elim**: dōkelim (7/245)

2. oğul Şahıs

-**e-siniz**: yiyesiniz (8/239)

4.6.5. Birleşik Kipler ve Çekimleri⁴⁵

AKA'da birleşik çekimler çok sık kullanılmaktadır. Yalnızca, şimdiki zamanın rivayeti, görülen geçmiş zamanın rivayeti, şimdiki zamanın şartı ve duyulan geçmiş zamanın şart çekimlerinin örneklerine rastlanılmamıştır. Çoğul şahıs çekimlerindeki örnekler de daha az kullanılmaktadır.

4.6.5.1. Hikâye

4.6.5.1.1. Geniş Zamanın Hikâyesi

1. Tekil Şahıs: ekēdim (2/318), yapādım (2/318), yazdırdım (8/56), bilirdim (8/259), sordum (13/178), çalışırdım (14/120), gelirdim (17/260), okurdum (3/45)

2. Tekil Şahıs: giyēdin (8/146), yirdin (10/105), yörürdün (19/182), kaçırдың (3/278)

3. Tekil Şahıs: gidēdi (8/169), inerdı (13/170), uyandırdı (3/293), gelirdi (4/286), olurdu (6/47), götürülürdü (12/244)

1. Çoğul Şahıs: işlēdik (8/184), kıurardık (13/86), severdik (6/246), kullanırdık (8/181), geçirirdik (8/187), bağlādık (8/187), örtünürdük (16/60), uğraşırdık (16/22), yirdik (6/294), konuşurduk (8/418), sıyırdık (8/266), çıkarırdık (4/135), ekēdik (4/135), duruduk (13/137)

3. Çoğul Şahıs: dağdırlardı (8/361), örtelēdi (8/150), derlerdi (19/118), gellerdi (13/176), atālardı (5/158), kıutlādık (5/189), giydirilēdi (9/130), derlēdi (11/8), başladılar (1/115), kıaldırdılar (1/153), açtırdılar (1/246), içirdiler (3/224)

Olumsuzluk: atmazdık (1/201), karşılamazdı (1/333), yapmazdık (5/196), atlatmazlardı (4/562), gidilmezdi (1/209), geçilmezdi (2/293)

⁴⁵ Sağır, a.g.e, s. 195; Eren, a.g.e, s.78.

4.6.5.1.2. Şimdiki Zamanın Hikâyesi

1. Tekil Şahıs: biliyodum (1/29)

3. Tekil Şahıs: koyuyodu (12/147)

1. Çoğul Şahıs götürüyoduğ (12/167)

3. Çoğul Şahıs: geliyodular (12/151)

Olumsuzluk: içmiyodu (12/281), vëmiyodu (17/134)

4.6.5.1.3. Gelecek Zamanın Hikâyesi

1. Tekil Şahıs: diyecëdim (6/117), sorcädım (8/34), etçëdim (4/196) diyecëdim (3/87)

2. Tekil Şahıs: diyecëdin (8/63)

3. Tekil Şahıs: dāğtıcağtı (1/253), olcädı (3/264), gelcëdi (3/77)

1. Çoğul Şahıs evereçektik (20/106), ekcëdik (12/318)

Olumsuzluk: gelmecëdi < gelmeyecekti (3/343)

4.6.5.1.4. Görülen Geçmiş Zamanın Hikâyesi

1. Tekil Şahıs: işlediydim (5/248), verdiydim (6/31), yaptıydim (19/174), dedimdi (8/6)

2. Tekil Şahıs dediydin (19/211)

3. Tekil Şahıs olduydu (3/124), bozulduydu (9/158), çıktıydı (2/214), öldidi (5/153)

1. **Çoğul Şahıs** vëdiydik (4/105), ƣaldiydik (15/37)

2. **Çoğul Şahıs** ekdiyiniz (17/447), ekdiyinis (17/447)

Olumsuzluk: dönmediyim (5/437), dökmediydik (7/244), görmediydik (8/552)

4.6.5.1.5. Duyulan Geçmiş Zamanın Hikâyesi

1. **Tekil Şahıs:** yapmıştım (12/216)

2. **Tekil Şahıs** anlatmıştın (19/212)

3. **Tekil Şahıs** vâmiştı (4/194), dēmiştı (3/426)

1. **Çoğul Şahıs** gitmiştik (12/31)

4.6.5.1.6. Şart Kipinin Hikâyesi

1. **Tekil Şahıs:** bilseydim (4/112)

3. **Tekil Şahıs:** gelseydi (4/288), çekilseydi (6/113)

1. **Çoğul Şahıs:** bakseydik (8/470), gitseydik (5/453)

2. **Çoğul Şahıs:** yiseydiniz (18/105), götürseydiniz (5/291)

Olumsuzluk: ekmeseydin (12/237)

4.6.5.2. Rivayet

4.6.5.2.1. Geniş Zamanın Rivayeti

1. **Tekil Şahıs:** pişirmişim (3/321), dōvmüşüm (3/321)

3. Tekil Şahıs: çıkarmış (4/44), yuvārmış (5/23), gelirmiş (5/349), olurmuş (4/520), arāmıř (6/176)

3. Çoğul Şahıs: alırlarmış (5/319), girelēmıř (8/535), derlēmıř (1/170)

Olumsuzluk: bilemezlēmıř (1/170), benzememişin (8/334)

4.6.5.2.2. Gelecek Zamanın Rivayeti

1. Tekil Şahıs: nāpacāmıřımdı (8/348)

2. Tekil Şahıs yapcāmıřın (8/377), olucāmıřın (3/231), dökücēmıřın (8/378)

3. Tekil Şahıs gitçēmıř (8/210), biticēmıř (8/430) durcāmıř (3/324), kaçıcāmıřı (15/81), götürcēmıř (2/316)

Olumsuzluk: çıkmıycāmıřın (8/498), durmaycāmıřın (16/199)

4.6.5.2.3. Duyulan Geçmiş Zamanın Rivayeti

3. Tekil Şahıs: yutmuşmuş (11/113)

4.6.5.2.4. Şart Kipinin Rivayeti

1. Tekil Şahıs: yapseymişim (8/474)

3. Tekil Şahıs: dursaymış (8/429)

1. Çoğul Şahıs: yollasaymışık (18/75)

3. Çoğul Şahıs: tutsaymışlar (4/554)

Olumsuzluk: öğrenmeseymişim (8/82), satmaseymişim (8/144)

4.6.5.3. Şart

4.6.5.3.1. Geniş Zamanın Şartı

1. **Tekil Şahıs:** duyāsam (10/231)

2. **Tekil Şahıs:** yapāsan (2/9), işlēsen (4/256), alīsan (7/294), soķarsan (1/243), istersen (4/131), ķalırsan (8/583), beģenirsen (9/405)

3. **Tekil Şahıs:** öderse (1/352), derse (4/226), girse (4/453), kesilirse (4/490), ederse (5/326)

1. **Çoğul Şahıs:** ölürsek (3/85), yirsek (4/426), bulursak (15/118)

2. **Çoğul Şahıs:** üşürseniz (5/397), dersiniz (5/409), isterseniz (7/49)

3. **Çoğul Şahıs:** bulabilirlerse (4/438), derlerse (8/583)

Olumsuzluk: gelmezlerse (8/80)

4.6.5.3.2. Gelecek Zamanın Şartı

1. **Tekil Şahıs:** ķoycāsam (17/55)

2. **Tekil Şahıs:** alıcāsan (4/311)

1. **Çoğul Şahıs:** toplayacāsak (17/30), dikicēsek (17/31)

2. **Çoğul Şahıs:** alcāsanız (5/397)

Olumsuzluk: yidirmicēse (16/42)

4.6.5.3.3. Görülen Geçmiş Zamanın Şartı

1. **Tekil Şahıs:** buldıysam (8/228), yaptıysam (15/253)

2. **Tekil Şahıs:** yaptıysan (12/222)

3. **Tekil Şahıs:** yidiyse (2/223), vëdiyse (6/283), geldiyse (9/155), olduysa (13/112), vëdise (17/44), ettiyse (4/84)

1. **Çoğul Şahıs:** yaptıysak (2/109)

2. **Çoğul Şahıs:** gittiyseniz (6/296)

3. **Çoğul Şahıs:** aldiyseler (4/43), aldılarsa (9/177)

4.6.6. Yardımcı Fiiller⁴⁶

4.6.6.1. İsimlere Gelen Yardımcı Fiiller

et- ve ol- fiilleri temelde, kılış ve oluş bildiren kelimelerdir. Bu kelimeler haricinde kıl-, eyle-, bul- vb. kelimelerde et- ve ol- anlamlarında kullanılarak isimlerin fiilleştirilmesini sağlarlar ve yardımcı fiil hâlini alırlar (Korkmaz, 2017: 693; Banguoğlu, 2015: 314)

et-/-ed: dikkat etmiş (12/342), tārif ettim (13/12), kabul etsin (15/2), kör etmedi (15/88), muayene etti (15/157), akıl etmedik (16/11), nasip ettirir (16/88), yardım etti (16/90), fayda etmedi (17/7), ziyaret etti (17/19), Tarif etdim (17/328), haz _etmiyim < haz etmiyorum (17/421), belli etmiye (17/503), şey etmişle (19/132)/ **-ed:** devam ediyö (20/78), yardım ediyö (20/100), tenbih edē (1/38), taqsim eder (1/260), mēraḳ edēlēdi (3/97), rāt ediyērim (3/377)

⁴⁶ Eren, a.g.e. s.85.

eyle-: rahmet eylesin (10/225)

kıI-: kıI- fiili kalıplaşmış olarak *namaz kıIılmak* anlamında kullanılmıştır. öğlen kıI (3/42), ikinTi kıI (3/42), yarı kıIldım (3/44), namaS kıIā (8/323), ğuşluğ kıIıyem (13/38), terafi kıIılmağā (14/69)

yap-: mıska yaptırtılar (8/134), mevlüt yapa (1/109), hararet yaptırmıye (1/185), sünnet yaptık (4/180), tālim yaptık (1/28), ālem yapālamış (5/19)

ol-: kolay oluyo (10/287), irezil olma (4/342), iptāl olmuş (10/244), kabul olur (10/311), engel olmadan (12/273), meşğul olcan (16/16), hazır olun (1/158), tēris olmuş (10/67)

bul-: çare bulunur (17/168)

4.6.6.2. Fiillere Gelen Yardımcı Fiiller

Türkçede iki fiilin birleşmesiyle oluşan birleşik fiiller bulunmaktadır. Bu yapılardaki ilk fiil, bir *zarf fiil*dir. Diğer fiil ise *yarı yardımcı fiil* olarak da adlandırılan bil-, ver-, dur- vb. yardımcı fiillerdir⁴⁷. Bu yapılardan süreklilik ve yaklaşıma fiillerine AKA'da rastlanmamaktadır.

4.6.6.2.1. Yeterlilik Fiileri

Asıl fiillerin, yanlarına -(y)- A zarf fiilini alarak oluşturdukları yapılar üzerlerine bil- yardımcı fiili de geldiğinde ortaya yeterlilik fiileri çıkmaktadır. Bu fiiller güç yetirebilme anlamını ifade ederler⁴⁸.

⁴⁷ Banguoğlu a.g.e, s.488; Korkmaz, a.g.e, s.200; Buran, a.g.e, s.69.

⁴⁸ Korkmaz, a.g.e, s.709.

yatabiliyērim (3/201), oturabiliyērim (3/201), bulabilirsem (6/124), koyabiliriz (17/347) anladabilirim (1/48), yapabilirim (16/47), alabiliyeler (12/49), tadabildim (17/349), koyabiliriz (17/347), tanıyebilceklē (17/500)

4.6.6.2.2. Tezlik Fiilleri

Asıl fiillerin, yanlarına -(y)- I ve -(y) U zarf fiilini alarak oluşturdukları yapılar üzerlerine ver- yardımcı fiili de geldiğinde ortaya tezlik fiilleri çıkmaktadır. Bu fiiller kolayca, hızlıca yapmayı ifade ederler⁴⁹. AKA'da ver- fiilinin yanında var- şeklinin de kullanıldığı görülmektedir. Bu fiilin iki hâlinde artlık-önlük uyumunu bozan şekilleri görülmektedir. Bu fiil yapısı aynı zamanda şimdiki zaman eki olarak da kabul edilebilmektedir (Baştürk, 2018: 171-204).

oturuverin (3/4), katlayıvereyosun (11/163) atıvarıyalar (5/55), kaçayıvereye (1/299), geliverisin (1/325), girivericen (1/357), halledivereyi (2/50), söyleyiverim (17/48), getirivērsin (4/510), südürü verdik (8/481), deyiverēyiz (2/304), yıķayıver (3/397), salıvereyem (4/405), başlayıveriyim (6/227), yapıvarī (2/42), alıvarıylē (2/72), atıvarīz (2/302), aķıvarī (4/341), aķrıvarıye (8/274), alıvarıyi

4.6.7. Ek Fiil

İsim soylu kelimeleri fiilleştiren Eski Türkçedeki *er-* (olmak) fiili, *er->ir->i-* değişimiyle yanına zaman eklerini de alarak *i-di*, *i-miş*, *i-se* birleşik yapılı fiillerini kurar (Korkmaz, 2017, 620). AKA'da 2. tekil şahıs çekimleri ve çoğul şahıs çekimleri daha az görülmektedir.

4.6.7.1. Geniş Zamanda (Şimdiki Zaman) Ek Fiil

1. Tekil Şahıs: emekliyim (5/323), öyleyim (8/374), razıyım (8/584), buralıyım (9/2), doğumluğum (5/7), küçüktüm (19/191)

⁴⁹ Korkmaz, a.g.e, s.714.

2. Tekil Şahıs: gençsin (4/165), bekársın (6/152)

3. Tekil Şahıs: tarihçidir (4/549), iyidir (17/371), evdedir (1/360), 'ekmektir (7/112), sudur (7/112), doğrudur (12/67)

1. Çoğul Şahıs: öyleyiz (12/161), evdeyiz (13/129), mácırınız (14/14), eskiriz (1/20),

2. Çoğul Şahıs: kardaşsınız (5/77), kızsınız (7/133)

4.6.7.2. Görülen Geçmiş Zamanda Ek Fiil

1. Tekil Şahıs: şeydim (9/364), ordaydım (10/193), kapıdaydım (20/74), yalnızdım (3/130), iyiydim (3/196), şeysizdim (4/94), mahalledeydim (8/159), yaşındaydım (17/182), kayserideydim (20/75)

3. Tekil Şahıs: titizdi (1/38), adamdı (1/44), zamanındaydı (1/108), önceydi (1/108), fakirdi (1/113), yaşındaydı (1/208), bambajkaydı (1/208), kalabaydı (4/159), sırasıydı (4/366), kolaydı (4/376), göynüklüdü (7/31)

1. Çoğul Şahıs: kalabadık (12/274)

3. Çoğul Şahıs: yaşındaydılar (3/74), burdaydılar (4/546), kalabaydılar (12/26)

4.6.7.3. Duyulan Geçmiş Zamanda Ek Fiil

1. Tekil Şahıs: hamileymişim (15/157), cāhilmişim (14/42), doğumluymuşum (13/2)

3. Tekil Şahıs: anasıymış (14/16), küçükleriymiş (14/17), eviymiş (14/124), çalılıkmış (18/52), fenāmış (19/106), üzerindeymiş (1/255), kövmüş (1/88), küçücükmüş (3/54)

3. Çoğul Şahıs: zenginmişlē (3/273), şeymişlē (4/23)

4.6.7.4. Şart Kipinde Ek Fiil

1. **Tekil Şahıs:** meğersem (1/61)

3. **Tekil Şahıs:** nedense (1/150), neyse (18/38), kimse (17/351), lāzımsa (8/291), sırayısa (17/29), raslāsa <rastlarsa (11/263)

4.6.8. Fiilimsiler

Fiilimsiler, şahıs eki almadıkları ve yargı bildirmediikleri için *çekimsiz (bitmemiş) fiiller* olarak da adlandırılmaktadırlar (Korkmaz, 2017: 747). Fiilimsiler, isim-fiil, sıfat-fiil ve zarf-fiil olarak üç başlık altında incelenmektedirler. AKA'da – ArAk zarf fiil ekinde r>l değişimi ve –ken zarf fiilinde n düşmesi görülmektedir.

4.6.8.1. İsim Fiiller

-mA: ğavurma (13/60), sarkıtmı (13/71), dolama (13/97), alma (15/116), dağma (15/225), bağlama (16/134), kaçma (18/37), kākma (10/202), dövme (2/48), gelme (3/59), belleme (3/143), ikileme (3/143), sürme (3/291), satış (9/80)

-Iş/-Uř: aldırış (4/328), bağrış (8/421)

-mağ/-mek: biçmek (8/302), çekişmek (8/422), gitmek (9/334), göndermek (19/7), atmağ (1/35), soymağ (2/17), konuşmağ (2/18), yatmağ (3/10), oturmağ (3/11), kıılmağa (14/67)

4.6.8.2. Sıfat Fiiller

-dIk/-dUk: bildik yerden (12/255), durduğu yerden (11/222), geldiğiniz yolda (4/473), geğtiğimiz sene (10/236), yerleştiği köye (1/151), gördüğünüz bi şeyi (19/274)

-mIş: hastalanmış çocuklarına (1/257)

-An: dolan bēbeğe < doğan bebeğe (4/232), ölen adamın (1/343), denilen çocuk (6/252), giden çocuklar (1/149)

-IcI, UcU: aldırıcı şeyler (12/282), görücü usule (2/16)

-AcAk: yapacak ĩsan (11/254), basacak yer (13/161), bakacak kimsem (14/83)

-AsI: yiyesim (2/250), olasıya (1/75)

4.6.8.3. Zarf Fiiller

-A -A: çeke çeke (11/160), güle güle (17/11), seve seve (3/296)

-ArAğ/ -AlAğ: bağralağ (9/134), bakarağtan (13/112), yatarlağ (19/163), oturarağ (19/49), yatalağ (16/195), oturalağ (16/195), severek (6/63), istiyerek (18/11), diyelek (17/293)

-İp, -Up: gelip (17/363), sallanıp 17/411, toplaşıp 19/120, yetip 19/155, alıP (2/286), toplayıP (4/427), bağıp (3/374), kalkıp (4/308), bırakıp (4/342), ağlayıp (4/362)

-IncA/-UncA: tutmayınca (6/342), toplaşınca (8/396), varınca (10/179), çıkınca (10/305), olmayınca (12/316), gidince (3/405), oturunca (17/380), yorulunca (12/95), görünce (12/157)

-AlI: olalı (8/79), bırakalı (12/280), gideli (2/205), öleli (3/131)

-mAdAn: olmadan (2/97), uyumadan (3/128), tanışmadan (4/91), bulaşmadan (5/378), yimeden (4/109), gitmeden (8/30)

-ken: tartışırkä (3/335), gidēken (8/427), gelirken (8/196), çalāken (1/258), kovalāken (4/20), seslēken (4/68), yirke (2/65), pişirīke (3/175), derke (8/127), yokқан (1/121), yappaқан (2/288), yatırıқа (3/243), tutāқа (8/86)

-dIkçA/ dUkçA: oğumadıkça (13/46), başladıkça (20/57), dedikçe (3/420)

SÖZLÜK

A

a a: hayır (5/114)

abadan: yünün dövülmesiyle yapılan kalın ve kaba kumaş (4/466)

acep: acaba (1/342)

ağazlaş-: sözleşmek, anlaşmak (6/49)

ağrı keçisi: ağrı kesici (4/244)

ağusto: ağustos (4/271)

ajda: ayda (10/311)

alaca: birkaç rengin karışımından oluşan renk, ala (5/235)

ālana: alınına (5/233)

aleste de dur-: allesta, hazır da beklemek (17/249)

aluç: alıç ağacı ve meyvası (8/279)

amıca: amca (14/155)

anlık-: iki tarla arasındaki sınır, set şeklindeki ayrıntı. (6/196)

annadır: anlatır (19/126)

anteri : entari (3/180)

āpap: ahbap (10/248)

appam: dedem, büyükbaba (6/179)

aranīda: aranızda (7/280)

arқа_dayaқ: dayanak olmak, sırtını kollamak (17/243)

arttırıyez: arattırıyoruz (8/450)

atçe: hatçe (5/279)

atlayamana қadar: atlayamayana kadar (1/311)

avustoz: ağustos (1/135)

ayıp: kayıp (14/34)

āyır: hayır (19/84)

aylā: hāla (6/299)

B

badış-: bir iş veya oyun için anlaşmak, uzlaşmak, eş tutmak, ortaklaşmak, arkadaş olmak (8/422)

bāli: bari (4/257)

balķāneye: balıķhaneye (1/232)

banne: banane (8/94)

bassi: bazısı (8/363)

baş altı: yağlı güreşte pehlivanların ayrıldığı beş derecenin ikincisi. (10/267)

batTı: yok oldu, kayboldu (5/413)

bī_şede: bir şeyde (7/206)

bı: bu (11/185)

birbirini: birbirlerini (1/77)

birelleş: imece, birlikte iş yapma (20/98)

bittā: bi daha (16/40)

bizükle-: bızık, sıkıntı (3/154)

borağa: taşlık, işlenmemiş, sert toprak, ekilmemiş tarla (1/132)

börēge: böbreği (4/454)

böyke: nine (14/45)

bubuş: şeker, kara üzüm, leblebi gibi tane hâlindeki çerez. Tülbent oyası (8/147)

buldur/bıldır: bir yıldır, geçen yıl (6/281)

burcu burcu: güzel koku, ıtır (17/67)

büyüdünen: büyüdüğünde (1/131)

büzme: tatlı (8/264)

C

cıbrısa: mercimek otu; çıbrıka, çıbrıska, çıbrıza, çıbritsa, geyikotu, zater, sater olarak da adlandırılan Bulgaristan kökenli baharatlık bitkidir. Yalancı kekik diye de bilinir. Bulgarca ismi, chubritsa olan bitkidir. (5/314)

cıgıl cıgıl: bebeğin çıkarttığı sesler (8/449)

Ç

- çağ-**: çabuk kavrama, zeki (18/72)
çağıl: fasulye (5/307)
çan sütü: çanak sütü (6/294)
çana koy: çanağa koy (4/143)
çat-: birbirine bağlamak, tutturmak (11/192)
çekiç bağar-: güçlü bağlamak (6/50)
çember: tülbent (4/283)
çevre: tülbent, örtme (8/183)
çıkıya: bohçaya (4/98)
çiz: çeyiz (4/464)
çille mille: çile mile (19/113)
çiviç: çift (20/52)
çizi: tarla sırası (8/307)
çotur: ağaçların çürük kökleri (4/301)
çotük: kütük (17/376)
çufalık: dokuma aleti (11/169)

D

- dağdağı**: dağıtırlardı (19/102)
dağdanlar: dağıtanlar (8/363)
dağın: dağın (19/121)
dağāsın: takarsın (11/172)
daraşmalık: dar (8/523)
dargilē: darbukalar (6/49)
darye: daire, 30 - 40 cm çapında, enli ahşap bir kasnağın tek tarafına deri gerilerek yapılan vurmali çalgı. daha küçüğü tef (6/370)
derē topla: derer toplar (15/117)
derhem: dirhem (13/33)
derman: değirmen (2/258)
dolan: doğan (4/232)

dolaşcaz: birbiriyle uğraşma, kavga etme (3/346)

döğmüş: doğmuş (10/51)

dürülmē: büzüşmek (17/411)

E

eceldere: uzunköy-yeşildere isimli köyün diğer bir adıdır (5/280)

efesiy: enfeksiyon (16/93)

elle günle: hep birlikte, mutlu bir şekilde (3/264)

ellik: el koruma eldiveni (20/100)

elvenel: evlenen (9/117)

emnenin: eminenin (5/326)

enceklē-: yavrulamak (5/73)

ep: hep (15/115)

er: her (11/244)

F

fırsıh fırsıh: sakın sakın (17/41)

G

gegä: meyve sepetini ağaca asmaya yarayan bölüm, gaga (10/217)

gege: çelimsiz, zayıf, cüce (kimse) (5/186)

geldine: geldiğinde, gelince (15/81)

genelce: genelde (10/303)

geydim: giydim (18/18)

gezen: evlenmeden önce, kızken, gezerken (5/352)

ğıl ğıl: sütün bol akması (14/149)

ğirep: krep, crêpe, çok bükümlü iplikle dokunmuş bir tür ince kumaş (5/255)

ğor: koyar (13/72)

ğovuş-: kavuşma (9/72)

gölmek: gömlek (5/415)

görmeyezin: görmesin (14/58)

günsüz: güçsüz (17/402)

güt-: hayvan otlatmak (6/106)

H

hacet: ihtiyaç (8/489)

haġran: akran (19/217)

hamur yazmak: hamur yaymak, dağıtmak, açmak (6/307)

haniminde: hanidir, çoktan beri, eskiden (6/167)

hemnen: hem de (4/256)

horanda: hõrende, aile halkı (17/353)

hur: vur (17/164)

I

ıġlamır: ihlamur (19/128)

ıraz: raziye (13/2)

ısım: hısım (4/194)

ısrıya: rahatsız etmek, kendini belli etmek (5/452)

ıştalameycem: üstelemeyeceğim (17/406)

İ

ib: ip (11/158)

iġrek / yiġrekleş: yiġrek öğle ve gece hayvanların topluca dinlendikleri yer. (metinde)
kadınların bi yerde toplanıp sohbet etmesi

ijde: işte (11/93)

ilbāar: ilkbaharda (10/189)

ilg: ilk (19/252)

ilik-: suyu durgun hāle getirmek (4/113)

inge: yenge (14/64)

innap: hünnap, yenilen meyvesi için özellikle Batı ve Güney Anadolu'da yetiştirilen dikenli bir ağaç, çiğde (11/248)

istiğam: zehirli gaz salınımından korunmak için toprakta insan boyu açılmış çukurlar (1/242)

ivlē: acele etmek (4/222)

iy_ayat: iyi hayat (17/41)

iyleyērim: eğliyorum (11/339)

J

jet: ced: soy, ata (3/324)

K

kaqıl-: kakılmak, 2. çakılmak, saplanmak (10/23)

kaqla-: saplamak (11/198)

kānin: karnın (8/565)

kanlıbahar: karnıbahar (5/268)

karıştırmalıq: kargaşa (6/169)

karj: karşı (1/35)

qayısq: karısı (14/23)

qaynadır: qaynatır (11/279)

qayrıq: artık (17/406)

keltepe: Kartepe'nin eski ismi (11/77)

qırpma: alnın üzerine sarkıtılan kısa kesilmiş saç, kâkül (8/153)

qıssem: qızçem (14/117)

qıyiyēsin: koyuyorsun (11/179)

qıymacıq: çok az, minnacık (5/274)

qıytürē: kaytarmak (17/422)

kirmen: elde yün eğirmeye yarayan tahtadan yapılmış araç (13/96)

qofa / kıfa: yemiş sepeti, kova (9/359)

qoladan: taraftan (3/319)

qōlba: qovboy (17/151)

qonmuş: yerleşmek (14/18)

ķorbe: kulübe (4/323)

ķoru: bakımlı küçük orman (1/87)

ķömbüreęen: pırasaya çok benzer bitki (11/252)

ķöstebek: kösti, vücutta çıkan findık veya ceviz büyüklüğünde şişlik (11/147)

ķulaķ: mantı (17/53)

ķulbe: kulübe (11/14)

ķusķus: Un, süt, yumurta, bulgur ile yapılan ufak ve yuvarlak taneler biçiminde kurutulmuş hamur (6/308)

ķuyyiş: koyu yeşil (1/224)

ķümbet: yuvarlak yapı, topraktan yapılmış soba. (14/93)

M

māallededig: mahalledeydik (18/11)

māfet: mahvet (17/427)

malosman: mollaosman (14/30)

māsumumuz: mahsulümüz (16/35)

māsus: mahsus, mahsus, şakadan (9/297)

mayış: maaş (1/113)

meci: imece (12/202)

melem: merhem (11/52)

merām: merakım (7/264)

mıdı: mıydı (1/153)

mındız: boynuz (9/122)

mīlama: üstü sırma işli kadifeden yapılmış gelin elbisesi, bindallı (5/243)

minne-: minnet, teşekkür, şükür (6/170)

mintan: yakasız, uzun kollu erkek gömleği (16/191)

misir ķırımı: mısır hasadı (16/144)

N

nābeyiz: ne yapıyoruz (3/251)

narķazı: narcozu (8/582)

nasahat: nasihat (13/26)

nede o: neydi o (19/209)

nêrten: nerden (9/401)

ney_yi: ne iyi (8/297)

nışan: belirti, iz (9/144)

O

o ya: o yere, o tarafa (1/63)

o yansı: o taraf (10/52)

oqlāla: oklavayla (8/389)

ōlan: oğlan (1/25)

oldūne: olduđundan (10/220)

onān: ondan (11/306)

onuştan: onun iēin (15/178)

ordā da: orlā da (11/154)

ori: oraya (14/104)

orulur: vurulur (19/109)

oturuğa: oturdukęa, oturarak (17/375)

Ö

ōhleyā: ölüyor (9/372)

ölüncek: öldüğünde (1/346)

P

palaçor: yırtık, eski püskü giysi (8/382)

panęařına: penęesine, eline (17/149)

pantol: pantolon (11/169)

papaleş: savruk, çapulcu (17/65)

parılı: patırtı (17/41)

patırdan-: Kendi kendine konuşmak, söylenmek (5/290)

patırdaş-: kavga etmek (19/149)

patışka: çoğu pamuktan dokunmuş sık ve düzgün bez, hasse, hasa (8/185)

pelik: saç örgü (5/253)

pinmişlê: binmişler (19/127)

postışı: postu (17/100)

poy: tohumları kırmızı bibere benzeyen ve karabiberle karıştırılarak pastırma çemeninde kullanılan bir bitki. (5/312)

pul gibi: az (1/123)

R

raslâsa: rastlarsa (11/263)

S

sāan: sahan (5/393)

sabaşta: savaşta (1/61)

sābi: sahibi (15/35)

sāğdağı: sahadaki (10/248)

saşar: sakarya (1/58)

saşla-: gömmek (10/169)

sanğaç: salıncak (14/103)

sararı: sararır (1/26)

savaşup: kaçmak (7/170)

sefte: defa, kere (5/273)

sekmene: basamak (3/74)

sendir-: tazeliğı gitmek, sararmak (ot vb.) (8/399)

sılaş: slaj (8/113)

sırın-: dayanmak, katlanmak, sığınmak (6/34)

soğuklan-: soğumak (18/80)

suvan: soğan (14/148)

sündüklen-: ısrarcı olmak (19/281)

süreg: sür-, sürü (19/144)

sürüdü: sürerdi (18/22)

Ş

şāpler: şuyayipler (7/165)

şav-: ışıklandırma, ışık verme (9/311)

şavķ: ışık, parıltı (6/136)

şerīk: ortak (3/254)

şımbıl şımbıl: şıkır şıkır, ışııl ışııl (5/255)

şımbıl şımbıl: yanar dönerli, renkli, göze çarpan (19/85)

şimşek böceği: ateş böceği (9/228)

şumuj bumuj: şuymuş buymuş (17/100)

şuri: şuraya (1/138)

T

talaş: mısır koçanlarının dış kabukları (4/296)

Tanesi o: tanesi onun (5/315)

tangırda-: ses çıkarmak (9/363)

tarnā: tarhana (14/147)

tāsı: dahası (5/201)

tebelles: musallat, bela (17/86)

tepiş-: birbirini tepmek, hareket etmek (19/195)

tēris: terhis (10/67)

tes: ters (1/162)

tıraķa tıraķa: gürültü (8/230)

tırışmış: sıvışmış, görünmeden kaçmış (17/466)

toķadaş: tokalaşmak (17/473)

toķoS: takoz, bir eşyanın altına kıpırdamadan dik durması için yerleştiren ağaç kama, kıskı. (10/23)

toķuç: tokmak (13/88)

tonla: te onla başlı (8/52)

tos sēpi_ vādım: tost yapıverdim (5/399)

Tömbelāla: tembel evi (17/279)

tufağ: ufak (10/117)

U

ur-: sokmak, batırmak, delmek

urba: giysi (3/350)

uyuntulā-: uyuşuk, tembel, miskin (17/422)

Ü

üğüd-: öğütmek (10/105)

üleşme: bölüşme (7/194)

ünleş-: birbirine bağlamak, konuşmak (4/191)

V

vağzan: vakti zamanında (11/31)

Y

yağoz: yugoslav (1/284)

yamık: yamuğ (19/128)

yanda: yanında (1/65)

yarı saat: yarım saat (10/304)

yārma: yarılmak (8/320)

yasın: yazın (10/318)

yattılar: kaldılar, gece kalmak (5/432)

yāudilerde: yahudilerde (1/250)

yavan: tatsız, işlem görmemişlik, kuru (17/426)

yavaş: yumuşak huylu, yumuşak başlı (8/42)

yed-: Bir kimseyi elinden tutup götürmek, bir hayvanı yedeğe alıp çekmek (5/228)

yelinde: elinde (15/14)

yenli: hafif, ağırlığı az olan (18/51)

yenmağ: yenmek (10/287)

yeysē : iyi esiyor (2/234)

yıvuriyem: yoğuruyorum (17/51)

yiçimiz: içimiz (9/89)

yok ku: yok ki

yorması: yarma (10/34)

yöllēden: yönlerden (4/144)

yöreke: öreke, eğilmekte olan yün, keten vb. şeylerin tutturulduğu, bir ucu çatal değnek (11/160)

yuvādık: dürmek, tomar etmek (2/43)

yuvaldadı: yuvarlandı (1/266)

yuvunları: yığın, küme, öbek (5/224)

yürcek: yüksek (9/162)

Z

zōrelere: Zühreler (3/451)

züle: züleyha (7/128)

SONUÇ

Ses Bilgisi

Ünlüler

Avluburun köyü ağzında yazı dilinde bulunan ünlülerin uzun ve kısıları haricinde [ā], [ē], [á], [ô], [ö], [á], [í], [ó], [ú], [u°], [å], [ê], [ã] sesleri bulunmaktadır.

Avluburun köyü ağzında birincil uzun ünlüler bulunmaktadır.

ārıcı < arıcı (14/48), bēn < ben (2/93), īç < iç (7/251), ōn < on (3/185)

Avluburun köyü ağzında /n/, /r/, /k/, /ğ/, /h/, /y/ ünsüzlerinin düşmesiyle ya da ses değişimi ile erimesiyle, kendilerinden önce gelen ünlüler uzarlar.

ķapālar < kaparlar (8/157), tālaya < tarlaya (10/209), giydirilēdi < giydirirlerdi (9/130), sabālayın < sabahleyin (15/195), bōcē < böceği (2/120), bebē < bebek (3/97) bōle < böyle (3/291), īsanı < insanı (16/198), incēnis < ineceksiniz (12/16)

Avluburun köyü ağzında /g-ğ/, /h/, /y/ gibi ünsüzler yanlarındaki ünlülerle birlikte düşerler ve hece sayısını azaltırlar. Kendilerinden önceki ünlüler de uzar.

lāna < lahana (4/422), ķīz (4/464), ķışķāzın < kızacağzın (17/363)

Vurgu ve tonlamaya bağılı olarak ünlü uzaması görülür.

a) 'āyna < ayna (2/259), 'āpTurrahim < abdurrahim (2/21), 'ārķalara < arkalara (2/77), 'ēski < eski (2/103)

b) Avluburun köyü ağzında bazı vurgu örneklerinde kelime başı *e* ve *a* sesleri diyaframı kasarak daha zorlayıcı ancak daha yüksek şekilde söylenmektedir.

'ātmış < altmış (2/12), āķtik < ektik (2/7), 'āşmeye < eşmeye (12/8)

Avluburun köyü ağzında ünlü uyumu korunmaktadır. “-iken” zarf fiili eki, “ki” bağlama edatı ve “-ki” aitlik eki uyuma girmektedir.

a) otururça < otururken (8/165), okunurça < okunurken (8/247), uğraşırkan < uğraşırken (8/306), kurulurkan < kurulurken (20/3)

b) burdağılar < burdakiler (5/33), yanğının < yankinin (5/37), zamankının < zamankinin (8/168), sağdaki < sahadaki (10/248)

-leyin zaman zarfı ekinin ve şimdiki zaman ekinin hem uyuma girmiş hâlleri hem uyumu bozan hâlleri görülmektedir.

sabāla < sabahleyin (12/168), avşamlayin < akşamleyin (3/74) / sabahleyin (2/258), āşamleyin (3/88)

yetiye < yetiyor (8/52), beceremiye < beceremiyor (12/252) / çağrıye < çağrıyor (8/68), anladiyi < anlatıyor (13/116)

Avluburun köyü ağzında şimdiki zaman eki düzleştiğinde bazen düzlük yuvarlaklık uyumuna girmekte bazen ise uyumu bozmaktadır.

ediyerim < ediyorum / tutiyez < tutuyoruz (6/338), doliye < doluyor (7/105)

Avluburun köyü ağzında ünlü düşmesi genellikle orta ve son hecede görülmektedir. “ndan < ondan (15/169)” kelimesindeki o sesi düzenli olarak daralır ya da düşer.

yenden < yeniden (3/32), azcık < azıcık (3/240), öt < öte (1/77), öyl < öyle (1/225)

Avluburun köyü ağzında ünlü türemesi az olmakla birlikte genellikle ön ses ve iç seste görülmektedir.

urçāğa < uçağa (7/17), irayim < rahim (3/105), amıcam < amcam (13/186), ğirep < grep (2/83)

Avluburun köyünde h, ğ, f, v, y ünsüzlerinin yutulmasıyla ortaya çıkan ikiz ünlüler mevcuttur. Yükselen ikiz ünlü örnekleri daha fazladır.

noutları < nohutları (4/259), sāan < sahan (3/393), sāap < sahip (13/45), nūus < nüfus (13/4), tuāletlerimiz < tuvaletlerimiz (11/271), soruom < soruyorum (14/89)

Avluburun köyü ağzında ünlü değişimleri oldukça fazladır. Neredeyse her ses değişim örneği görülmektedir.

Avluburun köyü ağzında yan yana gelen iki ünlü çok görülmez.

māyene < muayene (17/234), sāt < saat (3/215)

a) Bazı kelimelerde bir sesin iki sese dönüşerek sesler arası öncelik sonralık olduğu görülmektedir.

mierdiveni < merdiveni (11/139), cietvel < cetvel (11/143)

Avluburun köyü ağzında dudak ünsüzleri ve sızcı v-f ünsüzleri yanında bulunan bazı ünlülerde düzleşme eğilimi görülmektedir.

çavışın < çavuşun (14/16), çabık < çabuk (8/37), armıtmış < armutmuş (11/250), hamıra < hamura (12/125), yıfka < yufka (2/179), davıliydi < davulluydü (16/108)

Ünsüzler

Avluburun köyü ağzında ünsüz düşmesi sık görülmektedir. En çok kelime başı ve ortasında *h* ünsüzünün ve kelime sonunda *r* ünsüzünün düştüğü görülmektedir.

a) innap < hünnap (11/248), ĩçde < hiçte (7/195), pelivanların < pehlivanların (14/51), nout < nohut (4/259)

b) köylülē < köylüler (11/53), uyuye < uyuyor (4/401)

Avluburun köyü ağzında ünsüz türemesi örnekleri çok olmamakla birlikte ses çeşitliliği çoktur. *h* türemesi, *y* türemesi ve kelime sonu *n* türemesi sık görülmektedir.

haldattı < aldattı (16/65), hambarlar < ambarlar (3/153), hayla < hala (17/68), yevlendik < evlendik (8/92), kızay_ mıdı < kıza mıydı (7/244), tabiyatım < tabiatım (3/68) keserlen < keserle (9/46)

Avluburun köyü ağzında ünsüz ikizleşmesi *m*, *l*, *p*, *ş*, *ç*, *c*, *k* ünsüzlerinde görülmektedir.

emme < ama (7/215), güççük < küçük (13/48), aşşā < aşağı (3/12), pollen < polen (4/438), kıcca < koca (8/358), yappağan < yaparken (2/288)

Avluburun köyü ağzında genellikle alıntı kelimelerde ünsüz tekleşmesi görülmektedir.

v: evel < evvel (9/18), n: sūnetini < sūnnetini (14/60), k: dükandan < dükkandan (7/294), l: mola < molla (14/33)

Avluburun köyü ağzı 2. tekil şahıs eklerinde az da olsa damak *ŋ* ünsüzü görülmektedir.

İyelik eki: annēŋ (19/12), geniş zaman eki: -sıŋ: çıkarısıŋ (13/125), sağarsıŋ (13/125), -sıŋ: dökersıŋ (13/92), şimdiki zaman eki: -iyonŋ: biliyonŋ < biliyorsun (6/194), -uyonŋ: buluyonŋ (13/148), görülen geçmiş zaman eki: bitirdiŋ (13/88)

a) Kelime kökünde anne, anneanne, babaanne vb. kelimelerde damak *ŋ* ünsüzü görülmektedir.

ananjemin (3/444), babanjen (3/451), anjem (3/396)

Avluburun köyü ağzında, titreğ \bar{r} ünsüzü ve peltek \mathfrak{s} ünsüzü görölmektedir. h ünsüzü tektir.

a) ıslatırsın (12/127), taşım (6/332), hamışı (12/127)

b) koyāşın (12/129), üstünde (3/448)

Avluburun köyü ağzında, $j < \mathfrak{s}$ ve $j < c$ ünsüz değişiminin örneğleri çöktür.

$j < \mathfrak{s}$ geniş $<$ geniş (8/352), hoj $<$ hoş (15/2), ölmüj $<$ ölmüş (15/67), yemij $<$ yemiş (6/22), bej $<$ beş (7/191) / $j < c$ jaillik $<$ cahillik (3/280), annejım $<$ anneciğim (3/374), verjek $<$ verecek (1/147)

Avluburun köyü ağzında *insan* kelimesi düzenli olarak “ \bar{i} sanlardan (4/13)” şeklinde kullanılmaktadır.

Avluburun köyü ağzında, Yörük olduğu bilinen bir kaynak kişide h ünsüzü iç ses ve son seste görölmektedir.

yışıyi (13/21), oşulu (13/42), alınacaşı (13/3)

Şekil Bilğisi

Çokluk eklerinde –ler ekinin yanında, zamir eklerinde –*nā* ve –*nar* hâli de kullanılmaktadır.

unnā (3/13), onnar (12/75)

Avluburun köyü ağzında ilgi hâlinde damak n kullanımını az örnekte görölmektedir.

câminin önünde (13/145), bunun hanımı (13/129)

Vasıta hâli, Avluburun köyü ağzında farklı şekillerde kullanılmaktadır.

âminne < amin ile (4/99), gazlan < gaz ile (4/257), ötekilerlen < ötekiler ile (4/302), arabasınnan < arabası ile (9/340), ebelerinne < ebeleri ile (8/217)

Avluburun köyü ağzında *ileri* sözcüğü eskiden, önceden anlamlarında kullanılmıştır.

İleri, gittiğinde bi hatim okuduydum yolladım.

“kayrı” zaman zarfı farklı şekillerde kullanılmaktadır.

kayrı (3/182), kayırkını (17/105), kayırık (17/365), kayırığın (17/382), gayrı (16/13)

Gelecek zaman çekiminde hece kaynaşması olmaktadır. -AcAk, -cAk yanında -çaq, -çek şeklindeki kullanım da mevcuttur.

gitçen (1/231), okutçam (4/413), anlatçaq (10/122), bitçek (18/96), gitçek (12/288)

Avluburun köyü ağzında şimdiki zaman çekimi çeşitlilik göstermektedir.

Şimdiki zaman çekiminde nadir görülen, -yo hâlinin genellikle bil-, tanı-, uğraş-, kullan- gibi fiillerle kurulduğu, rutinleri anlatırken ya da eskide kalmış bir meseleyi şimdiki zaman çekimiyle anlatırken *geniş zamana yakın* bir anlamda kullanıldığı görülür.

kullanmıyoz < kullanmıyoruz (1/53), uğraşıyoz < uğraşıyoruz (6/34), tanıyoz < tanıyoruz (12/109)

Öğrenilen geçmiş zaman 1. çoğul şahısta, *-mişik*, *-mişik* şekli daha fazla kullanılmaktadır.

bıçmışik (3/327), ekmişik (3/327), evermişik (3/134)

–ken zarf fiili çeşitli şekillerde kullanılmaktadır.

tartışirkä (3/335), gelirken (8/196), çalâken (1/258), kovalâken (4/20), seslêken (4/68), yirke (2/65), pişirîke (3/175)

Yön hâli –ra, -re/ -arı, -eri ekinin ünlüsünün düştüğü görülür.

burdan < buradan (1/99), dışardan < dışarıdan (3/390), ilerden < ileriden (4/141), orları < oraları (6/201)

Avluburun köyü ağızı, Kuzeydoğu Bulgaristan Ağızları içerisinde yer alabilecek ağız özellikleri göstermektedir. Edirne ağızlarında “Gacal” halkının ağızıyla benzer özellikler gösterir.

DİZİN

9

93 Harbi, 8

A

ağulluk, 19,197, 387

alıntı kelimeler, 58,62,75,140

Alt Ses Birim, 30, 31, 32, 33, 34, 35,
36, 37, 38, 39, 40, 41, 42, 43, 45, 46,
47, 48, 49, 50, 51, 52, 53, 54, 55, 56

Avluburun Köyü, i, ii, iii, xvi, 1, 2, 3, 4,
17, 18, 20, 22, 23, 24, 25, 27, 31, 35,
36, 37, 40, 41, 44, 46, 47, 56, 86, 87,
88, 137, 138, 140, 141, 142, 143

B

Burun, 19, 51, 384, 385, 386

Ç

Çitak, , ii, xvi, xvii, 1, 4, 17, 18, 28,

D

Deliorman ağzı, 2, 3

Düzleşme, 35, 60, 65, 139

Düzlük-Yuvarlaklık Uyum, 59, 60

E

Edatlar, 83, 92, 93,94

Edirne İli Ağızları, 3

Ek Fiil, 120, 121, 122

F

Fiilimsiler, 122

G

Gacal, ii, xvi, xvii, 1, 3, 4, 100, 143

H

Haber Kipleri, 97, 110

İ

ikiz ünlüler, 44, 139

K

Kuzeydoğu Bulgaristan Türk ağzı, 2

M

mari, 93, 210, 347

O

Osmanlı-Rus Savaşı, ii, 3, 5, 7, 8, 17

P

Plevne Savunması, 8

R

Razgrad, i, iv, xvi, xvii, 1, 2, 6, 10, 14,
15, 16, 17, 18

S

Sıfat, 61, 89, 90, 91, 92, 122

Ş

Şahıs Ekleri, 96, 97, 140

Şimdiki Zaman, ii, xvi, 4, 41, 58, 59,
60, 62, 65, 76, 77, 78, 97, 100, 113,
114, 120, 138, 140, 142

T

Tuna Cephesi, 8

Ü

Ünlü Birleşmesi, 67, 68

Ünlü Değişimleri, 61, 139

Ünlü Düşmesi, 66, 67, 138

Ünlü Uyumu, 57, 138

Ünsüz Uyumu, 69

V

Vurgu, 41, 137

Y

Yeterlilik Fiileri, 119

Yuvarlaklaşma, 35, 64

Z

Zamir, 97, 141

METİNLER

Metin: 1

Kaynak kişi:Ahmet Yüksel, 85 yaşında, İlkokul

Derleme yeri:kahvehane

1 evet buralı tabi benim. benim dedem yedi sekiz yaşında gelmiş bulğaristan. . bin
2 sekiz yüz seksenlerde. ğazi osman paşa pilevne de ruslar ondan sōra geliyolā.
3 seksenlerde. seksen beş seksen altıya gireyes. teyze yok ikinci var. ilki öldü. ilki öldü
4 de ikinci var. nābıcan anlaşmayıpta? baqsın bana da nābarsa yapsın. çocuklarım vardı
5 da izmitlē de burda yanımızda hiç yok. burda yok. bitane kızım burda eğer şurda
6 duruyo işte. ofsetin yanındaki bina. biri burda. bitanesi burda geri kalan. . yazın gelirler
7 meyva bahçelerini meyvaları filan toplarlar. kirazda var hepsi var. meyva her çeşidi
8 var meyvanın. cevizi, cevizde cevize çok özendiler. cevize çok bi de yeşil (...) cevize
9 çok dikiyo millet. şurda bi kaç sene cevize çok özendiler. hē? ya şimdi para yapıyo
10 ceviz ama sōra düşer. çok bol hep der dünyā ekiyo. orda bin dönüm iki bin dönüm
11 anadoluda eken var cevizi yav. bak televizyonda gösteriyo kaç bin dönüm ekiyom ben
12 diyo adam ya. bi şey olmaz diyo hesapta. uzunda var onlar. uzunda var. kabuğu ha.
13 biri gösterdi bana ameriğadan getirmiy uzun bi ceviz bunu dikicem dedi. bana izmitte
14 bi genç (...) çıkıcağ. şöyle az uzun dedi. göstēdi bana. tāne getirmiş onu dikicem dedi
15 öyle gösterdi uzuncaydı biraz. āmet yüksel.

16

ASKERLİK

18 iskendarunda. bāriyeydim ben. üç sene. (...) kaç senesindā? ben elli altıda elli doğuz
19 teskere aldım orda ama. yirmi üç dört sene şey ettik biz. üç el otuz yedi nüfusla benim
20 anajīm (...) dört doğumlu dā. sen gençsin tabi biz eskiriz. eski zamanlā. üç sene. bir
21 ay meze otuz beş ay yaptık. bir ay mezörti verdiler. ben tālim örtmeni ordaydım. askere
22 talim yaptırıyoduk. yok. zāten yasağ daya. . dayak yasağ peK dövemez zāten. alay
23 kumandanı hef üj dördde bir asker geliy yā toplar. yarbay mı, assubayların top sāsı
24 anladığ. yarın öbür gün asker (...) dēdi. onları itmek, kaçmak kıtiyen yasağ dēdi. onlar
25 evden çıka. . gel karaola git karaola asker ocağına git de gör olan derlēdi. onlar kırkā,
26 sararı. zor yerler. polis āmiri (...) geldi mē hiç bekleme (...) öyle dēdi. ō bizim

27 aragolun avuŖu bizim askere (...) arargta da bir hafta izinde yattı. atıye ieri
28 subaylar atıye ieri valla. hemen atıye ieri. hi. bağ. hc dayak yimeden tlim yaptık.
29 yasa unki. ama bende biliyodum drsleri biliyodum ben. aldır hepsinin cevabını
30 verim de. dayak atamazldı. ileri, ilerden okları vmij. (...) bayramda dereye askeri
31 gezdirmeğe oğlen yemeğe geliyez. albaylar, subaylda hataya gidiyo arabanın iinde.
32 tam (...) ıkmıŖl yola, bizde alayın iine gircez. (...) elinde bi Ŗey v byle sopa gibi
33 ağardı i. . alay umandanı. onu sopa zannetti ağardı. bu gene bi alemlik masır
34 almıŖ elden de onu ırdı attı. bize grmemeleri iin. (...) itmiycen der akmıycan der.
35 yleydi. dayak atmak atiye yasa ddı. yle kıŖka. . size arj gelen olursa getirin bana
36 ddı. siz vuramazsınız ddı. size istedim gibi gidicem istedim gibi gelicem, kilonuz
37 arTıca. ama ok gzel yemek ıari. yemeklerin hepsini ontrol et. hepsi et v mı yok
38 mu? aŖure tenbih ed. her yer, tabada 'et olca. tabn iinde. yle ya ok titizdi.
39 istersem antini apatırım derdi. antine fazla (...) apadırım ddı. Ŗaj etmeyi
40 sevdiğime siz niye yimeyisiniz ddı? ıŖın o yağ dke. . beyaz o yağ ok tatlı ona
41 bandık. (. .) ok iyinirdi Ŗey_tinn. ok iyi bakdı askere. alayda bi askeri gryo
42 oğlum sen ne zayıfsın diyo? umandanım iŖtahım yok deye yemek yemem. sen de
43 yirmi gn subay tabletine hij olmazsa gelip bana grncen ddı. oraya gnddı. tabi
44 yle adamdı. tabi subay tabletine h. o ocuğa yle demiŖ. seni pantalan ciketle grsn
45 yahut da ayakabına git bunu at anbara yenisini al ddı. yle adam titiz adam ok.

46

47 KYN İSM

48 h, k m? kğn giriŖini de anladabilirim bay. neyin? avuluburun, yksek ya ilkten
49 havalıburun sra havluburun sra avluburun. Ŗindi gene ktkTe havlu caminin havlı.
50 he, havalıburun, havlı dil havalı, ilkten sra avluburun sora ağullu ieğ dnmŖ
51 heralde. havalıburun  sefer.  sefer deęiŖ. . havalıburun. ilkten havalı hava yksek,
52 havalıburun. sra havlu olmuŖ. sora avlu deye. Ŗindi bak camiye duvara yazmıŖlar.
53 havlu hyı da uymuŖlar. biz hyı ullanmıyoz. avlu diyez. havluburun demiyez.
54 havalıburun tabi. iek sora (...) uzuyu buz salıyosun. gidsin tlaya. burlarda hep
55 ağull var. t gitmiyre. meralı deyle uzu, buzağ. (...) Ŗindi ben bin sekiz yz
56 seksenlerde. yetmiŖ sekiz, yetmiŖ yedi yetmiŖ se...ęaziosman paŖa plivan (...)
57 yeniliye. batılar rum bolęesi osmanlılar var. burda bize fayde yok. bizimkiler
58 seksenlerde geliyolar. saar_te, arapr yerleŖi. . _ovaya. Ŗ sene sora ondan
59 ncede benim aynamın dedesi mmedali avuŖ sabancada askerlik yapeye. bizim

60 bulgaristanda te ordayke ta o savaştan önce. nişkolaylaviç nişko. . eşmenin yarısı rum.
61 nişkolā varmış orda rum. sabaştta o asker (...) ahpāp olarak görüşürlē meğerssem. o sōra
62 teskere o da gidiye bulgaristana. bi kaç sene sora savaşt ol. . yedi saklanıpta
63 yerleşiyeler. karapürçeğe beri o ya. tam üç sene sonra rumlā pazarı karşılaşıyolar.
64 derim avında sen ne araysın burda? sen gitme bulgaristan teskere alıp gittin ne areysın?
65 savaşt oldu ya. savaştan sonra gel sakarın öt yanda, karabürçeğin beri yanda. bi senedir
66 de ordayız. sivri sineğe dayanamıycaz. gel gidelim diyo şindi. eşmecilere çok güzel bi
67 köy olcağ burasını gösteriye. o göster biz burda sivri (...) hadi başka yere gitçez.
68 geliye. bu dereden öteki dere kadar geliye ötye. bütün millet ordan geli. bursadağılar
69 geliy. bursaya gelişinde buraya geliyo. onu gösteriyo burası. he? sene mi? seksen, üç
70 sene orda kalıyo seksen beşlē de gelmişik buraya. bin sekiz yüz seksen beşlē de. bu
71 köğē gelmişik. ya üç senede orda kalıyo seksende çıkıye de ordan. geliyolar, yerleşir
72 öyle oluyo işte. ō kaynamın dedesi memet çavuş (...) askere gitme rumla görüşmeSe
73 biz bura. . bulamıycaz. ya orda kalı. . başka yere gitçez. rum gösteri. . burası. . ama
74 burası. . eşmeye dil. eşme de rum gösteriye. sabancâda askerlik yapıyo memed ali
75 çavuş savaştan önce. o rum Pazara gidipte sabancaya onla ahpap olasıya görüşiyeler.
76 yah ondan sora gidiye teskere alıya oraya. bir iki sene sora savaşt, kore savaştından sora
77 gelē sakaryanın öt yanna. tam üç sene sora deng geliye pazarda. birbirini tanıyelē. (...)
78 kövden gelmiş. biz üç senedir burda. . amma demiş sivrisineğe dayanameycaz demiş.
79 gel gidelim biz eşmeye deye. eşmeci de bi orman var çok güzel kö olcağ. ben seni
80 gezdireyim gelin oraya yerleşin diyo. burasını gösteriyo yerleşiyeler. sakaryanın öt
81 yanı karapürçeğin beri ova. ya onlar üç sene kalmışlar orda ekmiş biçmişler.
82 bırakmışlar gelmişler orda sivrisinekten. məcır ordan bayılırmış hepsi ordaymışlar o
83 zamanlā gelenle hep öyle anladıyelē. burası gene kōmüş ama rum_o_zamana. burlarda
84 (...) keserle vāmiş. kubbelē yıkılmış. kese kese ağaçlā böyle olmuğ genā. mezarlık kes.
85 . var tabi ya. (...) hep mezarla çıkıyo böyle. dünya eski her belde de mezar vā. şurda bi
86 tarla (...) kim derdi köv oldiye ya. o biçim kisi çıktı direktten mezarlığa. burdan hepsi
87 müzē götür aldılā. ne mermer ne direkler çıktı ya. orman çoru zor girmişler ya.
88 romalılā zamanında. yav burası eskiden kövmüş. şu karşılāda hep çeşmeleri, boruları
89 var_unların. suları getircek köyelerine orlā da hep çeşme vā. tarlā da sandık mezarlar
90 çıkıye. keseyler çıkıyēre. çeşmenin o çeşme dağdaki sular araziye çıkāmışlā. çeşmeler
91 var. (...). dünya çok her belde de her belde de mezar var. çok eski dünya. burası
92 keremit çanak çömle çanak çöre fırınları vā onların duriyeler. (...) eskiden zordu ama

93 şindi kışlā da olmuyo. yollarda var araba da var. sinekten kaçıyorlar. hastalık var. bütün
94 mācırlara soruyom da biz ordan kaçmayız diyo burda. haķacıķ maķacıķ vare ya. ağacıķ
95 sora. . neresi? bataķ var tabi ya. kırtlar burda ķarallaştılar ya tabi ya. ķanal aştılar ya.
96 sora bi de ilaķ aTıyelē. şinci zāten ķalmadı sinek. o zaman ķanal, makineyle ķanal
97 aĉtılar. ķanal aĉtılar, ķurutular aĉıttılar suları bataķları biriktirmedi. .

98

99 KÖYDEN MERKEZE İNİŞ

100 ē e_ zaman öküzle gidelēdi. kışlık tuzunu, ğazını sonbaharda alırlādı. biras meyva
101 ğötürlēdi. mısır burda zāten parası yoksa da alır. kışlığını alırdı. e gidēse ĉarıĝı ĉeker.
102 ĉamurda gider. ķarda gider. yol yok ĉamır.

103

104 GEÇİM

105 eskiden pek bāĉe olsa da yimē ķada zāten satācaķ pek fazla bāĉe yoktu da mısır,
106 buĝday ekelēdi. hayvan baķalādı. şindi mısır eken yok, buĝday eken yok. (...) herkezi
107 merāsi var canım, herkez merāsi var. yaĝ kıyruĝu? ecevi. . zamanında oldu ya. siĝara
108 kıyruĝu yaĝ kıyruĝu oldu. yok o eceviT zamanındāydı. seksenden önceydi. babam
109 yetmiş doķuzda öldü. mevlüt yapa. . yaĝ bulamöz. gittim beledi. . yazdım adapazarına
110 iki teneke yaĝ bende bir ay mı ne bekledim. sıraya girdim aldım iki teneke verdiler.
111 petrol bulameyez ya petrol geliyor. rafineri buraya. dolar yok almaya ecevitte geri
112 gidēye. (...) geri kaĉıyo. parayı veremēsin dolar yok. öyleymiş, öyle dediler. dışarı
113 bařķa (...) devlet fakirdi. şey almaĝa gittik. mayış almaĝa bi ğünü bayrama yaķın. bi
114 ğünde bitti para iki üç ğün veremedilē. ondan sora bilmem deprem parası mı ne vāmiş
115 ondan verdiler filan. bi şey konuştular sōra, üç ğün sōra yevmē vermē başladılar. para
116 veremediler millete, emekliye. öyleydi. o zaman para yok, şimdi para bol. dul ķarıya
117 vereyi, yaşlıya, ĉocuĝuna baķan nineye para verey. herkeze para vereyler. aS saķat
118 ĉocuĝa vereyler ō.

119

120 ELEKTİRİKSİZLİK

121 elektirik yokķan āl lambaları vādı. gas gas kullanırdık gas. yapıyoduķ ona ğöre. ō
122 lambalar camdı böle, onları yaķamazdı ĉok yaķıyo diye (...) tepesine kül ķoya batırlā
123 ařaĝ az yaķsın. pul gibi yanādı. ĉok hācamasın diye. gidēlek gaz parası, fakir millet
124 şimdi fakir dil millet. eskiden fakirdi millet alamazdı. alman harbindē gaz gelmiyēri

125 muhtara geleyi gaz küp kaç teneke şişeyle verilēdi. ondan arada kesildi gas. yollar
126 kesildi gaz gelmiyor.

127

128 YOKLUK

129 Şimdi varlık iyi ya para bol, emekli bol. tabi yaşamadı ki. biz Şekeri bayramdan
130 bayrama gōrüyūdük be. parayı biz bayramdan bayrama bize para veremez babamız
131 yok ki ne vēsın? he? tabi dā ufaķķan hayvan öküz güdēsın. ondan sora büyūdünen
132 çapaya gidēsın, boraĝa gidēsın. gidēdik tabi. çocukķan hayvan gütmeĝe başladık.
133 hayvanı, herkezin hayvanı koyunu. koyuncu çoban buluda sığırılarını güdēdi herkes.
134 koyun, keçi çobanları vādı beş_ altı tane çoban vādı kövde. millet zenginledi hayvan
135 bakmiye. yapālar Şindiden sōra açıldı. avustoz hariç yapālar. om beş marta kadar
136 yapālar. om beş avustoz açılıye marttaya kada yaparlar. hepsini yapālar. geçen
137 domuzlar Şuraya çıktı. te burda vurdular. te bura tırmanırılar. buraya çıkıcaķlar.
138 çevirdilē geri Şuri çıkıcaķlar. vurdular beş altı tane yavruyu. (...) Şimdi. var var
139 herkezin bahçesi var. meyvası var. tabi tabi herkezin meyvası var. kirezi olur, eriĝi,
140 armudu olur. hepsi olur. cevizi olur hepsi ol. . , findıĝı olur. findıkta var çoĝunda. her
141 işçi gōtürüm ben. işçi çalıştırım ben yazın. bende bāçe yok ben bıraktım bāçeleri. ben
142 adapazarına on sene işçi getirdim taksiyle. beş kişi beş kişi. burda bulamadım ordan
143 getirdim. on sene taşıdım.

144

145 ATALARIN GÖÇÜ

146 yav tabi o zaman ordan yerleŐmiŐler. bizim burdan gitmiş dōrt yüz beş yüz sene evelsi.
147 (...) yōrükleri kıaldırmıjlar, toprak verjek daĝdaki yōrüklere, fakir memleketler,
148 beylikleri kıaldırmıj sürmüŐler oraya. dōrt yüz sene karar vermiŐler gene anavatana ge.
149 . hatta yuĝosla giden çocuklar çoĝu kıonyadaki ismi āĝacıķmıj diye anladıya. ordaki
150 āĝacıķ kıoymuŐlar onu da unutmuyo. . kıyün ismi, kıonyadaki kıyün ismini öyle
151 derlēdi. āĝacıķmıŐ kıonyada. orda kıyüde āĝacıķ kıoymuŐlar. orda yerleŐtiĝi kıoye. onu
152 da unutmiyeler. āĝacıķ kıyünde kıonyalı. (...) osman, osmanlılar, selçuk begler
153 kıaldırdılar. öyle derdi. bis izmir burda kıoyde dedelerimiz, ātıķ kıoy vā mıdı? yōrük
154 müdü? hayvancılık mı yapıvādı? üj dōrt yüs sene kıalıylere. bulĝaristanı kıaybedicek
155 ĝazi osman paşa pelevnede yeniliyo ondan sora geliyor. bulĝar bizden çıkıyo bi dā.
156 osmanlılādan çıkıyo. mubadele yunan gitinen sora rum oraya türkü buraya. onlā
157 mubadele. bize diyere anladıyer orda televizyon dinliyom ben. bir hafta musade

158 verdiler bize hazır olun demişler. size oraya gönder. . ordaıkları buraya. şey de izmir
159 (...) tarafından köylerinden. ağıyo adamlar be televizyonda. buraya gelmişdek öyünü
160 gezeye da ağlayeler (...) şimdi onlar yanlış yapmışlar. bağ bahçe o yā almışlar. ordan
161 bi şey anlayamamışlar. e ordağı ordağını bāçe o da burdağı bāçeden bi şey
162 anlayamamış. tes yerleştirmişler. onu anladıye bana televizyonda. (...) eşmede rum
163 işte. şimdi mājırlar geldi onların yerine. onların yerine de rumlar gitti. kovuldu burdan.
164 eşmenin yarısı yerli manav yarısı yerli rum. (...)

165

166 ALETLER

167 yav eskiden qarasaban, pulluğ, öküzle yapadı şimdi motorlar. şimdi öküz koşullu
168 çocuklā bilmez görmedile. mandayı da bilmeyiler. geçen sene biri sığırların içine bi
169 malağ sokmuş. çocuklā oynayiler. ya bu ne biçim hayvan deyiler bu öteki sığırları hiç
170 beslemiyeler derlēmış. adını bilemezlēmış. öyle ya bilmeyiler. manda yok ku. görmeyi
171 çocuklar bilmeyi. orda benim akrabalar var ben giderim oraya. batağ orası olur orda.
172 ondan sucuğçulā da alıyo. hep sucuğ alırdık ordan. (...) bi sefer istanbula gidiyem. ö
173 ikinci köprüden barağ var şöyle barağ çuğurda o barajdan yuğarı mandalar suya
174 girmişlē de sudan (...) sürü kalabalık. (...) orda suluye yatırıye kestircek onları. ö
175 pirenler çıkıye gölden öğlene kalmış (...) terkoz ilerde çatalca tarafında. ordan
176 istanbulda içerde suyu ama o da yetmiyo ki. barajlarda yetmiyo. ne zaman burnu soğar
177 o su bulamazsa. sabanca burnu, istanbul burnu soğar, izniğe bile gider tā bulamazsa.
178 iznik gölü çok büyük. bu da derin ya buraya, burda burnu soğar o. burdan su çeker o.
179 altı kuvetli bunun. tabi alttan kuvetli. derin sora taşlık, bataklık derin suyu bitmes.
180 derin göl.

181

182 SUSUZLUK

183 su yokkan kuyulā vādı çeşme bir iki çeşme, kuyula vādı. kuyulā da yazın kuruye. su
184 bulamıyeler tağır tağır. bazı bulanık su biraz bağırdı duru çöker tortusu çamur ondan
185 sora üzerinden içedik gene. şurda aşağda. tabi tabi. evlē de çeşmeye yakın beri tarafta.
186 sora öteki yola şey yapıyeler. ömer ağa hep beride çeşme. yol ordan aşşa inip çıkāmış.
187 öyleymiş, hatta çeşmede yörük maalle yolunu eşme rumları yaptıri kalır bizimkiler
188 bilmez bile bağ. parayla yaptırdık derledi şunnā yaptırdı dedim. (...)

189

190 SEL

191 sël bize aķar gölde durur o bize zararı olmaz onun. Çok bayırı gütürüz yımışak toprağı
192 sürer başka bi şeye zararı olmaz onun. bize sël basmaz bize. göl te ora gölde olursa
193 olur burdaki su. eşmeleri basıyo bizim sular bāzı bāzı. bastı geçen sene bastı be. düz
194 ara bāeden geliye eve kaçtım diye adam. gördüm diyere. yav ō bāeler var ya (...)

195

196 KIŞ

197 kışın şimdi kış olmiye eskisi gibi. eskiden buraya adar ar yağardı üç ay hiç erimezdi.
198 hep de burlardaydı. şindi hiç kış olmuyo. oyun üç ay hidrelleze adā (...) şindi
199 oyunlā hep merada hayvanla da merada. kış olmuyo şindi geçti o kışlar. iklim değişti.
200 fabrika çoğaldı eskiden yoktu. (...) elliden önce ne fasulyeye i atādık. hiç bi şeye ilaç
201 atmazdıķ. meyvaya hiç. şindi ilaç atsan urtaramazsın.

202

203 DÜĞÜN

204 he ilk niřanlandıķ. bi sene iki sene nişanlı aldık düğün yaptık öle işte. elli ikide
205 evlendim ben. hē askerden sora. elli ikide evlendim ben. on sekiz yaşında evlendim
206 ama ben nüfus āđdında yaşım küjük benim. ē nüfus kēndisinde ben om beş yaşında
207 evlenmiş sayılırım ben. hē üç yaş küçük on sekizde evlendim ben. hanım om beş
208 yaşındaydı. (...) ē öyle oldu. bu köğden. düğünler eskiden bambajķaydı. salona
209 gidilmezdi. evin altında ahırlarda olurdu, yazın böle harmanlarda olurdu. e öküzler
210 ořuķ, köy içinde oşmallardı. bi aç araba oşardı. gelin alcı gidedi böle alır gelir
211 davullāla gellēdi ezana gādar başka kövlerden. davullu ořalādı, davul yokken
212 oşmiler. davulsuza yēlli gütiriler. davulla ořalādı o doğru. davulla yayan gütiridiler
213 gelini. yav damat damat süslenir elbisesi şeyi, taķımı yeni olur işte. gelin boyālar biras.
214 yav ne, o zaman ne geçerse olur adapazarından elbise alır yeni elbise alır. e adapazarı
215 yaķın bize yirmi ilo. . , otuz oraya gidēdik. yav dā babamıs, babamız annelē āřır
216 yapalāmiř. dokurlā uvallıķta. bunlarla elbise yapālar damatlık elbise. hē abadan. pır
217 pır tabi. eskiden satın alamazlardı ipek. vardı tabi vardı. yav kendi yapar. kendi de
218 yapar tıraş olur. berberde var. köyün berberleri de var. kendisi de babam usturala kendi
219 alır. ben ustura ullanmadım ben jiletle kendim olurum jiletle. babam ustura ullanır
220 kendi kendi olurdu ustura. ben ustura ullanmadım. hep cilet. gütürüdük tabi. altın mı?
221 altın geline yaptırılırdı canım. altın yaptırıldıķ. bilezik yoktu o zamanda altın vardı.
222 bilezik şindi, bilezeğe döndü çok. şincir şincir yoktu bi altın. altın olurdu. hē hamit,
223 reşat altın olurdu. o zaman bilezeğe pek, şindi bilezeğe aıyo millet. bi de şincir

224 dağıyeler boynuna. eskiden sincirde yoğtu öyle. kıuyış kırmızı kıurdeleye altın
225 dizerlerdi yejil kıurdeleye. hē bağ feshē de vādı bōle sırada ufağ altınla řōyle. öyl
226 süslenirlēdi. gelinlē de olurdu.

227

228 ÇOCUKLAR

229 dōrt kıız, iki oğlan altı tane var bende. eskiden asker eğlentisi yoğtu bizim zamanımızda
230 ya. eskiden, řindi yapıyeler. eskiden biz kāđat yerlēdi. on gūn sora yađut yirmi gūn
231 sora askere gitçen o sabahı ĩtiyarlar geçirir köyün kenarına ğada. millet geçirir ordan
232 gidēdik yayan ařā tirene. bu yolda yoğtu ēbeřte yoğtu u_zaman tā balķāneye balķāneye
233 inēdik. sabancıdan yoldu eskiden. arabalar ordan gidēdi bi de istasyon tirene gidēdik.
234 bu sōra altmıştan sora açıldı burası. bu demiryolu bizim buraya geldiğimiz ne kādā
235 vāmiř? babaannem anladıye kārřıda şey sesleri geliye top, dinamit sesleri geliye diye.
236 ne_öluye diye sorduk da diye. taş patladı dedi. demir yolu yapıyolar dedi arabistana
237 kāda. bu köv burdayken ordan yol geçmiş. (...) burlā da yol yoğmuş demiryolu. öyle
238 anlatı taş patladırılar diyere.

239

240 SAVAşLAR

241 yetmij dōrtte ya biz. kapat ışığı (...) hē olur o. alman harbinde yaptılar onu. almanda
242 da yaptılar. almanda bahçede istigam vādı. alman harbinde he? almanlar savaş yaptı.
243 ikinci dūnya savařı ya. rıslara. dūnyayı yendi ne rusları. avrupayı yendiler afrikayı
244 aldılar. ruslara vurdular. kıore elli de olcağ. otuz doğuzda almanlar polonyalılar ondan
245 sora bi da şey yaptılar. otuz doğuz son aylarında polonyaya girdi. (...) avrupayı birden
246 aldı. asyayı, avrupayı. biz biz işte istikam açtılar bahçede açtırdılar. devlet açtıttırdı
247 hükümet. artık, ğaz atılcağ, zehir ğazı atılsa oraya gircen. biz almanlarla savaşa
248 girmedik bize vurmadı almanlar. biz kıoreye gittik. kıoreye gittik. birleşmiş milletlere
249 natoya dahil ya natoya. ondan sōra alman, rusya birleşmiş milletler kıuruldu nato
250 kıuruldu. ondan sora kıuruldu. bize bereket türkiye vurmadı alman. burda yāudilerde
251 kıurtul. . buraya kaçanlar kıurtuldu. gitmişler en belā yunanistana yaudi evlerini teslim
252 etti. bir hafta önce. sora bi dā elle teslim bi dā toplamışlar. hangi çeteleri? şeye o yunan
253 harbinde. soydular. çerkezler çerkezler. atatürk dāđtıcađtı onları. bizim çavuş
254 adapazarında ya ordan biri sormuş yaşlı abadan birisi sen neresi demiş teyfiye
255 köyünden. teyfiye nerdeymiş? uzuntarlanın üzerindeymiş. (...) o köylüler
256 dāđattırmadı demiş. at çalana kıızı veriler sanatı var deye. kıarı bağar deye. hırsızlık

257 yapana. (...) çünkü sanātı var aç almaz. abazalar bi inek almış da hastalanmış
258 ocuklarına vasiyet vermiş abaza. bu sarığına iyi bakın dēmiř ben bunu alāken ok
259 zāmet ektim demiş. (...) yav bu şey pelivan var ya. elli altı da onun evini yapıyo
260 bubam. halil be demiş biz eskiden küz alar, keser, taşsim eder yirdik demiş. şindi bi
261 horozu kesemiyez dermiş. (...) bi dāđısına hep ben almıycam sıraya pindirilēmiř tabi.
262 bu hafta ben, bi dağısına sen alcan. ben almıycam. (...) sıraya pindirilēmiř.

263

264 HAC

265 he gittik. hacca da gittik umreye de. len arıyla gittik. mreye gittik. iki binde
266 hacıdaydığ. iki bin drtte mreyken yuvaldadı ld arı. mreye gittik. yaptık o
267 zamanda.

268

269 ARICILIK

270 var var var arıcılık yapan var, var bayā var. tırakyaya gtrr yazın ayieğine
271 gtryolar amyonuna alıp. biri bir ay iek geene adar bir ay, iki ay alıyo onlar
272 getiriler. orda sağyolla getiriler buraya satıyolā. elli liradan kilosunu veriyolar işte.
273 bizim bi o istanbul olmasa satamayız. trkiyenin malını o İstanbul. . o istanbul olmasa
274 buraya hi bahe yapamayız biz. bi devlet o yunandan, bulđardan byk o be. o olmasa
275 biz burda bahe yapamayız. istanbul tketeiyo buranın malını. az nufuz, bi de yabancısı
276 var iinde bi milyon, gnde iki milyon gnde. tabi şindi daha fazla. yabancısı da var.
277 (...) bir amyon boğar izmiti kiraz olsun şey_olsun. istanbul bizi urtaran. yağınlık da
278 sora. bi buuk iki saat anca orası aşam gides. . sabā sen uyurken geliyor araba
279 indiripte yağında istanbula. işte burda ormanı amışlar arazi yapmışlar alışmışlar bi
280 dā burda işte. yS kırk sene evelsi gelmişler burdan yz kırk sene oluyo nerdeyse
281 hemen hemen. tabi tabi yz kırk senelik. biz gmenlikten oktan ıktık biz. yerli
282 olduk. bu eşme māmudiye erkezler bu. hē bu yandan (...) batumu aybettik
283 afkasyayı. (...) bu yansı batıyı aybettik. biz batı onlar doğudan ekiyez abaza, grc
284 o yandan da biz de bu yan mācirlarda bu yandan geldi. yağoz, poma, arnavut bu
285 yandan geldi. yle anadoluya.

286

287 RAMAZAN

288 ramazan gece aldırısın davulcu gezer. soalar gmbur gmbur yemāđ aldırır.
289 eskiden pek okunda saat yoktu. top patlatı zaman onu dinlerlēdi. şimdi top patlamiye.

290 izmitte tepede. iskende tepe de top vardı ordan atılırdı. onu duyādık. güm edēdi. çok
291 ev de saat yoktu ya. bozādık. top patladı mı tamam. (...) eskiden büyük hayvan kesen
292 pek yoktu da.

293 ET SAKLAMA

294 buzdolabı da yok ya. koyun, çoç, teke meke keçi öyle şey ufağ hayvan kesēdi eskiden
295 millet. öyle olurdu. tabi o zaman fazla ette tutmaz. büyük hayvan kesen olmaz pek o
296 zaman. şimdi büyük hayvana gidiyi millet. he? ya o bir hafta da tüketirdik işte onu bir
297 hafta da. dağtırdık kalanı da bir hafta da. fazla bekle. . ha sızdırma yapāsa olur.
298 sızdırma çömleğe kuyālar. kaynadırlar, eridirler. o dayanır o. onun üzerine yağ da
299 kapayıvereye. hava almiye, boğulur. yav yağlı eti eritüyer, sızdırıyo ordan dökeyler
300 şeye çömleğe. o zaman naylonluyoduğ çömlerleri üzerine yağ, unun yağsı kapatıye
301 böyle hiç hava almiye. donuyere don yağ. bembeyaz yağ oluyo kapatın yağ. o zaman
302 işte acık acık yemeklere katādı annemis. o bayā gider o. öyle yapalādı onu yapādı
303 eskiler.

304

305 KAZ BESLEME

306 sora kaz beslediler. kazları iki kas. kıkırdağ yapādı onları besleyip, kesēdik, yirdik
307 kışın. şimdi qarılar kaz beslemek bil. . yapamadılar, beceremediler. bilmezlē bile. öyle
308 hap yapā mısırdan ağzına soğalādı. oğlādan düz atlayamazsa kesēdi kazları. her sene
309 kaz yirdik biz. şimdi hiç. bu qarılar besleyemez böyle şey, bilmezler. şöyle şöyle hap
310 yapeyle sokeyler ağzına. elle zorla. ağzına sokeyler. önüne kuymeyle yimē demek.
311 zorla soğayla ağzına. hē oğlavadan atlayamana kadar beslelēmiş. keselēdi. yav besiden
312 gezmiye hayvan artık. dura dura kapalı kafesler var kafeslerde bağıye. . dışarda dil.
313 kafesde besliyo onu yirmi gün bir ay. öyle dışar gezmiye. ufacığ kafesde besleyi.
314 kesicek o. kaz yoksaydı komşu köylerden alırdık orlada yerli manavlā da çoğtu.
315 onlardan kaz alırdık beslemeğā. gidip alırdık kaz. burda eskiden burda da vardı ordan
316 da alırdık olmasa. çōğ kıkırdağ çok yağlı olur o. şimdi kaz besleyen bile yok. kad. .
317 yapamaz bilmez. orda var işte biriki kaz. nābeyler besleylē mi bilmiyem? ta orlā şurda
318 bağırıyeler. eskiden vādı evle de şimdi yok. bizi kovalādı çocukken vādı evle de. o
319 erkekleri kovalādı hindiler. hindi, ördek, kas vādı evler şimdi bağımiylē. kazlar
320 buğdaylara zarar verilēmiş. kaz öyledir. gider buğday lıklıklāmış.

321

322 CENAZE

323 eskiden komşu köyler gidēdik yemek veridik. şindi alktı onlar. şindi vermiyeler. öyle
324 komşuya gittik mi cenazeden sora yemeğe alırladı. şindi alktı unlar. yemek işi. şindi
325 araba var ya. hemen dönüp çabücağ geliverisin arabalarla. sora gelin almağa gidiyosun
326 köycek. o köylü sana bütün burdan gidenlerin hepsine yemek verir. evlere tağsim. .
327 onā kişi onā kişi eyleydi eskiden. e ağışama dā eve gelemiyesin yolda acııkıcan yemek
328 veriler şindi öyle dil. yani şeyler diğışıye ya. zaman geliştikçe zaman diğışıyo. köylü
329 köylü, köylü karşılıyo. bu köylüyü oranın köylüyü yemek verir. onağ kişi tağsim ede.
330 . tağsim alayler. seni onā kişi onā kişi tağsim edeyler evlere. şimdi cenazeyi burda sana
331 vermiyola. alıyola belediye artepedeki o. kefini tahtası senden para alayler mi
332 almiyeler galiba. almeyi ya devlet karşılıyo. almazmış ya be. tahtasını, mezarını da gelip
333 açıye. . sen açmazsan. para almazmış. ben tā öyle karşılamazdı gidenler. ben benim
334 cenazem burda yıkandı. eskiden öyle yoktu da. şindi almiye diyo öyle duyyem. almiyo
335 diyo belediye almiyo. hē benim babam öldü anam aldı. devlet zam, mirası para aldı ya
336 para ödedik ya aydan aya tağsitle. devlette seni mirasçı oluyo babam ölünce. biz para
337 ödedik. bi sene iki sene tağsitle babam öldü de yā. ali ağaların mēmet ağa ölmüş. celal
338 ağayı çağarmışlar galba heral buraya mı çağarmışlar? dedi şu kadar ayda para yatırcaz.
339 benim babamın malı yok demiş. benim annām sağ demiş. ödemedi onları. babamın
340 malı yoğ demiş. ödemedi. babası ödemediler. alıyo işte devlet alıyo ödedik. babam
341 öldükten sora o da miras gibi para alıyo senden. o devam eder gene hē. yusuf devam
342 ediye mi acep? etmiyor mu? biz ödedik ya. tağsite bayā bi sene ödedik. yok ya. he
343 şöyle bankadan bi para çektin. on bin lira. o şindi o ölen adamın remzi öldü ya. beşini
344 vermiş sağkan beşi almış. o beşi apadiye. o verdiği beşi de geri veriyler o çocuğa.
345 sora o çocuk tağsi aldı çocū remzinin. o parayı sigorta ödüyömuş sigortalı ya. ödediğini
346 de geri vermiş dediler. beş bin lirayı çocuğa. babası ölüncek öyle dediler. çocuklarına
347 mı eyvā. e babam kefilmiş çocuklarına ne o. . olmaması lāzım. babam banka parası
348 ödiyces tabi. onun malını satıp ödiyces babamın malını. he onun malından tamam işte
349 babamın malından tağsim etmeden satıp o borcu ödeycez. babamın malı var. onu
350 borçlu yatırmeycen orda tabi. onun malı var. onun malından ödiycen ağa. ölüvemiş
351 ödememiştir. paran yoksa malından satıcan. hā hepsi senin olsun. ödesin o zaman bu
352 malı senin olsun. öyle de olur. öyle az yer para çok olur. öderse öde başka malım yok.
353 al bu da senin olsun. ödesin. öyle de olabilir. başka alcağ bi şey yok devletin. bağlar
354 bağlar kimisine de yaşlılara bağlar. bağıcā yok adamın nāpsın aç ölceg devlet
355 bağlaycek. nerde ki teyze? ilyas, ilyaz mı? hē. şurda onun evi ya. bunun ağbeysi aveci

356 ağbeysi onun ilyas. te o yolda çamın yanından yukarı çıkıcan. ilyas keçici dedin mi şu
357 çamliğin yanından hemen girivericen şurda. şu çamlık var tepede. onun üstünde hemen
358 evi orda arada keçici ilyas. yüz adım iki yüz elli adım var. şu cami gadar senin evin
359 yoktur. birē kattır onlar yā. ilyazın evi bayır oldunen olabilir. ilyaz yoktur da ilyaz
360 keçidedir de qarısı evdedir. ilyas keçidedir. qarının ismi emine. evde yok demiştir
361 onlar. kocası ölmedi onun sağ. hē qarı hemen hemen yüz yaşında. hē oldu olmadı.
362 bitişiği öte yan. en yaşlı o. o zaman caminin yanından yukarı çıkçānız. çamlığa
363 inivercez. açılmıştır o be. he, açılmamış mı? o zaman burdan gidicēniz.

Metin: 2

Kaynak kişi:Asiye Organ, 67 yaşında, İlkokul

Derleme yeri:Balkon

1 al ibrāim. oraya o. ayaklarınız betonda uşur, uşur. ayaklarınız beton oralar uşur.
2 ne etçek be. ben ne laf bilcem ona göre. hā ayaklarının altına koy Şunları. dayı beni
3 buldu.

4

5 TANIŞMA

6 kāndırdı. kafayı boyamışım. benim Şimdi bembeyas kafam baķ diyem ona. yā oyle
7 Şeylerden bizim habārimiz olcaķ ye. bize tārla işi sorcan sen. āktik ama yağmır ızlı
8 yađdı dōnedi. Őindē kabārtamadık da bařka iřlēden. būđun de sūnete gittik Őimdi yeni
9 gāldim. oyle işte. hepsi hizmet isteyi. yapāsan oluyo bi Şeyi. işte. toprak yapıştı yerē.
10 hızlı yağdığnı oyle. genē ama bacaķlar yūremāyi. elli iki. hayır hayır doğum. yař
11 yetmişe varē. ben hiē bi Şey bilmem. vā vā. asiye organ. organ mı orgun mu be. yaşım
12 nūfusumda elli iki dođumlu iřte. 'atmıř yediye mi geliyi kaēa geliyi bilmem. bizim
13 zamanımızda yoktu oķumaķ.

14

15 EŞLE TANIŞMA

16 televizyona çıķāmayın bizi. e gōrūcū usule evvel oledi Őimdiki gibi diil. he he meēi.
17 misir soymaķ olur evvel bōyle. misir soymaķta ēocuk. . ēocuklā erkeklē gelir. kızlağ
18 misir soyar oyle. dūđunlerde filan iřte. konuřmaķ yoktu evvel. oyle iřte.

19

20 İSTEME

21 kāndī. anası babası yok onunda. benim. ablamını kayınpederimi geldidi 'āpTurrahim
22 dayım geldidi apturrahim dayım. komşu. e onlar istedi canım. onlar istedi. bāzı
23 televizyonda gōrūyom ben bōle konuřturiye.

24

25 TARLA İŞLERİ, YEMEKLER

26 kızım evel tāladan gelen ekinden bulgur yapādık dōvēdik. Şimdi hep hazır yiyez biz
27 hani meselā. Şey apiyez. yapiyez. kendi yiyēimizi yapiyez canım. az ēoķ kendimize
28 gōre yapiyez bi Őeyleđ.

29 ben öle yapa. . börek pidesi deḡlē, yirler. börek. börek de denēyi. biz pide deyiz. bizim
30 laflarımız bil. . ŧeye iki uŧ tane ad koyez meselā kimisi salon der kimsi sofa der, öyle
31 ŧeylere. burda öyle ŧey pek yok yok. burda çokçası meyvacılık iŧte gözin görēyi ya
32 tarlaları baḡ hep. ŧimdi de yevme para etmeyi deye iŧte millet dövende ceviz dikmek.
33 bilmem ne dikmek. vā biraz iŧte hatalık 'gelmiŧ. bu da ŧimdi ilaḡ mı atacaz gene yi.
34 ballama olmuŧ deyi.

35

36 SAYACI, HASAT

37 e ḡurban bayramında gene yapālar. onu erkeklē yapıyo biz yapmiyiz, ḡadınlar yapmıyo
38 onu. érkeklē biz sayacı deriz iŧte kız oliyelē, dede oliyelē, nine oliyelē böle oyun gibi
39 ŧeyle yapıyele.

40

41 HARMAN

42 evel buyday olurdu ya çok. ŧindi buyday pek yok olsa da makine tālada yapıvarī. evel
43 böle yuvanı yuvādık buraya makine gelirdi hārman. öküzle döven. dön baḡalım dön
44 baḡalım. diŧli düvenle vādı. olan da vādır onlar tā. çok siyrek. onu da düz yerlere
45 ekiyelē makine döverbiḡer gelip onu dövüvereye iŧte. he he o ŧekilde. evvel ki gibi
46 yok ŧim. . genḡlerde iŧ yapmeyi. yapmeyi yapmeyi. te be oraḡla biḡēdik böle. demir
47 ḡaŧırsın. yuvāsın yuvanı böle tepe gibi ŧu aḡaḡ gibi yuvāsın o yuvanları böle dolar o
48 bizim tāḡlanın baŧı. evel dövme makinelē vādı onlar gelir. buydayı buriya atıŧın
49 harmanı buriya aḡtır. senin yuḡun bitti ona geḡer onun yoḡu bitti ona geḡer ama ŧindi
50 öyle yok. ŧimdi düz yere oḡlan ekiyere onū da döverbiḡer gelip orda halledivereyi
51 hayde baḡalım iŧte. ḡapa. onu ekin biḡekey elini oraḡ kesmesin deye ellik. benim te
52 orlāda vādır ama kim bilir nērlēde. ŧimdi yok ŧimdi ḡullanmeyiz gene iŧte. ŧindi evel
53 ki ŧeyle āntıḡaya geḡeyi ya onlarī saḡliyez saḡliyez.

54

55 ÇİÇEK YETİŧTİRİCİLİḡİ

56 benimde evel çoktu dörd beŧ ŧey ḡaldı te orda. onlar da hep su isteyiler hizmet isteyiler.
57 ben, bi ikimiz bu, bu da rahatsız. bende, baŧka bi yerimde yok dizlerim rahatsız. sūnete
58 gittim. zor gittim geldim. öyle hoŧaf bi ŧey çok olmaz. zate salḡa çok yapāyelē ŧimdi
59 böyle beberden, domatisten. böyle makinede vā bu baḡḡalda ḡekiyez salḡayı. yapāyelē
60 domatisten iŧte. dā domatis al sā çiḡekle. bizim soḡuḡ oleyi, geḡ oleyi, soḡuḡ geḡ ḡaleyi
61 bizim. kendimize ḡadar yapeyēz. bunun ābisinin hanımı çok yapıp sateyē. onlar genḡ

62 dā bizden. ̄ çok ekeyelē emme yiycek yerimize ̄ada. iki kişiyiz biz zate. işte bende
63 bu sobada yapeyem işte. orda soba var. ekmek yapmaĝa yazın sıcaklarda yakiyez işte
64 ori. yoĝriyez hamurdan. yapiyez işte. burda da ̄yle fırına atan var ama ben bır tepsim
65 var ̄yle, bakır tepsiyle yapiyem. yuvālak. yemek yirke ̄ullanmayez de yemekleri
66 yaparken ̄ullaniyez. ̄ıkarıyez tepsiden sariyez onu ̄abī yumuŝasın diye işte. soĝudu
67 mu ordan kesip yirsin işte ̄yle.

68

69 ̄EYİZ

70 evel ki ̄eyizlē yok şindi. evel b̄le ̄evre dērdik. d̄rt k̄ŝesi işli, pullu mullu bi ŝelē.
71 oyalar. şindi ̄yle yok. kızıların ellerinde birer telefon. ̄eyizleride o ̄imenleri de o hazır
72 alıvariylē. t̄lbentler vādı canım onlar vādı da. ̄yle (...) patik ̄oreriz (...) evel ̄orapta
73 ̄r̄l̄rd̄ de şimdi ̄orap giyen yok pek. ̄alın ̄orap. o zamanlā ȳnden yapılrđ. şimdi
74 ȳn, hazır ipten yapan ̄yle model olsun deye yapan yapeye gene ̄orapta. vā başka
75 renkler ̄oyēsın ńst̄ne ̄r̄rkende ̄oyēsın nakıŝ ̄yle ńst̄ne yapēsın. ̄eŝit ̄eŝit. o
76 zamanla vādı tabi. deĝiŝik bi ŝēler vādı. şimdiki gibi d̄l. ̄urdele taķınırsın. ̄yle. evel.
77 şimdi kızların saĉları bile yok. pe. . bu 'arķalara pel̄k ̄r̄le aŝaĝa ̄adar. ̄urdele
78 taķadılā ̄eşit ̄eşit. yok biz. ̄erkes kendi yapā. anca b̄lē sıkışırsan d̄ĝ̄n haftası gelir
79 bi şe. yetiŝtiremezsin. bi ̄omŝuya yap dersin yapā. herkes kendi yapabildiĝi ̄adar ne
80 yapabiliŝe onu da yapar. gelinliĝim evel gizli dallı dēdik, kendinden ̄iĉekleri olurdu
81 ̄le. ̄ benim anam ̄okĉası dikēdi b̄le işte. beyaz gene. bol dikērdi b̄yle. gene fiŝtan
82 gibi işte aŝaĝa ̄adar beyaz gene olur. b̄yle ĝirepe ̄rtēdik. ĝirep. başımızı ̄rtēdik.
83 gelinin başını ̄rtērdilē. bi yeşil bi kırmızı. he he şimdi ̄yle. 'ama evel ki ĝirep onlā
84 şimdi t̄lbenti ̄rt̄vereyi şimdi ēvel ki ĝireplē tā deĝiŝik olu. rānk olarak da mavisini
85 vādı, sarısı vādı, yeŝili vādı meselā ̄er t̄rl̄s̄ vādı. yoktu kenālāında o iĝne oyası gibi
86 oyalar vardı ama hazır iĝne oyası gibi oya vādı. he he makine makine yapmalan
87 makine yapmalandan ĝireplēde.

88

89 EVLİLİK

90 e biz zate bi k̄ȳn insanı be birbirimizi bileyez. bi k̄ȳn insanı ḡrmeĝe gerek yok. hē
91 geldiler. ne bilem ben geĉmiŝ ḡn şimdi. o zamanlar kızlar girmezdi ki ayıptı. şindi ̄le
92 kızlar ̄ay ḡt̄reye bilmem ne ḡt̄reye. telefona ̄ekēyle ya şeyi yapeyle. sorayle. hē
93 işte. ̄yle bēn zate k̄c̄kt̄m be ya ̄m beş yaşında, onaltı yaşında evlendiĝimiS. hayır
94 hayır ben geldimde gitti. o gittim mi yirmi ḡn sora kızım oldu. o zamanlar k̄c̄k

95 evleneysi, küçük. şimdi yirmi yaşında. . ama şimdi ayrı o zaman bi odanın içine gelin
96 kaynana yanında olurdu. bi odanın içine bî kaynana, te böyle bi eski kilim dokuması
97 al sana bi gelin. şimdi öyle değil her takım oleye gene ayrı oleye. çocukların işi olmadan
98 askeri olmadan evlenmeyile. çocuklā da evlenmeyi kızlāda. kaynanayam genç ölmüşlē
99 de amcasının yanında durdum ben iki üç sene bu askerdeyke. amcası öldü mü burdan
100 annesi vārdı yalnız onun yanına gāldim. ananesinin yerlerinde de oldum. e heralde zor.
101 paran yok pulun yok çocuğunlan. hep kendi anamı bi şey lāzım olsun kendi anana
102 dērsin kime ne diyen. o da köy içinden. gidēdik gidēdik. maması biter. o zaman hazır
103 bez de yoktu çocuklara 'eski şeylerden donla. . yırtıp yırtıp yapādık. hē su yok. şimdi
104 rātımız iyi canım allā şükür. hazır bez. hazır bez olmasa da sular çok bē. makine. .
105 makineler yıkāyi.

106

107 ÇOCUKLAR

108 üş tane. iki kız hē. biri kızımpaşada evli. birī tütün çiftliğinde izmit tutun çiftliğinde
109 çocuk da uzakta bandırmada. bu taraf biraz sofudu onlā pek burda ne yaptıysak onlar
110 kendileri sāde mevlüt yapıvādılar. bu yanķının burda kına gecesi oldu onlā aldı.
111 salonda yaptılar işte. yok o zamanlā gene böle çoça kāryolanın üstünde dāntelden ipten
112 örülēdi. şimdi deyile bana. masa örtüsü meselā on iki kişilik. masa örtüsü. heP tıĝla heP
113 tıĝla. bi tene diyeler boş tutmazdın diyelē bana. salaķmışık diyem bende salaķmışık
114 diyērem. şimdi olsa hazırla... onu da gençlikte... yā öyle şēler başķa. ben de bi şey
115 kalmadı daĝıttım gitti. çevre mevre bi ki şey vā ama sandıķlāda onlāda.

116

117 İPEK BÖCEKÇİLİĝİ

118 kızadan dēdik. kıza. hani böcek olupta kıza yapeye ya. onlādan işlemeli onla. ipek
119 böceĝē evel kızayı sündürüsün, sündürüsün ip gibi yapāsın onlada işlenirdi onlar ipten
120 dīl. he he ipekten. şey ipēĝenden işte ipek böcē evel olurdu ya be tırtıl gibi onlā dut
121 yapraĝa yirler. şeye yirler onlādan. burlāda da evel bakılırdı. ipek böceĝē. burlada da
122 şey vā. ben bile bileyem evdeyken böle dut dallarında (...) çıkarlar onlar tırtır gibi
123 yirler kıza yapādılar. sonra toplayıp onları boyādılar renk renk. heh sıcak suda boyāsın
124 renk olarak pembe, yeşil nası istersen. öyle. işlenirdi. çevre şimdi yok onlādan.

125

126 DÜĝÜN

127 gitti gitti. yaptık ona da burda bis o oğul bahçesinde yaptık. kıs kızda bigalı gelin. ona
128 orda salonda yaptılā. iki yerde yaptık. biz burda yaptık. érkeğā çiz olarak bi yatağ
129 yorgan yapāsın biraz işte bi dā mobilyası altını bileziğni öyle biz başka bi şey
130 yapmayız. ānattık işte be canım. çevreler anladıyez ya. e çocuğa deyo o. çocuğa çiz
131 yapılır mı şimdi. e onu da söledim belki şey yaptı mı. çevre yapādık ya evelem dört
132 köşesi işlemeli. kızadan işledik ya onları. çociği askerde ölmüş onun gelinde gitmiş
133 çocuğu yokmuş onun çizini geri isteyī. çizi getirdiği gibi çiz duru mu. dālmış
134 dökülmüşdür ne olacak.

135

136 ASKER EĞLENTİSİ

137 biz yapmadıkta yapēyelē şimdi biz yapmadık. çocuklā yapeyi gençlē yapeyi şimdi
138 asker eğlencesi. sāzlı saz tutayilē kendi aralarında para toplayıp, saz tutayilē oynayilē
139 işte nābiceklē. öyle bişeylē yapayilē. geçen sene burdan çocuk genç evlendi o çocuğu
140 şu kadar büyümüş ona bile asker elbisesi giydirmişlē dedilē şey yapmışlar.

141

142 SÜNNET EĞLENTİSİ

143 biz yapmadık öylē. favrikada çalışırdı favrika kestirey dedi. o orda favrikada götürdük
144 orda kestirdik. evde bī ufağ bi mevlit gibi bi şey yaptık o kadar. o kadar bişey yaptık
145 işte. ö_zāman pilav yoktu. gogelta şeker olurdu. ō yaptırdık o kadar işte. böyle kağda
146 gogelta deyilē. öyle şimdi. bēbek mevlüdü olsa pilavlı oluye, sūnet mevlüdü olsa hep
147 pilavlı şimdi yapıyele.

148

149 BEBEK MEVLİDİ

150 yaptık ye kızlara yaptık. ben kendime yapmadım da kızlara çocuklara yaptık. ben kendi
151 kızlarımıza yapmadık. torunlara yaptık torunlara. öyle işte. yapıyez. e koyeyle
152 sehpanın üstüne bi şey içen içeyi şeye sifa deye. giyelē canım dantel elbise örtüneyele
153 giyelē. amileykenden çocuğa giydereyle bi şeyle ufacığ ufacığ şeylere nası yapeyler o
154 takımları bilmem.

155

156 KIRKLAMA

157 banyo suyuna işte kırk kaşık yapeyler böyle elinle mi atıye kırk suyunu atıyo işte
158 kırklama oluyo, tuzlu su, tuz atıyeler, tuzlu suyla yıkayler ama çok tutmayler gene
159 yağar vücudunu deye işte kōğ. . sözde öyle tuz atmasan vücudu kōğamış bazı īsanların

160 teni  ok y ya tuzu atmassan  ok mıŐ s zde. v  amcasından, bu dedesinden, bu
161 amcasından mesel  at la. h  at kende s ylel  işte.  oca arı lafi onlar hepsi be y .

162

163 D Ğ N OYUNLARI

164 yok bizde de aynı işte. h  sazlı, pek davul  almadı (...). davul g ldimi sade  ocuklar
165 oynaye kızlar oynayamiyere Şimdi hep s zlı d ğ nler.  arıŐık oynayile  arıŐık.

166

167 AD KOYMA

168 benim  ocuklarımın adını hep benim anam  oydi b   arıŐmadı. o  arıŐmadı. y  başkası
169 hoca.

170

171  OCUK OYUNLARI

172 t . soreysinsen. evel televizyon mu v dı telefon mu v dı. tosl dan bostancık yaparız
173 deriz birisi gelir ayağnı bi vuru bi de yol  st nde evel Şindiki gibi asfalt nede. toz her
174 taraf tos. kızandin mi b le  bek  bek yaparız  bek  bek yaparız. birisi gelir ayağnı bi
175 vuru bi bađrıŐ. h . (...) tozl la.

176

177

178 RAMAZAN HAZIRLIğI

179 he. yap ye millet. yapıyes. kimi ma arna yapıyez işte. hamır yiyen. yıfka hamırını
180 yapıyele.  uru hamır. biz b yle sobal da pişiriz. he he b reklik. sobada kızartıyez
181 onları biz haşleyiz. b yle yuvayil  onları  a  tane yapabilen yapıye s ra hazır iğşimik,
182 y  i in hazır hamur oldu mu. h   uru hamurdan işte.  yle. yapıyeS. e s tle yımırtayle
183  arıyeS işte acık kesıyez. bu onu seviye. başka zaman hazır ma arnayı yiye ama bu
184 ramazanda yimiyo onu illa onu yiyecek. tatlı yiyecek onu yiyecek. g nde     aŐık. Şimdi
185 de fazla yağlı ya hararet yaptırmıye tok tutuyo hamır işi deye yapıyez işte kendimize
186  ok biz  alabalığımız yok iki kişi biŐe yidiğimiz yok. elle kesiyim ben. bizim bi  omŐu
187 derdi makine getimiŐle  ok kesıye diye eme ben elle kestik onu  ok yapan  alabalığı
188 olan  ok yapan makinasını bulur. ne bulursa onu yir tatlı dedin mi ona. ne bulursa
189 tatlısız. 'helva, hij bi Şe bulamazsa gidip helva alır işte. dedim ya ne bulursa tatlı. ille
190 yiyecek o yemeğen arkasına

191

192 CENAZE

193 yapılmaya artık. öyle âdetimiz yok. 'helva yapmıyes. te yedisinde pilav yapan yapıye
194 yapmayan püsküt dağ(...) işte.

195

196 BAYRAMLAR

197 yapıyez canım baklavā. yapıyez. benim kâzımpaşalı dāmat hazır istemez ille. hē
198 yapıyez. kendimize kadā yapar Piş̄z. haşlaması işte haşlamasī biraz sade yapması
199 oldiynin, pişirmesine de iş var, haşlamasında da iş var. unlar çıtır çıtır şey (...) çıtır
200 çıtır olcağ ölē, yumışacık olmasını sevmeyilē, sevmeyilē. hē. işte otur şey bazı
201 düşmüyor ama bēyeny ille istey_o. kalan deyem siz yapıp da getircēniz bana diyem
202 bende. üşeniyeriz ki ana diye.

203

204 HACI

205 hacıya gittik de umreye gidemedik. ō baya oluyo biz gideli on on beş sene oliyē. o
206 zaman iyidik iyi geçti. diyer pazertesi günü hacı arkadaşlarım gelecek. görüşüyez,
207 toplāşiyeler baraber. hayır hayır. kimsi gölcükte, kimīsi balabanda, kimsi derincede,
208 birisi izmitte. yedi kararı bi odada, yedi adam bi odada yattık biz şimdi hep birbirimize
209 senede bi kere de iki kere de olsa gideye. e benim burası kış oliyere, kış bitti ramazan
210 girdi ramazan bitti dedim ācık bi kaç gün işlerim vā dedim. çapam vā, acık fasıle,
211 karpuz ekiyim, acık kabağ ekTim. beyas kabağ öyle. ona kazımı çağarcam dedim. e bi
212 de yaşlık biter, bir hafta yaşlık çok uzun. nasib olsa yarın değil ōbür gün pazartesi
213 geleklē bakalım. telefonla. yemek olarak mı? hiç bi şey almadık biz biiç çamaşırı iki,
214 üç kat çamaşır o kadar. o zamanlā yemekli yeni çıktıydı şimdi her yemekli de bu geldi
215 sorulāmış orda kayıt şey de yemekli mi yemeksiz mi ona göre para alÇıkla herkes
216 yemekli yazlıye dedi. bende yemekli vay dedim orasının yemekleri hiç yinmezmiş
217 dedim. nabarız dedim. o gene burdan gidiye ahçılā, hē yaptılā yidik. ō çok rahat oldu.
218 bi de diyem orda yemek yapıp yisek hiç biş ey yapamiyecz. mutfakları tutup bizim
219 şeye kadar o çikecek de sen gircen de yemek yapacan da. öyle yemekli paraysa para
220 çok rahat. hayır be her şeyi, hiç götürmü. . hiç götürmü. . çok (...) temizlele ama her
221 yeri. hiş sanmam, hiş sanmam. onlar o satıcıları vā ya soğaklā da bizim seyya. . satan
222 mışalvanın üstüne düşmüş parça parça pilav yiyā onlar. şindiki zamandā,
223 peygamberimiz öyle yidiyse o zamanlā yoklukmuş, şimdi her şey var. tu°valetlerine
224 (...) pisliğinden, mecbur girēysin, ō o kābe diyem, bizim burda olsa diyem, nabarlar,
225 bi kābem dolanıp temiz tutaylē canım. hē bi onu tutayle temiz.

226 geldi, geldi. gelenimis çok, böyle uğurlamamıS çok k̄abaralık olur. köy birbirini tanıye
227 ya herkes. herkez gelir yani duyabilen öle, şimdi işte vakıtsız sırada gidiyo bazıları ona
228 pek gece gidiyelē, sabaya karşı gidiyeler, ö_zâman pek uyğundan kalkıpta gitmeğē
229 canım istemē. ama öyle bazı şimdi yatsıyı kılēysun meselā burdan yatsıyı kıldın mı
230 çıkılcağ, o zaman köyce gibi gelinir orāya. genç, on üç sene mi, on dört sene mi baya
231 on beş seneye yaklaşēy. şindī gidemem. yapamam. işte diyem ya bugün sūnete gittik
232 ama arabadan indim şōle birazcık Ta bizim bi akrabā var ona kadar zor_erdim. onların
233 arabasına gittik salona ben yürüleg gidemem, gidemiyim. ev yanlarında geziyorum
234 ama hep sopa elimde. hē köyümüs tepede, baksana soğukmuş yeysē_yan_akşamları

235

236 KIŞ

237 kış çok oldu da bu kış o kadar olmadı. ō yaniye içerde de kurulu sobamıs. kaldırmıyom
238 ben zate duriye içerde. 'bān oda büyük nabēm, nere götürem ağır pide var demirdöğüm
239 dırsan sobalarından kim kaldırecek onu. hayır hayır böyle teneke dil. yazlık bile yazdım
240 ben. burda iyi oliye kışın süt mısır oldu mu, süt mısır pişireysin, salça kavureysin.
241 ehkmek çok sıcakta oldumu içerde yanmiye soba souğ. hazır da aliyez ekmek_ama
242 sırasında yapıyeS. süT pişireysin meselā, fasu°le pişiricen. yok yok bizi, evel vādı da
243 şimdi yapamiyeS. koyun yoktu da yiri hayvan vādı. sattık yapamiyez bu rāhātsıS. tavuğ
244 vā tilkidēden tavuğ durmiye ki güpe gündüz
245 yiyo bāçelikte tilkilē. oluye, oluye ama bu seneler olmiye pek. evel piliçle Tam böle
246 büyür bi gelir hēpsi gider meselāsi çok sıcaklarda bit oluye bit. çok biT. bū bi yeden
247 aliye bi adapazarından karıştırıyez da biraz kümeslerimiz de iyi dilde tāhda da çok bit
248 olu°ye. esasında telden ince telden kuvetli yapıcan da bit olmaması için esas köylü
249 yanında dur satı yımırta al ben o satı yımırtaları bi kaç kere öyle aldık kıre_im yayılıp
250 gidiye sarısı kıre_im yayılıp gidiye. hiç yiyesim yok he he şey_ışte köy yerinde olup
251 da satın yımırta yiyo işte. hele hele de yazın hiç yiyesi yok. kesiyez her senē on tāne
252 yımırta pilici alırdım on tāne et tavuğu alırdım. bōle olurdu. bilmem ben kim kimi rāt
253 bırakmiyi. ē dün gelmiş muzaffer erik topla. . toplāsa dedim gitti de topla dedim bende.
254 ben sığağa dün, dün ki sıcak iyi görēysan az sıcak yoktu. bugün serin. yer vā da
255 yapmağa İsan yok, bureye hepsi işte. findıklā vā da ceviz bi kaç kök cevizimiz va iki
256 kere ilaç atTık, gene de ballama olmuş böle cāvız. bakiye bakiye dāmat bakiye. kabınla
257 kabınla tāladan toplādin gibi. yeşil kabınla kabınla. acık be yimeğē kadar işte ō. tütün
258 vādı ben bileyim evde anamın derman yanında kāğat var. bizā sabahleyin onu çiğlikte

259 gidip kırılardı böylē getirilēdi dizēdik onu böle ipe dizēdile böyle 'āyna dēdiler böle
260 tahtalara seridiler onları böle dizgin ben bilēyim. keşke, ben evdeyken yaptığımız, ben
261 bilēyim. tütün. keten işini duyādım da öyle 'kaynak yanna ustalık ketenleri duriye, tā
262 eskiden onları duyādım. onları ben yapmadım tütünü yaptık bilēyim.

263

264 EV YAPIMI

265 çamırdan. bulunmi. beyas çamır şu bizim komşunun evi. . burda da her yerde bulunmi.
266 burda da her yerde yok. o yer var. üşüdüysēz içeri geçelim. bu serin inceysē. dün sıcaktı
267 da bugün serin. dün burları da sıcaktı. sözde bugün de yağışlı dedi ama. allahın bilcē
268 iş.

269

270 FINDIK

271 aşa yukarı var bayā var. toplaması, altına döküldü mü kolay oleyeda.

272

273 SOHBET

274 evel ki ĩsanlar çok çileli yaşamış be yā. dün sıcaktı da bugün iyi bugün. nabalım işte
275 ömrümüz geçmiş. büyüklerimizden de ĩsan pek yaşlı da kalmamış köyün içinde. bizim
276 hacı arkadaşları ilk gāldinde ū dedile seni burda kurtlā yiyecek dedile böle. sefte dağdan
277 geleyiz ya. hef yolumuz dağ çık çık çık tepeye e gelmeye baştan bi değişik geleye.
278 soradan alışıye ama şimdi yabancıla doluye bizim de burlara karıştık hiç yoktu. bi kaç
279 senedir.

280

281 DÜĞÜN-KIYAFET

282 sordu sordu. gelinlin nası, gizli dallı dēdik evel ipekli olurdu gene de beyas kendinden
283 gülleri olurdu. benim anam. he_ yerinde vā, her yer. . kumaşın her yerinde vādı onlar
284 öyle. o Kırmızılar onlar tā eskilēden onlā kadife, kadife şey onlar biz onları giymedik
285 ki biz beyaz giydik. beyaz giydikte böyle tüllü dildi. çok eskiden hani şimdi var o kına
286 gecelerinde giyerele çok eskiden öyle giyelēmiş, şimdi kına gecelerinde kiralık alıP
287 giyeler_ onları var onlar gene māğzalarda. ben takmadım. çok eskiden işte ben dedim
288 ya ğirep örtēler iki tāne. kōyden. iki ğirep örteris böle gelin alcī yappağan gelin almağa
289 gelirler, evel böyle alay yapāla şeker atāla, gelinin birinin yüzünü örterler o ğirepi öyle
290 işte öyle. şimdi o ğireplē yok ki. hē öküz arabası. . he he. ĩnce odundan böle kıvrırlar
291 arabanın üstüne, üstüne de o kilimi çullalā oturturlar gelini içine koca güne köyü

292 gezdire. doğuma kilimler normal doğuma. evel odalarımızda hep o hasırları atadık
293 be ya. şimdi hiç pire kimsede yok evel pireden geçilmezdi o 'asırım altı olur bi karış toz.
294 şimdi makinelē 'erkes parke dōřettirdi taş yerler pire olur mu?o hasırların altı toz olur,
295 toprak evin içi toprak zāten he he. ōle denizden gidip benim anam çok yapādı papır.
296 papır deriz biz ona keselē, getirilē he he ęufanlıđ deriz. aynı doğuma gibi demi. he he
297 bōle bōle. geđire geđire yūssūnde onun bi dalı vā uriya onu yerine yerleřtiriye,
298 kaldırıye gene geğiri de gene vuru ōle ōle koca bi hasır yapar evin iğine (...) ōyle işte
299 bŷyŷklerimiz hep ęileli yaşamız biz halimize gŷnde bin kere on kere řŷkŷr et. . evel
300 burlāda da vādı. yāřlılā genellikle giyēdi onlar kışın bōle yŷnden olŷye ya onlar. sāra
301 ablayı deyi be ya. sāra abla babanne oliyi, hacer abla. e yŷnden doğuma oliye be yav
302 te. şimdi onları koycek yer bulamiyez ēvlerde ōyle şeyler atıvarız. kalın tabi onlar bayā
303 dikiş makinesi gibi ya dikiş makinesi gibi ama kuvvetli. tel vādı, tel vādı benim anam,
304 abime aga deyi verēyiz biz, ŷ boy bi bŷyŷk kızlara, bi kŷķk kızlara dŷķnlerimiz
305 şımbıl şımbıl olurdu. şimdi yok ōyle. satın alırdık mađaralā da olurdu. gelinlere bile
306 tađmayilē şimdi. yengen vāsa yengen binē yanına bi kaç kişi binē. e ęay koyyēm bari
307 içer geğem dedim ŷřŷmediniz mi? bağ ellerin bile buz gibi olmuş içer geçelim. içer
308 geçelim diyem ama soķuk bayā. cemiyetlē bitmiye canım ben de yenice geldim
309 cemiyetten. gālsin buyursun canım. ŷ senin işin uzun sŷrcek o zaman. ben sandiķi
310 açtı ō bi kaç ęevrem var ama şimdi yŷklŷk yuķulu ŷstŷnde uzun iş ęıkarım
311 onları gōřerim. şe deriz. elliķim de vādı durudu benim ekin biķmē elliķim vādı bōyle
312 ama var. benim vādı. o da ātıķı iş yapiye gōlberi gişeleri gōlsŷs alıp gōtŷriye burdan.
313 bi bavul vādı alıp gōtŷriye onu.

314

315 PEKMEZ

316 bŷyŷk te ōda kŷp vā evel zaman pekmez kōnurdu bōle iğerine kŷp. onu da gōtŷrcēmiř.
317 yapiyez da evel çok olurdu da şimdi pek ŷřeniye millet 'ne elma, ayva her şeyden ne
318 olursa. pancardan da evel ekēdim, yapādım da şimdi yapamıyorum. kızı alıvarıyo ordan
319 bana bi gŷn bōyle şey hazırcı olduķ. yapiyez, yaptım mı kendim pekmezim gŷzel oliye.
320 ben şu elmalādan geçen sene yaptıydım kaç sene oldu? şeyi amasya elması onlar işte.
321 hē ama tā bunun dedeleri mi dikti dedesinin dedesi mi 'bi kōk kaldı heP kartliye ęŷrŷdŷ
322 şey ediye kŷriye o kağar çok yŷksek toplanılmıye ki altına dŷřenni alıp yiyez işte
323 burda. ya bōyle mısāfiri hic bi şey olmadı.

Metin: 3

Kaynak kişi: Ayşe Őeremet, 78 yaşında, İlkokul

Derleme yeri:Ev

1 gelin yavrum gelin. gelin buyrun içeri. te oriya. geçin yavrım buriya. görüşelim,
2 konuřalım. hay allā razı ossun. minderi dūs koy yavrım köy da otur üssüne. minderin
3 üssüne otur. he öyle he. iyyim yavrım. sen de şunları alı vā yavrım bunna namazlık
4 minder. ta_ oriya oturuverin yāvrum hadi. hadi hoşgeldiniz baalım. hadi şöyle
5 görüşelim. alla hümme sälla seyidina ve nebina muhammet. alla hümme salla seyidina
6 ve nebina. . . . alla hümme sälla seyidina ve nebinā. ben otuşum yavrım. ta oriyā oturēm
7 da sizi görem. te oraya otureyım da sizi göreyim dur. indi oraya otursam yüzünüzü
8 görmeycem burāya oturayım da yüzünüzü göreyim. hadi hoşgeldiniz baalım gene.
9 nerdeydiniz, ben iyi be yāvrum. siz nabeysiniz? geçen gün gelmişiniz bana ta_ oraya
10 sevime kadar gideyim yavrum. en uzak mahallem orası. heb gündüz burda yatmak,
11 oturmak boşa ıkmeyēre. ācık diğişiklik ōsun, sopalāmi kākā kākā ona kadā ıkeyem
12 ondan ařřā ineyērim a bi de gāldim kapıda bi poşetim vā asılı. ah haykırdım bunlara
13 sordum kimi gāldi bana dedim. unnā seni tavsiye ettiler, sizi bilemediler. andan sōra.
14 ben bunu bilemiyōm bu kim be yāvrum. kimin nes_ sen be yāvrum.

15

16 DÜĞÜNLER-YEMEKLER

17 hē. be yāvrum düğünlerümüz, dēreklerümüz sazlı, pilavlı öyle ya fatme. kendimizde
18 ba yavrum bildiğın gibi işte yemeklerimiz. mor pātlıcan doğrarıs, suğın doğrarıs öyle
19 ya. ben beber doğrarım bi domatiz doğrarım kavurum içine as su koyarım, kısık ateşte
20 pişirim öyle yerim ba yāvru yemeklerimiz o kuru fasıle pişiriz, nohut pişiriz yā dōkeriz
21 üstüne. kırmızı beber salça kıyarıs ya. sor ba yavrum.

22

23 HAC

24 ismim yavrım. ayşe soyadım şeremet, ayşe şeremet. yavrım yetmiş yedi biti. . yetmiş
25 sekize adım te şindi ya. yapmadım yavrüm. nasīb olmadı yavrum olsun. ba yavrum
26 elden dūřtüm ayaktan dūřtüm. önümden giden yok, arğamdan gelen yok. vakıt yok ba
27 yavrüm. kuvet. yavrüm buracığta okuyērim, buracığta kılıyērim, oraya yollayım allā

28 abul etsin yle yavrm. all abul etsin. yedi tane hatim oudum yavrm alla abul
29 etsin. onları giden mreye haclarnla, hep peygamberimize ediye ettim, yolladm
30 yavrm. o ada yete iki kere sga deyim ouyupta gidenleri yollaybilsem deyim on_
31 hatim yap deyim yle ya. o da bana yetere fatmcm. kim. h. ha Şimdi haciya
32 gitekler. hayır ba yavrum yarmm yok. yenden baŐliycam, yenden ouycam mesel.
33 ilde ne olcek iş mi. bu sene hac yok bileyem ben. ban azze kiminle gidiye iyi_alla
34 abul etsin ban, ban. ha o kirazoullarndeymiŐ tamam. iyi_alla abul etsin. t ne
35 sorcan be yavrm sor baalm.

36

37 GNLK İŞLER

38 yavrm evdeyim genelde nabaym ba yavrum. işte namazm kliyrim. uranlarm
39 ouyem yavrum, tespih ekiyerim biraz bildiklerimi, bildiklerimi hele bi saat tespih
40 ekiyem all abul etsin. o da yeter yle ya. ammeyi ouyrim ondan sonra
41 aralarndan tebarekeyi ouyrim, (...) ouyrim. andan sonra lmŐlerime
42 baaŐlayrim. o da bana yeteye ba yavrum. qlen kl, ikinTi kl, saba namaz, avşam,
43 yats tamam. bi d yatiyem ba yavrum. kalkyrim, gene namazlarm kliyem işte te
44 ble tesfih ediyrim andan qlen yar kldm bende tesfih ekdim. t nabeyim be
45 yavrum. bi Şey yapmyom işte. yle ourdum yavrum. bu sene ok souqlar oldu. o
46 yevde ben mi yem mi bilemiyerim de gozlgm olsa yazy seemiyerim de burda
47 oudunn burda aŐa ouliyinnn aeyem Şunda mallede kimsecik yok bizim. du
48 baam h kimsecik yok bizim mllede anne. ta burda bi omŐum va o da tlada yatmŐ
49 oyunlarnna adir omşu mllede burda da zm arda va. omşu yok ki yavrum
50 mllemde. bi orda v bi yaşlı bi de ben yaşlı bu adar fatmeciim. yah bu adar.

51

52 GC

53 burda dodum yavrum. yavrm. burgaryadan galb yle ya. bulgar mcr ya bis.
54 burgaryadan gelmişler yavrum. ananem benim, ananem ta bu ad kcckmŐ.
55 bur'da ameŐe gevuru vmiŐ, eŐmeŐe, eşme gevuru vmiŐ, onl burdan bi aacalmiŐ
56 bi aamak yapacalemiŐ ama Şimdi benim anem de anam bu adack_almŐta gevr
57 aacamt korusuna derel inmişler de evel, bomba yokmuş galb ya. ordan aqlayan
58 zanlı arları istemezmiŐ tekil, zanlarn sesine gevr bizi bulcek derlikte diya o
59 ad biliyem yavrum. hem ananem o yandan gelme hem dedemde, babamn babas
60 da o yandan gelme bir burlda domuŐuk ninem burlda domuŐuk.

61

62 AİLE

63 aylede benim bir irfan çocuğum var. vayide gelinim var. işte torunlarım büşra, ayten,
64 muammet, hatice torunlarım. haticemin de vā iki çocuğu biri üveyis biri ömer andan
65 sora. yavrım şimdi iki çocuğum var biri de burda ibrahim oğlum var. filiz gelinim var
66 andan sora biri ecrin biri çağla kızlarının adı yavrım bir yavrım tā vādı benim ortanca
67 oğlum. yap ta oğan bi kāt ver bana. ƙopā da at. ta oraya ƙoyuvariyām ben de bi ƙopā
68 da elden ele veriver bana. sümüğüm var gibi geleyi yok ama. te böyle huyum, tabiyatım
69 benim. andan sora esriyu vā yavrım bi ortanca çocuğum vādı. otuz bir yaşında o
70 depreme öldü yavrım.

71

72 DEPREM

73 gelinimi dün avşam üryamda görüyem yavrım. biri gelinimdi biri oğlum otuz bire
74 yaşındaydiler. yavricum avşamlayın ben_onlāla otūdum ta oraya sekmene de telefon
75 ettim_onlara. oğlum nabeysınıs, iyyiz anje. işte baƙƙaldayım oturuyerim. āşe nabeyē
76 o da evde o da gelceg baƙƙala. bi pazar geldi oğlum buriya da düğüne diğerişi pazar
77 gene gelcēdi. hūriyenin düğünü vādı hūriyenin düğününe yavrım diğerişi pazara
78 vāmadı yavrularım. şimdi yāvrum mērdivenlikten yukarı çıkıyēre biraz helva almış
79 çekirdek almış, biz de oturuyez balƙonda, yukāki balƙonda düğün, kimine helva
80 tutālağ oğlum dişlerim yok ben helva yiyemem dedim. yengene ve de vādinen evde
81 yerim dedim, oğluma ben öyle söyledim ama oğlum saçlarını şōle arƙaya yapmışta
82 sāndım ki aşāda düğün halkı benim oğluma baƙıye yep öyle güzel gözüktü oğlum bana.
83 kendi de işi rāttı. orda baƙƙal çalıştırydı şışmanladıydi yavrım, sulu yemek yapıyom
84 ananje şışmanlamasın sandalyeye oturamaz diye dēdi gelinim de gelinim dēdi ki anje
85 allah bizi rıdvanla ayırmasın, biz ölürsek beraber ölelim dēdi, nē böyle diyo bu bilmem
86 dēdim araba ƙazası mı yapacak bunlar acaba dēdim. araba ƙazası yapēydiler yavrım.
87 ah yavrūm dikƙat edemediniz de girdiniz araba altına şarptınız diyecēdim. yavrım gece
88 depreme öldüler. āşamleyin ƙonuştuk gecenin saat üçünde yavrucuğlarım ölmüş. ben
89 telefon ediyerim ediyerim telefona baƙan yok. ben büyüklerimden ƙorƙuyerim.
90 büyüklerin burda yataƙları va, burda böyle gardolap gibi büyük şe le bunla. ā deyrim
91 bunlar böyle yattı dērim ƙızanlarıma, altında ƙalırlar ölürler deyim ben. ben öyle diyem
92 yavrım ama ta_o yanlıdan gevurlarđa çalışırılmış ev sahıbesi mutahite vēmış işte öyle
93 evi yaptırmış. o yev öyle üç katlıydı atı dükƙan, orta yerinde benim oğlanlar tā üstünde

94 bi at dā vādı ift dayreydi bi de öyle. bu yanda da vādı o yanda da vādı yavrum isan.
95 andan sora yavrum gecenin saat nde yavrularım saat on_ ikide birilerininle
96 onuşmuşlā. zekiye vā ora fatmanın zekiye gelin öyle ya. o yanlāda zeki yengē
97 yavrım onların bebekleri de olmadı. beş altı sene andan sora bi bebē mēra edēlēdi.
98 sora bi ĩsan benim gibi yaşılı bi isanın kedileri vāmiş. o ĩsan oraya gc etti onla baalın
99 yanına yukadeydiler. baalın yanına baal yakın olsun diye oraya gc tler aşıā.
100 asfat vā ne asfat be vız vız vız arabalā o arabalādan orularına oraya_ ev kiralandılar
101 ki atılā meselā azadan araba azālarından. o ĩsan yakın omşu vāmiş ge yavrum
102 demiş ben sana bakım demiş. yavrum demiş senin demiş rayimin düşük demiş. ben
103 onu aldırım balarım hēm hamile alırısın demiş o isan ona. aldıriye balıyere.
104 yāvrum j gün yatar ks_ st tepişmeden deye benim yavrum gelinim bej
105 gün yatıyēre. irayim yerine geliyere benim gelinim hamile alıy işe ba. olmaz ya bebē
106 dotorlara giT giT dotorlardan fayda yok ocaarından yardım görür, fayda görmüş
107 yavrularım. hāmile aliye benim yavrum,  aylık hamile olmuş. bana da gelcēmişte
108 pazar günü annē torunun geliye yolda diyecēmişti bana da babanne ben ondan sora
109 yavrucum nasīb olmadı gelmek, görmek, onuşmak. Öldükten sora öğrendik hamile
110 olduunu kendi taraflarına anasına slemiş. yavrum ikisi birden, ev yıkılı vādı.
111 yavrucum sāde benimkilē dil. burdan benimkilē öyle ya fatme. o yanda ok ölenler
112 oldu gölcük taraflarında, o taraflarda yavrum ok ölenler oldu. yavrucm o deprem
113 dildi ki bā yavrum ıyametti o. ıyametti o yavrum. a yavrım evle yattı alktı yattı
114 alktı. ha_ āşama bizde lcez ha yarın sabā bizde lcez diye diye bugüne allā şükür
115 geldik yavrum. cenāballah ayribali gstemesin. o zaman st atTa yatTımnin. bi
116 omşu vādı her_ afşam gelirdi. burda beni rahat. . annadırdık meselā ama sēlime teyze
117 vādı ta burda benim gibi yaşılı. o gezcek yer arar ben de o gün tālaya gittim de süT
118 misir getīdim aba getirdim, domatiz getirdim. iki kere gittim tālayada yruqtum elle
119 getirdim ya yruqtum ok yorgunum. ālt ata otursam sivri sinekler yir dedim. bu_
120 aşam st ata ıkayım da orda yatem be dedim ilē defa s atta yatTım fatmecim. ā
121 yarabim bi uyandım bi gürültüyle ev bi şouk ama şimşek şo, le şimşek şo ah
122 mubarek başılayı başılayı vēdi. git öte gel beri ble ble yavrum allah gari göstermesin
123 ama yavricim. otus senede bir oluyēre. alınızda bulunsun. otus senede bir bu iş ble
124 oluyēre. bi otus sene öncesi olduydu. adapazarı battıydı. benim yavrum ondan bi sene
125 sonra dodu rıdvan yavrum. ba otuz bir senede otuz bir yaşıında benim yavrularım da
126 gitti ama ıyametti o yavrum. Öyle deprem mi olur ok ıyametti. yıkılmadı

127 dökülmedik yerler kalmadı öyle ya. ba yavrum gene uyyēriz de, gülüyēriz de
128 uyumadan da olmiyer yimeden de olmadı yavrum. ölenleyle ölünmiye. ya, bugün
129 ağlayēsın iki gün ağlayēsın azcık yesin susa yēsın. hepsi (...) yāvrum. bu yevdeydik
130 yavrum bu yevdeydim yalnızdım üstelik. üstelik yalnızdım. vefāt etti yavrum. dede
131 öleli, elli yaşında öldü dede de. ha erken öldü yavrum. o erken öldü ba yavrum. evel bu
132 çatıyı kaç senede yaptık bu çatıyı böle. askerden geldi kara kuvvetinnen, motor yok
133 şindiki gibi arabalā yok. andan sora bu çatıyı zor yaptık. dur dam yapalım dur samanlık
134 yapalım dur çocuklā da yetiştı sora. birini everdik, ikisini evermişik öldü dede. ikisi de
135 yer kıldı. allā da onların nasībini vēdi evlendile yavrucum. hayād böyle geçti. evel
136 hayvan bakadık samanlıkta damda yavrum. o zaman gücümüz kuvvetimiz vāmış ama
137 o zaman görgü yok yavrum. böle ümre, hacı görgüsü öyle ya fatme. şindi çok gidenler,
138 şindi çok görgü. uçaklā gidiye meselā arabalar gidiye allah kabul etsin allah gidenlerle
139 bir etsin yavrum.

140

141 TARLA İŞLERİ

142 çalışırdım be yāvrum ekerdik ba yavrum. ba yavrum neler ekicez misir ekēdik, buyday
143 ekēdik. misir kazādık bir ay yavrum. om bej gün belleme yaparız, om bej gün ikileme
144 yaparız bir ay misir kazarız. misir kazmaK bitē haydi bakalım ekin tālamız oluy. . ekin
145 biçmē. hāydi bir on bej günde ekin biçeris. fatmecīm nē a gidiyosun fatmecīm ya. öyle
146 mi yavrucum. öyle mi yavrum hadi allā kavuştursun yavrucim. gel görüşelim hadi bi
147 tā ta. allah razı olsun fatmem. demek sen getirdin bana. buldum yavrum asılı.
148 zemezmini buldum, hurmalarını buldum. dolaba koydum. tesbiyi şeyde koymuşun
149 āzcık (...) allā razı olsun. bi de tülbent koymuşun allā razı olsun yavrum. ben
150 gidivēdim de o yana bi dahayı körfeze oğluma. hē bi dā ben mart ayında geldim. hadi
151 fatmecīm sağ ol. allah kavuştursun yavrum hade. allah kavuştursun. selam söyle
152 ibrahime de oğluna da. hadi. yavrum böle. kendi ektiğimizi kendi diktiğimizi yirdik ba
153 yavrum. harman döveris. hambarlar doldu, sitiz oldu para yok ama çit, ambar dolu ya.
154 üğdürdük dermenlēde yirdik, yapādık, yirdik. suyu omuzla getirisin. ışıkları şöyle birē
155 ışık. böle küçük gazımız olur böle yaçarız onu. ē işte öyle yaşadık bugüne geldik. iyi
156 günleri yaşıyez yavrum alla tā iyi etsin öyle ya allā tā iyi etsin. bugünümüzü cenaballā
157 aratmasın. çok iyi gün yaşırlā çokluk bolluk. evel yokluktu. ne zaman domatis çıkarsa
158 o zaman yirsin, ne zaman beberin, şalatan çıkarsa o zaman. şindi nabeyēris? kışın eşik
159 olmiye bi şe, her şeyle bol. allā şükür ya.

160

161 MECİ

162 kadınlāla be yavrum tabi. ō ben yirmi gūn birinci çapaya gittim. ben omşuya giderim.
163 misirlē, bir ellej değdik ona biS giderim. omşulā da bana gelir. benim misiri azarıS.
164 yirmi gūn ben birili omşuya gidedim, omşular da bana bi gūn gelirler benimkini
165 azādık. o yeni yetiştigimizde be yavrum. bis tūrkū sōyleris milleT oynar. sōylēdik be
166 yavrum. tūrkū sōylēdik. he he vādı vādı. o gūne geldik yavrum ya. biS alādık millet 
167 oynādı ama bizim sesimiz iyi uyādı üç aradaş, biz alādık tūrkū. ulan biz oynaycez
168 ama bize tūrkū alan yok ya.

169

170 TARHANA

171 tabi be yavrum. hala, halā yapıyez taranayı be yavrum. ekmek pişirīdik o zaman ekmek
172 hamurundan ĩğşi hamır bıraktırdık ekşi hamır. o yekşi hamırdan hamır atādık. un 
173 elēdik, su oyāsın. sūT, yout oyāsın tarananın da içine, baĥarat oyāsın. yuğurūsun.
174 abarı. abardinen biraz tuz atādık içine. tuzla yuğruz, yuğruz tarnayı. gene abarı o,
175 gene biraz tuz atādım. taranayı tuzlu yapādım. pişirīke suyuna tuz atmazdım. 'ne, o
176 tarāna tuzlu olursa bozulmazdı yavrum. tuzu az olursa o zaman kūf yapādı o tuz. onu
177 bozmazdı ya.

178

179 GİYİM

180 gene bōle şalvarımız olurdu. bōle anteri dikēdik bu şekil işte. ōle giyēdik yavrum.
181 ferecelerimizde zāten te te orda asılı ferecem. şindi örtelemiyom be yavrum. o zāman
182 başımızı örtēdik ya biz. şimdi orda var ama ayrı taşıyamiyem onları ben yavrum da
183 örtünmiyem zāte maāllede kimse yok. omşuya gidiyem. bōle gidiveriyem yavrum.
184 havlunun altı, üstüne havlu asmışlā. alıvāda örtün. hē. ocuğlā geliye de kōrfezden.
185 ah elibise asıyelē ah havlu. onu gelin asmış oriye. hep öyle yetiştik be yavrum. ōn
186 sekiz yaşında. ası vē yavrum hangisi olūsa olsun. aņālāmızdan öyle gördük. öyle
187 yavrum. öyle gördük öyle gidēdik. baĥın. şimdi gençler örtünmiye nīnem. şimdi onlā,
188 başka giyēle te bōle fērece diyelē gene bunlara uzun etekli bi şeyle ollu. senin anņen
189 nabiye yavrum? ōle mi yusuf aĥa? ōle mi yavrum. ōle mi dīyēlize mi giriye? baĥın,
190 baĥın. asta, raĥatsız o zaman. rātsiz. ananņen nabiye be yavrum? ōle mi yavrum. selam
191 sōylersiniz olur ya yavrum. selam sōylēsınız. senin adın neydi aĥlıma gelmiye. he?

192 safiye_di öyle ya. āyşe diyecēm geliye da safiye aklıma gel. . aklılla gidiye be yavrum.
193 ne dedin yavrum sen?

194

195 HASTALIKLAR

196 yavrucūm benim hastalığım şöyle. yoxtum allā şükür çok iyiydim. iki sene öncesi
197 ramazanımı bırakmadım tuttum allā kabul etsin. şindi gece maķarna yedik her_ avşam.
198 kō maķarnası kesēdik. her_ avşam kendimle oğlumla beraber ben de onlāla maķarna
199 yidim. bu sefer benim bōreklē o ramazan susuz ҡalmıř safiye. vallā ramazanda yidim
200 bayramda yidim. bana tansiyon 'gelmiş bayramdan sōra. ben bilmiyērim. ne
201 yatabiliyērim, ne oturabiliyērim. ҡafa şōle bōle, gözler şōle bōle görियeri. torunum vā
202 benim emşire, geldi beni bi tansiyonumu ölçtü. anne senin tansiyonun vā dedi, çıĝmış
203 dedi. hele bi dilaltı bulduķ ҡomşulādan. getidilē o dilaltını bana vēdile. O dilaltını
204 āldının ben biraz rātladım yavrum. bi dayidi doķtorlara götūdü onlā beni . doķtorlar
205 bana tansiyon Һapı vēdiler. iki türlü hap, üç türlü hap vēdiler işte bi sabāleyin yudiyem,
206 iki āvşamleyin yudiyērim tansiyon hapı, biri de ҡan sulandırıcıymış. iyi ama ben şindi
207 tansiyon var_ ama can burda sıkılıye. bōle can burda benim. oğlum aldı gitti beni
208 körfeze. āvşamlayın vardık oreyē sabālayın oğlum götürcek beni doķtora. çıktık oraya
209 ҡafiye balkona oğlum dedim ben sobayı yapameycem dedim. gidelim dedim doķtora
210 bu bu avşam dedim. onlā beni acile götürdülē. doķtor beni muayene etti. ama janım
211 çok sıkılıye can burda. ölçem ben diyem. çıkıcaķ can sıkılırmış ya diyerim. onursam
212 bu can sıkılıye burda diyerim. andan sora doķtor beni bi muayene etti. yat teyze şuraya,
213 yattım oraya bi ҡoltuĝa. getidilē bana bi serum vēdile. o hemşiri kızım da yanımda. o
214 serum bana biraz iyi geldi. yavrum dedim torunuma, bana bi serum Tā verin dedim.
215 tamam anne vericez dedi. sāt on ikiyi de ikinci serunu yirken uyumuşum. oğlum beni
216 sāba doķtuza ҡadā beklemiş başımda. doķtor on ikiden sora evine gitmiş. sabāleyin
217 uyumuş evinden yan hastaneye gelmiş. anne dedi ben eve gitti geldim. hiç duymadın
218 beni be dedi. zāten on_ ikiden sōra uyumuşum rahatlamışım. o serunlā beni rahatlatmış.
219 bu oğlum dedim uyumuş mu dedim rahatlamışım mı dedim. helallaķa razı osun.
220 taburcu etti doķtor beni. oğlum gene götūdü beni oraya ama. gene o tansiyonnin çıkıye
221 bende gene. can sıkılmaz oldu ama tansiyon çıkıyēre. haplarımı yudiyem devam
222 ediyem haplarıma. bu gözlē alaca alaca göriyē yavrum. ta çiçekle gibi. öle ēvleri her
223 yerleri alaca olarak göriyē bu gözler. helallaha şükür ګah sarımsaķlı yort yidirdilē bana
224 ګah tansiyon hapı içirdiler. ben nāptım şindi. iki ay içinde o tansiyon gelmez oldu.

225 bıraktı tansiyon beni. başladı bu gözlerim iyi görmeğe yavrum. sōra, şindi o torunum
226 beni doktora götürüyere, doktora götürüyere, şindi yoldan kalktık hastane yörüle
227 gidiyoruz. yolda indik arabada kö arabasına gitTik. ulan bir elimden sopaya basıyırım
228 bir elimden torunum tutuyere. biz öle gidiyēriz kandıra sapağına. eve gelcez arabalara
229 pincez ama ben ayağımı böyle sürükleyērim. sürükleyērim ayağmı. o deyerim ben
230 deyim felçli gibi sürüyērim derim. doktorlar bana dediler. anne dedilē büyyen kuvetli
231 gelmiş dedilē. felç olucāmışın dediler bana. iy yavrum ama o günden bugüne bu
232 elcāğzım uyuşuk yavrum hiç bu parmakların canı yok. nābarsam yapem böyle
233 yapıyērim, öle yapıyērim. kâh çalışiyem iş de yapıyem bişiler. çalıştıyem ama kayrı
234 bu ölüm nişanı deyērim. allā şükür deyērim o kadar yatırmadı ya beni yavrum. o kadar
235 yatırmadı ya beni. o tansiyon bi çok kafaya takıyo İsan burda komşu motor altında
236 motor geçmiş üstünden ismāl komşu ona kafayı dağıyērim. şindi dağmiyim öyle. burda
237 mürüvet komşu dā, aynı sene de o da fēç oldu. ona da dağıyem kafayı ama onların
238 yavrucukları yoğa, adamın hastanede o yazın bekledi yavrum. iki senedir de yavrum,
239 iki sene bitti ramazanda üçü aldı. hep yatıye felç. bağliyelē, bezleyēr altını, gidiyem
240 iki sopayla azcık dolaşiyem ama yüreğem de götürmiye biliyo musun? hep öyle, hep
241 aynı yatıyere, hep aynı yatıyere işte kim onu kocası mamayle doyuruye, kimi çorba
242 morba bişile vereyiler, vereye galbā ya ama kākıpta gezmek yok yavrum. oturmakta
243 yok. ben hep yatırıka göriyem. sā tarafıymış onun sağ tarafı.

244

245 ÇOCUKLUK

246 hatırlıyem bā oğlum. oynādık be yavrum. kimi saklambaç oynādık. ben saklandırım
247 arkadaşım arā beni. kim onlā saklanır ben ararım onları. öyle oynādık. andan sora tā
248 nābadık bis. şindi, bi harmanlık vā şindi. öte yanda bi kuyu evel kuyular olurdu ya. o
249 harmanğa nāpmışık şindi tozlāğı. böyle toplamışık tozları bostancık yapmışık. böyle
250 buriya bi kucağ toS. yanı başına bi kucağ tos oraya orayá, yapmışık_ öle tos, şindi
251 nābeyiz tozları alayez o bi avuç tozu da yağmur yağıye diyez atıyez yukarı. şindi
252 ağzımı açmışım da bakmışım. o bi avuç toz benim ağzıma dolu vāmiş. ay küçük ama
253 nefes alamıyem. o Toz beni tıkadı. öliyērim. bereket o vēysellerin hatçe şerik. o
254 arkadaşdı da gitti anacına söyledi. şerim ölüyo diye de şerik onunla biz. unut yengecīm
255 geldi beni, suyla ağzımı yıkadı da nefes aldım da ölmedim. ölçēdim yavrum. ölçēdim
256 ya.

257

258 EVLİLİK

259 kaç yaşında mı evlendim yavrum? yavrum evel bis cāilmişik. şindi kızlar akıllı. şimdi
260 askerden gelmişe gideyilē, işi vā mı diyelē öyle ya. o zaman bis, öyle demezmişik.
261 girmiş otuza dönmüş öküze dedik biz o zaman. ön sekiz yaşında evlendim yavrum ben.
262 ön dokuz yaşında oğlum oldu. otuz yaşında son çocuğum oldu. son kızım oldu. bi de
263 kızım vā benim. öyle yavricīm. nası mı evlendik yavrum? amca beni kaçırıldı yavrum.
264 amca beni kaçırıldı. vādı. vādı ama elle günle olcādı. ben öyle istēdim. onun anacī altı
265 yaşında ölmüş. anası onu bırakmış küçük babaanņe eliņe. babanņende benim kayņam
266 altı yaşındamış oğlu ölürken. öyle bi verem olmuş yavrum, ölmüş. andan sora, şindi
267 sōra yenden bi gelin tā alıye küçük çocuğuna nafiyetteyi alıye feride anņe ondan sōra
268 feride anņe, nafiyette de hastalıklıymış doktollara gidēdi. hep (...) iğle urulurdu benim
269 oraya geldiğimde sora bi şişman emīne vā köseköğünden şişman emīne vare. onlā
270 arkadaşlık biz te orda. nefize yengelerin öte yandáydı onların evi koca āmetlerin
271 evinde paçalların evinde büyüdü o. ben beride anneme gidēdim ananneme yatmā.
272 berāber büyüdü. o şişman emīneyi istemiş benim beyim. o şişman emneyi islam
273 kövünden lelfere ablanın kardaşları zenginmişlē onla alıvāmışla. benim adamla birbirini
274 istemiş onla. benim adam kalmış şindi. benim adamın bubası var ama anası yok. bubası
275 da vurmuş çöllere. iki karı almış iki karının ikisi de ölmüş. evde olda durmuyo meselā
276 orda burda kaynatam da. onu babanne büyüdiyer o bi çocuğu şımarık ondan sora o
277 nafiye te tüşüyo onun peşine şindi. nafiye te diye ki mustafa mustafa diyere o diye
278 şişman emneyi kaçırıldın diyere. bunu da kaçırırsan diyere bēkar qalırırsın diyere. aşā da
279 kısa tireklerin celi dayının bi deli hatçe dēdik . kafadan deli hatçesi vādı oraya gibi.
280 hem ne vannā feride anņe onu alceklēmiş sana dēmiş şindi. o jaillik kafasını yıkaye
281 bak şindi. onu türtekiye nāfiyette. mustafa mustafa bunda kaçırırsan bēkar qalırırsın. ā
282 mustafa getir mustafa onu deyēre. baban kuymazsa te nerde amcanın evleri diyēre.
283 nāfiyet teşkiriye onu benim üstüme yavrum. bel gelmeyecece ama nēyse. iy gelcem
284 ama iyiliğınle gelcem. birbirimizi seviyez seviyez ama iyiliğınle gelcem meselā. ana
285 yok feride anne evlendirmeyecek gitsin gelsin askere derlēmiş. onla da uğraşamayız
286 biz, bi gelin almışlar. kaynam verem olmuş ölmüş. bi gelin tā almış murad dedeye
287 kaynatama. o da delirmiş. camları kırāmış, kafasına saçları yolā koyāmış oraya. o da
288 ölüyēre. nafit dede hastalıklı oluyēre, geliyēre. andan sora a a. istemi feride anņe gelin
289 istemiyere. onları duyan mustafa nafiyet dede onu fitikliyēre, ā mustafa getir mustafa
290 te nerde amcanın evleri diyēre. o benim deli bir avşamı, evel böle alçaqtı camlarımız

291 yavrum. bōle sürme vādı. o sürmeden açtı apıyı Şindi. ben burda uyuyērim. anam
292 öteki evde, öteki tarafta yatıye be canım. burda bubam öteki oda da. tütü beni Şimdi
293 gecenin saat üçü uyandırdı. ne o dedim ben açtın sürmeyi batı. gidicez. o diyēre
294 gidecez. ben diyem hayır olamaz. tuttu benim parmağımı yavrum bōle. sıtı ıkıcan
295 deyinceye adā bu küçük parmağımı sıtı. andan sora ben nāptım sevese gitmiyem
296 Şimdi seve seve gitmiyem. evel pērde de yok Şindi eski evimiz eski gemiŐten. anam
297 o ferceyi buraya asmış. alıvādım anamın eski fercesini de yeni fercesi vādı anamın.
298 ıtım yola gōtūdü beni alandüzüne. alandüzünde Őefik ħala vādı. hacer ninenin Kızı
299 Őefik hala. oreye yōrüye yōrüye vādı sabah oldu. yōrūlek. öyle yavrum. evlenmemiz
300 o Şekil oldu. sōra diyem demin alıma geliye ā diyērim bu delile olmayaydı benim
301 peŐimde diyem bende elle günle gidēdim fatme ardeŐim gibi diyem. fatme kız
302 ardeŐim nāptı? o benim aramdan elle günle gitti. bereket onun peşine. onu da Őāfiye
303 öldü ya Şindi. Őāfiyenin ocası ismael istēdi onu da. onu vēdiler buriya recebe. fatme,
304 ananın babanın verdiği yere gitti. adaya gitmişim fatmeyle Şindi, ismael de ona aalım
305 işareti yapāmış. aalım işareti yapāmış ismael de ona yavrum. ondan sora hele kıs
306 ardeŐim bari açmadı. onu elle günle verdilē yavrum. a diyem bunlar da benim
307 aramda olmayeydi diyem kendi kendime. bende elle günle gidēdim. beni elle günle
308 alan olurdu diyērim. nafiyetTe yaptı o işi, söviyērim. iyi yavrum ama al getir mustafa
309 getir dedi ama bi dā beni hor gördü yavrum istemedi beni. o tēyze, o teyze. aynamın
310 ēltisi. iki abla ardeŐ, iki evin ardeŐi bi hısımlā ya. ablasının oğlunu, gelinini hor
311 gördü işte. yemevim mi ayrı benim yahu. neden neden horladı beni. da diyem alıma
312 geliye Şindi.

313

314 YENİ GELİN

315 ben Şindi yeni gelin geldim. bizim yerleri eken olmamış. aç sene aynam ölmüş.
316 bizim yerle dinlenik. nafiyette nāpmış alıŐa alıŐa o yēr yavanlaşmış. gübre atmaTa
317 yok evel Şindiki gibi. andan sora. o verdi leyliferlere yerini yarıya. biz nāpTı kendimiz
318 ekTik. ay bī oca it misir doldūdük biz. andan sora āltı yet_ teneke ēkmişim ben
319 fasulye, āltı yet_ teneke fasile. temizledim. beş araba aba getirdik aynı oladan,
320 andan ara apa ağızlı, bōle. andan sora buydayımız da vāmıŐ, iki tenekede bulgurlu
321 ekin aynatmışim ben Şindi. bugur, iyi ama bulgurum ben pişirmişim, dōvmüşüm öyle
322 ya. benim mal, ben nāfiyette den almadım ki onu. nāfiyette nāptı Şindi o ocuğunda bu
323 ocuğun dil mi?o feride anneye Şindi bizim babanneye, o ocuğun da bu ocuğun dil

324 mi gel biraz da bu çocuğunda dur. jet çocuğunda durcāmış anñe bizi bıraqtı gitTi. biz
325 anneyi kıovmadık ki, anne kendi kendinden gelinin ağızınla indi oraya çocuk gibi. andan
326 sora, yā ne baķalım yiycēni de getir. O buydayları böyle yumuşuk yumuşukan bara
327 dōkmüşükte, ben kara kuvvet çalışmışım harman dōvmüşük, biçmişik ekmişik öyle
328 ya. cayil, cayil ben. andan sora yiycēni de getir, yiycēni de getir tatsız ediyilē feride
329 anñeyi şindi. murad benim yiycēmi verin murad benim yiycēmi verin kıaynatama.
330 murad kıaynatam geri vēmiş ambarı. bēş, altı, yedi çuval ekin doldurdu, götür mustafa
331 bıraķ kıurulağa, götür mustafa bıraķ kıurulağa. benim adam gitti, bıraqtı. ben ağılayērim.
332 benim giderim, gelmiş o anne bī günde almış benim bi teneke bulgurumu, bi teneke
333 bulgurumu ay ben çıktım şimdi o çekti tenekeyi ben de çektim tenekeyi şindi
334 boynumda iki dizi boncuğum vardı mercan dedik onlara biri kıırmızı biri m. . anñe
335 onları kıopādı bölē, sōra bi de halamın kıızı vādı görmüş bizi onla tartıřırkā, tātıřıkā
336 görmüş, vāmış söylemiş yukarı anama bābama benim. böyle böyle dayı, yenge.
337 halamla kıavga edeyi kıaynana dey, kıaynam ölmüş, kıaynamın kıaynası. bi te geldi
338 yukādan anamla babam kıarşı ki kıomşuya sorayler şimdi. kıarşı ki kıomşuya sorayler
339 şindi. āşe abla diyelē, kıabārt onda mı bizim kıızımız da mı diyelē şindi, nāfiyede mi
340 kıabahat bizim kıızımızda mı o kıomşu da dedi ki yavrum dedi al kıızını sen başının altına
341 dedi. nāfiye olan eski kıomşu o bileye onu, kıarşı kıomşu biliyo onun fena olduğunu da
342 al kıızım sen kıızını başının altına dedi. andan sora anam dedi ki alamam dedi. benim
343 kıızımı nāfiye kıaçırdı buraya dedi. benim kıızım gelmecēdi nafiye onu buraya kıaçıran
344 dedi. alamam kıızımı, götürmem dedi. bana kıomşular yardım eder yavrum. ā mustafa
345 getir mustafa dedi ama bi dā benimle uğraştı. öldüy güne kıadar benimle uğraştı
346 yavrum. kıayri öldü te orda da dolaşcaz yavrum. te orda da dolaşcaz. ya.

347

348 DÜĞÜN KIYAFETLERİ

349 bi şey istemedim be yavrum. o nāfiye dediğim kıarı işte, bi kıat kıırmızı don anter aldı
350 öyle ipek. bi kıat kıırmızı don anteri dikti. bana urba yerine giy dedi. bi dā her vakit
351 giyersin dedi. beyaz urba yoktu o zaman. o kıarşı ki kıomşunun da bindallı urbaları vardı
352 o zaman. bindallı, onları da bana bir avşam giydiriverdiler emanet. tamam yavrum işte.
353 tamam. bir avşam düğün yaptık. taķı oldu o kıadar işte. o kıadā oldu.

354

355 ÇOCUKLAR

356 nasıl mı evlendirdim yavrum. şimdi bi büyük çocuğumu körfezde işte. o şimdi, onla da
357 birbirini sevdi vayideyle irfan çocuğum. bana misir kızmağa geldile, benim oğlum
358 onlara odun getirdi. hediye dönüşüye, hediye dönüşü demiş ki tugālip istemiş vay. .
359 gālip istemiş vayideyi, ben seni āyşenin çocuğuna vericem demiş anası. irfan
360 çocuğumdan ötürü. bi dā onlar iki cayil, ona vericem demiş a, birbirine başlamışlar
361 istemeğe, neyse istedik verdiler, onu bize. kıbaqlıdan benim gelin. burdan dīl. baba
362 kıbaqlı da. ondan sora onlā da ayrıldı benim amcama gelin oldu anası. amcam büyüttü
363 üvey kızını. amcamın üvey kızını aldım ben. iyiliğınle aldık be yavrum. düğün yaptık.
364 getidik buriya evlendirdik onları. onlā da on sekiz, oğlum on dokuz da gelin on sekiz
365 de yavrum. onlā da cayil evlendi. ay yarabbī dedim şimdi. fāhmetli sebile ablanın
366 çocuğu nābāmış şaban. içemiş içemiş emneyi dövemiş. ev zıngırdāmış. andan sor,
367 öteki evde de kıbaqlı dan gelme misafiri vāmış. deprem mi oliye, nābiye neye
368 sallaniye bu év demiş. ev o dediğim on sekiz yaşında küçücük everdim ben oğlumu
369 ama dedim. bir de benim oğlum dedim. öyle yapeydi nabardım dedim. erken
370 evlendirdim sōra pişman oldum. birde benim oğlum da gece dövüp dövüp ateydi aşşā
371 kıızı nabādım ben dedi. allā razı olsun yavrucığımdan. bi kere dil bin kere razı
372 ossunnin. erken erken evlendirdim ama, gelin kıaynana belki aramızda bi şeylē
373 olmuştur, olur ama bi geçimsizlik tadsızlık. oğlum ortada durdu böle. ne benim ağzıma
374 bakıp kıarıya bi şey dedi. ne kıarının ağzına bakıp bana bi şey dedi. halā öle annejīm
375 annecīm yavrum. ekmēğen içini bana kıırā kıoyar. anne sana odun getiremde ateş. .
376 götürcek oldu gitmedim. götürcek oldu körfeze evine hayır be yavrum dedim. yiyecek
377 yemeğem vā burda. ta burda. évimde rāt ediyērim. évimde rāt ediyem yavrum orda.
378 orda ben hem te böyle oturiyem misafir. yemek yapmiyim ēkmek yapmiyērim. bulaşık
379 yıkıamiyērim. gençlē yapıyērim. makineleri var onların şimdi bulaşık makineleri. ben
380 yaptığımı yimezler orda çalışıyo oğlum körfezde. kıızlā da orda çalışıyodu. yavrucūm
381 yardım edeyiler. burda vā bi çocum. burda vā bi çocūm işte işe gitti demin. siz gelirke
382 o işe gidēdi. onlā bana mart ayından beri, biraz kıızım da kıaldım biraz o çocuğumda
383 kıaldım. içēsiniz be yavrum. içēsiniz. sağ olun yavrucūm alla razı olsun.

384

385 KIRKLAMA

386 yapādık evel be yavrum. kırk kıaşık su, kırk kıaşık su kıuyarız ilēğene, hē he. yıkadık.
387 yapādık ama. onun önemi fazla pek yavrucūm.

388

389 VEDA

390 yavrucūm dur sen şındı. dışardan isān getirdin sen şimdi. bi de bıçaķ va, orda bıçaķlā
391 vā yavrucūğum. gel. ta burda armutlā var. hadi yavrum. yiyin de öyle gidin. kāve
392 içelim dedin de. baķ muabbet, muabbetten aklıma bişī gelmeyēre. ya yavrucūm orda
393 bi yer. . yort kıvasında ķaşıķlā var. o ķaşıķları al mutfakta, bi de sāan getir yavrum da.
394 te burd kıoylīm sāana. ārmūt da yiyin yavrum. ya, baķ aklıma gelmeyecek. aklıma
395 gelmeyecek yavrucūm. bu da nasīp, kime kıismet. iyi yaptın. yavrucūm, yıķayın da
396 yiyin be yavrum. bi de anñem. çağālalım buraya çağar da sen onları musluğun altında
397 yıķayıver de soyun da yiyin hadi yavrum. bi tabaķ dā getirin de kıabuķlānı ona
398 soyāsınız. he, fatme çağrıye gelin kāve içelim deye. iyi baķalım gidesiniz be yavrum.
399 geķen gün de sen geldin öyle mi? hē, oldu. şindi ebn kıarşıdan kıomşu dedi bana. he be
400 yavrum. soyun yavrum da yiyin. soyun da yiyin be. sana dōrt beş kışi vādı onlar,
401 misafirler geldi, dedi. kıarşıdan. anife ablanın kıızı vā fatme kıarşıda da ben ondan
402 öğrendim sizin geldi. . ācıķ kıapiya da alla razı olsun hurma kıoymuş, zemzem kıoymuş
403 alla razı olsun bana fatme ya. allah razı olsun. ondan iki hatim yolladım. ileri gittiğinde
404 bi hatim okuduydum yolladım. sora gene üç. üç cüzüm kıaldıydı alla kıabul etsin. (...)
405 hemen o gidince çabuķ çabuķ okudum bitirdim de fatmejīm orda bağaşılayın dedim.
406 orda delēmiş ya. ben senin gittiğini sandım ümreye. a dedim safiye mi gitti nāptı
407 dedim. ya öyle senin geldiğini söyledi bunlā bana. muhtarın kıızıydı biri dedilē. andan
408 sora işallā, işāllā. şındı be yavrum görgü_ çok şindi çekiveliler biraz sıkı te ordan da
409 gidiverilē pinip uçağā da. ōle mi sūnnetiniz mi var yavrum. ōle mi? iyi baķalım. buban
410 nabēye yavrum? allah razı ōsun. ōle mi.

411

412 MUHTARLIK

413 allah razı olsun yavrum. fatme kıardaşım geldi bana da āşe teyze nabeye demiş beni
414 sormuş. iyi iyi demiş onlā da. sevindim yavrum sevindim. bubana seviniyērim. gene o
415 kıazandı muhtarlığı iyi oldu. şindi yavrum Pen dediķodu yapıyem musafere. bi_ yeski
416 muhtar vādı. bi eski muhtar vādı. muhtar ama gidēmiş domuz avına, gidēmiş domuz
417 avına millette kızāmış ona nā muhtarlık yapmıyon da domuz avına gidiye deye. şindi
418 muhtarlar değışçē vaķit, oy_ atılcağı vaķit ona taķılmışlā. kāmil aganın mistafası o
419 zaman dūkkānı vādı. seni demiş tutucaz kıulağından da dere sürükleyecek demiş. sana
420 oy vēmeyecek demiş. andan sora, ā şındı o da millet öyle dedikçe kızāmış. ben demiş
421 bi muhtar oldum bi motor aldım. millet dediķodu yapıye galbāyi muhtarlıktan aldı

422 motoru diyelē galbayı de. ben demiş muhtar oldum demiş. yiyin yavrum alın. alın,
423 yiyin yavrum. sende al. vurmuş masaya kâve de yumruğunu. bi muhtar oldum demiş.
424 bi motor aldım demiş. bi kere tā muhtar olcam demiş. helkopter alcam demiş. olacağa,
425 olacağa. halīl ibrahim oluvādı muhtar. oylar ona çıkmış. andan sōra ūj gūn kaveye
426 gelmemiş muhtar. eski muhtar, ūj gūn. hanu ben olcam dēmişti ya. ūj gūn gelmemiş.
427 öteki de Taķılmış ona tutucam seni kulağından dereye sürükleyecez seni deye,
428 Taķılmış ama. kadere buna çıkmış. andan sora. şındı nābiye, şındı baķ, āķlıma geliye
429 bu saba şındı. aķlıma geliye bu saba. ā deyrim. halīl brāhim de muhtar ama deyrim.
430 halil ibrahim öyle kasilmağ bilmiye deyim kendi kendime şındı. halil İbrahim öyle
431 kasilmağ bilmiye deyrim. āşe de muhtar karısı ama dērim. āşe de dērim eskileri giyiye
432 dērim. öyle dērim. anife gibi dil deyim şındı. şındı anife nābādı o zaman. aman bi çift
433 yeni ayakķabı giyyē. bi kara ferece örtünür. aman hanım hanım burdan gelir geçē.
434 anasını (...) ablaya geçer, eve gider öyle görüm hanifeyi, muhtar karısıymış. sora
435 aķlıma geliye onlar benim. muhtar nābar, muhtar da damat gibi giyinir. o da öle gırvat
436 elbiselē bi taķım. şındı resmiyenin, resmiyenin sağ orda oķulda, oķul bahçesinde naķış
437 hocasıydı ya o. eyvence yapmışlar orda andan sora ay ōrda şındı o zaman muhtar a
438 muhtar, o muhtar şındı, o fatmenin uzun Tarlaya gitti bi sevdā kıızı var. onunla bir
439 oyneyer ki. ā deyrim rıdvan dēym. şimdi hiç oynamiyesin be rıdvan dērim. o zaman
440 oynadı. şimdi mūtarlık bitti, eskileri giydi mūtar senin hayde baķalım o tāla bu tāla
441 yavrum. mīras sende durayım biraz be yavrum. nābalım. o mūtarlıkta öyle işte öyle ya.
442 öyle işte nabalım millet bunu beyenmiş bunu seçmiş. allāh razı osun. bunu da bana
443 bina vesin ta demesi yetiye. halīl ibrahim (...) . yavrum bi kardeş benim selime anne
444 bi kardeş kerime dedem. kerime dedemin çocuğu irecep dayım. ananņemin çocuğu
445 anam. biz iki kardeş kızanlānın kızanları Ta üçüncü gölmek biz halīl ibrahimle. o kadā
446 yakın akrabayıS. allā razı osun. binā vēsin demesi yetiye bana. bi fatma kardeşima
447 sormuşlar. āşe teyze demiş iyi iyi demiş o da. fatmelerin lokantaşı var orda. yol
448 üstünde. tabī muhtar gelir geçē onları görür orda. ben burda rayırda be yavrum. yavrum
449 benim komşularım hep öldü. üstelik biliye misin sen, mālledede hiç komşum yoķ benim.
450 komşu yoķ ki çoluķ çocuķ neden olcek öyle ya. be yardım, şındı gelemez oldum ben.
451 zōrelere gelirdim ben te oraya. baķala çıkadım. babanņen de mi kaçmış? öle mi? baķın,
452 şındı ben tā küçük yavrum yeni yetişiyērim. o tā benden iri yetişik kız. a sevdiğim ā
453 sevdiğim a, bi türküsü vardı refiye ablamın ben onun yanına oturmā gidēdim çiğçilere
454 oriye caminin altına, onun yanına gidēdim. öyle gözümün önüne geliye be yavrum. bu

455 senelē gün gibi geçivēdi ya. o da yaşlandı birbirimizi göremeyis. yiyin tā be yavrum,
456 bu armutları yiyin. allā razı osun yavricim. onu koyu vā gene musluğa oriye. qarıncalā
457 taTlı diye geliyere. hadi yavrucum. sana da iyi günle uşağam, yavrucum. iyi günlē sana
458 da. hayırlı günlē. hayırlı görıyelē.

Metin: 4

Kaynak kişi: E. D: Emine Dikmen, 95 yaşında, İlköğretim 4 yıl

Kaynak kişi: H. D: Hanife Dikmen, 66 yaşında, Okuma-yazma yok

Derleme yeri:Ev

1 H. D: hoj geldin otur baçalım. E. D: eminä hē. sē kim dedi? aşaki hacer ablanın. bu
2 kim bu ben bunu bilemedim. H. D: he he soyad dikmen. E. D: hā, ha ha sen bu
3 sūlaleden dil. ōle mi? E. D: ben yanlıř anlamıřım heralde mūtarın ařada sey var
4 üniversitede bitane göçen mi çöçen mi nese o vaş da. onun yeg. . (...) hē, şey de evel
5 ki řalmıřlādan anlat. E. D: hā, ōle mi? ha, öğrencisin sen. hā ödev yapıcan hā. doşsan
6 beş mi, ta_rolā da. doşsan altı mı, oralā da. H. D: evelden nüfus kağdı ne zaman alındı
7 belli değil ama nerdeyse yüz yaşımı dolduriye. E. D: seksen beş. geçen akşam elif bağtı
8 da. seksen beşi doldurcan dedi. sekiz gün sōra dedi. anne dedi. benim küçük torun. H.
9 D: ilerde nüfus kağdı almak yok. geç yazılmıştır o, o zaman öyleydi ya. bizim
10 günümüzde bile öyleydi.

11

12 HAC

13 E. D: gitmedik yavrum gidemedik biz. H. D: yok, yok. E. D: biz eski ĩsanlardan
14 eskiden para mara vā mıdı yavrum yoktu. fakirlik çoktu. şindi zenginlik çok. ya, biz
15 eski ĩsanlar.

16

17 GÖÇ

18 H. D: burgar mācırı. E. D: bulgarya mācırından biz. analarımız, dedelerimiz bulgarya
19 mācırı, gelmişle buriya. analarımız da burda doğdu. bende burda doğdum. burda
20 doğma biz. ya. H. D: atatürkü řovalāken onu anlat. E. D: şindi, gevurlā bu, bu
21 avluburun ama burda gevur oturiye, burda türk oturiye binalāda. ondan sōra atatürk
22 çıktıktan sōra bi dāya benim anamla babam kaçmışla, uzuntaşlaya. orda, onlā da
23 řeymiřlē. ani bizde sizden desinler deye, onları burdan geçerken atatürk, řovalākan
24 gevurları, unları şoymuşlar bi odaya. bizi de siz şurtarın. bizde sizden deycez onlara
25 biz demişler. bizde sizden deycez. ondan sora , unlā atatürkün şovalayanları geçtikten
26 sora, onunu çıķamıřla vermişler onların eline birē bayrağ. sallayın! bizde burdanık, biz
27 sizi şurtardık. sizde bizi řurtarıcānız. ōnlā, şeymişle, nas, başka milleTi,

28 gitmiyceklemiştir ama bizde gelenleri doğrulamıştır gevurla. gelenleri doğrulamıştır böyle.
29 yabancıla. bir ev yabancı, bir ev kendimi. . atatürkten söra gitmişler hepsiciği.
30 dedemlerin o yandan evlerini, mallarını falan bırakmışlar oraca da buriya kaçmışla. ,
31 dedemi. anlattılar, anlattığım şeyi. her şeylerini, her yiyeceklerini, içeceklerini her
32 şeylerini bırakmışla da burdan gelmişle de ev, yer almışla da yemişler, içmişler kızım.
33 ya, eski isanlar öle. biz görmedik öle ama biz analamız o kadā görmüş. H. D: bunlala
34 izmite gelmişler, izmit bataklıkmiş, çok sivrisinek varmış. ondan söra dağa burdan da
35 bura dağa çıkmışlar, burları açmışlar işte öyle de. doymuşlar karınlarını. E. D: yeh.
36 öle, öle zamanları görmüşler annecim. burdan gevurlada kim zenginse, basalamış,
37 paraları çıkarın, kaçırın. paraları çıkarın, hep sac ayaklala. ayaklarını yakmışla.
38 kızdırmışla kızdırmışla da. yabancılar, gevurla, gevur milletle, onla, he, paraları çıka.
39 bizim cevriyenin dedesi işte oni, oni sac ayā geçirmişler hep ayaklarına yakmışlar hep.
40 bilal agaları. H. D: orda geleler deye şimdi şimdi bağlık deresi, şimdi böyle bu köyden
41 dere var ye böyle şeye, orlara kaçmışlar. birisi burda bebeğeni bile bırakmış ninni de.
42 E. D: rāt gerille. . H. D: vasıla, vasıla dereye bebek yok. sonra yeniden gene nasıl gelip
43 aldiyseler almışlar. kevenle, gerek diye ufacık bi ekmek yapalamış, o ekmek ateşte
44 pişken o kes, Tavan arasına çıkarmış. gelin beni burda bene bastırcağ deye. ondan
45 sora ekmek çiğ pişmiş, hemen alıp doğru dereye. öyleymiş, heP anladiye buda bende
46 ondan öğreniyem. E. D: o zamankının isanları çok zāmet çekmiş. şimdi biz rahattayıs,
47 çok şükür.

48

49 AİLE

50 benim mi? biz altı kardeş ama hepsi öldü bi ben kaldım. hepsi burdaydılar, hepsi bu
51 köyden. bi ben kaldım işte. işte bunun beyi benim bi çocuğum. Torunlarım var. eşim
52 dokuz, on sene oldu öleli. oda gene nirdeyse hemen hemen yüz yaşında doğrududu.
53 annadırdık tabi, nā anlatmıycan. H. D: benim şansım iyi. kaynana yüz yaşına kadar
54 yaşaye kayınpeder de. E. D: çok şükür allahıma bunnā da bakiyele bana. a, bunun altı
55 tane üç kıızı vā, üç çocuğu va. onları ben büyüttüm. gelinleri, çocuklarını falan. onlar
56 tarlalara gider çalışmağa, ben unlālan uğraşırım. ya, evel reçbellik çoktu ordan ekmek
57 yirdik kızım. şimdi fābrikalardan ekmek yiyeler. ordan burdan ekmek yiyeler. bizim ē
58 koyunlarımız çok, andan sora öküzlerimiz var, ineklerimiz var. piynir tenekelerine,
59 tenekelerle piynir yapadık. reçbedik bis çok çalıştık, tālamızda vādı. ya, öle, tabiye. o
60 zaman uğraşmazsan ne bulucan kızım. mecbur. benim beyim de onu da anası zāten bi

61 yaşında kalmış, ölmüş. kimse başkan olmamış. bi İtiyar annesinçe, dedesi vâmiş. önlala.
62 . dedesi de ölmüş. annesine de ben bahtım. onun annesine de ben bahtım. o da iki
63 buçuk ay yaşadı öldü. öyle, bi dâ çalış bakalım yi bakalım. benim beyim dört sene
64 askerlik yaptı. o zamanın zamanında. tıraşyalâda, o taraflâda ūzaqlarda hani. evli, evli.
65 evliydik ama ben bubamın evinde durdum. onun yoktu bi şeysi. ben bubamın evinden
66 geldim ama yenden o gidince orda durdum. bubamın evinde durdum, o dört seneyi
67 tamamladinnen geldinnen işte edindik onu bunu. ev yaptık, edindik. H. D: dat bakalım
68 nineye seslêken, pekiyi olmadı ama. koparda ye, sıcak. bendê patateslêni döşeyim
69 dedim, bi suvan doğrayım, marul, maydonoz kattım içine. E. D: senin vâ mı anan
70 baban kızım. öyle mi? hâ, iyi, iyi. nerde okuyesin sen?

71

72 TORUNLAR

73 hâ iyi pek. . H. D: benimde iki tane torunum, sedanur da mı oraya gideye acaba? E. D:
74 üç tane, dört tane bunun o yanda okuyalar işte, kocaman. H. D: birisî esad balaban,
75 birisi kerem dikmen. kızda, o da sedanur düzcek. sedanur, o çok çalışıye. onun kafası
76 çok äyi. onları bilemem ki, öyle şeyleri pek aklım ermez. şey ötekisi yatılı kâliye,
77 sedat. ne o be esat. esat olan yatılı kâliye. E. D: dört seneliği kazandılar. H. D:
78 üniversite okuyo o da. orda yatıye işte bi yerde, bilmiyom artık. E. D: çocuğunun bezi
79 çanakkaledede okuye, yatılı. oruyen, numarası oraya çıkmış. oreye gidiye iki senedir. bu
80 sene iki olcağ. dört seneliği tamamlycağ. dört seneliği tamamlycağ, orda okuycağ,
81 çanakkaledede. dört günlê geldi işte burdadı, gitti gene. kayrı ne zaman gelir belli olmaS.
82 sen kaç yaşındasın? yirmi dört yaşında, hâ. nêrdeyse keremin emsâli. benim büyük
83 çocuğun. yirmi üç yaşında oda. H. D: o baştan iki senelik oldu deye okumaycâdı,
84 yenden ne yapıp ettiyse tekrardan başladı. şindi ne o sınavlar var ya, şey gibi
85 çalışıyêre. böyle akli başına geldi oturdu. herkez bi yudum ekmek kazanıyom, parası
86 kazanıyom diye uğraşıye. E. D: seninde yaşın yoktâ. yaşın yok tâ, yok yok tam karar.
87 yirmi yaşında olmayınca zâta dâ gençlerin akli başına gelmeS. yirmiye doldircek bi
88 Kere. tabî tabî yaşlarda gidiye. okullâ uzun şimdi okuyabilene.

89

90 EVLİLİK

91 E. D: iç tanışmadan verivêdiler beni. askere gitcek annesi kalacak bakacak İsan yok.
92 ninemle bubamı çağarmışlarda verivêmişler beni haberim yok. e nabıcan ya
93 sevmiycede bi kere gittin mi, kocaya bi kere gidilir, on kere gidilmez. bi kere gittin

94 mi dövse de durucan, sövse de durucan geçinecen öle yaptık biz. ben hiç bi şeysizdim.
95 bi sap zemliği vâdı. şapır şapır akâdı aşâ yağmurlar yağdıinen bi şeysi yoktu. bıraktı
96 beni bubama gidivēdi askere. alaman (...) H. D: şimdikī, şimdiki kızlar gelin olur mu
97 o ĩtiyarlara herkez vēmīş onu bunu aTmīşlar, tavan vâdı evel. şimdi tavan mavan yok.
98 ordan gitmişlē ayırmışla ayırmışla bi şeyler kıymuşlar çıkıya doğru götürmüşlē. ödan
99 da bunu giydirmişler hāydi gelin. E. D: āyır ayır āminne, āminne. yok yörūlek. öle
100 taksi mak̄si yok hiç bi şey yok. ikī, bi ĩtiyar biraz kızan yanına toplan. . gelin almā
101 geldik, āmin, oku bakalım āmin, öyle geldin ben ya. nābıcan, iki buçuk aydur ne ben
102 askere gitim. anne de öldü. bi dā bi şeysi kalmadı adamın. benim mi, benim üç tane
103 öldü, bi çocuğum vā bunun beyi bi çocuğum var. başka yok. birē. ilk kızım oldu sekiz
104 yaşında öldü. sekiz aylık öldü. bi çocuğum oldu on yedi gün yaşadı. bi kızım öldü
105 yirmi iki yaşında öldü. onu kocaya vēdiydik. o yirmi iki, genç verilirdi evel hemen
106 veriverilēdi. o yirmi iki (...), bi de çocuğu oldu onun, o, o da bi kaynak vā. deve deve
107 deriz başak onları taşırkan bi gitmiş bi soğuk su içmiş. o soğuk su onun bağırsāğnı
108 bōle çes çevre yakıvāmış evel toktorlar bile yoktu kızım. toktorlar kırtaramadılar da
109 öldü, ya. doktorlā bile yoktu. H. D: çok soğuk oralar, sabah ekmek yimeden de
110 gitmişler. erken alalım diye, böyle bayā uzak. orada mēşur o kaynak çok soğuk suyu
111 oradan götürmüş demēt araba kırılmış yolda. ordan biraz bayırā çıkalım demētleri diye
112 taşımış. orda işte bi de komşu ordan bilseydim ben onu, o da tālaya gitmiş onlar ekē
113 gitmiş. ah demiş bedriye adı da ah bedriyē demiş. sen bu suyu ilikleyip içēysin ama
114 sen bunu çekēsin demiş. sōra işte burdan taksi nerde motor nerde öküz arabasınna
115 uzuntarlāya indirdiler, öküz arabasınna. E. D: ha öyle ha öyle öküz arabasınna
116 uzuntarlāya kıadar indirdiler. burda bi şeycik yok. bubası indirdi. öküzlerimiz vâdı. öle,
117 öle yaşama biz kızım. gene de şükür halime, bin kere şükür elhamdülillah. bu hālime
118 bugün. allah kimseciklere de aratmasın. herkesciklere bol bol versin nimetlerini
119 rabbim güzel güzel geçinsinler, gittiği yerlēde. H. D: hiç birisi kıalmamıştır kıafanda
120 şindi. biz çingene gibi ordan burdan diye diye arka arka anlattık. E. D: kıafana göre
121 yazasın.

122

123 YEMEK

124 ben yemek yapamıyem. onlā yapıyalā getirielē buraya sofraya yiyem, içiyem. ben
125 yalnız oturiyem yatıyem. ū her şey yapādım eskiden. eskiden yaptıklarımı sen, eklesem
126 istanbula varı. şindi öle. yapıyeler allā razı osun, getiriyeler sofrayı önüme kıoyuyala,

127 yiyērim. yavaş yavaş da namazımı kılmāğa savaşıyım o kadar başka işim yok. ne
128 koyalāsa onu yiyem kızım. öyle seçmek meçmek yok. ā getiriyelē muz getiriyelē onu
129 getiriyelē bunu getiriyelē. şindi geldi bī
130 gelin bunlar getirdi. te getirenne yimē uğraşıyem yavaş yavaş. teyze teyze gelirle.
131 gelen hani getiri. boj gelmezler allā razı osun. bunlā da alır, ya. sana da verim istersen.
132 hā yi böğrēni sen. yi kızım benim lafım bitmez.

133

134 TARIM ve HAYVANCILIK

135 buğday. buğday vādı. buğdayı çok ekēdik. üç yüz tenekekilistik buğday çıkarıdık.
136 ambarlā dolu mısır. iki sā çit mısır. on yedi kuruşTan da mısır satādık gittip de para
137 kazanırdık. on yedi gurus yā. ō vādı. hayvan çok hayvan edindik. ineklerimiz var.
138 koyunlarımız var. aından sora öküzlerimiz vā. boynuzları nelinmez öküzlerimiz vā.
139 sora bunun beyi_ askere gittikten sora koyunları ben güttüm. andan sora ana benim
140 koyunlarımı satma. ā satmam çocuğum satmam. o geldiğinde bi dā turaqtör aldılar. H.
141 D: ilerden ē, ilerden böyle yoKmuş bi şeyi. E. D: yoktu. H. D: fakir yere gelmişler ya.
142 söz meselā komşu, komşu beni işe götürsünde biraS söz meselā misirlik içinde fasile
143 toplamağa, bir iş yapmağa işte ne iş olursa ōsun. akşamdan gelirkene bī çana _koy. hani
144 öyle çok o yöllēden de çok şeyler çekmişlē yani çok fazla çekmişler. E. D: çok çektik
145 çok. hē. yok. misal bu iki üç senedir mısır, buğday ekemiyiz tarlalara. misirlerimizi
146 domuzlar yiyi. andan sora 'ekmiyez. yemişlerimiz çok oldu. böyle yemiş çok diKTile.
147 çok or. . yemişler, çok para kazandım. şindi iki üç senedir de yemişlerimiz de kayrı
148 fabrikaların şeylerinden olmaz oldu. şindi fabrikalara gidiye çocukla. okula gidiyele,
149 fabrikalara gidiyeler. allā şükür. şindi bu hālini kimselere aratmasın rabbim.

150

151 PEYNİR YAPIMI

152 ō tenekeler dollar pēynir yapādık. e mayası var. mayasınna süzēsın, pişirişin (...).
153 andan sora mayasını katāsın, oldu mu bāstırısın onu adamağıllı, böyle böyle tekēlek
154 tekēlek yapāsın böyle böyle, andan sora doldurūsun tenekelere satāsın. hē satādık, alan
155 olur.

156

157 KOMŞULUK

158 eskiler hep öldü kayrı. bī ben kaldım burlāda. H. D: eskilē, eskilē derken eskiden çoluğ
159 çocuk kalabaydı. hani herkesinki evlendi gitti. şimdi her hānede bir erkek bir kadın,

160 bir erkek bir kadın. şöyle şu maħalle de ğitçek bī komşu yok yani. herkezin beyi evde,
161 şehir gibi oldu aynı. hemen camiye gidiye, namazı kıliye herkez durmeye k̄aveye
162 geliye eve. ilerden çok saat on ikilere kadar. E. D: yi sene kızım sen. yi yi. H. D: saat
163 on_ikilere kadar adamlar k̄avede, karılar
164 mā allede. E. D: benim lafım bitmez sen yi böğrēni. allāh ne şansın varsa ona yardım
165 etsin. elbet evlenirsin. daha gençsin. hā ablanda var. kaç kardaşınız? kaç? hā, olsun.
166 H. D: allā korusun orlāda. çekēsın. du baçalım. şu üç parça yerinden çek bāri. hiç
167 yokta. tā kalın yapanlarda var. (...) yapanlarda var. biz şimdi eskiye dönmeğe başladık.
168 ekin getirdi tırakıyadan ben beyim almağa arabalara gidiye diye. ordan biraz ekin
169 getirdi. kara ek un. onu yıkadık. götürdük onu değermende öğüttük. şindī sade ondan
170 yapāsan, şey_oluye, çok kara oliye. şimdi ben ē iki sāğan beyaz koyıyērim, bi sağanda
171 kara koyyēm gene kara oliye. kara oliye ama çok ben pazar ekmēğni hiç sevmez
172 oldum. böyle tāze olsun. hē heP ben pişiriyem. E. D: ince de yaparis. kalında yaparis
173 hepsi oliye. hepsi oliye. şindi ekin yimeK hani her şeyler ilaçlı ya. buğdayı ondan
174 sevdik Te öğüttük. böyle biraz katalım deye. yi sen yi hani çatalın yok mu? H. D: o
175 sıcak kesemedim sen böyle kremalı böyle, parça kōparıvādım. E. D: sen sōra, sōra aqlına
176 gelir. yazā çizer aqlına koyāsın.

177

178 SÜNNET

179 bi oğlan bi oğlan. ā yaptık yaptık. bunun çocuklarına yapTık. çocuklarının çocuklarına
180 hep sünnet yaptık. çok olmadı benim vādı ama gidēlēdi, kestirilēdi. H. D: hayır, hayır
181 şey ilēden hani mevlittir onudur budur yoktu, yok öyle şeyler. E. D: öyle şey yok yok
182 hiç. şindi o her şey. H. D: şindi bi sünnet yapcağ oluniye burda yenden bu eşyaları
183 atıyeler, yenden eşya alıyeler, evi düzdüreyiler, çok şey fuzūli yere masraf.

184

185 SOHBET

186 E. D: bunun şindi üç gelin var. ya, en küçüğünü trabzondan aldığ. H. D: ben altmış
187 altımı, altmış yedi mi orlādayım. ben orlādayım. E. D: şindikiler okuyēre okulda
188 buluyolar birbirlerini. evel ki gibi öyle yok. vay biz bunu isteyēriz. bi evlencez. şindi
189 öyle değil. ben kaç senedir zate, otuz kırk senedir dışarı çıktığım yok. hiç çıkmıyım.
190 burdayım allahıma şükür, bin kere şükür elhamdülüllah, rabbim iman selameti vēsin
191 ātık. mezālāda ünleşeyiz. ünleştik. yaj gitti. şu āvluburunda benden büyük hiç kimse
192 yok, bi ben. önce avluburun kalaba. büyüdü büyüdü heP büyüdü. H. D: hendekte,

193 bizim bile hendeK derlēdi bilmeyis. benim tā kendi annemin, annemin ātıkını bubası
194 mı kardaş, kardaşları vādır more o yanda bir tane ısım vāmıştı ama gelik be hiç
195 görmedik, bilmeyim. burdan oraya gitmişlē. E. D: yi kızım yi doyur karnını yi. H. D:
196 ben şu ekmeğe alayım bakam piş. . , pişTiyse. bag ben onu şey etçēdim, kolay
197 pişircēdim de pişiremedim. şunu da şuraya koyuvarayım şöyle dedim. E. D: kara deyi
198 yimezlē kızım. H. D: bak böyle sāde undan yapāsan çok şey oluye kara oluye. adam
199 da duymuş şindi, bū kendi buyday ekmeğē, tam buğday unu. şekeri, tansiyonu
200 düşürürmüş. gene onun şeysi de şeysi vādır gene makinesi de. oliy ya. E. D: anan
201 baban sağ öyle ya? pek (...) hā emekli baban peki. pek güzel nābıcan ōsun. H. D: şindi
202 burda yımışar ama çantanda sığcağ şey vā mı? E. D: ekmek sahibi osunlar diye
203 uğraşiyē ana buban. sana da ekmek sahibi olsunlar diye uğraşiyē ana buban ya inşallah
204 rabbim, şansın bol olsun. sevenlerin çok olsun.

205

206 LOHUSALIK

207 hayır kızım. biz şimdi bugün, bu akşam çocuk yaptın mı? hemen iki gün sonra hemen
208 gidesin tarlalara. çabuk buğdayın biçmek ister, ā misirin kızmağ ister. neye rastlaçağā
209 belli olmaz töbe. H. D: şindi buraya düştünnen ne tālaya ne iş ne bi şey aman düşçek
210 aman düşçek. be küçüKen dā öyle şeyler. E. D: hastalık çok evel hastalık. H. D: bende
211 altı tane yaptım hiç, nē kolladık ne bi şey çuvalda kaldırdık. her gün tāla. . ben tāladan
212 geldim doğum yaptım. E. D: evde evel öyle hükümet şey de dediynen hep evde yaptı.
213 bizde evde yaptık. ya, şindikle başka güle güle herkez bulsun ekmēğni.

214

215 BEBEK DİŞİ

216 hayır, hiç yapmadık. bi şey yapmadık hayır. hiç yapmadık öyle şey. H. D: biz diş
217 çıktınen atādık kiremitliğe, garga garga bana yeni dij getir gibi. bi şey bilmezdik ki hiç
218 bi şey bilinmezdi. bū bēbek kordanına, cami taşına hani bi yere soktiğnen hani okumuş
219 olurmuş yani. öyle deyile. başka şey, çok bi şey bilmeyiz biz.

220

221 ÇOCUK OYUNLARI

222 E. D: oynādık, oynādık. oğula gidēken böle böle taşları ivlē ivlē beş taş oynādık. öyle
223 öyle, hē hiç. bütün arkadaşların halka yapar oynar. öyle ben dört. dört sene gittim. üç
224 senede çıkıcādık öğretmen yoğ deye bizi üç kişi bıraktılar. bi senemizi yidiler. siz
225 dedilē, bunları küçüklere öğretçēniz dediler. öğretmen bulamadıla. bizi üç sene

226 bıraqtılā bizi. üç sene de çıkadı evel. her şeyi öğrendik. öğretmen ne derse öğrenēysin.
227 öğretmen. var var. okma yazmam var. o_ zmandan beri unutmadım. var. bu kōden bu
228 kōden ama herkez işinde hizmetinde. o biraz benden büyüktü, büyüktü.

229

230 KIRKLAMA

231 hē kırklayēyılar. ben unuttum kızım o_ zmandan beri. kim bilir yüz sene oldu. hē
232 yapādık. tuz atāsın yeni dolan bēbeğe. ondan sora çıpılāsın onu. öyle, öyle işte. H. D:
233 zengin olsun deye para koyāsın. bātıl inanç hepsiciği. çalışmasa zengin olcan. E. D:
234 biz bōle yazıları, bōle kitap burtan da bütün yazı vā mı, bōyle baştan başa okurduk.
235 şimdi hemen bī noқта yapayılā. şimdiklē okumaları başka.

236

237 RAMAZAN

238 ā tutamiyem. iki senedir tutamiyem yavrum. ē bāzı kere çıkıyēre bāzı kere iniyēre
239 şeker n_olcağ. tadlı yirsen çıkar. yimezsen biraz duru. ōyle fazla ağrım yok. H. D: şey
240 şeyden bünyesizlikten tutamiye iki seneden beri.

241

242 HASTALIK/İLAÇ

243 E. D: fazla ilaç kullanmiyim. H. D: midē, mide anjekteye alma ilaçlar bile kullanmeyi.
244 E. D: ā ilaç, çok ağrısa oram buram bī ağrı keçisi yudiyem. başka yutmiyim. ōle biz.

245

246 SAYGI/SEVGİ

247 gösteriler. çoK saygı göstere. . babanne nabeyēsın, o dār nabeyēsın. o dār ne yiyen,
248 onla. rātım iyi allaha şükür. yog başka bi deyeceğim. o kadar.

249

250 EMEKLİLİK

251 biz hükümetten mükümetten para almadık. adamda almadık biz de almadık. bizim
252 paramız maramız yok. yok yok adamında yok bizimde yok. biz leçber.

253

254 ELEKTRİKSİZLİK

255 yok, yok. Te bu kadar bī, kutuya bī öz Taqasın. andan sōra biraz gaz koyāsın içine.
256 onu yaqasın. öyle yaqTık. hemnen işlēsın ne işlēsın. çorap mı örcen, işlēcın mi o gazla
257 işledik. gazlan gazlan. onun yaqa koyāsın bure. mum bile yoktu. şimdi mum bāli var. ē
258 tabi. acık akrabala gelirler anladırlādı. bī tencereye misir pişirīsın bī tencereye kabak

259  urusun. ondan sora  oy sın  nlerine.  le nout patladı. . pi ir sin noutları patladır n,
260  oy sın. topla ırl dı hep b le.  imdi topla mıyal  bile.  imdi topla ıyeler ama h  bal
261 b rek, h  muhabbete.  htıyarlar topla ırla mu abbet ederlerdi. H. D: ortaya bi teneke
262  oy sın.  st ne bi lamba  oy sın. bi kere b le etrafına topla tık da ben t  kızılgımda
263 i ledik. benim  ada ım da geldi deviri v di tenekeyi. ordan bacağıma yapı tı lamba
264 camı s ra artı ın ge mij g n unuttum i te. h la yerinde h la bellidir bile o lambanın
265 yapı tığı yer. E. D: evelki  sanlar z met  ekti kızım.  indikiler r hat. zor zor zor zor.
266 H. D:  indikiler r hat edeye ama evel bakmı  evelce sıkılmı  bo andı, bo anacak. her
267  ey  indi her  ey hazır.  le. E. D:  tiyar bakmıyala zate  ayna yanında durmuyal .
268 hepsiciği dı arda. bunun gelinleri dı arda, evleri var te_orlda. H. D: onlar dı arda ama
269  ocukları i in. E. D:  indi tırabzondan bi gelin aldık. o da uzuntarla ev yaptıl , orda
270 oturiyal .  indi gezmeğe gitti gelin tırabzona. yarın gelecek. tırabzondan gelin aldık
271 ya. anasına gitti. bi senesi ağuStoz da senesi olcağ T , gelin alalı. m rt ayında d ğ n
272 yaptık. t  senesi dolcağ gelinin. H. D: insanın nasibi neredeyse o. E. D: gitsin gelsin
273 anasını bakalım da g lsin. yarın geleceg dedil .  onu uyal .

274

275 AFETLER

276 il den olurdu. olıya, bazan oliye bazı olmiye  yle. fazla yıkım yapmadı avluburuna
277  ok. yok. zelzele oldu. bi gelinle bi  ocuk  ld l . H. D: onlarda burda dil  eyde  ld 
278 derince de  ld . E. D: nerde  ld . burda fazla  fat olmadı. hatırlıyez tabi.   nabıcan
279  yle, avlu i lerinde yattık. dı ada. b le. H. D: bizde de b yle  ok sıcağtı evo. herkez,
280 gelinliklerim v  yukarda, kızlar var. onlar o_zaman t  kızlar evlenmediydi. gelinin
281 bitanesi hi  duymamı .  st ne  ey yıkılmı . b fe mi deyil , k fe mi deyil  ne onun
282 adı, o yıkılmı . ben burdan  alktım. b le sıcağ, bende b yle hi  yorgansız morgansız
283 buraya b yle uzanıv mı ım. allaha  ok   k r hij b yle bu  ember bile b yle dadile.
284 hi, bir uyanıv dım_ ama bu ev b yle zingirday re. burdan  ıktım dı arı, b ğreyem
285 deprem oliye  a ın deprem oliye  a ın deye. buraya  ıktım. bu oda da hemen  u (...)
286 bi samanlimiz v dı tahtadan.  z m v dı orda.  z m ordan buraya eve gelirdi. bi bastım
287 ayağımı yaj bi  eye dı arı  ıktım. o  orluğ yıkılmı  motorun  st ne. o c mi, caminin
288 minaresi bize gelseydi bizi yasladı o da. b yle yukarı doğru yukar ki  om unun
289 balkonuna gelmi . hi  kimsenin burnunu  anatmadı.  ok k t  oldu. i ciliği yenden
290 tenekeden yapmı lar minareyi, o_z man betondandı. bay   atladı evler ama  yle  ey
291 olmadı. h  yıkılmadı. ya, burası burası sağlam.

292

293 KÖYDE ESKİ YAŞAM

294 hē, öyle dedi annem çok sivrisinek vāmiş, sıtma vāmiş o zaman. yukālara kaçmışlar.
295 annenin anlatması, dedenin anlatması, bundan ilēden öküz arabasınnan adapazarına,
296 izmite şindi talaş vare misir talaşları. böyle burdan kestini miydi onlar köklerini burdan
297 kesip arabaya doldurup adapazarına satmağa gidelēmiş. o çubuk şeyleri. heralde ateş
298 yakacak. şotur çıkarılāmış dağlādan. onları doldurulāmış arabalara onları
299 götürülēmiş. ekmek parası işte. E. D: başka yerde para yok ki. aylığımız yok, yıllığımız
300 yok. nābıcaz, mecbur. H. D: o zaman zāten aylık yokmuşture herkezin. E. D: öküz
301 arabasınna adapazarına çotur satmağa. çotur derken şu ağaçlar, ağaçların çürük
302 kökleri. ağaçların çürük kökleri. E. D: bi gün çıkarısın devrip götürüsün ötekilerden
303 haydi. adapazarına sata gelirsin. gidēdik tabi. amcanla beraber zāten başka kimsemiz
304 yoktu öyle. bunlā zāten yok. biz iki kişi. şindi biz bunlara öğrete. . on yedi kişi oturiyez
305 biz sofraya. biz iki sofraya bir sofraya kurayalar zamanında. H. D: hepsi toplēşke öyle torun
306 torba. E. D: şindi öyle. o zman bi beyim bi ben. başka yok. H. D: bunlar şindi. . E. D:
307 altı sene de çocuğum olmadı. H. D: bunların gençliğinde saat bile yoKmuş. horazlāla
308 kalkıp, saat horozlar ötmēğe başladīnen burdan kalkalāmış doğru kāzımpaşaya. adaya
309 gitçeklē. ordan yörülele, atıkın ordan öte araba vā mı yok mu bilmem de ori kadar
310 yörülele gidelēmiş. E. D: yörülele. H. D: dağya feneri saKlalāmış, ordan gene gelirke
311 dağa alceklē, feneri yakacaklā gelicekler. E. D: ne alıcāsan senede bi kere gidēgelīdik.
312 H. D: sırtlarınlan. E. D: hē, eşyāla. H. D: şindī te oraya bile arabasız gidilmēyi.

313

314 KÖYDE ŞİMDİKİ YAŞAM

315 E. D: şindi burda kapının önüne zor geliyī pinmek. burdān geçiyi bizim arabalā, aşığı
316 mālleye de burda yukarı mālleye de burda. burası bizimen güzel yer. yolumuzda güzel,
317 camimizde güzel. allā şükür, bin kere şükür. ellamdülillah. kasabaya giden buriya
318 çıkıyo. artık bilmem gelen buriya çıkıye, bu yoldan geçeyeler. çoğ güzel yol, yolumuz
319 çoğ güzel. H. D: köyümüzde yani disiplinli hani öyle vurem kırem, hani öyle kötülük
320 yok. bayā yabancı geldi ama. hē, bitane arap bile su deposu deye su deposunun öyle
321 ordan aldı arap deyilē, arap aldı deyilē. çoK çoK aliyilē. hiç tāla mālā demeylē, uzak
322 muzak demeylē yolunu yapaylē, ettiriğini götürēylē. hele bi tanesi ta uzak. böyle
323 korbe yapmışlar pirafabrig gibi her tarla da var bi, herkez alıye satıye herkez. satıyelē
324 gidiyelē köseköyden ev alıyelē. avluburunun yarsı köseköyde. şindī ben ortanca

325 çocuğum, iki oğlu vā bi kıızı vā. hadi kıız sonradan başladı. burda Şimdi araba paraları
326 çok pahalı. kışında zor oleyi. dediler yol parasını dediler buraya gelcēne, orda da bi
327 saat geri gideylē burdan nerdeyse oraya gidelim dedilē. sora Őindī kıocaoğlanda Şindi
328 kıızı çocuğa aldırış etmediler çocuğ dediler, geri gidē dediler. kıız başarılı yassılayın
329 geldi, yassılayın geldiler. geç olmā başladı ya. okuycan mı okuycam, ondan sora
330 okuycāsan onlāda gittiler. onlā da üç sım. . üç mü oldu ne ortancası, bu sene dōrt sene
331 mi oleyi beşinciye mi ne başlayı gideli. o sebepten gittilē gene evleri duriye dayalı
332 dōřeli gelecekler evlerine. E. D: iki kıat evleri vā ikisininde. ta ordan aşağa kıadar sıraya.
333 ama çocuğlarını okutmak için gittiler. okutsunlar çocuğlarını bakalım. H. D: yā öyle.
334 bu sebepten gittiler. E. D: ekmek sāđābı olsun çocuğları. çocuğları kıalmadinen
335 dōnūcekler küpçü dükkanına. ay, Őeye iřte dün oraya gittim. ben gelin, babanđemi getir
336 ded. . mēmet babanđemi getir buraya, benim canım sıkılıye ben bir haftadır evdeyim.
337 bende dedim babannen evden bi yere kııkıpta gelmes. gelsin diyēle. o da Şeye öğlene
338 kıadar gideye çalışmağa. sabahtan dē kıocası uğruyo dediği yere. sonra ben geldim de
339 getir onu getir onu. ben dedim, ben kıarışmam dedim. istē gelir, istē gelmes. E. D:
340 gitmiyim ben bi yere hiç. H. D: Şindi biraz idrarımı tutamiyim kıızım. başka bi (...)
341 yok. başka bi hani gidēken midēken, şır şır akıvarī. İtiyar değil mi. ben oraya gidip de
342 nabcam irezil olma. . hij bi yere gitmem. kendi halimle. H. D: beni bırakıp da gidemeyi.
343 E. D: gitmeyim, gitmem zāta hiç, bi yere gitmem.

344

345 GELİN

346 H. D: ben on yedi yaşında, on yedi yaşında geldim ben. benim amcā fabrikaya gidip
347 de çalışmadı, Şimdi biraz arab. . edindik. onla tıraқыaya gidey, geley. birazda burda
348 yemişçilik yaptık. Şimdide çocuğlara bōle azar azar bōldürdük tārlayı. öyle işte
349 emekliliğimiz var. allā çok Şükür geçinip gideyiz. benim üç kıız, üç çocuğ benim oğlan.
350 kıızın birsi gebzede, birsi acısuda, biri de izmitte gültepede. üç kıızım üçü de dıřāda. hē
351 iki gelin birsi ordulu, ordudan buraya geldiler eşmandiyeye. ordudan eşma. . bis burdan
352 aldık gelini. ortancayı, küçüğü de ta tırabzondan aldık. bōđünü de köy içinden aldık.
353 benim oğlan okudu işte. vay ben otuz yaşına kıadar evlenmiycem. otuz yaşına kıadar
354 evlenmiycem. otuz yaşında buldu. ondan sorada nasib dilmiş ātıkıın o kıızlāla görüştü
355 kıızlā onu biyenmedi. o kıızları biyenmedi. öyle bōyle nasībi te ordanmiş. ilēden derdim
356 be ālem be internetten buleye, bilmem nerden buleye. uzak muzak, (...) uzak heP bōyle
357 çevresinden istedi. heP bōyle çevresinden istedi. çok uzak olmasın istedi. hē, Şindi

358 böyle oda, nasıl oluyo o dayısının kıızı, dayısının, halasının oğlunlan beş sene bi yerde
359 çalıştılar. bunlar onu biyenmişler, şeyetmişler her neyse. ordan oraya demişler, o bayā
360 trabzona gidip de nabıcan demişler. bağ burda çok nâmuslu güzel. çocuklarım da hiç
361 kötülük yapmadı allaha çok şükür, hiÇ bi yerden bi şey getirmedilē. şindi hepsi işte
362 geçinerē karılarınlan. hē, geçinsinlē de bize ağlayıp da gelmesinlerde. kızlarım da öyle
363 zengin yere dil ama dā bi kere ağlayıp Ta kapıma gelmedilē. hē öyle kendi şeylerini
364 yapeylā yiyela işte öyle. şeyleri yok. bis fazla çiyiz yapmadık. bis sağandık çiyize öyle.
365 öyle öteki türlü. şindī kanepe aldırıylē bilmem ne aldırıyer. örtancasın o deprem
366 sıraydı, sırasıydı. ona hiç düğün bile yapılmadı yani. ha, öyle ortancasının gebzede
367 salonda oldu. küçüğününde burda oldu köy düğünü oldu. kaynası, kaynatası buralı.
368 onlar izmite durulādı da şimdi kaynasıyla, kaynatası döndülē burī. bi ev yaptılar. bunlā
369 döndüler, onlar izmitTe. oğlanlarında o komşunun bahçesi genişti orda. oraya (...)
370 onlarınkiler de orda oldu. öyle tā o zaman kocaoglan o bolu davulları vādı. o _zman tā
371 bolu davulları yeni çıkādı. ben bolu davulları tutcam. bolu davulları tutcam diye saz bi
372 şeyler işte o _zman onları tuttu, ilk. hepsinin öyle oldu.

373

374 ÇOCUKLARIN ASKERLİĞİ

375 birisi ta şeye gitti karşı kamaşlı da mı ne yaptı işte. karşı yaptı. o böyle resim çektii
376 böyle. onun askerliğı kolayıdı. ortancası kıbrısdı yaptı. o kıbrısdı onunkisi zordu. hem
377 o çok para harcadı. bi de orda böyle gecede şe_ derlermiş ya böyle. hani askerler
378 anlamıyem ben yürülēmiş ya. böyle tıtır tıtır. onun askerliğı bayā zor geçti. yok
379 yok o zaman yoktu. biz hiç eğlenti yapmadık çocuklarımıza. küçük olanda şeyde yaptı.
380 ay aklıma gelse de susurluktan öte gittik işte aklıma gelmeyi şindi. ay neresi desem o
381 bayā çok uzakta yapmadı. o yakında yaptı. aklıma gelmeyi şimdi. öyle işte. gittilē
382 yaptıla. zāten beş, beş ay yaptı geldi küçüğü. ben okula hiç gitmedim. hiç gitmedim. o
383 zaman okul yoktu. çocukları. erken evlendim. şindi böle benim anne, şey dede anne
384 kız uşağı okula gidip de nabıcağ. kız uşağı okula gidip de nabıcağ. ben okulun
385 kapısından içeri bile basmadım. öyle işte idare ettim. bu yaşa kadar geldim. yok yok
386 okuma yazma. E. D: telefon böyle ses çalāda beni hemen çağar kim? H. D: öğretmeğe
387 uğraştılar ama amān dedim yaşım gelmiş geçmiş zāten torunlā morunla öğretmeğe.
388 adamda işte bana söveye itiyarlādık diye bağ kimse kalmadı etrafında diyere.
389 arabaların numaralarındaki çayları bari öğren deye. hē dedim bende benim burdan
390 gireye burdan çıkēye dedim. hē zor. o zaman şey_ ettiler işte benim o zaman çoluk

391 çocuk kalaba iş çok. şindi oraya gittiğinde şey afedersin şindi söylemeyem, bilmem ne
392 yazcāna bilmem ne yazcāka bilmem ne yazmış. çok pis bi kelime yazdım. dedim ben
393 gidipte kendimi rezil edemem orda. gari geçti gari işin kenarına geldik. mezarlığın
394 kenarına geldik gayrı. götürülēse gideriz bi yere götürmezseler dururuz evde. biz evde
395 evde. köy ebesinnen. yoktu allā çok şükür. hiç öyle doktorlara moğtorlara hiç
396 taşımadık. işimizde çoktu. hayvan, koyun hepsicī vādi. iş de çoktu. e başka yerden para
397 yoktu. ekēdik. misir ekēdik, ekin ekēdik onları biçmek isteyi, toplamak isteyi, getirip
398 ahıra koymak isteyi öyleydi. ilēden çok. şindi yok hayvan yok. şindi herkez dāğlıştı.
399 benim torun dedi dört tane koyunum var. söveylē bana sabah koyun mu lāzīm sana.
400 onları dedim hava iyi dedim. burāya ekmeğemi hamurladım. yemeğe koydum ateşe.
401 adam orda uyuye, anne orda uyuye. ben ona hiç (...) koyuvēdim, götüdüm bunu.
402 komşunun iki tane arsası boş. onları da otladıçça çıtır çıtır. bende gideyem oturiyem.
403 ben ordan bakāla böyle oturiyem. acaba nerde. ben önlēşğim hemen düşēlē peşime
404 evel. evel şurdan bī o evin yanına şurdan daracacık bi yer açtık üsami abinin yanına
405 ordan gideyēm. ötesi salıvereyem. boş, üç tane harsa boş burda. köy hayatı başka.

406

407 HAC

408 bizde gidemedik bizde. nasīb_ olursa şimdiden sonra bakalım gidebilirsek.
409 yazdırmadık dā. şindi işte biS çocuklara ev yāp. çocukları evlendir, çocuklara bilmem
410 nāp. sırayı getiremedik oreye. şindi küçük gelin dedi, küçük gelin dindar. anne hiç
411 gittiniz mi deye, anne nasipse bizle beraber gidersin deyiler. gelinī şeye ben diyere,
412 şey benim kādaşımın düğünü oldu deyem, ben deyem kalk oyna deyem. anne sen bana
413 kalk oyna deye ilēde de ya, ilēde diyēre ben çocuk oğutçam diyēre eski yazılan. o da
414 adalet okumuş ama dur evlen dur bilmem ne geçemedi sınavları. yok yok dā olmadı.
415 hamile tā. yakında hamile tā. şindi oğlan da orda cāmide yen_ nesil hocaya ĩtiyar
416 demişlē bu yazın. be oğlanda şimdi hiç bi_ yensini bilmeyi dedi. tā dedi cayıl yirmi iki
417 yaşında, yirmi iki yaşında gelin benim tā genç. şindi bilmeyi de burlarını. o dedi tā şey
418 dedi. hani kanāğ dedi. kim olsa önüne girē dedi. şeyde dedi. hele bakalım dedi.
419 yerleşsin dedi. oturuşsun dedi. biraz etrafı tanısın dedi.

420

421 YEMEKLER

422 bizde yok. bī fasılē, mercimek, sarma, lāna, lāna ama lāna da yiyecek yok gari. yapıyes
423 salata turşusu, beber turşusu, lāhana turşusu. hē salça, kırmızı beberden salça, domatis

424 salçası. hē hep öyle yapıyeS işte. dışarda yapıyez dışarda. dışāda yapıyez. hepsini
425 kendī yiyçēmizi yapıyeS. patatizimizi, soğanımızı, bēberimizi, fasılemizi işte
426 kendimiz ne yirsek onun hepsini yapmağa uğraşiyez. adam arıları alıp gidēye. çocuklar
427 işe, bende onları ekerim, kazıyerim, toplayıP getiriyem.

428

429 ARICILIK

430 hē var arıcılık. tam olarak şimdi burda köyde duruyēre, o lambır kestane açtı mı,
431 karşıya götürüyēre, karşı yakaya, ordan da tırakyaya. burlāda bal olmiye. çoğ bi sene
432 öncesi olduydu. o zamandan beride yok. hē, allah bereket vēsin. tırakyaya götürmezsen
433 hayvanlar aç kalır. orda yapıyi. orda da ilerki bal alınmiyi. yukadan allā verise ondan
434 oliyi. öyle başka türlü olmiyi. tırakyaya götüriye arıları, orda gün dönümünden bal
435 toplayēle. burda da kertepeye götüriyēler ilk yazın. kestane çiçekleri açeyi ya. o
436 kestane, kestane balı mis gibi kokuvi. mis gibi olur o. şimdi burda karışık oluyo bizim.
437 akasya oluye burda, ani sā bi şey söyliyim meselā erikten, fındık çiçēnden başlaye ön
438 tarafi pollen getirmeğē. neden bulabilirlerse pollen getiriyēlē. ordan şimdi burda biraz
439 bağığnen oğlu filan oğul vereyiler ya. onlar filan bitti mi kertepeye götüriyeler. o
440 lambır kestane açtığnen. orasının işi bittiğnende ordan kalkıp tırakyaya gideyiler. orda
441 gündöndü kurudiğnende buraya köye döneyle. hē öyle. çoktan beri yapıyi. çoktan beri.
442 beş arıylen başladı. çokalttı. çokoliylē, azaliylē, kışın öliylē, yazın çokoliylē işte öyle.
443 amca da benlen eşit. benim isim hanife dikmen. hanife benim ismim.

444

445 ÇEYİZ

446 E. D: hē. aman ne çeyizi kızım don anteri bile bulamazdık. fakirlikten süslere meydan
447 yok. hemen bi kaT don anteri giydin mi haydi bakalım. öle. nası anlaşcan anlaşırsın te
448 öle. o sana davranır, sen ona davranırsın öyle geçinirsin. kalmam. öyle, dünya geçimi.

449

450 GEÇİM SIKINTISI

451 H. D: biz işde böyle geldik, böyle gittik. dur ev yapalım, dur onları everelim. o zaman
452 aylık da yoktu. böyle elli bin dedim, ayda dedim hiç olmazsa dedim. bi elli bin liracık
453 bari girse içeri derdim. yoktu öyle dışādan aylık girmezdi içeri. biraz kirez satacān.
454 biraz adam hasta oldu bōrēğe çürüdü. o zaman onu sigortalı bile yaptıramiyeS. para
455 yok. sigortası yok. kirez, kirez. olēy ya kirez. he kiraz, biz kirez diyez. şindi denişē ya
456 şey. vādı çok vādı ama kamyon doluları satādık da kayri, kimse bakmeyi, para da

457 etmey. ātıkın kesip kesip getirēyiler eve ya. hē zor tepesine çıkıyēsın. merdivene ta
458 tepeye çıkıcan, toplaycan. he he bozuluye bozuluye kim_sene hiç toplayamiyēsın. gel
459 te dede geldi. biraz kulaqlar duymeyi. ē burası kertepeyle aqrn. keltepeye yağdı ya
460 kar.

461

462 PATİK

463 E. D: çok konuştuk çok. her şeyi konuştuk. hā her şeyi konuştuk. ā güzel. örēdik, örēdik
464 çok. çok örēdik hem de. bi çiz yapāsın elli atmış tane. hē, torunlara bile yaptım. hēpsi
465 birine tērlık merlik, hēr şey, hepsine. H. D: bū çufallık da incecik peşkir olēy ya
466 bilmeyim bilēy misin hani böyle alacalı. ona filan çok doğumuş. kocasına abadan
467 pantol yapmış. E. D: yapmadığım şey hiç yoktur. hepsini yaptım. bugüne çok şükür.
468 hēr şey, her şey yaptım. yapmadım şey yoktur dünyada.

469

470 AĞULLUK ÇİÇEĞİ

471 hē ağulluklā şindi yok. evelden vādı ama çok şindi dađlāda bile kurudular. H. D:
472 azaldılar. E. D: azaldılar, yok. köy içinde yoktu. dolaylāda. H. D: çoktu o zaman o
473 geldiğiniz yolda o top sahası var aşāđya. bütün onlar böyle öyleydi bizim
474 yetiştığımızde. şindi artık kuruyēler. dağda dağ içlerinde seyrek seyrek var da. E. D:
475 hava şartlarında, fabrikālādan hava şartlarından kurudular, kalmeye. ē böyle top top
476 olurlādı onlar böyle. H. D: bizim yetiştığımızde çoktu. E. D: vādır. H. D: onu bilmeyim
477 ātıkında. E. D: dolaylāda. çiçēğimiz ağulluk çiçēgi diye verilēdi, yok.

478

479 DARBE DÖNEMİ

480 burda mūtalar vādı, dādırlādı, getirilēdi. gazı, yāyı. hāle hāle derilēdi. hē tabio zman
481 onlara da geliyēre. ā mūtarlara, mutarlarda hangısı fakirceyse yağma şeyler. biraz
482 zengin az vereyler. biraz fakire çok vereyler öyle. öyle şeyler heb gördük. diyem
483 benim görmediğim hiç kalmadı. bugünüme çok şükür elhamdülillah. bin kere şükr
484 elhamdülillah.

485

486 ET, SÜT, PEYNİR

487 buzdolabımız hiç yoktu. yemēđ ona göre yaparsın yemeğ. eğşimez. dışarı koyāsın. eti
488 kim göreye o zaman kızım. kesēsın bi tavuk pişirī, yirsın. H. D: o zaman böyle kesip
489 de sucuk doldurulāmış, ondan sora bi de hani koyun filan. ben bile o zaman yok diyodu

490 o. bizim günümüzde bile yoktu o. böle tuzlalar onu asālā. kışın kesilirse böyle
491 sobanın etrafına sarıla yazın kesilirse dışarı asalar öyleydi. E. D: kurulā sucuklar o
492 zman iyi olu. benim bubam bi manda kesti. çeltik, çeltik doldurdu sucuklara, bēssürü
493 sucuk. H. D: o zaman öyle kurulāmış. E. D: kuruyanın yaşı kurumıyanın tası. H. D: o
494 zaman çok bolluğu şey yoktu ama ağul dipleri bile yort olurdu, iğşimik olurdu.
495 bakmışın üstü pesitlenmiş, bakmışın çok sütü mü vādı? piynir yapmazdan bilinmezdi
496 o zaman. ağul dipleri bile yoğurt, iğşimik olurdu. şimdi söyle meselā südü getirisin içeri
497 süzesin, koyāsın. yemēysin çok, avşam sabah devamlı sağyesin getirēysin. e avşam
498 sağyesin, sabah getireysin ye çok oluyere. onun hepsicini de nasıl yiycen? kimsi
499 bozultur, kimsi bilmem ne olur götürüsün dökēsın. kendi kendine dil köpekle yir kedilē
500 yir. şimdi bozulēy ya. hayır işte iğşimiği pişirīsın. yemedinen e dolap yok. bi Kaç gün
501 sora küflenmeğe başlar. he mecbur dökēysin oraya. yeh işte. biz sora sora işte ben
502 buraya geldinen koyunlar vādı. onların iğşimiklerini böyle pişirīdik. onlara bi de şey
503 var neydi çörotu. o çöreotiye de katası, hala var o çörotu. ayır o to um o. çörekoto,
504 çörekoto onu böle katasın içine tuzlasın. onu böle bastırısın tenekeye böyle birazda
505 kepek. o kepeğēde onun üstüne koyāsın. üstüne onun bit taş. o kepek onu suyunu
506 alırdı. çoğ güzel olurdu o iğşimik. ramazanlarda çıkar onu pide yap. makarnanın üstüne
507 dök. nābarsan yap çoğ güzel olurdu. şimdi üş tane ineğe, üç tane inek vādı. böyle bi de
508 karıpağı. o koca varillēlen vare ağazları burmalı koca varil, māvi şey pilastik.
509 pilastikten. üş tane onlarda oldu. yanna yavrulā da oldu ondan sora acık yolu açtılar.
510 aldılar koycek yer bulamadık. içeri getirivērsin oraya kolinin altına süzeyes kapayes.
511 süzeyes, kapayes gelediler. çoğ evvel çoğ bolluğu. şimdi ay inek mi bakıcaS?
512 hayvan mı bakıcaz? şimdi köy içinde hayvan kalmadı. süt alıcağ yer bulameyēsın. ō
513 bazen dil hep alıyez. benim ablamın kıızı var. böle aşāğ māallede uzak telefon ediyez
514 getiriyeler böyle kapıya. ya, burlāda burlāda hiç yoğ gibi bişi hayvan. bu māallede. bi
515 ötede var. hayır çok yok o kadā da olanlā da gene var. bağanlā da var gene. benim
516 zamanımda öküzlerlen harman dövülürdü. bende pincēm, bende pincēm. ben
517 ufağliyim da. şimdi, makinelē çıktı onlar yapmağa başladı. şimdi biçer döverler, şimdi
518 araba yağıTı al gel ordan. şimdi ekinde yok gayrı. E. D: anlattım. aqlına gelen 'yazsın
519 dursun. her şeyi her şeyi anlattım. H. D: şimdi öyle kaçmak maçmak yok. havadan bi
520 top haydi herkes olduğı yere serilişivere. çokluğın bi de yokluğı olurmuş üş kişiyiz işte
521 burda. günün birinde iki gelin üç kız, bi de ben bi de bi yere oturmağa filan gidēken,

522 düğüne filan gidēken böyle alabalık gidēdik. biriniz bari aradan gelin. yle yle
523 kimse almadı ayrı.

524

525 GELİN, KAYNANA ANLAŞMA

526 (...) bıramaz namazı. bıramaz hi. sabahlayın, sabah namazını ıldıyen bi tesbī
527 allahūla ektim, bi tesbī ulvu allā ektim, bi tesbī elhamla ektim, bi tesbī bilmem
528 neyle ektim. bana sabālayın sayıye. yle, yattığım yerden deyēre. ekmeyen ekmiyi.
529 yatıp duruyi. hep aynı işte böyle. arada birbirimize, ekiŐmedik yle bāsi kere
530 birbirimize ızdıymız oldu ama gene de biras onuŐmadı gene onuŐiyez. biraz
531 durdinen gene onuŐmadan duramiyez. ilēden de evleri bŷyŷk yapalım bŷyŷk yapalım
532 oca evle boş. aldı iki kişi, ŷç kişi sŷyle meselā. bāzı torunları geldinen babanne
533 anlatsana babanne anlat sana oturu onlara anladır. onları. kŷçŷg gelin burlarını
534 deniŐtircek oliyere, istemeyere. apıları deniŐtircek, camları deniŐtircek. mutfakları
535 deniŐtircek. ben diyērim sıra sıra diyērim. bī ev dŷzdŷz ev yaptık bize o pāliya
536 oturdu. hepsi bi kere de olmaz diyem. biz böyle geldik böyle gideriz diyem. ŷyle yle
537 o pahalı. o pahalı. herkes ister temizecek. bŷyle eki eki vermeğe herkes ister
538 ama. gerisi kŷçŷk geleyi. sŷvēyler bana, burda durāysi, burda durāysin. ıŐın burası
539 sıca olēyi. bi de ŷindi biz ŷiŐtiyarladık ayrı. bi ŷeyde dıŐalādan da girmek olay oleyi
540 buraya. yuası boş, yuada mutfaq var. a oda var? dŷrt tane oda vā yuāda. su
541 durması geniş. ben diyem bu merdivenden inip ıamam diyem. dış taraftan ıvrılırsın
542 diyeler. dış taraftan bizim burası hi ēĐsik almiyi. cāmi orda altı āve. seni tā ıāken
543 tā gŷreyler. burası bize bŷle dŷz ayak. ŷindiyle ızlā sŷveye, gelinle sŷveye ne
544 ımazmıŐım yuarıya. bir ŷisan geldi mi biz burda ŷey ediyez diyelē. sıılıyez diyelē.
545 bende diyem nābiyem. olay dil. onlara dŷĐŷn yapmak. aylık yok, alıŐmaqla. evlerini
546 yaptık. sŷyle meselā dŷĐŷnlerini yaptık. allā razı olsun durdular canım. hē burdaydiler.
547 ŷç ız. iki gelin. yuāda işte, birinde eşyaları doldu. birinde yatağının altı. idare ettik.
548 du bakalım. gel bakalım misafirimiz var. budā ŷey buda tārihi o sever. buda
549 tarihidir. he he en kŷçŷĐŷ bu. hanımı yok ya burda alıye bu hafta. bu hafta burda.

550

551 KŷYŷN KURULUŞU

552 bilmiyem o bilmiyem o tarihi bilmez heralde. hē yle. ŷey işte o izmitin orları bŷtŷn
553 bŷyle batalık sinekmiŐ (...). sıtmaya tutulmuŐlā, o sıtmadan amıŐlā buri. ŷindi
554 orlāda olsa ŷeylere ba sen paraya ba sen burdan tutcāĐan ŷeyi ordan tutsaymışlar.

555

556 İNANÇLAR

557 yoğ be ō, ölcē tutmuştur onun. yoğ yoğ hiç öyle. nerden? hiç öyle bi şeciklē bilmiyim.
558 lohusaları kırğ günlük, kırğ günlük yirmi günlük olunca tutmazlar. tutālar yanna
559 yağazlık da yanına şey koyduk ne o maşa koyduk, musaf koyduk, süpürge koyduk.
560 biz, ben yalnızdım. yirmi günü bile bi şey demedik. ben. musaf yerineymiş heralde
561 bilmiyim artık. süpürge'nin üstünden atlanmaz derler. çıban çıkar derler. İtiyarlar hiç
562 atlatmazlardı bizi. demir koyālar işte. benimki, benim kendi anam şeye olmuş öyle
563 yalnız, yalnız kalmış. ātıkın ne böyle ilerden dolaplar vardı böyle eski evlerde. ordan
564 çıkāmış balıg gibi bi şey gelip onu çiğnēmiş yenden gene gidēmiş. gelip onu çiğnēmiş
565 yenden gene gidēmiş öyle. arbası artıkn işte öyle derdi o. böyle işte balıg gibi bi şey
566 gelip onu çiğneyip gidēmiş. gelip çiğneyip gidēmiş. ne bilem ben işte öyle anlatırdı
567 bize. hala ta öyle şeyler görür o. (...) allaha çok şükür bi şey şeyetmedik, görmedik
568 yani biz. yağazlıkla ben koca oğlana altımda şey bilen gittim. düğünlkle bilen gittim
569 kırklanmadan. bi yakının düğünü vādı köy içinde gittim.

570

571 DUA, NAMAZ

572 E. D: çekerim. namaz dualarını oğurum. hē namaz dualarını oğurum. tōğbe ederim.
573 başka duvalar oğurum. heb böyle yaparım.

574

575 VEDA

576 bağ oaraya şey koymuşlar ye bari. ne zman yedin. H. D: ben onu, dedim şōyle dedim,
577 şey olsun dedim içine patatizle suvan doğrayım, maydonoz döveyim de dedim
578 bambaşka bir tas çıksın araya. E. D: işallah öyle mi? hafta da mı gelēysin, ayda mı?
579 işallah. şansın bol olsun, sevenlerin çok olsun. hadi bakalım. hakkını helāl et. çok
580 konuşTuğ. selam söyle annene.

Metin: 5

Kaynak kişi: Emine Koçak, 77 yaşında, İlkokul 4

Derleme yeri:Ev

1 bağ, hadi hoş geldin kızım. konuşun bağalım. hēkimle konuşujam? senle mi? yē
2 bağalım. őznur tālaya gitti. kızanlar te şindi yemek yedilē de. ben çıktılā yukarı ūs kıata.
3 ben onlara bađādım. ben yav bizim tē babalarımızın dedeleri gelmiş, buri. biz şimdi
4 yugoslav mācırı. hē, mācır mācır. biz burda dođmuřuđ burda būyūmūřuđ. te
5 bubalarımızda burda dođmuj, būyūmūř. sendedin. . he, he dedeler. dedelerimizin
6 bubaları gelmiş. dedemin, dedenin, dedesi dediğin gibi. iyisiniz? hē, e iyi olmuş allā
7 rāzı osun sağ ol. e sor bağalım bilemem ki. bileme. . he benim kırk iki doğumluğum.
8 he he yetmiş yediye geliyērim. emine koçak.

9

10 ANLATILANLAR

11 Peđ babamız anlatmazdı ūyle řeyde. babam anlatmazdı řindibabam burda dođmuř,
12 burda būyūmūř ya. ne bilem řimdi saçma sapan bi řeyler duyādık. saçma řeyler. ne
13 bilem ben işte şurda doğduğ, burda doğduğ. şarşılaşmışlar bizim şindi anneler
14 řarřılařmıř dūřmanla. yunan dūřmanınla. gelmiřler onun, řindi kemerleri filan vāmiř,
15 çavu°ř řēy. çavu°ř kaynatamın annesi, annesi dilde būyūk annesi. hēr neyse onlar, onun
16 kemerleri vāmiř onları falan sūkmeđe kalmıř dediđin gibi. kimsinin boynuna sacayađ
17 geçirmişler. yunan burda eşmede, eşme gevurları bunlar yapmışlar zātı. eşmedeymiş
18 onlarda eşmeden kalkıcağ olduktan sonra gelmişler. burda hayvan keselēmiř sen
19 dedince ālem yapālamıř burda ūldūrenler bile var. ūldūrmūřler řimdi bizimçavu°řların
20 mustafa var ya. mustafa bizim anne vardı orda. annenin kıardařını ūldūrmūřler. e řindi,
21 beni aleyşiniz, vay. benim resmimi çekēyi. e sende mācır ğalbā ye. ma. . işte biraz
22 manavlāla mācırklar gibi benzi. . şey ediyēre. sen dedince bizim anne talaş malaş, talaş
23 tepeleri dēler būyle talařları yuvārmıř.bizim anne o yandan buri geldinde yuvmıř
24 çavu°ř anne o anladırđı rahmetli. řūyle oldu būyle oldu deye. o anladırđı bizim
25 kaynatam var ya (...) kaynatam bilēysin sen onu onun anası anladırđı. onun anası,
26 būyūk kız gelmiř buriya. řimdi benim kendi bubam burda dođduđu būyūdūđu için o
27 pek ūyle řeyleri anlatmaz da o anladırđı. anne anladırđı bizim. anne olēy ya o yandan

28 yetişmiş kız gelmiş o. yirmi yaşında kız gelmiş o burda evlenmiş. ordan kaç sene oldu
29 öleli sen dedince o anladırđı. komşuları vāmiş onların onlar komşuları çok şey
30 yapālāmış ama bu gevurlar. şimdi bī domuz kesēlēmiş ama kendilerine pişirirlēmiş. bi
31 de koyun keselēmiş onun yanında. koyunları komşulara yidirirlēmiş. vēmezlēmiş
32 müslūmanlara ordan. öyle anlaTırlādı. öyle anlatırdı o anne. çok iyi komşuluk yapıyez
33 dēdi. çok iyi dēdi. iyi dedi, na sonra burdakılar haķaret etmiş yunan, yunan vāmiş ya
34 eşmede. yunanlar haķaret etmiş burda. de bizim aşāda bubamin harmanı var ye. sen
35 bilirsin tabe aşāda harman samanlık var. bi de aşāğda balatlā da ben balatların kıziyım.
36 he he de orda, harmanda kazan kaynadırlāmış. keselēmiş koyunları, senin koyununun
37 içinden alırlarmış. bu yanķının sürüsünün içinden alırlāmış. orda keselemiş.
38 yidirirlēmiş gevurlara, gevurlar burda el kesmē, hele kesme kesicen, pişircen. onlara
39 davet ederlēmiş bizim ama babam öyle şeyleri anlatmazdı. bizim anne anlatırdı işte
40 ordan gelme ya anne. burda be he sen telefonla mı konuşuyon? he bende dedim burda
41 piriz var ye. sen dedince işte öyle. o zman çok zorluk çekmişler. çok şükür diyerim.
42 allahımıza şükürler olsun diyem. bana bađ bugünlerimizi arattırmasın cenabūmevlam.
43 ya ne zāmetler çekmiş. böyle şey kāldirik yaprağa toplālāmış da benim halam
44 anladırđı. babamın halası o anladırđı. kızım dēdi, kāldirik yapraklarını dēđdi böyle
45 dēđdi kıyāriS kıyāriS de derdi. kayada dēđdi. misir çekeriz derđdi. ekmek yapeyeriz öyle
46 dēđdi. öyle yapālāmış. o zumanlar o gevurların zamanında ya burda, burda öyle
47 yapālāmış.

48

49 İSRAF

50 sen dedince yokluk, yokluğtan şimdi ekmekleri çöpe atıyalar. öyle bana bağ, çok israf
51 ediyeler. bende öyle diyem. yemek yiye kızanlarda, çocuklar. kızım diyem bağ diyem.
52 yerde düğün tepsinin içine diyem alın tepsinin üstünden diyem o kıymıkları diyērim.
53 atmayın diyem. titrēmiş diyem. beni çöpe atacaklar diye diyem. yavrum diyem. tabi
54 biz bileyiz şindi ama şimdi gençler bilmiyēre. şindiki gençler bilmire. hemen simidin
55 yarısını yiyēler, kaç kere gördüm ben izmitTe atıvarıyalar. simidin yarısını yiyele,
56 atıvarı. . onu sar, kuy çantana götür ēve. sen dedince kuşuna doğra, ya bi kuşu bi şey
57 varsa ver bi hayvanın önüne yesin dediğin gibi ama biz bilmiyēriz ama şimdi gençler
58 bilmiyeler yavrum bilmiyeler. çok, çok israflık var. ekmek israflığı var.

59

60 KOMŞULUK

61 eskiden omşuluk falan ok iyiydi. Şimdi pek fazla yok. Şindi boye biz nabardı ekin
62 bimeğe onun almış, gidedik onu ekin biedik. misiri almış gidedik. yardımlaŐma
63 vardı eskiden. Şindi yok. para Şindi para, paran vasa yaptırysin paran yoksa yok.
64 kendin uęraŐeydin. paran yoksa yok. sen dedince ben ekerim, dikerim. dikme
65 uğraşırım. ekmem ama gcm yetmiyi ayrı. ben ekedik, dikedik. sen dedince ama
66 Şindi yok yapamyem.

67

68 DOMUZ SALDIRILARI

69 o her Şeyi yapdık be ama yemiŐçilik vadı ya o zumanlar. satın da yoktu ama
70 kendimize adar yapdık. Şimdi misir falan yok. misir ekysin onu domuzlar
71 yiyiveryle, yapmieydin. skıntılı skıntılı. yapeyler ama yapsalar ne olcek ok. e bi
72 kerede on iki tane encekledikten sonra o Şey olur mu sen dedince. bi kere de senede
73 iki kere mi enceklmiŐ nepmiŐ onlar yavrulmiŐ. yok biz pek soulmazlar burlara.
74 pek dıŐlada, ormanlada orman ilerinde. ormanlar var ye. Şimdi orman ilerinde sen.

75

76 OCUKLAR

77 ha siz Şindi adapazarından gelse. . he, abla ardaŐsınız. benimde ızım var Şimdi
78 adapazarında araştırma hastanesi var ye. ordan geen gn gittik Şeye burdan aŐaęa
79 indikten sonra o ıbıqlıda oturiere ız hemen gidiye geleye araştırma hastanesinde o
80 dotor dotor ıktı baalım bu sene. he he yirmi drt yaşına girdi. he onu da mı
81 onuŐturcan? onuŐtur baalım. ızımın ızı da Şey. ğretmen oldu t atamayı bekliye
82 Şindi. o da ğretmen oldu. o bilmiyem Şimdi ne ğretmen olduğunu. bilmiyem ne oldu.
83 . ne ğretmeni olduğunu bilmiyem. ğretmen işte. br gz dotoruyumuŐ deye. onu
84 dn buŐradan iŐittim bŐra var ye arkadaŐı onun. arkadaŐmıŐ onla. hasan ağanın
85 pelivanların gelini olurmuş o. dn ordan beni getirdi onlara da.  o benim ızım olur
86 hate deye. he o anlattı boye boye deye. o dedi gz dotoru ben burda sordum ama
87 t seemedim babanne dedi. seemedim t dedi. Şindi dedi. o ağuztoz, eyll demi ne
88 olcmıŐ işte. dotorluk alca. izmite gidiye o Şimdi, izmite gitmiş geen gn
89 cmertesi gn mi izmite gitmiş. ursta griyler ya. uzmanlık ursu griyo o Şindi.
90 uzman olcek. gz dotoru uzmanı olcek. uzmanlık. ama o Şindi beyin cerrhiye girdi
91 ama sen Şindi o belinden, bacaklarından bel ıkığı, ala ıkığı oldu da o Şindi yedi
92 kere ameliyat oldu bacaklarından gene. gene dzelmedi bi kere t olcam diyere. he,
93 Şindi ondan yapamazsın demiş dotor ona onun dotor demiş ki ızım demiş sen demiş

94 bin cerrā ayakta oliye hep yapamazsın demiş. ona dayanamazsın sen demiş. sen demiş
95 kolayla bağ demiş sen ancak demiş göz doktoruna şey_ et demiş. şimdi atığın uzmanlā
96 gidicek şimdi o imtānına gircek uzmanlık. İşallah allā yardım etsin tabi, doğru. dā
97 yazcan mı? dā sorcan mı? ne sorcan? ama dur şimdi benim kız bi çalıřzī zaman bak.
98 benim kız yok evde. aradın mı? evdemiş mi şimdi. hē iyi o_ zāman, size gelce. . bizde
99 de günleri vāmiş ya.

100

101 ÖĞRENCİLİK

102 dōrt. dōrdüncü sınıfa kadā okudum. e öğretmen annadırdı be yavrum. ne bilem niçin
103 çocuklar, şimdi çocuklar çocuklar dēđdi. fındık dikin dēđdi. savaş zamanında dēđdi
104 atāsınız bi pança dēđdi. çocukların önüne dēđdi. yapamazsınız dēđdi. tarlalara,
105 ormanlara gidemezsiniz dēđdi. ancak derdi. evde çocukların önüne atāsınız onlāla
106 iylenir dēđdi şimdi. ekip, dikemezsiniz dēđdi. adamlar gider savaşa dēđdi. remna
107 remnadırdı öğretmen bizim. he he öyle derdi. araştıran o, e iyi olmuş, iyi olmu. sen
108 şimdi ne öğretmeni? he birden dörde kadar hē. yapādık, yapādık. misir kazādık. ekin
109 biçēdik. yapādık. öyle bi şeyler yoktu. bizde yoktu. bizde misir vādı. misir vādı. misirle
110 sayı sayāsın. çomak yapādık ayvalarınlan, ayva sopalarını kesēsın, onlāla yarāsın.
111 onlālā a yapāsın. kuyāsın, he he öyle yapādık. bizim zamanımızda öyleydi. fasıle,
112 misir. keselerimiz vādı. keselere kuyādık onları, götürüdük. kuru fasıle, misir tanesi.
113 he he bizim zamanında öyleydi işte. öyle yapardık. a a. ufaqtık ya ta. dōrdüncü sınıfa
114 gidēdim ama el işi falan yapmazdık biz. a a yapmadık öyle. he matamatik, türkçe,
115 matamatik. hayāt bilgisi he he. şindiki diyem, o zamanki tarih diyem olsaydı diyerem.
116 şimdi ne iyi olur diyem o tarihler diyerim. he he tarih kitaplarımız vādı bizim. dōrtten
117 çıktım ya ben. sen dediğince yok onlar bitti gitti o zāmanlar sen dedince. bizim
118 öğretmen şeyden geldi kürttü bizim öğretmen ama ōrdan gelmiş kocaeldemiş o
119 yakında gelini, çocuk, kızını öldü onun. tō bū şey be hüseyin_ ağaların ō hālil_ rızā vāđ
120 ya. onun öğretmenin karısının kızıydı ō ölen karı. o halil rızanın karısı. he he bilirsin
121 sen onu. he dōrt sınıf birden, şey üç sınıf okuturdu öğretmen. vardı, vardı. birinci sınıfı
122 başka öğretmen okuttu bize. iğitmen, iğitmen dērdik birinci sınıfı. ikīyi, üçü, dōrdü
123 okudurdu. üç sınıf birden. beş mi beş de var ye. beş. sobalı, he he sobalı. yok hoca
124 yakmazdı. sıra sıra yakınırdı. bis tā yakamazdık biz tā ufağ ya. şimdi dōrtler, beşler
125 yakādı. bis şimdi ufağ olunca. bizi anca camları sildirtirme, gasteyle silēdik camları o
126 zumanlā. ancak, ben zate dōrtten çıktım. yok, yok ötede. sağlık ocāđ var ya. orda sağlık

127 ocāğnın yerinde vādi okul. kıran kıru oldu he orda Şindi āŐaptı o. bodrum kıatı altı,
128 ũstũ birinci sınıf okulu başka. dŕrt sınıfı birden okudurdu baĶ bi Öğretmen. Şindi
129 deyērim. her sınıfa bi Öğretmen. Şimdi Öyle. her sınıfa da dil. Öyle sen dedince ilĶoĶulu
130 başka Öğretmen okuduyēre. Őlene kıadar başka bilmem hangi dēyrsin bilmem, her
131 dersin Öğretmeni vā Şindi. Şindi kıolaylıĶ.

132

133 EŞLE TANIŞMA

134 Őldũ. okulda tanıŐtıĶ dā biz. okulda. siverek. muamerin bubasını siverek. Şindi tā. bu
135 ikinci evlilik benim. burası ikinci evlilik ben o_yandaydım. ikinciden iki tane kıızan,
136 birincisinden biri Őldũ ũŐ tane demek iki tane. iki tane Şindi bi kıız biri oĶlan. oĶlan
137 meterojide hava raporunu veriyēre. oĶlan, o erzurumda ũnũversteyi okudu. anĶarada
138 liseyi okudu. teknik lisesini. he he atatũrk ũnũverstesi okudu çocuk. Şimdi o yanda. ilk
139 eŐimde he he. Őldũ o. ceviz aĶacından dũŐtũ o. ceviz aĶacından dũŐtũ. beli kıırıldı. dŕrt
140 sene baĶtım ona helālı hoş olsun. beli kıırıldıĶ_Ķin bi taraftan bi tarafına dŕnemez.
141 Şimdiki olsa, Şindi araba alırsın bilmem ne yapāsın. Şindi Ő_zũman arabada yok.
142 yataĶta. atıĶ yataĶın orta yerini dēldik. aŐā baştan Öyle yaraları ĶoĶtu, yaralarını. genĶ
143 otuz yaşında Őldũ. otuz yaşında Őldũ. andan sora buraya ēvlendik. orda bi Şey
144 olmayınĶa kıadar. hep ufaĶ be, om beş yaşında on_ altı yaşında. Öyleydi zamanında.
145 iyiydik. he, yok. yok, yok Öyle. saĶ Ķekme falan yŕĶ. Öğretmen titizdi bizim
146 Őğretmenimiz. el imanlı Öyle bi Şey olduktan sora Ősana doĶuniyer. hemen elini kına
147 yaĶamazsın. ēllerini kına yaĶtıĶTan sŕra saĶlarını baĶlālar Şeylere bacaĶlarına.
148 oturaĶların bacaĶlarına. sıraların bacaĶlarına. kına yaĶmıycan. zũlfiyettenin
149 saĶlarından baĶladıydı, Öğretmen. hē Ķekti ore oturttũrdu ore. hē elin kına yaĶ. hē Ő_
150 zuman Öyle. Ő_zuman Öyleydi. hā doĶru.

151

152 DũĶŬN

153 dũĶũmũz ne olcek. Őēyle. hayır hayır onda kıarısı Öldidi. nıĶah, he he nıĶah yapıldıdı.
154 birinci dũĶũn yapıldı yav. aynı Şindiki gibi dũĶũnler ama gelin arabası manda arabası
155 kıoŐālādı. onda ũstũnũ bŕle Örterler iĶeri gelēre. iĶine oturusun sen arabanın iĶine.
156 sabatan akşama kıadar peŐinde gezēler. arabanın peŐinde gezeler. Öyle gezilirdi. ha, ha
157 Öyle oldu. vardı, vardı. iki tane davul. ē yaĶtılar. o_zuman mazı yapālādı. e mazı dimek
158 kıarılar toplarıŐ bŕyle. āndan sora ekmek atālār fırına. fırına ekmek atālardı. bi iki tepsi
159 misir ekmeĶe, iki tepsi de buĶday ekmeĶe. ondan sora onları bŕyle kesēler. ondan

160 sonra onları dađdālar mazı mazı demek gelinin evini çullālar kafasına kına vurūlar.
161 gelini de çullālar böyle. ondan sora bi tepsi kuyālar onun içine para atāsin. öyle, ama
162 kalktı o. dađdālar şindi. gelenlere dağdağlar. birisi buğday ekmeğe, birisi de misir
163 ekmeğe. sağ şindi haydi konuş, mācır konuşu. . hē he ondan. şey sen dedince
164 dengittikten sonra konuşmamdan astānelerde falan. teyze sen yugoslav mācırı diyēlē
165 bana ā diyēm bende. ben gelmedim ama diyem tē dedemin dedesi gelmiş diyem bende
166 şindi.

167

168 HAC

169 gittim te onū izlēdim ben şimdi. gittim namaz kıldıran (...) hacıya gittik ābim, kız
170 kardaşım, ben götürdü hacıya. sekis sene oldu ben, bu sene sekizinci sene. oldu, oldu
171 bēş sene yazıldık da. bēş sene yazıldıktan sorā çıktı işte. iki kız kardaş bi de abim. he
172 ümreye gitmedim. kardaşım gitti ama ben gitmedim. kız kardaşım gitti. o başkasınla
173 gitti. kayınçolarınla gitti kız kardaşım. ben gitmem dedim. şimdi muhammedin
174 yollamam dedi. başkasınla gidemezsin dedi. başkasına gidemezsin dedi. ancak abim,
175 abimle gidēsen gidesin dedi. dayımla gidēsin dedi. dedim dayın şindi de dayısı olēy
176 ya. ondan sora onla gittik. otüz öylek, kırk altı sene, kırk altı gün durduk. hē,
177 teyzenlerin konuştuğ onun, şeyinle biz. teyzenin kaynanasınla. hē buluştuk gene iki
178 oliye buluşuyez. ben ümreden geldim dedi. şimdi dedi aşuya gitçez dedi. he zeyneple
179 gittiler dimi. zeynep dedi. yanında da kızının bitanesini bırakmış o bi de sağat kıızı
180 vāmiş onun. he he onu bırakmış yanında. da o gelmiş nērde varsa o kıızı, o sağat kıızın
181 yanına bi kıızını tā bırakmış. bilmiyem şimdi de he he, kirazoğlundan. şimdi dedi
182 hacıya gitçez biz dedi. zeynep dedi, ben dedi. sağat kıızını nāpcan dedim. onu dedī
183 kıızım gelecek dedi. bahçelerde vā benim dedi fasilem, misirim dedi bi şeyler vā dedi.
184 pişirsinler, yisinler dedi, yapsınlar dedi. bende gidiyim bağın tavukları da vāmiş onun.
185 hayvanı da vāmiş. nē satmadın o hayvanları diyem ben şimdi ona. hayvanları nābıcan
186 diyem. karayıp de böyle gege gibi karı da hā.

187

188 HIDRELLEZ

189 he he kütłādık. eskiden kütłādık ama şimdi edilir mi medilir mi bilmiyim. salıncađ
190 kūrādık. salıncađ kurulur. hāyır onun o bahçesinde bi ađca kūrāsın, toplasırdık. sen
191 dedince, dōnecek yapālādı ağaçtan dōnecek yapalar, binēleđ. andan sora, salıncağla
192 pinēris, sallanır yukarı. bi ağca buri bi odun kuyālar onu da kuyālar şindi buri şe

193 yapālar. bi kişi ore piner, bi kişi de buyā piner. döndürüler onları. dönēsın bit tā.
194 ağaçtan, ağaçtan. he he öyle, öyle yapālādı. öyle yoktu bizde ateş falan. bazı yapādık
195 bazı yapmazdık ateşten sen dedince. yahut çok işi olurdu çavuşlādan. bure geldin zātı
196 yaşlandık be (...) öyle şeyler yapmazdık. orda yapādık.

197

198 ÇOCUK OYUNLARI

199 pek oynamazdık be ne bilem ben oynayanlar gene. çırağ oynardık çırağ. te böle olur
200 üç ayaklı, böyle kıyasın bunu buri sopadan. andan sora eline sopayı alırsın kaydırısın.
201 kızları öyle yapādı. kızlar toplarız. mällenin kızları. tāsı, musı oynādık. bi oyuk
202 yapādık öyle. kimsinin dışarı çıkartırmağā uğraşır, kimsi diçeri soğmağā uğraşır.
203 erkeklerde oynar, hayır kızlar kendi kendimize oynādık biz. eskiden top yoktu be. sora
204 çıktı o, bizim zamanımızda top falan. hehe bile yapāsın sen dedince. beşik yoktu
205 salıncağ, salıncağ kurādık. çingene salıncağ.

206

207 BEBEK ÂDETLERİ

208 he he atādık. bi sarı ğirep. sarılık olmuş dēlērdi. bi sarı ğirep örtēdik üstüne sarılığ
209 alsın deye. ne bileyim şimdi yok. sarılık marılık iğne vurulāye. doğru. hē yapādık.
210 musaf kıyāsın, ondan sora çatal maşayı kıyāsın. maşa işte. demir ya. şey gelmesin
211 yanına deye. he ille bi mısaf koyālar yanına. hayır be yok, yok öyle bi şeylē yapmazdık
212 biz. hē, öyle bi şeylē yoktu. hayır be yavrum, öyle parti. ben zāte öyle parti bağ yoktu
213 bizim zamanımızda. şimdi çıkıyo o şeyler. göbek bağsının cāmiye kıuy dediler. caminin
214 aralığına kıuy dediler. pınara gidēdim cāmipınarına öyle kıuyādım ben o aralığā. cami
215 kıurana gittikten sonra caminin aralığına kıuyādım. hati camiye gitsin şey etsin diye.
216 onu yapādım. ā yapmadık öyle. ben şimdi öyle diyem. sūnet oluyo diyerim, sūnet
217 mevlidi bitsin. yapmadık ki öyle. ben şimdi iki tane çocuğum oldu ama iki çocuğā da
218 ben sūnet mevlüdü falan yapmadım. yapmadılar. kıaynalā var, kıaynatalā var. onlar
219 yapmaları lāzım. biz neci sen dedince. onlar yapmadılar. öyle, unlādan yapmadık öyle
220 şey. kimin, kime getirdiler. hē, olur.

221

222 HARMAN

223 arabeyla demir taşırdık, arabeyla. manda arabasınla, öküz arabasınla her nēyse.
224 getirisin, böyle harmanın kenarına yuvasın, yuvunları. andan sora, bi dā sen dedince
225 harman dövēsın. şey olur düven olur. kıoşāsın öküzleri dediğın gibi. düvenle saçāsın

226 harmana ekinleri. onun üstünde gezēdik, binēdik güvene. bi dā hayvanları, kimsi bi
227 kişi yeder. yeder olu, yetmeyen ölu ama kaçır, hayvanlar kaçır. mecbur yanında biri
228 olcek yedicek. şindi makineyle biçēdöver. şindi zātı bizim köyde ekin eken yok zati.
229 meyvacılık var. he erik, kirez herkes kesti orda. he he sıkıntı. onu kestik, çıkattıdık sen
230 dedince. ou yakiyez sobalā var ye.

231

232 GELİN SÜSLEMESİ

233 pullanır. böyle ālana pul yapālar. yanaklarına pul. yapıştırma dil. pullālar. böyle biraz
234 yımırta sürēler. ondan sora kaç yapālar. kaç öyle ondan sora burlara kırmızılık sürēler.
235 ondan sora yenden pullālar. ben pullandım. pulladılar. heh alacalı alacalı pembe,
236 kırmızı, sarı çeşit çeşit var ya pullar onlādan. onlādan pullālar gelini. eskiden gelin
237 düzmek öyleydi. ndan sora ne bilem ben mevsim gelmiş gitmiş, ne bilem. işte,
238 meyveden dil. meyveden dil de. ne bileyim artıkın, neden sürdür, gelmiş geçmiş kaç
239 sene evel. he, pullu öyle olsun. pullanırdık. sen dedince. değişik kaç çekeler. andan
240 sora bu kaşı üstüne, hayır pulla dil. kaç kaç var ye, kalem miydi neydi artıkın. hayır
241 kömür dil. kaç kalemini galba yu. kalemni çekēler. azcık böyle inceldirler kaşları onla
242 çekēler öyle güzel olursun. bizim gelinlerimiz ya sorusun ya sormazsın bizim don
243 anterli giyeriz biz şindi burlarda mīlama olur. mīlama şalvar. şey olur kollu anteri.
244 yelek gibi yelek gibi de gine kolları var. kolları sırmalı gene sırma. şindi belki
245 şeyederdir. halk evlerinde çıkar, televizyonlāda. andan sora bizim etek dildi de don
246 anteriydi. bizim giydiğimiz. o anterinde böyle burları sırmalı, böyle burda ilik olur.
247 böyle beyaz gelinlik yok. gölmek, gölmek yavrum gölmeğende böle burlarına oya
248 yapālar. beyas, beyas. beyaz işleme yaptydım ben işlediydim. ayrı, ayrı. şindi nasıl
249 benim ayrı. öyle. yok, yok, yok. kaç sene oldu. sen dedince. bilmiyem işte o zamanlar
250 öyleydi bizim. hē başka köylēde, başka köylēde fıstāndı, fıstan. yımırta aķının üstüne
251 yapıştırırlādı. he böyle sürēlēdi. yumırta aķının üstüne pul. ben pullandım. beni öyle
252 yaptılar. ben şimdi şey oldu. elli yedide, elli sekizde gelin oldum ben. elli yedide.
253 uzundu pelik_ürülürdü. peçelerin, örgü örüdük. he he peçelerin olurdu arķa iki tane
254 önünde peçelerin tēl önünde iki tane, arķanda üş tane. üş peçe, tēl, tēl olur ya şimdi
255 şımbıl şımbıl. pelik, heh pelik deriz. örgüye pelik deriz. bi ğirep, bi ğirep bağlanır. aynı
256 benim gibi böyle şimdi baķ şimdi başımda şimdi vare öyle. ğirep bağlanırsın, onun
257 ona taķālar. üstüne onun üstüne bi kırmızı yok, yeşil ğirep arķanda kırmızı ğirep onun
258 üstünde. kırmızı ğirepi üstüne çekēler böyle şey olcık olduktan sōra , nakliye tutcek

259 olduktan sora. e kırmızıyı önüne çekeler böyle. yeşil arkaında alır. Şimdi onun ucunu
260 aca olduktan sonra aalar araya. t llerin  st nde alır onl .  b rlerin. t ller altında
261 peeler. yok be. hi biri ben n bim. hayır, hayır o zamanlar fotoraf motoraf yok. sen
262 dedince ama fotorafı v  mıydı o zamanl ? hij bişi yoğ be. ne araba v . hayır be, hayır
263 hayır.

264

265 ARŐIYA GİDİŐ

266 bi kere aynatam g t rd  de ba. adapazarına, akrabalar var orda. adapazarına
267 daıldı biz Şimdi gidiyez  yŐe eltiyle beraber. ah o anlıb harları g rd k Şimdi
268 l naların, l na yapraqların arasında anlıbahar yaprağa diyez Şimdi ba. g rmedik ya
269  yle Şey. baba diyez Şimdi aynatama b , bunla ne bunl  onun iinde ya, diyez Şimdi
270 ba. nasıl ba. o zamanlar bilmedik kızım. arnıbaharı, arnıbaharın ne olduğunu
271 bilmezdik. ne kersen pırasa ekersin. bunl  da  yle Şey bi Şey yok. l na dik dik. pırasa
272 ek dik, dik dik. onları biliyez. e v  ona niye d dik.  Őe eltiyle beraber ikimiz. sefte
273 gittik ama acıqtık. sen dedince o zuman sefte g t rd  aynatam da bizi gezm Ğ o
274 zumanı. d Ğ ne g t rd  o yanda akraba v  da adapazarında. da zeytin aldı bi kıymacık
275 zeytin. para yok yavrum o zamanlar para yok. Şimdi para paavra gibi para ama
276 kıymeti yok.  yle, Şimdi oğ Ő k r mevl ya  yle diyem. aldı birazcıkı, bi para ekmek
277 aldı bir ekmek. indan sora, eskiden tek lek olurdu ekmekler. ordan Şimdi Şey, biraz da
278 zeytin aldı. d Ğ ne gidinceye adar, d Ğ n evine gidinceye adar yığlim Őunlardan
279 dedi. molosmunnan ate. ayşe elti, ben, refiye abam bizi g t rd yd  aynatam. sen
280 dedince araba yok bi Şey yok, y r lek indik eceldereye ad . andan sora ordan
281 eceldereden, doğru ne ocaeli, sen ocaeliye mocaeliye buraya geldikten sora  yle
282 orda. orda gittim canım. doğtora g t rd k araba tutTuğ da başka t rl  gitmeye ki
283 ekremin arabasını tutTuğ da amyonunu, amyonla Şeyde uyduğ arabaya  yle
284 g t rd k.

285

286 KAYNANA-GELİN

287 birlikte oturduğ orda biraz birlikte oturduğ sora ayrıldı. ayrıldinen, olmaz olur mu
288 avga da olur hepsi olur. olur olur yavrum olmaz olur mu. (...) beş g n dil tabi tabi
289 doğru. ben kızardım. ben kızardı niye g t rmediniz ocuğunu doğtora, iyi bi doğtora
290 diye. biz yapıcaz dediler onu da ondan  t r . ondan  t r  patırdanırdım s v dim. 'n 

291 götürmediniz? götürseydiniz ya sizin malınız mı yok mülkünüzü yok. sizin, kime
292 bırakacāğınız tā diyem çocuğuma bile yok maldan mülkten yok. yok hiç bi şî yok.

293

294 TARIM

295 patatis, suğan eskiden. hā eskiden patatis, suğan. yok be ya yok yok öyle şeyler. ilaçlık
296 milaçlık bi şey. eskiden tütün dikēdik bak o yanlā da. he pohçanın üstüne sürmē he he.
297 bi sene ekdim onu ben қalabaқ dereye. қalabaқ dereye noutların içe saçıvādim ben onlā
298 da bi oldular bana bak te böyle yumruğa yakın oldular benim orda. sēyrekti onlar
299 kazdım ben. bi sene ekdim ama kaç sene oldu. he, o zamanlar ekmek üstüne sepēdim
300 ben şimdi pōça mōça üstüne. şindi şey ekiyēz şey yapeysin. o zaman haşhaşlar
301 kocaman kocaman olurdu. ev va ev va dediler. o zaman öyle bi şeyde yoktu ha. öyle
302 aramaқ tarama da yoktu. қalabaқ dereye ektyidim ben onu. bi dā şimdi kaç senesi boş.
303 yok öyle.

304

305 YEMEK

306 yapıyem ya yapıyem yapıyem. dā yapmadım. yapıyem yapıyem ama tā olmadı. tā
307 yapmadık. e bëberden yapāsın, salatadan yapāsın. e çakıl sevmediğın, e lānadan
308 yapāsın sen dedince. öylē fasilyeden filan yapılye da ben yapmadım be қonserve
309 yapādım ben. şişelere қonserve salça domatis salçası. e yapāsın tarana da yapāsın. nası
310 yapcan taranayı be yavrım biraz yört koyāsın biraz sūT, ben sūt, yortla öyle қarādım.
311 beber қatāsın içine baharat alırdık. şey satılıyırı ya onlādan қatāsın içine. kendimiz
312 yapādık. ekēdik poy poy ekilirdi. poyu ufalāsın. onlā çok güzel қоқādı. poy onlāda çok
313 güzel қоқādı. hayır yeşil olurdu o böyle sen dedince ufacıқ ufacıқ olu onlar ama çok
314 güzel қоқardı onlar. cıbrısa dil. cıbrısa da ekiliye dikiliye ama poy, baharat, poy.
315 қurudurlar ama çok güzel, o Tanesi o çok güzel қоқādı. tane, onlādan қatādık azcık
316 ben pazardan aldirttydım da dediler. böyle böyle deyi mari dedim yenden gene āsana
317 baҚ. baҚ, baҚ şimdi baҚ diyem, niye baқmisen ba mari dēğler. hā öyle dēğdik. ha ha
318 şimdi mācır ya. bağ gene āsanıza adapazarında küçük dükkan vāmiş adapazarında. o
319 küçük dükkandan alırlarmış ya o poyu. ama ō, onun tanası çok güzel қоқādı. ōyle sen
320 dedince sūTle, yortla қarādık. baharat қatāsın içine. he he ben yapmadım, yapmadım
321 yeskiden gençke yapādık. yaptık, yaptık. tuttum, tutTum orucumu tutdum. on gün
322 tutamadım. ōn gün onu da ödedim. onu da ödedim. dişādan ödedik ya sigortayı çok
323 şükür mevlaya. şimdi o sigorta öldü ya bana қaldı. emekliyim.

324

325 KURBAN

326 allā nasip kısmet ederse. dedim kıza, kıza dedim bakalım böyle böyle deye. emnenin,
327 emnelēde vāmiş şimdide. bizim emñe be hatçenin kıızı. onlara dedim bende. ana
328 tamam dedi. kıız bu sıra geldi hatçe abla dedi. tamam ana dedi emine de şimdi
329 torunumda benim o hasancıқта bunun köyünde, hasancıқта burdan o benim torun. e
330 onları temizlēsın, sinirli yerlerini ayıklāsın dediğın gibi, öbürlerini e kuşbaşı kuşbaşı
331 gibi yapacāsın kavurma yapacāsın onları kavuttırısın sen dedince koyāsın poşede mi
332 kuycan şişelere mi kuycan. ben kōnserve şişelerine kuyādım. şimdi poşet tā iyi geldi
333 bana. poşede şey, buzdolabı poşedine, ben buzdolabı. . eskiden benim normal
334 buzdolabıydı. şimdi bu sene, geçen sene aldirttırdım ben. ne rahatmış diyem bu diyem
335 derin dondurucu diyem ā diyem. keşke şindiye kadar āmān derdim ben şimdi belki
336 ölücem derdim ben şimdi āmān āmān derdim. tā yaşıycaz. tā yaşıycaz allahımıza şükür
337 çok şükür. sen dedince kavurma yapāsın, kuşbaşı yapāsın. kavurmayı kuyāsın
338 tencereye o orda kendi kendine şey_eder. ha ha pişer. öyle kuşbaşı kuşbaşı kesēsın
339 onları öyle. kıyım kıydirttırırım. kıyım kıydıktan sonra koyāsın. yaparıs. he he onun
340 siniri, hele öyle ciğerdinden, he he ciğerlerinden gelir. yağı suvanı kavuttırısın ondan
341 sora şimdi suvanını sonra koyōlar onun birazçık kavuttireylar da andan sora sōradan
342 kuyūlar şimdi televizyonda gördüm. eskiden öyle yapmazdık. eskiden analāmız öyle
343 yapardı. bizde öyle yapardık. şimdi, he he öyle ciğer yapıyelar he he. biz te öyle de
344 yapıyelar.

345

346 TELEVİZYON OLMADAN

347 şimdi iyi. her şeyi göreyisın şimdi. eskiden radıyo vādı. tē benim şayib ağaların şayib
348 ağa vādı. şayib ağa demiş ki aptullah aptullah demiş benim gezenden. aptullah aptullah
349 demiş bubamda haşlaşmış da gelirmiş. martta oldu benim düğünüm. andan sora
350 haberin vā mı demiş. kōcaeli demiş. kōcaelide demiş. kōcatepe gemi en büyük gemi
351 batTı demiş. şeyden demiş fırtından, borandan demiş, batTı demiş, aptulla ağa demiş
352 şimdi bak. benim gezen o zamanlā. te o, ondan beri o te ferdaya diyer ki, hala dēy, o
353 dēyēre kırk sekizde diye battı diyere. kırk sekizde benim çocuğım demek kırk sekizde
354 olmuş. şey elli sekizde, kırk sekizde diyem ben şimdi. elli sekizde. kırk sekiz dil elli
355 sekizde olmuğ benim düğünüm. demek ki o zamanlar bak kaç yaşındaymışım. küçük
356 evlendim küçük. küçük vēdiler be canım. eskiden öyleydi. eskiden öyleydi. muamele

357 bile olmazdı. veri giçē. tē kızanlarım olduktan sora muamele yapıldı. hatçe on sekiz
358 yaşında dünyeye geldi işte gitçēniz ya, o on sekiz yaşında dünyeye geldi. ben on sekiz
359 yaşındaydım onu kucağıma aldım. çocuğa diyem ne kadar aramız var be diyem ben
360 şindi. geçen günü gelmiş de. ana diye ne kadar diye bubamın düştüğünün şey cevizden
361 düştü, dokuz gün sora da dünyeye geldi çocuk hamileydim ben. e geçmez olur mu
362 geçmez olur mu. gelme dedi bana hastaneden. devlet hastānesinde yattı o. yetmiş gün
363 yatTı. iki buçuk ay. yetmij gün yattı devlet hastānesinde. düzelemedi ki beli kırık
364 olduğu için.

365

366 KÖY

367 burda oldu. köy ebesin vardı. anne anne vādı. o geldi işte. olmaz olur mu zorluk tabi
368 isanın. zor dünyeye gelmezdim tabi. allah kolaylık versin o şeylerde. şindi hemen
369 çıkarlanmey, gideyler o zaman cesaret yok, araba yok, bi şey yok. e atlama taş vādı
370 bizim be. burlā da. bunun burları bile çamurdu be. soradan tabi tabi, sōradan oldu tabi.
371 bī baççelerden ya korelilerden ya safiye korelilerden bi kaldırım taşı vādı. kaldırım
372 taşı. o da te bu kadcıık bi taş. ō sevimlēden ya böyle lōkür lōkür hayvanlar böyle
373 giderlerdi. çamır çok çamırdı bizim. benim, bizim bunun burası şimdi diyērim çok iyi
374 oldu diyērim. bizi şindiki doğu nasıl, doğu gibiydi burası da. şindi ilerledi bizim
375 köyümüz. şindi kākınmā başladı. o çocuğunu okuduyer dışālā da dediğin gibi. o
376 çocuğunu okuduye dışārdā. öyle dışārdā okutma mokutma yoktu. atlama bi taş burda
377 bi taş orda. oraya basabildin basamadın, basamadın girdin çamurun içine. çorapların,
378 ayakkapların çamır içine, sarı çamır. şindi çok şükür ayāğna çamur bulaşmadan
379 geziyeysin.

380

381 AD KOYMA

382 dedelē koydu, kaynatamlarım koydu. hehe bāşış verisen söyliyelē adlarını. şunu
383 kuyduğ bunu kuyduğ diye. bāşış istiyeler he he. adını kuyduğ diye bāşış istiyeler.
384 bahşış verisin bi havlu andan sora söylelē sana. hē işte ad parası öyle istelēdi.
385 kaynatamın kendi bubasının adını kōydu. hē hasan. he he kendi babası hasanmış, hasan
386 kuydu. andan sora sen dedince fatme de anası fatmeymiş anasının adını koydu. e hatçe
387 annenin adını kuydu. şey hatçe dedin gibi. kıızı. dedē kendi anasının adını kuydu. öyle,
388 öyle kuydular işte. he he o şekilde kuyīlar adlarını.

389

390 SOHBET

391 durun ben size āzcık nēskafe yapeyim. nōlcağ onun zāmetinden. he oturun oturun. var
392 benim ama kullanmiyem kızım. he he doğru. yoğ be yeni aliye be. ha onlar sahan ha
393 eskiden sahan. sahan diyez işte onlara tabağ ama sāan. he üs kıatta onla yukadā üs kıatta.
394 üs kıatta hā. fındık toplamā gitti anaları, üs kıatta. burda satıye be. he bāçe bağ sana
395 bāçeye. bağ kızım bağ. ha ha büyük ama aşāğları boş. sen dedince yaşlıyım ben
396 yapamıyom, işte ancak beber diktim te ore. sen dedince sabāh yidiler. kızım, he he
397 yediler bıraktılar, çıktılar. hava alcāsanız açım. iyi mi tamam, üşürseniz. benim mi? e
398 nabeyim ben yapıyem, yiyem kızım kendi kendime. e gelin yukāda. şimdi bağ
399 çocukları, şey_ ettiler ama bıraktılar bana, ana ben de onlara tos sēpi_ vādım. ayran
400 yaptım onlara. ayranları görmüşünüzdür orda. tos yaptım, ayran yaptım. dan yiye. yav
401 nābıcan şindi öyle. bu kadar allahımıza şükür, çok şükür. şükürler olsun. karıştırdın
402 mı, Tamam. alırım. ben kāve yaparım birazçıkta. kāve alırım, türk kāvesi. ama bu sefer
403 kāveyi biyenmedim. yakmışlar. he āşeye bi kere aldirttırdım. bu sefere ben şimdi oreye
404 gittikten sonra ben kösekōne kadar gidiyem. oraya gittikten sōra onun yanibaşlarında.
405 benim şimdi bacağımndan ameliyet oldum ama. ben şindi sopam var yā. sopamla
406 geziyem. allahımıza şükür, çok şükür. yok be bilmiyim. biz bulğaristandan gelme be.
407 yok yok, bulğaristan be. bulğakten. he he bulğaristan göçmesi. bizim fatmenin oğlanlar
408 yugoslav galba ya. fatmenin gittiği yer. benim kızın. kızın gittiği yer izmitte. şeker,
409 üçü bi arada galba ya. şeyse şekersiz dersenez getirelim. va şeker, hē şeker var. sen
410 dedince. neyi?

411

412 GELİN SÜSLEMELERİ

413 bizim dönemde vādı. bizim zamanımızda, bizden sora çık. . batTı. bēyaz elbise çıktı
414 zāta. şimdi gelinlik bēyas. şimdi sen dedince bir gelin urbası giyēdik biz. kırmızı,
415 mīlama andan sora şimdi kollu gölmeğ yapāsın. buralarını işlesin gölmeğen andan sora
416 o şey gibi aşçı gömlē, ō şey kölbēn. andan sora burdan iliklēsın onları burda şeyleri
417 var. burası görölür. işlemeli yer görölür. gölmeğ dedim ya. kölmeğ yaparız işleriz.
418 benim işledim ben öyle. yok bi gömleğ giyēsın onu. onun üstüne de işlesin onu. ō
419 şeyde giyēsın. sim be. simden. ha ha simden, benden sora yapışTırma çıktı. şimdi şöle
420 kocaman böle alınına yapıştırılıyo, yanaklarına yapıştırılıyo böyle öyle çıktı. öyle
421 bünuna münuna yapıştırılım, çenesine yapıştırılım. öyle dildi. he he kaşlarını çekēsın.
422 sen dedince. yok fotorafımız yok o zamanlar ne fotoraf vardı. hep öyleydi hep. kız

423 gelin gene yoğ benim fotoğrafım be. hacıya gidēke çekirtiydim. torunlā vā. çektin mi
424 sen benim. bilseydim bu kıara şeyi alırdım başımdan. başka şey örtünürdüm. bak u
425 zaman benim konuştüğümü monuştüğümü almışındır ordan. hē hē öyle yani sen
426 dedince. nerē diyeler bilmem hanım seni götürelim dēdi fatme. bi_ yersin vāmiş ya
427 gidelēmiş. zonguldağtan beri doğru. bolu dil be, hayır düzçe de dil bolu da dil. ō şey
428 evler eski evler. hah te_ore. he ana dedi seni dedi oraya götürelim dedi. kııs orda okudu
429 ya. ordan ileri mi okumuş nāpmış bilmem. arabalara dayanamiyem kıızım. he he eski
430 zeman, eski zeman işlemleri vāmiş orlāda. hē senin kökün neresi? he sakarya. he
431 sakaryadan doğma büyüme. hē süğütlü. süğütlüye gitti bizim gelinde anası ordanmış.
432 iki akşam yattılar öznurlar. tēyzelerine gittiler. e sizin kıandırada yok mu? tarla işi he.
433 onlar şimdi şeye çalışıye ya buğday, mısır, gündöndü te onlāla uğraşıyalar, hayvancılık
434 yapālar. hayvan bakālar. bī kıışinin çalışmasıyla olmiye kıızım. ne kıadar olmasa, tabē,
435 tabē. sen dedince, ben öznura da dedim ama o hiç aldırış etmedi. şimdi senin de beyin
436 getirmiş ama o da öyle söyledi ya. benim dāğnık evide gördünüs. çamaşırları topladım
437 da atıvādım yuvarlıp da dönmediydim, dışālāda. e ben dün gittim ona gelmiş dedim
438 safiye bana dedim. neden ötürü gelmiş, dedim. ben başka şeyden (...). āşe dedi, bana
439 dedi, sordu dedi. safiyenin seni aradı dedi. allah allah nā_ aradı acaba dedim, ben şimdi.
440 ama bayā olmuş ama. gez, gez. hē, kōy mevlüdü ne zaman? o_ zuman şimdi o,
441 ağustosta olur. bayramdan sora olur o. hē doğru.

442

443 ZONA HASTALIĞI

444 hē, sen dedince geçiyēre yenden gene çıkıyēre. ben şimdi zona da çıktı ya atıkın ondan
445 mı çıktı nāptı diyem ben şimdi. zona hastalığı çıktı bende. belinden bōle te bōle elim
446 kıadar, bōle bilinin orta yerinden bōle bu göğsümün altından ta buraya kıadā bōyle aynı
447 bōyle sırma gibi yara. andan sora ha ha yara oldu zona hastalığı. andan sora kimsinin
448 ā kıızım dedi dokıtora götürdü. hatçe ana götüreyim. sigorta yok bi şey yok. dışardan
449 ödetti de biz sigortalı olduk. dışardan ödedik. andan sora gittim. ana dedi sen dedi git
450 dedi reçeteyle al dedi. dokıtora dedi muammer. ben dedi, ilaçlarını alırım dedi. o
451 zumanlā. ben gittim dokıtora ē reçete aldık da ilaçları muammer aldı allā razı olsun sen
452 dedince. kıontrola gel dedi. gitmedim arada bir diyem bōyle diyem ısırıya hatçe diyem,
453 bōyle diyem. kıontrola çağardı ama gitmedim diyem keşke gitseydik diyem ben şimdi.
454 hadi şey olmiyem diye hatçeye şindi. yā kendime bilmiyem şimdi, bilemiyem. o

455 götürdü zātan. hatçe götürdü. bilmiyesin. doğtora gitçem ama bilmiyem, Şehir meyr.
456 sōra açılmağa başladığ kayrı ki.

Metin: 6

Kaynak kişi: Emine Kuşku, 80 yaşında, İlkokul 5

Derleme yeri:Ev

1 hayır. ben alırım onları. ben alırım, ben alırım. sen gideköy. ben kıpır, kıpır.
2 (...)biriki lāhana soğtım onların dip̄iğine. işte bizimkisi öyle alışmışık biz. bizde
3 telefon ettilē burda. burda kız duruyē burda. burda şindi şey_ ettilē şeyde te orda.
4 kösekövünde yani. te burda sığmırdı akiye deye. te onun gülü yamılmış da te onu
5 bağlamağā uğraştım. (...) amcan keçiye gitti. gel gel. orası soğuktur. (...)hoş geldin
6 sefā geldin. (...) ameliyat olduğ ama gene görmeyi gene görmeyi. kapatalım. işte ben
7 böyle. böyle ortalık. kıcağarı işi. ē sen hoş geldin. (...) ne sorcan sor bakalım. öyle
8 öyle ama (...) sorduğun şeylere cevap verebilcem mi? emine kuşgul. evet. bin dokuz
9 yüz otuz dokuz doğumlu. hē, dedeyle bir okulda okuduğ bis. ben sana bi bardağ bi şey
10 koyem. içēsen te bu sarıdan. başka şeyi. rahmetli annām, bi misafir geldinen bi bardağ
11 su vericēmişin ille vericēmişin değdi bize bi şey bulunmazsa. buyur. dede de bunla
12 duruyo. bunu seviyo o. ben biraz dinlendinen içmē uğraşıyım. (...) orasını temizledim.
13 ileri hem iç hem anlatam. üç kızım üç çocuğum vā. altı tane. allā bağışlasın. ē bir_iki
14 tane de öldü dā. evel ki isanlar salağtı ya. gelenini geçenini koruvēdik bis. bir okulda
15 okuduğ. beş, beşe kadar okuduğ. beşde öğretmenlē deniştē bize diploma vēmedilē. bi
16 soru sorulē. bildik ama başka bi öğretmen geldi kaç yaşındın sen? on üç yaşında mı
17 dedik, on iki yaşında mı dedik. tamam sizi almiyem artık dedi. bıraktık gitti. diploma
18 alamadık biS. hayır. üstün olmayıs ki nāpcaz diplomayı. te böyle biraz keçi edindik.
19 tāla aldık. birluğ tuttuk adamlā. enileri bi çocuklā va iki tane. onlar el gözüne bakmasın
20 deye iki, adapazarından gittik bi keçi aldık. hayır kıızanlara süT olsun deye. o gündür
21 öküzlerimiz vādı. öküs sattık. manda aldık, tāla aldık. tāla eKtik. ē on iki dönüm
22 yerimis vādı. altınları vēdik, aldık. o gün bugün işte yemij diktik. yemiş sattık. yemiş,
23 fındık, ayva, armut, incir, kiras. çok kirázımız vādı. e şindi ihtiyarladık biz. çocuklār
24 dağaldı. biz de gidemez olduğ.

25

26 KEÇİ BAKIMI

27 te burda te bu keçilēle, keçilerimis otus tana, otus kırk tane vādı. onların yarısını satTık.
28 dört tanecik bıraktık kendimize. ben buldır hasta oldum hastaneye götūdü kız beni. e

29 gözümle ameliyat ettirdilē. Şindi alışık olduğumuza bırakmış dōrt tane evde. o adam
30 evde ya. onlā da Şindi yavruladı. ikiz yaptılā. oldulā on_üç tane. bi de ben aldım.
31 çocuğun ikiz yapmış birisine ona ben para verdim. o paradan ötürü yavrum dedim
32 bana dedim bi oğlağ ver de onnān yanna büyüsün. ilēde para üsdüne koyā deyem. biz
33 öyleyiz ya. hasılım erkek işte kırbana nasīb olursa kırbana erisek. Őatacaz. öylen
34 sattık. te böyle işte. te bu yevde. sırnmağa uğraşıyoz. maŐā dayıdı. maŐā için saye
35 yaptık. hadam bunu kızlā vādı. o iki tane kııs yanında. ustalık yaptı onlā da ona. yaptılā
36 bu evi kendisi yaptı adam. öyle, böyle işte kıaldık iki kişi. onları dağya götüriye, dağ
37 vā ya Şeyde. hayır be, yörüleک gideyi, yörüleک gideyi ihtiyarladı ama dün gitmedi. dün
38 gitmedi. te ordan çeşme yanlarından bi dükkān aldılar. te orda da vā ya Şeyler.

39

40 DÜĞÜN

41 aynı bir. o kırık ben bin doğuz yüz otuz doğuz, o kırık. o benden bi yaş büyük galbā ama
42 nüfusla Şey oliye ya. ē düğün yapmaya kıalktık. iki sene nişanlı durduğ. andan sora
43 düğün yapacağ oldular. Şey muamele olurdu ya evel. olmiye dediler. yaş küçük geleyi
44 dediler. hayır be. on_altı yaşında verdilēnen. iki sene de nişanlı durdum ben.

45

46 BAYRAMLAR

47 her bayram olurdu. siz bilmezsiniz belki de. ō o bayramlar olsun da sen gör. böyle
48 nişan gelir. bayramda gene bayramlık verilē. yüzüğünle küpesinne. böyle duvarlara
49 asāsın. orda evel ađazlaŐırdı ya. içerde dargilē lümbür lümbür oynāsın. erkeklē camnā
50 da kim kimi istēse çekiç bağarır. öyle geçti bizim günümüs. düğün olur erkeklere
51 bağtırmazlar. gizli bağmağa uđraŐırlā. bekçi tutālar. dövēlē çocuğları. öyle, öyle
52 bayram gelir. ē içsene Şeyini. siz bilmezsiniz te öyle. iy_dilek dilēler buri. bizim
53 kızlığımızda buri. bēlki dē Şeyde görmüşündür bazen televizyonda çıkıyi dōnecek
54 dēdik biz. bōle dönüye bōle. piner biri bi tarafına biri bi tarafına. he he dōnecek dedik
55 biz dönīye ya orda, buraya getirilē onu. bizim kızlığımız çocuğluğumuz öyle geçti.
56 Şindikileri orda burda. oynādık, salıncağ kıurādık. dōnecek kıurādık bayramlarda. tāhta
57 kıalbırdık. tāhta üstünde. bilir misin bilmez misin bilmem. görmemiŐindir öyle Şeyde.
58 he he, o tatiravalli baŐka da o gene sen böyle vurūsun ayađnı öte yankı kıalkā yukarı. o
59 tahta kıalkıye dermişiz. öyle işte, öyle geçti günümüs.

60

61 EVLİLİK

62 beraber okula gittik. hep berāber. o beni sevdi ben onu sevdim hiç ayrılmadık. iki sene
63 de nişanlı, he severek evlendik. hiç ayrılmadık. o beni dinledi. ben onu dinledim. altı
64 yet jane encek yapTık işte. hāla geçinme uğraşiyez. gene dinliyez biribirimizi te o
65 hayvanlarla idare ediyez. bi en küçük çocuk burda. ona da kürt āldık te o yandan sen
66 nessin? manav mı? kürt ama işine geleyse konuşeyi senle işine gelmezse konuşmeyi.
67 çocuği de tattırdı kendince. biri ismi te, biri adapazarında çocuğun, kızın burası bu
68 yanda. (...) birisi şurda aşşā da köy içinde. allah sağlık hoşluk versin böyle. hē kōde
69 kōde kızlar. kızī o, o evi göstēdiđim dışarıya verdik onu biz. oraya verdik ama orda
70 durmadı o. onun kocası tırcđı. o da öldü. andan so aldık başımızın altına. te buri bī
71 oda vēdik ona. o da şindi çocuklā okuyē diye kösekōđüne ev kiraladı. kızını da
72 nişanladı. yirmi yaşında kız var. nişan yaptı nişanına gittik. şindi artık düğünü allah
73 nasip ederse. allah gösterīse o günleri. e işte bu kadar benimkisi. tā ne sorucāsan sor.
74

75 BABA EVİ, DÜĞÜN, MANDA BAKIMI

76 hē ō düğünümü hiç sorma. avlıburunda bi tane. ablam kaçtı. kıs kardeşim vardı o kaçtı.
77 ikisi de öldü. ablam öldü, kız kardeşim öldü. oğlan kardeşim öldü. bi tane şu karşıda
78 vā o da yatalak. sen git sende seni bilmiyē. rāmetli ninemle çok atışırladı artık allahtan
79 mı? anneme kötülük şeylik yaptı ondan mı? konuşmak yok. gidiyem bakıyem, o bana
80 bakıye ben ona bakıyem. laf cim yok. allah kırtarsın. kim? Karısı vā onun. karısı vā
81 çoluğu çocuğu vā onun. dur ne anladırđık? hē, berabir hiç ayrılmadık işte düğünüm.
82 evellē davullu düğün yaparlādı. davullu, zurnele. ablamin tabi onlā ablam kaçtı şöyle
83 böyle oldu. benim düğünüm hem beni rāmetli babam istediğime verdi. hem iki sene
84 nişanlı durdum. böyle bi düğün yaptı ki kaynata bağa. davul, zurne, andan sonra sunet,
85 sünnetli. davul getirmezledı, getirttirmezledı. ben dedi hem sünnet yapıcam dedi.
86 sünette be ya, davul tutdu. çocuklā sünnet olēya. kardeşim vardı iki tane sünnetsiz.
87 andan sora iki de kayınçom vādı. onlāın iki. . birlik oldular. benim düđünümdē ben,
88 evel perşembe günü alınırdı gelin. cumā günü çocukları kestirdilē. sünnet o. hē hem
89 sünnet oldu. hem davullu düğün yaptı işte öyle bana. manda arabasınna. manda da
90 nasıl oldu. bubamın evindeyke ben manda bakādım. bubamın mandaları vādı. çok
91 hayvancıyım ben. ondan sora ev yaptıрмаđa kākTık. babam ev yaptırdı. ben gelin
92 olduğumda evin tavanı bilem dōşeli diğildi. bi de kār kısım. ta bu sıralā olmuğ benim
93 düğünüm. ē istedilē vēdilē şindi. o mandalar ben bağtım, bağtım biriki sene. bubam
94 beni pindirirdi arabaya nere olsa yollādı. mandalar kendi gidēdi zāten. ben ona alışık

95 ya, onlara. ondan sora bigünü misir miydi buğday miydi doldurmuş ninem, annem.
96 beni değirmene, değirmen sülâla dönēdi. aşā mällede bi dere içinde. eşme tarafına
97 doğru. o derede derman vâdı. dermana yolladı beni. otutturdu arabanın üstüne mandalâ
98 nere çekersem oraya giderdi. satmak, matmak öyleydi. neyse onları bahtım ben bir iki
99 sene. sora babam onları sattı. ev yaptırdı. evinde gelin olduğum zaman tavanı yoktu.
100 hemen bi çatı oldu. çabık çabık. duvarlarının üste sıvadık mıvadık toprakla. hayır hayır
101 aşağı mällede. buraya ben gelin geldim. gelin zâte öte geldim bende. burasını sonradan,
102 kayınpederin arsası vâmiş. burayı yapTık. andan sora, nâ anladırdım şimdi. hē düğünde
103 dedim mandaları, ağlayem ben şimdi üs kıata. üs kıattayım. aşağısı, iki kıat evimis.
104 ağlayērim gelin alcı geliyâ. gümbür gümbür gümbür gümbür. rāhmetli ninem, annem
105 öldü. ağlama sana be yavrum. bağ bizim mandaları koşmuşlar. satTık mandaları ama
106 benim bahtığım benim güttüğüm hayvanları koşmuşlar benim düğünümde gelin
107 arabasına. zorla beni bahtırdı pencereden. (...) gitmiyem. andan sora geldi gelin alcı,
108 aldılâ, çıkādılar. pindirdiler arabaya. oynilim davulla, zurnelâ çalâlar. hadi çocuk
109 evine.

110

111 ÇİFTLERİN ANLAŞMASI

112 bilmezsiniz. gelinin urbası vâ. telli pullu olursun. onlâ yok şimdi. evel zaman resim
113 çekmekte yoktu. resim çekilseydi şindiki gibi. sōradan bak tē onlar. orda işte. bak ō,
114 onun yanındaki onun çocū. benim yanındaki onlâ da benim çocuğum işte ama
115 kızlarınkilē yok. onları benim çocuk yapmış. şey etmiş zâten kıoydurmuş onları öyle.
116 bağ ben nasılmışım da nası oldum. resmimi görüyen mü? öyleydi. başkan bi kere tâ
117 bakmak istedi. hepten şey, şey adam. ne diycēdim unutTum işte. her neyse unuttum
118 deycēmi. çok sevēdi o da beni. ufaķka. ne o caydı, ne ben caydım. ne bilim allah mı
119 yarattı ne olduysa beraber oķuduk. beraber evlendik. şeyimiz olmadı yani. bugüne
120 geldik. ohō dinlemiyolâ zâte. biz ne bilem dinlemişik. çok mu sevmişik. neden artık
121 alla yazgısī mī, ne dēsen de. ē isan baza ağaz dalaşıklığı yapıye ama yarım saat sora
122 gene o bilem diğil. bunu biS şeyden aldık, ağrıdan gelme bu. kürt. uzuntâlaya gelmiş
123 onlâ. babaları ölmüş. orda duyduk bizde. uzuntâlada bizim akrabamız va. ablasının biri
124 oraya gitmiş kıocaya. iyi bi yer bulabilirsem demiş ābisi bunun verecem onu da demiş.
125 bizden gitTik. ağaz ağazdan çıktı işte. nasīpmiş oldu. ufacık kıuru bi şeydi şimdi oldu.
126 ama çok fena.

127

128 ÇEYİZ HAZIRLAMA

129 azırlamaz olur muyuz. ohō. eliṣī. onlā kendileri yaptı. ben anca çorap örerim. çorap
130 denir. karı çorabı örüsün, adam çorabı örüsün. asarsın ite. çevre işlēsın erkekte. öyle
131 bi şeyle. yaptık işte. siz bizim gelinin urbararı görseniz şimdi şaşırısınız. tem gelinñ
132 urbanın, ondan ona ondan ona gezdirīdi kayınpedē. benimkilēni eltimē aldı. eltimde
133 kaldı onlar. izmitte onlā da izmitte oturiyeler. o da onu yorgan dikmiş o şalvarı
134 kullamā. hē, de benim, gittik oreya da bizim kızlā da merāk edēy. fatmeye dedim
135 eltiye, yorganı aç da görsün şunlar dedim. benim gelin urbararını dedim. gördülē orda.
136 şimdi onlar bazen şavkı çıkıye ya. şimdi de aynısı gibi. amā don yok. don yapmeyilē.
137 he he (...) uzun şımbıllı, mımbıllı. hepsini vēdim, yok. kalmadı hiç bi şeycik. çīzden
138 şey duru mu kaç sene dā. hayır hayır. boya vādı bi beyazlık sürēlēdi suratına. bi de
139 yanaıklarına azcık pembe yapālādı. vādı onların, gelin takımı dēlēde. adını hatırla. .
140 böyle kırpma kesēler burlara. zülūflerini kes. . zülūf yapālar burlara.

141

142 KIŞILIK YİYECEKLER

143 hayır be ben pek fazla şey. turşu yaparım ben. beber, domatis. dün yaptım. bak te nerde.
144 beber turşusu. koyāsan azcık sirke koyāsin. samsak koydum ācık adam öyle isteyēre.
145 ē bī rāmetli anam pişiridi bēberi. pişmiş bēberden. samsaklı turşu dēdik biz ona. öyle,
146 biraz sēndirisin ateş de andan sora doldurūsun. tuzun atāsın, bēberini atāsın dediğin
147 gibi. sarımsağını soyā koyāsin. samsaklı istersen samsak koyāsin azcacıq. öyle
148 yapāsın. yerimden kalkıp yapamiyem. önceki günde yaptım dışāda. öyle kavanozlā da
149 filan oluyo onlar.

150

151 ÖĞÜTLER

152 sen evli misin bekar mı? bekarısın. hē okuyo musun? öyle mi, saqaryadan. ada
153 tarafından. benim çocuğun biri de o yanlā da işte, büyüğü. he okuyēsın, tā okuyēsın.
154 hā, öyle mi? iyi be canım. allah saqlık hoşluk vēsin de. bekarısın. kaç yaşında? artıq
155 evlen ama zamanı geçtin olmaz. zahmet çekēsın sōra. çocuk oluyē bilmem ne oluyēre.
156 üşenir īsan bakmağa. her şey genç kalır. öyle mi? oğlan yok. allah bağaşlasın ōsun.
157 çocukta bir kız da bir. allah ömür vēsin yeter ki.

158

159 GÖÇ HİKAYELERİ

160 evet bulgaristan muhaciri biz. annemle, ananemin gelmiş buraya. tabi anlatırlar,
161 anlatmaz olurlā mı? benim ananemle, babam, dedem o yanda şey getmişler. sōra
162 dedelerimis, harp olurmuş ya. arpte dört tane mi dērdi rāmetli ananem, üç tane mi
163 dērdi? e hadi üç kardeş deyim. üç kardej gitmişlē askere. 'dört kardeş gitmişlē, 'dört
164 kardej. bī benim dedemne, bi de dedemin ağası mı vāmış, kārdaşı mı? ikisi gelmiş,
165 harp olmuş orda. ondan sora ordan hani şimdi sen kaçıyeysin gidiyeysin her şeylerin
166 kalmıyı mi? o rāmetli, dedemin ağası mı oley kārdaşı mı her neyse orda bayā bi şeyler
167 toplamış. altındır, bilmem nelēdir. gelmişlē buri. haniminde gelmişlē. ondan sōra
168 appam annemin biraz fakirce şimdi. annem dēmiş. nā dēmiş, sen dēmiş. öteki amıca ali
169 osman amıca toplamış ordan bi şeylē. o karıştırmalık da ben demiş hiç almadım demiş.
170 sāhibine minnesi olmamış demiş, bana mı olcağ minnesi demiş. almadım ben bi şeycik
171 demiş. andan sora appamin işte kendi kendilerine çalışmışla, çabalamışlē. evlerinne
172 evelden yoktu ne kiremit ne bi şey, sas. talaş. onlā bufē gelmişlē ya. bufē dil ileri
173 sabancaya gelmişlē. anannemin, annām küçükmüş o zamanlar. galbayı bazı şimdi biz
174 burda (...) toplamā gidiyez ya. annām küçüğe yatırmış onu anası bi yere o da çalı
175 toplālāmış uzun. odun toplālāmış anladırđı yani anam. aramış aramıj beni bulamazmıj
176 derlē. arāmış arāmış beni bulamazmıj. dağda kızan bulunur mu? ha bağarsın, ha
177 bağarsın deye beklēmıj, beklēmış. sōra nasılsa bulmuş onu o. ama ordan bufaya nası
178 gelmişlē sabancadan? sabanca dağlarında orda büyüye gelmiş galbā annem. ordan
179 buraya gelmişlē işte. evlenmişler. appam ölmüş rāhmetli, ablam, ninem evlenmiş de
180 ablam dünyāya gelmemiş dā. appam ölmüş. appama benzēmış ablam. dede, dede. biz
181 appa diyez dedeye. şimdi dede diyelē ya. öyle, o gün bugün işte biz de büyüdük.
182 dayılarım vādı. dayılarımızın yanında büyüdük. annemiz (...) babamız öldü. annemiz
183 öldü kimsemiz kalmadı. şindī ablam, kārdaşım da öldü. ablam da öldü. oğlan kārdeşim
184 de öldü. iki tane dayımın çocukları vā izmitte. bazen onlā geliylē. iki tanede dayımın
185 kızları vā. onlā ayırıp atmeyiler, gelīyeler. görüşüyez yani. bide en küçüğünü dayım
186 öldükçen sōra, ufağ deye onu yengem āretlik vēmış bi yere. onū ablaları hani arama
187 vā ya şimdi. araştıırıp buluyilē ya. o ara televüzyon da araştırmışlar ama bulamamışlē.
188 emineydi adı. emine güzel. geçen de bi emine güzel çıktı ama kim bilir kimdir. kendini
189 görmedik ki. öyle işte, öyle böyle bugüne geldik. ömrümüs geldi geçti.

190

191 KÖYÜN DEĞİŞİMİ

192 orasını hiç sorma, kuyulardan alırdık. gece uykusu uyumaz millet tangır tungur.
193 kim jleri kākāsa gidesin suya. bizi zāten burda dildik. aşā mālledeydik biS. köyün
194 içindedi bizim evimisin. hayla şindi. köyü gezdin mi sen, biliyon mu? ordā şey var. okul
195 vā ya okul. o okuldaki beri doğru, o yoldan beri doğru gelirke hemen yolun üs yanda
196 ev vādır. üs teg biliyom. mezarlığı gördün mü? he mezarlıkla anlıkTık bis. bizim,
197 benim kızlığım orda geçti. ordan, gelin ordan oldum. evlendim ben. sōra babam
198 canbazlık yapādı. o canbaz arkadaşını onu, şey verese almışlā, almışlā hayvanları
199 babamın üstüne yükletmiş. kendi satmış harcamış. bubamda borçlu deye, bak ta o
200 yandan bak o mezarlığın yanındaki evden ta buraya kadā geliyir harsa. te burda da
201 babaannemin evi vādı. şindi babaannemin, babam orları sattı ya, babaannemin yerini
202 benim bubam aldı. benim oğlan kardeşim burda şindi, bana yakın. bi onla bi ben
203 kaldım zāten. o da şindi hiç geleni de bilmiyi, gideni de bilmiyi. gelin onu doyuruyere
204 şeyle, hortumla doyuruyere. ne oldusa ona da allah öyle bi dert verdi işte. çocukları
205 everdi. kızları verdi. kızının biri köy içinde, biri alandüzün de oturuyere onlā da.

206

207 ELEKTRİKSİZLİK

208 ğaz vādı ya. ğaz vādı. fener vādı. mum. olmuyan mum yakādı. vādı hepsi vādı. gazlan,
209 lambeylā sora lamba çıktı. lamba aldık. fener vādı işte. hē, yok amā izmite gidēdik
210 evel. ben izmit yalnız gidē gelirdim. şindi bilmiyom bilem. perşembe pazarı filan
211 denişmiş ya. e gezēsın nē lāzımsa alırsın. basma mı alıcan, tasma mı alıcan, yiyecek mi
212 alıcan, içecek mi alıcan? ne lāzımsa alırsın çarşıdan. e şindi bureyepda Pazar kuruleye
213 ya. oraya gitmeğe gerek yok. benim burda cevizlerim var. yiyemezsin çantana döküve.
214 ben geline deyem gel ācık deye. õsun be canım. hē, songül.

215

216 KÖYDE DOĞUM

217 he? çocukların mı? onların ebeli oldu da. bitane oldu arada, olmadı. onlādan sora, hēm
218 de kışın şubatın yirmi sekizinde kār. bi ağırlandım ben yok doğmiye çocuk tērs
219 dönmüş. uğraştıla, uğraştıla ebe mebe a a. ebe bağardı. ben duyyem onları. götüşün
220 bunū, götüřün patlaycak karı. götüřün! andan ora bataniyelere koymuşlādı beni
221 burdan, çeşmeye kada. bataniyenin içinde götürmüşlē. e oraya vardınan allā razı olsun
222 koşturuvēdiler bizi. ē al o şeyi da oturuwā üstüne. tepsiyi indiriver aşşā. otur otur sen.
223 al şeyi de yirsin, yimezsen çantana koy yirsin. iç bitir bunu da. mısafir benim pis evi
224 gördü. kusura bakma ihtiyar ben şindi kimsini yapıyem, kimsini yapmiyem. ha bire

225 bana soruyo, nası evlendin? keçileri geçirdinen yörüklerin orda şey etti de. İtiyarlardan
226 bilgi alıyem ben dedi. ben şimdi de televizyonda bi şey çıktı mı kâkıp oynama
227 başlayıveriyim. ē oynycām geliyi. nâpçan ya. hâ orda orda kırtardılâ. orda ama, ölmüş
228 çocuk. beni kırtardılar orda kaldım artık on beş gün mü yirmi gün mü? kan vēdiler.
229 çok zor oldu yani. ama oraya vardinen kırtariyelē isanı. ē canım kaç tane eve geldi.
230 ebē şey edemedi bağardı. ben duyyem onu. patlaycak karı deye. kâr, dis kapaқта kâr,
231 şubat ayında. kayınçolâ filan geldi bataniyeye koymuşlâ beni öyle götümüşlê. yoğ be
232 iki metre fazla, olmiye o kadâ. şimdi atıkın. tā annemin gününde kiremitliklêden
233 gezelêmiş, samanlık tepelerinde. hê öyle delêdi ama şimdi bizim fazla olmiyo.
234 gıreydêler açıye ya şimdi yolları da. öyle fazla. . o zamanda aynı. kızak koşadık bis.
235 amca onla, kızak koştuğ da biz. nâ mi iki sene nişanlı durduğ deyem ya. o düğünlerde
236 heP beraber.

237

238 İLKOKUL ÖĞRETMENİ

239 beşten diploma alamadık işte. bak onu anladırđım ya ben. beşten diploma almadık ama
240 çıktık. nası çıktınız dese ne. beş de okuduk. bize bî öğretmen geldi sordu mordu bi
241 şeylê. vay bildik ama bilmedik deye. diploma yazmamışlâ bize. o arada da şimdi bizim
242 öğretmen başka yere tayin oldu. başka bi, kara bi öğretmen geldi. sen tā türkçesini
243 anlâsan. andan sora o adam sördu. o gelen kara öğretmen. kaç yaşındasîz, dedi. on üç
244 mü dedik, on dört mü dedik. tamam tamam siz hiç gelmeyin almıycam sizi dedi böyle
245 yaptı da. ondan diploma miploma vermediler. neyse biz öğretmenden ayrıldık
246 ağlayelağ. çok severdik. öğretmeni de çok severdik. öğretmen bilem bilirdi benim,
247 bizim birbirimizi istediğimizi. da şey demiş onū adama, benim adama demiş öğretmen
248 senin kayınpederinde vâmiş ilyas demiş. vâ ya demiş o ona tā okula gidêke. sora zaman
249 geçti evlendik. çoluğ çocuğa karışTık. ben şimdi öğretmen, kâktı gitti burdan. ileri
250 eşmeye gitti. eşmeden dedilê, kâzımpaşaya gitti. ben onu hep izleyem, dipleyem şimdi
251 öğretmeni. orda izmite tayin olmuş bi kaç sene önce. orda da mıstafa amcanın o
252 sāmilerle beraber oynamış o çocuklâ. o beni buraya taksiyle getiren engin denilen
253 çocuk. ē sen ne bilcen işte. araştıram araştıra, biz bunun nerde oturduğunu öğrendik.
254 burdan da şimdi aşâ mâlledede gene benim okul âkadaşım vâ aziz isminde o bilir onu
255 filan didim ben. sora hacer çocuğū okula götürümüş benim kız. o okul âkadaşım da
256 benim kâveye doğru gelirmiş. aziz abi demiş. benim annâm demiş öğretmenini ariyê
257 demiş. sende demiş onun şeyi yok mu, telefon numarası demiş. vâdı ama demij

258 bakeyim baķalım deftere demiş. allah tarafından olcek işte bāk sen vāmiř ev telefon
259 numarası kaç sene önceden. ē şey dilde bi sene geçti dimi gideli de öğretime.
260 cenazesine gidildi bi seneyi geçti. her neyse kısa keselim. āldık ordan. hacer almış
261 ordan telefon numarasını. geldi eve annē ben senin öğretime buldum. anne ben
262 senin öğretime buldum. nerde buldun be yavrum. aziz ağbeye sordum böyle böyle
263 vēdi. aradık. bereket ev telefonunu kapamamıřlā. tā şey gölcükte. gölcükte bulduk onu.
264 o gün bugün ben dedim, beyime babalarına işte gidicem demiş öğretmeni dedim
265 bulucam dedim helallaşcam onunla dedim. ona ben evde anamız her şeyi yapādı ya.
266 turp murp, turpu bilirsin sen. öyle bi şeylē götürüdüm. andan sora bi çocuğu oldu onun
267 ēngin isminde. o karısının bi şeysi işi olduğu zaman bizi yollādı onu bakmağa. iki kişi
268 ayırıdı bizi. öğretime bizi sevēdi. gidēdik. onu karısı iş yapāka çociği böyle
269 ayaklarında sallādım ben. böyle adı da āngin çocuğ. o gün bugün her nese bulduk. ben
270 dedim ilyaz ābine. ben dedim öğretmeni buldum ben dedim oraya gidejem. te böyle
271 keçilerimiz kalabadı geçen sene. nası bulcan onu? telefonla bulursunuz. hacerlen
272 konuştuk. hacerde burda oturudu o zamanlā. izmit de benim dayımın çocuğu vā. ha
273 ileri benim çocuğum vā adapazarında takısi vā en büyük çocuğum. ona telefon ettim.
274 böyle böyle dedim biz öğretime bulduk. öğretime gitmek isteyim ben dedim. gel de
275 götür. o dedi ben götürmem dedi. işim var benim dedi. ondan sōra dayımın çocuğuna
276 izmitte oturuyo dayımın çocuğu. ona telefon etTim. tamam hala dedi. bugün olmaz
277 ama dedim. cumartesi günü, yarın dedim. enişten dedim. enişte delē bizim çocuğta,
278 kız tarafı damāda. enişten dedim keçileri dedim hızlandırdinen dā dedim. gelirsin
279 dedim. saat kaçta her neyse de. götürüsün beni getirisin. tamam hala dedi. dayımın
280 çocū bak. kendi çocūęum şey etmedi. dayımın çocuęu. e onlā izmitte oturuyi. o gün
281 geldi. bende hazırlığımı yaptım. bıldıır keçilerimisi çoktu. piynir koydum. süd koydum.
282 bi şeylē. elde ne vāsa. haylaha şeyde bi şey bilem vādı ama unutmuşum şimdi. allā ne
283 vēdiyse. koydum bi şeylē hediye. gitTik. o ōrdan öğretmen telefon ediyi. filan yerden
284 gelicēniz. fişman yer. . gölcük nerde, gölcüğü zāten bilmiyez biz. berekeT dayımın
285 çocuğun şey etti. akıllı. vādıık. filan yerden mi gelicen fişman yere varıcan. filan yerde
286 şey var. fırın vā. ōrda bekleyin beni. ben gelicem sizi karřılamaęā, dedi rāmetli. tam
287 bizde o fırının yanında durmuşuk zāten, takısi. baķtıık dīnen kaķalak geliyi öğretmen.
288 nēse onu da aldık arabaya gittik gölcüğa. selamın aleyküm aleyküm selam. konuştuk,
289 görüştük. helallaşTık. çocuğu da çağarmışlar şimdi. çocuğ da bu tarafdamiş. o benim
290 salladığım çocuğ. o da geldi şimdi. hanı baķalım beni ayaklarında sallayan Tīze. bi

291 sarıldı bana öptü elimi. ondan sora, hē. konuştuğ şey ettik helallaştık. döndük geldik
292 bu. biras sonra mı bi buçuğ ay sōra mı, öldü deye haber geldi. e yaşlı. andan sora
293 cenazeye de gittim gene. gittim, allah kabul etsin. sorā adamdan habersiz gitTik ya.
294 geldik çan sütü böyle ekmek yirdik sofrada. bana bağ dedim. ben bi kabāhat yaptım
295 ama dedim. iste döv, istē öldür beni dedim. ne oldu, nāptın, dedi. öğretmene gittik biz
296 bugün dedim. iyi işte gittiyseniz dedi. nāpcam sanā dedi. gitmişin. öyle oldu işte. sora
297 cenazesine dē gittik gene. gene götödü dayımın oğlu. ölümlü dünya be helallaştık işte.
298 allaha artık günah mıdır sevaP mıdır orasını allah biliyi. babamız yerine, öğretmense
299 öğretmen. o da bizimle uğraşmış ya. kararı aylā karısı sağ. onlā da geldi bureya kızınla.

300

301 HAC, UMRE

302 hayır bē. a a. öyle yerleri bilmiyiz biz. dedē dağya gidiyi anca. keçileri gütmē. hē,
303 aynen aynen. sen de gidince anlāsın bēlki. iyi biri rastlā. öyle, başa gelen çekilecek.

304

305 GUNLÜK İŞLER

306 peynir, he he geline sor. yok, yok. alışık, alışık. te, bu da ekiyi, bende ekiyim. hā bunda
307 var hepsi. yok ki ben yapmıyım ama. ben yapmam. bu hamur yazıyı. ayır. bu hamur
308 yazıyı. komşulara gidiyi. kuşkus yapmıyız biz. oşun nē zāmetimiş o, ohō. kek de var
309 ama zarar etmez. ben iki çuval bi yapıvēdim ama atçe aldı da. bī tepsi pide yaptım.
310 kalansı kaldı. ufalandı te orda. ço çantana. sen nerde oturiyez dedin? he saşaryada bu
311 yanda. kaç yaşlarında onlar? onlar şeydir. biz seksene vādığımıza göre. bizim
312 altımızdan onlā yetişmiş.

313

314 MEVLİT

315 hē. mevlüt okuniyi. bebek olunca onlā. he he süslelerdi. ne vāsa onu yapıyelē işte
316 gençlē. biz yapmadık ama. bizde yoktu. şimdilē de. birini dedesi koydu. birini te okul
317 aştāda bi komşu vādı. tāsının adını o koydu galbā ya. evet, he he büyükler koyā. ezanı
318 şey eder. namazını kılā.

319

320 NAMAZ

321 kılmycaz mı? kılıyez tabi. okuduk ya kuranı ama hiç (...) harflerin kimisini taniyem
322 kimisini tanımiyem ama ezbardan biliyem. öğretti ya hoca namazda okunacak şeyleri.
323 gittik evel. öğrendik işte kuranı muranı. ama öyle git eski yazıdan şindi bi başka yerden

324 açtınan okuyemiyem böyle yeni yazı gibi. kuranı ben yeni yazıdan okuyem. eski
325 yazıdan şimdi yanlışımlı sökemyem. amma yeni yazıda sökeyim yanlışımlı.

326

327 DERS KONULARI

328 ne görcez işte. hep saygı, sevgi, insanlık öğreniyēsın. ne oluyo ne gidiyēre. harīta
329 yapeyesın. bilmem ne oliyēre, onu öğreniyēsın bunu öğreniyēsın, öyle şeyler.
330 öğredirdi öğretirdi şeyā okul bahçesinde çıkādık onu bunu diktirīdi öğretmen. hayla da
331 yapeyler. şindi şeyde bilem gösteriyeler. televizyonda. öyle mi şimdi okullā da yok mu
332 acaba? he yemij diktiriler. taşım işi işte taşım işi. he he oliye oliye öyle şeyler. o
333 zamanlar ne marul vādı ne bişī. biz gül dikeriz. bilmem āyva fidanı dikēsın. kiras fidanı
334 dikēsın. ārmut öyle, öyle şeyler. okulda, okulda hē fidan. bizim okul bahçesinde
335 diktiğımız ayvalā, ayva vereyi. millet ayva yiyo onlādan.

336

337 RAMAZANLAR

338 tutiyez tabi. önceden vādı da. geçen sene tutmadım galbā di mi? vā vā şimdi yudiyem,
339 yudiyem. şeker yok. öyle bi şey yok. ama ramazanda hazırlaniye da bu ramazan ben
340 tutamadım, dayanamadım yani. ön beşine kādā tuttum da ön beşinden sora kaldı galbā
341 ya. peg bilemiyim ama öyle oldu. öyle mi oldu ne. tutmā uğraşiyez. yapmā uğraşiyez.
342 elimizden geldiğın. . allā izin verdinen. tutmadan, tutmayınca da vereysin şeysini
343 zekātını.

344

345 BİR GÜN

346 hē. ne zaman aklımıza gelirse. nābıcam kalkāsın. bismillahirrahmanirrahim dēsın.
347 apdezini alırsın namazını kılāsın. erken kalkāsan şey saba namazını kılāsın. geç
348 kalkāsam çay demlēsın adama. illa sayicin. ben yaşıyem ya çok üşüyez. amma o bu
349 sene hiç yataktan kalkamiye zāten. üşüyem ben üşüyem diye, zayıf ya kendisi. sigara
350 çok içiyi bak sana her taraf sigara külü temizlemedim de burasını. dışarsı temiz. . bitir
351 bunu. bitir onu. sōra peşine düşē. başka şeyimiz yok ikram edeceğimiz.

352

353 TORUN BAKIMI

354 beşik yok. beşik, çingene salıncā. bureya burda benim oğlanlādan yoktu da bunun
355 çocuğu, şey kızını burda büyüttüm ben. te burda vādı. ne salıncağı onlar? he he
356 üşüyecek diye buna vēmedim onu. o o zaman evin tepesi yapığ diğildi. beton çekecek

357 deye. isan her şeyi düşüneye soğuk, taş. acıktı mı bağardı mı götürüm buna emzirim
358 onu, burdandı kapı evel burdan gidēdig. sora onlar öte tarafa kapı açtıla. kapı ayrıldı.
359 o zuman ayrı diğildiK bizde ondan öyleydi dimi. hē kapı ordandı. şindi bunlāğan kapısı
360 ayrı, bizim kapı ayrı. salıncağa götürüm, emzirim, alırım yatırım buraya. salıncağın ipi
361 elimde durma. susāsa su veşim. diğili diğildi. hē, aman aman. şindī çoK zor devir. devir
362 denişti. çok zor çok. evlenmek de zor. çocuK büyütmeK de zor. bi de şindi ilkinde mevlit
363 okudiyela. ikinci encē oliyi ona da mevlüt okutuyula bende buna kıziyim. öyle ama
364 biz öyle görmedik ki. biz öyle, bizim zāten yapmadık. yoktu biz de öyle şeyler. bi
365 sünette olurdu bi şeyler. bizim düğünümüz bayramımız iyi geçēdi. o dönecekle, tahta
366 kaldırmā, dönecek kurma, salıncaK kurma. amca olmadı mı sonā şişer susaK sapı gibi.
367

368 NİŞANLILIK SÜRECİ

369 şurda bāçelikte şindi şeyin evi vā ya mustafa şeye sāmi amcan ev yaptı ya. orda rāmetli
370 şerafettin dayı nişanlı. babanın yanında uzuntāla da çoban. ben darye darye çalādım,
371 ben tef çalādım. şey elimde darye elimde. şindi buban yok o günü şey güdüylee
372 uzuntāla da. nişanlı gibi bi şey biz galba nişanlımı dil mi bilmem. gitmiş sığır gütmē
373 uzuntālaya. bakeyem bakeyem çocukların yanında benim nişanlım yok. ondan sora
374 nası dedim onu ben bilmem şimdi türkü söyleye. . benim bi sevdiğim var kara gözlü
375 mıstafa deyivēdim. o rāziye yengem rāmetli, ordamış. gelivēdi, tutuvēdi. dāri seni
376 aKşama söyliyem ilyaza dedi bana. eltilerimde çok istedi beni. söyliyemmiş
377 kayınçosuna ben şindi başkasına türkü söyledim ya. nā öyle didin diye. kızdım yok ya
378 bayramlarda. kime ōsa bakarım ben dedim. on doKuz yaşında anne oldum ben. fehime
379 gibiydik. ōn yedi, ōn sekiz öyle on sekizde düğünüm olmuş galba. hē, biraz geçti.
380 inşallah, inşallah. hayırlı, hayırlı evlat nasīb etsin çok hayırsız oldu mu, yā. geçmiş o
381 yaşını. hē geçmeli, iki tane ençeğe olması lāzım. hablasını mı? tā, osun, tā eyi. sir
382 sūfāyı boşver. tam zamanı. allah iyi īsanlarla karşılaştırsın. allā güle güle geçin vēsin.
383 hē vurdum urdum da benim saçlarım çoktu ama kalmadı bak sana. vurüm ben.
384 beyasımağa başladı mı. şeyin nurcanın çocuğunun düğününde vēdiydi nurcan bana
385 onu bayā. tā evlenmeden ne oljaK. aman aman iyi īsanlarla karşılaştı.

Metin: 7

Kaynak kişi: Fatma Gelen, 85 yaşında, okuma-yazma yok

Derleme yeri:Ev

1 yiyiz allaha şükür be ya. buna şükür. oturun buraya oturun. maşallah. nabeysınız,
2 iyisiniz? hoş geldiniz oturun bakalım. açık safiyeye gittim ondan sora da. hadi savdınız
3 düğünü. da nabeysin bu kız vā nerden şindi. açık fatmeye gittim te oraya ondan sora
4 ama. kim? irem mi? napeyim pörpelen görü beni. ama oturmam bile. gittim ben
5 oraya ama oturmam bile. oh, nabeysin ne var ne yok? nabiyo annen iyi mi? sizin
6 annelēniz nābiyo iyi mi? he, ablan mı? iyyi. nerden ya siz? maşallah maşallah, allah
7 cenaballah zihin açıklığı versin kızım da okuyun yavrum okuyun. okumaktan vādır
8 fayda yavrum. te öyle be kızım nabıcaz öyle elbet öle. gelen, hē. fatma. seksen beş
9 yaşındayım. gelinim o benim.

10

11 OKUL

12 hayır hayır kızım birisi yok. birisi yok. gittim kızım ama üç sene gittim. adımlı yazmā
13 bilmedim. çocukka gittim. hā, a ona gitmedim ben. bilemeyim ki nā gideyim. kuran da
14 bilmiyērim. kuranı bildiğim yok.

15

16 UMRE

17 ömreye kızını yolladım. ben ta urçāğa binmeğe korkiyem. kızını yolladım. ondan sora ileri
18 birisini babasından ötürü yolladım. sōra birisinin küçüğünü ondan sora kendimden
19 ötürü yolladım. allah nasip kısmet etti.

20

21 EVLİLİK

22 öldü öldü otuz seneyi geçti kızım. iç kızım o da bi a gün yüzü göstermedi bana. allahın
23 bildiğini kıldan ne saklayem. bi başıma yaşayem tā bunla. ta bunla bās_kere geleyler
24 ta burla. onlarda izmitte dureyle. onlā da gelmeyi buri. gelmeyi bıkmış onlā benden.
25 şindi kız orda ondan sora. bu küçüğünü de oraya yazdırmışlar okula. şindi kış oldinen
26 gideyle. şindi ondan sora küçüğü bureye gideyir ondan sora. bende mi? ō sayıyla belli
27 değil. beş tane kız, iki tane oğlan çocuk. allahıma şükür elhamdüllah. birisinden de bi
28 acı söz işitmemişimdir. çok şükür elhamdülüllah hepiciği öyle. hayır be kızım. şindi,

29 şindi andan sora bî kız o şeyde. ustanbulda çocuk bakiye. eşmeye vëdim bön ama o
30 ustanbulda duriye. şindi kızların kızların dördü mü burda mari? dördü burda. a
31 göynüklüydü o. göynüklüydü. izmittenmiş o işte burlâdan andan sora şey ettiler andan
32 sora bî şey oldu, onlar ne oldular. bir iğnesi yoktu kızım. bir bardak su içmeğe bir
33 bardağ yoktu. ama çok şükür elhamdüllah epiciği edindim ama içerden bitti. kim ne
34 derse desin. vâdım ne bî kaşığı var, ne bî tabağı var. ne bî şeyi var. ne bî bardağı var
35 su içmeğe. bi şey yok bi şey yok. ā şefim emanet yatağ içinde yatmışım üç ay haberim
36 yok. andan sora istemişler o, bu yev benim babamdan kalma. burası benim babamdan
37 kalma. bunu yaptık. bu yevi sōradan andan sōra kurbe murbe yetiyo o bana. aşağıda
38 eski evimiz vâdı. oraya getirdik onu içgüveysi damat. andan sora, sōra işte buracığı
39 yaptık iyi kötü dediğin gibi, da şey ettik de çok şükür oturiyem şimdi te buracıқта.
40 yıkılıncaya kıda ama ben yıkılmışım artık. bî İtiyar bi adam var. te bu saba. . mişin
41 çocuğu almış götürmüş ondan sora şey yah izmite. (...)bügünlük yaptık. yaj gitmij ij
42 dediğin gibi sekseni geçtik artık. ne iyi koycaz gene. buna şükür kızım çok şükür
43 elhamdülüllah. sordun seksen bej dedim. bu muhtar kıızı seni, sizi gezdiren. muhtarın
44 kıızı da ā yavrum ne yapsınna. oncağazda öyle bakım babasının evinde. o da damat
45 getirdi benim gibi. iç güveysi içer yüzlü derler kızım ama. nābalım ama. hārun harı
46 olcağ. nābalım öyle olcağ.

47

48 YEMEK

49 ay yapıyem ekmek de yapıyem. isterseniz sıcacık ekmek verem size. hayır be kızım
50 onun bî taşı vāmiş da kopāmiş ben geçirdim onu hacilâdan kalmış. ben çok çok onu
51 bunu yimem. çer çöp doldurmam içime. andan sora şindi fasıledir bilmem nedir. andan
52 sora o kadar şeyle pişi. . ben. allahıma şükür çocuklā da getiriyeler ondan sora bî yusuf
53 çocuğum var. o taşır o. tavuk taşır bilmem ne taşır, taşır. allah razı osun. ō be evlatır
54 öyle bize taşısın. ō var var var aşağıda bahçem var. var misirimde var hepiciği var. on
55 beş gün sora geleydin süt mısırdı çıkartıp verirdim size. maşillah şindiden andan sora
56 atmışla heralde қоçan atmışlar. teneleri yok daha. eskiden ō. ekin biçēdik, misir
57 kazādık. misir ekēdik. ekin ekēdik. hepiciğini yapādık. harman dövēdik kızım
58 hepiciğini yapādım. şindi hiçbirisini yapmiyim. қоңşularda yapmiyi. қоңşularda
59 yapmiyi şindi. domuzlar yiye deyip de misir ekmiyeler. bahçeye ne ekersen işte onla.

60

61 RAMAZAN

62 ayır ayır ndan sora hiç bi şey yapmadım. çok şükür elhamdüllah. bi şeycik yapmadım.
63 bu sene tutmadım. allahın bildiğini kıldan ne saklayım. cüştüm ben de bu kaburğa
64 kemiğim kırılmış andan sora, ondan tutamadım ramazan ondan sora şey ettim ama.
65 kızlā da dediler tutma ana sen ramazan horuç dediler. tutamadım. ā namazı kılarım onu
66 bırakmam allahıma şükür elhamdüllah. he? sabah namazını ayağça. avşam namazını
67 ayağça andan sora kısaları ayakta. onlan öğlen şey ikindi ondan sora yatsı. bildiğim
68 duvalādan okiyem. ben öyle uzun uzadıya, he he işte o kadar. a onu yaparım bak.
69 anama bubama andan sora ablama hepiciğine yaparım. bütūn komşulara.

70

71 YAKACAK İHTİYACI

72 odun vericeklē mi be yā kızım bu sene? da yedu yūs seksen, seksen lira. getirtmesini
73 de kendimiz getircez. şey oduncular getirmeyecek. bi milyarı bulcağ o bi milyarı
74 bulcağ. e para yanmeye ki. andan sora illa o odunu yakıcaz. cazında yakiyem kışında
75 yakıyem.

76

77 EKMEK YAPIMI

78 bak aşağıda yaktım sobamı pişirdim ekmeğmi. he? te öyle yapıyem. ilende
79 yuğuriyerim. andan sora böyle yuğuriyērim. bu kada bu kada somun. koyērim tepsiye
80 pişiriyērim. gösterem isterseniz. epiciğini almazsanız yani biraz keseyimde koyem mi,
81 öyle mi? haydi bakem. anladalım be canım. o kolay. bak dē şey o da bilir. ben anadan
82 babadan gördüm. böyle yapalādı. biz anadan babadan ekmek ustası. unu eleriz. andan
83 sora, şindi andan sora ileri tekne vādı şimdi ileğenler çıktı. andan sora koyarız ileğene
84 unu tuzunu atarız hamırını katarız. andan sora yuğuruz onu kabardinen bi kez daha
85 yumruklarız andan sora bi ta yiğuri yiğuri tepsiye koyarız. yıvurt tepsiye koyarız.
86 bölük bölük te böyle te böyle. hā, yuvarlağ yuvarlağ andan sora öle pişer o.
87 ileğenlerimiz vā bizim ekmek ileğeni. şindi bizim duriye yengenin ordağı manavlādan
88 onlā nāpmişlar tenekeleri böyle kesmişler ortasından andan sora kesmişler öle
89 tenekelere koymuşlar. bu boy o ekmekler. dövde pişiyelar. andan sora çok şükür öle
90 pişirip yiyelar. böyle sobada işte aşağıda sobam var. yazın, kışın bu içerdekini yakmam
91 ben andan sora. yazın ordağını, kışın burdağını. nā odun alalım diye bakıyem ben. bi
92 odunsuz hiç duramam yazında yakarım kışında.

93

94 HAYVANCILIK

95 vadı vādı, ō iki tane ineğim vādı. bi çift öküz vādı ondan sora. gene andan sora arkasını
96 buzāğları vādı ū. hayvanda baqtık hepiciğini de baqtık. koyun koyunda baqtık. peynir
97 yapmadık. sütçülē gelirdi hemān sattık. andan sora biraz para aldık biraz yem aldık
98 hayvanlara. işte öyle idare olduk kızım. hā koşar, odunda getiridik onlarla, tarla
99 sürüdük hepiciğini yaptık. hepiciğini yaptık. rençberin domuzidik kızım ama şindi
100 birisi yok. birisi yok şindi.

101

102 SEL

103 sël mi? aşāğda bi oda var. o odanın içi su doldu gelne sor. andan sora te burlara kadar
104 izi kaldı. yukādan bi geldi sel. yağmur hızlı yağdinen, her vakıt girmiyō ama andan
105 sora o hızlı yağmurda yağdinen dolıye odanın içi. a a vermedi vermedi hiç bi şey yok.
106 onlā da bi şey yok. baq burası da dē arka taraftan geldin. oreye vurdu duvarda. o
107 aşāğda, ötede kāve var. o kāve yakıncacıktı. andan sora saçaqlarından uran yağmur bu
108 eve de vurdu. uriye te böyle bası_kere. allah razı olsun o kadar. üstüme yıkılmasında
109 üç günlük ömrüm kaldı.

110

111 GÜNLÜK İŞLER

112 hiç bi şeycik yapmıyom işte. 'ekmektir sudur. hā geziyem. alıyım ya. kimse gelmiyō
113 ki. gelinlē geliye işte. bu da torun. bu kızınna, kızın çocuğu. kızın kıızı bu da. o okuyēre
114 dışarda. yarımcada. benim kızımda yanlısca burda annesinlen duriye dimi kızım. kışın
115 geleyler kimse kıalmıyō kışın. ay bi şey yapamıyem artıkın. bi o misiri ekiyērim. onu
116 da bi kızım va köy içinde te orda o güzel gelip yardım ediye allah arazı osun. tavuqlara
117 veriyim. tavuqlara veriyim. süt misir yiyeris. andan sora kıalanları tavuqlara veriyis
118 tamam.

119

120 DÜĞÜNLER

121 unuttum ben be kızım nābıcam. giydim tabi. urba geydim tabi ondan sora böyle fistan
122 da diğil. mavi urbam vādı. şey simli bōle. şalvarı da vādı yukāda, ā yeleşevde vādı.
123 başımı bōle sarılı gene. ha ha sende eskilēden nasıydın bilmem? telde daqtılar beş tane
124 peçe yaptılar. peçeyi de böyle andan sora ōrdan buraya kadar şey edirler. bōle taqarlar
125 çiviye. andan sora yaparlar. bī peçe. onu koyālar ori. bī peçe tā yapālar. tēl, tēl. tēl
126 yapalar işte öyle. arkeye daqālar arkeye. iki tanesi önüne gelir. kıalansı şey eder. ā
127 kıapalıydı, kıapalıydı. saq maq kesmek yoktu o vakit. şindi o pörpelek herkes kesiyi. on_

128 altı. ā yanaqlarımā pul dōşe. . Şey ettiler andan so. . bi züle abla vardı. o düzdü beni.
129 alnıma koydular ū. telli pullu her tarafım. ben kaçmayıdım andan sora beni
130 gezdirmedile. ā yaptılar allah razı osun yaptılar. bī çift öküzleri vādı andan sora sattılar
131 onlan bī düğün yaptılar bana. e kaçtım işte te öyle. vēmediler tabi. fakir diye vēmediler
132 tabi. bilmiyom işte ātıkın vēmeycez dediler. bende kaçır. . ama konu komşuya yamaķ
133 oldu mu kaçırılıyer ĩsanı. kaçırıyelar. saķın sizde öyle yapmayın kızsınız. kaçmayın.
134 ne bileyim ben işte. cahillikten andan sōra olmuş işte, unuttum. zorla kaçırmadılar be
135 canım ama işte aracılā da ondan sora onlā kaçırđı. ē te öyle işte. siz evli mi beķar mı
136 ikinizde? kaç yaşında? tamam kızım tam gitçek vaķtin. nereye uzaĝa? ōsun adam vāsa
137 yakın olur o. boşay uzaķsa uzaķ. Őırnaķta ūy. aba kızım ne aradın orda adamı?
138 öĝretmen misin? maşallah iyi hayırlısı ōsun kızım. güle güle de geķin vēsin allah.
139 başıka bi Şey isteme. te bembe bi torun vā Şindi andan sora o da Şindi öĝretmen olmaķ
140 isteyi ama bende hiķ öĝretmen olsun deye hiķ istemeyim. uzaķ dil be canım tā nereye
141 gitçē belli deĝil. Şindi bi sene tā gidecek Şeye ama bir ay tā gitçek deye andan sōra
142 eşıki. . eskişehirden, ileri manisada okudu. da on sekiz ay da mapusta yattı. ya on sekiz
143 ay. ō ablalar vare işte o ablalar. ātıkın, allah bilcek ātıkā. bende diyem andan sora o da
144 te on beş on altı yaşında ama yirmi beş yirmi altı yaşında. bul bi ekmeĝe yincek bi
145 adam da git diyērim. ne yapcam öĝretmenliĝini. ā ne çıkıcaķ o öĝretmenlikten?
146 öĝretmense bulmuş o kendine. o da bulsun. amca mı sobacılıķ yapādı bi işi yoktu onun.
147 canı istēse yapādı canı istemezse yapmazdı. soba yapādı te öyle. bi yüzümü
148 güldürmedi. iķ güvēsi getirdim onu ben. pişmān oldum. ona kaçmadım ben. ona
149 vēdiler. ō üçüncü adam benim. birine andan sora düşmanlıķ iķin tutmadılar. birinden
150 mışķayla tuttu, tutmadı eniştēm. benim bi eniştēm vādı onu muskeyle andan sora onu
151 da tutmadinen. andan sora, sora birine gittik. ondan da işte muskeyle ayırdılar. benim
152 bi eniştēm vardı musķacıydı. ikincisi de andan sora o da nası oldu? ondan da andan
153 sora ileriki, ilk adam tutdu. ondan sora Şey etti. gitmeycem birine gitmeycem dedim.
154 andan sora bulduķ bu adamı andan sora ona gittik, onda kaldıķ. çok gördü o kapıda
155 iyiliĝimi, iyi olduĝumu. ā ikincisi gene. ama ikinciye gittim andan sora çok irātım vādı.
156 gel gelelim andan sora duşmanlıķ iķi tutdu ordan beni. ayır māmele vardı. māmeleye
157 Şey ettik ayrıldıķ. ikinciyle māmele yoktu işte ondan yedim boķu. normal nikāhla
158 gittikdi te ona, ondan sora tutdu askere gitti o iķinde kaldıķ. ondan sora ondan yidi
159 boķu. yah allahıma Şükür ama. bu ilerki. . Őimdikisi Őimdikisi. bi aķ gün göstermedi.
160 allahın bildiĝini ķıldan hiķ saklamam. oliye be kızım hepiciĝi oleya. çocuklā işte o

161 adamdan. yedi tane. sağ olsunlar allah acılarını göstermesin yalnız. allahıma şükür dā
162 bi acı sözleri yoktur. bu yaşa göre çok çok . . ramdolsun kızım. bu kadā da kendimi
163 gezdireyime buna şükür. çok şükür elhamdülillah. allahımıza şükür elhamdülillah.
164 bu év, bu yér andan sora babamdan kalma benim. aşağıda da bāhçesi var. andan sora
165 bu, burda o şāpler oturiye ya. onlar osun mirasçılar aldı ortadan böldüler. yarsnı atçeye
166 böldü. . aman atçeyle ikimize yarısını böldüler. yarısını da anife ablamlan ayşe ablam
167 aldı. andan sora sattılar. o şayıplerin yurdu da bizim. orası da bizimmiş. orasını bubam
168 satmış, yah. hē oliye hepiciği. allahıma şükür burası yetiye bize. burası yetiye. çok
169 şükür hamdolsun. aşağıda iki tane evsıvar. aşağı bahçede. bölünen yere. iki tane ev rahat
170 yap, olur ama savaşıp gideyler buralardan. giden gitsin,

171

172 BEDDUA

173 gelen gelsin. ne duası etçem onlara. a beddua, bedduayı etmem bak. etmem bedduvayı
174 etmem. bedduvayı lüslüman kişiye yakışmaz kızım. ne bedduva etçem onlara hērkes
175 bildiğinden şaşmasın erkezin yaşı yerinde başı yerinde.

176

177 KOMŞULUK

178 ama tēbi yalnız kalıyem te burlāda işte andan sora konu komşu sağ olsun gene
179 etrafımda andan sora konular komşular var. ā iyidirler komşularım. iyidir allahıma
180 şükür. aynı aynı. ā ben yapmiyem şimdi. ne tencereye gücüm yetiye ne bi şeye gücüm
181 yetiyer. yapmıyom şimdi aşure. onlar getiriyeler getiriyeler. getiriyeler ama ben aşure
182 yimem tavuklara döküveriyim. sevmem ben öyle tatlıyı aşırı. bana acı beber olcağ. çok
183 güzel beber olcağ. suvan olsun. āyapiyez yapıyez ama şimdi turşu yiyecek yok. götürüp
184 döküyem. ama meraktan yapmağa çalışıyem. yazın iyijēn olur belki diye. götürüp
185 döküyem gene. başka ne sevēsem ama tuz ama biber. onu da ben çok çok yemek
186 istemem ben. ben yemekle ij zorum yoktur. hij zorum yoktur yemekle memekle.
187 nāpalım buna şükür çok şükür elhamdülillah. allahımıza şükür, yeh.

188

189 GÖÇ

190 onları hiç aqlım ermeye kızım. onlā, benim bubam rumanyadan mı gelme ne andan
191 sora herkes kim ne kaptıysa onun üstüne oturmuş. andan sora ama kimisi yirmi bej
192 dönüm, kimisi otuz dönüm andan sora şū tarafta çavuş ömer derler andan sora tā
193 dereden alıpta yukarı yola kadar. andan sora ama benim bubam işte buracığa gelmiş

194 iki aġa ġardař amcamlan andan sora üleşmişler burasını. ortadan bölmüşler. andan sora
195 yarsı aġa senin demiş. yarısı benim demiş. oturmuşlar buraya. iç orasını bilmiyim. ĩçde
196 zāte bubamın öldüġünde on iki yaşındeydim. andan sora bileni yā aqlımna ġarıřır. ya
197 hiç. ġardař bi ablam vardı o öldü. bī āře ablam vardı o da yakında öldü. şindi bī atçe
198 var. andan sora ġardař onla. dört kız ġardař ġalmıřık biz andan sora. ayır ġalanlar
199 andan sora iki kız ġaldık ikisi öldü. çocuklar hep ölmüşler. benim bubam bi adam
200 öldürmüş. andan sora dizinden yukarıya evlat yüzü görme demişler. öyle bedduvayı
201 etmişler. sen dēdi rahmetli ninem andan sora sofrā başında ekmek yirkesine dēdi öyle
202 ölüvēdiler dēdi. üç yaşında ölmüşler andan sora iki buçuk üç yaşlarında ölmüşler böle.
203 çocuk, (...) yaşamamış. bī aġam vāmiř, ismail aġam vāmiř. zekeri aġam vāmiř. andan
204 sora üçü de şerifeli aġamın üçüde ölüvēmiř, ölmüşler sıra sıra. çocuk (...) yaşamamış
205 çünkü bedduvayı etmiřler. sofrā ġurūduġ sorada yirdik. bi tabaġtan yirdik. torunā
206 olsun ne olursa osun. çorba osun bī ūşede. řindi ama herkezin ayrı. herkez ayrı. neymiř
207 o bulaşık yıġamaġ onca. herkez yisin yiycē ġadar. ġuyādik onu sofraya tamam. ōf of
208 dūnye iřte kızım. nāpalım, aġla vaġla te ömrümüz bitti. nā anladım řu dūnyadan. iki
209 oġlum var beş tane kızım var.

210

211 ÇOCUKLARIN ASKERLİġİ

212 ohō çok oldu geledi. ān büyük gelinim bu işte. en büyük çocuġun. ne yapçam onlara?
213 ōle bi şeyler yapmadık andan sora yalnız andan sora ileri yoktu öyle bi şeyler. fakirlik
214 vādı ileri kızım. a geldiler geldiler. geçenlē bile geldiler. tē ařaġdan geldi şeyden
215 kömürlükten. burda bizim hediye yok. emme yolladı eşmeden bi çocuk allahım
216 yarabbim hamam taġımına varıncaya ġadar getirmişler. o gölmēk, atlet, külot. her bi
217 şey. böyle inanmazsın bi kız çeyizi var. havlu hepiciġini getirmişle. bizim burda öyle
218 şey yok. bizim köyümüzde öyle ādet yok.

219

220 KIZLARIN DÜġÜNÜ

221 iyi oldu hepiciġi iyi oldu. bāçalıkta yaptık. çocuklarınkiler sazlıydı ama kızlarınkileri
222 nasıldı? kızlarınkilerin çocuklā tutmuştur. çocuklā tutmuştur onları. pilav falan yapıyle
223 yapıyle düġünlerde de. fasilē andan sora pilav bi şey andan sora maġarna çorba
224 yepiciġini yapıyle getiri. . yapıp veriyle.

225 ne beřiġi o, çingene salıncaġ. bi ordan orē. te burda çivi bile vādı. orda da vā çiviler
226 aynanın altında. çingene salıncaġı ġurūduġ. ō söyledik tabi. uyumeylere. hadi bakem

227 uyu götüne iki şamar. uyu bakalım. dışāda işim var benim andan sora hep ona mı
228 başıcam ben, hādi bakalım. ileri, şindiki enceklere kundaş yapmeyler kızım ondan
229 sora. ā andan sora çıktığı gibi üstünü başını giydireyle. ilerisi altı aylık olunca
230 kundařlādık o kızım. emzirdik hepiciğini emzirdik. birē buçuş yaşına girinceye kadā
231 emzirdim hepiciğini. hep evde. şindi o izmite, hē. selmeyi andan sora tarladan geldim
232 onu buldum selimeyi. iki gün tālaya gitmedim. üçüncü gün haydi bakalım. ā biz hiç
233 doştora gitmeyiz. ama şindikiler olsa gideyler toştora. ne kadālık, kız mı çocuş mu,
234 kaç günlük? beş günlük, on günlük. kimseye sormadık. hayır öyle şey yoktu bizde.
235 hayır hayır biz toşdur bilmedik ki kızım. andan so. . ne çıktıysa andan sora kız mı
236 çocuş mu o vaşıt bařā görüdüş. şindi o saatin içinde kız mı çocuş mu gidip başturiye
237 ne kadar günah şey. iç bi şey koymadım.

238

239 KURŞUN DÖKME

240 benim anam dökēdi kurşun. kuşunu eritiyērim. tasın içine dokerim suyun içine öyle. ā
241 sen dökündün mü yoksa öyle bi şeyler? şindi o peygamberlēden kalmaymış o kurşun
242 dökünmek. andan sora onu dōktüreyler şimdi. kimsi diye günah diye, kimsi diyer
243 andan sora dōktüriyer andan sora. ne bilem ben. nazarsā andan sora göz göz olur. nazar
244 diğilse bi şey olmaz. e bi kere dōkmediydik mi ona biz kurşun, neden? kızay_ mıdı? ē
245 onlā teşin getirsen bureye. andan sora dōkelim. suyunu da şişeye koyalım. içir o sudan
246 andan sora o anteriyi de giydir ona. ondan sora tā izmitten yollayeler bi şişe yollayeler
247 anteriyse anteri, gölmekse gölmek andan sora şey dōkülüp ondan sora yollayi. . şey
248 çörotu taşı sen yanında. o nazara iyi gelir. çöroto, çöroto. ekmek, çörek otu. ondan
249 andan sorā üç doşuz say onları, andan sora doşuz bureye say. andan sora çörotu çörek
250 otunu , doşuz bureya say, doşuz bureya. bi ğulvu allahını oşu doşuza. bi ğulvu allahını
251 oşu doşuza. bi ğulvu allahı. . üç ğulvü allahınla onu çıkıve bī şeye. Īç yanna taşı onu.
252 o çok iyi oluyo, gelir. yah nazara çok iyi gelir. te oşu, şey üç doşuz sora taşı yanından
253 andan sora iç nazar şey_ etmez. işte o çörek otunu hem kendine daş, hem ona daş. üç
254 doşuzu üç kere taş.

255

256 GÖBEK DÜZELTME

257 ağırırsa şarnı andan sora şey ediyem, başıyerim andan sora geliye yerine. elimlende
258 yapıyērim. öşçemi de koıuyērim. öşçemlemlle de vuruyērim. senin ğirip tutmuş ğalbā
259 ya.

260

261 ÇEYİZ

262 hepiciğini yaptım. yatağını da yaptım, yorganını da. sandıklarını da doldudum. öyle
263 yolladım. ben anamdan görmedim kızım. fakirlik diye andan sora bi şey gör. . ama
264 kızlara yaptım. merām vādı. yaptım kızlara hepiciğini yaptım. hepiciğini yaptık.
265 tülbentini de yaptık. hepiciğini de yaptık, koyduk.

266

267 HIDIRELLEZ

268 kutluyelâr, kutluyelâr şey yapıyeler. āvādı ateş atlamak vādı. bu sene buşey görmedim
269 ben ortalıkta. onu her vakıt yapmıyele. ileri yapalādı. yaķalā bi ateş andan sora atlalādı
270 onun üstünden.

271

272 SAYACI

273 sayıcı mı? hā şey etmedi. çeşit çeşit şeyler giyip. ama sanki kōde ĩsan kalmamış o
274 kadar kalaba geziyeler. andan sora bu karşıķı komşuya gidip yenden giyiniyeler. andan
275 sora o sizden sizden mi başliyeler nabiyeler onu? giyinip andan sora geleyele bu
276 mālleye, bu mālleye gelince (...) başkasının. tekkesini de yapeyler, çapişini de
277 yapeyler hepiciğini yapeyle. eskiden vāmış o kızım. ama bu andan sora ĥalil ibrahim
278 bereket baĥaş olsun diyiverin. ondan andan sora sevapmış oynamak. ya,
279 peyĥamberlerden kalma mıdır nedir artıkın. kızın vāsa dāmat baĥaşlıyile. e sen nişanlı
280 bi şey dil mi şimdi sen? senn yaşın kaç? hāşimle iki yaş aranıda. onun ō da kız mı,
281 çocuk? bizim gibi. olsun kızım olsun. kızlā tā çok baķar anaya olsun. ana buba saĥ mı?
282 senin saĥ mı kızım? ha, ha iki kardeş siz şimdi baķ. ama çok uzaĥa gitçen be kızım
283 heptencik, ōsun. ama burlardan ev tutāsınız evlendini. hā, nerde okiye dedin? sen
284 nereli? getir o adamı burlara. bizim adam bile andan sora hey göynüklüydü. getirdim
285 onu buraya iç güveysi. dāmat getirdim buraya. boşver şindi. āman iyi kötü geçindik ya
286 andan sora otus sene geçindik. otus sene de oldu öleli. gitTi. ne kolaylık ne kolaylıķlā
287 var yarabbim baķ.

288

289 HASTALIK

290 benim bī başım dönüyo kızım andan sora bide bu bacaklarım aĥrıyēre. ama yaşlılık
291 artıkın yaşlılık. hayır hayır. benim ninem öldü yetmiş yedi yaşında. babam öldü baston
292 almadılar ellerine. allaha şükür ben seksen beş yaşına girdi tā almadım. bacaklarım

293 ağrıyēr ama almadım. o ğırıp tozunu yut sende iç, o iyi geliye. o iyi geliye. burdan
294 dükandan al giderken. vā mı para? hā yukāda. yoksa paran burdan alısan vereyim ben
295 para. hā yukāda senin dükanı. nābcan hastānede be. ha, öyle ğırıpten ötürü sora
296 astaneye gidilmez. he? hayırlısı olsun kızım. geçer o, geçer o. hadi anlattık şey_ettik
297 helāl edin haqqınızı. uğurlu olsun birbirimize. belkim görüşmēĝ gene nasib_olur.

Metin: 8

Kaynak kişi: Fatma Çık, 83 yaşında, İlkokul 5

Derleme yeri:Ev

1 sen misin? bak o zaman senle konuşmuşum. orda konuştuğ geldin ya benim
2 yanıma. evde dil kıızım eve gelmedin sen. orda konuştuğ. hayır oğul bahçesinde ne
3 vādı orda bi Şey vādı. mevlit mi vādı ne vādı bilmem? he he orda, tam dađlıřcāmız
4 sırada orda sen oturdun oturdun, sōra ordan bizim yanımıza doğru yanaştın. orda
5 konuřtuđ. sen ne gūnū bitti kālktın, eva dedim geç buluřtuđ dedim. mābbet uydu senle
6 dedim. sevdim seni dedimdi ben sana. ne vādı orda be. ōy mevlūdū. onlā iyi benden
7 çūrūđū yođ kıızım. iki tane zāten. būrūđū ođlan. kıızlarım vā canım. yuđāda nurgūl var.
8 aşağda firdevs kıızım vā gene. iki oğlan ūç kıız. e sekseni bulduğ be kıızım kaç yaşında
9 olcaz? bu kadā iyiydim bende. geçen yıl burda bi ađrabamız ōldū. cenazeye getirdiler
10 izmitte duruyo onlar. yan tarafta. tabi gittim Şimdi. uzaklara gidemeyim de. kendi
11 ođlumuz, orda Őurayı bi çortūđūn ūstūne oturdum. abi cenazede çok durdu. izmitten
12 getirdiler. (...) oturduğ. orda beni nazarladılar dedim. oh sen iyisin iyisin gezeysin
13 tekir bekir bā da kılış çektim aney dedim. demeyin bana ōyle dedim. bu kadar gezeyim
14 çok Őūkūr allahıma dedim bin kere. ē ondan sora herkes kendini bilir dedim. gidiyō
15 dedim. bu diS kapağları gōrseniz ne oliye dedim. (...) her neyse. eve geldim ordan
16 gelip cenaze bittikten sora. evde oturdum biras. o da bi yan tarafta. çocuğun birinin
17 yuđāda bakđalı vā. o benim çocuğum o. gelin demiş kāve yapsın demiş. benim
18 kıızlarım gelin demiř içelim demiř. ondan sora benim torunda geldi kōsekōđūnden
19 cenazeye gēmiř. anne hadi bize gidelim, hadi bizde gidelim. sen git diyom hayır ben
20 sen olmadan gitmem. çok sevē beni. tuttu beni girdi kollarıma gittik. yōrūdūm yođ bi
21 Şey. ōrda oturduğ. ondan sora gelin (...) sen benim bacağ basıpta beni getirmeyi,
22 gezdirmeyi. ā vay uyuşmuştur dedilē, otur falan dedilē. oturdum, oturdum. (...) a
23 gitmeyi gene. torun dedi. ben seni sırtımda gōtūreyim. ā olur mu ōyle Őey dedim.
24 olmeyi dedim. belini ağrıtırsın oğlum, Őařırdım mı ben dedim oğluma. koluna gireyim
25 o zaman dedi. koluma girdi. kıızım biri de ordeydi o da girdi. geldik eve. sen bi dā bu
26 bacağ ōyle kaldı. bir haftayı geçti. oldum kıızım ameliyat oldum. bu dizlerime sıvı
27 bitmiş dedilē bu dizlerimden bile iki sefer iğne vurdular. ōyle bi Şey mi isteyi gene de
28 diyem. oğuldu oğuldu bacağım bi Şey oldu. bu bacağıma bi Şey oldu ama ne oldu

29 bilmeyim Şimdi kıızım. gitmeden oleycek gene, hadi geçiŐtreyim dedim. gitmeyim
30 isteyim ama olmaycek gitmeden. asıl öyle işte bilmem. ameliyat oldum canım. safra
31 kesesinden oldum. anca yaptılā koldan gene ƒalpte sitem daƒmıŐlar. arıza çok. yeh,
32 buna Şükür allahıma Şükür. yatıyem oturuyem deyim büşra yatıyem oturuyem.
33 olmiycek kıızım benim bacaƒlarım iyice tutulcaƒ diyerim. ben burdan deyim böyle
34 sohbet, ē, senin adın mı büşra. ben sorcādım senin adını. o zaman ben üzöldüm. bu da
35 kıızımın kıızı. o da torun benim. dil. çok sevelē beni büşra, öyle sevelē beni fatme anne
36 fatme anne deli oyleye beni seveye. hepsiciĒi yeh. nassın, nabeysin anne? bi Şey alalım
37 mı, bi Şey istesın. oƒula gideyi. (...) kara diyerim ona ben erva. ƒabık ƒabık konuŐur
38 böyle öĒretmenler bile ŐaŐamıŐ ona. daha bi baŐŐa. iki tene kıız bunlā. ötekinin biri
39 ƒocuk biri kııs yuƒāƒının. benim iki oĒlan üç kıız işte. biri uzuntaālada kıızın. evli evli.
40 biri uzuntālada. büyüĒü uzuntālada kıızların. bunların ikisi yaƒın.

41 dede gitti. on beş sene oldu. çok oldu yavrum. on beş sene oldu ama onu hiĒ
42 unudamiyem çok iyiydi. çok yavaŐtı çok iyi geĒindik. bi kere beni azālamadan öldü.
43 āndım mı böyle aĒlayıveriyeem çok. ƒokda bana yardımcı olurdu. biz tabi renĒber tālaya
44 ekmemiz biĒmemiz bitmezdi. yapādım her Şeyleri ekēdim dikēdim ben. o da benle.
45 yeh rāmetli kāveye gidip de oturmazdı. aŐŐamlayın gelirdi eve. Şindiki gibi sula yoktu
46 kıızım. biz kapaĒa baƒırları tā vuruyoz. aŐaĒ tālada su var ƒeŐme. ordan su getirirdik.
47 bana su getirirdi ordan. gidip kāve yanına oturmazdı. o da benle uĒraŐıye derdi. bütün
48 Ēün derdi. nası oturcam ben orda derdi. çok anlayışlıydı çok. hē o zaman zordu tabi
49 misir ƒazādık, ekin biĒēdik. Şimdi öyle bişey ƒalmadı. Şimdi ĒenĒle rahat be. ƒamaŐır
50 yıƒamak yok be yavrum. Şimdi su getirmek yok. hiĒ hepsi. beşe ƒadar gittim kıızım.
51 hē. kendime ƒadā okiyem ya. işte benim ƒocanın ayliĒi yok. ƒiŐçilik yapādı be kıızım.
52 işte erdoĒan yaşlılara mayış baĒladı ya. tonla geĒiniyem işte, bana da o yetiye. doƒtora
53 gidiyērim. kendime piynir alıyērim. zararım yok yani ƒocuklara bi Şey istemeyim. bu
54 da zāten ƒaycılık yaptıydı. bunun da parası az. o bana yetiye işte. altı yüz lira verile
55 her ay. e Şimdi kıızı, bunun annesini ilaĒ yazdırmaĒa yolladım ƒarŐamba Ēünü doƒtor
56 geliyo da. ben kendi gelsin demiş geĒen yazdırdım. dedim ona çok selam söyle dedim.
57 bi kere gittim ona ben tanıştık. e anne seni çok sevdim de sarıldı bana Şimdi. bende
58 seni sevdim kıızım dedim ona öpüŐtük möpüŐtük. ona dedim çok selam söyle dedim.
59 aŐŐam geldi nüfusumu filan verdim de. ben dedim gelicek olsam dedim. hiĒ ilaĒ
60 yazdırmasam bile dedim onu görmeĒe gitĒem sevmeĒe dedim. öyle de ona dedim kııza.
61 sende gittin mi? sen gittin. sen nasıl yaptın o işi? tansiyon hapından mı yazdı üç? ama

62 acaba birer tene mi yazdı üç oldu? sen diyecēdin ki bundan üç tane yazsın dedi annem
63 diyecēdin. tamam alacağda para vercez ya. acaba sāde mi üç tane yazdı? haplar üç tene
64 ama birinden üç yazsın dedim ben. gece yudiyērim. ondan dedim iki kutu yazsın dedim
65 bide patlatma vā ağızıma alıp çekipte. astalık bilirki bizi. bak şimdi tıķandım gittik
66 ciğerden. öyle vēdi. hava vemē, şeye makina aldık. sıkıştım dedi ondan yapıcam dedi.
67 öyle de aldık öyle de var kızım, yāh. ama onu değıilde sıkışırsan dedi. onu yapma
68 dursun dedi. hani o hazırda duriye de. ötekini yapıcan deyi. iki ayda bir beni çağrıye
69 kontrola. yok diyo silememişin tā burdan onu deye yapcan gene yapcan o patlatmayı,
70 o patlatmayı yapıyēris. biz o hapı yuduyem akşamlayın. sabālayın gene kalp hapı var
71 gene dört tene gene onları yudiyerim. zeħir doldu içimiz be zeħir. mecbur işte kızım
72 öyle.

73

74 GÜNLÜK İŞLER

75 hē, kıliyem kıliyem namazımı. allah kabul etsin. nāpÇam sora gezēsem tutiyem yolu.
76 ya bunlara ya yukarı. tok tok sopayla, bu içē sopası bu dışa sopası orda. kızlarıma nere
77 gitçem başka bi yere gitmem ki. āleme gidemem ki gocunurum. a kızlarıma gidiyem
78 bana yemek koyeyle. bilmem ne hazır. hē yah. hē öyle gidiyērim işte. şindi gitmiyem
79 bu bacak böyle olalı beri gitmiyem. şurda bir haftadır gidemeyrim. onlā geliylē, her
80 avşamı burda geliylē. gelmezlerse kıziyem onlara özlüyom onları. gelinde hep onlarda
81 da iş vā, heb beni mi bekleycekler? ācık gelin diyom gene gidin diyom bak şindi. analık
82 böyle biliyo musun kızım yāh. hē iyi ki diyem ben bunları öğrenmeseymişim,
83 nāpçamışım ben şimdi diyem adamım öldü. kalıyesın şey gibi. yanından büyüğünün
84 yanında zāten. bi şey diyen yok canım, çok şükür rātım iyi çocuklarım olsun. büyüğ
85 gelinin yanında oturuyem orda (...) bi şey demez yani. yāh bi şey demez. ben şindi
86 kendim yapıyem kızım, kendim yiyem biliye misin? şimdi elim ayağım tutāķa bana
87 buraya ekmek getir deye beklemiyem, çay getirin deye beklemiyem. tussuz yiyem,
88 tuzu az atçan dedi doķtor bana. şindi ekmeğ bi bu arada bunun anası yapıyēre arada
89 yukāķı yapıye.

90

91 FOTOĞRAF

92 nerde faturav be yav öyle bi şey mi vādı. biz yeni yevlendik muameleye gittikde
93 muamele resimlerimiz bile yoğ be kızım yok. bunla dedi anne senin yok gençliğine
94 bakalım diye evvelsi şey yok. banne çıkartmadınız mı yok be kızım resimcilik yoktu

95 ki evel. yok bi nüfusumda resmim var işte. o da bunla, hē yeh. eskiden yok yavrucum
96 yok. ō nerd be kızım nerde yok. bilmiyem ki nerde. hem de iki kere gitti. hemde iki
97 kere gitti İtiyaç askeriydi. çıktı bir ay mı durdu iki ay mı? yalan yapçam kızım şimdi
98 işte öyle. ilk sefte evlenince gitti askere. bizimonla on yaş aramız vāmiş. benim o sāt
99 dişlerim ağardı öyle çürüdü döküldü bana dağılırdı rāmetli. sen benden genç be ya
100 genç karı aldım ben dēđdi. sen benden ihtiyar oldun deye dağıılır, gülēdi rāmetli bana.
101 işte evlendikten sor bi tane vardı ğalbayı. bū büyük oğlan vā mıdı yok mudu iyice bađ
102 onu bilem bilmiyem kızım. o zaman bi ikinci askerlik öyle kimisine tutdu. kimisine
103 tutmadı. benim olan gitdi. ben yalnızca ğaldım evde. evimiz bilem yoktu. ālem evinde
104 otururduk. şindi benim ğaynatam öldü zāte o saate. ben gittikten sora çok yaşamadı
105 öldü. beğar bi çocuk vādı. şimdi rāmetli babası da bana şimdi evlenene siz ğaKin
106 çocuğum gençsiniz ev alın yer alın ğalışın dēmiş. hani ğığın demiş. bizim oğlanda
107 şimdi ben bubamı gücendirmēcim be dedi. ben bubam hepsicini öyle yaptı dedi. bana
108 da öyle dedi dedi. biz de ğığalım dedi. ālemin evine ğığtık senin anlıycān kızım. ālemin
109 evine ğığtık işte ordan askere gitti işte. iki ay mı durdular bir ay mı durdular işte.

110

111 TARLA İşLERİ

112 tarla işte vā vā kızım, vā vādı. misir ekēdik, ekin ekēdik işte. bide yiycē şeyler zerzevat
113 beber, domatis öyle bi şeyler işte. ekēlēdi kızım ama ekmiylē şimdi. ekeyle sılaş
114 yapıyle hayvanlara, makinede yah. ō çok ekēdik burda o şimdi nerde canım hanım
115 olduğ. köy yerlēnde hanım olduğ kızım. un ğuvalları geliye nerden geliye bilmem.
116 ğalışanlağa allah versin. yeh hazırcı çok. herkezde var

117

118 KETEN DOKUMA

119 o zaman onlā anamın gününde vāmiş ya işlelēdi gömleğinden. hā annemin zamanında
120 keten işleyeciklēmiş. ğuval falan dokurlāmiş. öyle anladırdı anam işte. bizde satın he
121 he satın alma vādı bizim zamanımızda ya. öyleydi yavrum.

122

123 DÜĒÜN

124 kimin? ben istedim de gittim zāten. istēdim ben. o da beni istedi. bende onu istedim.
125 hayır hayır oğuldan oğuldan dil. evel çok meciler olurdu bilirsin. misir soymağa
126 giderdik. bu ağşam sana yarın ağşam bana. misir piřirirlēdi. öyle ādet öyleydi. değişiye
127 şindi. öyle böyle derke bağıştık birbirimize. e bağıştık işte obana bağadı ben ona. selam

128 yollā türkünden mürkünden beni isteye misin falan deye. e bize bakmağa gelirlerdi.
129 çocuklar gelirdi. hayır hayır onlar saklı bakalādı. böyle elektirik turalādı kızların
130 yüzüne. kim kimi isterse çaçalādı elektiriği hē öyle. öyle böyle derke tanıştık işte. e
131 ordan dünürçüler olurdu. yoktu annesine mıska yapmışla. komşu orda yakından komşu
132 geldi. e yapmışla ölsün deye be kızım çeşit çeşit şeyler. hē muskadan e yaptırmış birisi
133 işte. öyle bubası öyle anladırđı benim adamım rāmetli, benim anacım muskadan öldü
134 dēdi. benim anam dēdi. mıska yaptırtılar benm anama dēdi. delirttilē dēdi. delirmiş
135 anacığı aqlını şey etmiş. hep ağladı ona misir kızāka böyle anladırđı bana. hem ağla
136 hem anladırđı bana. hē on yaşında, on yaşında kalmış o anasından senin anlayceğen.
137 kim bakçağ ağaları mağaları vāmiş işte. on yaşında bide onun ufağ vāmiş. o üç
138 yaşındeymiş. onu pindirmiş sırtına da mezarlağa götürürmüş. tam mezara yatırdım
139 dēdi. el parmağanla tī annem demiş. üç yaşında anleyeyse. bi mezarlık adamı ağlattı
140 dedim. onu hep ağlar anladırđı hep ağlar anladırđı. bak onun o üç yaşında kalan
141 kardeşine bakmış. ağaları onu evde bırakmışlā ekmekiçi yemekiçi. alışmış işte ekmek
142 yapmağa, yemek yapmağa o ekmekçi olmuş. öteki tālada. mısır kızımağa. yaptı tabi.
143 yağ amurluğunu bırakırđı onu tepsiye kuyādım kızādırđı. ben düğüne gidēdim. ō, onu
144 ben nā satmışım, satmaseymişim onları. işte akıl. . ē aleyler çocuk evi aleye geline.
145 dōn, bindallı. e yapıyere. düzürcü, düzeldik hayır be janım delti qarılā. o zaman gördük
146 öyle şeyi bi daha görmedik. don anteriydi o zaman. gömlek giyēdin altına böyle bubuş
147 yapādığ böyle önlerini gölmeğen. bubuş yapādığ işte. şey be süs be ya. he oyalādan
148 yapādığ. ben hayla bir iki kişiye hep yaptımđı. bi parasını da bana getirdilēde herkez
149 yapamiyer oni. ben onu öğrendim yapādım. yaptım işte o zamanlar. yan ğirep örte. .
150 ben urbalarım mordu. anteri, don anteri işte onun üstüne işte gelini örtelēdi o urbanın
151 üstüne bi kırmızı ğirep örtelēdi geline bi de yeşil ğirep örtelēdi suratı üstüne. sōra tel
152 yapādığ tel vādı. uzun böyle tel aşā kadar böyle beş tane arķanda. öyle geline de kırpma
153 keseledi. kırpma keseledi. kırpma derlēdi. hē. öyle vādı şimdi öyle kesmeyle. şimdi
154 herkes perçemli. he he örüdük. benim çok saçım vādı. ben om beş tane pelik yapādım.
155 dizlerimden böyle aşā. her hafta kına vurur bana her hafta kına vurur. kırmızı olsun
156 deyi. ben onun bi kızıdım. başka yoktu. çok anacığım meraklıydı. hımm arabayla böyle
157 gülēle üstünü kapālar böyle kilim örterlēdi. ama ben yörülek gitTim. yakın aķın üç yev
158 dışarı gidēke yapāler öyle köy içinde yapmeyle. ben bu mahalleden gittim yukarı
159 bostanlığa. misela oķuldan yukarı çıķtım öyle bu mahalledeydim. ē oldu ama çabuk
160 gelcez çok dil dediler. ya bir ay ya iki ay dediler işte. eğer yalan yapmazlāsa öteki

161 inanamıyı insan gene tabi ama. geldi bir ayda mı geldi iki ayda mı geldi onu unttum
162 şimdi geçmiş gün. a a yollamadım. ē o günler gitTi bitti. bi kuyruklu yıldızmış. şimdi
163 te ordan eşiği atlayameyis. te ordan ta yūsek yeri atlayamiyem be ya kızım şimdi.
164 bacaklā (...) bu bacak böle doğrulmiye, doğrulsaya doğrulsaya doğrulmiye. var işte
165 buraya bir şey oldu işte o gün orda otururka böyle artık. sinir mi kısıldı ne olduysa
166 oldu kızım. oturuçça kıliyem oturuçça çek yatların üstlerinde kıliyem. bahçe yok ki
167 bizim ev yanlarında te orlarda geziyem evin yanında. dar bizim burası. aldık biz
168 burasını satın aldık. orasının parasınla, o zamankının parasınla burasını bin beş yüz
169 liraya aldık. iki sene çobanlık yaptı uzuntālada. he he rāmetli. saba gidēdi akşam
170 gelirdi. o zaman yoktu hayvanlar. hayvan güttü. hımm orda uzuntālanın sığırını güttü.
171 kolay hane olunmiye kızım burasını aldık tālayı aldık. e babasından kalabalıktı onlar
172 dörder dönüm vādi üçē dönüm müdü yer düştü. kalabaydı onlā herkes öyle şimdi tabi
173 baba yev. bayāda yerimiz vā şimdi. şimdi yapamiyez kızım olsa ne olcek. vēdik
174 çocuklara bitirdik. yapeyler işine gelirse yapmasınla. bahçe yaptılā. bakiyez ya bunlar
175 açeylera. habere bakiyem. şeye esraya bakiyērim. onda da çok şeyler çıkıye ya.
176 evlenemeyenler bilmem neler dolu. baķāsın o kısma gidiyo ona bakiyem bunlar şeye
177 bakiye buna bāzı kızıyes zūale bakiye bunlar yemekçilere. onlarda bi bađrıj diyem ben
178 yimek biyenmiyeler. (...) bunlā onu seviye ben ötekini seviyem. herkezin vā bi şeyi.

179

180 KIŞ/ELEKTİRİKSİZLİK

181 nası geçecek be kızım fener vādi fener kullanırdık. gaz vādi gaz yakādık. lamba
182 yakādık. olsun alışık olmadan nābcan televizyonu alışık diğilsin ki. koyādık ortaya
183 lambayı işimizi yapādık. el işi yapādık. çeyizlik tabi çevre işledik. uçkur işledik. uçkur
184 işte iki başını işlēdik geniş böyle beyas. geçirsin evel böyle lastik yoktu ya. geçirdik
185 böyle arķana o genişlediğin yere yanaşladığın yere sarķıttırdık. a a beyaz patışka.
186 patışka beyas şu elimin genişliğinde uzun kesēsın, başını böyle işlēsın onun büle,
187 geçirirdik. onu böyle uçkurunu bırakıyesin ya burdan. buna geçirirdik bađlādık
188 arķamıza da soķādık o alışıy. e tabi geniş olurdu işte. öyleydi yavrum. ā içmiycem.
189 iç sen onu.

190

191 DÜĞÜN

192 burda oldu burda yaptık onların düğünü. salonculuk şimdi çıktı be yavrum şimdi
193 gideyler salona evel herkez böyle evde olurdu. yā her şey. ha ha hepsi kınası da burda.

194 e kızlara koymadım. kızlara çocuk evi kayını koydu. benim kızımı aliye diye ben ona
195 ne altın koycam. yapan yapā ama. öyle ādet yok kızım. sade çikolata getirile çocuk
196 evi. kız istemē gelirken ādet öyle başka bi şey gelmez. vardı tabi altınsız gider miyim
197 ben. benim en büyüklerindendi altınlarım nal gibi böle yüzlük, üç yüzlük üç taneydi.
198 kocamandilā. kocamanlardandı benim altınlarım yah. bilezik yoktu o zāman ādet
199 yoktu ki. küpe vādı altın küpe, yüzük vādı. bi zāten konuşurke o bana bi yüzük
200 daқтыdı. rāmetli. kara saçları vādı. e güzel olmasam bana vurulur mu? yah çok sevēdi
201 beni rahmetli çok sevēdi. o da çok iyiydi çok yakışıklıydı. kara saçları vādı. böyle az
202 saçı yoktu kara, deliķanlıyken yeh. aqlına geliye isanın unutmuyo isan. hē ben şaşiyem
203 ya. ben o zaman diyem, ben ona diyem nā sormamışım diyim, evli misin deye kendi
204 kendime, senle onu konuştuķ. haylā demin öyle dedikten sonra o zaman bana dediydi
205 o demin büşraya. safiyeye gene gelcem dediydi dedim. acaba edim o kız mı geldi acaba
206 dedim. onu ben tanıyem dedim. o da beni tanımıştır dedim. ya yabancı tabi kızım.

207

208 ULAŞIM

209 iyi olmuş yalnız gelinmeyi tabi. he he gidēdi ileri şimdi gitmeyi de büşra. her cumertesi
210 gidēdi. onu da şindi yasaķ etmişler. hani çok giden yok deyi. öyle dediler gene gitçemiş
211 sözde düzeltikten sora ama bilmem ni zaman gitçek. izmite sıkıntı yok hani. kalıcām
212 diyen izmitten araba vā yani. ē öyle işte yavrum günlē gelip geçeyi hiç öyle olcaz
213 demezdik. ne zaman ihtiyarladık ne zaman ne oldu bilmem. çalıştık kızan, kızanlarımız
214 tabi çoluķ çocuk büyüdürke işle güçle hic bi şey anlamadık bis. şindi gençlē çocuķu
215 oleye bi gün tālaya giden yok yavrum. kursaĝna düştün mü bi daha evde. biz öyle
216 görmedik. öyleydi kızım. bide vay her ay deyem bāri şeye kontrola biz ne kontrol
217 yaptık ne bi şey yaptık. onları evlēde yaptık tırım tırım. ya öyle yoktu. köy ebelerinne
218 be.

219

220 KIRKLAMA

221 hē yirmi günlük oldune öyle kırklayēris. bi şey yapmazdık be kızım bi yumurtayı
222 kırādık. dökēdik onla, mesele yirmi günlük olduysa yirmi tene su dövüyesin, sayēsın
223 koyēsın, biraz tā kateysın onunla yıkādık kızanı. sora kırk günlük oldune gene kırk
224 tene sayādık gene. anam öyle öğretti tabi öyle yapāsın derdi anacım, o zamanda öyle
225 yaptık işte başka bi şey bilmiyem. su su su hayır hayır yok başka bi şey. hayır kızım
226 hayır öyle şey bilmiyem ben. burda bi kocaķarı vādı işte komşumuz, o zaman ebe

227 bilem yoktu biz o kızanları yapāka köyde. biz köy, kocaçarılarınla bu emine abla
228 onunla buldum ben kaç tane buldiysam kızanları. e rāmetliyle ya. çok analık yaptı
229 rāmetli. çeksen nābıcan oleye tabi. olmaz olur mu? ō ters de oldu, önde oldu. hepsi
230 oldu. biz evde durmadık ki kızım bütün gün tıraça tıraça çapa salladık. eğildik ekin
231 biştik senin kânın tepe gibisin. yeh şindikiler nerde. e olur tabi hep korça korça gidēdik
232 tarladan geldik zāten geceleyn mi ne oldu. çocuk bulduk. bir hafta durduk evde haydi
233 gene gittik çapaya. şindikiler nērde gitçek. nērde gitçek şindikiler çok nazlı. ben öyle
234 diyem. he bazısı da ondan doğramiyeler biz nası doğurduk? yeh onlar hareket etsin
235 nazlanmasın evde. evde bayın bayın yapālar. yeh. ben bizim geline öyle diyem. ō o
236 diyerim siz iş mi yapıyesiniz siz diyem. ben sizin yaptığınız işleri diyem kızlara da
237 diyem sade gelinlere diğil ayaklarımla yaparım ayaklarımla diyem onlara. gideyler te
238 orda diyem biraz bi şey yapeyler. e oramız ağrıdı, buramız ağrıdı. dün suvan diktiler
239 bugün gene gittiler. avşam yorgun e torsun bütün kış yatıp yiyesiniz evde. tor. du
240 bakalım açılıcānız ta iş yaptıkça. yeh şimdi iş yok ki zāten be kızım. yok ki iş evel ki
241 işler yok. hē onu ben işten bile saymıyım.

242

243 TARLAYA YEMEK GÖTÜRME

244 ē yavrum nābıcan işini bilirdin. kākadım akşamlayın geç vakit yatıyez ya tāladan
245 geliyez zāten ne yemeğim vā ne bi şey. hamurlardım dört beş tepsi ekmek. onları
246 kākādım saba namazı sırası koyādım tepsiye gene geceleyn kabardığında ondan sora
247 kākāsın sabah ezanında okunurka kılarısin namazını yakāsın fırını. o dörd beş tepsi
248 ekmeğ bi sallāsın fırına. o sen işini yapāka ineğni çanağni sağarka o pişer. onları bi
249 çıkarı sofranın üstüne onları bi sarādım yavrum örtēdim. birini alır kuyā çantaya tālaya
250 birazda yoğurt bakıra had tālaya. e vāsa alırsın. zeytin meytin alırsın. aldiyın olur
251 alamadiyın olur be yavrum her zaman bir olmaz isanın tabi. hē yapādık canım öyle de
252 yapādım mağarna da yapādım. bulğur pilavı da yapādım. sadece yoğurt götürürdük
253 öyle bi şey götürürdüm de.

254

255 YEMEK

256 ondan sora ekmekler bana gidēdi o on gün. bozulmiye bi şey olmiye ben onları bi de
257 şey ettikten sora acık kendine, süzecek vā delik su kuyarım o süzeceğe doldurdum
258 onları da bi havalandırēdim. yumuşacığ dağ gibi olur he he. yeh öyle yapādım. bitti mi
259 gene öyle yapādım. işimi bildikten sora işimi bilirdim yani. her saba her saba ekmekler

260 uğraşmaktan hayla fırınım duruyo benim orda. aşşağda gelinin. he he gelin atıye bazı
261 yazın. e tepsilerim vādı işte benim böyle yed tane tepsim vādı. küçük küçük aldım.
262 onlara koyādım. yeh birer somun birer somun yuğurur kıuyādım onları olur bomba gibi.
263 tertemiz. he he öyle yapādık kızım onu yazādık işte börek yapādık. sōra büzme dē evel
264 bizim günümüzde biz büzme deriş. şindi her şeyi satın alıye şindikileri ama hamuru
265 yazādık böyle misir ununla yazādık onu, onu oklava böyle bi büzerdik onu böle, büzük
266 büzük olur onu kıuyādık. şeye gözer vādı gözerin üstüne onları sıyırıdık. ondan sora
267 gevretirdik onları atādık fırına. çıkılā kıuyādım onları bi çıkı. yazın işte çıkıcağ oldun
268 abi alāmette pide hamuru yapādım işte börek. bāzı akşamı bi şey yapmak istemesin
269 diye onlarda ama bi döşeyi döşeyiverırdim kızanlarıma iyi (. . .). a a hamur pide pide
270 pide deriz biz ona. büzme dediğim bu tatlı kızım. onu şekerle (...). onu da ufacığ böyle
271 sāanlarım vādı onlara koyādım. haşlādım böyle kaynağ. acığ durdu mu böyle şey gibi
272 kabardı. şimdi onlā hepsi kākıtı yavrum. şimdikilē yapmıyo onu. evel ki şimdi hep
273 satın alıye nelē vā nelē vā. şimdi ben yazamıyem zāten bu kolum böyle oldu. kolumdan
274 yazmıyım ağırıvıriye bu kolum āızalı hep gene yeh. burğu varıyem kızım. yağmurlar
275 yağsın, yağmurlar yağsın.

276

277 ÇAMAŞIR YIKAMA

278 tekne de ba yavrum nerde yıkaycen. koca tekne vādı evel öyleydi herkez. o iki (...)
279 böylelerin onda yıkādık. koca kıazanlā vādı. yakādık ateşini aluçlan. he he onda yıkādık.
280 yağmur yağarğa yağmur suyu toplādık. o çok köpürürdü yağmur suyu. öyle kocaman
281 şişelerimiz doldurıduğ yağmur yağcağ oldu mu. he he varilimiz vādı öyle kıoyuvarıdık.
282 damlalığ yapādık. toplardığ suyu. uzūn bi şey takādık teneke böyle saçağlara. ordan
283 toplanan su böyle şōr akardı varilin içine. onun tertemiz bi kıapağ var, kıapādık onu
284 temizçe. çamaşır yıkeycek oldune yorğan çarşaflarını falan beyazdı ya evel. nevresim
285 yoktu ya o zamanlā sora çıktı her şey. onu bi yıkādık onları kıaynatırdık kıar gibi olurdu.
286 şimdi beyaz kıalmadı işte hep nevresim güllü. (...) evellē biz çok zahmet çektik kızım
287 çok unutmam. fakirlikle diyem bari her şeyi yeni edineyesin bi şeyin yok. bi kıaşığın
288 yok. şindiki kıızlar kıocaya gidıyere her şey var. çatalı vā kıaşığı vā her şeyi vā. oraya
289 aldı büşraya kıutularda, kıutular doluşıye nābıcan onlar olcağ. ne zaman, dedim
290 babasına alın kıoyun dedim. kıaracabey mi neymiş iyisi olmuş mu ben ne bileyim. yatağ
291 örtüsü şu bu işte kıap kıacağ ne lāzımsa.

292

293 ÇEYİZ

294 bana ne getireceklē evel bi şey yoktu ki be kızım bi kat yatağ bi yorgan bi de şey bi
295 yastık evel bide yayğı. yeh bide neydi o bide pide tepsisi sade. hē yıfka böyle işte yıfka
296 yapmağa. bi oydu herkez öyle geldi sade ben dil. o zaman öyleydi kızım. şindiki gibi
297 bi şey yoktu ki. şindi kızlā her şeyinle gidiye kocaya bi şey almıyele gittikten sora ney
298 yi öyle o. biz her şeyi edindik. bi kaşığımız bile yoktu yeh.

299

300 TARLA İŞLERİ

301 o zamanlā bahçe mahçe yoktu be kızım. sōra oldu bahçe mahçe. yoktu yoktu. bi tālayıp
302 kızmağ. misir kızmağ vādı. ekin biçmek vādı. öyle yemiştē bi şey yoktu beş kıruş
303 alınmazdı kızım. yoktu bi yere çalışmağa gidersen para görūdük senin anlayacağıın ya.
304 benim adamım çok çalıştı. soğuvarıdı yorganı çuvalın içine rahmetli haydi bakalım
305 sabancaya değırvende, yapağı öyle görūdük bis. çok çalıştı çok çalıştı kızım çok çalıştı.
306 tāla yoktu az işte tālayı aldık. tāla yapmağa uğraşırkan tabi taşlık, sularını yalnayağ
307 ağarkaşta o suları çiziye topladı. üşütmüş kendisini bi ösürük piyde oldu ona işte. yeh
308 tāla hediyesi oldu kızım. namaza gidē gelirke köh köh köh yah doğtora da gitmezdi
309 rahmetli. geçer o, geçer o, geçer o. en son işte yaş yettikçe ciyēlēden dedi doğtur.
310 öksürmeğe şey_ettini götürdük.

311

312 BERABERLİK

313 ben amaliyat oldum kızım. o bana düşünürdü o benim ameliyata gitçēm sabāleyin o
314 āvşam hiç uyumadı. sana noluyo ya dedim. ben ameliyat olucam ben yiycem bıçağ
315 dedim sen uyusana dedim. sen öyle bilirsin dedi rāmetli ben de yirim o bıçağ dedi.
316 şimdi sen gitçēn dedi ben sana üzölmüyüm mü dedi. gittik damat götürdü. ndan sora
317 o āvşam yattım. diğērisi sabah sekizde olcan dedilē ameliyatı. olduğ doğuz gün kıaldım
318 işte hastanede ameliyat oldu da. onuncu gün eve geldik. bir ay durduğ beraber bir ay
319 sōra o öldü kızım. o benden kırkādı. bana düşünürdü. heb beni tuvālete götürürdü
320 düşücek deye heb tuvālete götürürdü. oturamıyērim yara buram yārma oldum ben
321 böyle burdan başımdan aşığ kıadar yardılar. (...) sora bana sandık yaptı böyle te böyle
322 tuvalate oturmağa. kıalkamıyem kızım. hayla o sandık yaşaye tā. yeh. yaşadık işte öyle.
323 heb namaS kıılā heb namaS kıılā. aklı şey_etti heb namaS kıılā heb namaS kıılāke öldü
324 yah. bi kimse demedi ki kızım ömer ağa ömer ağa heb öyle herkez böle. ne iyiydi adam
325 ne iyiydi adam ne iyiydi adam. o uzun tālalar çocukları şindi amma iyi baban vādı

326 senin_ amma iyi baban vādı senin dēler bi söyleyiler. yeh öyle birisiydi. kimsenin
327 gönlünü kırmazdı. şu kadar bi kızan görse soğakta ona pitipiti laf atmadan cebinden bi
328 sekē vermeden geçmez. öyle birisiydi. düdük yapādı onlara tālada, hayla anladiyelē.
329 yukāda komşunun ömer ağa bize deye düdük yapādı deye fatma abla deye hiç
330 unutmuyom diyere. şey süt ağacınla yapardı bile çıkarırdı onları öterde fiy. verirmiş
331 onları gelirkene onu anladıye o çocuklā evlendirilē öyle anladiyeler. yah unutmuyeler
332 kızım. yeh öyle birisiydi. şey diğildi rāmetli çok. alçağ gönüllüydü çok. kimseyi
333 gücendirmezdi kimseyi gücendirmezdi. biraz sertçedir benim çocuk. hic babana
334 benzememişin derim ona. hīc derim ona söverim. bana bi şey demez de. babası hiç
335 öyle diğildi. hiç rāmetli. çok alçağ gönüllüydü çok. komşubana burda öyle diyo
336 öldükten sonra fatma abla dedi sen onun gibi koca kıtiyen bulamazsın dedi. kocaya
337 gitçek olsan dedi. onların yanında da o bitane (...) onun kocası bıraktı onu gitti
338 alamanyaya. yirmi sene durdu bıraktı kıriyi da hayvanları vādı gelir buraya ömer ağa
339 yuları kōpādı. gel deyi buna hayvanı kōparı boşalırımış yıllarını dērdi. eklē işte yılları
340 hayvan başından çıkarımış da yapamazdı kıri diğil mi, ekleyip de yapamazdı. o gidē
341 yapıvarıdı yılları eklēdi, dikēdi. tağādı onun hayvanını bağlar. gelirdi ona sevinirdi çok
342 da yirmi sene sōra geldi. borç morç yaptı burdan kaçtı gitti. iki üç tane kıızı vādı kırinin.
343 çok iyiydi rāmetli oldu işte ona gidēdik komşuları çok.

344

345 KOMŞULUK

346 şindi komşu yok kızım kāmadı gitmeğe hiç. hiç kalmadı. hep öldü komşular hep öldü,
347 yok. ben öyle diyem şimdi bu iki kıızı ben buraya köy içine vermeseymişimdi. ben
348 şimdi nāpacāmışımdı diyem. kime gitçemişimdi diyem yavrum. āleme gidemezsin be
349 kızım. eme kendi kızlarıma ben şindi bi saba gidiyem ben meselā yat diyeler yatmiyim.
350 uyuyamam deyi. uyuyamam ben ālemede. tā beni gelir onda almağa büşra orda
351 yatiyem, oturiyem orda ekmeğimi yiyērim. ta bu yatmağa gelip aliye beni. çekyatlıda
352 uyuyamiyem ben bunlā da sert. ben kendime yatağ aldım. onda ben ağlayem genij
353 genij gürütü etmiyem. ya alışık bunlarda yatamiyem ben. yatmiyesin diye darılıyeler
354 bana. torunlā anne kıalsın anne kıalsın. kıalmış osam güç kimse bağa. uyuyamiyem işte.
355 yeh,

356

357 AŞURE YAPIMI

358 yapıyes yapādık kızım benim anam kıcca böyle kıazan vādı anlattıma sana temin kıoca
359 kıazanla pişirirdi aluçunda. bakırcık olurdu evel bakır, şindi yok onlā da. dolduranhan
360 böyle her hāneye bir bakır. her hāneye bi bakır bakırla dādırdık aşureyi. çok çok
361 dağdırlardı evel öyleydi. şindi yapıyen gene herkez yapıye burda ama şindik virer
362 kiloluk şişeyle kimisi, kimisi yarım kıilo. ben şimdi öyle gördüğüme şindi o şişeleri
363 benim hiç gözüm tutmiye. burda da yapanlā var. kıāseyle de dağdanlar var kıızım. bassı
364 pişiriye kıuyeyi bi bakıra onu şindi bide kepçe atıye içine. çıkāsa ordan (...) kıapıya
365 öyle yapanlā va. onu da kim yapıyēre zenginlē yapıye vakti yok. fakirler gene şişeyle
366 dağdiyer. o zenginlē öyle. yapanları da biliyem ben. ulan o seneden seneye sen onu
367 pişir Pōlça pişir. (...) öyle yapmağa uğraşcan. biz bol pişiriz yah. yapıyez be yapıyes.
368 ne mi kıoyem? üzüm kıoyēs çok, bi kilo üzüm ondan sora akşamdan nohut ıslarız,
369 ıslamadan atılmaz içine pişmez. pişiyēz onu ayrı, fasıle, kıaysı, fındık, fıstık, cevis tā
370 unuttim şeylē varsa vādır. kıaranfil maranfil öyle kıokulu şeyler atıyes kıarabiber, hē
371 hepsine kıatarız. olu adam akıl bōle kıat, kıoca yaparım ben böyle durujıkta yapmam ben
372 çıpıl çıpıl yiycek gibi aşuresini yaparım ben. geline de öyle yaptıttırım. bakarım şindi
373 yapamasan da kıākā dinlenirim oreya ama şöyle yap böyle yap derim, olmuş mu
374 olmamış mı, ā kıarışırım yani dediğim gibi yaptırım yani. çünkü ben öyleyim. nası olsa
375 şey istemem. bana bi şey iyi olcek. yiycek gibi olcak ya. ben anamda öyle gördüm.
376 öyle yapacānı yapmassan benim anam öyle dēdi. seneye kıadar domuz yağı kıaynarmış
377 içerde dēdi. domuz yağı kıaynarmış içerde dēdi. onu yapmassan dēdi. ille yapcāmişin.
378 vaktın olmasa da pişirip kıiremitlē dökücēmişin. kıuşlā yisin. bölemiş yāni. duydumi
379 satıyem yāni anamdan öyle duydu. bende sana öyle anladiyem. anlattırıyesin ya beni.
380 anlattırıyem bende seni. hepsini ben anladiyem. āh kıızım ah öyle işte yavrum. ben şey
381 fazla olcak böyle temiz olcak yiycek gibi olcak ben çoğ büyük seçiciyimdir. herkezden
382 ben bi şey yemem. yimem ben öyle birisiyim ben bakma böyle palaçor olduğıma şimdi
383 palaçor oldum da. yimem kıızım. su bile içmem evinden bardağından bilirim yani ekmē
384 yincek isanı suyu içilcek isanı bilirim.

385

386 RAMAZAN HAZIRLIKLARI

387 he he yapıyez kıızım da tā var o ramazana şindi bu mart çıkısın baçalım ondan sora bi
388 tā gireyez ramazan ayına. ondan sora biras tabi yazılcaqlā, büzülceklē. hamır yazıyēriz.
389 hā yufka işte. sofrada bōle. sofrada böle açıyez işte böyle oklāla. ā ben açmiyem kıaktı
390 yapsınlar. benim kıolum yapmiye kıalay kıızım. bunlar açıyēre. bunlar oturdiyēris. orda

391 fırını yakıyēris. fırına tutuvariyez onu böyle o böyle kabariye. hangımız . pişiriye.
392 fırında fırında. şimdi böyle bu kadā şey var. bundan genişçe. tel vā. demirden hamır
393 tutacak gibi. o hamuru o telin üstüne bi yayiyēris. onu böyle fırında yanıyo orda.
394 çekersin öte içine böyle tutuvāriyesin o böyle fıkır fıkır kabariye kızım. çok iyi oleye
395 üç kişi yazcak işte fırında ya. çabucacık oliyēre üç kişi yazıyēre. şimdi yapāla gene
396 şimdi (...) makinede kesēle. e yapıyele ya toplaşınca şimdi bi gün geline yapāla, bi gün
397 kızın birine yapāla bugün de kızın birine. üç gün hamurculuk yapıyēle. makinada
398 kesiyelē. otuz yımırta, kırk yumurta kır, kaç kırāsan kır. hani dağalmiye iyi oliye
399 yımırtası çok oldu mu. onu kesiyelē. onu azcık sendirēyiz sobanın üstünde. koca sac
400 kuyēriz. onu öyle sobanın üstünde sacın üstünde serindirip alıye. serindirip alıyez onu
401 böyle yığılıye. kaç tane yaparsan. seksen tane yap, yüz tane yap senin elinde.
402 yımırtasını böyle kırıyesin, kareysin işte, ondan sora onu bitirdikten sora oturiyesin
403 kesmēğ. incecik incecik incecik incecik kesiyesin göreysin de satın almalar var. böyle
404 incecik kesiyesin. gevredeyiz ondan sora sobada, tepsi de gene. bi dā ondan sora koy
405 onu te böle bī şeyin içine, naylonun içine kapa kapağını, pişecek oldun. al ordan bi tas
406 şey pişir. hazır mektup yani. öyle yaparis. sen gene satın alırsan al kendin (...) . hē
407 kendi yapman tā iyi. yapāla, tā uzakı, yapmaktan

408

409 HAC

410 hayır be yavrum. öyle vaqtımız yok kızım orlara gitmeğe, çünkü ben her bi şeyi biz
411 kendimiz edindik adamla tamam mı? bi varlığımız yoktu yavrum. hep yoktan adam
412 olduk bis. yeh, yoktan adam olduk kısım. ama benim kocam sağ olseydi gitçēdi. nā
413 gitçēdi, hic bende çocuklara da dedim taş olmeycem dedi. bakıcam dedi bi dana dedi,
414 ondan sora bide sana bakarım seni de götürüm. a ben gitmem derdim sen git. sağ
415 olseydi. şimdi uçā piniliye ya ben uçağa pinemem derdi. korçarım, onun içinde ölürüm
416 ben dērdim ama o gitçēdi, ama ömrü yokmuş. o gidicēdi rahmetli ya. yeh o gitçēdi.
417 onun niyeti vādı yani, niyeti vādı rahmetlinin çok meraklıydı gitçēdi. düzelseydi
418 gitçēdi. öyle dēdik konuşurduk hani. ama ben gitçek olsam da gitmeycēdim şimdi,
419 allahın bildiğini ne saklıyım şimdi. allah da biliyo benim ne konuştuğımı çünkü
420 korkuyērim. yoktan adam olduk biz yavrum biz kendimiz edindik her bi şeyi. bize
421 anadan babadan bi şey yoktu kısım. bizim çekij, bağış yok ki gelinle kafaları iyidir.
422 hē öyle çekişmek mekişmek yok yapālar. badışırılar yapālar. öyle iyi oleye kalabalıkta
423 toplaşıp da, hē ona yapıyesin, ona yapıyesin.

424

425 YALAN DÜNYA

426 kötülükten ne çıkacak be yavrum. şu yalan dünya da aldanmış dünyada kim ne
427 götürmüş gidēken? şu ölen adam bizim zengindi işte. sarafta çalıştım ben, fabrikada
428 çalıştırıyem bari, parası da çok. belki de altınları bile vā kim ne kadar. üç senedir,
429 benim torunumun düğününde hastalandı. üç sene oldu. üç gün tā dursaymış demişler.
430 tam üç sene biticēmiş hastalalı. üç senedir yatıye kızım. kākmağ yok, yimek yok.
431 genizinden çorba, genizinden çorba. hortum dakılı genizinde üç sene yavrum öyle
432 yaşadı. üç sene işte bir hafta oldu öleli tā. yudum yimek yok iyice böle battaniyenin
433 içinde gözükmiye kaybelmij böle burda bakiyem da yeh konuşmak yok gözlerinle
434 işaret, birisini tanıdın mı beni gözlerinle, elinle öyle yaşadı üç sene. şimdi şurda
435 bayādan beri gözlerini de yummuş. burda kardaşı vā soriye benim oğlan, kāveye,
436 cāmiye gittikçe. kalan gözlerini de yum. . (...) bi şeyden haberi yok, demē başladı. te
437 ondan so. çok gitmedi işte öldü. üç senedir öyle kızım. zengin olsun, yiyemedini
438 yavrum ne kıymeti va, yeh. 'en başı o. benim adamım öyle dēdi. hiç bi şeyim olmasın
439 dēdi. hoş olayım dēdi. giderim çoban olurum dēdi. çırağ olurum dērdi. bakarım
440 çoluğum çocuğum aç tutmam dēdi. yalnız benim gönlüm hoş olsun dēdi. hic böyle
441 ālemin şeyinde gözü yoktu kuzum ālemin malında. aç kalmayım ben yeter dēdi.
442 zenginlik istemezdi. öyle birisidi. bāsısı hani olsun tā, tā osun. böyle amele olur dünya
443 için. dünya senin olsa ne olcağ ya? kim götürmüj gidēken? ya iyi geçinirsen, iyidi
444 adam deler, iyi anālar. öyle diğil mi şimdi? kötülük yapāsan kötü de anlırırsın. hiç bu
445 be yavrum yah yok. ĩnsanlık de ya vāsa. bana kızlā öyle diye. ana diyeler senin
446 torunların iyi diyeler. seni seviye diyeler. seni sövüp, kağıştırıp şey etmiye. biz ālemde
447 görüyez diyelē hiç babaannesini anne bilmiye diyeler. öyleleri de var şimdi. ben ne
448 bileyim, beni çok seviyelē. dıřādağı de seviye, içerdeki de seviye. artık neden bilmem.
449 bilmem artık, bilmem artık neden. şindi dıřādağının bi oğlu var. cıgıl cıgıl acık dil
450 dökmē başladı. telefonda onu sesini şey ettiriyez, arttırıyez, konuşturuyez onu böyle.
451 aykırmağa başladı kākın babannē diyere, dedē diyere. mıstafa buna kimi abla diyere,
452 kimi büşra diyere gülüşiyez ona. çok böyle çok seviyez onu. iki olduladı çocuk ama
453 birisi öldü. ikiz gibi büyüceklēdi. topaj gibi gene olur onların. gencin kuponu bitmez
454 delēdi. bizim de öldü de. ađlādım da bana ağlama sen derdi kocağarılā, ya sen ölsen
455 derlēdi. ya ömer ölse derlēdi. o zaman ne olcağ derlēdi rāmetli. kalcağ (...) hayla
456 öylemij diyem şimdi.

457

458 NAZAR

459 biz cayil oliyez ağladık. benimde nazardan öldü bi kızım böyle topaç gibi. bu āşam
460 tutuldu, diğeri avşam aynı tutildiği saatte öldü. ne bileyim be kızım işte. nazar nazar
461 diyey işte biz ama ne bilem. hā burda aşağıda dōkiye. bu da inanmıycan öyle şeye diye
462 ama ne bilem be yavrum. kocağarı dērdi işte o öldü. yavrum derdi. hemen ellerin
463 nazara kaçıcānız derdi bize. kızanlarınızı oğuycānız dēdi. mezarlıkta ölenlerin derdi,
464 çoğu nazardan dērdi. yah, öyleymiş. öldü işte benim. tutildiği saatte gitti kızanım.
465 yirmi dört saatte gitti. bilmem yavrum bilmem.

466

467 ÇEYİZ

468 hiç kalmadı kızım. ben onları ne, kızlara da dağıtmadık. sattık o zamanlar gezip
469 istelēdi onları. toplalādı. vēdik onları şindi. bana diyeler. ana diyeler sen nā bize
470 bırakmadın diyeler. biz bakıydık ya bakalım hatıra diyele. hic bizim, benim çolum
471 çocum olcağ demediniz bize. diyeler nā bırakmadın? ne bileyim ben? yok o zaman bi
472 şe de yok kızım. şindi onları parasınla marasınla istelēdi, toplalādı öyle ya hepsini. ben
473 onları veriveri vēdim. nası uçkurlarım vādı nası havlularım vādı çiçeK gibi. gelin
474 urbalarımı bile verdim ben. otuz liraya o zamanlā. ben onları şindi nā satmışım diyem.
475 bi yorgan yapseymişim ben onlardan diyem. (...) sōra geliye insanın aqlına. o zaman
476 cayil oliyez isan be kızım. cayil oleysin. uçkuru mu hē, çiçek gibidi onlā. onları biz
477 gerēdik böyle. bi gergefimiz vādı ağaçtan ona gerēdik onu.

478

479 İPLİK YAPIMI

480 onlan bide kozalağı vardı işledik o kozaları, yapādık. istediğimiz gülü yapādık.
481 elimizde böyle sündürü sündürü verdik böyle sündürü sündürü verdik. kıvrattırdık
482 geçirdik iğneye öyle has has işledik öyle, ip kopmazdı. evel öyleydi ye. kozalar işte
483 böcek bakalādı kızım. dut dikelēdi onlara. onları çıkā o böcekler koza yapādı. öyle
484 evel ki isanlar bakādı öyle yokluk. kopukluk yani şindi onlarla kimse uğraşmaz da
485 öyleydi işte kaynadırdık biz pişirirdik. bide boya alırdık boyādık onları çeşin çeşin.
486 meselā maviye, yeşile. , sarıya, kırmızıya alırdık. satın alırdık. hā çarşıdan. az az alırdık
487 onları bi gün onları bi boyādık. onları kabartır kabartır serēdik dışarı güneşte
488 kurudunna. ondan sora bi dā yapādık, gidēdi. öyleydi kızım biz çeyizimizi öyle yaptık.
489 şindi nilē va. öyle şeye hacet yok hani. çeşint iplik var diyem hani renkli. ya o zamanla

490 yoktu kızım. biz öyle olduk öyle yaptık çiyizimizi. sora dolar çevre dēdik böle
491 kırmızıdan nışanda onu koyādık. onun çocuk boynuna doladı da katlādık daböyle
492 sarķıttırdı. bilmem şindi öyle şey yok. ādet yok öyle şindi. o zamanla öyleydi. kıca
493 çevreyi yapādın. illa o kırmızıyı yapādık. evelden bi şey kalmadı ki be yavrum şindi.

494

495 GELİN BEKLEME

496 gelin oldun da mı diyesin? hayır be kim bekliyecek öyle bi şey yoktu. hani gelini şindi
497 tuvalete gitçen meselā, yalnız salmazlādı dıřāda olurdu. gelini yani uğrařırlāmıř,
498 gelinke, gelinke hē geceleyin işte yalnız dışarı, çıkmıycāmıřın işte ille bi kişi gidedi
499 senin yanında. hē tuvaletler dışarı, evel öyleydi ya. e şindi bizim gene dıřāda, bizim
500 bu kāve deye oldu. ev deye olmadı kızım. tuvaletimiz dıřāda. üstüne yaparız dedik
501 bunu ev. üstünde de teprem oldu ya. şindi üstüne olmaz dedile. (...) a a olmiye üstüne
502 şindi kızım. böyle kaldık yani. nā yüsek bu?

503

504 KAHVEHANE İŐLETME

505 bu kave deye oldu böyle bu yüsek duman şey_ etmesin diye tamam mı? senin anlıycān.
506 yah, benim çocuk kāve istedi. rāmetli dinledi. benim adamım kāve adamı diğildi ama
507 çocün hatırına yaptı onu böyle. biras çalıştı işte ondan sora. anlatçam_ a oyun isteditē
508 kāvede oyun. benim adamım dedi ki, ben oyundan dedi. haramdan çoliğimi çociğimi
509 doyurmam dedi. çıt kpadı. yeh, oyun oynıyaç olan dedi gitsin oynasın dedi. kpadı
510 kızım. ondan sora biz bunu, bunun öte yanda iler yanda bi ev vādı. alçaķ, topraķtan
511 andan sora nāptı rāmetli böyle böldü bunu. küçük küçük bi_ sürü kişi yatmeyesin bi
512 oda da iki kişi yateysin öyle diğil mi? buraya yaptı bi oda böyle, oraya yaptı bi oda
513 ondan sora bide oraya mutfak. bide buraya yaptı. ondan böyle biçimsiz hani
514 tuvaletimiz yok şindi şu evde. yah öyle işte kısım. dünya (. . .) oraya da kuruļuķ yaptık.
515 birden yaptın mı böyle memleket olcādı onun üstüne ēv. hani iki dayreli şindi, iki
516 çocukka şindi. ama şindi o halda olmadine şindi, öyle şindi. öte yanda işte o market
517 çalıştıran duruye. öt yanda ev. oraya ekleme oldu işte.

518

519 DEPREM

520 çıktık dıřālara be yavrum. dıřāda yattık. hayır be burda, te orda şurda ağaçlık kıomşu
521 deye anlattım_ a. onun aluçu geniş. o da o zaman yalnız. fatma abla gelin, ömer ağa
522 gelin bizim orda yatalım. ömer ağa ben kıorkuyērim. gelin buraya ömer ağa gelin. bizim

523 aluumuz daraşmalık. ından sora gittik. onun aluunda dizildik oraya yazdığ dōřekleri
524 orey. ũst yanımızda bāğe, misirlē var. şaldur şuldur kirpilē gezeyi baş ucumuzda. öyle
525 ordan, hē yazdı. soğuk dildi kızım dışarda yattık işte. ondan sora adada torun vardı. o
526 geldi. o geldikten sora biz çekildik buraya evimize orda yatırke bir āřam harıl harıl
527 harıl harıl harıl bi amyon durdu onun apısının önünde, şurda şu evin ũst yanındanın
528 evi. ondan sora aştı apıyı biz böyle uyanık. bi sıra yatıyez biz. kötünün ũstünde bī
529 sürü aıcağ vā. şanğur şunğur şanğur şunğur girdi. ondan sora doğru apıya gitti.
530 omşunun o apıya bizde böyle yatıyez işte orda. apıya gitti bu. ellemeydi girmedi
531 içeri. ondan sora dikildi bizim başımıza öyle bağıye, diğurce bi dingil adam. ba bi kere
532 sıkmadı götü bizi. bizi to tarayın. bahsediyey bizi şimdi sırayı. öldürüp giğedi. o
533 zamanla teprem oldu ya herkes ıkımış hırsızla köylere. söylendiydi çok buraya köye
534 gelirlēmiř diye. beklemē bile başladılar köyü. yatmadılā bizim köyde. bir iki kişi bir
535 oldulā da soğaklara orda burda tabi kızım. işte girelēmiř evlere. fırsattan istifade
536 soymağ. allā göstermesin öyle bi ūey olmuş olsa işimiz kötü kızım. ya, ortalık arışık
537 arışık yalvar diyem yarabbim düzelsin diyem. nābarız yarabbim diyem. öyle şey
538 bekliyo öyleleri be yavrum. yā, hiç unutmuyem onu kızım. yā çok şeyler yaptılā. bi
539 tağımaların evlerine girdilēde her şey yaptılā yavrum. bizim buraya da geldi işte geldi.
540 sora buraya beklemē bařladılādı. yeh t_ onu hiç unutmuyeyim. hepsiciğimizde duyduğ
541 uyanıkiz. yeh, hiç ses etmedik. ondan sora çıktı pindi amyona bana bağıp çalıştırdı
542 gitti. tabi yalnız dildir o vādır onların (...) ta yāh, içeri girmediydi. bi dā geldik biz
543 bureye torun geldikten sora. şeyde yattık motorun içinde. rōmorğta yattık. aluunda
544 ekti. o da böyle olurdu ya o zamanlar çok oldu mübārek bir ileri bi geri al yardımı
545 ızların vāsa gidēdik aşağ doğru nābarıs? öyle derke biraz indirme gibi bi şey yaptı
546 rāmetli. tahta dōředi orda yattık kızım bayāca. yeh, allah diyem gene olcağ olcağ
547 diyeler çok orkıyez kızım. allah orkusu, allah orkusu bi şeye benzemiye yavrum
548 hiç benzemiye. bilmem olcağ olcağ deniye ama ne zaman olcağnı kimse bilmeyi kızım.
549 kimse bilmeyi ne zaman olcağnı.

550

551 80 DÖNEMLERİ

552 o şey olduydu, onu mu deysin? hayır kızım biz öyle şey görmediydik. şimdi biz
553 kendimiz yapıyez ya yavrum. ekmek almıyez a. öyle şeylik görmedik kızım. ya
554 olmuştur ama öyle şeyde, tabi uyruk olmuştur. hiç ekmek yapmıyanlā vā tabi.
555 memleket alaba kızım. biz kendimiz yaptığımızı. o tepremde hayla o teprem olduğtan

556 sora böyle ekmek bilem topladılā da yaptık da vēdikti. toplıyanlara ekmek kızım ya.
557 biz yaparız ekmek aldığimiz yok. kayın binde bir nadir böle alırız hani sıkışmadan
558 ekmek almayıs. köy ekmeğ seviye misin? sevēsen baķ dün benim kız ekmek hamurladı
559 yaptı. sana onun ekmeğinden ekmek vereyim gidēke, yirsin. e yapalā ya ekmek
560 öğrediyesin yapsınlar. kocaya gitçeklē ekmek yapmeyceklē mi kocalarına? ben bu
561 yanımdaķına öğrettim. buna anası öğrediyē. ben bunlara gösterim. bu yapıyer. annesi
562 buna öğretti bu baķlava hamuru açıye, pide hamuru açıyere. ekmek de pişiriyere.
563 yemek de yapā. pilav da yapā. bu yemekçiliği bu öğrendi yani. bu yanımdaķıda yapā
564 torun. yok be yok bunun bi şey tā. bizimkinin vāmiş da. ona sövdük onu bıraktırdık.
565 içey, içey. kānın açsa baķ doyuruyim. yumurta pişirrim. sā maķarna haşlattırım. (...)
566 söyle ya. çağarsam gel anladalım desem gelmezsin. olsun kızım. gel.

567

568 CANA YAKINLIK

569 benim nā ben şindi doķtora gidiyem şindi bana baķ şindi te böyle azcık oturiyem.
570 geliylē yanıma başlıyle, sen çok tatlısın deylē bana şindi. ya siz benim tatlı olduğumu
571 neden? biliyez biz senin tatlı gözlerinden biliyez seni seveyilē beni baķ şindi. seveyiler
572 bana baķ. köseköyüne gideyiz de o şehre gireyiz orda marketler var a. o şeyin başından
573 masa başında şindi. teyze ben seni çok sevdim. maşallah maşallah kadınım biri şindi
574 öyle, gencecik sevimli birisi. nāsip gözlerini çok sevdim diyerleri de sor seni sevdim
575 diye baķ şindi. gel yanıma bi kere öpeyim seni diye bana. a gideyim bende, bende onu
576 öpüyom o da beni öpüyo. ne bileyim be kızım ameliyata gittim. orda böyle hemşirele
577 var ya bunun gibi böle ufaķ ufaķ. o diye şindi ben götürcem biz götürcez şeye
578 ameliyata beni kolumdan tutcaķlāmış. sen git. kızım diyem sırayla tutun diyem.
579 çekişmeyin şindi. öyle yapıyele bana ya. öldük dirildik orda bayā kalmışım. banyonun
580 kızlā kapıda bi delik vāmiş hep baķıyez ona hep baķıyez diyeler hiç kendine gelmedin
581 çabuk diyele. (...) annem öldü mü yosa dedik diyeler ya. ē bi ay mı ne sora ayağımı
582 kıpırdatmışım. görmüş ondan sora sevindik diyeler. e vuriyeler narķazı be yavrum.
583 kılırsan kılcan. şindi korkiyem işte te bu bacaklarımdan. ameliyat derlerse diyem
584 nāpçam bilmem diyerim. iğne kaķılısalar gine de razıyım. bi kere gitmeyle olmayceg
585 bu bacak benim. çok düşüriye kızım ya. oh ye. baķalım nābıcas. anladıyez ya. ben sana
586 ekmek vercem şindi. yirsiniz yavrum hem beni anāsın hem yirsiniz. (...) annene
587 babana da selam söyle. hadi çok sağ ol yavrum. allah razı olsun senden. çok sevdim

588 ben seni. nereye gitçen Şindi safiyelere mi? (...) çok sağ ol. gitmiş kadar olduğ. selam
589 söyle.

Metin: 9

Kaynak kişi: Feride Seven, 85 yaşında, İlkokul 3

Derleme yeri: Ev

1 yoğ kimse yoğ kendimis. seksen beş. yoğ amca öldü. on bir sene oleyi.
2 buralıyım, buralıyım. göçmen bulgar göçmenden gelme babannelerimisi. biz burda
3 büyüme burda yetişme. hanca burasını biliyez başka yer bilmiyez. babannelerimiz,
4 dedi babannem, bulgaristandan geldik biz yavrum dēdi.

5

6 HAC

7 gittim, allā kabul etsin gittim yavrum. hacıya gittim. dede sağka gittik geldik. beraber.

8

9 GÖÇ HİKAYELERİ

10 e babaannem anladırđı. böyle göç, geldiklerini anlatmazdı da yani gevur dēdi, eşmeden
11 andan sora yürüdü. ordan dedi, ağmeşeden dedi gevur şey denize dōktü dēdi. bi şeyler
12 anladırđı öyle kafamda. çocukkan vādı. kaçādıđ dēdi. dere içlerine yavrum dēdi. andan
13 sora onun bi kādařı vāmiř o dēdi biraz dēdi durmazdır. harbe gitmiş ya gelin, adamlar
14 harbe gittikten sora durun der ben gideyim bi bakeyim bağalım. ne var ne yoğ evde
15 dēmiř. andan sora gelirmiş evi bi yođlāmiř çocuğu olanların yanına dedi hiç kimse
16 gitmez yavrum dedi. bu çocuklu bu duyurucağ diyip kaçalādı dedi. nēde herkes bi
17 sipere meselā. azcık bi suforunuyum gelirlēmiř gene. bir yoğ. yođlalāmiř
18 evceğezlerini. yenden gene kaçalāmiř. bi kazanım vā dedi. o kazana dēdi. ne vādı evel
19 isanlāda? biraz kaşıktır, kap kaçaktır ona derdi. doldurup hemen gömeriz kaçā gideriz
20 derdi. bi cevizin incirin dibine dedi rāmetli. tekrar gene geldi derdi öyle anlatırđı. öyle
21 anladırđı. dedem harpte kalmış. hē dedem harpte kalmış. yirmi beş yaşında kaldım
22 yavrum ben dēdi. bir baltayı dēdi, eline aldinen dēdi. o bu baltadan acaba bir ērkek
23 tuttu mu tutmadı mı deye kadınlar ağlaşır dedi. o günleri geçirdik yavrum dēdi ama
24 onlar geçirmiş yavrum. biz görmedik elhamdülillah. biz görmedik elhamdülillah
25 cenābıallah gene de göstermesin.

26

27 FAKİRLİK

28 öyle, fakirlik şeylik geçirdik tabi. çalışmakla, şey_ etmekle şimdi her şey kolayı çıktı.
29 arabası, motoru ve düzenler yapıye işi. (...) değışti, değışti.   bizim k de diğışti. ya
30 bizim k de d ğüştü. k y m z hem b y k hem millet şimdi aldıv di yavrum iyi k t .
31 fabrikalara gideye  olukları  ocukları bi şeyler. evel fabrika yok. para yok. n 
32 parasızlık n rde? para kim g rcek? hi  para ne anında. uğraşırsın uğraşırsın ambarına
33 koy sın biraz buğday, biraz misir. yap sın, onu yirsin. buğday da bulamazdık yavrum.
34 buğday ekmeğeni bulamazdık ya. misir ekmeğe. (...) misir ekmeğe yiyoduğ ama şimdi
35 ne yiyc ni şaşırıyo millet. var hepsi var.  ullanıyeler heralde ama bizler burdan nerden
36 gen ler  ullanıyi, hele aşş  m lledede bi fırın var. onlar birazda kitli yakın ya birbirlerine.
37 onlar g nde iki kere    kere ekmek atal mış. orasını  yle anladiyeler yavrum.

38

39 AFETLER

40 oleye b ,  yle s l, s ldir. kirazl mız gidiye z ten yavrum onları hi  toplayamiyi. konu
41  omşu bu sene  yle diyeler. bende gezinemiyim de. kesip kesip getiriyel , kesip kesip
42 de  ocuklar kesip kesip getiriye. kiraz toplamasının dadını bulamıyeler yanı. hani  ok
43  ok veriyi mubarek oliyere olduğu gibi de   r y p, yağmur oldu mu gidiye.

44

45 EKİM

46 bah e be evin yanı bah e. e kimin neye g c  yet se benimki keserim v  o keserlen
47 soğan dik rim, beber dikerim, domatiz dik rim. maydanoz ekeyem. işte b yle bi
48 iğlence.  yle bi iğlence,  yle bi iğlence. buna diyem, orda patik  rmeğe uğraşıyem.
49 andan so. . fatme diyem bunu diyem meraktan  rmiyem diyem. bu ellerim tumıye,
50 parmaklarım tutmiye diyem. damarlar gevşesin. andan sora deye deyem azcık  alışsın
51 deye diye. ama diyem k t  diyem, te orda olcan ya benim (...)  ağzıma. ye yavrum ye
52 allah cen ballah. bug nlere  rdik yavrum.  ok bi yaş yaşdık yarum. evl dım yaşadık.
53 ne zahmeti be yavrum, ne z meti yok.

54

55  OCUKLAR

56 benim  ocuklarım burda. iki tane  ocuğum var. iki tane kızım var. evli,  olukları
57  ocukları var. all  razı osun. şimdi burdan onlar bi tarafı (. .)  te yanda da bi  ocuğum
58 iki  ocuğum bide yanına k  k gelin d  bana anne sen  ok şanslısın ne gibi şanslı ben
59 derim bende ona m sus. e anne ikimizin arasındasın sen. andan sora sana şimdi
60 ihtiyaım yok m sela. e biz geliyez sen gideysin. sen gideysin biz gidiyez. bi şeyler

61 yakın. birbirimize der haqqattan de öyle meselā. yakın allah razı osun qomşulandan da
62 allah rāzı osun yavrum. bütun halktan allah razı osun diyem ben, qomşularım da hiç
63 bırakmaz benim. arasıra o gelir, o gelir, o gelir. bi qomşum vādır o temmelli andan. .
64 o da qocası öldü. çocukları şey it der. gelir ben yalnız deyem gēce yanıma. allah razı
65 osun yavrum işte böyle ömür geçirmeğe uğraşiyez hamd_olsun. yaptım yaptım yaptım
66 gene. birer kaç altın maltın bi şeyler daqdık. bi gelinle geçindim on sekiz sene. hiç
67 ayrılmadan bi yerden. iki kız iki erkek. dört tane. biri kızımın burda biri köseköğünde.
68 andan sora öyle on sekiz sene geçindik. onnan nası ötekini iverdik. onu aldıktan sōna
69 ayırdım. bū ötekilerinde buraya da ev yaptı. orayı babası yaptı rāmetli. buraya da çocuk
70 kendi yaptı evcēzini. ayrıldı işte öyle, ikisi de ayrı şimdi. ayrılmadılar, ayrılmadılar.
71 işe girdi büyüğü. büyüğü milli eğitime girdi. küçüğünün işi yoktu. bi araba aldı.
72 qamyon aldı. biraz o qamyonunla govuştu. ondan sora bi otobüs aldı. otobüsünde günü
73 geldi dediler çıkardılar onu işte. biraz ağladı maqladı ama. gömüldü bāçelere andan
74 sora. zor geldi. arabacılıqtı onun işi. o arabacılığın bıraktırvērdinen şimdinen gücü
75 yetmedi başka araba almağa. arabalarında saatları zamanları geçēmiş ya. de o sebepten
76 üj, dört senedir o şindi, onun işi yok. o sadece gidiye şeye bahçeye gidiyi. bugün gene
77 nereye gidiyesin dedim. anne ben dedi bi kaç fidan dikicem dedi. iyi hadi git bakalım
78 dedim bende. ceviz dikiyeler ceviz. şimdi cezize döndüler. ceviz bide fındık mı dikiyo
79 onlar. ama öyle satmaya çalışırsa. he fındık, ceviz dikiyeler. satışını yapıyo derken
80 aleyler böyle, burdan. öyle yemiş oldinen istanbula yollayeler hale. öyle, öyle satış
81 ediyeler. hayvanlarım vādı. hayvancıqlā vādı eskiler. içimiz bu yavrum. allaha şükür,
82 hamd_olsun.

83

84 ÇİÇEK BAKIMI

85 ben başka hiç. kendi işimi kendim şimdi göreyim. namazım kıliyam, quranımı
86 okuyērim. canım sıkılırsa da işte bi kese elimde. ācık işipörteyim, işi pörteyim
87 mübarek buraya toprağa soqāsan bi şey, dürtücek dimi. ama buraya atmadan yoğ
88 diyem. yine bi çiçek, bissürü çiçek getireyi gidip onu soquyērim. böyle böyle kendimi.
89 fazla çiçeğim yok yok. yok öyle. te evin yanlarında. evin yanlarında. yiçimiz bu allaha
90 şükür, hamd_olsun yavrum.

91

92 DÜĞÜN

93 benim düğünüm mü? benim düğünüm davullu oldu yavrum. hē izmitten. izmit tarafı
94 olsa o zaman gene kolayda. ya ya cenāballah. hayırlı işle vēsın yavrum. hepimize,
95 'herkesçiklere cenāballah hayırlı doğru yol vēsın. cenāballahımın yolundan izinden
96 gidene allahım verir her şeyi. vā torunlarım vā. onlar, bi kızım köseköğünde. küçük
97 kızım burda (...) geçirdik ona da. yolladık. askere yolladık onunda bi çocuğu vādı. iki
98 kız vādı vēdi. onlā da böyle bunun büyük çocuklarının birisi, ikisi de köseköğünde.
99 birisi fabrikada çalışıyı, birisi kendi şeyi var. ne marifetme. arabacılık yapıye işte.
100 tamir yapıye tamir. he he o tamir yapeye. bunun ekin bi kızınla bi çocuğu vā bu küçük
101 gelinin. kızını vēdi. çocuğu da ünüersite de şeyde okudu. girdi işe askere gidemedi tā
102 ama. aldılar onu öyle işe. o da ekmeğini aldı dayılar elcēzine. şindi iki sene sonra gitçek
103 askere. atmışlā biraz iki sene tā okuduğu için, işe girdiği için. onların işinden pek
104 anlamiyem ama anlattığı. . bildiğimi anladiyem sana. bildiğimi anladiyem. hē evet geri
105 kaldı biras.

106

107 KIŞLIK YİYECEK

108 kışlık gelinler yapıye. ben pek o kadar fazla yapamiyem da. onlar veriylē bana. o vereyi
109 getireyi. kişş o getireyi. kişş. yeTeyi yeTeyi. bende öyle kolay bi şey vāsa evin içinde
110 yapıyem. öyle dışalāda fazla kaçınıp ta hani kuvetli iş yapamiyim.

111

112 DÜĞÜN DEVAMI

113 düğünüm, düğünüm işte davullu oldu. sözlendik, nişanlandık. nişan yoktu esatara o
114 zaman. hemen bi söz (...) atāsin. severek, severek evlendik. e benim dede iki sefer
115 nişanlandı. nişanları atıldı. e üçüncüye nasīpmiş meselā ben küçükmüşüm heralde
116 büyümüşüm deye baklin, aramızda yok hā, on gün. şey bi yaş aramız var ikimizin.
117 neyse nasīpmiş. bi evin bi çocu dedi rāmetli bubam elvenel yoktu yavrum. öyle kıs
118 çocuk istiyom. ē, ē ana gider, ister, ben onu alcam sana tamam. hiç, tıx yok. şindi o
119 görüşmekler, konuşmaqlar şindi o. evel öyle yoktu. anamız babamız münāsip gördü
120 verdiler. gitTik. hā, arabeyla, arabeyla böyle adam akilli arabayı süslediler. süslerler.
121 andan sora manda mı koşucaqlar, öküz mü koşucaqlar. öküzün iyisini koşālar.
122 mandanın da gene iyisini boncuqlālar. mandanın mindızlarına arabanın önünü.
123 arabanın önünde bi kişi yeder. ondan sora davullar önünde, evel davulla vādı. şindi o
124 davulcılık pek yoK. en az binde bir vādır da. vādır da binde bir vādır da. evel cahillik
125 işte aslında günah ama. evel davul vādı da davul çaldırdılar. düğünümde benim öyle

126 oldu. düğünümüs. hē, soğaklā gezesin ezana kadar. tā ondan önce, ondan önce derken
127 ondan önce dilde. öyle benim günümde de vādı yani. bi kağdıımız vardı bizim, alıruz o
128 kağdı. yüzümü dergâha her tuttuğum yer gani perverdigâr. hep okuruz onu. andan sora
129 çocuklarda âmin der. geline hemen bi ferace giydirirsin. bi kırmızı ğirep önüne. andan
130 sora iki. . he başa t. . giydirilēdi yavrum. kolları vā ya onun. giydirip ordan da bağlālar
131 güzelce. andan sora ğirebini de böyle önüne çekēler. öyle giydik. vādı vādı çok güzel
132 vādı ama işte kıymet biliniyo mu tut o zaman işte at te oraya dursun. onları satTık da
133 sanki birer kuzu aldıkTa. ā ne güzel şey_ ettik yürüttük. vādı bindallı, çok güzel
134 urbalarımız vādı. de öyle de götürdük yani. bağralağ eve varsın gelini tam kapıya
135 götürüsün, koltuğuna bi ekmek koyāsın azıcık. eline bi ibrik. andan s. . suyu dökelek.
136 ekmek koltunda, bismile dē gelin içeri girer. şindi ne, şindi bilmiyem artık kıçını kim
137 devire. gittiğim yok. hē okiyeler gine de. evden çıkarırken

138

139 DOĞUM

140 ō çocuklarımin doğumları yavrum. şindi çocuk, şindi isanlar çocuk doğuruye. ekiz tane
141 çocuk doğurdum ben. sekiz tane çocuk doğurdum. teyze nası doğurdun de. her. .
142 hepsine täladan gelmişimdir éve. bi_ tanesi evde doğdu. bi_ tanesi évdeydim. andan
143 sonra hē tarlalardan tarlalar uzak araba yok. bi_ şey yok yürülele gidersin. tarlalardan
144 başlar nışan vermeğe, ordan gelirsin gene ateşe ekmeğeni soğāsın. işini yapmağa
145 uğraşırısın. o olcağ ama o biraz sora olcağ. nā doğtor, nā şey iç bi_ şey yok. andan sora
146 bi ebe çağırırılar. işte allah yardım eder kırtarı. olmadı öyle sıkıntım olmadı allaha
147 şükür. bi tanesi ölü dünyeye geldi. ondan biraz sıkıntı oldu. e öyle. öyle yapādık işte
148 hani yeni doğdūnen zāten çocuğu bekleyemezdin ki yavrum. bizim çocuk dovar ya bi
149 gün yatazan ya iki gün yatazan. haydi gene işe. andan sora bi şey koyāsın maşa olsun
150 bī demir koyāsın kundağın üstüne. allah korusun dersin gidersin işine. şindi hiç ne
151 gençlē bırakılıye, ne bebeklē bırakılıye. inanmıyem bile ben şindi, öyle gördüğümüze.
152 allaha şükür gençlēmiz şindi rāt. biz öyle ya dünyāya getirdik yavrum. tabi şindi ne
153 belimiz ağrıye, bacağımız ağrıye olcağ bunlar. hastane hastane şindi. günne kaç gün
154 kaldı kaç haftalık hiç hiç bi şey bilmedik yavrum hiç. kız mı çocuk mu bilmedik.
155 dünyēye geldiyse bildik. öyle şindi duydunēn bile vay günah. nası bağırtıyeler onlara
156 nası şey ediyeler. biz titreyez yani. ama şindi öyle işte. hayır hayır hiç bilmezlēdi,
157 bilmezlēdi. benim yalnız bī ablamın bi kaynanası vādı. şey_ ettiydi ama ĩsan afalladı.
158 kafadan öyle biraz bozulduydu. sora benimde o çocuğum dünyēye gelmedi. ablam

159 şindi dedi. o dedi şeyi isteyi dedi. şimdi dedi kaynanasından ötürü onu isteyi o dedi
160 ben gideyim getireyim de sırtcağzınnan vurdu o isanın sırtına getirdi. ama bende tā
161 tarlada hastalandım o gece, geçti dā dünyeye gelmiyi. andan sora o isan geldi. atla
162 yavrum, atla yavrum, atla yavrum beni şindi yürcek yerden aşşā atlatcağ. o da ona öyle
163 sert şey etti. sen dedi öyle atla deyip durma dedi. dünden beri çekiyo o dedi. bağ ona
164 bakem dedi. ta_ozman o isan hiç eli atmadan çocuk uşağam, çocuk uşağam, çocuk
165 uşağam dedi ama kafada yerinde yok isanda. öyle, o dünyeye geldi. öyle böyle tabi
166 anlata duradura olmuş üç böcük kafa salata gibi olmuş. ama bilmiyim ruhunun yaşıye
167 gene üflediler müfledirler. e büyüdü de çoluğu da çocuğu da hepsiciği var allaha çok
168 şükür. allah bi keder vemesin. böyle oliye işte yavrum.

169

170 HASTALIKLAR

171 kıliyem yavrum da idrarım biras zor tutuyērim. tutuyem onu ben gene de ille, ille onu
172 kaçırıyorum bazan. deniştiriyerim. başka zāmetim yok allaha şükür. kıliyem, kıliyem
173 öyle. e hastalık bizde hastalık bite mi yavrum iki kere ameliyat oldum ben. ilkinde
174 oldum böyle doğtora gittim. dedile bir çocuk, dünyāya gelen çocuk kafası gibi bir ur
175 vā dediler. o alıncağ, muakkağ alıncağ dediler. burda umut tepede. ama dedi ama dedi
176 orda bildiği hastānede hiç şey yapma umut tepeye doğru git dedilē oraya yolladılar.
177 orda ameliyat oldum. ordan aldılar onu. ne aldılarsa işte öyle. sora tekrardan
178 akçığerden oldum. mideden de safra kesesinden, safra kesesinden oldum. hep gene
179 oğutan beri gene (...) öyle olcağ deyim bende karnımız ağrıyeri. bana da ilaçla
180 doğuniye biley misin doğtora gittim mi ben muakkağ hastanelik olurum. ille o ilaçlar
181 beni şişiriyere, kızardıyırı andan sora hadi bağalım yetiştir. iğne de yarameyi bana.
182 bende şindi derdimi kimseye söylemeyom doğtora gitçem ilaç vericekler bana deye.
183 böyle kendi kendime işte idare etme şeyi. hā kendi kendime idare etmeğ uğraşiyem. bi
184 tansiyonum var işte. tansiyon ilacı kullaniyem başka ilaç kullanmiyim. başka yerlerimi
185 söylesem doğtora götürsüz deyem bende. bu sefer ilaçlar doğuniye. ilaçlarda doğkun. .
186 kullanmadinen doğtora gitsem nābicam boşu boşuna hiç. o sebepten fazla doğtora
187 gitmiyem yavrum. bi o tansion ilaçlarını kullaniyem.

188

189 SÜNNET

190 hayır be yavrum. ne sünneti be yavrum ne hiç ne düğün yaptık ne bi_şeye. hemen
191 böyle bī halk arasında düğün yapıp da sünnetçi getiriyeler ya. halk arasında komşu

192 getirdiyse götürdük kestirdik. getirdik yatırdık o kadar. hiç yapmadık öyle şeyler. yasin
193 okurduk, yasin. hemen böyle bi kaç toplaşıp yasin okuyez. okuduğ yalnız böyle a a.
194 böyle şeyler yapmadık görmedik yavrum. yoktu zâten da ni yok. çıktı ya. şimdi gücü
195 yetende yapmağa uğraşıye yetmeyende yapmağa uğraşıye yavrum sen yaptın ya. sen
196 yaptın (...) yah. evel herkes böyle hem oluna göre hem gölmeğne göre uzanırdı.

197

198 EĞİTİM

199 gittim üçe kadar gittim. üçe kadan gittim. burdaydı okulumuz burdaydı üçe kadar
200 gittim. ne bileyim geldi geçti. attır tuttur bi_ şeyler. var var okuma yazmam var.
201 okurum. yazmayı bayā unuttum ama okumayı unutmam. çünkü kitaplar okiyem ya.
202 okurum. kitap öyle kitap, böyle kitap okumiyem. şey kitabı da hani eski yazıdan da
203 olsa yeni yazısı da vā ya. duvaları var şeyleri var, hatim bağaşlaniye öyle yerleri var.
204 yeni yazıdan okurum öyle.

205

206 RAMAZAN

207 ramazanımı da tutiyem allaha şükür. onu da geçiriyez öyle şükür elhamdullah. onu da
208 bırakmadım tā. yapādık ya, kuskus yapādık, hamur yazādık. hamur yazādık kuskus
209 yapādık. şimdi bi şey yapmiyem. tek başıma olduğuma şimdi. evlattan olan yetiye. iksi
210 gelinler getiriyere. urbanımı kesiyे çocuk, urbanımı kesiyе. allah abul etsin.
211 urbansız almadım yavrum tā. ha ha keserdin evvel parçalayıp omşulara verirsin.
212 oluğuna ocuğuna gelene gidene yidirisin. öyle yapādık. dede öldü bi dā da çocuk
213 bırakmadı hem çocuk kesiyi. bana da kesiyi kendine de kesiyi. öyle yapeyi herkes
214 kendinin evinde. benim bu çocuğın geçen sene kaç tane iki tane urbanı vādı. oca
215 hayvandı. kendi kesti. hani ortaqlarına vēdi paylaştırdı. burda ardiye (...) var ardiyeden
216 ekiye. orda ok güzel düzeni var. toplaşiyeler isanlar oğlanlar. orda asılıyeler.
217 köyümüz halkımız iyi yavrum ya. genişlik köy büyük sıkıntı yok yavrum, ya sıkıntı
218 yok. hiç öyle duymadım fatme ben be. öyle duymadım yavrum. ağulluk içeği tabi bi
219 şifa dendiğildir ama bi hiç bildiğim de yok. var burda ağulluk içekleri vā da.

220

221 OCUK OYUNLARI

222 e oynādık ya tabi yavrum. ıra oynādık. bahramlarda ellerimizi ınalādık da diyerim.
223 tahta alğırdık böyle. tahta oyādık. arkadaş meselā, iki arkadaş, üç arkadaş, beş
224 arkadaş toplaşırdın. şimdi diyem ocuklara şey ediyez ama diyem. evel sabah olmazdı

225 bayramlarda diyem. bayram avşamları diyem. karpuz kabundan şey yapāsın. bi ip
226 takāsın. karpuzu eğer karpuzu böyle açasın, yapāsın ondan bi diğdecik dēdik. takāsın
227 ona doldurusun kum kum vādı ya yavrum toz vādı ya. şindi nerde tos. yollar tozlu. ya
228 öyle günler oynādık. şimşek böceğe vādı onları tutādık. gece yazın böyle alektirik yok
229 bi şey yok. hey yarabbim. ateş böceğe, onları çok tutādık.

230

231 ELEKTİRİKSİZ

232 fenerimiz vādı yavrum. o fenerlēlende hiç bir akraba bırakmazdık. bu avşam sana yarın
233 avşam bana. hā elektirik, öyle yavrum herkezin kapisının önüne böyle taş dizēsın.
234 hemen böyle adım başına adım başına, birer adım birer adım taş üstünde gidēdik
235 çamurda nere gitçe kızım. ama fenerimizi, gazımız vādı fenerimizi. vādı ağaç feneri
236 vādı o zaman sora o lamba fenerleri çıkmağa başladı. alektirikler şeyler, lambanın
237 büyüğü çıkmağa başladı. küçüğünü yakādık az yakşın deye. büyüğünü yaqtinen o
238 anasını çok şabuķ. katılādık iş yapāka andan sora lamba olmasın ta böyle ateşin,
239 bacalıklā vādı böyle sobalıklā da yoktu yavrucum. bacalıkların etrafına oturus. o
240 bacanın ateşinden hē yap baķalım ör bi şeyler. yah iş yapādık. öküz arabasına demir
241 çekēdik, ekin biçēdik. demir çekēdik harman. ekin biçēken öküz arabasına ben
242 oturūdum da tālaya gelip gidincesine kadar çocuklarıma çorap örēdim. yolda çorap
243 örēdim. elim baķ ellerime ne kadar işten hizmetten. ema zordu o zaman zordu yeah.
244 şindi o devirlē yok yeah o devirlē yok.

245

246 AKRABALIK, KOMŞULUK

247 öyle de hiçbir akrabamızı bırakmazdık. sen bana ben sana. şindi ben çok akrabalarımı
248 altı ay geçeyi görmiye şey etmiyem. yā bunlar kōde mi yok diyem. onlar hiç (...) biri
249 ĩtiyarı dolaşmağa gelir diyerim. buna deyem allah razı olsun. bu yakında gel deyim ne
250 kada sevaP deyim ama hah akrabadan yakın. ya akrabādan yakın oleye. ablamın
251 gelinlerini biz çoktandır görmüyoż, görmemişimdir. andan sora hadi diyem azcık bir
252 adam örtünür feraceyle diyem gelir nabeysin n'edeysin bir hatır eder. yok yavrum
253 şindi müsait misin, ēvde misin diğil misin, kabıl mı diğil mi. ama ne deylē gene
254 döneylē de herkezin adamları erkekleri deyiler fabriķalı çalışıye deyiler. geliye
255 saatında yatıye deyiler. millet o sebepten deyilē. diyeceğem işte öyle yavrum. ben de
256 yok kimse. allah razı osun benim kapaıma tıķ deyen geliye ya.

257

258 ZORLU GÜNLER

259 o zamanlā fakir. . fakirlik çoktu yavrum. fakirlik vādı yani bi çift öküzünne bir ineğe
260 olan avluburunun en zengini denirdi. ā onlar en zengin bak onlarda var. bir kaşıq
261 yoğurdu bulamazlādı. bir hastadan ötürü aşığa mahallede dēdik. yörük vā, yörük
262 mahallesi dēdik ore. orda yörükle durudu. ondan sora bi hasta olduktan sora delēdi
263 filanca ya gidin o isana yörük maallesine o isanlarda yoğurt vādır. onlarda sūt vādır
264 bulunur. andan sora beri tarafta çıtaq mahallesi tā fakirmiş. ama fakir biz der ki yavrum
265 mādem anlattırıyesin beni benim babannemin bi tek gölmek dedik böyle beyaS.
266 kocāman böyle gölm. . amerika şifomainlāden gölmek dikēdik. dikēdi, onu giyēdi.
267 babam adaya giderdi tavuqçuluk yapādı. on tane nufuz bakādı. babam adaya gidēken
268 benim babaannem dedi. ben gölmeğmi çıkarayım sen giy yavrum dēdi. o adadan
269 gelirdi buz tutādı böyle saqalları, ısınır şey eder gene aklı başına gelir. nine çıkarayım
270 gölmeğimi de sen giy gölmeğini derdi. bak bak, bak yavrum bak. bak işte bundan ötesi
271 tā ne? yah böyle, böyle gün geçirdik, çocukluğumuzda. herkez aynı yavrum sende de
272 hasır bende de hasır. hiç kimse kimseye māna bulmazdı. şindi vay bi ĩsan gelecek oraya
273 katılıye bizim gençlerimiz meselā. vay mana bulcaq. bende senden hiç utanmadım hiç
274 de māna bulmadım. e olan bu onun gelinlē ne bıraktısa o diyem bende ben eşya
275 istemiyem diyem. ben eşya ittemiyom. beni cenaballah ayırma yav. . tutsun kimseye
276 muhtaç etmesin. ben namazımı kıliyorum kıranımı yeter. bunlarda bana yetē diyim.
277 yıkayın paqlayın bunlar tamam. al sana eşya yah. a yavrım kat kat, kat kat taşıye böyle,
278 taşıye kat kat. ama onlā da izmet isteyi ya dur pūf pūf onu sileyem dur tozunu alayem
279 dur onu alayem bunu alayem derken onların da ümrü öyle geçeyi bu sefer he.
280 ibadetinden bile geri qalıye onlar ya. o da var, o da var. yā o da vā yavrucum o da vā.
281 allahım misaqla bizi davet etsin herkesçikleri ya. o bize o bize dünyada kılmazsaq
282 āhirette kılıcaz yah. cenāballah. doğum doğumum ben be yavrum, bilmiyem işte.
283 sorayem sözde çocuklarıma kafada qalmıye. zamanlā koymamışım a kafaya. kafada
284 qalmıye. velde nüfuz kağıtlarını geçalırlādı ya. benim şimdi nüfuz kāğdımda seksen
285 iki ama rāmetlide de ölücēne yakın bir avşam qalmış ölmesine hanım dedi ben dedi
286 yetmij bej dedi, sen dedi yetmij dört dedi. ben ordan hesap ediyem. on iki sene oldu
287 öleli. seksen beşe getireyim ondan hesap ediyem de. cocuqlā da deyile sen seksen iki
288 deyiler. seksen ikiyle seksen beşin arasında ne var çocuğum deyim bende. o üç gün, o
289 üç işte. mādē geldim deyim olcaq bunlar. cenāballah yaşadık yavrum bu qadar gün
290 gördük. allaha şükür allah razı olsun yah. hah evlatlarımdan da şikāyetim yok

291 kimseden şikâyetim yok. gelen komşular bu diyēri senin gibi bi gün görcez mi, o diye
292 senin gibi bi gün görcez mi? görürsünüz diyem bende.

293

294 YALNIZLIK

295 şindi bāzı yaşlılarda durmazmışlar. hani kırkāmış ĩsan istemiş ben ĩsanda istemiyim
296 deyim bende. benim yanımda diyem, çok durdūnen ben kızarım da diyem gidin diyem.
297 māsus onlara takılıyem. Takılıyem. ne akşam çocuk bakıcan deyiler bana asker geçirdi
298 ya benim kız. da torunda deye ananne sen çocuklara bak. av dērim meltem demiş, bu
299 avşam uyudun mu deyi, hā uyudum uyudum deyim. bu gene şimdi ortalıkta lap lap
300 böyle şey edeyle ya. sıcak geleyr atılayler ordan ori. andan sora onların içinde orda
301 kıpırtısı vā deye deyim hiç gözümü kırpmadım deyim. fatmeye anladıyem. şimdi alışē
302 ya , ĩsan yalnızlığa da alışeye. ne kadar olsa. allaha şükür. çok şükür elhamdülulah.
303 okurum üflerim yatırım. hiç öyle korkuymuş, gelin beni bekleyinmiş torunumun
304 bitanesi tā kocaya gitmediydi. dede öldükten sora böyle konu komşu da bana māna
305 buluye şindi. senin deyiler kızın vā ya deyiler torun. sūmeyra gelsin senin yanında
306 yatsın deyile. o da okula gidiye. ondan sora geleyrı. sūmeyra gel be yavrum dedim bu
307 avşam. ağlem māna buluye dedim. konu komşu dedim. sen yalnız neye yatıyesin diye
308 dedim. andan sora geldi çocuk. ben böyle buriye yattım. o oraya yattı. saat on dedim
309 mi. ben şimdi namazımı kılıp işimi bitirdim mi ndan sora tespihimi çekiyem namazı
310 mı kılıyem, yatıyem. saat on dedi ben yattım. o şimdi yattı ama ben şimdi yatıyem diye
311 yattı. orda da bā elektirik şavıye allah razı olsun devletimize, elektirikde şavıye içeri
312 vuruye. andan sora ben şimdi açık uyur gibi yaptım du bakalım şu nābıcağ dedim.
313 andan sora ben uyur gibi yaptım ama o beni uyudu zannetti. o şimdi kalktı yatağın
314 içine oturdu. aldı kitabı senin gibi önüne kitap okuye. kaktım acırtmadım ama ben şimdi
315 sabah oldu. kitap okuye, kitaba bakıye, televizyona bakıye başka bi şeyler, genç. bak
316 yavrum dedim yarın akşam gelme dedim. noldu babanne dedi. e yetti işte bu kadā
317 dedim. e ben şimdi ortalığın huzurunu nā bozayım şindi. komşunun huzuru bozuldu
318 birazca. ama ben şuna gayret ettim. onu ben gene gene çoluğun huzurunu bozmam.
319 gelme yavrum yarın avşam tamam dedi. böyle işte böyle, benim huyum böyle yavrum
320 yāh. kimseye gidip de yüksünlük olmam. açık gitti mi hemen çabucacık bıkarım onlara
321 yat kalk yat kalk. hayır ben, herkes evinde. herkeze evinde. iyi kötü yolunu biliyesın,
322 izini biliyesın. herkez evcēzinde. elimiz ayağımız tutuye ama şimdide öyle. konuşuyez

323 ātıkın allah sonumuzu, allah bilcek yavrum. işallah cenaballah sonumuzu da allahın
324 izninne kimseye muhtaç etmesin.

325

326 ASKER YOLU BEKLEME

327 ne evlisi yavrum ne evlisi on yedi yaşında düğünümüz oldu. andan sora o gitti. . askere
328 gidēke bi tane yavrım vādı. kızımız vādı. o askere gidēken de bir de hamile yolda kaldı.
329 andan sora iki tanede ihtiyar bıraktı bana. ikizi de ihtiyar. bi kaynam zāten om beş sene
330 geçindik. om beş sene yaşadı zāten. ben vardınen om beş sene hastalık geçirdi
331 rāmetlim. o hiç demeyli onun bana faydası olmadı hani. andan sora onlarda öylece
332 bıraktı gitti. allah her şeyin kolayını veriye işte. ama öyle, ama böyle. iki sene askerlik
333 yaptı. iki sene. yāh, edremitte edremitte yaptı galba askerliği. piyadeydi işte. yok
334 yavrum çarşıya gitmek yoktu evel hiç. aynen büyükler gidēdi. ben gelin aldım. andan
335 sora onun çocuğu hastalandısa ben doktora götüdüm. onun şeyi bi şeyi, ona bi şey
336 lazım oldusa ben kendim gittim. onu hiç çıkamadık. şimdi bilen biraz zōr. hē
337 çıkartmazlādı. askeri askere yollayesın, benim dede askere gitti. hiç geçirmek yok.
338 bana aldılar böyle kara elbise aldılar. andan sora asker karısı deye. evel geçirmek bile
339 yoktu. aldı kendi açtı kapıyı çekti gitTi. kaynam yatırdı böyle uzadılı yatırdı. arkasını
340 sıvazladı onun üç sefer. yavrum dedi git dedi biz dedi, öküz arabasınnan, adaya
341 gitçemiş de. benim o kızını da kucağına alcāmış. orda resim çekicemiş de yollaycāmış.
342 çocuğuna rāmetli, yāh. o gelince ölmedi gene o gelince de yaşadı. gelmeyende gene
343 bayā yaşadı yāh. öyle zāmetli māmetli geçti işte günler. ben bī, kardeşimin kızını vādır
344 oğumuş. o der bazı teyze der evel ki isanlar der. tā sevapmış. onlā günahı yoktur der
345 şindikilerine bakarak der. e şimdi öyle zāmetlerin yanında şimdi ad bellik gün birlik.
346 hamdolsun cenāballahıma bi keder vēmese vatanımıza atırā rātız yavrum ya.

347

348 ESKİ ZAMANLAR VE ŞİMDİKİ ZAMANIN FARKLARI

349 yağın kıyruğuna giresin, şekerin kıyruğuna giresin şeker yok. andan sora e şimdi el
350 saldırdırın al yāh. girk, girdik, girdik. köde köde, köde. dükkāna, benim babamın
351 dükkānı vādı. dükkāna mal getiridi. tā gelirken malı indirmeden dizilirdi millet o dē
352 bana o dē bana. yağ kıyruğuna şey kıyruğuna. işte öylelerini kafamıza koymamışık
353 ki. öylelerini kafamıza koymamışık. yā zor zamanlar. suyumuz yoktu yavrum hep
354 kıyular, pınarlar vādı. pınarın içine ta dibine inēdim bende bardak bardak doldurdum.
355 bide hani başkası gelincesine kadar ben dolduruyem aleyem. yukādan birisi çeker. bide

356 aşığa kıyunun dibine inēdim ordan da su doldurudum. kendim inēdim, inēdim
357 kıyunun dibine. ā soğuk ama, o taşlara, o taşlādan nasıl dağılmamış ayağım bilmem.
358 o taşları iki ayağım bir ore bir ore bir ore pıtdadağ iniyodum onun dibine, haydi bağalm
359 bide bardağ. kıyālar bi kıofa kıyālar indirler. bunlar salālar ben doldurum. öyle öyle
360 günlēmiz geçti. çoğ geçti. çeşmebaşında kıavđa yapılanlar oldu. öyle oldu, senin kıo. .
361 bağırları götürüsün kıyāsın sıra bekler şindi. sıram geldi deye giresin bide başkası
362 giriverdise araya tamam. kıalk kıağalım öte doğru senindir benimdir. bađırlā bi
363 tanđırdar. öyle günlē geçirdik. öyle günlē geçirdik. bide gece başladık çokçası. ben ben
364 çok şeydim. şindi yapameyem ama gece ilk horoz öttü mü gidēdim ben o zaman gelen
365 gelen olmazdı herkes kıorkādı. ben girer alırdım suyumu getirir doldurudum. bi dā nası
366 harcāmışık nası nābāmışık bilmem. çamaşırı yıkādık yavrum öyle. hele küllü suyla
367 çamaşır yıkādık. benim gelinim bi günü kıaynak, şey kıazan kıuyduğ kıocaman kıazan
368 kıalabalık ondan sora kıızlağ beraber çamaşır yıkayez. selime yenge, selime yengende
369 ona hasyete kıoymuş oraya biraz. çamaşır suyu kıoymuş varda bi şey ovalıycāmış
370 ğalbāyi. çamaşır suyunu o da telden çamaşırdan kıalkmış da o çamaşır suyunu dikivēdi.
371 dikivēmiş. ağlına gelmiş ama boğazına kıaçmış o çamaşır suyu. ī yapıvādı bi şeye. ah
372 öhleyā diye ben bağırmamnan dede bizim yatırdı içerde. o isan kıapıyı bulamadı
373 camdan atmasınla kendini onun parmağları soğtu ağzına kıusturdu eğer kıusturmayaydı
374 ne arabayla yetişmeğe öldü gittiydi. hē te öyle günler geçiye işte ĩsanın. küllü suyu
375 yapıvāsın eline alırsın bi tokmağ, tekne vādı tekne, tekne içerde çamaşır yıkādık.
376 tokmağla vur bağalım vur bağalım. şimdi haldır haldır makineler haydi. ye yavrum
377 bunlar böyle bunları geçirdik. siz bunlara ne zāmet ettiniz? işşallah işallah. hē tabi tabi.
378 hastāne de sordu ydu böyle bi gelinceğez. yeh böyle yavrum işte allah hayırlı işle vēsin.
379 zihin ağıklığı vēsin. tuttuğunun toprağlar altın olsun yavrum ya. gençliğiniz var. tabi
380 tabi yavrum tabi tabi yah.

381

382 ÇOCUKLAR

383 bizim burda evel kıız çocuklarına çalışmak zāten hiç yoktu. üçe kıada gitti mi üçten
384 soraya geldi mi anamız babamız başlādı kııkarttıralım onu kııkarttıralım onu oğıldan.
385 bilse de bilmesede doğru şeyler. kıomşu der bāzı vağıt. senin çocuk okıycek demiş
386 doğtor şeye öğretmende ne oğuması o demiş ben onu oğutma. . sen demiş gerizekālı
387 bi kıadınsın demiş ona. ha geri ileri demiş onunla uğraşamam ben demiş. işte öyle o
388 zuman öyleydi. öyle oğumaklan hiç ilgi yoktu. çocuklā da oğumazdı. çocukları da

389 oğutmazdık. bilmezdik ki bilmezdik. hocaya gidēdi. hehe hemen ordan oğuldan, oğul
390 bitti mi eski yazıya hadi bakalım kırana. o köyü şeyi cami hoca gelir. hayır hayır hiç
391 yoktu yavrum. hiç öyle şeyler te olsa da diyem o kırs şeyleri vā ya. kırsa gideylere
392 şindi. bizim gibi yaşlılā gideyi meselā. e şindi o zaman diyem tā bundan beri kaç sene
393 ileri olsaydı. benim elim ayağım tutsaydı ben durumudum diyem. her gün gidēdim
394 kırsa nāpcam ben evde. ama yoktu bizim günümüzde yoktu. yalnız vādi işte öyle
395 camilerde vādi. herkes oğuturdu yavrusunu kendine kadar. namaza kıada namaza
396 kadar. duvaları olur şeyleri olur. öyle oğudurlādi. hemen yeni çıktı mı bitti mi eskiye
397 dönēdik. şindi üç yaşında dört yaşında beş yaşında uşaklar oğula gidiye. benim bi torun
398 gidiye, hē bi torun gidiye benim de. ben oturuqça namaz kılıyem şimdi böyle.
399 bacaklarımdan eğilip doğrulamiyerim. andan sora geliye dikiliye bana, neye gidiye o
400 tā. şeye ilk şeyine gideylere. cāmiye. a a deyere nene deyere öyle namas kıılınmaz
401 deyere. ayağa kaç ayağa deyere. nērtēn o kıız kübra, kübra. öyle namaz kıılınmaz dey
402 ayağa kalk deyere. ne o öyle deyere kaç ayağa diye bana misle. diye ama şimdi
403 masumlar biliye. ama şindi de çok iyi diyem bende çok iyi. çok iyi şindi kafalar bütün
404 aliye. yāh analar biraz zāmet çekiye taşıyeler ama. ē tabi o kadar olcaq. yāh o kadar
405 olcaq. yavırkı yetiştirirke yetiştircen. ya yetiştirirke yetiştircen. yah. beğenirsen
406 kıullanırsın. beğenirsen kıullanırsın yavrum ne demek. kıullanırsın. benim eski zaman
407 şeyi ya. hē git git yavrum. ben göstereyim gel. bende yok yavrum. hē hiç bende yok.
408 vēmedim de evel heralde yokmuş ğalbāyı. yok böyle eskiden kıabım kıacāğam. şeyleri
409 zāten o kıakır kıapları veriyez ya şeylere. çerdüzülere vermişiktir onları. şindi kıakır kıap
410 geçmiye ya. sende sağ ol yavrum. işallah hiç belli olmaz isanalar, hiç belli olmaz
411 yavrum. biz şimdi çamur ya kıara lastik giyez böyle.

Metin: 10

Kaynak kişi: Hasan Arslancan, 90 yaşında, İlkokul

Derleme yeri:Garaj

1 ihtiyarlanınca gözler görmüyo bak burdan böyle. (...) kesicen. böyle olucak ki
2 sepetin dibi. orda sepetTe var. hā öyle olcağ. (...) geçinmeyiz bu işden. ağaç tepesinde.
3 orda sepet de var ya karşıda. hē tabi.

4

5 TV PROGRAMI

6 aldınız burdan televizyona verdiniz gene mi vercēniz? ben ona kızamadım da burda
7 bilemedim de oraya gittik de o zerbavatlık içinde benim beyde dedi bunları çok seveye
8 dedi. ondan sora anladım evli olduğunu. sen dedim bana sordun çocuğu, kızımı dedim.
9 senin kaç çocuk, kızın var, söyledi ama unuttum. kızım mı vā dedi bi şeyler. burda
10 sepetleri, şeyleri çektiler. ondan sora evin yanında zerzevat bahçesi (...) oraya
11 götürdüler beni.

12

13 EVRAK SORUNLARI

14 yaş doksanā iki ay sōra doksan bitiyē. hā mayısın on beşinde doğ. . arslancan. rāyı da
15 koymiyiler bazı yerde de zarara gidiyes. aslan yazıvarīla. tapuların bazılarına rayı
16 koymamışlar bazılarına (...) dönüm başına bi yardım verdiler ya. gittik o rā
17 olmayanlara vēmediler. rā olanları (...). nufusta re var. tapuda yok. he he arslan ars. .

18

19 SEPETÇİLİK

20 esas havlu esas havlu. sonradan avlu demişler. bilemem ki. sepetlerī yetmiş yaşından
21 sora başladık. aliler, torunlar var. iki binde asker olcekler. toplaşmışlā burda sepet
22 yapiceklēmiş de para, satıp da para alceklēmiş çocuk. dede bize de tut. bunların adı da
23 bunlā da tokoS. altına, tepetin başlangıcı. e şu şeylerde bureye kaçılıye. şu şeyleri
24 ağırlarda buraya kaçılıye. hē ondan sora bize tokoz yap. yaptım ben böyle bir_iki tane
25 tokoz onlara (...) olcağ bi şey değil o demişler vazgeçmişler. ondan sora o zamanda
26 bende koyunlā vādi. koyun güdüyērim. aklıma geldi. o muzafferin şey de ne o büyük
27 çocuğun adı? mustafayı. benim yanıma yardımcı oliyes kayınpederin koyunlarını
28 güdüyem de. iğrek de mistafayı bırakıyem koyunların yanına gidiyem. fındıklık

29 kesmeye dereye, aşığaya çabuk gel. çocuk korkiye şimdi. hasan ağa çabuk gel. ondan
30 sora koyun güdeke başladım ben buna. bi dā da biraşamadım. burda yan tarafta (...)
31 bubası vardı ihtiyar, öldü o. bayramın oğlu o yapadı eskiden ben onun yanına gidip
32 görürdüm falan yanına gidēdig böle. bu nası olcağ burasını böle, böle çizēdi mizēdi.
33 şimdi bana gelende soreye bu ne bu olcağ, bu ne olcağ? e bende burdan burası yarılcağ
34 diyem, burdan burası yarılcağ. böle tek oldu mu yorması zor oluyo keser eline vuruye
35 yakın. şimdi en sonunda bunu burdan kesicen iki tane olceg bundan. hē onun yanında
36 görürdüm. bi dā öle öle alıştık öğrendik. şimdi iyce ustası olduk öğrendik ama gözle
37 yavaşladı. zāten birisi bunda saakatlık var görmey. bu sol gözüm sağlamca.
38 kullaniyērim ama bazı kullaniyem bazı kullanmiyem. üç tane torun var. hic bakmiylē
39 bile. uğraşma bunla deyile bana. çocug birazbana yardım edēdi, yapadı ama şimdi
40 bahçelerde (...) o yapar istese ama evde dil. torunlar, torunlar dede uğraşma bunlāla.
41 dede uğraşma. e bende şimdi bi iş yapāsem rāatlaşiyērim. bi iş yaptım dēyē. as soliyem
42 vāsa da bile unudiyērim. arada bi iş yapāka. başka bi işe gittiğimiz yok. iş yaptığımız
43 yok. hāsılı kelām.

44

45 ARKADAŞLAR

46 emsaller kalmadı. hep gitti. yukarıkıların maallesine. eskiden aqasyalık derdik oraya.
47 şimdi çamlık yeri. oraya gittiler. iki, iki büyüğüm kaldı avluburunda önümde üçüncü
48 ben. osman dayı o da bizim ibrahimin. o beş ay büyüğ benden. bizim bubası
49 kocaogluda. ismail ağa iki yaş büyüğ o da. ondan sora ben. iki yaş küçük benden. otuz
50 üçlü, ben otuz bir doğumlu. burası. burda doğduk burda büyüduk. babam da burda
51 doğmuş. eşimiz gitti mezālīga, tek. burdan burdan köğden. dedelerimiz, dedelerimiz
52 razğırat. babam burda doğmuş görmedi ki o yansını bilmiyom. o da burda doğmuş.
53 doqsan üç harbi deye duyyēriz. öyle deye duyyez artık. bubam bin sekiz yüz doqsan
54 doquz doğumluydu. eski şeyde bi de bin üç yüz var ya. bin üç yüzden de on beşliydi.
55 yedi sene şey ediye. bin sekiz yüz doqsan doquza geliyo. burda doğmuş. babası da
56 erken ölmüş. biz dede anne görmedik yeişmedik. dede anne görseydik annadırladı
57 belki. şimdi ben meselā çocuklara, torunlara anladiyerim ama dinleyen yok. böyle sizin
58 gibi toplastılar.

59

60 KÖYÜN KURULUŞU

61 buraya gelmeleri. . adanın öte yanına qarapürçek mi nereye. oraya gelmişler. orda bi
62 kaç sene kalmışlar. ama sivri sinek annadın mı? sora orda da hırsızlā vāmiş.
63 hayvanlarını çalalāmiş. çavuşların kör apdulları diyez ya. onların mēmedali çavuş,
64 ömer ağanın dedesi, babası dil. ömer ağanın dedesi ordan gelme bulgaryadan. bulgarya
65 da bizimmiş ya osmanlı zamanında. ordan çavuş olmuş askerde mēmedali çavuş.
66 eşmede rummuş eşmenin mācır maallesı rummuş buranın. ordan da bi askeri vāmiş
67 onun. mēmedali çavuş tēris olmuş gitmiş bulgaryaya. eşmenin gelmiş eşmeye.
68 mēmedali çavuşlar sora gelmişler işte qarapürçeğe. ordan adaya pazara gelmiş.
69 pazarda gezēken o eşmenin askerinnen karşılaşmışlar. o asker şindi çavuşum sen ne
70 arıyesın burda? sen bulgareyedın ya. bulgareye feth ediliyomuş şindi. e sen nerdesin?
71 bizi ordan attılā demiş. bulgaryadan biz geldik. e nereye geldiniz? işte qarapürçek. iyi
72 mi raatnıs? ne iyi demiş yā sivri sinekten demiş. duramiyez demiş. çocuklar ölē demiş.
73 hayvanlarını demiş. abazalar demiş çalēyler demiş hayvanlarımızı. o sora o, bu (...)
74 eşmeli diyēmiş ki burda denir bu köbrünün orası boş diğil, burdan ortaburuna gelip
75 gidēmiş onlar. yolları vāmiş. ortaburun manavlıdesiymiş. ondan sora burda da boşluk
76 bi kō yeri vā demiş. gelin demiş ordan bi arkadaş al yanına gel. bizdeşmeye çıkalım
77 bakalım demiş. geliseniz hōkūmete müracat edersiniz demiş. buraya gelirsiniz. ondan
78 sora mehmedali çavuş gitmiş köyüne ordan hacı_ibrām oluyo. hacı_ibrām oluyo.
79 yetiştı yetiştı. onun dedesi. babası mēmet onu yetiştirdiği zaman çocuğu halil
80 ibrāamoğlu, halil ibrāmmış onun da adı. onun olmuşu mēmetdali çavuş ikisi gelmişler
81 eşmeden şeye, çıkmışlā burasını biyenmişler ama orman burası. orman içine buraya
82 ondan sora hōkūmete şey yapmışlar. hōkūmet yirmi beş hāneye vermi. . burasını. bizim
83 bu māalle sade şu caminin yanında burası yirmi beş hāne. gelmişler ormanın içine
84 çadır mı kurdular, nasıl yaptılar, ne yidiler, ne içtiler annadın mı ? e suyu lazım. orda
85 çeşme var. orda bi suyu bulmuşlar. oraya su yapmışlar. ağaçlara işaret ederlēmış. suyu
86 ben gittim biliyem ama sen, seni yollaycem suya sen bilmiyēsın. ağaçlara işaretten
87 gidip orda suyu bulurlarmış. hē ondan sora öle. bi dā geriden gelenler tāze (...) nerde
88 gelmiş bureya. gelmiş, sōradan gelenler kendi tārini koysunlar heralde diy mi?
89 gelmişler buraya, gelmişler buraya çoğalmış. çeşmeden kāsısı bu māallenin
90 tanıdıklarımış. gelen kimisi dayısına, amcasına vēmış. kimisine, kimisi satmış. öle
91 öle çoğalmış. hāsılı kelam. mācır māallesı. mācır, eşme mācır sorādan gelme. bizim
92 kōğün burdan burası rumlā gidince bizim kōvden inmişler oraya. mācır māalesine bi
93 kaç hane inmiş. bu sefer hemen kabadayılık yapmā kākılmışlar. bana doru bu tarafa

94 ordan o tarafa geçirmemeğe kaçmışlar. hē mācırılar bizim burdan sōra gelme.
95 yunanistan mācırı eşmeliler. biz bulğarya mācırı orası yunanistan mācırı. bizden sōra
96 gelmiş onlar. yunanistanda onlar tütün yapalāmış. buraya geldinen hēr tarla tütün. biz
97 şurdan eşmeye gideriz. tā şurdan toyotoya göre yanında geçti yımırta (...) her tāla
98 tütün. hep tütün. sōra sōra. ē hōkūmeti şey de tütün ambarları var ya. andan sora e sora
99 sora yemişler yetişti. vādı bi kaç kişi de vādı. çok yok da bi kaç kişi de vādı. bizim
100 burda da yoktu.

101

102 EKİNLER

103 mısır, buğday. ambara ne koyāsan. mısır ek tarlaları, tālası olan misir eker, buğday
104 eker. ambara koyāsm. dermen, derelerde dermenler vādı. su değimenleri. orda
105 üğüdürsün onu yirdin. satın almak bi şey yok. alsan pazara nası getircen? yokluk. şehir
106 de bile yok. fakir şehir bile fakir. şehire bile gidēken ekmeğ burdan evden koyesin
107 torbana. şehirden alameyesin. şehirde fakir. annelerimin ikisi de āşe, burdağı da āşe,
108 koşavalıdaki da āşe.

109

110 PEHLİVANLIK

111 babam pelivanlık yapmış. o zaman şimdiki kāda bol pēlivan yok. iki yūğüt, üç yūğüt
112 pelivan çıkāmış başa. o da kuvvetli, ğanlı böle güçlü kuvvetli. alırmış burlāda (...)
113 evlenme düğünlerine falan olurmuş o zamanlar. güreşler, güreş yapalāmış. şimdi
114 belediyeler yapeye. ordan o pelivan, halil pelivan, halil pelivan. halildi adı. halil
115 pelivan derke bize de pēlivan hasan, pēlivan hüseyin. iki kardaş bize de. . he hē. evet
116 pēlivan hasan, pēlivan hüseyin. iki kardaş. evlenme düğünlerinde. düğün sahibi, başa
117 bi koş koyāmış. tam tufağ bi dana. zengince olan tā bi dana koyāmıj başa. biraz fakir
118 lan bi goç. bubamda rāmetli bana anlatmazdı onları da cami odasında eskiden kāve
119 yoktu. caminin odası vādı. ihtiyarlar toplarır oreya bi de çocuk onların yanında. halil
120 ağa anlat sana. o da böle yanına gitTi. böle oturırım böle boş (...) rāmetli tūrtēdi
121 annadırқан. acı ağa derlēdi. hep yendiğini anladiyesin derledi. biraz da yenildiğini
122 anlatsana derlēdi. beni yenende orda anlatsın dēdi. o ne anlatçağ orda dēdi. fakirlikten
123 nerde zengin goç? fakir o zaman. yokluk üç tane ağası harpte kalmış. bubam da arbin
124 sonunda on beşli, on yedi de. babam on beşli. on yedide harp durmuş. o da biraz arbin
125 sonuna girmiş ama kırtarılmış. üç tane ağası giden gelmemiş, giden gelmemiş. anam
126 annadırdı. annem annadırmış. çocukların babası, bubamların anası. sayıklayıp

127 sayıklayıp ağlaye derdi anam. kaynasından ötürü. ibrahimin mi deyem, ismailin mi
128 deyem idrizin mi deyem asya da qalanları sayıp sayıp ağlamış. çocukların üç tanesi
129 baq. bunlar üç tane çocuk askerde. biris, bilmiyem işte burdan görmedik de birisi evli
130 gitmiş yalnız. onun iki çocuğınle bi kıızı qalmış. savaqlara damat almışlar burdan en
131 büyüğüne onun ağasına. (...) bubaları. hē onun bubaları işte askerde qalmış. dāmat
132 gitmiş. saraç hüseyinin bi kıızı vāmiş. dāmat almış burdan, burban ağasına. askere
133 gidince iki çociğınle bi kıızı olmuş. gitmiş askerde qalmış askerde. ondan sora iki tanesi
134 bekar gitmiş. bubam da bekar gitmiş. bubam sora yaz evlenmiş.

135

136 ASKERLİK

137 hāsılı kelam ben bāriye askerydim gemilē de. gölcüktēdi gemi. bāriye alayı şimdi
138 iskenderunda. o zaman qasımpaşadaydı. elli, elli birde asker oldum ben. elli bir, elli
139 iki, elli üç, elli dörtte üç sene o zaman asker. üç seneydi. orda üç ay tālim gördük.
140 ordan gölcüğe gemiye geldik. gemiden bi dā izine geldim gittim ben. ama yol yoq
141 araba yoq. acısu, acısuda var aşığda. biliye misin, başka kö? ordan yol sabancadan.
142 şeyden yol sapancadan gidiye qarşıdan. eşmedeki yol yoq o zaman. ordā acısunun beri
143 yanında ordan inēdim arabadan, burdan tālalıkladan, derelēden yörülele. he he
144 balıqhāne yolu. . balkāne köprüsünde inēdim orda. ordan yörü baqalım buraya. hiç
145 berilēde bi şey yoq. su deposu vā yalnız orda. evvel yoqtu findıq tarlānın orlā da.
146 çayırılıqlādan, tarlā, dokuz ölümnden derman yanından eve. hafta da bir om bej günde
147 bir. ordan giridik, yol ordan. ama şindik. ū қоşuyla. vız geliye. yumuşēsin gidēke.
148 yirmī yaşında, yirmi iki yaşındadı o zaman.

149

150 HABERLEŞME ZORLUKLARI

151 ben ileri evlendim. on sekiz yaşında evlendim ben. askere gidince iki buçuk senelik
152 evliydim. haber kimden yollaycan? alaydaykena bir ikisi mektup yolladık. sora
153 gölcüğe geldim. bi de ben kendim haftada bir on bej günde bir gelmeğā başladım.
154 haberimiz öyle. ama haberi alınmiye. burdan ora qadar yörülele gidicen. benim burda
155 qardaşım vādı. bu üşüyen burnun burda oturanın bubası qardaşım. onun bi küçüğü tā
156 vādı. ademdi adı. on altı yaşında arslan gibi böyle hepimizden güçlü kuvetli. bi apandiz
157 uğretmiş. āniden ölmüş ramazanda. bayrama dā on gün var. ben bayrama on gün vāqa
158 geceden gāldim. burdan izine gidiyerim. eşmeye inemedim ramazan. yaqın eşmeden
159 bi motorla ordan arqadaşlā var. qayıqla motorla qāşıya geçeriz yaqın burdan

160 balkayalara kadar yürümekten. ilē indim burası (...) bilēysin. (...) bende sepet ne
161 götürüyüm elimde bi şeyle, ramazan tutiyez orda da gemide. hemen sepeti kapı
162 rāmetli. (...) ordan allā ısmarladık ben gittim. on gün sora geldim. davul çaldı deden
163 davul çalādı ya. eskiden ön ceyran yokka. ramazan olsunlar deye. ordan eve geldim.
164 bu şeyin yıktığı evden. çıktım merdivenlikten. herkes sofraya başına davul çaldı ya.
165 benim odanın kapısı açık, orta oda benim oda. üç tane oda vā evde sırayla böle. kapısı
166 açık orta yerde sofraya vā. yemekler var. kimse yok allaalla bu ne? beriki tarafta bubamın
167 durduğu oda, yumurtalar oluydu şimdi orda. ben o kapıyı aç vādım. açtım kapıyı şimdi.
168 orda ablalarım, anam ağlaşmayla bi kākıştı bunlar şimdi. anamda ne sabırlılık durun
169 durun dedi. ağlaşmayın dedi ablalarım. ādem öldü dedi. ādemi sakladılar dedi. bugün
170 dedi bu şimdi bana dedi ya. ondan sora o sofraya gene izmetinde bulunulur iftara, camiden
171 çıktın ezandan yemek yemeğe gelceklē. . o sofraya onlara hazırlanmış. bu yanlı oda
172 da kadınlar yemek yiyeler. biz onlarla öyle konuşurka alt kattay, aldamların sesi olmaya
173 başlayıvēdi. (...) halil ibrahim aya, saraç hoca o emsaller. onlā da çıkıvādılar yukarı
174 beri. ben onların içine karışıvādım. orda bak gölcükte haber verilmiye bak. şimdi ilin
175 öte ucunda olsa. yani işte ucunda olsan āle olur. ordan, burdan bi kişi yürülecek
176 de gölcüğe yürülecek. e ordan da ben buraya gelemeycem. (...) on altı yaşında
177 kadeşim. bak ordan beri sepeti götürüdü oraya kadar anladın mı? bi apandiz girmiş
178 kânına aniden. doktora da öküz arabasına koymuşlar. arife günü şile dağ köyüne
179 varınca ölmüş. adaya götürlēmmiş doktora. ordan dönmüşle gerisi geri. bayram olmuş,
180 saklamışlar mezarlığa. şimdi öyle bi bollukta yaşıyız ki. yiyecek bol, giyecek bol. hē o
181 he. tabi kurtarılırdı. apandiSi şimdi kamerayla aleyler içeriye.

182

183 DÜĞÜN

184 benim düğün peygamber işi. rāmetli benim kayınpeder şenlik yapara hastalandı. hasta,
185 hasta çocuğ benim karının ağası büyüğü asker oldu askere gitti. iki tane de kardaşları
186 var ufağ çocuklar. kayınpeder düzelsin deye iki buçuğ sene nişanda durduğ. o zamanı
187 gelip gitmek de yoktu. kayınpedē gördü mü kaçalādı. şimdi olsa gide dolaşırıydın. anladın
188 mı? kayınpeder düzelsin diye düzelsin diye biz düğün yapamadılar. kışın kıy
189 doksanında öldü. çocuğ büyük çocuğ askerde. kayınpeder öldü. ondan sora ilbārda
190 mayısın on beşinde beni düğün yaptılar. kışın bubası öldü. şimdi bana düğün mü
191 yapacaklar? ondan sora peygamber işi kadınlar sade, erkekler içine karışmiye. kadınlar
192 amin amin duva okurlādı. okuyduk. mısaf koltuğunda okuyduk getirdiler bizim hanımı.

193 ev bureya. o zamanlarda biz komşunun evine gidēdi. Şu karŐıķı Şu evin ordaydım ben.
194 ordan da buraya bi gelin buraya inēken ordan da dāmat silah atādı. gelin geldiği belli
195 olsun. ben ordaydım. yok yok. kayınpeder öldü ya. hē ondan dolayı öyle oldu.

196

197 ÇOCUKLAR

198 tutādık tutādık. tutādık oruç. bi çocuk bi kız. hē benim. allah bana biraz geç vēdi. sekiz
199 sene de çocuk oldu benim. sekiz sene sora da kız. o kadar. allah beni öyle nasip gördü.
200 biraz aradık bilē. çocuk olmuyo deye anladın mı? çocuk burda. berāber duriyez onla.
201 Şey de tarla da Şindi. beri yan tarafta. kız uzuntarla da. uzuntarla da. onlarda burdan,
202 bubaları kayınpederleri burdan kākma gittilēdi orey. ordan çocuklarında oraya nasip
203 oldu. orda Şimdi o da. hafta da bir gidip geleyler dolaŐeyler.

204

205 SEPET YAPIMI

206 emeklilik yok bizim. biz bunları yapıp da satāsaķ emeklilik olacık. sepet mi? yazın
207 uzun günde yapāsan iki günde. kışın kısa günde yapar sekiz saat çalıŐırsan üj gün.
208 Şimdi yüz elli lira dēriz. Őim. . pālı diyer adam. bi günü de yüz elliye diyeler. meyva
209 toplamağa geldikten sora adamı evinden alıyesin. götürüyesin tālaya. bi de öğlen
210 yemeğni veriyesin. çocuklar, torunlar uğraşma bunla deyilē bana. ben de Şindi bi
211 komşu gelipte sepet vā mı? yok demekten. vā deyem de. pālı deye almasın. Şunun
212 yapılıŐını da gösterem size. kaç türlü bunun işi var. bu toķoz. ondan sora bu on dört
213 buraya bak on beş tane veya kimisinde on yedi dar olursa. ondan sora bunlar hep
214 çakıyle, bıçaklan. yolēysin bunları anladın mı? hē bunlar pilastik. Őunlā da pilastik.
215 eskiden pilastikler yokka bunlarında ağaçtan yapımı dā zor oliye. Şimdi pilastik çıktı
216 da biraz kolaylık oleye. hāsılı kelam. bunun içine çuval dikeyler böyle yemiŐi ezmesine
217 diye. hē çuvalın dıŐına, çuvalı da bureya kıvrıyeler buraya. buraya da bi gegā
218 daķılıyēre. açeysin beri böle. gege de var. gege de göstercem. buraya iple bağlaycan.
219 gegāh. hā meyve sepeti yok. sivri sepet sivri. dibi düz oldu mu Şey etmez. Şimdi yukāda
220 ağaca çıkıyēsın. aŐađa inerke bi Şeye, sivri oldüne dallara daķılmadan doğru aŐađa.
221 tırpan Şeysi. hā tırpan sapı Te orda var. hepsini el Şindi. ben ufaķ çocukluğumdan beri
222 böyle ustalıklan. rençberlikte yaptık ama. (...)sen bilirsin. tırpan örsü. sen biliyesin.
223 bilemeden kesmez ki. biliycen. sekiz bitiyēr. yedi martta yedisi bitiye. sekiz geliye.
224 gittik. doķsan dōrtte gittik. iki bin beşte ameliyat olduydu safra kesesinden. ondan sora
225 bi dā öyle hasta masta yaşadı. allah rahmet eylesin. altmış üç sene geçindik. direktörün

226 arkasına bağlanıyere. direktörle, diraktör çeviriye. kimin odunu kesilcēse. nerdensin
227 şey, hanım? kız mı o? hē. süğütlü tarafında.

228

229 GÜREŞ MÜSABAKALARI

230 duyuyaz ama süğütlüye kadā her sene gidiyez ama. her sene güreşlere gidiyez. kırk
231 pınara da gittim. seksenden doksana kadar on sene gittim. nerde güreş duyāsam
232 gidēdim gençliğimde. teg başıma. çocuklarına gittik ikimizde bi de bi āşam bir rüzgar
233 fırtın ki kıyту yer bulamıyoz. cāminin (...) kıvrınıyēriz. otellē dolmuş. okullā dolmuş.
234 (...)n bi kaç sene okullā da yattık. okullara vereye belediyesine. okulu götüriye zate
235 okullar tātıl oluyo o zaman. orda da yatıyēsın. anladın mı? sarımeşeye de gidem.
236 geçtiğimiz sene de yapmadım. güreşler azadı bu geçtiğimiz sene belediyeler değişti
237 ya. yapmadılā güreşi. (...) her sene yapādı. nevzat yapādı. bu sene ikisi de yapmadı.
238 sarımeşe de yapmadı. söğütlü yaptı. söğütlü, sen tā ordan ilerde mi sizin? beri de. hā,
239 ayrılıye. bubamin orlara yörüleğ gitmişler, güreşe. qaradere, qaradere annadırdı.
240 güreşmedim. o biraz güreşti. biraz güreştirdi bubam ama hē biraz. bayramlarda burda
241 güreş olurdu. bayramlarda. bayramın ikinci üçüncü günü güreş yaparlādı bi harmana.
242 biraz şeker alırlādı bi kaç kilo. kent bahçesinde anladın mı? ben kaçādım ordan. orda
243 tutup çıkalādı orta yere, güreşmesen de. ben de kaçādım ordan. siyretmeye merāğam
244 var güreşmeye merāğam hiç yoktu. söğütlüden gittim bi sene iptāl olmuş geri geldik.
245 bunlan köyün arabasınna gittik. kalabalıktı da orda bi anarşiklē bi cenaze gelmiş orey.
246 o gidēdi. kaç sene önce? iptāl etmişler güreşi. geri geldik. oralara yakınından bi. oraya
247 bi şindi televizyonda da gösteriyler güreşleri. gidemesende televizyonda görēy yani.
248 televizyondan göreysiniz. ama şeydekiler benzemeyi. sağdağı. āpap göreysin, insan
249 göreysin. (...) burdan oraya gitmişler. orda bi gürej duymuşlar başka bi köyde. orda
250 burdan gidene sekiz, on kişi mısafır. çarıklan, o zaman ayakkabı yok giymeğe çarık.
251 hē gitmişler. sabaha da şimdi baş pehlivan. güreş sahasına gidecekler. demişle yav baş
252 pehlivana çarıkla ayıp demişler. şu, şu kāmīl ağaların bubaları. gitmiş oraya da mēmet,
253 kāmīllerin bubasının kunduraları vāmiş. şu mēmet ağanın kunduralarını giydirelim
254 şuna onlā da onu ayakları biraz ufağ bubamın ayakları büyük. çoraplar olmadı mı
255 çorapsız zorla kunduraları giymiş. ama çorap yok, pantol da oturdun mu böle bu ara
256 açık. şindi bi sene de önce de bi gün apturrezzağ vāmiş tā orlāda. apturrezzağlı bi
257 pēlivan vāmiş. bubamı uyutmuşlar. gece yapalāmış orda güreşi. tam saba çobanına
258 gitme sırası bize sıra geldi diyēre. güreşte güreştik diyēre. bi iki kişi kaldıydı. bi

259 apturrezzaqlı. cazğır bağardı. dedi bi saat paydos. filan yerden filan pēlivan gelirmiş
260 onu bekleycez. bi dey su aldık harman kenarına deyir bubam. uyuduk deyere. benle
261 güreşecek pēlivanı diyēre. abaza kızları diye almışlar araya diyēre bubam. çıkmışlar
262 diyēre. (...) birisi gemiş. kalk pēlivan kalk. gelen giden yok. kaçın (...) ordan kıktım
263 ama sersem kız gibi diyēre. gittim de adam benim nereme tuttu, nāptı yendi beni
264 diyēre. bi sene sonra gene o yanda güreş oldu gittik oraya diyēre. şimdi kunduraları
265 giymiş ya. oturulāmıj bōle sıra onlara gelince alayda. şimdi apdurrezzaqlı gene
266 ordaymış. o yansı şimdi gene apdurrezzaqlıyı tutacak ya o bilirmiş. birisi gelmiş de
267 bāba demiş. halil pehlivan, apdürrezaqlı burda demiş bubamı yenmiş yineye ya. baş
268 altın açık demiş. onca yerine gelmişin mālum kalma demiş şimdi. bubam da böyle
269 yaptığımı diyēre apdürerzzaqlıya allahın izinle benden istedin diyere. bi fısıldanın
270 kıptu diyere. yav apdürrezaqlı tutacak vāmış kim bu şey yāv. tē şimdi senin yanında
271 oturiye ya. tē şimdi seni tanıyalar oranın halkı. bubamı tanımyo. . hani biz onun
272 yanında oturan cııldıak bacaqlı vare. çıktık diye. sıra gāldi. apdürrezaqlıya bi süre
273 baqtım orda diyere. bi kötü saldım buna diyere. tam olmadı diyere. bayā gōyver oğlu
274 demişler, bağarmışlar. ben dīrekten olmadı diyēre. hani duymazdan gelelim.
275 kākuydēlek yetiştin diyere. ondan sora bi Tane salladım tam adamaqlılı oldu diyēre.
276 şimdi goyādım işte dedim diyēre. (...) taraf tutalāmış. bi yerde şevket alinin bubası da
277 pēlivan ya. o başaltına güreşirmiş. bubam başa. başaltında (...) babasına birisi yenmiş.
278 başa çıkmış. iki de başa çıkmış üç kişi bi de bubam olmuş dört kişi. o şimdi onu, o üç
279 kişi bōle eğri vāmışlā da. bubam ayrı. ayıp ulen demişler. bu üç kişiyi yenēsın demişler.
280 yenebilirsen alırsın başı gidēsın demişler. ben güreşi öyle bilmiyom demiş. onu ona
281 eşlēsın onu ona eşlēsın demiş. eşine yenen demiş tekrar eşlenir demiş. bizim burda
282 bōle demişler. öyleyse ben güreşmiyom demiş. çekilmiş kenara ondan sora o hasan
283 ağanın pēlivanını yenenı çekmişler orta yere vā mı bi kişi vā deyir bağarımış. on kişi
284 yoğ deye bağarırımış tuticek. o şimdi bizim burdan giden de oraya gelmiş. halil demiş
285 be bunların hepsi senden az demiş. sen onları yenēsın demiş. onlar da azmış haqqaten
286 ikisi donluymuş, kıspette yok giymeğe. hasan ağamı yenen kıspetliymiş. çıktım ben
287 diyere. üçü de beni bekleyin. o donlunun biri çıktı diyere. donlu diye yenmak kolay
288 oluyo diyere. dona elini bi geçir. ızlandırdı bunu beş seferde kabaqlandı diyi. (...) öteki
289 çıktıyen onu da kıydırdı diyere. şimdi kıaldı asanı yenen diyere. asanı yenen çıktı
290 diyere. (...) onu da yendim diyere. üçünü de yendim orda diy. o yanlara çok gitmişler.
291 hep yedi saat. orda o yandan ihtiyarın biri demiş ki çocuk demiş kendine güvenmese

292 avluburundan yedi saat bura demiş. yedi saatlik yerden bura gelmez demiş. çocuk
293 demiş kendine güvenmese buraya gelmez demiş. yedi saat. az mı yol şindi. biz şimdi
294 arabayla gidiyez yoruluyez.

295

296 KÖY İÇİ DUYURU

297 pēlivan olan duyuye işte. yayan gidicen bi köve bi haber vericen. yörülele gitçen artık.
298 yok yok ne minaresi. köve mi köv içine mi? korucu kâhya vardı. bu mālleye gelir hēy
299 şu olcek, bağıarı. burdan gider cāmi yanında bağıarı. biraz tā öteden bağıarır. kövün içini
300 kıvrırır öyle bağıara bağıara. öle bağıarı. hā öle kuvetli sesi vādı onun.

301

302 RAMAZAN DAVULCULARI

303 ramazan da gecā şindi genelce davulcular çalıye ya. akşam ezanında bunun dedesiydi
304 anasının bubası. dā yukādaydı. tepede evi. ordan çıkar orda yarı saat oldu mu? gum
305 gum gum herkez ondan sora başlā yimele yimē. yok. tā eskiden davul çıkınca bi
306 silah atalāmiş burda. böyle bi cāminin yanında ağaca şey bağlamışlar. dorayı çok barut
307 koyalā. . doldurulāmiş. onu patlatırlāmiş. hē ondan sora davul çıkmış. dedemden önce
308 de başka birisi çalāmij davulu. kim onu bilmirum ama ona biz yetişmedik. biz dedeye
309 yetiştik. ondan sora davul bizim yetiştiğimizde. ondan sora şey de ramazanın on
310 beşinde gelir ağlar böyle bāşış toplar. kayrı minarede buraya gelir. hē, onu onu vuru
311 şindi. ramazanın iptidāsı, kuruldu cennet binası. bu ajda oruç tutanların çok kabul olur
312 duası. gum gum gum vurur. davulum rüsteboludan çalarım kaba kaba vuru vuru
313 anladırım anladırım. aynı onun şeylisine bana anladır. bazi burdan çocuklā geçēke
314 davulda ramazanda vē şu davulu bakalım mani söyle diyērim. bilmiyez diyeler. ben
315 davulu alıyērim. bi kaç vuruyērim. söyliyērim. ya öle. ramazan geldi gidiyor. hakkı
316 dualar ediyor. sancağını kurmuş kenara ordusu çekip gidiyor. gum gum gum öyle.
317 burda her yapıyor. biz onu köse hüseyinde rāmetliler cāmi odasında yazın gezeyler.
318 kısa ya. yasın, terāviden sora, bi saat sōra davul çıkıyēre. beklēdik orda. gelirdik alırdık
319 odan davulu o da verirdi bize rāmetli. kömürlē orda bekler. bi salādık davulu. ez
320 cumaya gece bi misafir geldi ya eskiden kalırdı ya gelen misafirler gitme yok. bi
321 misāfir oldu mu gece o misafiri (...) camide, terāvide. teravide görüdü kim bu yabancı,
322 kimde bu misāfir? filanca onu (...) misāfir vāmiş. bi kişi mi iki kişi mi? ama dedem
323 onları görmemiş heralde cāmide. a aşā gitmiş davul çalar yukarı geçēken acaba 'ramiz
324 nere? gel bakalım buraya burda misafirlē var. açmış misafirlerin yattığı kapıyı vur

325 demiş davulcuya. kapıyı da kapamış. kapıyı aj demiş. camlā kırılır demiş. davul öyle
326 (...) camlā, davulun sesine camlā kırılır demiş. dedesi bunun kapıyı aj demiş. ondan
327 sōra bāşış. hāsılı kelim. duruye mi o kısmet? musāde sizin. soracānız bişeyler vāsa?
328 böyle oturduğumuz yerden olursa. öyle ayakta gezdirilēse öyle olmaz. o zaman burda
329 çektiler çektiler hade zerzevat bahçesine gidiyez şindi dediler. yukarı doğru hızlandı.
330 bizim zerzevat bāçesi aşağda burda. bu dem nere gidiye? yukarı gidelēmiş. gittik
331 zerzevat bahçesini bulduk. ne bilem ben. televizyonda gördük bi kaç sefer işte.
332 televizyonda vesayre. ordan sora sādık amcaya ağa gittiler beni oraya da götürmeye
333 uğraştılar ama dedim gitmedim āşam oldu dedim ben. alla_allah hadi bakalım.

Metin: 11

Kaynak kişi: Hatice Eziç, 86 yaşında, İlkokul, Osmanlı Türkçesi biliyor

Derleme yeri:Ev

1 buraya ekmek bırakma sakın. (...) toplayameyem hiç bakamiyem. ē öğlen oldu
2 atık kalkıp 'kāvaltı ettiremedim. napiyim kalkımyēre. gece oturiyela geziyeler. iyi
3 diyelim de iyi olalım. şimdi şurda iki üç gündür oldum ben de öyle. bu belie bir ağrı
4 girdi şöyle şuri. öleyērim. ta buralarda tekerlenip tekerlenip kalkıyērim işte. şimdi ne
5 söyliyem ben sana?

6

7 KÖYÜN KURULUŞU

8 onlar o yanlā da rumeliden gelmiş onlar. rumeli derlēdi. o yandan sürgün etmişlē
9 gelmişler. burası da bi ormanlıkmiş. ordan getirmişler onları buri yerleştirmişle,
10 bırakmışlar. bittā işte buralā da bizler, bubam on iki sene askerlik etmiş. benim babam.
11 on iki sene askerlik etmiş. ondan sora bizi yetiştirmiş işte. böyle de. dedeler,
12 dedelerimizin tā dedelerimizin babaları gelmiş buraya. çok olmuş onla buraya geleli
13 de. yerleşmişlē burası bir ormanlıkmiş. su yokmuş gelmişlē bureya bir ormanlā va. iki
14 üç hāne gelmişle. yapmışlar işte iki üç, birer kılbe kendilerine turmuşlar. su yok. su
15 aramışlar tī ta_yanda bi yerde su bulmuşlar. o yolun boyunda şimdi orda bi kıyu vādi
16 ne yaptılar oraya bilmem. a çeşme olan yer tā öte de. şurda yolun kenarcığında. bit_
17 tayı burdan oraya suya gidelēmiş. analarımızda tā çocukmuş o zamanlar onlar
18 geldiğinde canım. oralāda te öyle gelmişlē yerleşmişlē buralara işte. biz evde
19 yerleştirmişler. nē kavğa var millet ne gürültü var. ne top ne tüfek sakin. böyle herkes
20 gidiye tarlasına ekiye, biçiyē, getiriyere. kimse bi şey diyen yok. vā,

21

22 TARLA İŞLERİ

23 var. yapsalar her şey var. şimdi gençler bağan yok. kirezlik yaptık. kires tarlamız var,
24 aldık. aldık satın tarlalar var aldık. birī temeli. dönümden tekerden anla mısın? on üç
25 dönüm yer var. oraya biraz kiraz filan diktikTik. hiç gidip bakmıyala.

26

27 ÇOCUKLAR

28 iki çocuğumuz var. onlā şindi şindi. iki oğlan. kızlā dışarı. kızlarım da biri avrupada
29 üçü, üçü izmitte. beş, beş kızım var. iki de çocuğu var. ne ta? on iki taneydi. on iki
30 tanenin ikisi depremde öldü. ta o_yanda tütün çiftlikteydile. bina yıkılmış öldülē ta
31 orda. o vaqzanda işte on iki çocuğun şindi altısı öte dünyada altısı burda. ta onlara
32 sövünüyem. şindi bunun çocuğu benim yanımda kalıyere. şindi ta uyye. kāk cāngiz
33 kavaltı yap. kāk cāngiz. amcası da inşaatta çalışıyer. o çağardı. şindi o da kalkacaқта.
34 ha ha ordandı. bu şindi bu yapıye. şöförlük. araba aldı neyse. allaha şükür öyle.
35 büyüklerden bī tene bi şey yoktu. cenāballah insana her şey veriyere. böyle yaptıla.
36 bize dedilē ki şindi. isanın büyükler oluye ya şindi anla beni gelin anla beni. a sora
37 benim üç çocuğum var. üç tane çocuk hani peş peşe, peş peşe. şindi kaynımın kayınço
38 deriz biz. hā kayınçoynu evlendirecek olduk şindi. bize dedi ki rāmetli bubam,
39 kayınpeder. māmet çocuğum dedi. çıkın dedi filancanın boş evi vāmiş neyse. burdan
40 izmite gittiler. te oraya çıkın deyi ben dedi bāçeye bile ev yaparız dedi. git tuğla
41 fabrikasında çalış dedi. gitti çalıştı. nāptı bu bizim büyükler? tuğlalarını aldılā da
42 hayvanlarına ahır yaptır. biz kaldık. gittik babamın evine iki kat onların evi neyse. orda
43 durduğ biraz. orda olmadı evlerin üsleri de tahta ya şindi. yukādan su dōke çocuklar e
44 akā aşāğ şindi. ordan çıktık başka yere, ordan çıktık başka yere. oraya buraya derken
45 burasını aldık şindi gör. bāçe nērden nēreye? cenāballah büyük be. çalışana her şey
46 veriyere. böyle şindi bizim kaç tane tarlamız var. şindi satsak. . ta orda yakıncacık
47 babamın tarlası var. sizde öyledir. belki hani babaların yerlerini paylaştırıyelere. bizim
48 vereyler vereyler. āvereyle kız da bir çocuğu da bir dēyeler vereyler. ordan burasını
49 abin para verdi. bu arsayı aldık. bu arsa da kocaman te aşā kadar. ondan sora öle böyle
50 işte. bugüne geldik. bunları büyüttüm bak on iki tane çocuk. gene iyyim şükür allaha.
51 iyyim de geçen āşam yatāken te burda tövb ya. . nasıl oldu bilmem. dönüveresiye
52 belimi ağrıttım. belim ağrıyer. gittim sözde doğtora biraz hap vēdi biraz melem vēdi.
53 bir hap atıyem ağzıma. ondan sora te öyle işte. işte köylülē gelmiş de hiç. ormanlıkmış.
54 su yok bir şey yok. bi tangappık yeri vāmiş. ta_o_yanda işte yolun boyunda bī kıyu
55 var işte ta orda su bulmuşla yapmışla da. ndan sora işte bizde yetiştirmişler şükür
56 allaha. biz kendimiz mi? ha işte sanki biz kardeş beş kardeş. iki oğlan üç kız biz şindi
57 ama bi ben kaldım. beş kardeşten bi tane ikisini eşmeye evlendi onlar aşā eşme vā ya.
58 orda öldülē bittilē. çocukları bile öleyir hep. ha onlā da geçen de biri öldü gene.
59 nāgihan ablamın çocuğunun biri öldü. te öyle işte ben şindi buralā da tek kaldım
60 artıkın. teyze yok, hala yok artıkın. işte onların çocukları vā. dayının çocukları vādi

61 onlā da öldü bitti. ondan sōra halamın çocukları vādı. onlā da öldü bitti de. tōrunları
62 vā. burda işte karşımda bir işte o. gelip geçēken nabiyesın hala? dē şindi. te öyle işte.
63 he a şindi bunlara sığınıyērim işte şindi. bunun çocuğu vā şindi tā yatıye te orda. kaçtı
64 mı bilmem. kākinen geziyem bak diyem amcana diyerim çalışmağa gitsene diyērim.
65 binalā da çalışıye amcası te öyle ev yapıye şey ediye be. sıva mı yapacaqlā nāpacaqla?
66 öğlenden sora giderim dedi. gece gezēyler yatmıyalar. gündüz de te böyle işte.
67 kalkmıyalar. kāvaltısını yaptım te oraya. çocuğun biri de üstümüzde neyse. ondan sōra
68 bu saba gelin çay yapmış. gelin yukāda şindi. üç kız çocuğu var. ikisi izmite gidiyi
69 okumağa biri buraya gidiyere. ordan da dağatmadık ālem gibi gidin de başka yerlere
70 yerleşin demedik onlara. çalıştık çabaladık. evlern de yaptık da. biri üstümüzde oturiye
71 bak. bu gelen de işte o öte yanda ev yaptık. anne para, anne para. karısı ħasta onun da
72 gördün mü? karısı ħasta işte diyerdi yok pek yöriyemiyere, gezemiye. iyīdi çok iyidi.
73 iki çocuğu var işte üç etmedi onlara. ta o iki çocuğu bakamadılar. şindi biri işte benim
74 yanımda biri de o askere gitti geldi. artık o kendini kurtardı. o da gidiyi. gidip
75 çalışıyeler artıkında. bunla da evde (...) cengizim kāk diyem kāk. dede yoğ benim.
76 dede gitti. amma bi geçindik ama öyle bis. bōle sōra işte o son zamanda hep iyi el
77 işlerinde ya. ta o yanda keltepe vare keltepeye çalışmağa gittiler. gece soğukta
78 yatmışlar orda neyseormanda ne yaptılāsa. hastalanmış geldi bittā iyi olmadı. hep hasta
79 hep hasta. ama değer gene o çocukları te böyle bī yengem vardı abimin karısı onla
80 ikimiz bir oluvēdik.

81

82 BİTKİLER

83 dağlāda kızılıçıklar olur. kızılıçık toplar götürüz adapazarına satarız. kıldirik toplarız.
84 şindi kıldirik zamanı ya kıldirik toplarız. kıldiriği götürü satarız. çocuklarımıza
85 giydiriz meydana çıkarırız neyse.

86

87 ÇALIŞMA

88 bīr tanesini şindi bizim kōmşulā var. tarlaları vādı babalarının. evleri vādı. iki çocuğu
89 ne yeni yazı oğuTabildiler kimisi ne eski yazı. ben camiye de yolladık biz. oğula da
90 yolladık şükür allaha hiç birini bi şeyden noksan bırakmadık. düğünlerini de yaptık
91 bunu düğününü yaptinen meraklıdım zāten takıvēdim gelini orta yere bi beşi birlik. öte
92 yanna da dōrder tane sincire dizdirivēdim onları. sekiz tane bilezik koluna. yapādım
93 bana allah veriye kıs. allah veriye çalışana. hīç biz darlık çekmedik. çalıştık ijde.

94 yapmeye be canım. biz işte yengem vâdı abimin arısı işte onla ikimiz bir oluvēdik.
95 gideriz Şindi toplarız bi uval aldirik. hāydi gider adapazarına satarız. ben nābarım
96 Şimdi aba. kendi tālam yoktu. sen Şindi a dōnüm tālamız var Şindi. Şindi sādı eken
97 misiri ben yarıya azarım nēyse. ondan sora iinde aba olur. abaların
98 ekirdeklerini ayırđ. gōtürü satarım adapazarına. oraya gōtürüp bi Şey sattım mı haydi
99 sarrafa ben Şindi. gidē bī ne adar bi altın alırdım. hā bayā satādım. ondan sora o sarraf
100 da alıŐıvēdi bana dēdi ızım dēdi sen hep bōyle yap işte dēdi. Şindi dēdi öyle dēdi
101 kùuk altın kùuk altın sōra ona ben okaldinen ocaman yaparız dēdi. diiŐtiriz dēdi.
102 ordanda izmite öyle. Őindi benim baŐımda adam bana arıŐmazdı rahmetli. bān sūt
103 satarım. Şey ederim neyse hī arıŐmaz. ordan te öyle dışarda alıŐmadı hep işte biraz
104 alıŐtı orda keltepede filan. hā bittayı evde. ērken hasta oldu ama hasta olunca adā da
105 öyle pek kendi. . diil diil iyi uvvetli. pek öle yormazdı kendini yormazdı. ben
106 sabaları en başı ba Şindi bī buza deriz biz ineklerin kùuu. . bi buza aldım. otuz
107 beş liraya Şindi ızılci filan topladım sattım bi buza aldım. o buzaı alıvēdim
108 yedeni bùun sana azmaya apaya gideyim onu da gōtüriyerim Şindi. hā batım onu.
109 o buzaladı bittayı onun yavrusunu sat, onun yavrusunu sat. inanmazsın. ta Şindi ba
110 hep gitmedi onlā da bi kere işte te bōyle izmite geliyez. hā avrupaya gittim ıza gittim
111 Őindi. benim ordayken bir ineem vardı bōle diyerim nasıldı?her saba te bōle sūtıye
112 on kiloluk tenekeylen sūt ıkarırdı. ondan sora Őindi ben oraya gittinen nērden yutmuŐ
113 nāpmıŐ yok canım ben bōyle Şey başıma gelmedi. inek ıviyi yutmuşmuş. hastalanmış
114 kesmemiŐlē de ölmüŐ hayvan sūrümüŐler te ori. ordan da yedirdiler inek ölmüŐ. Őey
115 etmişler. nērden o ivi gitti onun azına? hi ben öyle ne iş duymadım da işitmedim
116 de işte o hayvanın azına. ben, buday ok ekeriS. e unu üüttürüs. onun kepe olur
117 deirmenden gelen neyse uvalından alır hayvana arıŐtırıs samanı işte o ıviyi nasıl
118 Şey ettiyse hayvan. işte nerden geldiyse işte. o da Şindi te öyle öldü gitti. bittayı bende
119 edinmedim. zor hayvan bamak zor te öyle de. işte ōle bōle ōle bōle. te Şindi diyērim.
120 ātı mı bilmem yatıyēr mi o da akmıye. ondan sora āvaltısını uydum ta oraya
121 tepsi iinde duruye yanında. nüfus adı vādı da orlāda. anta iinde. bin douz yüz
122 otuz dōrt doumlu. a? uy. nüfus adım ama Şindi arada Şeye gidiyez a. ineye
123 mineye gidiyemya ta oaraya salı ocana. er Őeyimde ok ıymetlidir ha. ba ne
124 iinde tutiyem? otuz dōrt doumlu mu? bōyle oyarım onları te bōyle arayan hemen
125 buluvēri. ba paramda az almış iinde paramda. a aa geliye. ba? hi seksen altı
126 yaşına benzeyem mi? Şindi senle beraber ıksam senden hızlı gidērim. senden ok

127 oşarım Şindi. bir o aldı artıın osman dayı osman dayı deriz ona biz. gider Şurda
128 tarlaları var. tırsı tırsı gider o tarlaya gelir. gidē gelir ordan da. yaşlı en yaşlı bi o
129 aldı zātı. Şindi burdaılar bitti artıın. yaŐlılā bitti. ben hi dotor motor bilmezdim
130 iŐte geen gūnū belim te_ oyle dnūvēdim ta burdan ble dnūveresiye aŐađ dođru bi
131 aydım. naptım belim ađrıdı. ondan sora haydi gtūrelim. gittik dotora. biras melēm
132 vēdi. birashe. dotorlar, Őūkur allaha. sen ni evde oturiyesiniz siz? dotorlā da var
133 Şindi. gidiyeris hi geldin mi, gittin mi? ne ada alaba olusa. haydi baalım gidip
134 geliveriyon. oyle işte te oyle. hısım araba ok.

135

136 TANIŞMA

137 ben hi tanıŐ. . ky iindeyiz zāten evlerimizde yaın ha. hā ben hi bēn zātı Şindi
138 oula gidēdik ba Şindi. hayır Şindi hā. Şurdan oula gidēdik. Şindi nēyse oulunda
139 miēdiveni vādı. oyle Şindi burdan ıkarız burdan ineriz Şindi. ordan ıāka ille
140 baŐımızdan ember derim ben emberimizi ıkarıcaz Şindi. Şindi yan sınıf onu ıkarma
141 deyi Şindi Őaa yapmışlar ama unutmuŐlar sileceklēmiŐ. ordan Şindi ieri girdik sıraya
142 dizdi bizi ğretmen Şindi. bi de fena ğretmen vardı. a ba avucunu atım elimi. 'āt
143 bi ciēvel Şindi elim (...) bitene tā vurdumu nāptı. andan sora ha ha ll yapādı. bi a
144 kişiyi ıkarıdı oraya niyse sıraya vurdu ellerimize. sora bunlar beni başladılar istemeğe
145 Şindi. ky iindeyiz ama Şindi. ben Şindi ona zāte ızgınım gidē miyim? gene babamı
146 dinledim. vēdi gittim ama rdan da gittim ama bi yatalağ babanne var. e annesi var.
147 annesinin arasında kstebek derlē yara ıkmıŐ nēyse hi ımıldayamiyi. babanne zāte
148 yatala hū. gidivēdim on drt on beŐ yaŐında Őey. girdim iŐ altına. ordan gene bi Őeycik
149 olmadı Őūkur allaha. alıŐtık abaladı ordan da te bu yaŐa gelene adā yaŐadı berābis.
150 gitmiş mi? a Şindi gelmiye mi? tālaya mı gitmiş? bi kerede ben mizarlığa gittim. o da
151 geldi mezarlığa a artıın ha_ diyer Şindi ona (...) hep gelivē mezarlığa diye dolaŐıye.
152 beni ne vaıt mezarlığa gider geldin mi? ana, buba, dede, annedeyen hepsi orda
153 mezarlıta. giderim bi kıvranırim mezarlığı gelirim de o da mezara asılıyo o da ok
154 gider mezarlıđa. ordā da lmūŐlere nābıcaz baŐka oyle yapcaz. gidip ziyaret etmez.
155 allah abul edēse başlarında ouyup gelecez.

156

157 RG

158 ib be canım. ip yapacāmız be ne bilem biz ipi satın. . biz oyayı moyayı apādı ama işte
159 o ipini alırdı yapādı. hazır alırdı ipi hazır alırdı. te oyle ama yalnız orap filan yūnū

160 işler yöreke deriz şöyle bi şeyi bağlar onu ordan çeke çeke işleriz işleriz çorabı ondan
161 öreriz. yelekleri ondan öreriz. bak işte şöyle bi tahta yapālar. onu böle sopa, sopayı da
162 bī başlık dēsin böle yapālar geçirirsin onu buraya bağlā yünü. eliyle eliğ deriz işte. (...)
163 bunla pır pır pır işlēsın. he ip oleye katlayıvereyosun onu iki kat. tī bak te orda benim
164 yeleşem var işte öyle. ondan sora işleyesın onu bittāyı terlik ör, yelek ör, çorap ör. ne
165 yapāsan yap. ū çok yapādık biz canım. neler olacak. peşkir dedik havlu işleriz böle. ip
166 gerer onları asādık. o daha sōra çorap der çorapları te böyle tavanı altından ip gerēler
167 oraya asālar. çorap, terlik. ha ha çeyize bakmā geleye millet. her şey yapādık. her şey
168 yapādık. çocuklara kazağ örēdik. ondan sora ne bilem ben. adamlara aba doğurdık.
169 pantol, ceket. ha şindi gene işler çufalık dēsin kūrāsın çufalığı. bu ayağnı basāsın,
170 bilirsin belki, burdan soğāsın. ceket, pantol. şindī bele ağaçtan dēler işte şindi. o araya
171 yapāsın şindi ipi böle dolā, dolarız dolarız. onu böyle bi de tarağtan geçiriz diş diş
172 böyle ha ha. bu ayağnı basāsın açar ağzını. burdan dağāsın. bu ayağnı basāsın açar
173 ağzını burdan soğāsın. doğursun işte. yatağ mı örüsün yorğan mı örüsün. çok şeylē
174 yaptık te öyle onlāla. e onlar ağaçtan a bittayı gittiler, çürüdüler gittiler. öyle şeyle yok
175 ben şindi büyüklerin yanından ayrıldım a bitayı öyle şeyle yok.

176

177 ÖĞÜTME

178 kayalarımız vādı. bulğur çekeriz, tuz çekeriz bele şindi her şeyin kolayı var. hazır giy
179 bakem bu sanayiden yah. e şindi böyle iki tane taş. iki tane taş. ha ha burdan kıyıyēsın
180 meselā bulğur olsun tuz olsun. böle kuyyēsın onu böyle çeviriyesın o da altından çıkıye
181 bura akiye. şindi ordan bi şey kālmadı. gençler onları savurdu attı ya her şeylerimiz
182 vādı. şindi öteki gelin pek atmadı da bu bi şey bırakmadı. bu izmitten aldık. izmitten
183 aldık onu. öbürü ördulu. o ordulu burāya gelmiş onlā. bana kalsaydı şey te gezeysin
184 nası ta orda bi o yanda vardı bi de tī cāmi yanında vādır bi kız böle. o yandaki
185 evlenmedi kaldı. bı yandaki evlendi tonla çocuk vermē istediler işte kaç tane kız işte
186 neyse. benim çocuklarım yavaştır. ordan da şindi e nasip ordanmış. bū gelin anası da
187 şeye gelmişler buraya eşmandiye gelmiş çocuğı yerleşmiş. kızını vericek yer ararmış
188 demişlē işte. böyle benim. . (...) allahtan işte. hē öyle diyem ben.

189

190 MASAL

191 te böyle adamın birī gidemiş de biri de oturmuş da bi şey yapāmış dereboyunda ne
192 yapeysin demiş? yeni doğan çocukları çatıyem birbirine demiş. benim demiş bi kızım

193 vā demiş. onu da çat bakalım demiş ona. yapmış bir ip salmış suya. ondan sōra filan
194 yerde değirmencinin çocuğuna çattım demiş şindi. o adamda demiş ki şindi zengin
195 paşamış da benim kızım kıla kıla değirmencinin çocuğuna mı kıaldı de. . gitmiş
196 haykımış o isanlara sizin demiş küçük çocuğunuz (...) satsanıza demiş şindi. e fakir
197 isan nābıcaķ meselā şindi. vēmış çocuğu. gidēken nāpmış şindi? bi derenin boyuna
198 vāmış şindi dağın içine çocuğa kaķlamış kamasını kundaķta çocuğu. ölmemiş çocuk
199 kundaķta kıalmış bıcaķ almış gitmiş şindi. ondan sora bırakmış orda dağda gitmiş şindi.
200 bi çobanda keçi güdemiş keçinin biri hep böyle gelirmiş süt yok. sahabi dēmmiş sādın
201 benim keçimi dēmmiş. sağamiyem dēmmiş. bi demiş gözledim bakalım demiş. bi
202 gözlediği keçiyi, keçi gitmiş böyle, o masum kundaķ içinde emmiş o keçiyi. almış
203 çocuğu götürmüş şindi. kamada kaķlımış o adam kaķlamış da bırakmış a. o çocuk
204 büyümüş. bir dükkana çıraķ girmiş. helva ileğenleri vardı şindi var mı bilmem. ileğenle
205 helva satā. o bıcaķla da helva kesēmmiş şindi. kaķlamış o helva ileğenin üstüne şindi. o
206 adam olacaķ a. bi kere bir araya gitse bıcağnı tanımış şimdi. bi sormuş öğrenmiş. o
207 çocuk dağdan bulduķ demişler o çocuk şimdi. ē baķ öyle yapmış ama gene onun kıızı
208 ona nasīb olmuş da hā dur ne mi yazmış şindi baķ. evine bi kāđat yazmış yollamış
209 şindi. başka yere gitmiş de gezmekteymiş. ben eve bu çocuğu yollayērim. bunu hemen
210 ben varana kıadar yok edin demiş bu şindi. o çocukta nāpmış şindi meselā temizlik vāsa
211 te _o yana kıadar gelmiş o bāđçeye meselā yatmış. o kıız da olacaķ a bağçeye geçmiş
212 şindi. cebinde şurda kāđat gözükmüş. kıız gitmiş usulcacık almış o kağdı okumuş
213 bubası bunu öldürün deyi yazmışa. kıız hemen çabūcaķ bi yazı yazmış. ben bu çocuğu
214 yollayērim. hemen beni eve gelince kıadar abilerine bunu bu çocuğa nikahlayın şindi.
215 esāsmış. ondan sora onla nāpmış? hemen babası gelecek kıadar yapmışlar bi nikah. bi
216 de babası gelse onun bıçā zāte bıcağ tanımış. dükkanda çalışmış a çocuk. helva
217 kesēmmiş bıcaķlā da. bıcağnı tanımış ama baķ nasībe baķ sen şindi. nerden nereye de te
218 öyle işte. böyle diyērim. hij deyim kimsenin ne oldum demesin ne olacam desin
219 diyērim. benim bubam on iki sene askerlik yapmış işte gelmiş, evlenmiş. bizi
220 yetiştirmiş. eski yazıyı da okurdu yeni yazı da. ben eski yazı yeni yazı derim ama siz
221 nası dersin be? ondan sora da kıızım dēdi. gün gelecek īsanlar hava da uçaķ dēdi.
222 īsanlar dē durduğu yerden birbirini görecek, konuşacaķ. ben de dēdim ki şindi e baba
223 dēdim isan havada uçā mı, dēdim. o vaķıt teyyāre meyyāre yoktu hiç. a teyyareler oldu.
224 oturduğu yerde te elinde bī demir parçası hem görüyesın hem konuşuyesın. ordan da

225 burdan piniyesın bugün istanbula git. nereye gidēsen git. haydi, ne bacağıan ağrıye ne
226 kolun ağrıyo. da te öyle işte evel yürüyülek yürülek isanlar.

227

228 HASTALIK

229 şindi āşam benim bu gözlerime de bi ağrı girē gibi oldu. üç avşam mı ne izmitte kaldım.
230 dedim gidem bakalım ben. gēldim eve gitme gitme dediler. eve geldim de nāptım?
231 sanki işte te. te şindi işte çocuk kāktıysa kākıtı. yidiyse yidi şindi. babası çağardı ya.
232 şindi biri onlarda duruye biri bende duriyēre çocukların. yalnız īsan hem gene te böyle
233 şey ediye canım. yanında bīri olursa īsan sērbesçe yatıp kalkiyesın ama yoksa ta ordan
234 bi kuş uçsa ürkiyesın ta ondan da öyle işte. şindi geçenlerde taha bir hafta oldu mu
235 olmadı. yatıyem ben şindi. bu çocuk (...) ama bana mı öyle geldi? ben şindi yatıyem
236 şindi. ordan şindi öteki odada da vā böyle şeylerimiz işte. orda şöyle yatıyerim,
237 gördüm. şindi bana şöyle geldi. ayağāmı tudtu bir de böyle 'kaldırdı böyle. belimin ta
238 burası kırıldı sanki. uyanıvēdim. uyurdum. ah ölüyērim ben. çocuğa dedim. bunun
239 küçüğü vā işte bitane hemen vurduk yukarı halil ibrahim çabık gel buraya. geldi o
240 çocuk götödü. ē burda yatan isanın beli kayā mı? benim kaymış. nası olmuşsa işte. nası
241 olmuş kemik? kaymış bu yana. şindi hap yutuyērim. iğne vurmıyērim neyse de. te
242 öyle durup durup çocuk orda yatıyēre. ben burda yatıyērim. şindi o girip çıkıye yatıye.
243 kapıyı kitlemiyo. kapıyı kitlesem gene korkmam da. köy be işte yaşayez işte te böyle.
244 zor zahmet yaşamak. şükür allaha genel iyyim şükür allaha. ben er şeyi yaparım.

245

246 BAHÇE

247 ben şindi bak bu sabah gittim bāçeye. gitte gör sen benim bāçemi. nē görüşen. nē zeytin
248 fidanına varana kadā var. innap fidanı var. yol boylarında göriye misin şöyle dikenli
249 deikenli şeylēdir. şöyle şöyle bi şeyler oleye. hē innap. ha hēr şey eke. . bak zeytin
250 ektim. onnādan ektim. o elmamış armitmiş, incirmiş, turpmuş, cevizmiş bāçede hēpsi
251 var. ne istemezsen o var şindi. yazın bōle. gelive. e şindi sarımsak ektim. taze suğan
252 ektim. pırasağam var. bi de kömbüreğen deriz. onlādan da pırasaya benziyēre. aynı
253 pırasa sanıyesın işte. onnadan da ektim de pū. şindi bāçeyi aldı onlar. yiyecek īsan
254 lāzım. yapacak īsan lāzım. işte bū biraz yapıye şey ediyede. öteki yapamıye. artık o
255 hasta hani bunu koparıp yapıye da. hēr şeyler var şükür allaha. nērden (...) ha şeye acı
256 kavun derler. t onlā da neye iyi geleye derler bilmem. demin te onlādan bile kopādım
257 astımdı. dizlē yara olursa dedim. acı kavun derler ama o şindi te böyle, te orda görüsün

258 işte. gösterem ben. acı kavun derle. onlā işte. ğirip olanlara mı ne suyunu mu çekelemiş
259 nābarlāmış, ne olurmuş? ben de şimdi ta belim ağrıye ya şimdi. te bāğçelerin. te bağ
260 bahçeden kıopardım onları getirdim. e kıopar bağıalım al bir kavun be canım bir eve, al
261 git. hayır al be nāpcam onları ben. ğirip olanlar bunları suyunu genizlerine çekēmiş. hī
262 bağ. toumlarını gömüvē bi yere çıkālar. ben te böyle hepsine bunları ekerim, onları
263 ekerim. ne raslāsa. ben ne raslāsa onu yaparım.

264

265 EV GEZMESİ

266 imdi te burası kıapalı çarşı buriye. uğraşamiyērim. te orda yapārim bī şey ta burda
267 kıaynatır hemen. bāçe bāçede aman aşığda. burası bi oda. gelinin, üstümdekinin. iki
268 gelinim vā ya. hēr şey te böyle bağ te. yaparım, ederim. ondan sōra. mutfağam te öyle,
269 hiç öyle kirli paslı da olmam ha. o kıadar da dīl. şey ederim. çocuklara evērdim şey
270 ettim. boyunlarına yaptım birē göz altın. hiç bi şey sıkıntım yok şükür allaha. te burdān
271 da bāçemize gidiliyēre. tuāletlerimiz ta burda. ondan sora bahçemiz ti burda. te burda
272 işte. he dolduriyem ō bidonlara su. su kesilirse iyi geliye bit tā ya. he bāzı kesiliye. sen
273 nērde oturiyem dedin şın. . ? hē. te böyle işte benim işim te böyle. yapabilirsem çocukla
274 ikimiz pişirip yiyez yoksa ā ta bunu götür, yirsin. hayır bāçe de her şey dolu. pişirisen
275 al git. bana lāzım diğil. nērde? bu saba benim elimde poşetler vādı. nerē sokıtum?
276 kıatlayem kıatlayem şeyleri de oraya buraya dōlduriyem. of allaha şükür deyem ya işte
277 her şeyim var. du bağıalım. ben demin be ne poşetleri kıatladım kıatladım da sokıtum bi
278 yere, elbet bi yerden. . diğil de. . (...) te öyle allaha şükür yok diyecek bir şey yok. tī
279 bağ burda bi de kıabağ var alırsan. kıaynadır yirsin. şimdi böyle bağ. ben tüm bunları
280 gücüm yetse ben bunları burda tutmām şimdi. i lāzım diğil işte. gördüğümüzü aldık.
281 işte. te öyle işte. işimiz.

282

283 ÇEYİZ

284 kıālmadı onlar. nāptık onları bilmem. hē kıırmızıydı kıırmızı. onla ben te böyle, hani ne
285 bilem ben gezeylerdi şey şey. onu getir bunu getir. ne onları bıraktım ne bi şey. bindallı
286 dedik onlara şöyle işlemeli işlemeli. hem yeleğ vādı. hem şalvar kenarları. hazır hazır.
287 hazır aldık böyle güllü güllü. yapılā ya.

288

289 GELİN SÜSLEME

290 nası mı yaptılar? biraz şekeri kıuyyēlar. onu koyuldiyelar işte. çat çat çat çat yapıştırıp
291 onu. ağda yaptıla. ondan sora bittāyı sūr dudaklarına biraz boya. izmitten be canım.
292 adadan, izmitten kıutulā da oleya böyle. hē kıutulāla alırlar. ondan sora bi süslēlēdi. var,
293 vādı ya. be te böyle işte şey_ediyesin aynısı şimdiki gibi. hē aynısı şimdiki gibi. te orda
294 bile benim öyle şeyler kıutuları.

295

296 gelin süpüriye gelin. cengiz kākıtın mı be? kākımadın mı tā be çocuk? kāvaltı ne
297 hazırladım ben. kākısın da yisin deye. kıomā onlar te böyle da. benim evim böyle işte.
298 her şey var be canım. dikış makinem de var. bak dikēdim de şindi dikmiyim. (...) orda
299 da var bak. orda da var. bureye geçerim. gece okurum ondan sora yatarım aşā. benim
300 okumadığım yazı yoktur. bak şindi bū bile çok iyiydi ama bunu işte çocuklar, torunlar
301 bunu yırtmışlar şey etmişler. hē bu da kıuran yazısı da. küçük ama böyle bunda öyle bi
302 şeyler var ama bōle bi görsen. bak ne deye burda bak.

303

304 OSMANLICA DUA KİTABINDAN OKUMA

305 *elinden bak şeytan, elinden çanağı kırıp kıoydular. ol hatun yüzünü görüp gülē. şindi*
306 *bak. (...) şindi başında beklemek nā iyi şindi? onān sōra bak öldükten sora innā lillāhi*
307 *ileyhi raciun diyeler diyere. biri hasta olupta öldükten sora hē. ferişteher çağrışıp innā*
308 *lillāhi ileyhi raciun diyeler can aldıktan sora. bu tā benim babamın kitabıdı. ona da*
309 *dededen kıalmáy mıdı, neydi? ama ben onları otuz ikinci avretler erinin ziyā, rızāsıyna*
310 *varmak of otuz üçüncü hatun kıa. . ne diye o amel olunurdu. hā şeytanı kıovmuş. şeytan*
311 *gelmiş de. bak. her şeylē var. azaptan kıorkmak. kıırk yedinci haramı, haram bilip itikāt*
312 *itmek. haram şey yimeycen. kıırk sekizinci helalı helala, helal bilip ihtikāt itmek. bak*
313 *şindi haram yimeycen. helal yiycen. yine bizimdir. vādı da çocuklar, torunlar onu*
314 *paralamışlar. bunu nasıl şeydi o. bura şindi bunnan alcağ olni buna ehli osman denipte*
315 *alınıye bu kāğat. hā ehli osman denipte alınıyere o. ondan sōra da şindi ben bak şu*
316 *nasıl kāğdımdır şindi bak. bak şindi ben oturup oturup hem ağlarım, hem okurım. sen*
317 *bana yakın olsan.*

318

319 İLAHİ

320 *geldiler şol helā gözlülēr. kıati heyretli sözlülēr. amelin teS çahar (...) dedilēr. derdim*
321 *anı yağlıyō. yükümü arkama vurdulār. sırāta doğru sürdüler. sırāta tesçe gir dediler.*
322 *geçtim ağlayı ağlayı. işte ilāhisi. yalan dūnya derler bunā. hemen ğamı kıahrı kıoktür.*

323 *yalan dünya derler bunā. bir iki gün aldatır gezer. insan bunu bāki sezer. bir gün olur*
324 *her düzēni bozār. yalan dünya derler bunā. baḳ. bitirdin bitmez içimi. aḳıttın gözümün*
325 *yaşını. aldım sevgili ḳardaşım ah ḳara yerler ḳanmaz yerler. benim sana sözüm vardı.*
326 *ḳara yerde ḳuzum vardı. aldın sevgili ḳuzum vardı. ah ḳara yerler ḳanmaz yerler. ben*
327 *şindi bureye gelirim gece. gece gelirim şindi yaḳarım ışığı onu da lambası patlamış.*
328 *alırım bu ḳāḡatları hēpsinin ben şindi okurum onları baḳ. ordan da şindi bu da ḳuranım*
329 *işte bi de ta orda vardı. iki tane baḳ orda. şimdi ḳızlara da aldım. sōra bi tane tā aldım.*
330 *ḳomşunun torununa vēdim. şeye dünya duyulan duru. okūcan, ḳılacan. te biliyesin*
331 *dimi? okurum şükür allaha. ḳızlarımda okur. okuttum ben onları da. şeye burda köy*
332 *içinde hocaya gittiler ama ān çok gece evde, oturduḳları vāḳıt. oḳu. . hep okurum.*
333 *okurum onları ben. şindi hēr gece onlar böyle yatacā vāḳıt şindi baḳ evli çoluḳ çocuk.*
334 *sāhipleri öyle ya. avrupaya giden tā gelmedi. ne bilem ben. o tā gelmedi ondan sōra da*
335 *ha geliya da. eşi çalışıyo kendi. çalışmıyo. bi çocuḳu var uçakta geziyo. hē*
336 *uçaktageziyere. iki ḳızı var. biri evlendi. biri ne olmuş bilmem. hā vā canım yaşları vā*
337 *çocuḳun büyüḳü. mēmedin büyüḳü onlā da. te böyle işte bunla dan okuyērim. kimi*
338 *hikāyeler bilmem (...) hēr şeyler hēr şeyler. bōle te bōle. bunlāla okuyērim. ta buraya*
339 *yatıyērim gece olduktan sōra. onlā bunla işte. gönül iyleyērim canım sıkılmıyere. te*
340 *çocuḳun ayakları varmış ḳaçmış. ḳuşun ḳanatları varmış uçmuş. ūle. ūle büle gün*
341 *geçiriyērin. gün geçiriyem. gece geçiriyem. bunu da geçen almış çocuk.*

342

343 KIRIK CAM

344 *torun şeyi kesēdi. torun odun kestirdim de attı te buraya (...). hā urmuş te ordan odun.*
345 *ḳurulā ḳuymuş odunları ta oraya da. bu yatan çocuk şindi. iş yok onun şeysi var ama*
346 *bu boru şey borusu. musluḳ borusu, tāret borusu. ordan gidiyēre. alt taraftada var şeysi*
347 *işte. bāçemiz. bāçemiz aşşā doğru gelir ordan da te öyle işte. öle bōle. (...) anlamadı*
348 *onu o ta oraya odun atākā fırlamış oraya.*

Metin: 12

Kaynak kişi: Hediye Özkanlı, 55 yaşında, İlkokul

Derleme yeri: Ev

1 ısıtıcıya su koymā çıktı yukarı da soğudu sular. ondan, hādi dedi. üstüm pis jke
2 dedi çıkarayım de çıksın aradan.

3

4 TARLA İŞLERİ

5 tarlada şindi erik var, armut var toplancäk ve biz pışasa dikmeğe gittik bahçeye. evet.
6 Kirasları herkes çıkardı 'kayri para etmiyo te bu sene de kırtlu olanlā da. kendimiz bile
7 yiyemedik bu sene hiç. çok yağdı. bize baştan tutmadı, tutmadı. ikki gün peş peşe çok
8 yağdı üst üstā. bütün sel aldı her yerleri. bizim bereket burası Tepe geldiğinden āşmeye
9 götriyā ne varsa. eşme eşme gene çok şey oldu. bi seneydi olmuştu hani böyle dāyem
10 ben de elli beş yaşına geldik diyem böyle şey hiç görmediydik diyem. kidrişte vuruyo
11 buraya da tutuyo. āfat. cenaballah bilene anlayana. yeh vuruyo. bize gene kırmıza falan
12 vurmadı. şey olmadı da. napalım cenaballah her şeyin hayırlısını versin. rabbim
13 āfatlardan korusun.

14

15 YOL TARİFİ

16 nerden geldinis? a burdan direk incēnis. burdan direk incēnis. hehe. doğru direk uzun
17 tarlanın içine incēniz. şey etTin mettin yukarı asfalta çıkarsınis direk. hij bi yere
18 sapmadan direk gitçeksinis.

19

20 ETNİK GRUPLAR, ARAŞTIRMALAR

21 ama şindi kaşıştı hepsi. he bizim köye geldin mi. bi seneyi de öğrencileri getirmişti
22 dayım böyle baya bi gezmişTi onlar. fikretTe gitmişti onlarla beraber bi gün o. ee
23 bizim işimiz gücümüz var. onnarın işinne şey yapaman. bi gün anca zor şey yapmıştı.
24 bi daha onlar başkasını buldular. bayā bi gezdiler onlar ā bir hafta gezdiler bēlki.
25 malzemeleri buraya bırakıyeler. bi şey olur mu diyem olmaz hiç bi şeycik olmaz.
26 ondan sonra geldiler öyle öğrenciler bayā da kalabaydılar. bilmiyom ki gene recep
27 dayım geTirdi onları. dayım geTirmişti o zaman da gene onnarı. hehe onlar işte bi
28 yerlerde bi şeyler bulmuşlardı.

29

30 HASTALIKLAR

31 hehe bugün, geçen hafta kınası vardı. biz kınaya gitmiştik. dedik orası uzak ben bi de
32 belimden ameliyatliyim. çok oturameyom dedim. he, düştüm geçen senē balkondan
33 aṣṣā, he omuṛgalaṛım kırıldı. bir buçuk sene oldu işteḥ. geçen sene şubat ayında
34 düşmüştüm. bu sene işte azcık adamın yanında. oldum. devlet hastanesinde oldum
35 izmitte. çok çok. allah gene yaTaḳlaḫa yaTıṛıpTa bıaḳmadı şey_ëtmedi yani bağlamadı.
36 demişti doktor. o zaman söylemedi de kontrole gidince. yo işte olcek, çekçēm acılā
37 vāmiş. her sene orda ben domatis fidası yetiştiriyem, biber fidası yetiştiriyem, şūda da
38 bi yerğimiz vādı onu kesTik, dallarını budamıştı adam, aşağıda da kat ƣalorferimiz
39 vādı. o çalıları derim balkona ƣoyalım dedim. ona sen bu tarafta da ƣapı var. bu yanda
40 da var işte. sepete ƣoymamılan, evin köşesine (...) bi bağırmaılan aşağıda buldum
41 kendimi. tansiyonum yoktu. tansiyonum Şindi yeni ƣıkTı. yeh çok zor. ƣekilmicek acı
42 da vermesin insana. .

43

44 ÇOCUKLAR

45 iki tane oğlum var. bi kızım. . hepsini everdik biz. adamlā ikimis ƣaldık işte. inşallah.
46 hayırlı ĩsanlara vēsin. ƣarŐılaŐtırsın ĩsanlarla. büyük oğlum gōdiyerda ƣalıŐıye. babası
47 ordaydı. onu aldı. küçüğü gebzeye gitti Şindi bu sene elimsanda ƣalıŐıyodu burda.
48 uzuntārlada. ondan bi iyi Şey ƣıƣmadı. ƣaç senedir. ne oldurdu ne dondurdu mübārek.
49 hala gidiyolar ama nabiyeler bilmem. maaŐlarını alabiliyeler mi alamiyeler mi? sonra
50 işte amcasının oğlu gebzede ƣalıŐıye de o yardımcı oldu da oraya girdi. bilmēyem ki.
51 araba ŐeysiymiŐ ama. bilmiyom tam. öyle bi Şey ama. araba Şeylerini yapıyomuŐlah.
52 ƣaynaḳ da pek. hepsini öğrendi elimsanda durıyƣan o. ustalığ da öğrendi. ƣaynađı da
53 öğrendi. her Şeyi bilcen de yapmıcan zāten. biri hemen kösekōyde oturiyē. astanenin
54 yanında mı orda. ıŐıƣların yanında. biri de Şey de. diş hastanesine yaƣın o da o tarafta.
55 ev aldık işte. kızı da aslanlıya verdik.

56

57 AVLUBURUN ÇİÇEĞİ

58 ava gene sıkıntı çok. nası ƣiçek acaba. du baƣalım o bilir onu. eşim bilir bēlki de. ben
59 pek hatırlameyom her Şeyi Şindi. o biraz gene anlıyo öyle Şeylerden de.

60

61 TARLA İŞLERİ

62 bũğün gene o ¼adan yok giden. yaş ya yerler. bi de cumartesi bugün meyve toplanmaz
63 yani. pazar yarın toplanır kalan. erikler filan ¼atladı galbā da.

64

65 BAşKASINI SORMA

66 ařřākī köyden dildir o. gene bu köye aittir de. uzak. köyün girişinde. he olabilir belki.
67 hee dur şimdi tamam döğrudur. şey siyah bi şey vā mı üstünde? elinden geldiği kadar
68 bi şeyler yapmağa uğraşır işallah. erkezin ¼albine göre versin. inşallah. hee şey var ye.
69 fatma var ye. muhtarın baldızının fatmanın ¼ocası öldü onun zāten. Tamam doğru.
70 allah hayırlı yerlere şe_yaPtırsın. rabbim şe yap. atTıķ. en şeyisi o zāten. ömer dayılar
71 mı? doğrudur. fasile. Taze fasulyeye ¼aķıl deriz yani. ne söyleyem ki. bi kere de geldi
72 bana yarenlik kızlar şurda yaķaladılar beni. öğrencilermiş onlar. iki oğlanla bi kız
73 mıydı? sabahanın kıızı galiba. başka köydenmiş. buraya köye gelirmiş. arabaya
74 almışlar. yalnız mı?he. gençti. dil dil. uzun boylu. siyah bi şey vardı başında diye.
75 tamam odur o. hehe işte o. ayvalıķ köyünden onnar. ¼afa şey dildi de anası yaptı ¼ocıde
76 aynısı anası yaptı. kıızı da anası yaptı. kendisi burdan ayrılmış ya ¼ocasından hiçbir iş
77 yapmamış bi dahayı. heP, şimdi baķ ne ¼adan devletten yardım geliyo onlaşa. ¼amařır
78 makinesi, bulaşık makinesi, yiyceņi yiy, neyi varsa hepsini karşılıyeler ama göTürüp
79 ¼öpe atıvarılāmiř. ne pişirmeği bilīler, ne yimē bilīle. ne makine ¼ullanmayı bilīle. hiç
80 yani o ¼adar. he he baķķalcıylan anlaşıyile işte. o getīrip parayı teslim (gelmez o
81 yalbarı ama) bilmem yusuf nasıl gelmemiş bilmiyem. ikisi de aynı oldu yani. o da öyle
82 oldu. geçen de bi buşaya bana geldiler. aman bi de üstü başı da ¼okuyo. yaa ¼okuyo
83 fena. kimseyi almak istemiyo onlara ondan sonra halası var burda yan taşafımızda ben
84 de kendim duramiyom zāten öyle fazla. dedim řāfiye abla dedim. böyle böyle dedim. o
85 ¼ocuklar geldi buraya dedim. ¼alkmak bilmiyiler dedim. ondan sonra geldi işte onun
86 kōlerindeki mūtār alırmıř pařayı onlara vermediler iřte bilmem ne. sayīler de sayīler.
87 sendedin de birazını da anlamiyem laflarının. hele o halası geldi onların hızlandırdı
88 orda. ondan oldu yani ¼ocukları hep. e ¼ocaya da vermedi onları biliyon
89 mu?evlendirmede işteh. sizde benim gibi olursunuz. ¼ocuk da öyle diye. babam beni
90 oķutmadı, babam beni oķutmadı işte. öyle. ē sen anlat. ben bilemiyem ki. nefize yenge
91 anlatır ¼oķ. o da yörük. ay o_¼adan. o anlatır. yanisi řēy. şey olcan. tedirgin olcan
92 ¼ābuķ ¼ābuķ şey yapacan onu. hızıl ¼onuřur biraz. onun oğlu var. āynı onun oğlu da
93 aynı. hē o ¼onuřur yani. yeh. o yevde zāten yaşlı ¼adın be. seksen altı yaşında ¼adın.
94 başla bā bildiğimizi sōleriz gene de. ¼oyalım be olsun. yok ben ¼oyarım. biraķı vardık

95 Tarlayı gidēken gelince yaparız dedik. ŧē belim ŧey belim yorulunca gezmem. biraz
96 yatıyodum o çatıya çıktı dedi bunu sen ŧey yap. tamam o kaynar.

97 tarlaya giderken...

98

99 TANITMA

100 hediye özkanlı. yaŧım elli beŧ. önceden denirdi. ŧimdi demiyez de. derdik yani öyle
101 biliyoduğ yana tabi. ilköğul. hic ben hatırlameyem ki öyle ŧeyler.

102

103 EVLENME

104 görücü usule. ben ona aracılık yapıyodum. hem de kendi halamın kıızı bu askere gitçēdi
105 bana mektup verdi ona götür deyi. bunu da askerden gelince onu istettirdi bi kere. bi
106 kere demiŧ ikinciye yok. soġa da bi mesele oldu gene. komŧum vardı hemen alt
107 tarafımda onnan da bi böyle ŧeysi vardı. açtım ağSımı. öyle oldu yani sora bunun
108 teyzesi var aŧā mällede demiŧ ki kayınpederi benim. ben size bi gelin bulayım de demiŧ
109 osman bayrāġen kıızını isteyelim, gidelim de demiŧ. hiç ne görüŧtük ne Tanı. tanıyoz
110 birbirimizi de öyle hiç bi ŧey yok yani bir istemeġe geldiler rahmetli babam da versem
111 mi vermesem mi ŧeyli kalmıŧtı. sora kendi amcam da onların da aġalarında bir sorun
112 olmuŧtu. sen de demiŧ hediye verdi mi demiŧ. burdan ötürü. yō vermedim demiŧ.
113 bana baŧka ŧey sorcā yerde. onu sordu deyince benim babam çok üzölmüŧtü. kendi
114 abisinden ötürü. bayā bi meselelerimiz oldu yani bizim. sölaley ġile de darlıŧtıđ. o ŧey
115 oldu. soġra geldiler, istediler nasipmiŧ oldu. öyle.

116

117 YEMEKLER

118 kuru fasilyeyi çok sever bizim herkez ama sāde biz dil. önceden düġünlerde öyle kuru
119 fasüle piŧiriydiler. pilav yapıdılar. ŧindi her ŧeyin hazırına koŧtular. yane. bizim kōde
120 de keŧkek yok. antalyāda yidik onu da. ēvet. he he börek yaparız, yufka açarıs. her
121 çeŧit. pide, pide de. (F. Ö: bizim mācirler pide der) pide der. pide deriz yane. (F. Ö:
122 böykenin pidesi derler. büyükanneye böyke derler) neyi. kuru yufka yapıyez mi böle
123 yuvarlağ. onu o kadar bilir canım. açarıs kuruturuz onnarı koyarız. böle. koyarız
124 çıkıya. sararız tozlanmasın deyi. kütulaġıs. ndan sora onu yapçāmız zaman dörd beŧ
125 hamıra. 'ıslatırıs çeŧmenin altında. önceden öle ıslatmazdığ. iŧte. ŧindi heP böle ŧeyine
126 kaçēz. tepsinin içine bġ azcık yaġ akıtırsın. sōġa biras tuz atarsın içine. o tepsinin ılık
127 suda hamurları ıslatırsın. kuġu hamıġı. onnarı böle ye döŧersin. bol iġŧimikli. he he. her

128 atına iki atta bir oysın onu. sekiz, douz tan hamr, on tana hamr eye. on
129 taneye adan meydan. on iki taneye adar. oysın onu. guzinede piirince ok gzel
130 olu o. dıazdı ite bizde bile yok indi. he he onda gzel olur. kimik oyarıS. bizim
131 normal mcır pidemiz o pide. e aynı evirirsin. evirirsin kiPırmızı olur yle. yeh. y
132 ompost y ayran yaparsın. bizim burlarda da deyi indi le herkeS canının istediğini
133 yapıye da nceki eski elerden o yni le. ey yaparız.

134

135 KIA HAZIRLIK

136 biz kendi kendimize ıkanı kendimiz guzunde piiririz. avururuS. dolduruS
137 avanozlara oyarıS. 'hepsini yaparıS. domats salası, biber salası, ndan sora
138 domatesten melemenlik yapsın, domates suyu yapsın. ılık. hi bitane yle bi ey
139 yaptığın zaman ıın hi satın alıp da bi ey yimeyiz biz. olduktan sora. he, reel. bizim
140 burda her eyden ba incirden_olu, kirazdn_olur, eftaliden_olur.  hangini sayayım
141 sana yapılan her. sirkede indi elmadan, armuttan yapmıyoz ba onu, aslında
142 yapmamız lzım ama beim de ayınvalidem yapıyodu. biz yapmadık hi. bol ama
143 yapmıyoz ite biz onu. ama ayınvalidem yapıyodu ama gene norrmal ble yabani
144 armutlar olu ya ufa ufa onlardan yapıyodu, ıın ite indi ompostu ok, her ey
145 olduğu iin, onu biz ompostu yerine iiyodu onu ıın. ayınpedeim rmetli siyah
146 oulu zm var y, e onu ble yirmi kilo bidonun iine doldurydu ndan sonra su
147 doldurydu iine, he ama eye oykn hemen yle bi su bardağ oyuyodu oğaltırdı
148 onu. ey oluyomu ya o. kidiğ iin az bi ey oyunca idare ediyodu. burda yalı
149 isanlar vağdı. ı olduktan sora hadi recebe dermileğ (...) ompost imeğ gitmiylim
150 de o eyden imeğ gidelim derlermi yani. derdiler ben yeni evlendiğim sene falan
151 hep geliyodular. he he dolduruysun onu. bi d oca ıı yetiyo sana. indi biz yle
152 yapmaqtansa avonozlara aynatıp, avonozlara dolduriyez yani ye

153

154 BİTKİ TOPLAMA

155 he onlar var, yle var da biz toplayıp de yapmıyız ki hij bi ey. bağ ben rda grdim
156 otları biz burda indi biz hayvanl bile hayvanlara veriyiz yani kk kırmızı kırmızı
157 oluyo belki de bilirsiniz otu kki kırmızı. ble eye benziy. ben orda grnce aırdım
158 o otu. bizim burda dedim kde dedim hayvanla yiyo onu. biz bilmeyiz ki yim
159 bilmeyiz biz eyi bile orda ğrendik yani. neydi alıma gelmeyi ite. her neyse ismi
160 alıma gelmedi. meselsı ısırğan otu falan yapıyodu nceden indi hi ne piirdimiz

161 var ne yidiğimiz var. aynen bizde öyle işte. öle işte aynı öle bizde öyleyiz. nūran da
162 öyle bizim. çeşit çeşit. şimdi illa ki onun çorbasını istēyi işte o da alıştı çünkü.

163

164 TARLA İŞLERİ

165 Patatis ektik. mısır ektik. domatis ektik. fasulye ektik. salatalık ektik. soğan. hepsin.
166 hepsinden ektik yani. allān derdi olurs. . ölüyere. başlamış biberler, domatisle. senede
167 yirmi ton kiraz oluyodu ama. om beş kişi, yirmi kişi işçi götürüyoduğ. onlaḫa yemek
168 pişirim sabāla inerken. ön, on tana hayvanım vādı, ineklerim vādı. bi de elle sağyodum
169 inekleri o zāman. sabalayın erkenden inekleri sārşın. yemā ateşe koyāsın. bereket
170 kayınvalidem içerdeydi işte. böyle şeyleri o yapıyodu gene ben ağırdayken ben kıyıya
171 yemekleri ateşe koyuyodum. o pişiripte şeylere koyuyodu bölē. hemen motoḫa koyup,
172 tālaya. arazimiz o kadar çok yok bizim. şimdi yok. yok şimdi. bizim kōde de kalmada
173 çok sīrek kaldı yani. yok yok kalmadı. bi şurdā rabrodar olan pislik bize geldi
174 yağmırda. üç hanede var şurda. bi de yan tarafta vaḫ. gitti aşşā bırak dursun orda. içeri
175 geçti alıfıs sora. oḫak vardı işte. o zaman buğday biçiyoduğ onnan. ellik, ellik derdik
176 böyle. o buğdayları topluyoduğ onnan. bize hep attık işte. recep dayımın annesi saklıyo
177 onlaḫı 'asmış böyle duruyo. ellīynen şey ḫane işte pide dedik ye. yörüklerin böyle
178 işlemeli şeyleri vaḫdıḫ. çevre gibē o pide tepsisini onun içine sarıla bölē tā ne bahçelere
179 götürüyken. he he öle asmış onlar heP duruyo öle şimdi onlaḫ. he he kuşak. he aynı
180 bizde de vādı onnan heps. hepsi vādı önceden. bizde de vādı işte.

181

182 DÜĞÜNLER

183 iḫki oğlum, bi kızım var. b_ akşam. bugün işte. recep dayımın işte. hocanın. onun
184 kızının. bursada düğünü var. geçen hafta cumartēsi kınası oldu burda izmitte salonda.
185 düğünü var. he işte onu derdim ben. geçende de yaḫaladılaḫ. ben dedim. ben bi şey
186 bilmeyem dedim. dur dedim. en kesin kendi düğünümü anlatayım sana. olur ablacım,
187 olur ablacım. senin gibi bölē açtı telefonu. ama baḫ. önceden vardı. önceden öyleydi
188 oluyodu. bizden öncede öyle oluyodū. bizim zamanımızda da öyle oldu yani. perşembe
189 günü oğlan evinden kız evine kına gecesi dēdik. ölē hem gene çalıp oyna. . şē edilirdi.
190 kına yaḫılırdı. dālışılırdı. biz giymedik. he he bindallılā falan vardı. annemlerin vardı
191 çünkü. kendi annemin vardı. onu biliyorum. he kırmızı, mavisı vardı. onun vardı. onlar
192 ben görmedik, bizde yok. bizde görmedim ben. ben seviyodum kınayı da. önceden hiç
193 bırakmazdıḫ biz. sonra da dediler. bi erkek görmicek çok günahı var deyı bi daha

194 vurulmadım onnan. ama süsü amā erkek görünce de çok günahı var. sevapmış ama.
195 yeh. geçen de bayramda toruna vuriyka dedim. buna vurmadım sonra. buna vurdum
196 sen. babanne seninkile güzel olmuş deyeşe. annesi istemedi. koqusunu istemiyomuş.
197 onu sen (...) sabahla benim parmaklarımı görünÇe babaanne seninkilē çok güzel
198 olmuş bana da öyle yapmadın. e dedim annen istemedi kızım nabeyim.
199 bizim düğünümüz öyle oldu. bak. cuma günü yenden genē gelinlik giydim. genē o
200 zuman sas takım falan yok hā. teyplen oynanırdı. kalabalık bölē oynandı. dışar.
201 dayreyle. ama bizde o yoktu. bizden önce vardı canım. onların dā. kuŗu mısır unlaŗı
202 oluŗ onlar toplarız. bi meci yap. . meci deriz ona. meci toplarır. kalabalık ama ne kadan
203 'arkadaşın, kız arkadaşın varsā. komşuları şeyde. belki o om beş, yirmi kiŗi otuz kiŗi
204 olursun. bi türkü çalālaŗ şey sine öyle geçiŗtiriydi. şindi öyle neşelikle hic yok zāten.
205 kōde hiç bişey kalmadı. he he. ona meci derdik işte. bölē kalabalık. he he öyle derdik.
206 ona ōle derdik yani. he he meci. bak cumartesi günü de oldu. deyem ya sana perşembe,
207 cuma, cumartesi. cumartesi ikindiden sorā gene kına koymağa gelirler gelinin eline
208 şöyle yapādılar. bölē akrabaları şeyleri halıya yayālar. oturūlar oraya herkes toplarır.
209 o gelinin yengesi yoksa akrabalarından yengeleri gene minder oluye ya bölē
210 minderlerlen o halka gezdirirler onu. para toplarsın onnan. o para topladıŗı paralar o
211 yengelerin olurdu. onnan yengelerin olurdu. pazar günü de gene, akşamlayın da takı
212 olur gene. hayırlısı olsun işallah. şırnaķ. şey enes nere gitti. o da şırnağa gitti dimi.
213 hanımı yeni evlendiler işte. ramazanın önünde. karının tayini oraya çıkmıŗ işte. o da
214 polis oldumuŗtu. o da istedi tayinini beraber gittiler orı. yeni gittiler yeni ta. yeni ta.
215 anca yerleŗtiler. ramazandan sora gittiler. maķyaj yerine. şeye perşembe gününden
216 bana bir ağda yaptı bi kadın. öyle bi şeyde hiç ben ne yapmıŗtım ne biliyosun. he he
217 ama perşembeden, perşembe günü yaptı pazar günü bile suratım kıpkırmızıydı. hē o
218 kadar o kadar. geçende de anlattım onu öyle ben gelinlerin yanında falan böyle
219 kalabalıktık. ablamın kızları falan vādı. ilk ve dedim son oldu dedim. bi daha da onu
220 çıkarı hiç yapmadım dedim. ama o pazar gününe kadar geçmedi yani. o kadar o kadar.
221 kısımda olmuŗtu düğün. kısımda. bi yağmır bi yağmır. çeyiz olarak o zaman bi şey
222 yoktu ki. doŗru dürüs. eliŗi ne yaptıysan. oya yapādık. dantel yapıyoduķ. öyle havluya
223 filan dantel yoktu ki o zaman. hiç bi şey yoktu. he he öyle oluyodu. he he vardı var.
224 aynı öyle oluyodu. şindi olmuyo öyle. yani bölē ip germiŗtik. tūlbentlerimi
225 basmalarımı öyle duvarlara asmıŗlādı. bi odanın içinde zāten o zaman. bi oda da. hē
226 öyleydi. şindi öyle bi şey yok. taksiylen aldı.

227

228 SAYACI

229 sayacı. bu sene yapmadılar. ramazan bayramında olurdu ama bu sene yapmadılar.
230 önceden öyle yapılıyordu bak buğdaylar biçildiği zaman yapılıyordu. buyday verilirdi
231 deli kanlılara. bahşiş olarak veriydiler. satadılar öyle şey eder. şimdi öyle bi şey
232 olmadığı için para veriyosun. öyle. mahsul. kim ne bulursa.

233

234 RAMAZAN

235 tutarıs. tuttuğ. ramazanın birinci günü kuru fasulyeyle fasulye ektik. arfe günü o yitirdi
236 kazmasını. bi gün beraber kazdık. ben fazla uzanamıyem zâten ameliyatli deye. bu da
237 deye hep bana kazdıreysin diye. ekmeseydin diyem bende. kestane kabā deyele ye.
238 balkabağa ondan ekti. her şeyi merak ediyi. ama çok güzel şimdi görünce de merak
239 ediyez işte. heb böyle böyle kabağ açmışlā.

240

241 TATLI

242 yöresel vardı önceden işte böyle kendimiz hamırı yazıyoduk, . o hamırı büzme hamırı
243 derdik ona. şimdi baklava yapıyeleri ye büzmeden. aynı onun büzmesini yapıyoduk biz.
244 düğünlere de götürülürdü o. pide götürülürdü. tepsi. kin ne yapabilirse. ya tatlı ya pide.
245 he he öyle götürülürdü. he he şimdi öyle gerçekten öyle bak. o zamanlar öyleydi. şey
246 gömme derdik işte biz pideye. gene onu kendimiz açarıs. o bi bambaşkadır. onu acık
247 böyle yellendirisin. açāsın onu. yelledirdikten sonra böyle yapardı kayınvalidem onu acık
248 yellendir. böyle tıs tıs. oklavālan açarız onu. incecik olur ama ından sonra ona ortadan
249 keser böyle. kesince bi dā oklavaya dolamadan önce içine ceviz koyar. onu kıvırır böyle
250 şey edince de büzür onu yavaş yavaş. büzdükten sora yeniden hafifçe açar. tıkişmasın.
251 şey iç şerbeti çeksın diye. o çok meşhurdu bizim burda. ama şimdi hiç kimse yapamiye
252 bile onu beceremiye olmuyo. yok. çok ince olması lâzım. he he. o oldu mu çok güzel
253 olurdu da. mısır ununlan güzel oluyo o. mısır unu da yumuşacık olur böyle kına gibi
254 olur işte. kına. o şekil olur yani. ama şimdi mısır unları öyle nerde. ya çıktı işte. hiç
255 ellerim tutmadı. hemen böyle sarardı. bildik yerden alıcan kınayı da işte.

256

257 UMRE-HAC

258 hacca da yazıldık. olmuştur. benim eltimlen, ortanca olan işte. bu sene üçüncü sene
259 çıktı. yeşilova mı çayırova mı çayırovadan yazılmıştı. orda çalışıye şimdi. emekli oldu.

260 onlar tarla işleri pek başları hoş değil onun. eltim de öyle, kaynımda öyle yapmazlā
261 yani pek. bahçeleri orman oldu. ndan sora emekli olunca gitti işte o şeye gebse tarafına
262 çalışma. ordan yazıldı. ordan çıktı işte. yeh. az dīl ya. zāten getirmēceksin...var, pālī
263 pālī oluyo işte burlāda. biz yirmi kişi gittik alabalıktık. burdan cami hocamız bunlara
264 uran öğretti. birden demiş, toplu halde günce yapalım demiş. bu geldi bana söyledi.
265 ay dedim biz dedim umreye nasıl gitcez dedim. allah vā yukarda şindi. biz nişan
266 yapıcaz. ikinci ođlana dūđun yapıcaz. āynı sene de. ndan sora buda demiř gitmiř
267 hocaya söylemiş. ya demiş sen demiş bizi götürücen ama demiş bizim demiş hazır da
268 paramız yok. bi de var niřan yapıcaz dūđun yapıcaz. martta gittik biz nisanın sonunda
269 niřan yaptık geldikten sora. eylül ayında da dūđun yaptık. ikinciye, uđlana tabē. ndan
270 sora hoca da demiş ki. rabbim demiş size demiş olaylık verir demiş. tā şey
271 yapmazsanız biz destek yaparız size demiş. iki tane inēgem vardı īki tane ineđē sattık
272 onla gittik umreye hē. ondan sonra da ama borç ama şey ama hiç gene şey olmadan
273 yaptık yani dūđunümüzü bī engel olmadan. oldu gene gerçekten. kōden biz, bizim
274 gafilede yirmi kişiydik biz. şeydik. hep erkeklerde ayleyle gittik böyle. alabadık.
275 hocamız da cami hocasıydı. öldü. ihsan gelince. geldikten sora öldü. çok bī iyi hocaydı
276 yani o adan bi şeydi ki.

277

278 KİLO, SİGARA

279 gece bu çok yiyo. yime diyom ben buna da. büsküt türü öyle şeylere. çekirdek, fıstık.
280 ama önceden de bıraktı o biraalı da. gene bōle yaz oldu mu tatile gidēdi arkadaşı var.
281 onun yanında ille içiyodu. ramazan geldin mi içmiyodu. ba kışında içmiyodu. tatile
282 ıktiy zaman arkadaş şeysinen içiyodu. işte. onlar yapıyo hep kilo. kilo aldırıcı şeyler
283 onlar. ben şimdi oğlanlara bile kıızıyem. çocuklā da kıızıyo biliyon mu. benim büyük
284 oğlan kıızım, torunum. baba dermiş büyüğüm de dermiş nasıl şey oldiğni bi kere illa ki
285 içicem onu dermiş babasına. he ba öyle diyomuş. (...)

286

287 TORUNLAR

288 āltı yaşında. seneye okula gitcek işte. birinci sınıfa. iki senedir sübyāna gitti. ok ok
289 aillī. kōde almasını istiyo anneside vermeyi izin vermeyi. üç aşam aldı. ben
290 dermiş afayı sıyrıcādıđm (...)

291

292 ASKER EğLENTİSİ

293 perşembe günü götürdük yeğeni. asker eğlencesi kalabalık olursaydı. anlaşıp. önce bi
294 eğlence yapālar. gençler. āma herkes gider yani. köy içinde herkes gider. çok şey olur.
295 genē muhtar gelir. nereye gidicēse sayar böyle şey yapar. ōndan sora, ondan sora gene
296 aynı şeyler anlaşip camide mevlüt okuturlar. yalnız gidince olmuyo işte öyle şeyler.
297 cümbüş olmiye yani. ama geçen akşam bizde yirmi yirmi beş kişiye yakın araba vādı.
298 konvoy yaptık burdan akşamdan kalabalıktık. bizde akşam ezanından önce okuduk
299 kuranımızı. ondan sora bi şeye çıktık. sabahleyin de aldık götürdük. bileceğē

300

301 KUR'AN OKUMALARI

302 kandle akşamları bizim camimizde illa ki mevlüt olur. hic boş kalmaz yani. evde
303 okunur. camide okuturlar. yemekli yapālar öyle. şaysiz olmaz yani. kimse de yapmadı
304 bizi gibi ama. ben de çok hayvan bahtım da. gayrık.

305

306 HASTALIKLAR

307 sordun ya. elli beş yaşındayım. altmış iki doğumluyum da altmış üçlüyüm aslında da
308 okulda bi sorun olduydu. o zaman babam bi yaş şey yapmıştı. büyük almıştı. altmış
309 dörtlüyüm şimdi nüfusumda. ben şimdi bu sene. iki senedir çöktüm. bu kadan dildim
310 de. düştükten sora kemiklerim falan şey olunca. giydiğim şeylerin hiç birisi olmadı
311 sırtıma o kadar. şalvarlarım falan hep uzun geldi. kemiklerim şey edince aşığı düştüm.
312 çöktü aşā. üç sene geçmesi lāzım. bu sene gidiyem. geçen sene hiç gitmedim de. bu
313 sene anca işte. gene de yakın bizim bahçelerimiz. öyle uzak olsa gene otara
314 dayanmam da. he bu da yalnız gidince onun canı sıkılıye. ben gene fazla iş yapmiyem.
315 gidiyem onun yanında dikiliyem. ben biraz yapabildiğim kadar yapıyem. o pırasa
316 cizilerini açtı bana ben de soğuvādım hemen. bugün de işte. içinde olmayınca olmuyo.
317 baķ benim ablamda. ablam ama benim kadar beceremes. fidacılık işinnen hiç anlamaz
318 ne zaman ekecek ne zaman. fasulyeyi de öyle hiç. ne zaman ekcēdik kız. ne zaman
319 olcādı. heP bana sorar. ama kōde de yaşadı. şehirde de yaşadı. kiralāda da oturdu ama.
320 içte gelmi. . içten gelmiyi. içten. sıcak havada çıkarcan çorabı gezcen o toprağın
321 üstünde atacan o enerjiiyi. ben bahçelere gittiğim zaman hiç ayağamda şey tutmam.
322 öyle şey yapmam. önceden kara lastik giyiyoduķ. yakıyodu sıcakta ayaklarımızı.
323 dolduriyem mi size de çay. sen yimedim ama kiraz. al al al da yi. al tabā da yanına. yi
324 yi. önüne kondu mu yiyeceksin. sopayı gördün mü kaçıceksin.

325

326 ÇOCUKLAR

327 çarşıda oturuyo onlar ordan ev aldık işte onlara. iki sene arayan düğün yaptık bak.
328 ikisine de birer ev aldık. takstiti ilk şeylerini babası verdi. birine otuz milyar verdi.
329 birine yirmi milyar verdi. ilk takş. . şeylerini. ondan sora mobilyasını kendimiz aldık.
330 ödedik. şeylerini. yá. şimdi de . tā kızımı da kıyasında düğün yaptık gene. anca işte. üç
331 yaş araları var uğlanların. kızın da beş yaş arası var. büyük uğlan gudiyerda lastik
332 fabrikasında motor lastiği çıkartıyo onlar. o çok ağır iş yapıyo. burda tarlaya gelip de
333 nerde çalışacak nerde. yoruluyo zâten. küçüğü de işte elimsanda çalışıyodu şimdi o
334 şeye gitti gebzeye gitti. orda çalışıyo şimdi. o evde şimdi çalışıyie. o şeye. antre. .
335 bişeyi oldu. o okulu okudu. bi dersi kalmış işte geçen sene onun, bu sene onu da geçti.
336 şimdi (...) ondan sora bi yer şeyi vâdı. o ona bi iş verir ordan belki. kendi istedi. direk
337 at şeyi okudu. bindi bindi. kendine buraya at bile getirtirdi. sekiz ay bahtık o ata
338 burda. ben düştükten sora doğru dürüst bakmadılâ at zayıfladı. ben şimdi hayvan da
339 bahtığım için biliyodum. e adam işte çalıştı ben hayvanlarla çocuklarla hep onlarla
340 işte bahtık. sorâ dedim gelsinler alsınlar. nabarlarsa yapsınlar. o tarafta zâten. o tarafta
341 oturdu. seviyodu bi de. şöyle oldu sıtaj görmeğe gitti bayraklara ordan bi abiyle
342 tanışıye işte. o da ona şimdi böyle yapâken iyi dikkat etmiş bakmış. rahmetli dedesi de
343 öyleydi onun bunun babası öyle işlerle uğraşıyodu. heralde öyle bî içinde mi şey oldu
344 ne oldu bilmem işte öyle okudu. he he öyle okudu işte okulunu okudu. ama onların
345 şindē şey olmuş ama onların zamanında öyle yapmadılar işte hiç kızlara, çocuklara
346 hiç bi şey göstermediler okulda. bi şey öğretmen vâdı. tersin tersi şimdi bu sene hep o
347 öğrenciler de şey yazmışlâ mı sana. işte bizi ç iki sene gittik ama bize. he he bu sene
348 değişmiş. öğretmenleri de değişmiş. tabē. ata bahtık sekiz ay bahtık burda. bi abisi
349 vardı çok seviyodu onu. şeyde bayraklarda. he he. beygirin ayağında yara çıksın onu
350 temizler. bahtı yani şey yaptı. kilosı ağı geldi o zaman attı. evimizin yanı genişlik ya
351 bizim bahçe. orda pindirip geziyodu. bizde kullandık öyle beygir. bizde koştuk yani.
352 çift sürüyodu onnan. kiraz bahçeleri. . kirazlarî onla taşıyodu önceden motor yoktu
353 ki. sora aldık motoru. recep hocanın babası öyle derdi dayım. bu derdi dedesinin
354 meslêni seçti derdi helâl olsun ona derdi. ben. . siz gidin bi oraya şey edin berâber
355 çıkasın benim işim var ekmâgem kabardı. he he geç. ekmek yağurdum. gel gel. her
356 zaman bekleris. her zaman gelin. he ben (...) tarlada olsa bile geliris yani. öyle şey
357 işimiz yok bizim. he bunlan çekmes. telefonun çalıye. orda mı yatağ odasında mı.
358 yatağ odasında heralde. o (...) çıkmas. şu aşağıda var. şu tarafta var bak. gözikiye

359 Şurda. ben eğilip alamam zāten. bağ Şurda gōzikiye. he he berideymiŐ bende Ötede, Őtē
360 gitti zannettim. benim de kış kardeşim vā adapazarında. kaŐıklıklıda. orda oturiye.
361 kaŐıklık da. nazmiyenin durduğu yer neresi be. yazlık. yazlık kaŐıklık. onlā boŐnaę.
362 baŐıa zaman da gelin. bōle sade deęil. iŐallah. bi deęiŐiklik olur bizim kōyümüz gūzel
363 bağ temiz havası var.

Metin: 13

Kaynak kişi: Iraz Arap, 90 yaşında, okuma-yazma yok

Derleme yeri:Ev Etnik: Yörük

1 biraz keyifsizim bende, keyifsizim yatıyodum ama dedim. siz nêrelisiniz? hê. ne
2 diyo bu? ismim ıraz ıraz. yirmi, yirmi doğuz doğumluymuşum ben. şimdi eskiden
3 çocuk doğardı da tê bi sene iki sene sôra şarasuya gidilicekte nôsun, nôsu alınacağ,
4 eyle allar, ederlerdi, aliye. nôsü ğarasudan alırlardı. nûus nûus kâdı. o yanlarda
5 evlendim. çoluğum çocúđum var. torunlarımın torunları var. kaç yaşındayım yirmi
6 doğuz doğumluymuşum? doğuzan bir yaşına. . dede kaç sene oliye bilmiyim.

7

8 YURTDIŐINDA HAYAT

9 gittim gittim. yedi sene avusturya. . yedi sene ğaldım orlarda. yedi sene. aynı be aynı
10 işte. aynı eme alamanın dilini sen anlamıyon seniğ dilini alaman anlamıyı. böyle
11 geldim mi rapuye. şapıya geldim. ğapıyı açamıyım. şimdi ona söylüyom anlamıyı
12 benim dili. onun dilini de ben anlamıyım. dedim böyle târif ettim. ettim şapıyı
13 açamıyım dedim ona. hemen anladı hemen anladı. geldi açtı bana ğapıyı alaman. yedi
14 sene mi ğaldım yedi sene heralde. 'on beş gün hastânede yattım alamanığ. geliyi
15 hademele bi şey söylüyo hiç anlamıyım. onlarda benim lağ_ anlamıyo. sôra bi terciman
16 ğız. ğız ğardaşımın ğızını getirdiler. o tercümanlık yaptı. benim dediğimi onlara anlattı.
17 ô, onun dediğini bana anlattı. eyle böyle işte. hê? yedi tanecik. yedi tanecik. diğil diğil
18 yapmeyiler. dört kız, üş tane erkek. hepizi evli. dâğattığ. gelinler var. gelinim bununđu
19 çocuk bağıyo nêrlerde bilmem. bu yanlarda bi yağada. ordan bunu geliyênde onun
20 ğarısı burda onları icine geldiler. izine geldiler de. geri gidecekler. bu çocuğunan biz
21 evdeyiz. o ediyi tozu. bulaşığıda yığıyı. ben yorum diyim evlâtım. bulaşığı ben
22 yorum. bende birez keyifsizim. yaşta gitti mi ğüçte gidiyi.

23

24 YEMEK

25 hayır hayır bu yapar. gelin var indi de gelin var. yapıyoduğ be neler yaptık be. neler
26 yaptık. su getirdik sêl oldu. odun getirdik kül oldu. hepsi yanan oldu gitti. bu nasahat
27 bu. su getirdi sêl oldu. odun getirdi kül oldu. hindi elliyecek vağtım yok. yemek filan
28 edicek vağtım yok. bu yapıyo. gelin var ediyô. gelin gitti mi ôteki gelinde çocuk
29 bağıyomuş o yanlarda bununđu. gitmeyizkine. hiç hiç gitmeyiz. onlar geller bâzi

30 oturmaya. çay içerler, iterler. ben hiç gitmedim. kendi oğlanlarımız geliyor.
31 akırabalarımıs, şeylerimıs. gelirler burda yatarlar. yerler, içerler, kaçarlar, giderler. (...)
32 ben olanı yemeği yiyem. masayı kırarlar buraya balıh malıh balık filan zâten yiyem.
33 bu benim yiycēmi bu yapar. iki derhem yiycēm işte. hap içiyim hap. hapların altına iki
34 dıkım.

35

36 NAMAZ KILMA

37 ğılıyem. allahıma kırbân olayım. allahıma. namazımı ğılıyem. sabah namazına
38 kaşamıyem. ğuşluk kılıyem. bazı kılamıyom ne yalan söyleyeyim. bazı kılamıyom.
39 geri namazlarımı kılıyım. hep yatsıyı filan ğılıyım.

40

41 OKUL

42 ne oğulu kız oğulu nêrde? oğul moğul görmedik biz. bizim günümüzde tanrılı ezanı
43 vardı tanrılı. tanrılı ezanı varıdı bizim günümüzde. tanrı uludur tanrı. tanrıdan başka
44 yoktur tapacak. haydın namaza, haydın felaha. hē. namaz okuyamadıh. büyüğü verdik.
45 hocalar dediler. hocalar ğızlara sâap çıkıyomuşum ben dediler. babam bizi salmadı.
46 ğayri biz gitmedik. oğula gitmedik. oğumadıķça ağazdan ağaza. namaza ğadar. var hep
47 okuyo kıuran bu. buylan hep ğızlarım okuyü. kıuran okuttuk onlara. genç kıızlar biri
48 büyükçe okumadı. hele ğüççük her āşam ğuran okur ğüçük. avusturya da nêrde o?
49 darmadağdı. gittiler hep dağaldı gitti. o ğuran okur.

50

51 YÖRÜK HAYATI

52 yaylalara çıkardıh. yaylalara çıkardıh o soğuk suları ellerimi soķamam indiği su gibi.
53 soğuk sulara yaylalara çıkardıh. çadırdıydıh çadırdı. böyle ev yoğ. ev yoğ çadırdı.
54 yaylalara çıkardıh. bugün sen kesersin bi hayvan yer içersin. yarın o keser. bir gün o
55 keser. yaylada soğuk suyun başına çıktımın hayvan keserler. hep yürük. yürüğüz biz.
56 yürük oldum olasıya çıkardı yaylaya. soğuk suların başında. diyem işte böğün sen
57 kesersin bi hayvan, yarın o keser bi hayvan. tarafça çağarsın yedirisin, içirisin,
58 pağırma. demi kime dalabettin. canım mı sıyırımış ne ğaşıkladım ğavırmanın yağını
59 öle bizi çağardı. benim adım ırız. ırızda gesin, arzu deye teyzemde gelsin demiş yuğarı
60 çağarmış. gittik. onlar hayvan kesmişler, ğavurma yapmışlar. noldu diyem canım mı
61 istiyomuş. kıavurmanın yağına bi (...) böle işte. gençlik. yaş gitti. ğüç gitti. buna da
62 şükür nımasçāzımı ğılıyım.

63

64 KIYAFETLER

65 yörük kıyafeti. bereler başımızda bereler. saçaklı yağlık. cingen ğarısı gibi. öle saçaklı
66 yağlı. kıyafetimiz yörük. gelinliğim, ata bindirdiler beni. ata bindirdiler. he bindallı
67 he. üç etek, üç etek böyle. beni ata bindirdiler. o zaman bu arabalar yoktu. bu arabalar
68 yoktu. beni gelin aldılar ğaynanam. ordan o ğıyafetler, o ipek şeyler, paralar. ay
69 devletim ay. yirmi dokuz doğumluymuşum ben. kaç yaşında oluyom bilmiyom.
70 geldim. kıyāfetleri, ata bindirdiler beni ata. üç etek, atın ğuyruğunun üstüne te üç etek.
71 ō ğrepler sarķıtma yaptılar arķalarına. sarķıttılar. gelin olduktan sonra arın görümce
72 gezdilir. ev ev ev ev gezdiri. bāşış verile iki üç ğuruş. āşamdan yastığın altına ğor iki
73 üç ğuruş ordan alır sāĝa verir. bāşış veriler. hay gidi hay.

74

75 ELEKTİRİKSİZLİK

76 çingen gibi. çadırdā ışĝınan napıyo? şey mum yaķarlardı bi ramazanlarda. mum mum
77 yaķarlardı. çadırdā çadırdā durudu. böyle ev nirdeydi? çadırdā, mum mum yaķarlar.
78 ıramazanlarda gece kaķarlar, iftar. bi senedir ben orucumu da tutamiyem. tutamiyem
79 evlātım. ataşı ataşı yaķarlar. ataşız nası ederlerimiş ne bileyim ananaciĝim? kaķardı.
80 analık, analıĝım da varıdı. bubam evlenmiş de bi de ğız ĝaçmış gelmiş bubamın üstüne.
81 ĝız ĝaçmış gelmiş. iki ĝarılıydı bubam.

82

83 SU SIKINTISI

84 şindi suları evin içinde aķıyi. su yok sırtımız aĝrıdı dēstilerlen, destilerlen su getirirdik
85 derelerden. tepelerden dereye gelir. su, su lāzım olmuyo mu her zaman su. yemek
86 yapıyo. dıřarda olmaz. derelere kaķan kūrardık. orda (...) büyük olurdu. iki ĝarı
87 tutardı. o önlüĝün orasında yıķanırız biz. yıķanırık. ğören mören olur diye bi ĝarı
88 ordan bi ĝarı ordan. sen çamaşırını bitirdiñ mi? toķuç bi toķtor almış. iki tane toķuçum
89 varıdı. siz bilmezsiniz onu. hē, tāhtadan. bana dedi bunun birini vēr dedi. o toķtormuş
90 o. hatıra tutucam dedi. vērdim bende. hatıra tutucam dedi eme yörüĝüz sormadım
91 utandım. utandım da soramadım. toķuçla (...) toķuçlamaya. öte beri derelere ĝazan
92 ĝurardık. oluye hep_orteye hālısını, keçeñi, çuluñu dōkersiñ. toķuçlarsın. çıkarısın ter
93 temiz çıkar.

94

95 EL İŞİ

96 el işi ohō. halı bile dokudum halı. şey kirmen deriz biz kirmen. ēğerdim. şey dokurduk
97 böyle dolama dolama. hindi dolama delilikten işte. horuncacık bi etek. ip dolama
98 derdik. ip dolama. ipten ēğridik. dolama etek. etek yapardı. kızlara hep çeyiz ben
99 vërdim de. hep ben kendi kızlarıma verdim de ben aldım mı almadım mı bilmiyom.
100 bunlar fâkiridi bunlar. kaç kaçır demişler benim, benden ötürü. nişanlı iki sene nişanlı
101 ğaldık. eskiden dört sene askerlik yaparlardı. döryt sene sōra sōra sōra indi bi seneye
102 eskerlik. eskerlik bi seneye indi. āmıca dört sene askerlik yaptı. bekaridi nişanlı,
103 nişanlıydı. bu iskendorunda yaptı. dede nirde yaptı bilmiyim. gene heralde ğarasuda.
104 baban nerde askerlik yaptı oğlum?

105

106 SAVAŞ ZAMANLARI

107 savaşı diyem işte ya. bu ezen yoğudu. tanrılı ezeni varıdı tanrılı. tanrı uludur tanrı,
108 tanrıdan başka yoktur tapaca. haydın namaza haydın felaha. ne diyo bu? ne çıktı mı?
109 hiç bilmiyom kı unuduyom. unuduyom ben. orda górdüğümü burda bilemiyim. eskiler
110 hep laf ediyor onlara. kaçak kaçak. kaçak oğuttular bizi. mâcır sende mâcırındır?
111 manav, mâcır hē. mâcırlar biribirinden ğız almayodu hiç almayodu. sōrattan nası ne
112 olduysa şühür. iki kapılar ğardaşı aldılar. ğayri bu bizim yürüğe bakaraktan mı aldılar?
113 hiç mâcır biri birinden ğız almas. kim yürük (...) ama onu da alıyiler ğayrı. alaman
114 ğızı bilen aldılar. şimdi benim ğardaşım dışarda ğardaşımın çocuğu alaman ğız aldı
115 oturdu. hep diye ğardaşım, hep diye onun yaptığını yerim çok temiz abla diyo. çok
116 temiz bana anladiyi çok temiz abla diyi. müslüman o. böyle bizinen berâber namazını
117 ğılar. böyle döndü hani döndü. kimi insan yürükte de çok yürüğüz biz yürük. yürükte
118 de çok namaz ğılmayan. şey allah günah ver. . tövbe olsun tövbe allaha. televizyonu
119 bunları açıyi. ben açamiyim da örtemiyim da bunlar açarsa bakıyım. bunun büyüğü
120 alamanda da onlar izine geldiler.

121

122 TARLA İŞLERİ

123 çapa ğazardık. bugün senin çapayı bitiridik on kişi. bugün senin çapayı bitiridik. yarın
124 sıra bir_elleş derler bir_elleş. yarın bānim çapa biticek. biribirimize kaçır gider. iş
125 biter, gider. hayvan sağarsın, yayık döversin. tereyağ çıkarısın böyle. şimdi tereyağ
126 yiyilar ben ağzıma ğomam. yeni yağ olursa belki yerim. ayrılan ayrılan tereyağ. patatis,
127 soğan. her şeyi ekerdik. misir çok misir çıkarıdı ō. misir misir ekeriz. her şey pataTiz.
128 her şeyi ekeller. yederdik. bu dereye aşşā hindi vur aşşā. öte berim çoktur. eyle işte.

129 bunun hanımı da çocuk bakıyo o yanlarda da. biz biz bunlan evdeyiz. gelin var. onlarda
130 izine geldiler. gidicekler işte nerē sayılı gün on beş gun izine gelmişler. bulaşığı da
131 yıkıyo. ben yurum. ben yurum diyim evlādım. dikilemiyim belim saķat. buna da şükür.
132 şükür edip ediyim. namazcāzımı ğılıyım o ğadar. şükür şükür şükür.

133

134 ÇARŞIYA GİTME

135 bũ ğandıra bizim Pazar, inmez miyim? çarşıya giderdiĥ onu bunu alırdıĥ. gitmiyem.
136 kaç senedir filan çarşının yüzünü gördüğüm yok ğandıranın. ğandıraydı bizim
137 pazarımız ğandıra. biz o yanda ĩarasuda duruduĥ. ordan ğandıraya gelirdik. Pazara
138 gelirdik.

139

140 DEPREM

141 hē, o deñizin ğaya geldi. geri gitti gene deprem. öyle denizin kenarındaydım o zaman.
142 bâbalıda bâbalı köyü vardı nerde bilmem.

143

144 HACI

145 gittim. hāciya gittik. ortanca gelin, oĝlan. iki rekāt bu cāminiñ önünde kıldık. iki rekāt
146 o bir cāminiñ önünde kıldık. iki rekāt öteki cāminiñ. hep gezdik hacılar. u bayırlarda o
147 oluĥlar, o oluĥlar bayırlarda. bilmiyom ki, bilmiyom ki. onlar hindi geldiyeler. orda
148 nirde buluyoñ orda canım? maĝaradan hindi böyle oturuyom. hāla ğorĥuyom tā. bēyaz
149 eşşek aferdesiñiz. o māĝradan çıktı öteki maĝaraya girdi. hē şindi bi de analıĝım var
150 benim böyle gidiyomuş yolu yukarı bi şağır şağır şağır şağır inmiş o maĝreye. o
151 maĝradan çıkıyo. obür maĝraya geçiyi. bi şağır (. .) korĥtum diyi analıĝım vādı
152 benim. ēydi ya ēydi. o anamı düğün yapmışlar almışlar. soñur o da kaçmış gelmiş.
153 namus, namus demiş anacıĝım olsun geçiniriz biz demiş amma geçinmezlerdi. bi ğarı
154 varıdı şeytanıdı allah (...) ĩarı bizüklerimiş onları saĝa onu dedi, saĝa bunu dedi, saĝa
155 şunu dedi. (...) burları satın aldık hep biz satın aldık.

156

157 KOMŞULUK

158 şey ıramazanlarda filan iftara çağırılar. yemek veriler. biz onları çağırırız. hem onlar
159 bizi çağırır. işte öyle ramazanlarda yaylaya çıkarız. yaylayı bıraktıĝımız. . bilmiyom
160 ki. unduyom. susuz yaylası vardır. bu bolunun üstünde susuz. amān gittiler ĩurban

161 olduğum sular yok. hey böyle çilek teyze yerde bi çile var. basacak yer yok çilek çilek.
162 onu toplarız biz ireçel yaparız ğavanozlara. ne mal suyu var, ne ağaç suyu var.

163

164 YAYLAYA ÇIKMA

165 ordan ha babam develerlen develere sararlar evi. develerlen geri. devemiz vardı.
166 develerimiz varıdı. beş deve vardı. en aşşağda beş dene deve olur beş. üç olur kiminiñ,
167 kiminiñ iki olur. binmedim. hiç binmedim bi ğarı düştü. onu deveye sardılar sardılar
168 yaylaya çıkardılar. düştü ğarı yürüyemedi. hē pılını pırtını develere sarıyım haydi
169 yaylaya, yayladan gene sar dur. üç ay duruduk yaylada üç ay. hē he yaz mevsiminde.
170 üç ay duruduk. ondan sora inerdik ovalara. tulumlara iğşimik yapardıñ. inerdı o hayvan
171 süte gelirdi. ğoyun moyun süde gelir sağarsın. tulumlara eşğimik yapardıñ. hē
172 tulumlara kışım yiycen eğşimiği tulumlara.

173

174 ARKADAŞLAR

175 var şey de var. arfiyede var. arfiyede. yō nêrde görüseyim? şey mevlüd okudurduk.
176 bizim bubam zengin idi bubam. mevlüd okudurdu. gürrdek gellerdi arfiyeden.
177 mevlüde gellerdi. o zamanları böyle şurda misal ğız arkadaşlarım bilem varıdın emme.
178 ē şey kim o, o yandan hasan geldi de sordum onları soyadını söyle diye. o zaman soyaT
179 saklıydı. soyadım senin saklıydı. kimseye dömezdin. ne bileyim ben soyad saklıydı
180 işte saklılardı. kız arkadaşlarımı soruyom da. soruyom işte filanca hikmet, nîmet
181 bilmem şey soruyom da soyadını söyle diyalar. soyadı saklıydın o zaman. şindi soyad
182 moyad düz beraber. eyle işte. ismimi halam varımış halam. burnu ğanamış da ölmüş.
183 halam rāziye, şey ırazmış adı. bana ıraziye diyelar. yani ıraz. halam varmış burnu
184 ğanamış ölmüş. onu ğoymuş babannem. ğızın adını ğoymuş benim adıımı. yapmadım
185 ben bi şey. bilmiyim. çocuklara bebek mevlüdü yaptın mı diyo yapmadım. (...)şey
186 amıcam geldi. bi ğonuşuyolar. öğüne bi öğüñüze bi şey ğodu amcam. ē ğonuşuyolar
187 ğonuşuyolar iki amıcamınan o bir çocuk. biras sonra açıverdi ona ũ ğonuştüğümüzü
188 tek tek söyliyı. ossun. kötü kötü manada demedik de. ne oluyo?baban mı ossun. annen
189 de vardır. babannen? imamlar hē. babannenin adı ne? şükriye, şükriye ğolay ad. çeşe
190 beşe ad ğoyyolar emme benim çoğunu aklıma getiremiyim. benim mi? şey babaannem
191 ğomuş. ğızı varımış ıraz. çocuklarıımın ismini babaanneleri ğodu hep bilmem. hanife
192 var, emine var, meyrem var en güçükleri meyrem seniñ gibi böyle. babanneleri ğordu
193 hep. erkeklerin adını da babanneleri ğordu. cinsiyetlerini babanne hasan, hüseyin.

194 bilmem ne. kendi taraflarının adını görler. ordan ordan işte. zartala da zurtala. ne diyi?
195 (...)
196
197 YÖRÜK KADININ İŞLERİ
198 ala çuval. halı dokudum. at kıllı, keçe yaptım. keçe çok kalmadı gayri. keçe sarılır. yedi
199 sekiz garı da bi yakaya gelisin. kollarız onu. sıvarız. sekiz garı çökücen ona. keçeye
200 keçe gullanıcağ. keçe o zaman bişer. keçe bişireyiz derler. daş gibi olur. yok uçak gayfe
201 filan yapsalar. gayfe içerdin. yoğ kızlar yoğ

Metin: 14

Kaynak kişi: Nefise Özkanlı, 87 yaşında, İlkokul 3

Derleme yeri:Ev

1 bi fikreti tanıyem sizi tanıyem. anlayamıyom ki kulağ? eskilerden.
2 musafirlerimiz. okula gittik mi okula gittik üç senecik. (...) bizim günümüzde üç
3 senecik okurduk. ben teyfikiye köğünden. birinci sene birinci kitabe, alfabe, ikinci
4 kitâb, üçüncü kitap başka bi şey yok. şimdi kızanlar zor taşıyó. (...) gözüm görmüyo.
5 bunla görüyom. ameliyat oldum umuttepede. (...) umuttepe yolu gidegele gide gele.
6 bu kazâ geçirmiş dediler. bunda katrağ gölmüş dedilē. ameliyatta bunla hiç gö. . bunla
7 gene iri yazıları okıyem kazataların. bunla görüyom buna şükür yetē. kulağlarım
8 anlamaz oldu. pıt pıt pıt yapıyo bu sağ kulağam. pıt pıt pıt yapıyo kulağam
9 anlayamıyım. yıkattır diyeler. yıkatma git yıkatmağa yıkanmamışlâ.

10

11 AKRABALAR

12 bulğaristandan. (...) benim dedelerim tefikiye köğü. benim dedelerim orda fikret,
13 sağoğulları derlēmış bulğaristanda. benim bubacığım sağoğullarını batırmıycam (...)
14 soyadım sağıık benim. bunun da dedeleri, benimde dedelerim bulğaristan məcırıyız.
15 bulğaristan məcırı dedelerimis. kaymakammış hasan ağa dede varmış bulğaristanda.
16 dedelerimiz beş kardaşmış. erkek. bir kızmış kız, hasan pelivanların çavışın anasıymış.
17 hā, o en küçükleriymiş. bide memet amca varmış. o memet amcalar adaya konmuş. o
18 gelmiş ıstanbula eski yazı okumağa, dört hane gene dört yola konuye. ordan ordan
19 bulğaristana gidiye. ıstanboldan. ona demişler. sizinkiler anadoluya gitti. burda kaldı.
20 (...) ordan geliye o memet amca adapazarına konuye. adapazarından konu gidiyi
21 yağbasandan evleniyēre. yağbasanda hamzaoğlu hamzaoğlu zengin bi adam biliye
22 misiniz? (...) ondan sonra mēmet amca ordan evleniye. dedemin küçüğü. o mēmet
23 amcanın kayısı benim halam nişanlıyla. yağbasana. gevur bulğa. . kaçalāmış a (...)
24 yağbasana düğünsüz gevurlā alcağ deye. ondan sora adapazarında ömer efendi vādı.
25 ömer efendinin karısı benim ablasıydı. o yağbasanda hamzaoğlunun karısı benim
26 ablasıydı, bi ablasını tā vādı onda da (...) ağanın anası, onun ablası ondan so. . en
27 yüksek bubammış ama bubamdan başka orda bulğaristanda ölmüşlē. vāmş bubamın
28 kardaşları ama işte böyle. benim anamın babası çanakçale şehitliğinde kendi anamın

29 babası. (...) askerke bi anamla ardeŝi alivāmiŝlā. bularistanda anamın dedesine
30 malosman derlēmiŝ. hā malosman aqlında alsın. bu atalköprü (...) ablamın ocuu.
31 onun aynası aqraba buluŝmuş anam. ha ondan sora e nereden siz aqraba olursun
32 dedim? onun dedesiyle benim dedem ardaŝımıŝlar (...) ardaŝımıŝlar bularistanda
33 diye. ali osman hoca, mola osmanmış anamın dedesi. buraya alabalıken gelen ali
34 osman hoca dedesi anamın. tā kendi dedesi ali osman hoca. ama dosya ayıp. (...) ona
35 ev uranda halil yavrım. (...) evun be halil evun. tanımeyle bizi şindi. gelmez gitmez
36 oldular. halil gelmiyēre. hep geldi bayramda aslında bende aqladım aqladım.

37

38 EVLİLİK

39 nası evlendik? bunun niŝanlısı öldü. (...) bi buu sene bekledi nişan hi görmeden. bi
40 buu sene beni niŝanladılar. zāhirmiŝim ben be. ben demiş seni beklemiş. üç sene
41 nişanlı beklemiş o. onda hi görmedik birbirimizi. evlendik. (...) görmeden evlendik.
42 niŝanlısı ölmüş o günü. (...)ben cāhilmıŝim. nasip. (...)onlara gelirdi böyle dikilirdi
43 ayşe. o niŝanlısı bunun. sora niŝanlıyken ölmüş. ordan aası vā hasan. gelin almaa
44 geliyle şaban avuşun ızını. şaban avuşla benim babam ardaŝ ocuları oluyo.
45 davullā alıyēri. apdullah dayımın, hate ız vardı en büyük (...)alba babanne böyke
46 (...) ayşe ablamın cenazeye gittilē diye. orları hate ben baıyem ufaqlara diyere.
47 ercemin arısı oldu sora (...) orda davullā alıye geliyle şaban avuşun ızını almaa.
48 o āricı hasana āricının aasına sōra ŝafiden zeliha abla, aa ardaŝ(...)benim
49 dedelerimizde ayşe halanın ānatasıyla, dedelē bābanneler ardaŝ. bularistanda
50 evlenmiŝlē. evli gelmiŝler dōrt yola onmuŝlā. ŝindi biz sülūman eniŝtemle ardaŝ
51 torunuyuz. dedelē babanneler ardaŝ. hasan pelivanların hārula, hayrilē gibi (...) te
52 öyle. ne bileyim ben yavrım bugüne adā iyi kötü geindik. bularistan mācırız. h
53 görmeden. (...) almaa gelmişler oraya. ben gece gittim düüne gündüz gitmedim.
54 bayrak tulla gelmiş gündüz. bizde ayıplı vādi evvel...medim ben düüne gündüz.
55 gece gitmedim, gündüz gitmedim. ona bu yōrüklerin yusuf enişte bamla gelmişle bizde
56 yeni ev yapıyez. merdivenlik yapılmadı tā. basama üs ata yaptık amma yusu
57 enişteyle babam geldiler yazlāya. ben ier apısını kilitledim. bi oda düzük ya.
58 görmeyezin. yusuf enişte de. bubam ile dedemin aqrabalı varmış be. o şeyler
59 olyāup dayılāla. aqrabalı vāmiŝ. yusuf enişte de nesi oluyo onların? sora düünüm
60 oldu. halam hasta. anana demiŝ, bubama demiŝlē niyazi sūnetini yapcaqlā. niyazi aana
61 düün isteyi ablam ayvalıa nişanlı, ben nişanlı. evimiz zāte yeni ev yapıyez. oynalı

62 da duruyez. bubamda öyle bi iskele yaptı. ablam, ben (...) ağamla ingeme babam
63 samanlığa iskele yaptı. çavuşlā yaptılā ya. çavuşun gızı yağızla da yukarı doğru. orsını
64 ağam sıvadı. babam yollamadı. ālem laf yapā dedi. samanlığa iskele yaptı ağam ingem,
65 zeki vā çocuğu ingemin. samanlıkta yattılar. biz dam, koyun damında yaptık. koyun
66 damına anacığim bi fırın yaptı. bi tepsilik. (...) bi fırın yaptı anacığim. orda ekmek
67 pişireyiz. köpēmiz kudurmuş cāmi yanında. ufağ mescid vā. namaz kılmağa gidiyez
68 cāmi yanına. köpeğmiz kudurmuş. bu kadā üstü açık. üstümüze atlaycek korkiyez.
69 cami yanında terafi kılmağa gidiyez. qarılā dışarı adamlā içerde. ay köpek (...). altı
70 kardeş bi ablam kaldı. ben kal. . iki kardeş kaldık. köseköğüde ablam geçen gittik.
71 bunlar götürdüler. haplarım vare. hapla yaşıyez. aile qapım vā. aile qapım olmağa gitti
72 oreye. geçen günü.

73

74 TARIM

75 ekin biçēdik oraqlan. ay yavrīm. ufağ bi orağ. (...) ben öğrettim. biçmē bilmiyilē. bize
76 geldiler kazımın qarısı. (...) böyle yapın böyle yapın. oraqla vā. oraqla biçiyiz. (...) ay
77 biç bakalım biç. böyle böyle yapın. eltilerime öğrettim. böle böle biçin. ondan sora
78 kendi unumuzu üğüderiz. desteleri bağ yapıyez. aynı ekinden gene bağ yapıyez. yere
79 koyyoz. onun üstüne biçtiğimizi onun üstüne, onun üstüne. . ondan sora onla orda
80 durıye. dēsun bağlıye, dēsun bağlıyelar yımşakla bağladı. onla misir qazarız. orağ
81 biçeriz yavrum. kendi yaptığimizi yedik. şindi ben hastanedeyke dedi bi qarıcık. biz
82 dedi ıstanbuldan dedi qatlāda duruyez dedi. hep hazır yiyez dedi. siz köylü dedi. (...)
83 biz dedi hiç bakacak kimsem qalmadı dedi. o qarıca. . biz apartmanlāda yaşıyez dedi.
84 senin oğlun? oğlum dedim. benim dedi iki tane qardeşim ikisi de bekar öldü. kimsenin
85 benim bakacak dedi. (...) çok yaşıyesin dedi. şindi ben hiç qara çay içmiyem.

86

87 YEMEK

88 arada bunlā tarlaya gittiğinde yapmağa uğraşıyem işte yapa yapa. . ben hazır yiyem
89 şindi. ne bunlā tarlaya gidēke soruom. ne yapayım? şunu yap, bunu yap derledi. şindi
90 bu yapıyo hazır yiyem. ay yapādım. ay hamur yazıp. böreklē. (...) bu ev boştu ya. aş
91 odasıydı. yirmi sene muhtarlık yapmış dedem. refik. ninen geldikten sora hafize
92 yengem geldin muhtar, ben gelince çıkmış. bu oda aş odası. yemek pişirilē. bacalık
93 içinde. ondan sora ha? burda toprağtan kümbet qurduğ. uzun bir odunu tıqā, soğa soğa

94 yanā. şindi hēr bi şeylē bolluq, zenginlik. tarlaya gidiyez. kiraz diktik. yanā yanā
95 kirāzları koyyom yanlarına. şindi zenginlik. evel fakirlikti. aylık yoq. yıllık yoq fikret.

96

97 HARMAN

98 harmanı öküzle dövüyez. ay öküz (...) harman kenālağına. derdi analarımız bize
99 bubalarımız. bu köyde şāyip ağanın anası o böyle öküzleri durtmuş. sopayı bi tekme
100 vurmuş öküz kör olmuş. saqın gözüne tutmayın gözünüz tepē. öküzlere hāy deriz.
101 hārmanı yuvarız yuvarız. ay yarebpim. fikret kepe tarlada harman dövüyez. bubam,
102 bizim kázım amıcam orda harman dövüylē. bubanın bi arqadaşı gelmiş. qarapınar
103 beygirle, tepe tarla (...) sanğaç sallaniyeler. ne bilcēmiz? (...) obir araba direk geçiyez
104 ori. ninemle duyyez harman mandalā var. (...) avşam olur. yirmi teneke ordan ekin
105 çıkıye, yirmi teneke burdan çıkıye. hadi baqalım iki eline birē makina. hadi geççen
106 onları. bunların arasında ikimis. (...) ekmek yapıyes sabaları, çörek. (...) şindi
107 yapamıyem. senin çörāğini de hiç unutmuyom ben diyi. çörek ekmāğ yapalım. kendi
108 unlarımız. hayır be. eğşi hamur katādık içine. soda, soda katmazdık he. sade tuz kıta
109 eğşi hamurla yapādık. izmitte (...) benim çörāğem anılırdı. (...) ben senin çörāğni
110 unudamıyım diye geçēke kāve önne gelmiş de. şindi hazır yiyez. hepsi hazır.

111

112 ÇOCUKLAR

113 sora fikret. eski makinayı dedem sattı gürzleri. iyi makineyi daqtı burda. ikimiz
114 geçiyez ya yingemlen. sora bu demir yaptı dedem rāmetli. dört yol tālayı sattı. (...)
115 benim mi? beştane erkek oğlum var. bitane kızım vādı. kızımı da kqşımdāydi. kızım
116 sāğka onun küçük çocuğüm sağ. onun küçük çocuğüm öldü. aqciğēr qanseri dedilē.
117 ondan yirmi sene sonra bi kızım öldü. kıssem var burda. ondan yirmi sene kızım öldü.
118 ondan sora şindi biz yaşıyez adamlan. e qanser sülale qonmuş diyeler. e bubam, ben
119 çocuqtım o da qanser dedilē öyle mi? o da qanser, qanser çok şindi. ne bileyim ben.
120 (...) hereke de qumaş fabrikasında çalışırdım. yalnıs herekeye gidēgelirdim yavrum
121 fikret. qurşunlu caminin yanında arabalā durudu ya. inēdim_urdan hereke belediyesi
122 yazıye. ordan gidēdim böyle hepimiz pinēdim. oraya gelme ne deycem cevāt orda ya.
123 onu dolaşmağa gidiyom. beni dedilē unqapanında indir dersin indirlē seni dedilē. (...)
124 bayırından çıkarım cevātın evine. devlet eviymiş.

125

126 EKİNLER

127 patatis ekeris tälaya. fasile ekeriz. (...) ilaç bilmezdikine. dünyanın fası. . buğdayı
128 döküm döküm. fikret fasileleri (...) aġam vādı. aġam öldü. karısıyla ierdeyken öldü.
129 (...) ölçmedim dedim akraba. belki yirmi teneke vā. ilaç bilmezdik. hiç ilaç bilmezdik.
130 toplā toplā dövē dövē. toplamazdıķ be evel bilmezdik. soraları bu fatma ablanın ayşe
131 dedi āmedin karısı ben dedi. (...)

132

133 DOĞUMLAR

134 evde be yavrum. hastane kimileri. . bu askerdeyken dörd_aylık hamileydim kızıma. bu
135 askere gitti. (...)o geldikten sora cavit ocuġum dünyaya geldi. ondan sora cevāt. hep
136 evde. biz bilmezdik evel. bi şey bilmezdik. yoķ ebe mebe kimse yoķ. (...) aġanın
137 anasını aġarrız. o gelir ebelik yapādı ya. sora o da demiş ki nejla zor oldu gelmem
138 demiş. (...)

139

140 ASKER EĞLENCESİ

141 yoķtu yoķtu bişey yoķtu. eğlence meylence yoķtu. kına yakmazlādı ya. Şindi kına
142 yakāmış geline. hayır be. yoķtu bi şey yoķtu.

143

144 BEBEK BAKMAK

145 zor oldu tabi. (...) hayır be kucaġmıza alıp taşıyez. baġlamak yoķ. aġaçtan aġca bi
146 sanġaç urarız tarlada. evde büyüttüm. en küçüġü. birē (...) sereriz altına. ne yemek
147 yapıcam fasile, tarnā. hā kendi anne ne yirse. hā, Şindi mamacıķ mamacıķ bişey
148 bilmezdik. kendi sütüm ama gene suvan yiyenlerin süzü oķ olur dē. . āyran ii ekmek
149 doğrarız. suvanla yiriz onu. ġıl ġıl aķā sütlerim kız. Şu ursaķtan ursaġa adar. böyle
150 burlara pamuķ koyar gene aķādı. (...) bi şey bilmezdik. tälaya günde kaç sefer
151 giderim?

152

153 KAYINVALİDEYLE BİRLİKTE OTURMA

154 aynana yanında. bunların babasıyla anası ölmüş. ondan bunun halasınlan babasının
155 üstüne bunun anası kız olarak almışlā. iki ocuġun üstüne. amıca kızıymış da. amca
156 kızlarıymış da. sülāleye yabancı girmesin diye. sonra bunun anası geldi buraya
157 dolaşmaġa.

Metin: 15

Kaynak kişi: Nefise Sağın, 80 yaşında, Okuma-yazma yok

Derleme yeri:Ev

1 yenden görüşelim. hadi bakalım. allahümme salli. . yabancı değiliz. hē,
2 çıkamiyez bi yerlere sende hoj geldin. şükür görüştüğümüze. allā razı olsun. allah kabul
3 etsin. oturun bakeyim. sağ olun. allah razı olsun. nabeysiniz bakalım? annen nası? hē,
4 eyi. baban? ē hoş olsun, en başı sağlık hoşluk yavrum. hoş olsun da eyi nābalım. dā
5 māallenizde ne var ne yok? Sizler nası, nirlerdensiniz bakalım? adapazarından hē.
6 adapazarından kimlēden şindi? hē budaklardan. onların kōlerinden hē. sağ olun allā
7 razı olsun. e ben şindī. dede öl. . rāmetli dayın çok anladırđı. böyle soruladı. gelirlēdi.
8 he he sādık amcan. koreliydi, kore gazisiydi. o anladırđı. ama ben şindi doğru dürüz
9 onun bildiklerini ben bilemiyem şindi. nası? nefize sağın. sekseni aştı, kayri.
10 doğumdan haberim yok yalnıS.

11

12 OKUL

13 şimdi okur yazarım yok elimde. anam bi yaşında kalmışım anamda. anam ölmüş.
14 ondan sonrayı dayı amca yelinde. oğul, oğula yollamadılā. oğul görmedim. hiç oğul
15 görmedim. hē, oğul görmediğime hij bi şey bilmiyem şindi. okur yazardan haberim
16 yok şindi. e olmaz olur mu te böle sorularına cevap veremiyerim. yazıcak, yazılmış bi
17 şey veriyle okuyamiyerim. imza at diyelē imza atamiyērim. e bilmiyem ki. şindi kayri
18 gözlerde görmez oldu. bilemiyem kayrı.

19

20 ÇOCUKLAR

21 dört tane çocuğum var. kızım yok. dördü de oğlan. geliyle, geliyle. allah kabıl etsin
22 bakiylēbeni. e ikisi zate burda yakın. ikisi de kōğün dışında. kō, kō içinde. ē kō içinden
23 de everdim onları. allā razı olsun. bi şikāyetim yok allaha şükür. öyle avşam sabā
24 geliyle. ihtiyacımı göreyile. neye ihtiyacım vāsa diyele. ne mutlu öyle ya. çeşint İsan
25 vā. bağan olur bakmayan olur. bu hālime şükür. ē onlādan bi şikāyetim yok allaha
26 şükür. hepsini yanıma aldım. evini yapan çıktı. evini yapan çıktı. evine çıktılar. kirāda
27 değil. hepsini yanıma aldım. hē, hepsini yanıma aldım. evini yapan gitti. evini yapan
28 gitTi. ondan sora biz dedeyle kaldık. iki sene oldu. dedeyi de kaybettik. iki sene oldu.
29 onu da kaybettik. benim ne zāman nābacām belli değil kayrı. bu hālimize şükür. yah.

30

31 ASKER BEKLEME

32 iki sene yaptı. iki sene. bi sene burda yaptı. bi sene ҡorede durdu. hē, gūney ҡore mi
33 diyele, ҡuzey ҡore mi bilemiyem ŗindi. ҡore de yaptı. e mektupla anca. telefon yoķtu.
34 evellē. mektup. yoķtu tā. yoķtu. oluķ ocuk yoķtu. o askerden dōndūne oluķ ocuk
35 sābi oldu. evli, evli, evli yedi sene çocuğum olmadı. ō yedi sene içinde asker oldu geldi
36 gitti iŗte hē. oluķ ocuk yoķtu. o geldinen onlar oldu tā. ҡaynam vādı. ҡaynam vādı
37 ҡaynatam öldüydü. ҡaynamla ikimiS ҡaldıydık. onla iyi anlaŗtık allahıma ŗükür.
38 ölünce benle durdulā. kim bu yengen mi acaba? ac baķalım camı. geliye mi? he
39 bahçeye mi gidiye. ilerde mi yōsa? hē, ilerden o zaman tanıyamadım. ismailin ҡızı.
40 hē, kūuk kūuk torunu. hē odur o zaman bāçeye indiyse, bāçe onlarına. aķıl ҡoparı,
41 fasıle ҡoparı.

42

43 KÖYÜN TARİHİ, İSMİ

44 o söylenmiŗtir yavrum ama ben bi yere ıkmadığıma bi ŗeylēden haberim yoķ yavrum.
45 olmuŗtur tabi elbet. hepsi olmuŗtur ama. ben ŗindi bi yerlere çıkıp yazar oķulunda
46 olmadığına fazlada yaŗlı olduğuma gezemiyim de bi ŗeylerden haberim olmiye
47 yavrum.

48

49 KOMŗULUK

50 he burda burda buraya gelin oldum. burda tā böyle. e memnūnum allahıma ŗükür, ne
51 bileyim bi ŗikāyetim yoķ allaha ŗükür. hayır hayır öyle bi sorunumuz olmadı allaha
52 ŗükür. hiç kimseyle bi sorunumuz olmadı. aynı devam ediye, tā eskilēden bi ҡomŗu
53 ҡaldı zāte burda. safiye ҡomŗu ta burda. hī bi ҡomŗu ҡaldı. e ne bileyim hic bi
54 ŗikāyetimiz olmadan çektik gittik. gidiyez āęrı peŗ peŗe dūŗtük yollara ҡayrı.
55 gidemiyim ҡayrı. ŗindi bū dūŗtüm ben. bacaęımda ҡırıklık vādı. ameliyat oldu
56 ikisinden de. dizlerimden ameliyat oldum. onda o bahçeleri gezip gelicem. gezemiyem
57 ŗimdi bacaklādan. bu ҡadā içerde İtiyacımı göriyem yetiye. dıŗalara gidemiyem. onu
58 yapıyem kendim. yemeğ mi yapıyem allaha ŗükür. gelinlē de getiriye. onlā da çocuklā
59 da getiriye. yaķın yaķın te baķ bu evin üstünde evleri ikisi de baķ. te baķ evden görünür
60 orda. ordan mı geldiniS siz, aŗaędan mı? aŗaędan geldiniz hē. yuķāda ikisinin evi de
61 yan yana orda. evin yanında. iŗallah bugūne ҡadar bi ŗikāyetimiz olmadı allahıma

62 şükür yavrum. öyle tatlı geçiniyele bi gürültümüz yok. alışverişte bi şeyimiz yok allaha
63 şükür. gene de göstemesin rabbim, allā cenāballā. sor bakalım.

64

65 EŞLE TANIŞMA

66 hic birimiz birimizi sevmeden evlendik biS. he? hiç sevmezdim. nası sevmedim biliye
67 misin şimdi? ben dedim a ben şimdi anam ölmüj bi yaşında deye. anam ölmüj ben bi
68 yaşında. babam bu evi benim beyime ablasınla evlenmiş. hā beyimin ablasınla
69 evleneyi babam. ondan sōra o da şimdi bende babamın, üvey anamın. . o da beni
70 kārdaşına uygun görmüşlē. benim hiç haberim olmadan beni gezmeğe diye bıraktılar,
71 kaçtılar gittiler. biz öyle evlendik. hā, biz öyle birbirimizi sevmedik istemedik. öyle bi
72 şey_ etmedik öyle bi evlenme yaptık. üvey annemin kārdeşi. nası dedin? ı ı(hayır)
73 ondan sōra evlenmemiş. hē nası? he, he ben evlenmeden, şey büyümeden evlenmij.
74 ben onu kendi anam gibi seviyem bōle, kendi anam gibi sani. . biliyem ben onu. şey_
75 etmişle. benim haberim yok. bureya gezmeğe diye geldik. ondan sora bureya gezmeğe
76 deye geldine. ondan sora eve gidicez şimdi. ben diyem baba tā gitmiyez mi, baba tā
77 gitmiyez mi? eve gitçez şimdi. o beni bırakmağa gelmij buraya benim haberim yok. om
78 beş yaşında. om beş yaşında evlendim. ama om beş yaşında evlendim ama gazata yok,
79 televizyon yok. bi yere çıkmıyesin. hayvan bakiyesin. bi şeyden haberim yok.
80 evlenmekten bi_ şeyim bilem yok tā öyle. ondan sōra bubam dedi. ben dedi bakkala
81 kadar gidicem dedi. geldine gideriz dedi. o gene benden kaçıcāmış. ben bırakmiyem
82 babamın peşini eve gidelim diyem ben. ondna babam çıktı gitti gelmeyivēdi ben
83 kaldım burda. yaptılā. hā düğün yaptılā, burda yaptılā. ama bubam düğüne bile
84 gelmedi. babam düğüne bile gelmedi. gene gidelim diyērim. götür beni diyērim andan
85 sora. e kaçtı gitti benden. gelmedi bit tā. hē düğünden sōra gelim gidim oldu bit tā. he
86 kaçacam dēye gelmiycem bit tā gitçem deyer. e om beş yaşında çocuğun neden haberi
87 vā. ye bizim evliliğimiz öyle oldu yavrum. kendi annemi bilmiyem onu ana biliyem
88 ben. kendi anām biliyem ben onu. analı e yaptı gene. teker kör etmedi. baqtı allaha
89 şükür. hē kārdeşim üvey anamdan vā. kendimden yok. kendi anamdan yok. kendi
90 anamdan yok. hē da genç ölmüş işte öyle, erken ölmüş. ölümün örneğ yok yavrum.
91 gitcez ama nası gidicēmiz belli diğil. hālimize şükür.

92

93 HAC

94 gidemedim bi yerlere gidemedim yavrum. hiç bi yere gidemedim. gitmedim. gel
95 bakalım. hadi hoj geldin de şöyle, torunum. hē. otur bakalım. te orda da vā, orda da vā.
96 ha öyle. en küçük torunum şindi. sağ olsun. allah razı olsun. te böyle bırakmıyeler beni
97 dolaşiyele. ne mutlu. ya annen yok mu evde. nası dedim şimdi?

98

99 ASKER BEKLEME

100 e ne bileyim hiç bi sorunumuz olmadı allaha şükür. evde evde. bağda bahçe de çalıştık.
101 talalāda çalıştık. öyle işe mişe okumak yerim yok ki gidiye, gidicem. okumak yerine
102 de imza atmağa çağardıla. işe gircēdim. çağardıla andan sora iyi gelsin demişle, imza
103 atsın demişlē. imza atmağ bilmiyem ki. gelenin imzasını da alamam veremem de.
104 ondan sora bit tā işe giremedim. işe de girmedim. evde bağda bahçe de çalıştık. kazdık,
105 ektik diktik.

106

107 TARLA

108 e buğday ekēdik, misir ekēdik. yiyecek bi şeyler ekēdik. te bahçelerde olan şeyleri ekē
109 dikēdik. ha ha, patates bëber, fasulye, lāhana, pırasa, sovan, sarımsak. ne yirsek onu.
110 meyva sōra çıktı. ileri yoktu. baştan yoktu bu meyvacılık. bu meyvacılık şindi çıktı. bu
111 senelē de çıktı. bi kaç senedir çıktı. ileri yoktu o kadā fazla. hemen yiyecek kada bire
112 kök bi şey vādı. başka yoktu fazla. dışālara gelim gidim olmağa başladı. yol yoktu.
113 araba yoktu. arabaları oldu. yollā oldu. gezmeğe başladı millet ondan fide aldı. e
114 burdan göriye merak ediyeli. öyle ektile, diktile, yetiştirdile öyle. e birbirinden
115 gördülē yetiştirdiler allaha şükür. evel o kadā yoktu, yāh. ep evde yapādık evel, satın
116 alma yoktu yavrum. elde yapardık hepsini. hepsini elde yapādık. hamurunu da açādık.
117 kuskusunu da yapādık. bāçelerden derē topla yirdik. e allā kabul etsin. öyle çarşı pazar
118 bilmezdik. ından sora ya kendimiz yapa yirdik. ne bulursak bāçe de onları yirdik allah
119 kabul etsin. āyır ayır evel o da yoktu be yavrum. öyle o da yoktu. yemekte yapamazlādı
120 öyle fazla. yemekte yapamazlādı. ne bileyim. ne yapalādı bilmiyem yapmazlādı. e
121 gelen misafire ne yirsen onu koyādın sofraya yerkez yir gidēdi ondan sora. evel o da
122 yoktu, o da yoktu sōradan çıktı o. o bizim günümüzde biz öyle yeni gedin o yoktu o.
123 gelim gidim verim yoktu. herkes kendini idare ederdı. öyle fazla olupta, şindi bi yerde
124 bi şey oldu mu kaynatıp, pişirip götürüyesin, veriyesin. ama parası veriyesin. ama şey
125 ediyesin, idāre ediyesin. birbirine ne mutlu. evel yoktu öyle. bizim günümüzde yoktu.
126 e kaynatam öldü ben bi yerden bi şey görmedim öyle allahıma şükür, ye.

127

128 HAYVANCILIK

129 vādı, vādı. hayvanımız vādı. inēğmiz de vādı, mandamız da vādı. e manda geçēdi o
130 zamanlā çokçası. mandalāmız vādı. yapādık tabi. sūtçü yoktu ki o zamanlā. hē
131 kendimiz yirdik içerdik ne bulurseydik. öyle sūtçü yoktu. satılmazdı. gelen giden
132 olmazdı. ne vāsa kendini idāre ederdik. vādı ökülēmizde vādı. kendimize kıada,
133 kendimize kıada. e olmayan kıomşulara verisin. hē olmayan kıomşulara verisin. e
134 kimisinde olur kimisinde olmaz. birbirine verisin idare edersin. öle satmak yoktu.
135 toprak tencereler vādı. toprak tencerelere kıoyādık. dolap yoktu evel nerde dolap. iş ise
136 işi yatıktı. nası? e kıoymağa uğraşırdık nābalım elbet de. neresi uygunsaydı oraya soğuk
137 yere kıoymağa uğraşırdık elbet yā. yok yok öyle bi şey yoktu. öyle bi şeylē yoktu onla
138 hep sōradan oldu. hep sōradan oldu onlā. bu halimize şükür onlā öle te böyle hikāye
139 kıaldı işte allahıma şükürler olsun yāh. nası? kıışın kıullaniyem şimdi sıcaқта
140 kıullanmiyem. yemekte yapıyem ekmekte yapıyem. evde de yapādık şimdi ateş
141 yanmadığınan baqqaldan şimdi. gelinlē kıullanıye. ben kıayrı yapamiyem kıoşturamiyim
142 yavrum kıayrı ben. gelinlē yapıye. hiç o zaman eğlence yoktu ki be yavrum. şimdi birisi
143 bi düğün yapādı bi kıomşu gelin alcek bi düğünü vā. ondan sora o düğüne kimin çocuğu
144 vāseydi, sūneti vāseydi. o düğünde bi sūnetçi getirilēdi. orda cami avlusunda her neyse
145 baq. . şey de oğulda ndan sōra orda kesiverilēdi o kıadā. öyle ayrıyeten cemiyet olmazdı
146 şindiki gibi. öyle herkes kendi cemiyet yapmazdı çoluğuna çocuğuna. o şimdi çıktı
147 onla, sōradan çıktı onların hepsi. hā evet. normal işte öyle hē. he he aldık aldık onları
148 oldık o kıada. hiç yapmadık o zamanla. hiç yapmadık hiç oğumak yeri de yapmadık.
149 vaqtımız yoktu yavrum vaqtımız yoktu. anneyle ikimizi diyem bāri.

150

151 ÇOCUK TEDAVİSİ

152 doğtora mı gittim gittim. şimdi yedi sene çocuğum olmadı ya. ondan sōra doğtora
153 gittim. doğtor dedi bana, senin dedi ameliyat olmadan çocuğun olmaz dedi. ondan sora
154 sen dedi ameliyat olcan dedi. ameliyat olmadn çocuğun olmaz dedi. bende dedim ben
155 dedim ameliyat olmam dedim. evlatlık alırım da gene olmam dedim. kıorqtum ondan
156 sora olmam dedim. evlatlık alırım dedim. bi āretlik evlatlık alıvērim dedim. olmam
157 dedim. o gene hamileymişim. he o zamandan baq. ē o beni muayene etti. anlamadı mı
158 onu o şimdi doğtor. he he ondan sōra beyime dedi ben dedi ameliyat edeyim onu dedi.
159 acele ameliyat edicek beni şimdi. ondan sora o da dedi ben dedi aylığımı almadan

160 gelemem dedi. askerden geldi çalışıye ya şindi. çalışmağa başladıydı. aile o şindi
161 param yok benim dedi. paramı ayliğımı alayım da öyle dedi. sen dedi git arkadaşlarından
162 bul parada dedi ben onu ameliyat edeyim dedi. olmam dedim kıtiyen olmam dedim. o
163 gene hamileymişim. yet. . sekiz ay sōra çocum oldu. hē, yedi yaş araylan oldulā, üç
164 yaş araylan oldulā. dört tane işte.

165

166 AD KOYMA

167 babası koydu. tabi dedi. o tā şey etmeden āyarladık onu biz. öyle mi kıoyalım böyle mi
168 kıoyalım. halilin adını dedesinin adıydı. kıaynatamın adı halildi. en büyüğünü halil
169 kıoyduk. onun küçüğünü ibrahim kıoyduk. onun küçüğü irfan bunun bubası. ndan sora
170 en küçüğü de ismal. dört tane. ben şindī nisan ayında geldim evlendim. ağustozda
171 kıaynatam öldü. aynı sene de. martta beyim asker oldu. aynı sene de. hē. martta beyim
172 asker oldu.

173

174 YAŞ KÜÇÜLTME

175 ben mi ōm beşti. yirmi yaşında olduğuna göre. tabı yaşı vāmiş demek ki. şindi onun
176 yaşı da şöyleymiş. onun da çocuğu olmamış kıaynamın şindi. altı, yedi tane kıızı olmuş.
177 çocuğu olmamış. çocuğu olmayıncaydı şindi beyim olmuş sādık. demişlē şindi bu
178 zayıf demişlē askere çabık almasınlā yaşını küçük almışlē. onuştan gec gidiye askere.
179 hani şindi yaşı yaşına almamışla yaşını. yaşını küçük almışlē. kıaynam öyle anladırđı.
180 altı tane görümcem vādı. biz anneyle bile yaşadık. hayır onlē evliydi. bu en küçükleri
181 benim beyim. onların ablaları, ablaları altı tane. ablaları, beyim küçüğü onların, ondan
182 sora o şindi küçük bi çocukta şindi yaşını demişlē küçük alalım da demişle, çabıg
183 gitmesin askere demişlē. o şindi yirmi yaşında ama nası oliye o zaman o? hē te öyle bi
184 şey. hē öyle bi şey kimlikte. öyle asker oldu o da. askerlikten gelince ileri bekçilik
185 yaptı, bekçilik yaptı. ondan sora tapu dayresine girdi. hē, ordan emekli oldu bit tā.
186 nası? ō okula gitmiş şindi. anası bubası onu yollamış okula. gitmiş o şindi. onun yazar
187 okuru vādı. onun yazar okuru vādı da o tapu dairesine girdi. tapu dayresinde ama o
188 tapulā şeyde de gelene gidene hizmetçi. nası? ē ev burda izmitte çalıştı. otebüsle gitti.
189 yörüme gitti geldi. araba da yoktu yavrum. bugün cumertesi giderdi. yarın ertesi pazar
190 gelirdi. araba yok otebüs yok. yörüme gidēdi orda kıalırdı. bir hafta kıalırdı. bi dörd bej
191 gün, cumertesi, pazar gelirdi anca eve. hēr gün avşam saba eve gelemezdi. yol yok
192 araba yok. orda kıalırdı ondan sora orda çalıştı tapu dayresinde gelene gidene hizmetçi

193 olarak o şindi. orda çalışanlara öyle çalıştı emekli oldu. e ordan lokantalardan yirdi.
194 ordan yirdi. e burdan götürsem de eğişir onlar bozulur onlar. burdan yiyipte gidiyere.
195 bi götürse de bi günlük yemek götürü sabālayın yimeğ. orlādan yirdi. götürse de dolap
196 yoğ bi şey yok. nereye koycek, nerde yidāre edecek onu? ordan yirdi hē.

197

198 ASKER UĞURLAMASI

199 e çocuklāmı allah kabul etsin. okula da yolladım, hocaya da yolladım. askere de
200 yolladım. e geldi geldi allah kabıl etsin. o zaman başladıydı. öyle o alışveriş yapmağa
201 başladıydı konu komşu. o bizim yeni evlendiğimizde yoktu o zamanlā. sōra iyleştiydi.
202 geldi geldi şey edirlēdi allah kabıl etsin. allah razı osun. nası? vādi vādi allah kabul
203 etsin. aç aç yavrum o sıkıntı bastı, açivē. ē korede yaptıklānı anladırđı ama benim
204 kafada kalmadı ki yavrum. tabi nē olcek? ne vasifesiye, ne verilēse onu yapmıştır
205 bilemem şindi. yok yok hij bi şikayeti yoktu allaha şükür. orasını bilemem. vādi vādi
206 ama hepsi bitti yetdi o günden bugüne. yörü, dedenin resmini getir bakalım, asılı. ama
207 korede diğildi heralde diğildi korede diğildi. du bakalım. he he getir bakalım. seksek
208 dokuzda mı çıkmış? burdakılā da. küçük çocuğunla, sonğunla. gördü hatta iki sene
209 oldu ya gideli. iki sene oldu ya. büyük çocuğum, evli gelinle. bunlā da gelinlerin
210 düğününde işte başta. ben burda oturiyem. bunlā da ablaları, kādaşları. ablaları,
211 kādaşları.

212

213 FOTOĞRAFLAR

214 kendi düğünümde giydirdiler bi amāneten bi şeyle giydirdilēdi. beyaz giydirdiler.
215 şāfiye yengeleri taniye misin sen hanife yengeyi? hā, şāfiye yenge getirdi gelinlēden o
216 giydi, giydirdilē amānet hemen bu āşam giydim yarın sabā aldılā gittilē. amānet. para
217 veripte almayı. . işte burda kocaçarılar yaptı bildiğiydi hemen. bu çocuğum işte. şimdi
218 bu kızın bubası bu. bu komşunun çocuğu düğünü oliye te. bu da yandı onun düğününde
219 çekilmiş. he he, asker eylencesi dil, evlenme düğünü, evlenme düğünü. hā, onları
220 topladım durdum. bunlā benim torunlā. bu en büyük çocuğum asker. ē, nirde o? du
221 bakalım yazar o ama. yazmıyı mi? yazādı o ama. askerden geldi everdim onları ben,
222 evli dildilē. askerden geldi. hē evel çok içēdi. gevurdan gelirdi onun ciğarası böyle. he
223 he gevurdan gelirdi onun ciğarası. şāfiye yengelerin sülūman getiriydi. necip dayı
224 alamanyadaydı. onlar getiridi. hā, onlar getirilēdi öyle. o, he he aynı. bu görümcemin
225 kıızı. bu görümcemin kıızı. dayısı daķı daķıye. o zaman yoktu. üste daķma yoktu. eline,

226 yanında olanların eline verilēdi. bunlā çocuklarım iŖte oğula gidekeydi. te öyle
227 bakiyem onlara. te çocuğum, gelinim ben. o toşun. te dizlēmden ameliyat oldum ya
228 hastānede yatıyem bu görümcemin kıızı bu da beyim. beyim beklıyelē hastānede
229 çekinmē. bekledi, bekledi. e o bekledi çokçası. çocuklā geldi gitti o kaldı benim
230 yanımda. bu da çocuğunla bile askēr. büyük çocuğunla öyle. sevēdi öyle sevēdi. bunlā
231 torunlā. oğula gidēke çocukla. hā eski ev, eski evin önü. yoktu, yoktu evel yoktu.
232 hayvanlāla, öküzlēle, öküz arabasınla. torunlara, torunlara yaptık. bu ben bu küçük
233 çocüm. bu eltim. bu kaynam, bu kayınçom. bide köpek de çıkmış yanımızda. he vādı.
234 beyaz örtme örtünürdük. he vā vā, aynı vā. vādı vādı. o zaman da vādı. he he bi Ŗindi
235 avlu içinde çekinme o. e burda ev yanda, evin önünde çekinme. onlā da çocuklarım.
236 oğul arkadaşları. ĥayır ĥayır beşten çıktı hepsi. hē, kuvetli diğildi. ō ablamın çocuğu
237 Ŗehit düştü o asker. yirmi gün kalmış Ŗeysine teskeresine. telefon etmiş anasına ana
238 nabeysin ne edeysin geliyērim ana. ondan sōra telefonla konuşurka kesili veriye
239 telefon ertesı gün cenazesı geldi. vurmuřlā, vurulmuş. diyarbakırda mıdı neydi.
240 çocuklarım, halil ibrahim. burda yoktu o zaman göçmen yoktu. hē, mācır. hē mācır
241 ben. evelkilē etmiştir. biz görmedik öyle bi Ŗey. bizde yoktu anamızda bubamızda
242 göçme yok bizde. iç görmedim öyle bi Ŗeyi, hiç görmedim öyle bi Ŗeyi. ē hepsinin
243 geçimi ayrı olabilirde ben fazla gitmedim öyle, fazla gezmedim öyle. Ŗindi
244 alışmamışım zamanla kim gezdirecek beni ondan sora alışmamışım gezmeğe fazla
245 gezmezdim. öyle fazla gezmezdim öyle. iyi arkadaşlarım vardı gidēdim arkadaşlāma
246 gidēdim olunca tanıdığ. oraya gidēdim, oğumak yerlēne gidēdim öyle. bī cemiyet olur
247 gidēdim öyle. öyle tohumu yapā bi Ŗeyi olur e, o zaman gidē gelirdik birbirimize. ē bi
248 hediye götürdük. yerine göre elbise alırsın ondan sora ya parasını verisin. neye üçün
249 yeterse onu yapāsin. yapalādı, yapalādı öyle. hı hı koyiyelē öyle. su koyiyelē öyle.
250 içeylē bire yudum su öyle içeylē allah kabul etsin. e Ŗindi yaşlandık kayrı öyle yerlere
251 soğulmaz oldu yavrum. gidemiyes kayrı. elimden geldiği kadā yaptım tabi elbet. ē
252 tülbent yaptım terlik ördüm, yelek ördüm öyle bi Ŗeylē, paspas ördüm. neye gücüm
253 yettiyse, ne yaptırısam. yaptım, yaptım. te be, te böyle ördüm te. te böyle paspas. satın
254 alma diğil. dört kardeş du bakem ben onlara iyi bi anlatmadım. anladıyem Ŗindi bak.
255 abdullah, irfan, rıdvan, mıstafa çakar. ondan sora apdulla kazadan öldü. rıdvan göçük
256 altında depremde öldü. hē o depremde öldü. karısınla biley göçük altında kaldı. bu işe
257 giderke arabasınla kaza yaptı ağa kardeş öldü bunlā. bu sağ bide bu sağ bu benim

258 çocuğum. bu okul arkadaşları bunlā. he dōrt tanede, hē hepsi benim diğil. o okul da
259 çekilmiş onlar. aynı okula gidelēdi. okulda çekilmişlē.

260

261 CENAZE

262 e yaptık, yaptık allah kabul etsin elbet yaptık. üç avşam evde okuttuk. ondan sora
263 yedinci avşamı cāmide okuttuk mevlidini, kıranını allah kabul etsin. hā burda burda
264 kōde. ēvde de kıran okuyup bağaşıyem, yanına da gidiyem. kōy içinde hem geziyem
265 hem dolaşıyem. dün komşu gelmiş kıran okudukta cuma günü karar vēdik gidcez
266 mezālık dolaşacaz gene allah nasip kısmet edēse. kendimiz nası olcaz bilemeyiz de.

267

268 RAMAZAN

269 ramazanda ondan bi şikāyetim yok allaha şükür. onu hiç bırakmadım. onu tutdum
270 allahıma şükür. e şindiden sonra olanları bilemem kıyır. e yapmağa uğraşıyem de
271 erikten yapıyem, ondan sora hamur açamiyem kıyır dizlēden oturupta hamur
272 açamiyem kıyır. yere oturamiyem masa üstünde de olmas kıyır. gelinlē yapıye allah
273 razı olsun, allah kabul etsin. onlā yapıyelē, hamur açıyelē, dōşeylē, pişireylē onlar
274 getiriyi. neye getirilēse ben de onu yiyem. bi şimdi yaşlandıkça hazırcı olduğ yavrum
275 kıyır. nabalım? neydik ne olduğ tā ne olcağımızda belli diğil. bu halimize şükür.
276 zamanla kıuş gibi uçādık. gene bu halimize şükür, bu kadā ihtiyacımızı gördük mü ne
277 mutlu. yāh tā ne olcağımız belli olmas. uzun uzadıya yatırmasın rabbim. allah bi buçuk
278 sene yattı dede yataқта. e nābicem? baķabildiđim kadā baķtım. baķamadıđıma çocuklā
279 baķtı. onlā yardımcı oldu. baķtı baķtılā allah razı olsun baķtılā. onlādan hiç bi şikāyetim
280 yok allaha şükür. sabahla işe gidince geldilē işten geldine geldilē ama doyurdular ama
281 suladılā ondan sora altını bile aldık. altını bağladık hep. bi buçuk sene yatTı. gine
282 mutlu gene çoğ dil. baķ necati dünürü, o tā sağke yattı baķ hep yatıye tā. ne mutlu ya.
283 bi çay yapeydima anladırķa bi çay yapamadım.

Metin: 16

Kaynak kişi: Refiye Öztekin, 79 yaşında, İlkokul

Derleme yeri:Ev

1 hâdi bakalım selamun aleyküm hoş geldinis. ben soğulceg gibi dil ama tərli. ben
2 evimden çıkamam. çıkamam evimden. benim ev ne yabacek yalnız ben çıktığıktan sora.
3 şimdi dede hastanede ama e so. . sora öyle bi hâl olmuş olsa gene kalcam. ama o yatāka
4 ben giderim o belli olmaz. ya e koycağ, yaşımız gitti ğayrı. yaşınız ihtiyarladı Ğayrı.
5 nası gençlē gidiyā bak sana bizim önümüzde. hē sırası yok, sırada dil. vāde dolduktan
6 sora soluk tamamlandıktan sōra gidiye. kafamda saç da kalmadı da hepden durmiye
7 ğayrı, gülēsın sen bana. yetmiş sekiz mi, yetmiş doğuza geldik. yetmiş doğuz oldu mu
8 bilmem. e seksene merdiven dayadık ğayrı. ben neden anlamışım da sorcek ki öyle.
9 bulgaristan mācırılıyız. dedelerimiz gelmiş. babamda dil de dedelerimiz gelmiş. hiç
10 ben, beş yaşında kaldım annemde. hiç öyle bi şey işitmedim annemden öyle işte. o
11 yandan geldik dēlēdi. bizde o zamanlar sormā akıl etmedik ğalbāni. nası geldiniz neye
12 diye, o yansı nasıldı filan deye. öle işte günle geldi geçti sormadan. ğayrı ne babamız
13 kaldı, ne ābilerimiz kaldı kimsem kalmadı zāten, teğ ben kaldım ğayrı. e işte böyle
14 mekreyle sopayla mopayla yapmağa uğraşiyem. yav durulmēye durulmēye. hem
15 meselā hep okumağ olmēye, hep uyumağ da olmēyēre, gezmek de olmeye. hāliyle bi
16 işle meşğul olcan işte.

17

18 BAHÇE İŞLERİ

19 bāçede fasilem var. domatis. hē yemeklik her şey var işte gene allaha şükür fasilem
20 filan var hepsiciğim. özel başka bi şey yaptığımız yok. yapamiyem ğayrı, yapamiyes
21 ğayrı. zāten eveldan zāten mısır ekēdik. buyday ekēdik o çapa işi vādi. çapayla
22 uğraşırdık. hayvanda baqtık. hani fazla baqmadık da kendimize kadā baqtık. çoçumuz
23 olurdu inēğmiz olurdu. öyle baqtık hani uğraştık ama şimdi yapamiyez ğayrı bıraktık
24 ğayrı hepsini. bi oğlum vādi onlarda gitti izmite. kimle yapıcam ki? yapadık kendimize
25 yimē yapādık. hani evel böyle sütçilē filan yoktu. şimdi sütçilē sūd alıvarıyı ama evel
26 öle kendi kendine baqadı hayvan kendine. ota, yem ne evel böyle bu besi yemleri filan
27 yoktu. misirle, buydayla öyle şey olurdu. onlarda pek süt yapmazdı şindiki gibi. şimdi
28 çok yem veriyelē, çok süt alıyele. bizim kendimize kadā koyunumuz inēğmiS. e tā

29 sağlıklı, temiz olurdu o, hormanlı dîl. şindi, şindi meselâ pazardan alıyesın. domatisin
30 hormanlı, bêber hormanlı ârife günü beber aldı beyim andan sora yiyemedik attık.
31 kokiye. hiç bi şey olmiye. dadı tuzu olmiye. kayrı işte iyi kötü kendimiz işte burda
32 bêberim oluye kayrı. salatalarım oliye ama evel gibi vergi şey yok, bereket yok. şindi
33 yağmır yağye çok yağye. andan sora he etkiliye bizim şindi bu izmitte şey vâ ya çöp
34 fabrikaları vâ ya. dış memleketten de beraber mi yapmışlar napmışlar ilerki
35 başbakanlâdan. onlâdan bize hiç bi mâsumumuz olmiye. domatis ekiyêsın, domatislê
36 olana kadar çürüye. kökünde çürüye döküliye, olmiye. anca yidin yimedın o kada
37 geçen sene hiç yiyemedik, olmadı. kirazlâ zâten kökünü de bırakmadık gayrı. kestik
38 onları. hê kirazı bıraktık. çok kiraz olurdu. ay ne. bû üç sene ilêsi. kirezlar oldu. bôle
39 kırılıye dallar bôle. o zaman kırt şeyi yoktu. kırt murt yoktu zaman. gittik
40 toplamağa. bi gün öğlene kadar topladık. bi gün öğlenden sora eve geldik bittâ
41 toplamadık. õle kaldı üstünde. hê o kadarı. hani olmacan. . olurdu olurdu ama işte
42 böyle yağmırdır, rahmettir cenaballah. yidiricêse yidiriye. yidirmicêse yidirmiyô. allah
43 verise yiycez. vemezse yok.

44

45 GÜNLÜK İŞLER

46 günlük hiç bi şey yaptığım yok şimdilik. komşuyla hatim iniyez te orda. açık okuyez
47 moquyez, geliyez işte. ê yemâğımı yapıyem ben. e ne, her şey yapabilirim. her şey bi
48 sevdiğim öyle ayrı bi şey yok benim. ben her şeyi yirim. düğünlêde fasıle olurdu. erik
49 kuruturduK. o erikleri pişirirdik. onlâ tatlı yapılırdı. şindi meselâ erik kurutçaK olsun
50 kurumiye. bişey olmeye. evel elma kuruturduK, ayva kuruturduK. her şey kuruturduK.
51 her şeylâ olurdu hiç kırt murt yoktu. öyle olurdu. şindi ne bilem ben bereket kalktı yâ.
52 bereket kaKtı. cenaballah nâsibimizi keseyi. var.

53

54 GİYİM

55 meselâ şimdi deycem açık saçıklâ da çok. onlâ da çok. hani bizde kapalı diğiliz ama
56 hani hepten böyle dışarlara çıktığımız yok gene. hani bizde kapalı diğiliz ama. hepten
57 şindiki modalar hepten kötü ya. giyimlê giyime benzemiye zâte. biz böyle şalvarlayı,
58 hep böyle şalvar giyêdik bis. hê ferece de baK. iki tâne ferecem vâ orda benim. hê
59 başıma, takâdık. hâ işte var işte orda. ferece vâdı. kızlar tûlbent örtünürdü. başımıS
60 bezlê, koKane olurdu. bezimize böyle büyük tûlbent örtünürdük. benim ziyneP kızım
61 vâdı işte evde örtünür gidêdi. köy içinde bâdenin amıcası vâdı. amcasıyna bırakırmış

62 tlbenti, gidemiş bayram yerine. bizim haberimiz yok. byle tlbendimiz olurdu. byle
63 işledik onu. ble hani işledik kanaviçe işledik, rtnrdk. byle aynı giyimimizde
64 byleydi gene yle. şey bindallıydı benim. he yle ok ok gzeldi o ingene aldattı
65 beni de aldı onu. iki metre basmayla haldattı, haldattı gitti. ok pişmn oldum. ok
66 zldm. onu da dedim. o benim niklğımdı dedim andan sora. ben onunla dedim bi
67 yorgan dikipte dedim rtnseydime.

68

69 EVLİLİK

70 severek evlendik. e dğnlerde. birbirinin elisinle yle, anlaştık yle işte. ç sene sora
71 gitti askere. on yedi yaşında evlendim ben. on yedi yaşında evlendim ç sene sonra
72 oula gitdi. şey askere gitdi. andan sora askerdeyke benim kızım dnyya geldi. biri
73 ld o gidene kad. askere gidene kad ld. iki buuk yaşında ld. isalden evel
74 dotorlara inanılmazdı. kaynaklıra inanmazdı yle gtrlmezdi. zehirli isalden le
75 gitti ld. zeyirli isanle gitti. zehirli isalle ld gitti gtrlmedi. andan sora bittyı
76 işte onun kğ oldu işte. yle derke drt Kız. beş kız dnyya getirdim. bide oğlan,
77 h biTane. en son ku oğlan, en kkleri oğlan. hepsi evlendiler. on yedi tne bağ
78 bunl. on yedi tne torunum v. on yedi tne de torunların torunlarının torunları oldu.
79 ok kalabalıkıs. ama oğ gzel oleyi. geliyl şindi kk kızım kbeye gitdi.  şindi
80 kızl kaldıl ya evde. bayram sabası ananne sendeyiz deyile. bayram sabası sana gelcez
81 deyile. gelin deyim bende. şind hani dmatların dmatlarını da toplasam tepişip
82 yapamiyem kayrı. le az az ağriyem işte.

83

84 HAC

85 gittim. mreye de gittim. kbeye, acı ya da gittim. dedeyle gittik. ikimz gittik. altı
86 benim şimdi bağ, kbeye giden kızım bizden bi sene ileri yazıldı. bize altı, altı sene
87 sora ıktı kbe. şey hacılık işte. ona t bu sene bağ nc sene oliyi. o da bu sene
88 gidiyi. nsib oldu be. cenaball diyem. ittğmz etmezdik ama cenaballah nasip
89 ettirir. cenballah ağardınen her şey grniye. hi aklımıza gelmez, olmaz deye ama.
90 allaha şkr cenballah yardım etti. orasının toprağına bastık. iyi sunlar gene bile
91 gideriz deyiz ama yok sağlamlık yok kayrı. beyim hasta. kendim bacağlarım yrmeyi.
92 hastane de deyim, hastane de beyim şindi. umut tepe de. şeyden ben diyemiyem onu
93 iltpı var. efesiy. . diyemiyem ben onu krtaramiyeler ondan işte. artıkn, bay drt
94 gn, beş gnde oldu gideli dimi? drt, beş gn oldu gideli t bi şabah telefon etti de t

95 dedi hep dedī kontroldayız bakalım dedi. hiç gelcem demiyessin dedim bende ona.
96 İyyim diyosun ama hiç eve gelcem demiyessin diyem bende. bakalım diye şimdi
97 kontroldayız diye. işallah, işallah gelicek gelicek. artıkın.

98

99 RAMAZAN

100 ramazanım benim çok güzel geçeye. hiç bırakmadım tā. hiç kalmadı ramazanım tā.
101 maḳarnā ileri çok yapādım ama şimdi bi ben kalkıyem yalnız kendime ḳadā. o da
102 kalkımıye o da üç senedir tutamıy. üç senedir tutamıy o. bu sene üç sene oldu. diyalize
103 gireyi tutamıy ilaçları vā, hapları vā. tokḳa içmē var, açḳa içmē var. he he ō bi_ ssürü
104 ilaj bi_ ssürü ilaç. bōle ḳari hiç bi şey canı istemeyi. bi ilaç içtiğine göre tuzlu olsa
105 yemeklē tuSsuz. hiç yürāme varmıy. ben tuzsuz yiyemiyim.

106

107 DÜĞÜN

108 düğünüm davıllıydı. o zamanlā bizim o zamanlā üç avşam düğün yapalādı. üç aḳşam,
109 bi āşam ḳına yapalādı. anna şindik televizyonlādaki gibi ḳına yapalādı. iki avşam da
110 gene düğün olurdu. diyerisi gün. ayaklarımıza bile yaḳalādı. hehe ellerimize bütün bōle
111 bütün urulādı. hiç boş, he he oreye ḳadar yaḳalādı. hiç şey, bōle hiç şey bırakmadan
112 sürmeğe uğraşılādı. ayakların altına, ayaklarına. he he bindallı. düğünde de giydim.
113 üç avşam, ilk avşamı ḳına da giymedim sāde üstünü giydim. iki avşam hepsini giydim.
114 o zaman telli olurdu çok. peçe, peçe dedik bizevel. ḳaş çekelēdi. o zamanḳı düğünler
115 tā iyiydi be şimdi hiç bi şeye benzemiyi düğünler. he he o zamanḳı düğünler güzeldi.
116 hē tel taḳalādı. tel TaḲtılā. örgü, ḳapalı da bōle iki tane ğirep dēdik biz işte ğireplē
117 bōle. üle arḳana ğirep bağlalādı. arḳanda da gene üç peçe önünde, üç peçe arḳanda, iki
118 peçe de önünde ōle oynādık. he bizim zamanımızda olurdu ilk avşamı ḳına olurdu.
119 hani millet o zamanla şindiki gibi süslenmezdi bōle, peg giyinmezdi bōle. ilk avşamı,
120 ilk avşamı diye peg giyinilmezdi bile. ikinci avşamı, üçüncü avşamı ōle giyinirlēdi.
121 fatma ablana desene more o da gelirdi. he? gidersin be. ōsun be_ ya ōsun gönüllē bir
122 osun. kimin? imamlādan. hē benim torunum orda. hē hic öylesini bilemem de. ōyle
123 günübirlilik sāreye gidiyez geliyez hemen. ḳaraderede de benim kızım var zāten. e gidip
124 gelirsiniz tarlalara. hep çalışırdık ama hep çalışırdık ama te findıklarımız vā
125 toplanecek. bāçede bi kök elma vā bōle ilaşlanmadı ḳaldī. ben hevel bōyle bī tarla
126 fasılyeyi ekēdik bōle. kirezde dikTik işlerine. hem o kirezleri ilaḳlādım. hem o

127 fasulyeleri ilaçladım. gezēdim, yapādım. Şindi yapamiyem. yapamiyem kayrı
128 kaldıramiyem gāri bi Şeycik kaldıramiyim.

129

130 ÇEYİZ

131 hē yaptım her Şey yaptım kanaviçelerine varana kadā hepsini yaptım. terliklerini
132 ördüm. kırk, kırk beş çift terlik ördüm hepsine. hē patik işte. hē tülbent yaptık ama
133 Şindiki bek, o zaman pek hani tülbent vādı da Şindiki gibi güzel oyalar yoktu evel. pulla
134 mulla, bağlama mağlama bi Őeylē yapādık. he he tabi, yaptık hepsini yaptık. allaha
135 Şükür allah razı osun evlatlarımdan da birinden bir Őikāyetim gelmedi. dört damadım
136 vādı. biri öldü rāmetli oldu. üçü sağ hepsinden allah razı osun. karaderedeki öldü. çok
137 damadım çok gelirdi. tā dış kapıya gelirke anne böğrek pişti mi? hē piŐeyi piŐeyi derim
138 bende. çok böğrek sevēdi. onu çok sevēdi. dā kapıdan girke öyle derdi.

139

140 DOĞUM

141 doğumlarım täladan geldim buldum. hē bende evde öyle. ebeyle, köy ebesi vādı.
142 kaynanam vādı. öyle bulduk işte bi Őeysiz. öyle astāneye mastāneye gitmedik. nası
143 gibi bi Şey anlamadım? kırk basıye. he he Şeytan meytan çarpmasın deye. hiç bi
144 Őeyciğim olmadı allaha Şükür. iki gün yattım üçüncü günü mēsela te böle misir
145 kırımında olur, iş vahti olur. kaķāsın e yemeğene aşına, kaķāsın öyle iki gün yatasın,
146 üçüncü gün kaķtık.

147

148 AKRABALIK

149 hē yanımızdaydı. on yedi sene durdum kayınvālidemle. iyi geçindik onla. biraz āltimin
150 birisinne biraz kaķıŐırdık ama. beni çekemezdi nedense. Şindi ilk doğum yaptım. Şimdi
151 doğum yaptım. ilk doğum yaptım. rāmetli çoğ güzeldi. Şindi ben çirkin, bubası da kara
152 o da çirkin. ondan sōra onu çekemedi bana. Şindi babamlara gelirim alırım kucağıma
153 rāmetli kaynanam da āv benim kızım gelmiş mi deye böyle sever onu Şeyde. onu da
154 çekemes. nē öyle hasetlik bi fesadlık geldi bilmem. neden? hē hiç çekemedi onu.
155 kayınpederler koydu. hē büyüklē koydu. Őimdī o kavğa yaptığımız gelinle işte
156 kayınçom vā, kayınçom, āltimin bir o, üç gelin bi de kayınçom vā yanımda ben de
157 hamileyim böyle gündöndü kesmeğe gidiyez. ama tarlada ne yanda desen bi saatlık.
158 yörüleک. andan sōra kayınçum Şimdi sağ osun gündöndüleri keserim ben doldurus
159 çuvalı, çuvalı bana getirttirmez Şimdi onların yanına. çuvalı kendi taşırdı kayınçom

160 bana taşıtmazdı. doldurüdüğ beraber getiriydi. nâ, onu ben getirmezmişim. o çuvalı
161 ben nâ getirmezmişim. kayınçuma nâ getirttiryemişim. öyle şeyden kavğa olur mu?
162 çok çok kıskanç. benim saçlarım pek yoktur. öyle sarıdı. kaynanam kına urüdü böyle.
163 düğünlerden evel düğünlerde kına verilēdi ya. onları benim paşıma vurüdü. onları da
164 çekemezdi. te öyle, te öyle te öyle oldun mu? geçindik canım, on yedi sene geçirdik
165 gene bi yerde. kaynamla on yedi sene geçirdik. onlāla altı sene geçirdik. evlendik işte
166 altı sene onları ikişer tane ev yaptık. bunları ev yaptık ayırdık. ben kaldım. sōra
167 kayınçumu evlendirdik andan sora görümcemi evlendirdik. ta sonunda da ben buraya
168 geldim işte babamın evine. babamın yerine yaptık biz babamın yeri burası. anamın
169 yeri. andan sora o yanda köy içinde tā aşşakı cāminin yanındeydi kayınpederimin evi.
170 yā oliyi ya o kadā oliyi işte evin işlerinde o kadā olcağ.

171

172 BAYRAM

173 el öpmeğā geliylē. ilēki gibi çocuklā gelmiyor şindi be. ramazan bayramında bi kaç
174 kişig çocuğ geldi bi tā ya hiç kimse gelmedi. ivel çok gezēdik. yok burlāda öyle korku
175 morğu yokta ne bilem şindi zengin millet tok. çocukların karnı da tok kayrı. gözü tok
176 hepinin. gelen giden. şindi bak şindi. biS şindi o cāminin yanında biz iki komşu orda
177 ben kız o da kız. şindi onu milletinden bi bayram şindi gitmiş oraya el öpmeğē gitmiş.
178 diğērisü bayramında beni götüdü para versinler deye. ona para vemişlē. sōra diğērisi
179 gün bayramda beni de götüdü ama o zaman para vermedilē. hiç unutmuyem onu şindi
180 komşum götürdüdü beni. ta o yanlara el öpmeğē götür. . öle beş kuruştan düşün. şindi
181 ne paranın kıymeti var. ne şekerin kıymeti var. öyle bizim zamanımızda para, olan
182 verēdi gene işte de olmayan şeker verēdi. ceviz verilēdi evel. fındık verilēdi evel. öle
183 gibi bi şey verilēdi. hē evel verilēdi ama şindi yok. şindi almiye çocuklar öyle şey.
184 şindi herkez cevize de tok, fındığā da tok. her şeye tok şindi. herkez de var her şey.

185

186 GENÇLER

187 sayğı, hürmet, selam saba yok. andan sora hürmetde işte ne bileyim ben işte ona göre.
188 giyimlerine hiç hoşlanmiyem milletin giyiminden hoşlaşmiyem şimdi. bi şeye de
189 benzese. yarasa kuşu gibi. biri o tarafa yak paça, bi tarafı bi tarafa gideyi. bi tarafı bi
190 tarafa gideye. önü bu yana arkası bu yanda. ay bi şeye benzese accıcık benzese bari.
191 evel deyerim. pileli etek giyelēdi ne güzel. üstüne de mintanını güzel. ne güzel olurdu.
192 o zamanla öyleydi. şimdi ben bu gelinleri hiç biyenmiyom. isterse yüz lira vēsinler.

193 kaç olursa osun. ye yi yi sen, şey et. şey deyem bak orda hurma filan vâdı be masanın
194 üstünde getir. salata soyun. te böle toplayamıyom ortalıyımı şimdi hadi dedinen te böle
195 işte. yatalak oturalak. biraz bulaşık yıkıyen yatıyen, biraz süpürüyem yatıyem. öle
196 möle işte avşam ediyez. onları yapmağa uğraşıyez canım. canım durmiye, yapma
197 deyilē. yapma deyilē, yapma deyilē bana ama hepten öyle ellerini de tutup oturmam.
198 allah bile sevmez ĩsanı. ĩsanın elinde bi iş olucāmıř muhaqqak. öyle boş
199 durmaycāmıřın. siz yiyin be ya. ben bana çok koymuşun ama oraya çok koymamışın.
200 sen al şindi ben, belki elgimden şey etmezsin. al birini buraya da yi. al al al yi. hē, bize
201 gelcēnizi bileydım bende size böğrek yapādım. böyle şey yapmasam da. gelin buyurun.
202 gelene kapım açık. ōsun, oraya da gidebilmek. öyle gitmeğe canı isteyenler gidemiyo.
203 muhammed ben fatma ablanın yanında ođumaktáykan kākımıř yımırta pişirmiş yimiş,
204 geldi, gitti. başka bi şey yimiyo. yimiye işte. bi patatēs soyup, kızādĭsan, bi patatēs
205 yiyi. bi de yumurta başka bi şey yok. ben öyle kibarlık görmedim.

206

207 CENAZE

208 gidebiliyem. yakınlara gidiyem. uzaklara gidemiyem kayrı. yürüyemiyem. he? oleye.
209 onu şindi yedisini peK bāzı yapıyelē bazı yapmiyelē. üçünü üç avşam oğuyeler.
210 kalansını kendimiz oğuruz deyip, ođumiyelē peK şindi. ilēri, ileri yediye kadā
211 oğunurdu. şindi üç avşam oğuyele.

Metin: 17

Kaynak kişi: Saniye Kaysal, 69 yaşında, İlkokul 5

Derleme yeri:Ev

1 hadi hoş galdiniz, sefā galdiniz bakalım. alā seyidina muhammēd hadi hoş
2 geldiniz. hoş geldin be yavrum. allahümmesalli ala seyidina muhammed. hadi
3 bakalım. hoş geldin kısım. seyidina muhammed. iyyim be yavrum. sevindim bana
4 gelmişiniz de hē. nabiyouşunuz bakalım? iyi misiniz hoş musunuz? hadi bakalım. nīsa?
5 büşra. biras kulaqlā da sağar yavrum da gene gene sorayım gelinlere de bi şey hē.
6 yaşlandıne göz görmez oleye, kulağ duymaz oleye hē. bakalım gitçem doğtora ne
7 diyecek? bi kere gittim hiç fayda etmedi hē. nisa, büşra ha, büşra vā burda unutmayēm.
8 öyle ya gene gene sormayēm. annen nābiyo? yusuf ağa mı? hē. noldu? hē, allah_allah
9 yah. iyi yavrum. nereye düştü alper? diyarbakır. uzağa gitmiş a be yavrum. ā yavrum
10 benim. osun şimdi altı_ay askêrlık başladım deyince biticek hē. kolaylaştırdıla. burda
11 mı? geldi mi buri? hē bu akşam gidicek. hayırlısı olsun güle güle gitsin gelsin yavrum.
12 hayırlısına yah, öle. hadi bakalım sorun bana söyleyem şimdi size bildiklerimden. ne?
13 kpadım yavrum. muabbet bitmes. benim mi? saniye kaysal, āltmış doğuz yavrum.

14

15 KÖYE GELİŞ

16 biz mācır yavrum. bubalarımız gelmiş mācır. biz burda doğduğ burda büyüdüğ. onlā
17 göç etmişle. göç etmişle. göç etmişle ordan. göç hikayeleri mi? hiç anlatmadılā be
18 yavrum. hē, bulđaristandan geldik dediler. bobalarımız ordeydi dediler. hayla yani
19 mülkümüz orlardā durumuş. abim gitti geçen sene ziyaret etti. hē öyle çok olmuş.
20 dedeler gelmiş dā. bubam burda büyümüş. biz burda büyüdüğ mācır. mācır biz hā.

21

22 HAC/UMRE

23 var, gittim. çok güzeldi yavrum. allahım bi kere tā nasībetsin çok güzeldi gittim
24 yavrum. allā nasibetti. beyimle gittik. hē beyimle gittik. iyi emekli. bağkurdan hı hı.
25 bağkurdan.

26

27 GÜNLÜK İŞLER

28 şindi, hē şindi? kaKiyez yavrum. bismillah sabah ezanını kıliyez. çayı ateşe, kăvaltıyı
29 hazırlıyez. yiyip, içip, bugün hangi işte sırayısa. hangi iş yapılcāsa. bugün meselā
30 kirezler kırtlandı bu sene toplayamadık ama kirez toplayacāsa kirez toplamağa, erik
31 toplayacāsa erik toplamağa. neyin zamanısa yani. findıkısa findık, bēber dikicēsek
32 bēber dikiyez. domatiz dikicēsek domatiz. günlük işlē bunlā. hē, ō bi insek de bi görsek
33 bağçeye neler ektik ū. bu, bu ne. bu bi damla. bu iki dönüm aşā doğru iniye bu. hē,
34 karpuzundan tut domatisinden, fasulyesinden, suvanları çıkādım bi sürü. sarımsāğnı.
35 hepsini ekiyem beyaz kabağ. hepsini ekiyem yavrum hepsini ekiyem. neler? ben
36 yapıyem yavrum kim yapcağ? gelinlē biyenmey itiyarları gitti iki tane gelin var ama
37 yok yanımda. tek. adamlı berāber. hē tā raat böyle. tā rahat, tā rahat böyle. hē, hiç ne
38 gürültü ne parıltı. fırsıh fırsıh. onar geldinen bitane ufağmız var şöyle ben onla
39 yimecedim. ben bu yemē yimecedim. ben başka yiycēdim. bi gürültü bi dedihela.
40 biyendiğimiz gibi yapıp biyendiğimiz gibi yiyip hiç hiç durmadan kăkiyez gürültü
41 parıltı yok. hē. tā sakın böyle tā iy_ayat.

42

43 YEMEK

44 ne yemeklē mi yapıyem? alla ne vēdise be yavrum. kuru fasulye, patatis, pilav, çorba
45 hēr şey yaparım. bōrek yaparım, çōrek yaparım ama ne yazık ki bugün size yapamadım
46 yavrum. hē, aniden aberim oldu. biraz da biliyesin köy_ ayatı bir iki gündür
47 bācedeydim. ācık süpüreyim dedim musafirlerime şindi. şindi yalan yok. vallahi hiç
48 bilmem. hiç beceremem. yalan yapayım derke doğrusunu söyleyiverim onun hē. acık
49 süpüreyim dedim. anca böyle yavrum hē öyle. mantıyı çok seviyem. evet. onū
50 yazıyērim sofraya göre, dört köşe kesiyem. etine hazırlıyērim işte. baharatını koyuyem
51 içinē. ācıcık suvan koyuyem ona. ācıcık sarımsak koyuyem. yivuriyem onu şöyle şöyle
52 onun içine dört köşe ya bu şindi böyle. buraya koyuyem. burdan alıp bunu böyle böyle
53 yapıyem etraflarına. kulağ diyez ona aslında mantı. andan sora kaynayan suyun içinā
54 tuzunu atıyem onun koyveriyem onu tek tek tek tek. süzüyem onū süzgeçte. yā
55 koycāsam, salça koymam yalnız kendim yaparım toz bēbere bi kaşık toz bēber koyarım
56 yağnın içine. cazladırım üstüne. ye sarımsaklı yoğurtlu yaparım onu ya ōle yaparım
57 nası istesem şekilde yaparım. en çok mantıyı seveyrim. he, benim büyük gelinde onu
58 seve. anne gözüm doydu, kānım doydu, gözüm doymuya der. habire yir onu. o da çok
59 sever. çok severim mantıyı.

60

61 TOZ BİBER YAPIMI

62 onu nası yapıyım be yavrum? bāçede ekim gene yarım dönüm bēber. iki kişiyiz ama
63 vereyem, vereyem olmayanlara yavrum hē dağdiyem. andan sora onu urudiyem ben.
64 yıkayem tertemiz. sereyem onū kiremitliđin üstüne tepsilere. sineklē onmasın deye
65 bi de tül atiyem üstüne. bakma papaleş olduğuma yaptığım işi tertemiz yaparım. hē, bi
66 de tül atarım onun üstüne. urudurum onu. sōra burda değirmen vā omşu da. böyle
67 motorlu dērmen var. aTiyelē değirmenin asasına ıkıye burdan toz bēber hē. burcu
68 burcu içinde ne katkı vā, ne bi şey vā. kendi bēberin yavrum. hayla vādı da dün avşam
69 nursele vēdim. hē, bayaca vardı böyle şışede. ay teyze ok oyēsın, ok oyēsın. ben
70 yenisini yaparım dedim. senin her zaman geldiğin yok. nursele vēdim hē. ōle yavrum
71 biS. hi durmayız hi. kışın da bī el işleri yaparım. hi hi gözlükle be yāvrum. iğneye
72 iplik bile geçiremeyem gözlüksüz ama patik yaparım. iğne oyaları yaparım. havlu
73 dantelleri yaparım eşin eşin. onları yaparım kışın. hi (...) durmam ben. satiyem be
74 yavrum. aleyler. aleyle, ha ha satiyem. yollayem onları. bōça bor gelivereyi. ha ha
75 izmitte satiyele. yah yılların yılı o patiği örerim. bak sorularım olay gidiye fatma. hi
76 zor soru yok. sınavı geçtik. birinci sınavı.

77

78 HAYVANCILIK

79 vādı yavrum. ū yirmi iki, yirmi üç sene hayvan batı. ama artık yaşılandı. elimize de
80 emekli oldu ya para gee ya şindi. gerek yok. ocukların durumları iyi. ne uğraşalım
81 onla yavrum? alıp satıp ta te ordan beş kilo sūt yiyez. bir hafta bittine gidip yenisini
82 alıyez. (...) şunda vā. hē gidip alıyez. bamiyez şindi yavrum. ileri batı. tavuğum
83 bile yok şindi. he he ok batı. he he ū te o yanda kirez baheleri var. böyle ot ama
84 gü yetmiye artık. bitirdik yavrum hayvancılığı bitirdik. iyi olsaydı toplaycādı
85 yavrum. ok iyi kirezlerimiz vardı bu sene. ū bi vādı süzüliye mübarekle. başıladım
86 toplamağa sıkı vādım yumuşamış apı sapının yanları. iki seneden beri bī tebelleş urt
87 belirdi. hi ilaç fayda ettiremiyez ona. yah, iki seneden beri toplayameyez kiraz
88 urtlanıyere. baalım ne fayde, are bulcaqlar ona?

89

90 DUALAR

91 saba namazını kıldine yavrum yasin, tebareke, ammeyi okuyērim, ōlmüşlerimize
92 bağaşlayıp yatıyem saba ezanından sora. yapıyem duvam o işte. meselā cuma
93 toplantıları oleye. üç aylā da toplaniyez böyle. bugün bana yarın sana öbür cuma

94 başkasına öyle şey_ ediyez. tövbesini ediyez. buyurmasını yapıyez ama e ben kendi
95 kendime sabālayın okuyērim ye de cuma günü cuma saati her işimi bırakırım okurum.
96 her işimi (...) cuma günü. öyle yavrum başka özel duālarım yok.

97

98 ÇEYİZ

99 ū yavrum rezillik. rezillik, fakirlik gelin oldığım zaman. hē zengin yerden çıktım
100 geldim buri. iki asır, iki keçi postişî. halımış şumuj bumuj bana almışlar işte gelin deye
101 bi kilim. şindi duvarda halılar sekiz on tane dayalı, dayalı şindi. yoktu yavrum yoktu,
102 yokluktu o zaman. ya yok. su yok. alektirik yok o zaman. çocuklarına bī hazır bez alıp
103 koyamazsın. te bōle şalvarım eskisinde, to bu ākıs ordan bez yapāsın onlara. çocuklara
104 öyle kullanırsın yok. evel yok yavrum yok. şindi her yer bolluk doldu taşı ama biz
105 geçtik dünyadan kıyırığını yah olsa da yimēğ vaktin yok olsa da giymēğ vaktin yok.
106 şeker vā bende (...) onu canım isteye yiyemiyem, bunu canım isteye içemiyem. öyle,
107 hē öyle yavrum. hē nābalım? buna da çok şükür.

108

109 TANIŞMA

110 aman be yavrum evel görücü usūli geldiler istemeğ iyi çocuk deye bubam vēdi gitTi.
111 yapmadı. ha büyük kızım iki yaşındaydı o askere gidēke ben on altı yaşında evlendim.
112 he o da benden iki yaş büyük ben on altı, o on sekiz. iki senede de bī kız büyüttük.
113 bıraktı gitti askere. iki sene yaptı. iki sene yaptı. kaldım yavrum bi koca kıyılı.
114 anasınna, anasınna hā kayınvalideyle kaldım bide. ah yavrum nası geçti yövmiyelēde.
115 bugün sana yarın bana o kızımı bırakırım kayınvalideme. hē andan sora öyle gene bi
116 buçuğ yaşında falan var. bayā baçabilirdi yani ona. öle, öle işte getirdik o iki seneyi.
117 öle öle getirdik. yah asker para ister yövmiyeye giderim. dört eş yövmiyeyi bir ederim
118 hızlandırım ona. dört beş yövmiye gittiğim şelēden eve yiyecek alırım. bi getiren yok,
119 götüren yok. adamda ben kıyıda ben on yedi, on sekiz yaşındayım o zaman. iki sene
120 sora gitti ben geldinen. on altı da evlendim. on sekiz yaşında asker hanımı oldum.
121 içēdekine de bahtım. askerine de bahtım. bana olē yazādı askerde. allā razı olsun bi
122 geliyem soğuk sudan sıcak suya soğurtmiye şimdi elini. fazlasınla yaptın dedin ama
123 hiç öyle olmadı yavrum geldine. o kıyırdı yük benim üstümde gitti gene. o kıyırdı.
124 yoktu yavrum. o ben gelince ölmüş bi kayınvalide vādı işte başka kimse yoktu. kayınçu
125 mayınçu evin içinde onla geçindik ömrü olduğu kadar. ē o da benim çocuklarıma bahtı.
126 bende işime rāt gittim gözüm arkada kalmadan. bugün o komşuya gidēsın alırsın beş

127 on guruş yarın buna gidērsin alırsın beş on guruş. evin itiyacını da görüsün, askerini
128 de bakāsn. öle öle hiç kimse rezil sepil olmadan bu hāneyi böylece ayakta tuttum
129 yavrum. tutTum. hālada tutiyem. hāla da tutiyem.

130

131 KIZ İSTEME

132 sor yavrum, söylerim. hē, te bunla geldi(...) te bunla geldi. hayır hayır bi şey yoktu
133 yavrum. gelir allahın emrinle kızını isteyez der. hē çekē gider veri veri, vēmez vēmez.
134 ū kaç kere kaç kere. vēmiyodu bubam küçüg dedi. küçük tā dedi. ben yarın avşama
135 gene gelcem dedi. ben kirez bekliyem tāla da kalıyerim dedi babam. ū dediler.
136 sıvaştılar biz orda tā iyi konuşuruz bis tālaya da geliris senin yanına. sıvaştılar gele
137 gide gele gide oldu bitti. hē öyle. isteyim de āşık olup da yok öyle bi şey. hē hayvan
138 sata gibi. bu bi çocuk yürü. aynı öyle yavrum. aslında hiç. hē vēmediler, vēmediler.
139 küçüg deye hē. kadeşlerim çok. biz beş kardeş. ben_ī sondan_ī ikinci. hē yukādan
140 üçüncü, yukādan üçüncü sondan ikinci hē. iki ablam vā, bir abim vā. onlar evliydi.
141 kardeşim benden sōra evlendi. öyle yavrum.

142

143 DÜĞÜN

144 söz yapmadılā, nişanda yapmdılā. evle yoktu öyle şe. hē düğün işte. kına, kına düğünün
145 içinde olurdu. ben sna söyliyem. şimdi bugün perşembe ya. o gün davullā gelir. evel
146 düğünler çok iyi olurdu be yavrum. şīndi bi salan tutiyeler langırı langırı langırı langırı
147 bitti düğün. hē perşembeden gelir davulla, gümbür dē bunun burası. andan sora diğeri
148 günü kına koyucu dēler. ikindi zamanı. çocuk evi toplar kız evine gelir. kına koyālar
149 gelinin pançasına. işte ādetlerini yapālar. diğeri gün gelirle sabahtan gelini alır.
150 öküz arabasınna geldim ben. ō traş yok özeyi iki tane beyaz şugar boynuzlu
151 süslemişler öküzleri üstü kōlba gibi çadırılı. hē sokula beni onun içine koca gün
152 kıpıştım onun içine. kimseyi görmeyesin, çadır gibi yapmışlā. o yok onu sokmazlā tā
153 avşama görüsün onu. yok öyle damat māmāt gelemz orlara. yok hē, öküz arabasını
154 kimin öküzleri iyiyse ona koşturulā. kimin öküzleri bakımlı iyiyse ona koşturulā.
155 gülmeyin şīndi, gülmeyin dur anladıyes şīndi dur öğrenmeğe gelmiş kızcāğaz. ē sorēyē
156 söyleyim hā. nası mı süsleyeler yavrum? mavi boncuq, pembē iplikten böyle püskül
157 yapālar. kuruq, başına daqālar böyle buynuzları, öküz biley misin sen öküz? bileysin
158 demi. burlarına daqālar. gene bōle püskül püskül yapālar kuyruklarına böyle. süslēler
159 çul atālar üstüne, davullā vura vura, gelin arabası arkasına, bir araba taksimakşi yok

160 evel. yok araba yok. öküz. öküzü bulanda şükür kimisi yayan. dimi ama kimisi yayan.
161 āmin āmin deylekge gelinī duvā oқыyle, oқыule. āmin der böyle çocuklar oқыya oқыya
162 öküz arabası bulamayan öyle yayan götürüle öyle yakın oldi mi. benim evimde yakın
163 ama işte benim vādı şū amcanın öküzleri de. de öyle yavrum işte. alırlā gelini kıoca
164 güne kōū dolanırlar. ācık giderler deliқанlılar hemen dikilir öküzlerin önüne. hur
165 davulcu baқalım. oynālar. ta aқşam ezanında inē gelin eve. bari iyi işeycēmiz falan
166 gelmemiş bana baқ hā. hakқaten bana baқ kıocca güne dimi? saba pinde aқşam ezanına
167 kıadar. hākқaten hiç yok. olmadı galba ne bileyim hiç hatırlamıyım. olan şeyi hatırlarım
168 aslında. hē hiç gelmedi. he he, elbette gelse de onun çare bulunur ğayrı durulmaz. he?
169 neyi? beni mi? o zaman yavrum. bū beyaz urbalā yoktu. beyaz urbalā. bu adamı bī
170 istemeyem meselesi çıkādım nişanlıyқа. gitmeycem ona dedim. istemiyem onu dedim.
171 andan sōra, sōra bana oқutmuşla üfletmişle. sözümü de yiyemeyem şimdi gitçem deye.
172 ben döndüm bu tarafa, hiç istemezke döndüm. şindī ingeme dedim gitmeycem deye.
173 deyemiyem da şimdi gitçem deye oқutmuşlā bana. hē dedim şimdi söylemesi kıolay.
174 kül küpeler olurdu altın. bana dedim gül küpe alırsa dedim bide beyaz gelinlik alırsa
175 dedim gitçēm dedim şindi. kibrimi yimēyrim. musқayı yutmuşum, yimişim, içirmişlē
176 sabālayın. andan sora kibrimi yīp de deyemiyem ben şindi ona gitçem deye. gül küpe
177 alırsa dedim bide beyaz gelinlik alırsa dedim gidijem dedim. aldılar. gül küpede alındı.
178 beyaz gelinlik de alındı. o zaman hani bindallılā vādı ya ilk benimki oldu. hē öle acık
179 direktmenin faydası oluyer. hē onu da emanet memānet alırlar o bindallıları. andan sōra
180 öle āsılı kelam öle. işte beyaz gelinlik, üstüne bi yeşil yelek buraya ğirep örtelēdi iki
181 tane ğirep ğirep biliye misin sen? bōle oyalı. bōle geri atāla ğirep işte öle. öle oldu
182 yavrum. küçücük bi gelin oldum işte. on altı yaşındaydım. on beş de nişanladıla. on
183 altı yaşında gelin olduk.

184

185 ÇOCUKLARIN DÜĞÜNÜ

186 benim bi_tane kıızım vā, ki tane oğlum vā. onların cemiyetleri iyi oldu. büyüğü burda
187 oldu. küçüğünü salonda yaptık. hē büyüğü nası mı oldu? tā iyi oldu burda. tā iyi oldu.
188 şindi böle tutuyesin aşçıyı. fasulyesini 'etlī pilavını, çorbasını, kıompostosunu alıyesin
189 ekmeğni gelen mısafir kıuruyesin masaları bī yere kıarnını doyurup gidiyer. geleni
190 doyurup gidiyere. onu öyle yaptık. zarfını veriler. hediyesini. yemēğni yirlē gidēle.
191 onu büyüğü öyle oldu. küçüğünü ona da tutduk aşçı. bir_avşam burda gene, buraya

192 gelen geldi. nikahını izmitte yaptık salonda. oraya da gittik ona iki kere yaptık. bi burda
193 yaptık bi orda. ona iki kere yaptık öyle oldu. hē öyle bitti yavrum.

194

195 ASKER YOLLAMA

196 yapmadık yavrum, yapmadık. hē kıran okuttuk. ikisine de. ikisine de ikisine de
197 geldinen. o zamanki zamanda yavrum hele o ilki geldinen doğuya gitti. inan ki çok
198 hayvanlarımız vādiyeme saman parası biriktirmiştik saman alcādıq hayvanlara, dedeye
199 dedim ki samanı biz alırız duruz dedim. ben dedim adadım dedim. gidiyesin bi çoç
200 alıyesin izmitten dedim. gitti, bi çoç aldı kocamān kestik onu. bi pilav yaptıdık. kıran
201 okuttuk yavrum. ikisine de duā okuttum. ikisine de yaptım geldim hem kıran. şeye
202 büyük geline gitmedik de hā şeye mi askere gideken mi? hayır be yavrum yakmadık.
203 kına mına yakmadık. he he küçük geline yaptık kına yalnız. ē büyük gelne götürdük
204 orda yaptılā kınasını götürdük burdan. küçüğüne köseköğünde kız evi yapıye ya onla
205 tutmuşla öyle bi yer. burdan gittik işte bi kaç kişi, küçük geline yaptık kına. büyüğne
206 yapmadık.

207

208 SÜNNET

209 yaptık, yaptık ikisine de yaptık yavrum. duvalı mevlüt yaptık. var o da oldu baştan. ille,
210 ileri yallah soratan allah. elleri bi yalla dedik gümbür dedik. davul tuttuq. ikisine de
211 hē, biri üç yaşındaydı. altışā yaş araları vā. biri dokuz yaşında, küçüğü küçük ama
212 büyüğü de büyüğe kayırkını. küçüçüktü böyle elbise aldı gitti istanbuldan onlara
213 takım. böyle görsen şal aldı onlara bī, vā resimleri bi görsen. küçüçük te böle beraber
214 yaptık onlara da sünnet yaptık pilavlı hā yaptık, yaptık yavrum.

215

216 AD KOYMA

217 biri māmēt. birini āmet koyduk. benim o büyük kız şindi şurey evel sulāda yok yavrum
218 onu da anlatçam. gidēsın on beş yirmi metre iplen kıpayı salāsın dibine yarısı bataq
219 yarısı su çıka. şindi şarşar her şey kolaylık. hepsini gördük yavrum, hepsini gördük.
220 suya gitti benim büyük kız, hani o zamanlā da o yer oliyen giniyer aliyen, gene yeni
221 yetişiyēre sanatçı. bi komşu demiş ki burda seni yerine olsam demiş o kardeşimin adını
222 kıtiya āmet koyduramazdım demiş ona. acümerlerin hatçe vēmış nurcana ğazı, geldi.
223 āliyere istemiyem ben āmet, istemiyem ben āmet. vay yarabbim nābalım şindi? ben
224 erol isteyērim. erol engin. duymuş orda şindī vēmış ona ğazı. anadanso. . vay yarabbīm

225 çağardık yenden bubamı. bubama oyduriyez adlarını ezan okuyukka. buba gel bakalım
226 buriyā olmadı bu ad şindi. erol engin koycaz du bakalım. andan sora ele diğıştirdik
227 yavrum onu. baştan āmet koy. mēmet, āmet dedi. he diğıştirdik işte benim kız çok
228 üzölmüş erol koyduk sora āmetTi. he, sora hocaya sormuj bubam yav demiş biz biriş
229 yaptık böle böle erol koyduk kötü mü demiş manası demiş. dīl demiş iyi erol demiş
230 ona, o zaman rāatladım işte. mēmet, āmetdi adları. hē, sōradan erol oldu küçüğü.

231

232 DOĞUMLAR

233 doğumları ta burda yavrum. çatır çatır kimsenin haberi yok. ne bi kere kontrol, ne bi
234 kere doktor, ne māyene hīç bi şey yok. ebe hē, komşu he he gelirdi te öyle. adam,
235 adamın bile haberi yokka geldim o büyük çociğı yaptım evde.hē o bile şaşırđı ne
236 kaynam var evde geldim yalnızcana. ne adam var. çağardık ebeyi oldu. u şaşırđılā hazır
237 çocuğı görünce bide iri ama uf zor oldu mubārek. mēmet çok iriydi. erol ufağdı da.
238 zor oldu çok. hic bi kere gitmedim yavrum. vay kontrole gideyim vay doktora gideyim.
239 vay kız mı çocuk mū bilelim. bilmezdik. çıktınan görüsün ne olduğunu. kim bilir.
240 anlaşılmazdı. o küçün o erol dediğimiz hep kız istedim, kız istedim. kız olsun dedim.
241 şindi bir evin bir çocuğı oldinen şindi mal mülk ona kalcağ ya gızlā gitçek ya bi çocuk
242 oldu. . şindi. hep kız olsun o dedim. oluvādı çocuk. soradan da sevindim çocuk
243 olduğuna hē arka dayak çıktılā birbirlerine iki kārdaş. bi kavğa şey oldumin ābisi
244 hemen aynen, āynen. destek çıktılā birbirlerine.

245

246 ÇOCUK OYUNLARI

247 nası oyun? ū oynādık yavrum. sen bilmezdin bunla bilir benim çeşme māallesinde orda
248 meralıkdādı kızlık evim. çıkarız orē oynamaā. rāmetli anacīm dēdi. bağ kulağan torba
249 da dursun. kulağan torbada dursun da aleste de dur. ben haykırdinen hemen eve. hē
250 kulağın torba da dursun. bağ bağ lafa bağ lafa. öyle dēdi bana. izin alırdım. ācıcık
251 oynamā gidiyem dēdim. işte bi şey, bī laf işte böle kulağın torba da dursun yavrum
252 ben haykırdinen hemen gel. yani tedirgin dur. bi sesle beni. hā haykırcan. lāzım
253 oldunen. he, hemen gel öyle. kulağan torba da dursun dēdi bana rāmetli gidēke lafi
254 oydu. hē, torbada durudu sāniye dedinen gidēdim. ne iş yapılcāsa yapādım.

255

256 OKUL YILLARI

257 biz çok çilleli büyüdük be yavrum. ne kıranımı okuyabildim rāatla, ne yeni yazıyı
258 okuyabildim rāatla. mākemeye vēdi bubam rāemetli. yaşımlı büyülttü. andan sōra vay
259 bu hastalıklı deye doktordal raporu aldı. çalıştıtırmağa be yavrum çalıştıtırmağa. o
260 gene birinci gelirdim okulda birinci. ōle kapalıydım ki hē bir sabahı, siz bilirsiniz katil
261 yusufun şurda bī kāve gibi bi yer vādı. okul yıkıldı okul yapınala kadar. dörde gidiyez
262 orda dörde. bi sabahı, kapı çalıyere. ah öğretmen aştı kapıyı bubam rahmetli benim de
263 bi şeyden haberim yok. benim de haberim yok. dikiliye kapıda. öğretmen buyur amca
264 dedi. yok dedi ben gelmeycem dedi. kızın nufusunu alcam dedi. büyültçem yaşımlı da
265 dedi. yetē bize okumağ bu kadā da dedi. öğretmen yapmaycaz da ondan dedi şındı.
266 öğretmen ona döndü. amca dedi kendin bilirsin dedi. günah benden gitsin dedi. bu kız
267 benim olsa şu jeketimi satıncaya kadā dedi zorlarım kendimi dedi. birinci senin kızın
268 sınıfta dedi. olsun dedi yeter. ōle yavrum komşunun çociği getirdi karnemi üç gün
269 tālaya iki gün okula dördüncü sınıfı, beşi okuyamadım. ben oraya gelmişim, dörtten
270 beşe giçmişim. yolla. gerçi beşe geçsem beşle de nolcağ ama. yapamadım işte
271 çocukluğumu bile yaşayamadım yavrum. hep çalıştırdılā. hayvan güttürdülē hayvan.
272 hēr sana katālar dörd, beş tane. kocamān bi tālamız vādı. hiç kimsenin hayvanını da
273 arkadaş da sokturmaz bubam tālaya. meselā komşunun kızınna gitsek onu hayvanlarını
274 falan bizim yer ama koydurtturmaz. 'ot bitecek de bizimkilerine kalmeycek deye.
275 gidēsın te orda kimi uyuklāsın. kimi şey edirsın güdē, avşamlayın alır gelirsın. köye
276 yakıncacık da (...) hep te o, her gün gidēdim hayvan gütmeye yavrum. okuldan gelirsın
277 ne sıralālıyesın ikindiye yakın. haydi baçalım harman dövēdik harmana. öküz
278 yetmeğe. hē ikinden sora iş yapcaz bağ gidip Te. çocukluğumu yaşatmadılā yavrum.
279 o kadā çalışkan bi yāneden çıktım ki. ah burası da tam tömbelāla he bizim bu adama
280 şunu şurdan alıp ta bi şuraya koyma. nā koymadın demes kendi de yapmaz. benim
281 yüreğem durmiye. hiç yapmaz, hiç yapmaz iş. hiç şunu da yap demez bana katıyen
282 demez he he. katıyen demez.

283

284 RAMAZAN

285 ramazanı iki seneden beri yavrum tutamiyem yavrum. çok zoruma gidiye. vereyez
286 kefaretni yavrum. iki seneden beri tutamiyērim. o iyi o iyi. ō her şeyle yapıyem. ben
287 şındı size bile kuşkus haşladım. goycam şındı. hē kuşkus haşladım şındı. o da kabardı
288 mı bilmem. çıkıyez buraya diye söndürdük ama. hē, fatme, söyliyem ona da yağsını
289 koysun. hē aceleden yavrum yapıcādım ben size çörektir bōrektir bi şey. ben geleni

290 boş çevirmeği semem ama acele oldu. hiç ĩ bırak sen bu saba geç de kâktım geç de.
291 bana bak yâtdım yâtdım. o adam süt almış komşudan getirmiş süt testisini koymuş.
292 hadi uyyē demiş ellemeyem şunu demiş. hâydi gitmiş kavaltı etmeden kâveye. kâktım
293 ben ne adām ne kimse. sütleri süzdüm pişirdim. kâktın mı, diyelek gâldi. hele kavaltı
294 etdik. kavaltı edēdik. kavaltı edēdik işte nazmiye aradı zaman kavaltı edēdik. olsun be
295 yavrum dedim. evimde darma duman dedim. giderim anladırım ama dedim. anne dedi
296 onların zamanı kısıtlımış dedi. içeri de geçebilirsiniz bakmayın dağnık dediğime bi
297 şeycik yok. hē, hadi gelin içerde iki yudum bi şey koyam size hadi. hē, ōsun, ōsun.
298 gelin içeri. hadi gelin içeri. korķmayın o kadar itiyar dē. . o kadā da palaçor diğilim.
299 hē tamam, tamam gene siz gidin yavrum. ben iki yudum bi şey size ikram edeyim de.
300 geç, ōf anam anam. buyrun yavrum gelin. (...) pişti mi, kabarmış mı? geçin yavrum
301 istediğiniz yere.

302

303 FOTOĞRAFLAR

304 mitfaķ da? her şey vā be yavrum vā. tabaķ çanaķ her şey vā. onları, aman yavrum çok
305 bakır kapları vādı da her şey vā. bak, bak gelin bak çocuklarımı göstereyim size. sūneti
306 soreysınız ya sūnet. bak burda sūnet oldunen yateyle. du bakem şindi nērde? he he he
307 he, küçücük bak bak bu kadā. üç yaşındeydi erol dediğim bu. kıpış, kıpıştırmış güneş
308 de gözlerini bak te. elbise aldı onlara bubası subay elbisesi. ha, kızım da bu bak. adam
309 bu benim bak. he bak. at süsledik. he he, ōle yavrum onları ōle topladık ki. şey edirsın
310 deye. hātra kalsın deye. ō, ne beşi bi yerdelē vādı ama gitti yavrum hepsi. şu evli
311 diğildik. muameleye gittik, muameleye. istemiyem dedim. yan yan çekiyem bak.
312 istemezdim hiç. hē, māmeleye, he on altı yaşında işte. muameleye gittinen o.
313 uşuriyēsın bak siyah beyaz tā o zamanlā. ha, ha ōle.

314

315 YEMEK YEME USULÜ

316 hayır be yavrum ortaya yere koyāsın herkez ne yiyebilirse. şindi o ayrı ayrı. evel bī şey
317 de. hāyır, sıralı sıralı. meselā şinc çorbayı yirsın, ārķadan kuru fasile var. onu dolduru
318 koyāsın. doymadın bi dā doldurusun tencereden. yanında turşu. hiç aç kalmadık
319 yavrum. zengin yerden çıktım ama hep biraz iş çoktu. zengin yerden çıktım. bubam
320 kövün birincisiydi. köyün birincisiydi bubam. hayvan baķan, tarlaları çōķ. parası vādı
321 yani ha ha. parası vādı bubacığmın. hāsılı kelam yokluk görmedik ama biras çile
322 çektik, çile çektik işte. ōsun nāpalım şükür mevlāya. aç bırakmadı, açık bırakmadı.

323 oğusağ da bu kadar olacādıķ. oğumasağ da bu kadar olacādıķ. ama ĩsan heves ediye
324 tabi. fatme arıştır yavrum. bi tabağ getir. hadi oyun. ben omposto yapim. gein
325 yavrum isterseniz burē gein.

326

327 KOMPOSTO

328 Tarif etdim. te bōle yapāsan yap dedim. gūcūm yetmez gūlūm diyēre. yetmezse o
329 zaman pālī demiyen arıya. ōle ya. ōle tabi ıřāzım. bağ meyva soyumda kendimden
330 yavrum. ōyle alma diğil o erikten. erikten gene oyarım yavrum vā. iin baalım Şey
331 Şekeri nasıl? he? iyi mi? eyer iğŐiyse Şeker oyem aTem iine. he he oyarım o da
332 kendimizden hi ōyle. . hi satın alma pek bi Şey olmaz bu evde. onu da ben yaptım
333 yavrum uŐkus. onu anladiyez. birisi istedi izmitten birinden de yirmi lira dedi
334 kilosunu ıřāğas. payalı geldi. e o zaman yap bakem diyerim olay mı oliyēre hē. Şey
335 alın yavrum cacıķta alın bağ. hē atlayın atallarınıza yiyin. onlā da bāeden. hepsi
336 bāheden bizim.

337

338 AĪLE

339 kiminle ardeŐ diyi fatme? ā onla ablamın ızları. ē miyremle refiye onlar ablamın
340 ızları. en būyūk ablamın ızları te iŐte fatmenin, ibrahimin Őeyinden onlā, anasından
341 hı hı. Şindi bis, hafize ablam, anife ablamı da bilirsin havanın aynası haveylā aranız
342 iyi. andan sora bi de ağamı bilirsin işte burda. bi de fatme ārdaŐım, ben beş ardaŐ
343 biz. birimiz ōldū dōrdūmūz yaŐeye hē. onun aynası ablam benim fadimenin, ōldū
344 oncāğzım.

345

346 MĪSAFĪR AĞIRLAMA

347 yi yavrum uŐkus da oyabilirēz, omposta da oyabiliriz. var tā tencerede. hi
348 sıķılmayın yapamadım başka bi Şey yapādım ben size kek mek atādım fırına. tuzu nası
349 fatme tuzu? uygun mu? hi ne tadabildim yavrum. atdım da sarıverivēdim. iine
350 sardım da ıķıvēdim aynara. apı mı urdu? gelsin be yavrum. gelsin be yavrum ev
351 burda. apılar aıķ gelene buyursun gelsin. yoğ, yoğ kimse yoğ. yoğ, zil de var orda.
352 Şimdi nasıl oleye yavrum biliye misin? hava sıcağ mı orasını yakiyem. te bōle
353 ompostu yapāa, aŐūre yapāa. Őindi urban bayramı geley. benim horandam oğ
354 alaba yağnı, tencerisini oyyem ona dıŐāda. burlarını hi tūtetmiyom bu ıŐın, iēde.
355 bunu ıŐın yağıyem soğukta iersı ısınsın deye. yazın orda Şey yapıyem. ō oğ tatlı

356 olur yemeklê. e te bu kûşkuslar işte onun içinde kızarttım. attım tepsiye öle, çok iyi.
357 deyeme yavrum yaşeyceg günlere geldik de biz gitTik. şindi her şey bol para bol.
358 yiyeceg bol, giyeceg bol. sıra gelmeyi. annelê günü bakıyêrim biri koymuş torbaya bi
359 şey, biri koymuş torbaya geylelê üç tane. almayın yavrum ben öldünen bunları kimse.
360 . biz giyeriz diyelê. kimse giyemez bunları diyem. zâten hastayım diyem. getirip
361 durmayın çok. biz giyeriz diyelê. türbentlerini de örteriz deyelê. bi_şeyin olcâ yoktur
362 â benim gönlümü ayleyle giyemezler. ölê gırlê mi giyemezlê. könlümü ayleyle. senin bi de
363 kışçâzın var di mi? bi de oğlun? iki tane di mi? ne güzel ev yaptın orâya gelip geçêke
364 bakıyem. işalla ba yavrum. gidemeyim ki ta bu fatmeye bile gidemiyem. te ümreden
365 geldinen gittim işte. onnâ gelsin onnâ genç. ben yürüyemiyem kayırık yavrum. hâ
366 gitmez o da gitmez. ibrahim işte mi? çalışsın yavrum. koy yavrum tabaklarına koy
367 yiyyene koy. geçendê bizim küçük gelinin bubası öldü. benim evime demiş gelipte bi
368 misafir aç, bi şey tadtırmadan yollâsanız onu demij, benim yanıma gelmeyin demiş.
369 vasiyet etmiş. öle yavrum hiç istemem de gelip de ağzı bağlı yollamak da yapamadım
370 bu sefera. hê yapamadım. hê yapâdım kek yapâdım yanına tatlı. öle mi yap. . anennen
371 mi? anennen di mi ? vah zavallım. çok iyidir refiye ablacık. o da çöktü bâ safiye. te
372 benim de yaşım yetmiş vâdı be yavrum yaşım altmış dokuz.

373

374 BAHÇE İŞLERİ

375 oturuqça yapıyem safiye oturuqça. hê burasının işini görüyêrim. kalkıyem ta_oraya
376 oturuyêrim. dü_şündi dü_şündi yolun üstüne koydum bî çotuq. oturdum o çotüğün
377 üstüne. çiçek dikiyem çiçek. o altımdaki çoruk çürükmüş. şöle bi yuvâlandı. ikiye
378 yarıldı mı? şindi çotuq da burda altımda böle yattım. kalkamiyem de bakınıyem gören
379 vâ mı deye çabuq çabuq. kâkamiyem de çabıcacık. o çotuq çürükmüş, yarılıvâdı üstüne
380 oturunca. adama anladiyem geldinen de. ya sen yavaş otursana. oturuqa olmadı o
381 diyem. ben onun üstünde oturdum zâten diyerim. ağâr geldim galba diyem yarılıvâdı
382 ikiye. yıkıldım te böle toplayamiyes kendimizi kayırığın. he?

383

384 TEMİZLİK

385 a yavrum ben, benim de canım hic dinlenmez işte. hiç canım dinlenmez. gırğırla
386 yaparım, tırtırla yaparım yapmam. bırakmam. hê söveye bana ibrahim. ne var senin
387 evinde? kıçınıp durma otur. ne var? ya ne vâsa va. allahallah öyle kül kübür içinde
388 ruhum dinlenmiyêre. ben sana bi şey demêrim. ben yapıyem onu sen bana nâ kızıyasın

389 ki? ha nā pırkalāmıŝım her yerlerini türtelēmıŝım. her yerini tür teleycen öyle sade yol
390 üstünü yapmeycen çekicen çekyatın altını süpürcen, anepenin arasını çekicen öle
391 orta yerden gitmeycen. ne var orda deyi bana ne var orda? ne vāsa va. baıcam ne vā
392 deye. fatme oyda ye yavrum hi ocunma. hā yiyin o tencereyi yavrum baŝa bi
393 şeycik yapamadım. hē ompostu oy da i. yiin o cacıları. yiin onları kōrpecik ba.
394 bāceden topladım. tā dolap da vā bissürü. oysun be yavrum oysun iki aŝı be
395 yavrum. hē osun sen fatme onun dediine bama. oy bi aŝı şeye de getir baayım
396 yörü. ben torunlara da bōle.

397

398 HASTALIK

399 geen un yavrum ŝindi būŝra. adını örendim ŝindi. bi hasta oldum ben ŝindi. ay yarab
400 hi bi şeycik istemeye canım. bu midem bōyle bulaniyē, hi bi şeycik istemeye canım.
401 ŝindi o benim torunlā ufa biraz nazik büyüdü. ikizdi onla biri öldü biri dūnyeye geldi
402 ünsüz. onu zorla ĩnŝan yaptı doktorlara ötüre getire. yimie şöyle iŝtālı diil. hadi
403 yavrum bi yudum. hadi yavrum bi yudum. ona şimdi yalvariye. artıın mı dedim hi
404 yalvarmaycam dedim. demek ki dedim. o yiyyemeyecek oldunen yiyemeyecek ĩsan
405 midem üŝümüŝ heralde hi canım istemedi bi şeycik bōle ha ha. hi canım istemedi.
406 hāsılı kelāmda. iŝtalameycem dedim arı yavrucularımı dedim. yiyin, bitirin onları.

407

408 BAHE EKĪNLERĪ

409 sorma yavrum sel aldı ya. o lānaların kōkleri te bōle uŝları tutuyery gene urumēra. te
410 şindi geen de sel aldı ya. şindi bu sefere yandı yandı toprak yadı. yımuŝacı
411 doldurdum o fasılelerin dibini, o lānaların diplerini dūrülmē baŝlamıŝlā. burulmuŝ
412 ortaları 'erken. 'ērken diktim ya dūrülcekler. onları dorulttum. bēberlerimi azdım.
413 suvanlarımın yerine fasile ektim fatme. onları da azdım şimdi. deden ne zaman yattı
414 yavrum hastaneye? allah ŝıfa versin herkesciklere. rabbim herkesiklere ŝıfa versin
415 rabbım. kime söylemedinis? hā acıya mı gitti o, ziynep? şey de obrutaı olan de_mi?
416 allah abul etsin. allah abul etsin. bizim nursellē de salı ünü. bu salı diil ama. būun
417 salı mı? bu salı diil. önümüzdeki salıya. iteklē. burdan kōsekōundan pinceklē. ā
418 yavrum dedim ücüm yetse de gitsem sizi geirmee. hē burdan burdan. şey de mi
419 arabistanda mı? hā, havaalanında. bā. iyi yavrum ne üzel işte alıŝında yavrum
420 nerde alıŝırsa alıŝsın. ŝenin adam nēre alıŝıye? alıŝsınlā yavrum eve ekmek
421 getirsinlerde nerde alıŝırlāsa alıŝsınlar. alıŝmaya insandan hi haz_etmiyim. bāzıları

422 öyle uyuntulanēy ya. o sağ da solda kıytırē ya hiç haz_ etmiyim. bir ĩnsan sıkıcak
423 götünü çalışcek çoluğunu çocuğunu kimsenin gözüne baktırmeycek. eve hepsini
424 getirecek. hē evlenmek mesele dil bakmak. aynen, hiç yürēgem durmaz yavrum. bi
425 keserim vā. çapaya gücüm yetmey. minderde vā bahçede. minderi de koyam altına bi
426 yavan yeri böle kazıyērim. kalkıyem ordan yavaşçacık oraya koyem. orasını da. bi
427 görmeğe māfet. o karpuzlar ta bu kadar oldu fatme. ta bu kadar dayalı birbirine. şōle
428 şu kadācık yerden saydım beş tane dayalı birbirine. he he önceki gün gene girdim içine
429 otlarını çektim. ot bastırmasın deye. elimle, keser girmē dil. yayıldı böle böle. geçen
430 de gülsüm gāldi. erollā. bir haftayı geçti işte salı. on gün oluyo onla geleli. usulcacık
431 dedim. git de dedim bak annenın bāçesine dey. anne dey azrānın kafası kadar olmuş o
432 karpuzlā deyr. büyümüşlē maşallah diyer. ha ha şindi tā çok büyümüşlē. otuz ocağ
433 ektilim. yapıyem. şindi bugün bi iş yapmayām. böle oturuyem yavrum böle. te diyem.
434 bī günlük ömür gitti. hic bi iş yapmadım. böle bi iş yapāsam hā filan işi yaptım ona
435 seviniyem. ha bi iş çıkādım meydana.

436

437 TEMBELLİK

438 hiç, ālem ta oraya fırın yanına toplasır ta oraya fırın yaptı devlet. ta o ekmek ateyler.
439 iğrekle şeyler, çay yapeyler, içeyler orda. hiç gitmem. halil ibrahim ağanda öyle deyi.
440 ne işin var senin bāhçe de diye. sen gidemeyi misin ālemin karıları yiğrekleşiyē orlāda
441 dey. onlā diyem git şimdi diyem kayniye dediğodu diyerim. ben ekiyerim, dikiyerim
442 yavrum. fazlasını olmayana veriyerim. gidip karışmıyem. seslesen bilē gene günaha
443 giriyesın. o dediğodu yapanı sesle sen de dail oluyesın ona. hım hım. aynen sesle onu.
444 sesle onu sen de dail o günaha. gitmiyem. ım. şu kara āmetlerin şey de emnēylē bedriye
445 oturuvariylē salıncağa gīç gīç kōşkoca karılar sallaney. e bak, baK bi bana ālam
446 sallanıp duriye senin ne işin vā bāçe de nā gidiyesın sen orey? git bakalım diyem
447 onların bāçesine bağ diyērim. hani mare ekdiydiniz diyem onlara siz de ekdiydiniz
448 filan şey. ā koyunlā yimiş. tavuklar otlamış, kalmamış ne olmuş bilmem yok. hah beber
449 dikmişlē. ot içinde kalmış daraca. çıkaramamışlar daracağından. başka yeri
450 çapalameyle yapmış. bel kırāğanle dikili biberleri çıkarmışla götürmüşle çapalanık
451 yere dikmişlē. valla ben onu iki elim bilmem nerde olsa şindī söyleycem. o götümün
452 dibinde bāçeyi otlandırmam. onu öyle. oturuğa kızarım. yatıkça kızarım o mübareği
453 ben ota boğdurum mu ona boğdurmam. aynen öyle yavrum. şte sallanıp dureyler iki

454 kararı te orda. hē, āv ileç içiyok. şindi başlayele bi de. āv acı biberimiz iç ileç içiyok. av
455 yok a mare o. ha gelin bakalım ta burdan bi kıofa.

456

457 KURBAN BAYRAMI

458 bayramlā da bi toplaşrlar bana bıraķıpta gidemezlē beni. ay halā muabbetine doyum
459 olmuyo ama tā gitçek yerimiz çok diyelē bana. ōsun be yavrum diyem bi dā bayrama
460 gene gelirsiniz. gel yavrum buyur. yāğnı pişiriyem böyle yāni yidirim sana. gel yavrum
461 inan ki gel. gel iste yavrum gel burdayım kapılar açık her zaman.

462

463 SAYACI

464 hā sayıcıya. sen onu bi görsen. kız oyleyler çocuklar meme daķıyelē kendilerine. o
465 benim büyük çociği yapmışlar mēmedi bi kere kııs. giydirmişler ona bi etek
466 deliķanlıyķa. bi tene bizim evin önünde oynamadı ben görce m deye. tırışmış başķa
467 yere. resminde gördüm sonra vidyoya çekmişlē böyle. resminde gördüm. ah bi kıfa oliye
468 şindi kızları tutuvariy o erkek onlar ama şey oyleyle, kız oyleylē. tutuvariylē onları tırıl
469 tırıl sürükleyler. sanki kııs turalāmış gibi. o gene erkek kıız ne areycek o sayıcıların
470 içinde? ha öyle çok komik oleye gel yavrum bak ha ha. ben korkiyem onlādan. ben
471 korkiyem onlādan öyle bi tiskinti geley bana öle. çeşint çeşint şekle gireylere. sanki
472 saldırıvarcekler gibi geleyir bana. çıkmıyom onların yanına. hemen çıkıp
473 toķadaşmadan adam yoksa evde para vereyem onlara. oynayēle dāmat baģaşlayele
474 erolun iki tane kıızlara, iki damat baģaşlayeler gideyler ondan sora. he he öle.

475

476 MUHABBET

477 dīyerse mi başlayca şindi? bitti dimi hadi bakalım. işallah sınavı iyi geçmişiyimdir. bir
478 ay sora mı belli olcaķ şindi sınav bizim? iki sene hadi bakalım işallah. senin anaciğin
479 bubaciğin vā mı? kaynattırdık işi başķa şeye. anaciğin bubaciğin vā mı senin?
480 adapazālı a sende buralı be yavrum. hē. süğütlü, süğütlüyü de duyyem. budaklā hī.
481 tamam adapazarından. yapsın yavrum yapsın. uzak, uzak di mi? ne zaman gelecek, ne
482 kadā görevi orda? işallah yavrum bu anarşiz şeyi bayā durdu ya kıayrıkın o yanlāda da
483 yavaşladı. bir_ara hepten kıudurdular a be yavrum. bir_ara hepten böyle. yüreklerim
484 dayanmadı bir_ara. yah bu yakında accıcık usuntu uyuntulā. sen beni āleme de
485 anladırsın. gülē, gülē bu bana çok. ne deyi fatme? ā sende gel bana bak o gelcēmiş.
486 gelin işte uğrayın bana böyle. rabbim herkesin hānesine huzur versin yavrum. bi hānede

487 bez bereket olursa huzūr olursa o hānenin önüne durulmāz. o hāne güzelliıklēle dolā
488 taşā. yah herkese böle kapılarım açık yavrum benim. ha öyle deyi komşular şindi bu
489 safiye gülēy ya bana. o kara āmetlerin bedriye deye ki geleyi şindi bana aynen işte
490 mare öyle oldu da böyle oldu. başlaye dertlenmeğe şöyle oldu da şöyle oldu. ben de
491 ona şindi bi kaç akıl vereyem. e ba marī yarım kilo pırzola yisem bu kadā kiyif
492 almazdım mari. senin muabbetinden kiyif aldım. öyle diyi bana. ay marī içimi
493 rāatlattın. yarım kilo pırzola yisem bu kadā rāatlamazdım. ay şimdi duriy duriy arada
494 geley. nerde kaldın mari sen hiç çıkmıyesin ben burdayım mari sen nerdesin? gel
495 bakalım. biraz muabbet ediyez ona çekip gideyi. sever komşularım da sevē.
496 komşularım da sevē. öle. tā kime gitçēnis? nası ayşe abla? hē dilsizlerin ayşe ablaya?
497

498 KADIN KILIĞINDA ŞAKA

499 bide o yeni gelin yelāğmi yeşil, onu da geti dedi. giyyem şunları dedi. bi de bez
500 örtüneyim dedi. şuraya kō. üseyin ağamın ineg gidelim dedi bakalım tanıyebilceklē mi
501 dedi şindi. o önden girdi şindi. oturmuş sobanın başına ov bu adamlādan bī çirkin
502 oliyere insan korkiyere. şalvarı giydi. yelēğ giydi. bez örtündü oturmuş oraya zobanın
503 yanına. ben girdim geriden. şişeyem gülcekten ama zor tutuyem şimdi belli etmiye de.
504 hüseyin ağa şindi abdest alıye. evel musluqlā vādı ileğenne. abdes alıye hüseyin ağa
505 arada şöyle gözlerini bi yıldırıye utaniye gene önüne bakiyere. ona bi bakiye şindi gene
506 devam ediye abdez almağa. tanıyamadılā. dēmiş ki bu kōbaqlıdan bilmem kim ama
507 dēmiş. çocuk da yok bizde dermiş. kaçmış bu ama demiş hüseyin ağa. çocuk da yok
508 dēmiş kōbaqlıdan bilmem kimin kıızı ama bu dēmiş. çocukda yok bizde kime geldi bu
509 acaba? hiç de dış durmiye demiş. birisi tanıyamadılā. giyindi benim şalvarımī, bezimi
510 gitti onların köşesine hiç kimse tanıyamamış çok çirkin oliye adamdan aha. geçiye
511 hepsi geçiye. gençke hepsi geçeye. ah ben kadırım onları yavrum hiç uğraşmayın.

Metin: 18

Kaynak kişi: Selime Pürçek, 59 yaşında, İlkokul

Derleme yeri: Ev

1 he iyi birazcık iyi. bazı tansiyonum çıkıyo benim de. hep böyle gidiyo ne biçim
2 şey bilmem. yaj gittin mi oliye bunlar? gençlede de var be ya gençlede de var diyërim.
3 şekëdir şeydir te öle. he he akşam azcık yanına gittik. om beş günlük oldu. hë
4 perşembeden perşembeye on beş günlük oldu. hë bu sefer erkek. dört kıs torunun
5 içinde bitane erkek bakalım maşallah. bakalım değişik. ne söylicez? yaşlılar tã iyi bilir
6 ama yaşlılarda kalmadı. severek evlendik be ya bizde. m̄alledendi zãten. ā konuşuruz.
7 siz sorun ben söylëyim ben.

8

9 EŞLE TANIŞMA

10 kızlık mı şey evli mi? selime pürçek. yaş elli dokuz. elli dokuzla gidiyes galiba. bizde
11 istiyerek evlendik. görücü usulü değil. beşinci sınıfta ayrıldık işte. aynı m̄allededig
12 biz. m̄allemiz aynıydı öle işte köy içinde. öle işte baktık, istedik, sevdiğ birbirimizi.
13 onlã da istedilë. münasip gördüler. oldu işte.

14

15 DÜĞÜN

16 düğünüm davullı. gezdirdilë bizi o zaman. şeyle yengenin zamanında taksi vãdı. öküz
17 arabası yoktu o zamanlã gençti. bize taksi verilëde. pindirdiler, gezdirdiler işte davullã
18 çala çala. he he geydim geydim. hazırđı. hazırđı benimkisi. öyle önceden ğirep filan
19 yapalãmış ya yapmadılã bize. tülüm vãdı böyle şeyde. ğirepli dildi benim. he he tel var.
20 böyle tel takmışlar benim bellisinde filan. he he vãdı biraz as. heralde gene o burdan
21 köy içinden yapan kişi ama güzeldi işte öyle kaşlarımızı filan alırdı. boyalãdı kalemle,
22 sora allık sürüdü böyle biras. normaldi şeydi gene işte öyle. a bu diğil. üç akşam filan
23 olurdu. şimdi bi akşam kına olurdu. ondan sora dãmat evinde de olur gene. kına olurdu
24 bizim evde de. gene gelirler diğerisi akşam gene olur işte öyle üç akşam olurdu. a a
25 sãde bizim kınadı o zaman. hë tek kına. benim o zamanlã şey yok. saz maz yok be yav.
26 kim şeye darbuķa çalalãdı kızlã. hë öyle işte toplanır arkadaşlarımız filan. kız evinden
27 damat evinden şey gelinir öyle işte. kısa kına dãęlaşır. kına yakãdıķ öyle işte. he he
28 kına da yaktık. arkadaşlarımız kalırdı. kalırdı gene o zaman kızlã. para kıoyalãdı o zaman

29 altın yoktu. para hē öyle ufağ paralādan koyuverilēdi. he o şekilde işte. altın yoktu.
30 sora sora çıktı altın.

31

32 KAÇARAK EVLENME

33 çocukların derkene üç tane kızım var. bi tane de oğlum var işte. göndermedik,
34 göndermedik. o iki sene üniverste okudu. iki sene dışardan okuydu öyle ders yaptı
35 ama. gene heralde bitiremedi onu o. şimdi de yirmi gün mü ne yapcek. parayı yatırdık
36 da şey sırasını bekleyi. hayırlısı, bakalım sırasını bekleyi. evli üçü de. hazırladık ya.
37 biri kaçtı ilk kızım kaçtı. o kaçma oldu o zor oldu. ikisini elle günle vëdik. hazırladık
38 işte aynı böyle geçim neyse. hē onlar işte. ya on yedisi bitti on sekizinin içindedi işte on
39 yedisi bittiydi. hē o şimdi biz deprem yaşadık ya. bu yeni yıktık burayı. inşaattı burası
40 yıkıldı. ay diğildir be gelir o. ben safiye enişte gel desivē. . enişten mi? irfan dayı. irfan
41 daym onlā geri gitçeklēdi onlar. iki sene oldu üç sene mi oldu sigarayı bıraktı hepten
42 böyle çenesi düştü. çok ileri anlatmazdı öle şimdi çok anladiyi bizde söviyez ona. çok
43 anladiye şimdi. öyle işte sorā evimizi biz yapcaz tamirleycez işte. ona da böyle burdan
44 birini sevdi. ta yukāda şimdi marketleri var. çocukla sevmişler birbirlerini. istemē
45 gelecekler anne beni. istemē gelecekler anne beni. böyle ramazan bayramında, kurban
46 bayramında. sora ne olcağ onlā ne işe yarıycklē ya.

47

48 ÇOCUKLUK

49 onda hırs vāmiş, oқыycem deye hırs vāmiş işte onda. hē doğrudur. aslında dedelē var.
50 dedelē yaşlı onla tā çok bilirler ama. şimdi biz küçüktük dedelerimiz anlatırdı ama
51 bizim kafalar yenli dinlemezdik. şimdi olsa dinleriz. böyle otururuz. böyle dedelerimiz
52 anlatırdı. işte öyle olmuş kızım. buraları böyle dağmış, çalılıkmış. gelmişler o oraya bi
53 ufacık ev yapmış, o oraya ufacık bi ev. çibıktan örme böyle evler yapmışlar. bi tā ordan
54 su çıkmış çeşme yapmışlar. orda şey olmuş. işte öle öle öle şimdiki şeyler hiç. biz
55 buğday biçtik. mısır kazādıg. böyle buğday biçēdig. böyle şindikiler bilmeyi ki öle.

56

57 EŞİN ASKERLİĞİ

58 her hafta gidip gelirdi. on beş günde bir. her haftasonu gelirdi. nereye gitmişti onlar?
59 öle meselā bi çocuğu olmuş olsa unducek babasını izine gelmek yok. unutcek
60 babayı.

61

62 EKİNLER

63 önceden kiraz çoktu şimdi kirazları kestik. kurudulā. bide yaşlıklar çok oluye ya şimdi.

64 önceden gene öyle olmazdı. bi yağar açar. . ha ha bi de yağmur yağıyo. .

65

66 ÇOCUKLAR

67 bilgisayar şeysi. ekim, kısım işte o zamanlā. yav dört sene okiyelē bāzısı da işe de

68 giremiyo bu sefer. ne alması zorunlu? nasip kısmet işte bakalım hayırlısı. erķanda işte

69 öyle. yoğ bi dersim var. recebin iki seneliğine midi? iki senelik. hiç. bi o yanda bi bu

70 yanda öyle işte. hayır be o karar veremiye. parası. . daķılıyelē ona. iyi kıldırabileceg

71 mi? işte biz yaptık onu. orda hoca vādı. hocanın çocukla da kendisi arkadaştı. biz

72 böğün yazın onu hep camiye gönderidik. neymiş kafası çok çakaliye ezbere filan demiş

73 (...) göndermedik. benim oğlanla beraber okusun demiş. bizde onu cesaret edip de

74 göndermedik. güvenemedik yani ağlar dedik. şey_eder felan böyle hiç kaldığı yok bi

75 yerde. hoca bize bi iki sefer hep böyle şey_etti. yollasaymışık olcāmış. bu ilerde demiş

76 çok iyi yani şey edicek, ilerleycek demiş. kafası çok çakaliye demiş. yasini ezbere

77 biliye. yasini ezbere biliyē mēsela. bazı şeyleri ezbere biliye. ama o gitti işte çok

78 güzeldi. çok iyiydi hoca. çıktı. hep ayaküstü bi de böyle şey bölümündeydi meyve,

79 zebze ayır. şey_et onlādan sıkılmış işte. nerde ısmarlıycānız? ā yimediniz mi? bele gel

80 sende safiye. böyle gel he. sıcak biraz soğuklansın. he he ferecelerimiz var. tamam ben

81 acık, size size koydum ben onu. sıcak ama sıcak.

82

83 FERECİ GİYME

84 bak sana, sen bizim ferecelerimiz var. benimki de var. şimdi gençlē örtüniye ama böyle

85 örtünürüz. bez örtüniyez hāla bazenTe. aslnta onla tā güzel oliye ama. böyle digtik.

86 çekme, çekme. he he kendim mi kapatayım? şöyle durayım. şe böyle, te böyle yaparız

87 işte te böyle tā kıs görke bize bunlar on_altı yaşında. te böyle giyiniriz te. böyle güzel.

88 böyle kapamağa uğraşiyez böyle. (...) erkeklēden ferece çekēlemiş. yanlarından

89 geçēkene. ama biz öyle bilmeyiz. şimdi şöyle meselā örtünürler te. şimdi böyle

90 örtünür. .

91

92 KOMŞULARLA ANLAŞMA

93 yok kızım öyle halay çekiyiler. önceden konuşmasından hiç anlayamazdık. köy içinde

94 otururduk. ha işte eski ev hālā işte kaynım oturuyor orda. semrādan küçük mü? hı hı

95 üçü arasında. öle işte benim kaynanam olsa ö çok anlatırdı. evvel zaman şeyi çok.
96 muhasebeli, döküp anlatırdı. altı sene bitti işte. yediyle gideyi. yedi bitçek.

97

98 YEMEK

99 yemek bildiğimiz bizim fazla yemek şeyimiz yok. aynı öle işte. bildiğimiz çorbalardır
100 şey, fasulyedir bilmem. öyle fazla çeşit yetiştirip börek. kuru hamurdan böle yufka
101 açarız. onlardan yaparız börek. çok çeşitli bilmeyiz yani hePten. şimdi fazla yapmiyim
102 be. kızılā var(...) şehirde. şimdi yapmiyiz. yök. bāhçem tarlam var işte tarla. burda yok
103 ki bāçe yok. herkesde biber ekiyez. domatis, domatisler yanı yanı varyiler. bu iki
104 senedir hiç olmayiler. ilaç da atmadık biz. gene ilaç atanlar iyidir. domatislerin
105 gene(...) he, hayır hayır. mısır yiyçēniz ya. āzcık yiseydiniz ya kim geleyi şimdi.

Metin: 19

1. Kaynak kişi: Hatice Şakay, 58 yaşında
 2. Kaynak kişi: Müyesser Ceylan, 66 yaşında
 3. Kaynak kişi: Emine Arsar, 46 yaşında
 4. Kaynak kişi: Fahriye Şakar, 33 yaşında
- Derleme yeri: Bahçe

YORGAN DİKME

1 -zevкли olur ama dimi yörüleک gelmek? biraz sıcak ama olacak o kadar. -ā hala
2 altını mı dikcen? -āzını ben dike. . başka yerinden dikmeğe başlayın hadi. -neyi kız?
3 kız bunlā yenicecik elyaf gibi. -kālını da bunları söktük biz medine abla kalın kalın
4 yapmış getirmiş. almanya yünü bunlā bakšana elyaf gibi çok güzel. -farklı yāni. -geçen
5 sene de diktikte böyle şey, çok güzel oldu. burası çok esiyi. -bugün kıSlar niye gitmedi
6 kız kırsa (...)? he onlar şeye gittiler pardon pikniye. hocaya sorcağtım ben de eslemi
7 de tek göndermek istemedim. -abla şöyle mi dikelim? nābalım onu? ha, boyle olur hala
8 şeyli değıl ya. az öncekinin benimkinin kenarları iyi değıldi. ben böyle katladım. -
9 iğnenin bitanesi yōk. dört taneydi. abla var mı sende? -hepsi sofranın üstündeydi
10 iğnelē. -bi tanesi eksik. dört taneydi. -bi tane var tā orda. -bi tane eksik. -iğnenin birini
11 ben size verdim ya. -dört tane olcādı ya. bu ince mi sendeki? onlarda küçük. -siz
12 nabeysiniz safiye? annen nabıyo? -ōh, işine bonkör yani he.

13

SOHBET

15 hatçe yengen güzel annadır. anneme az önce diyom. geçen gün yohtun ama diyom bu
16 sefer yakaladı. mālesef ki. nefise yengeyle bayā yaptınız mı? anlattı mı? - 'ay, nā
17 anlattıysınız ama ne konuşıysın? -sor bakim. yok sen şimdi ismini boşver. -şimdi
18 televizyona felan çıkarız. -hadi şimdi mesel sen başla bağıeyim nāptın ne gittin?
19 gençliğinde beri neler yaşadın? şindi ben iki lafi bi araya getiremem yavrucum. -elli
20 altı, doğma büyüme buralı da. bugün abimize yorğan dikmeğe geldik kızının düğünü
21 var da. bunlā şey. bizim burasının yünü gibi diğıl ki. bunları almanyadan getirmiş
22 kaynanası. -halan ursun. ordan yapsın, sıradan girin. -önceden tanışma nērde? urcam
23 urcam. -ele günün tanışma, düğünden geç gelcem deye, babandan laf işitcen deye üç

24 buçuğ atar. bāzen rüyama bilem giriyo var ya. şeyden düğünden böle hani bi yerden
25 geç kalır...deden kızcakmış deye. şeyimize işlemiş içimize işlemiş.

26

27 AKRABALIK

28 -bunlar kardeş, bu da gelin onların gelin. kardeşlerinin karısı. -bu da benim gelinim. -
29 bende şunun kıs kardeşiyim. -biz birbirimiz yani yabancı yok. -onlarında teyzeleriyim.
30 -bizim de teyzemiz. o annemis. o yengemis. -o benim görümcem, bu da görümcemin
31 kızı. (...) -gelin görümce yāni. -bi ben dışardan. bu da dışardan. -bunun kaynanası bu
32 sādece. kaynana yok burda. -benim gelinim var ama burda değil.

33

34 YÜN

35 -önce yıkıyolar bunu. koyunların pislikleri olūy ya. ondan sora bunları hayır kırpması
36 Sāten belli de. yıkayı(...) ondan sora kuruyunca gidiyolar içindeki hani çöpünü,
37 pisliğini böyle tertemiz yap. . -kendin yıkıyēsın. -yok be. -hayır hayır elde. leğenlē de
38 yıkıyēsın. deterjanla yumuşatıcısı şeysi. kuruteysın, didekliyēsın sora. istā makinaya
39 gidip tarattireyler böyle köseköyünde filan. kolaylığı var eskisi gibi değil. -hadi betül
40 sus, sus durma anlat. -sen tam buldun yani ha adamını. -bu bizim hatçe çok anladır. -
41 hayır be -sen nerelisin? hangi köyden? -bizim mēmetTe sakaryalıydı. -ha bu da
42 imamlardan. -ha şimdi akraba çıkarınız? -burdaki imamlardan diyi zannettim. biz
43 burda halamın imamla diyilerde ondan. -hayır köyün adı. . -bu iğne çok kalın ya. -bi
44 tane yaptık. bu ikinci. -gelsin biz dikeriz. -doğu görevini mi yapcağ? işşallah
45 hayırlısıyla gide gelir. -ikinci, -biz geç geldik be. -ben seni aradım ya biz yoldaydık o
46 zaman. -iki saatte yaptık ötekini. ince olsa tā iyi ol. . şurasından dikseydik. -son. -
47 yorğanlar var tā. işte bunlar yorğan. kaynası almanyadan bunları arabanın içine
48 koymuş. başka türlü çuvalı getiremeyince. yorğan dikmiş bunları. ordan burdan
49 koymuş arabanın içine. hem yatarak oturarak arabanın içinde getirmişler. şindi de biz
50 yorğan çözeyiz. iki tene yorğan oleyi.

51

52 UMRE

53 -ah, hiç sorma. ordan yeni geldik biz. ne sen sor ne de biz söyleyelim. benim için öyle.
54 umreye. -biz bunla iki kere gittik. küçük kızım. bu seferē kızların hepsini götürdüm.
55 kâdeşimde geldi bizle. bunun kocası da geldi. -abla? -he? -başlasın mı? -başlamasın
56 tā, başını şey yaptım da. -olsun be ya. te burdan başlayıvāsın nölcağ. -sen gittin mi?

57 genç mi annen baban? hē, genç. -ben altmış ikiliyim işte. gittik ama. -kaç kardeşsiniz?
58 oğlan yok mu? -bak, beş tane kız. -bekar mısın gülüm? benim de bekar çocuklarım
59 var. çalışıyorlar gülüm, çalışıyorlar. beni ümreye gönderdiler yani tā ne. (...) -evini
60 şeyini yaptı. arabası vā. işi vā. -ben anlatım mi size? bu hatçe yengemin düğünü oldu
61 şimdi. öküz arabasını süslemişle böyle. -hayır övmek için değil. akşamdan sekiz dört
62 gidiyo ya. o fabrikaya şeye götürüyo. koreli onların fabrikası. cumaya servis kaldırıyo.
63 akşamdan banyosunu yapar, çamaşırını değiştirir. çünkü sekiz dört gittiği için. (...)
64 orası bak gevur dersin fabrikasına ama ekmeğ arası yapmış şeye cumaya gidenlere.
65 (...)

66

67 DÜĞÜN

68 -ben öküz arabasına geldim. -he bak bu anlatsın bu öküz arabasına aldık bunu.
69 mandalarla. (...) -evet mandaydı. uzun ömer ağanın. -bak ben dedim. ondan çıkar ne
70 çıkāsa. -manda arabasına. andan sōra böyle öküz. evel zaman dört tane tekerlekti. evel
71 zaman arabası öküz, manda rabasına kıydula. onun üstüne böyle bi şey kıydular. onun
72 üstüne keçe. hani öyle. onun içine oturusun sen. davullā çala akşama kadağ orda
73 oturupta orda bekle. -güneşte yanmeyesin. don mare böyle gölgedesin sen gene. akşama
74 kadar. lōm lōm lōm. seni içerde nābarsan yap. öyle. -kapalı bi de arabanın içi. -cam
75 değil bak şimdi. kapalı. bak şimdi bu öküz arabası ya. onun üstüne böyle sopalāla böyle
76 bi şey yaptılā. onun üstüne keçe. yedeg ani kilim milim öyle bi şeyler sen gölgedesin
77 onun içinde. ön tarafta kaynana oturu sen arka tarafta. öküzlere vuru şey eder. öküzleri
78 de süslēler. arabayı süslēler. o öküzler arka tarafta. davullā ön tarafta. dōm dōm dōm
79 bakalım. adamlā oynā. çocuklā akşama kadar. sen otur orda. öyle yeni evel zamanda
80 hani şimdi yeni şeylē var. meselā gelinlik he? gelinlik dikme gelinlik. yok yok dikme.
81 benim böyle şimdi gömle. . terziler nası dikē ya. bi fistan giyesin. bunları şimdi bunun
82 beyazı meselā gülsüz aynı böyle şeysi beyas sāde o da güllü kendi beyas. kendi
83 gülünden yaçalı andan sora bi arkaya bi ğirep öne bi ğirep. bu başını şey edersin.
84 peçelē. andan sora benim ğireplerim bile tā duruyo. āyır. bu peçelē şimdi böyle. peçe
85 diyeler hani böyle şımbıl şımbıl. tēl, tēl. tēl takāsın. üç arkaya. iki burıya. böyle takāsın.
86 yüze, gelin dışarı çıkāka o ğirebi böyle yapıvarısın. ā o zamanlar pul dağmadık. bizim
87 yoktu. ğirepti. bi kırmızı ğirep bi yeşil ğirep. oyalı. -ğirep ama kenarlarında. . -ipek
88 gibi böyle büyük büyük oyaları vardı. -evel zamanda oynēyler a halk oyunlarında aynı
89 o ğireplēden. onlādan bizim. -pul dediği odur belki oyası pullu mullu. ha yüzüne. -

90 yoktu öyle yoktu. bizim o zamanlar. -hatice şakay. elli sekiz. hī ondan sōrada ōle. -
91 nefize yenge mi diyo nefize yenge mi? -hayır be başkası. -bizim pul yoktu. bizim
92 zamanımızda pul nerde yā. peçe vādı. ğirep üstüne andan sōra. -tamam işte şeyli böyle
93 pullālar. -oyle bi yapışkan bi şey yımırta aķı mı sürü. . -bana yapmadılā, bize
94 yapmadıla. -ha? ama belki de senin zamanında öyle.

95

96 TOPLU YEMEK

97 tebī tebī. pidelē. ondan sora gelin ekmeğ. güvāy ekmeğ gelin ekmeğ ekmelele
98 dağtılırdı eskiden. şimdi büsküt dağTıyeler düğüne çağarmā. -şindi dāvetiye.

99

100 GELİN EKMEĞİ

101 bāķ. ekmeκ hamurlāsın. onun üstüne onu bunu şey edēsın. ismini yazasın. vay dāmat
102 ekmeğ, gelin ekmeğ. ona ince ince kesip kesip böye küçük küçük. çocuklā dağdağdı
103 köye. gelin ekmeğ. nası dāmat çatladı mı felan olur ekmeğ. o damat ekmeğ. tabi tabi
104 kızım öyleydi. ekmekte çağrılar diye. gelin ekmeğ ismini yazalādı. çörekotunu böyle
105 ismini yazalādı. çörekotu kıoyalādı. senin ismini yazālar. bu gelinin bu damātın.
106 damatın ki gelinin ki çaliyi. birinin ki çatladı mı çok fenāmiş. öyle bi şey delēdi.
107 ekmeκle çağrılādı. şey_ederlēdi. bi de oķuyculā vādı. gelir düğün yapcaķ olduκtan sora
108 bi kıarı gelir sana evine andan sora ekmeκ yapā yemek yapā. andan sora kına gecesi
109 olur bi akşam önceden geline kına orulur şey edilir. bütün kızlā oturulā. o akşam uyu
110 istē uyi istē uyuma. kıınaları vurulā şey_ederlē. ayaklarına bile vurulādı. saça da
111 yakılırdı, yakılırdı. şey ederdi öyle he he. öyle isteme misteme yōķ görücü usulü. sen
112 ben on beş yaşında evlendim. tabi benim babam öldüydü. annem de başka kıocaya gitti.
113 andan sora hep çilelele işte öyle böyle çille mille 'haydi. -bu çok çile çekti. -tabe.
114 avluburundadım ben. andan sora ordan oriy şey ediverince. bulğaristandan gelme.
115 bulğaristandan gelme. öyle şey_ettik.

116

117 GÖÇ HİKAYELERİ

118 didicim bizim baķ şindi derlerdi de bizim dedemiz, bubamın bubası, bubamın
119 bubasının bubası gelmişle bu köye. bulğaristandan gelmişle bu avluburun eskiden
120 böyle çok dađlıķmış. geldin ya çeşmenin yanı oraya çeşmenin yanına. orası orda bi
121 kıaynaķ vāmış. böyle bı şey vāmış. o dağnın içinde bi kıaynaķ çıķmış. babannemin,
122 babannemin babasının babası da babaannemin babasının kıarısı da ori şeye gelir,

123 kaynağa geliyeri andan sora çeşme yapılmış ori. oraya kaynak geliverince şalvar
124 giyilirdi ya eskiden beri. şalvar, o şalvarının parçasını bulmuş. oraya onnā onu bunu
125 onları yimiş yani. ne yidiyse yimiş. şalvarın parçasını bulmuşlā. kadını bulamamışlar
126 hē. andan sora ori kese kese kese kese aşağı kı caminin rāmetli babannem annadır. . şey
127 dedem annadırdı şey_ ederdı. aşağı kı caminin bile bi ıġlamırın tepesine pinmişlē.
128 ıġlamırın tepesine yamık bi ıġlamırın tepesinde ezan okumuşlā. daġnın içinde. . sıtma,
129 sıtma onnā adapazarından şeye gelmişlē. aķ meşin (...) bende be kāzımpaşaya
130 gelmişlē. kāzımpaşada çukur ya orası. çok sivri sinek vāmiş orda. sivri sinekten
131 onudan bunudan. . ha ordan. andan sora ordan buraya tepeye gelmişler burda
132 yapamışlā burda şey etmişle. babannemin geliye, babannem babasının babası geliye.
133 andan sora bi daha toplaşıp geylelē buraya şey_ edeyler ama andan sora, sōra o orası,
134 o aşağı kı cami va ya. o aşağı kı caminin oreye bi küçük cami yapeylē orda.

135

136 ERMİŞLER

137 orda ermişlē bile vāmiş. orda şeyler. sōra türbe yok ama o camide şeyle vā ermişlē vā.
138 göreylē şey edeylē yani. ō şimdi o camiye bizim babannemin çocukları bi de çavuş
139 çeşmesi derlē. çavuş çeşmesine demişlē iki kardeş. gidelim demişlē. sen cami. .
140 caminin yanında pınar vādı bi de. can pınarı derlēdi ona. andan sora can pınarından iki
141 kardeş sen çavuşa gitçen ben can pınarından su alcam. andan sora çavuşa giden
142 geliyēre. cami pınarının yanına gelen caminin pınarındaki yanına gelen bi türlü
143 küçücük cami de bi baksa. amcamız bizim andan sora bubamın abisi bi baksa koca
144 bōle koca kuranā, koca tesbīler bī süreg bōle ermişlē bōle oturvāmiş ezanı,
145 okurlāmış yani koca koca kuranlāla. onlara bakmış kalmış öyle. babannem anladırdı.
146 onlara onlara bakmış aşağıkı camiye onlara bakmış kalmış öyle. ermişleri görmüş.
147 babannemin çocukları andan sora çavuş çeşmesine demişle ki iki kadeş sen çavuş
148 çeşmesine git bende andan sora can pınarında su getirelim. eskiden sulā vā mıdı yoktu.
149 sudan ötürü patırdaşır. . kavğa yapılırdı. ondan sora o çavuş çeşmesine giden geliyēre.
150 cami pınarına giden tā onlara bakmış kalmış onlara o. beyaS saķallı bōle ermişlē koca
151 kuranarınna, koca tesbīlerinle ōle onları dinlemiş şey_ etmiş orda. sora geldikten sora
152 demiş böyle böyle. onu bi kaç kaç kişi gördü onu. sora o çavuş çeşmesi denen o çavuş
153 çeşmesini bi kere yapmışlā hiç aķmamış su içinden. bi kere tā yapmışlā başka tarafa
154 şey ediyler gene aķmamış. bi kere tā yapmışlā demişler buna kurban keselim suya.
155 andan sora o kurbanı kesiverince o su başlayıvāmiş içine girmiş başlamış aķmağa.

156 öylemiş yani. hā, tebi tebi. eskiden şeylē mi. . ekmek mi satılırdı şimdi ohō şimdi
157 ekmekte hazır. hepsi satı. . hazır.

158

159 KÖYÜN İSMİ

160 bilmem öyle bi şey şey_ etmedilē. -avluburun. -hiç öyle duymadım yani, duymadım.
161 gidiver sen öyle yukarı doğru. emne dikmeyi misin? –dikçem de benim iğnem nerelēde
162 bilmem. -ha, bi iğne vā baķ ha. bende mi dikeyim? –hē, baķ sende son iğne. -tut, ben
163 o yatarak dikeyim zāten. yatarak dikeyim zāten.

164

165 YEMEKLER

166 -herkez ayrı yapıyo. -eskiden pōça yoktu. eskiden nābardıķ biley misin? bi teneke
167 bulgur kaynaTırsın, fasile beş altı teneke, şimdi yemek bol. eskiden nerde yemek?
168 yemek bile bol diğildi. kuru fasule mi? –mācırının. -andan sora. tamam öyle o. yapıł.
169 . ama eskiden şey edilirdi. beş altı teneke fasile yinirdi işte. şimdi beş altı teneke fasile,
170 her şey bolluk. hiç bolluk şimdi. e şimdi beş kilo on kilo fasule oldu mu yetip artiyi.
171 bi andan sora bi teneke kuşkus yapāsın. bi teneke bulğuru bulğuru kendimiz
172 kaynadırdıķ. dövēdik, şey_ edēdik. andan sora bi de çekēdik dibekte. andan sora dibek
173 vā tebi, tā dibek şimdi bile vā dibek. dibek var tā. ta orda şurda. kullanan kullaniye.
174 ben bi kaç sene önce yaptıydım ben. andan sora şimdi dövmiyim. şimdi hazır alıyeS.
175 eskiden gidēdik tē kāzımpaşaya şey yapmā. öküz arabasına koyāsın. kāzımpaşaya un
176 üğütmeğē. öküz arabasına pin. . ecel dereye. ecel dereye ecel dereye gidēdik. bu orda
177 ekinini götürüsün. andan sora ordan üğüttürüsün. gelirsın. aķsama gidersın aķşamleyin
178 sabāleyin erkenden gittin sıraya dizilirler öküz arabaları. eskiden yürülek eşmeye
179 kadar gidilirdi. derece, derece araba maraba yok. şimdi götümüzün dibinde zor kalkıp
180 yetişiyēz. olsün dođrū –yörüleķ gidēdik. şimdi motorlāla. -bacaķ sallayesın. -
181 kaynaqlādan derelēden sonra (...) – öyle, öyle şimdi bacaķ sallayēz. motorla gidiyesin
182 geleyesin de gene bacaķ sallayesın. yürürdün. (...) kayışlanırdığ be. ēskiden çamaşır
183 makinesi nerde? şey nerde? detercan bi sabın alırsın tırs tırs tırs tırs. haydi lōp lōp lōp
184 lōp kimi dövesin kimi şey edēsın. külle yıķāsın. -bayram yapardıķ dā. aķşamlayın
185 haydi baķalım su taşımā çeşmelere. . -çar çop böyle yaparlar. çar çop ne demek o? çar
186 çop birbirine vur. . ta o eskiden öyle yapalādı öyle şey edelēdi.

187

188 HAMİLELİK

189 benim mi? bi kızım bi oğlum va. hamilelik dönemlerim zâten beş altı ay haberim bile
190 olmadı. hamile miyim değil miyim deye. eskiden doktora mı gidilirdi? doktora
191 gidilmezdi eskiden. bende küçüktüm. andan sora ebe geldi. cayillik vâdı. ndan sora
192 ebelē başka tarafta oturula. bizim köye geldi ama (...) sen dedi büyük ameliyat
193 geçircen dedi. andan sora o gene ne ameliyatı? bâbanem vâdı benim bâbanem dedi.
194 sen dedi görey misin göğüslerini filan biley misin dedi bana. babanne dedim. andan
195 sora ben dedim dörd ay dörd aydan beri (...) dedim. andan sora tepişmeğe başladı da
196 andan sora anladım hamile olduğumu. bunun beyine. evde doğum yaptım evde. e
197 tälaya gideysin onu bunu gideysin andan sora täladan geldik doğum yaptık.

198

199 İSİM KOYMA

200 isimlerini dede kıydu. dede büyüklē kıyue. kayınpederim kıydu. belki havlu vereylē
201 galba şimdi. geçmiş zaman ben kaç senelik (...) fâriye e buban kıyduydu enesin adına
202 para vēdiniz mi bubana? –bilmem para vermedik de dediğin gibi havlu veriliyordu.
203 havlu vedydim ya anne. he he havlu. -bak işte havlu bi şey veriliyo he. onu soruya da.
204 -ne zaman? –ezan okuyosun ya kulağına ismini söylerken.

205

206 ALBASTI

207 -tebi tebi bırakılmıye. yanına yâ şey kıran kıyyēsın, maşa kıyalādı, bıçak kıyalādı.
208 ne bileyim ben. şey anlamı olmaz olur mu abla anlatsana. -işte şeytan gelmezmiş deye
209 önceden demir parçasının yanına siniğe kıyāmış. -abla? -çörotu. -isanlar o nede ō?
210 zülküflünün kıızı nuriye mi anlatsana onu. hâyır şükran ölmüş de bi şeyler olmuş. çorap
211 almış da. hayır çorabını almış da. -sen öyle bi şeyler dediydin anne. . hala anne
212 anlatmıştın da. -hatçe ablamdan mı duydum? sizin bi şükran kıardeşiniz varmış. o da
213 feyziyle kıranmış. andan sora adem ismaillerin emine abla nuriye ablaya demiş. gid
214 demiş onlā sana bī yanaqlı çorap he bi şeyini al demiş. bak vā işte onun aslı demi? bi
215 şeyini, hatçe ablam mı anlatıyo sōna? –hatçe ablam anlatmıştır. -he? andan sōra o da
216 şimdi bi yanaqlı çoraba gidiye alıye. ona şimdi bābāğen. . başkasının da bābā oldu
217 çocuğu, kıyanamında kıızı vāmış. kıranmış onlar galba andan sora o çorabından bi
218 şeyinden bi şey olurmuş yani öyle. sen diyesin hani oluyo mu deye. andan sora o çorabı
219 alıvarınca şükran ölmüş feyize yaşadı. feyize de sōra öldü ya geçen senelēde öldü ya.
220 andan sora nuriye abla hatçe ablama anlatmış galba. zülküflinin kıızı nuriyā. ben demiş
221 ona çocuk, kızka demiş andan sora onun günahını nasıl ödēycem demiş onu. yanaqlı

222 çoraba demiş onu gittim aldım demiş. onun bezinden bi şeyinden aldım demiş. -onu
223 emne abla düşüncek işte. -emine abla da az değil ha. -andan sora öyle bi şey almış da
224 ondan o kız şükran ölmüş. öyle şey etmiş öyle anlattıydı. ben onun günahını nasıl
225 ödiycem demiş o nuriye. bak şimdi meselâ senin, bak şidi doğdu doğdu kırıkları. şimdi
226 şükran doğdu. şükranınki doğdu, benimki de doğdu. andan sora onun kızını vâ benim
227 çocum va. andan sora başka bi kız şimdi meselâ benim gelinde şimdi kızan olsana
228 yetişmiş biraz kız olsa git demiş andan sora onunkinin şeyinden sana yanaklı çorap
229 örcem demiş bo kıza çiyizine demiş. ben şimdi yanaklı çorap ördüm, örcem sana git
230 onun bezinden bi şeyinden al demiş ona. o kararı da gidiye alaye onu andan sora
231 bezinden. bende ona yanaklı çorap vereyem. andan sora onun kızını öleye. hiçişteye
232 ecişteye ölmüş. -kırıkları karışıye ya. -kırık karışır. (...) -çorap sade çorap değil. -aldın
233 deye. hediye hediye vermiş ona hediye. o da ölmüş andan sora onun günahını aldım bi
234 çift yanaklı çoraba demiş. onun günahını nasıl ödiycem ben demiş. -işte kırık basan
235 işte. -aynı öyle işte. -kırık bası be canım kırık basını öyle. o onun yanına şey etmez, o
236 onun yanına şey etmez ama.

237

238 KIRK BASMASI

239 -o şöyle üstüne bi şey getirirsen. et türü ondan sora tüfek üstüne öyle bi şey
240 getirmiyen bebek yatarken. eve getirmiyen. -kırkı çıkmadan et getirmiyen meselâ
241 eve. -eve getircen ama bebeği kaldırca. -he bebeğ ayağa kaldırcağmısın kapıdan
242 içeriye soğarken. -kırık bası diyolar hemen yürümez diye. -ayağları çapraz basamış
243 filan. he kapıdan soğarsan çocuğu ayağa kaldırcağmısın meselâ. ya da böyle ayağını
244 ete bastırcağmısın. bizim de bu selda mı, seldayı mı ne öyle bi şey olduydu. -çubuğu
245 duymadım da eti biliyom. -bizim fatma ablamın âşe ablamın çok yapadı öyle şeyleri,
246 o bilirdi dimi? -ne kesiyon diye soru. . çubuk mubuk koyeyle. kül mül koyeyle galba
247 öyle bi şe yapı. . -ama benim dediğimde et koyallar. -o et koymuyo ya -hē et koyyorlar.
248 eti koyarsın eti bastırırın üstüne bebeği. -hadi fahriye hadi. -anne ben emine ablamı
249 bekliyorum. (...)

250

251 DIŞ ÇIKARMA

252 -o zamanda bi şey vereyle. ilg dışı çıktı mı kim görüse atlet külot alaye ona. dışı
253 koyeyler mi kız bi yere? ā gârgalar yeni diş getirsin diye öyle demeyler ama dimi
254 gârgalar yeni diş getirsin.

255

256 TANIŞMA

257 -bubamla tanıştığımı anlat ana. -hala sen isteyerek mi vāy hala. müyesser ceylan.
258 altmış altı galba dimi. ilkökul vā orta okul yok. ay ne bileyim ben anlatamam. bak
259 hatçeye hepsini anlattı. kōden kōden. tanıştık işte öyle. he he sonra gitti. buna hāmile
260 kalmışım o askerdeyke oldu bu. o zaman iki sene falan vardı galba işte. ankarada yaptı
261 galba o odan da nereye geldi? şuraya istanbula bi yere gelmişti ama neresiydi bilmem,
262 unuttum ben şindi. yanımdadı ya kayınvaldem de kaynemde, dede de. o çok kalabadi.
263 şeylerim vādı. kayınlarım vādı. kaynanam öldü. kayınçolarım kaldı benim başıma.
264 dedelē kaldı benim başıma. ilkiydi ama eltimin biri evlendi o. adapazarına gitti.
265 küçüktülē küçüktülē. biri altı yaşında kaldı he. onun banyosunu filan ben yaptırdım
266 böle. şimdi evlendi o neleri vā neleri diyem hani. bi iğnesi yoktu ama allah yardım etti
267 her şeysi vā. e ben anladıyem a şindi. (...) o zaman telefon yoktu tabi canım. o zaman
268 hep ē. mektup yazadı millet. hani öle bakmak şey yapmak vādı ama konuşmak yoktu.
269 o nērdē. benim bubacım çok feneydi bölē. hani gene de diyem iyi fenālığı yani bize
270 böle çok böle derslē verirdi bize.

271

272 ÖĞÜTLER

273 büyüünüzün önünden geçmeyin. kāveden geleye camiden geçeye adam. o adamın
274 önünden geçmeyin. -yok hem öyle bi de şey gördüğünüz bi şeyi sakın gördük demeyin
275 diyodu. duyduğunuz dimi. -hep türlü böle disiplin. -haklıydı yani. kalırsınız lafın
276 altında diyodu bubam. ben demedim der öte yanķı derdi. siz kalırsınız lafın altında. . -
277 görsekte gördük demeyiz yani duysaķta duyduķ dimeyiz bi şeyi. -tabi bizde aynı. şindi
278 bilmiyom biz şindi komşuya gitti mi bubam bize öyle sölēdi. şimdi bi yere gittiniz mi?
279 üç kere hayķırın. üç kere kapıya mı vurcānız, hayķırcānız mı yoksa evde öyle gene
280 gene kapıya vurmayın. dönün gelin. hani o ĩsan duysa çıkā dēdi. (...) da hani öyle biz
281 ālem sofrasına gidipTe sündüklenmeyin. ikindi oldumine herkez evine. böle ālemde
282 sündüklenmeyin sofrasına ālemin oturmayın. sıkılādı bubam. (...) şindi ben böyle şey
283 yapıyem yani bī taraftan bizim bubamız iyi bize diyem akıl vēmış. (...)

Metin: 20

Kaynak kişi: Yusuf Aslım, 72 yaşında, ilkokul

Derleme yeri: Kahveyane

1 KÖYÜN İSMİ

2 hüsâyin amcamla anlaştınız mı? hē. yusuf aslım benim. esas havluburun.
3 avluburun sōradan çıktı. buraya kurulurkan onu koymuşlar işte. işte eşmeden
4 sivrisinek olduğu için buraya çıkmışlar. ağulluk vardı ya mezarlık arkalığında. mezarlık
5 arkasında vâdir. ondan işte. ordan kalıyo. (...) boyları doluydu bi de çiçek açardı onlar
6 öyle. şimdi köreldi burları başka. ağulluk, ağulluk. ordan kalıyo yani. sima şimdi
7 avluburun şeyden o burda bizim (...) dolayı oldu. sora gene nüfus kağıdın da benim
8 avluburundu. dedeye yetişmedim ben. dedem harpte kalıyo çanakkaledede. pek
9 hatırlamam. dedeyi bilmem. anne, anne de kendi annem anlatıyo. şöyle kaştık böyle
10 kaştık. dereye doğru. aşağıları bizim derelik. koyunları falan oraya kaçırдын mı
11 (...)aşağda şimdi şurda çeşmelē var iki tane. bū üs tarafta yedekteki çeşmeler onlarda
12 yıkanır. çamaşır mamaşır,
13 buyday yıkarlar. onlar yaparlar.

14

15 MESLEK

16 buyday misir ekiyoduğ. sōra sōra bāçeye yetiştidik. kiraz, ayva, armut...

17

18 ÇOCUKLAR

19 ikisi burda ikisi köseköyünde. köyde burda birisi yukāda birisi evde. çocuk olarak mı
20 dört tane çocuk bi de kız var.

21

22 PEHLİVAN KISMETİNİN ELDEN ELE GEÇİŞİ

23 (...) kervansarayda olurdu. kısmet hasan amcanın. sora dedene geçiyo. hasan amcam
24 da onu yendiği için orda yenmezmişde burda yendiği için. büyük ya büyüklük yapacak.

25

26 KÖYÜN ESKİ HALİ

27 küçüğümüzde ahşap binalar vardı. şu da eski bina vâdi. suyu mu? burda kıyu var.
28 meydan da. burda caminin önünde vardı. çeşmenin yanlarında vâdi işte. cāmi yirmi

29 senelik mevzu. eski cami eski cami benim çocukluğumda yapıldı. ondan öncekini
30 bilmiyorum. üçüncü. bu cāmi üçüncü cāmi. yō hayır yok. hayır herkez bi yere. mācır
31 maalle burdan alırdı. hē yağmur şeyi var. çamaşır yıkamağ için. çamaşır yıkamağ için
32 o. çeşmenin yanında vādı iki tane kuyu bi de çeşme var. çeşme hayla duruyo orda. yok
33 ikisi duruyo orda bi burdağı kapandı cāmiyi yapar. . bi de burdağı kapandı. fırın vā ya
34 orda fırının olduğı yerde kuyu vādı. bi de ondan sōra yapıldı bi çeşme. oraya gidēdik.
35 yukādan oraya gelir, burdan oraya gider. çavuşlu çeşme dediğimiz orası. tabi öküz
36 arabası. at bizim burda pek at yok. bizde öküs. sığır öküzü, bi de manda vā. öküz,
37 manda. sağlığını da sağlığını da vardı manda ama sığır koşumada vā. şimdi yok burda
38 yok. manda yoğurdunu şey de bulursun. çatalköprü taraflarında orlāda var. ben bile
39 aklıma geldice gideyem, on kilo süt alıyem. yedi buçuk, yedi lira kilosu.

40

41 İPEK BÖCEKÇİLİĞİ

42 var. dut ağcı vardı. böcekçilik vādı. beş, altı tane vādı bağan. kendi bahçelerinde ya.
43 şindi şurda inēken orda kenarlarda vardır bile ibrahim ağanın orda. hē dut. yok özel
44 olarak yok. öyle fazla bağan yok. üç, beş hāne vādı orda bağan. bi de tütün ekip
45 dikelēdi. tütün fazla yapma. . (...) kim de? zeytin ağcı bi (...) vādı o da olmazdı zeytin.
46 öyle (...) zeytin ağcı yok. olmuyo zāten. aşāğdan mandacı āmette vardır. zeytin yoktur.
47 olmaz. eşmeye birazcık soğuk geliye ya eşmede vardır. eşmede oluyodu. bizden düşük
48 ya biras orası. bir hafta on gün_evel qar yağıyo.

49

50 ZORLUKLAR

51 araba zāten çalışmıyor araba yoktu bizim çocukluğumuzda. kāvnenin sahibi öküz
52 arabası gibi götürūken bele kadar kār var. çiviç öküzūnen götürūdüler eşyaları. yolcu
53 arabasıylan. öyle taksi maşsi araba yok. öküzlēlen. her şey iki kirazı var. pattes satıyo,
54 ārmut satıyo. arabacı alanı o zamandan kalma hayvan pazarı. sōra beri geldi. çark
55 caddesine geldi beri. tabi. düveni mi çekti? onlar çayır abi. o demet dil, çayır. onu mu
56 çektin? bizim burda zorluğ dönemi yetmiş ikiye yetmiş üçe kadar. ondan sora bi dā
57 raatladı. meyvalā yetiştı. para dolmağa başladıkça yetmişden evvele zordu. hayvan
58 vādı. koyun, keçi hayvan. mecbursun yoğ başka. bizde meselā elli tane, yetmiş tane
59 keçi vardı benim çocukluğumda. elli tane gene koyun var. öldü o. o ĩtiyar öldü. keçi
60 meçi kāmadı onda çocukta var şindi. bi kaç işte.

61

62 DÜĞÜN

63 düğünü nēbıcan sen düğünü yā. düğün de davul vāsa tamam. ben kendi düğüne
64 gidemezsin. burda yok. dāmat gitmez yani. qaraaptullah köyü. yok otobüslen refiğın
65 otobüsünen. . āmet öküz arabas. . āmet amcan öküz arabası. . o öküz arabasınna getirdi.
66 bi de bizim sālīm. benim orda teyzem var. annemin qardeşı. o zaman görmek mörmek
67 yok. teyzem halleder işi gidēdik. annemin qardeşı vādı orda. öyle görmeden hiç
68 görmeden. zāten görse alınacaqtı ama. elbise olarak mı? o zaman vardı. takım elbise
69 vardı. qırvat. qırvatlıydı. altmış sekiz. alinin düğünü, imam alinin düğünü
70 davulluydu. onu hatırlaysen. hasımıza denk geldi bize davul tutturmadılar. aliye de
71 bıraktırdılar, imam aliye. alinin düğünü alinin düğününde davul vādı. o āşamı çaldı.
72 otobüsle otobüs. refiğın otobüsle. dā askere gitmedik bizde be. iki buçuk, üç. yirmi
73 dört ay. yetmiş, yetmişTe. iki sene işte. biz gittik askerlik düştü aşıya (...) ben de iki
74 buçuktu. dört ay sonra askerlik düştü. ben doğu beyazıt iran qapıdaydım. acemi birliği
75 qayserideydim. ordan ben bi dā iran qapı. ettik babayı. bura qadar qar, ayas, çadırda.
76 ağrı dağında sen ne qadar yattın altı ay. ama o zaman böyle olaylā yoktu. anarşı
77 manarşı işi yoktu. diycek bi şey. bizim buranın huyu böyle işte. düğün yapāsan böyle,
78 davul zurna falan. yaqına gelirken öyleydi. şimdi bakma salonlar açıldı. o devam ediyö.
79 cuma günü öğlenden sora aqşam olduğunda, cumartesi davulla gelir burda. cumartesi,
80 pazar aqşama qadar devam. hāyır, bizim, salimlerin zamanında. iki haftada iki düğün
81 oluyodu ya. haftada iki düğün perşembe, pazar. tabi. saraşların kázım meselā rāmetli.
82 onlā, onun emsaller perşembe, pazar olurdu düğün. perşembe biter, pazar yenisi,
83 başkası yapar.

84

85 VERGİ KAÇAKÇILIğI

86 onları pek bilmiyom da. hayvan qaçırma işleri oluyodu. aşıya dağlara. elli taneyi geçti
87 mi bi sürüde hayvan, aşıya alıyolar, qaçırıyo. kırqa kırk, otuz beşe çıkıyo. otuza
88 düşürüyolar. kırk beşe düşürüyolar. elli beşlē de atmışlā da işte. vergiden qaçmaq için.
89 bi de harman, düveni biliyo musun düveni? o düvenle harman dövēken buydey bile
90 qaçırıyodu. böyle avuçlayıp. valla burlāda topladılā gittiler onları. vāsa da vādır yani
91 olan yerler de vādır. evet, evet.

92

93 TARLA İŞLERİ

94 iki çatal diğren onlā vādır. burda da olan vardır ama bilmiyos kimde olduğunu. enseye
95 geliyo. damağ ona bağı. var herkezde var. durumu iyi olanların vādı hepsi. çok nadirdi
96 olmayan. bizde meselā iki çift öküz vardı . iki çift. hārmanı çabuğ dövēdicek gidēdi
97 iki çift. yok parada yok bē. misir kızmağa filan anca. . buğday biç. . öyle olurdu. çok
98 nadirdi o da. bireleş, bireleş. yēvmiye işi sōradan çıktı. senin buydayın tālan çok. çok
99 ekmişin sen. sen gelirsin bana bir hafta, senin malını da üç günde dört günde
100 biçirivēdey. ellik, ōrağ vādı. yardım ediyō. hemen yan tarafa geçiyō. ne zaman paydos,
101 saatiyse bırakıp gelisin. var üç beşte para oynuyo para işte. koca köyde burda belirli
102 hānelerde para var. evet emeklilik vā şimdi. ben yetmiş üşte işe girdim. evet. şimdi
103 düğün yapıcek bi tarla alıcek. adam tāla pazarlığı yapıcek. parası yetmiyo. adamı tutar
104 parayı veridim. öyleydi. şimdi benim, benim babam köklü hāne olduğı için biz on
105 kardeşiz en küçükleri benim. en küçükleri benim. elli tane yüz tane hayvan olmuş, keçi
106 olmuş. gelse everecektik. dört kız, altı çocuk. bunlā paraya bakıyo. bi de ustalık. bi de
107 ustalık vādı āğaştan. bi de āğaştan şimdi ev yapmağ vādı. tavan mavan yapādık. sōradan
108 çıktık beton binaları. te bunu ben yaptım. baqqalın olduğı yere ben yaptım.
109 umuttepeye çıkmadan be ya nereye gidiyo umuttepeye çıkınca? tamam. beri taraf
110 doldū. teyzeye mi? benim kaynananın kardeşi o. kaynana da ōleydi. anlattık ya yolda
111 öldū babası deye. o işte onun babası o. artık gidemessin gidemessin. bunun babası
112 āşāğdan tavşana gelir āşama dēdi. bu da kendine çalışıyodu

Kaynakça

1. Kitaplar

- Aksun, Ziya Nur (1994). Osmanlı Tarihi, Osmanlı Devleti'nin Tahlilli, Tenkidli Siyasî Târîhi-4. İstanbul: Ötüken Neşriyat.
- Anderson, M. Smith (2001). Doğu Sorunu 1774-1923 Uluslararası İlişkiler Üzerine Bir İnceleme (Çev. İ. Eser). İstanbul: Yapı Kredi Yayınları.
- Banguoğlu, Tahsin (2015). Türkçenin Grameri. Ankara: Türk Dil Kurumu Basımevi.
- Buran, Ahmet (1997). Keban, Baskil ve Ağın Yöresi Ağızları. Ankara: Türk Dil Kurumu Yayınevi.
- Caferoğlu, Ahmet (1968). Eski Uygur Türkçesi Sözlüğü. Ankara: Türk Dil Kurumu Yayınevi.
- Cebeci, İsa (2010). Örneklerle Deliorman Türk Ağzı Sözlüğü. Ankara: Türk Dil Kurumu Yayınları.
- Clauson, Sir G. (1972). An Etymological Dictionary of Pre-Thirteenth Century Tur-kish, Oxford: Oxford University Press.
- Çağbayır, Yaşar (2007). Ötüken Türkçe Sözlük-1. İstanbul: Ötüken Neşriyat.
- Dallı, Hüseyin (1991). Kuzeydoğu Bulgaristan Türk Ağızları Üzerine Araştırmalar. Ankara: Türk Tarih Kurumu Basımevi.
- Danişmend, İ. Hami (1971). İzahlı Osmanlı Tarihi Kronolojisi-1. İstanbul: Türkiye Yayınevi.
- Demir, Nurettin, Emine Yılmaz (2016). Türk Dili El Kitabı. Ankara: Grafiker Yayınları.
- Doğan, Aksan (2015). Her Yönüyle Dil (Ana Çizgileriyle Dilbilim)- 2. Ankara: Türk Dil Kurumu Yayınevi.
- Eckmann, Janos (1950). Razgrad Türk Ağzı. Ankara: Türk Tarih Kurumu Basımevi.
- Eker, Süer (2019). Çağdaş Türk Dili. Ankara: Grafiker Yayınları.
- Eren, M. Emin (1997). Zonguldak, Bartın, Karabük İlleri Ağızları. Ankara: Türk Dil Kurumu Yayınevi.
- Ergin, Muharrem (2009). Türk Dil Bilgisi. İstanbul: Bayrak Yayınları.

- Evliyâ Çelebi b. Derviş Mehmed Zillî (1999). Evliya Çelebi Seyahatnâmesi. (Haz. Seyit Kahraman, Ali-Yücel Dağlı). 3. Cilt, 2. Kitap. İstanbul: YKY
- Gülensoy, Tuncer (2010). Türkçe El Kitabı. Ankara: Akçağ Yayınları.
- Gülensoy, Tuncer (1988). Kütahya ve Yöresi Ağızları. Ankara: Türk Dil Kurumu Yayınevi.
- Günşen, Ahmet (2000). Kırşehir ve Yöresi Ağızları. Ankara: Türk Dil Kurumu Yayınevi.
- İpek, Nedim (1994). Rumeli'den Anadolu'ya Türk Göçleri (1877-1890). Ankara: Türk Tarih Kurumu Yayınevi.
- İsen, Mustafa (2019). Bir Muhacir Köyünün Hikâyesi: Sakarya, Kapı Yayınevi.
- Jelavich, Barbara (2013). Balkan Tarihi 18. ve 19. Yüzyıllar (Çev. İ. Durdu, H. Koç, G. Tunalı). İstanbul: Küre Yayınları.
- Kalay, Emin (1998). Edirne İli Ağızları. Ankara: Türk Dil Kurumu Yayınları.
- Karaağaç, Günay (2019). Türkçenin Dil Bilgisi. Ankara: Akçağ Yayınları.
- Karpat, Kemal. H (1985). Ottoman Population 1830-1914 Demographic and Social Characteristics. İstanbul: The University of Wisconsin Press.
- Kâşgarlı Mahmud (1985). Divanü Lügat-it-Türk Tercümesi-1 (Çev. B. Atalay). Ankara: Türk Tarih Kurumu Yayınevi.
- Kâşgarlı Mahmud (1985). Divanü Lügat-it-Türk Tercümesi-3 (Çev. B. Atalay). Ankara: Türk Dil Kurumu Yayınevi.
- Kâşgarlı Mahmud (1986). Divanü Lügat-it-Türk Dizini (Çev. B. Atalay). Ankara: Türk Dil Kurumu Yayınevi.
- Korkmaz Zeynep (2007), Gramer Terimleri Sözlüğü. Ankara: Türk Dil Kurumu Yayınevi.
- Korkmaz, Zeynep (1977). Nevşehir ve Yöresi Ağızları. Ankara: Ankara Üniversitesi Dil ve Tarih- Coğrafya Fakültesi Yayınları.
- Korkmaz Zeynep (2017), Türkiye Türkçesi Grameri Şekil Bilgisi. Ankara: Türk Dil Kurumu Yayınevi.
- Mccarthy, Justin (2014). Ölüm ve Sürgün Osmanlı Müslümanlarının Etnik Kıyımı: 1821 - 1922 (Çev. F. Sarıkaya). Ankara: Türk Tarih Kurumu Yayınevi.

Netter, Frank H. (2011). İnsan Anatomisi Atlası (Çev. Meserret Cumhur). İstanbul: Nobel Tıp Kitabevi.

Olçay, Selahattin (1995). Doğu Trakya Yerli Ağzı. Ankara: Türk Dil Kurumu Yayınları.

Özçelik, Sadettin, Erdoğan Boz (2001). Diyarbakır İli Çüngüş ve Çermik Yöresi Ağzı. Ankara: Türk Dil Kurumu Yayınevi

Özkan, Nevzat (2017). Gagavuz Türkçesi Grameri. Ankara: Türk Dil Kurumu

Öztuna, Yılmaz (1969). Resimlerle 93 Harbi 1877-78 Türk-Rus Savaşı. İstanbul: Hayat Yayınevi.

Sağır, Mukim (1995). Erzincan ve Yöresi ve Ağızları. Ankara: Türk Dil Kurumu Yayınları.

Şemseddin Sami (2014). Kâmûs-ı Türkî. İstanbul: Çağrı Yayınları.

Şimşir, Bilal (1986). Bulgaristan Türkleri. İstanbul: Bilgi Yayınevi.

Tekin, Talat (1995). Türk Dillerinde Birincil Uzun Ünlüler. İstanbul: Simurg Yayınları.

Tuncer, Hüner (2000). XIX. Yüzyılda Osmanlı-Avrupa İlişkileri (Akt. Muhamed Ahmetaj). Ankara: Ümit Yayınevi.

2. **Makaleler, Bildiriler, Diğer Basılı Yayınlar**

Makaleler

Akça, Hakan (2017). “Ağız çalışmalarında derleme konuları ve kaynak kişilere yöneltilecek sorular.” Hacettepe Üniversitesi Türkiyat Araştırmaları Dergisi, Güz (27) 61-84.

Akgün, Ahmet (2005). “Bulgaristan'da asimilasyon ve "zavallı Pomaklar" adlı bir risale.” Balıkesir Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi, (13), 1-28.

Asan, Hakan (2016). “Devlet, aşiret ve eşkıya bağlamında Osmanlı muhacir iskân siyaseti (1860-1914).” Göç Araştırmaları Dergisi, 2 (3), 34-61.

Atasoy, Emin (2010). “Bulgaristan'ın coğrafi – jeopolitik konumu ve yansımaları.” U.Ü. Fen-Edebiyat Fakültesi Sosyal Bilimler Dergisi, (18), 1-35.

- Baştürk, Şükrü (2018). “-iver(i) şimdiki zaman, Gönen-Fındıklı köyü ağızı örneği.” *Turkish Studies Language / Literature*, 13 (20), 171-204.
- Caferoğlu, A. (1955). “Anadolu ağızlarındaki metathése gelişmesi.” *TDAY*, 3. s. 1-7.
- Dinçer, Nahit (2011). “Bulgar ihtilalinin hazırlanmasında dış güçlerin yardımı ve kültürel faaliyetler.” *Istanbul Journal of Sociological Studies*, (21), 69.
- Erdem, M. Dursun (2008). “Birincil ünlü uzunlukları ve imâle.” *Turkish Studies*, 3 (6), 236-261.
- Eren, H. (1953). “Türk dillerinde metathése.” *TDAY*, 1. s. 161-180.
- Ertin, Gaye (2015). “Bulgaristan’ın nüfus özellikleri (geçmişten günümüze).” *Güney-Doğu Avrupa Araştırmaları Dergisi*, (1), 129-146.
- Genç, Z., Orhan Dengiz (2015). “Madendere havzasında fizyografik faktörlerin ve bazı fiziko-kimyasal toprak özelliklerinin belirlenmesi ve haritalanması.” *Türkiye Tarımsal Araştırmalar Dergisi*, 2 (1), 28-39.
- Gülensoy, Tuncer (1979). “Türk fonetik transkripsiyonu üzerine.” *Türkoloji Dergisi*, 8 (1), 169-190.
- Gülsevin, Gürer (2017). “XVII. yüzyıl Rumeli Çıtak ağızının günümüz Türkiye ağızlarındaki görünümü.” *Journal of Turkish Studies*, (12), 675-692.
- Kaderli, Zehra (2010). “Deliorman Türk sözel kültüründe adam odaları ve oda geleneği.” *Türkbilig Dergisi*, (20), 107- 126.
- Kanar, E., Orhan Dengiz (2015). “Madendere Havzası Topraklarında Arazi Kullanım/Arazi Örtüsü ile Bazı Erozyon Duyarlılık İndeksleri Arasındaki İlişkinin Belirlenmesi”. *Türkiye Tarımsal Araştırmalar Dergisi*, 2 (1), 15-27.
- Kocacık, Faruk (1980). “Balkanlar’dan Anadolu’ya yönelik göçler (1878-1890).” *Osmanlı Araştırmaları*, (1), 137-190.
- Kodaman, B., Nedim İpek (2000). “Balkanlar, Girit ve Kafkaslardan Anadolu’ya yönelik göçler ve göçmen iskan birimlerinin kuruluşu (1878 - 1912)”. *ERDEM İnsan ve Toplum Bilimleri Dergisi*, 12 (35), 377 – 417.
- Koyuncu, Aşkın (2014). “Tuna vilâyeti’nde nüfus ve demografi (1864-1877).” *Turkish Studies*, 9 (4), 675-737.
- Menekşe, Metin (2013). “Berlin Konferansı sonrasında Osmanlı-İngiliz ilişkilerinde Kıbrıs meselesi (1878-1923).” *Motif Akademi Halkbilimi Dergisi*, 6 (12), 309-325.

Ocaklı, Nuray (2015). "Changing Immigrant Profile and Settlement Patterns in the Nigbolu Sandjak." *Bilig*, (74), 151-174.

Paşaoğlu, D. Derin (2013). "Muhacir komisyonu maruzatına göre (1877-78) 93 harbi sonrası muhacir iskânı." *History Studies-International Journal Of History*, 5 (2), 347-386.

Urhan, V. Cemil (2016). "Ayastefanos ve Berlin antlaşmaları sürecinde Karadağ'ın bağımsızlığını kazanması." *Avrasya Etüdleri*, 50 (2), 235-258.

Tezler

Ahmetaj, Muhamed (2011). Berlin Kongresi ve Sonuçlarının Osmanlı Devleti ve Arnavutlar Üzerindeki Etkileri. Yüksek lisans tezi, Uludağ Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Bursa.

Çiçekliyurt, Gökhan (2013). Nayden Gerov'un Hayatı Edebi Yaratıcılığı ve "Stoyan ve Rada" Poemasında Aşk Motifi. Yüksek lisans tezi, Ankara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara.

Ertek, Müberra Seydi (2012). Ağız Araştırmalarında Transkripsiyon. Yüksek lisans tezi, Hacettepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara.

Kaçmaz, Muhammet (2010). Sapanca Gölü Havzası'nda Arazi Kullanımı ve Mekansal Değişim. Doktora tezi, İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.

Murtaza, D. Metin (2016). Razgrad İli Kubrat İlçesi Alevi-Bektaşî Köyleri Ağız. Yüksek lisans tezi, Trakya Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Edirne.

Mor, Ahmet (2008). Karakoçan İlçesi'nin Coğrafi Etüdü. Doktora tezi, Fırat Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Elazığ.

Sempozyum

Çınar, Hüseyin (2017). "Çubuk ve Kızılcahamam'da Yıldırım/Çıtak Yerleşmeleri". (Ed.) Fatih Erkoçoğlu vd. Bütün Yönleriyle Çubuk ve Çevresi Uluslararası Sempozyumu-II. Ankara: Çubuk Belediyesi Yayınları: 25- 52.

Ercilasun, Ahmet B. (1999). "Ağız Araştırmalarında Kullanılacak Transkripsiyon İşaretleri". (Ed.) Tdk Ağız Araştırmaları Bilim ve Uygulama Kolu. Ağız Araştırmaları Bilgi Şöleni. Ankara: Türk Dil Kurumu Yayınevi, 43-49.

Pekacar, Çetin; Figen Dilek (2009). “Uluslararası Fonetik Alfabe ve Türkiye’de Ağız Araştırmaları”. (Ed.) Âdem Terzi; Abdullah Durkun. Türkiye Türkçesi Ağız Araştırmaları Çalıştayı. Ankara: Türk Dil Kurumu Yayınları: 575-589.

Tsursumia, Zaza (2018). “1877-1878 Osmanlı-Rus Savaşı ve Abhazya.” (Ed.) Fatih M. Sancaktar vd. 1877-1878 Osmanlı-Rus Savaşı (93 Harbi) - Vatan Neresi?-Uluslararası Sempozyumu. İstanbul: Şen Yıldız Yayıncılık: 424-432.

Yılmaz, Mehmet (2014). “Tanzimat’tan Cumhuriyet’e Sarayönü Havalisinde Nüfus Hareketleri”. (Ed.) Hasan Bahar. Tarih, Kültür, Sanat, Turizm ve Tarım Açısından Uluslararası Sarayönü Sempozyumu. Konya: Türkiyat Araştırmaları Enstitüsü Yayınları, 621-655.

Rapor

Kocaeli İli Çevre ve Şehircilik İl Müdürlüğü (2014). Kocaeli İli 2013 Yılı Çevre Durum Raporu. Kocaeli: Kocaeli Valiliği.

Kocaeli İl Tarım ve Orman Müdürlüğü, (2018). İl Tarım ve Orman Müdürlüğü 2018 Yılı Faaliyet Raporu. Kocaeli: Kocaeli Valiliği.

3. Elektronik Kaynaklar

Avluburun Köyü Haritası, (2021). <https://www.haritatr.com/avluburun-koyu-haritasi-m6d01/> / 01.03.2021.

Avluburun Ortaokulu, (2021). http://avluburunortaokulu.meb.k12.tr/41/13/709609/okulumuz_hakkinda.html/ / 07.03.2021.

İnsani ve Sosyal Araştırmalar Merkezi. (2021). https://insamer.com/tr/bulgaristan_926.htm / 14.03.2021.

İzmit Ziraat Odası, (2021). [http://www.izmitziraatodasi.com/tarim.html /](http://www.izmitziraatodasi.com/tarim.html/) / 02.03.2021.

Kartepe Belediyesi (2021). <https://www.kocaeli.bel.tr/tr/main/pages/kartepe/227> / 28.02.2021.

Kınel, Machiel (1994). TDV İslâm Ansiklopedisi [Elektronik Sürüm]. İstanbul: Türkiye Diyanet Vakfı. [https://islamansiklopedisi.org.tr/deliorman /](https://islamansiklopedisi.org.tr/deliorman/) / 14.03.2021.

Pomak Ajans. (2021). http://pomak-pomaklar.blogspot.com/p/blog-page_5724.html / 14.03.2021.

- Town Razgrad. (2021). <http://www.guidebulgaria.com/nc/razgrad/razgrad/razgrad /19.03.2021>.
- Türkiye Cumhuriyeti Ticaret Bakanlığı. (2021). <https://ticaret.gov.tr/yurtdisi-teskilati/avrupa/bulgaristan/genel-bilgiler / 14.03.2021>.
- Türkiye İstatistik Kurumu [TÜİK], (2021). <https://biruni.tuik.gov.tr/nufusapp/idari.zul / 20.03.2021>.
- Türkiye İstatistik Kurumu [TÜİK], (2021). <https://biruni.tuik.gov.tr/medas/?kn=95&local=tr / 20.03.2021>.
- Türk Dil Kurumu [TDK], (2021). Derleme Sözlüğü <https://sozluk.gov.tr/ 2020-2021>.
- Türk Dil Kurumu [TDK], (2021). Coğrafya Terimleri Sözlüğü, <https://sozluk.gov.tr/ 24.05.2021>.
- Türk Dil Kurumu [TDK], (2021). Eren Türk Dilinin Etimolojik Sözlüğü, <https://sozluk.gov.tr/ 24.05.2021>.
- Türk Dil Kurumu [TDK], (2021). Tarama Sözlüğü <https://sozluk.gov.tr/ 2020-2021>.

4. Ekler

Ek: 11 Gökhan Karataş

Ek: 21 Emre Temiz

Ek: 22 Sema Nur Sevim

Ek: 23 Sadi Sadıç

Ek: 29 Ebru Eziç

Ek: 34 Fahri Sadıç

EKLER

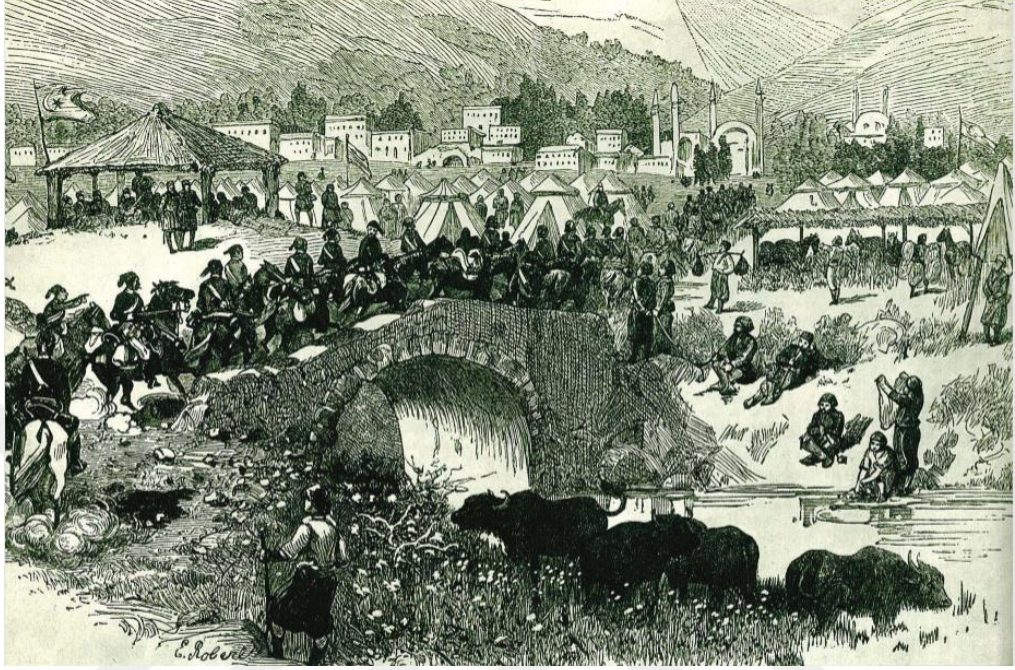
Ek:1 Nayden Gerov

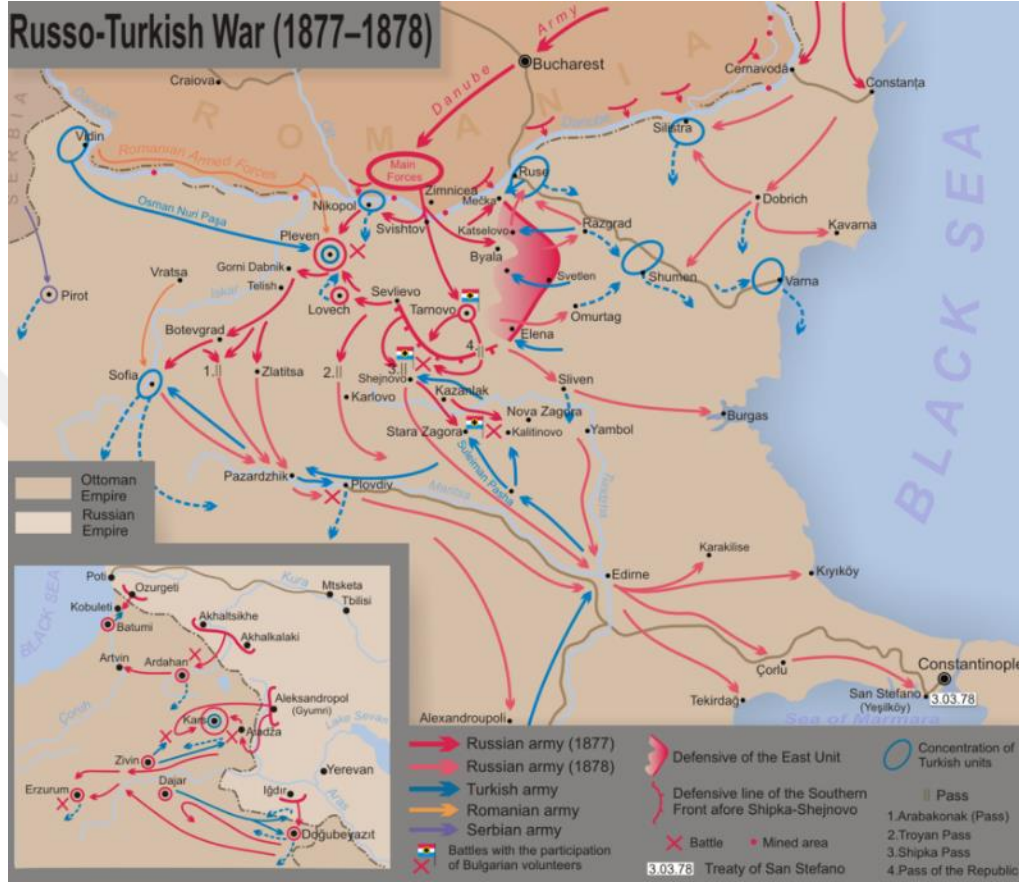
Ek:2 1877-1878 Osmanlı- Rus Savaşı Cephe Haritası

Ek:3 Bulgaristan Deliorman Bölgesi Haritası

Ek:4 1877-1878 Osmanlı-Rus Savaşı'nda, Deliorman Şumnu Şehri'nde Türk başkumandanı General Abdülkerim Nadir Paşa'nın Karargâhı

Ek:5 1877-1878 Osmanlı-Rus Savaşı Tuna Cephesi'nde Savaşın İlerleyişi

Ek:6 1877-1878 Osmanlı-Rus Savaşı'nda Plevne Savunması Sonrası Osman Paşa

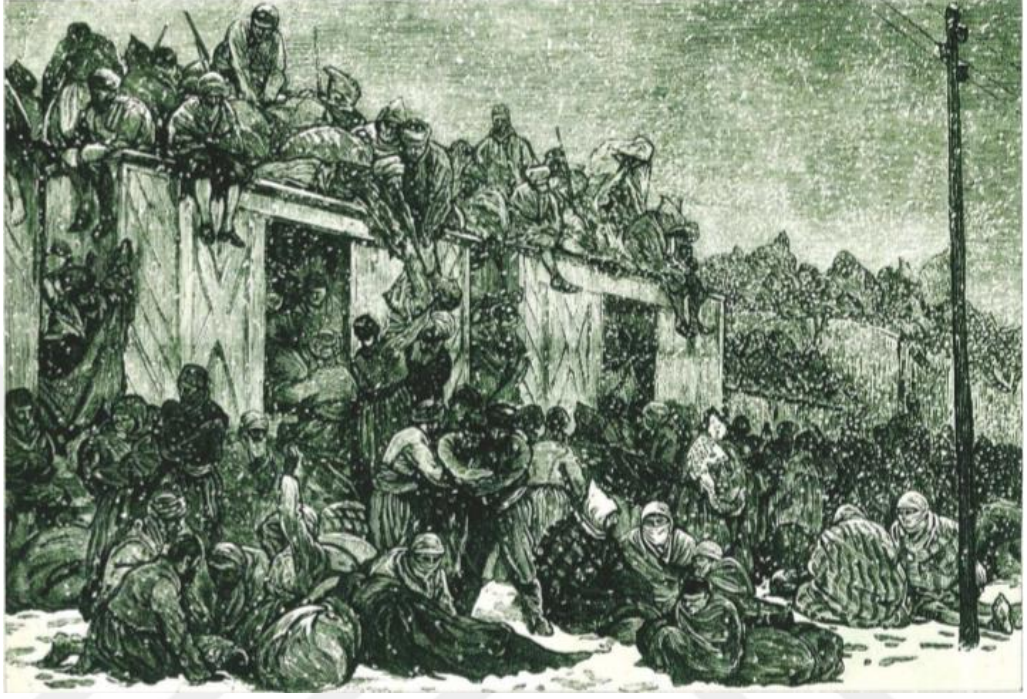
Ek:7 2 Eylül Gecesi Türk Askerlerinin Razgrad Şehri'ni Boşaltmaları

Ek:8 Ayetefanos Antlaşması ve Berlin Antlaşması Sonuçlarının Karşılaştırmalı Haritası

Ek:9 Balkanlardan gelen Türk göçmenlerinin Kayıklarla Üsküdar'a geçişleri

Ek:10 Savaştan Kaçan Türklerin Trenle İstanbul'a Gelişleri

Ek:11 1920'ler de Deliorman Razgrad Güz Panayırı ve Yağlı Güreşleri

Ek:12 Ağulluk Gülü

BURUN KELİMESİNİN GEÇTİĞİ YERLER TABLOSU	
Adıyaman-Besni	BURUNÇAYIR KÖYÜ
Adıyaman-Gölbaşı	KARABURUN KÖYÜ
Afyonkarahisar-Dinar	BURUNKAYA KÖYÜ
Afyonkarahisar-Emirdağ	BURUNARKAÇ KÖYÜ
Ağrı-Diyadin	KUŞBURNU KÖYÜ
Ağrı-Doğubayazıt	KARABURUN KÖYÜ
Ağrı-Tutak	BURNUBULAK KÖYÜ
Bayburt-Merkez	TAŞBURUN KÖYÜ
Bingöl-Merkez	KUŞBURNU KÖYÜ
Bitlis-Ahlat	DİLBURNU KÖYÜ
Bitlis-Mutki	BOZBURUN KÖYÜ
Çanakkale-Bayramiç	KOŞUBURNUTÜRKMENLERİ KÖYÜ
Çanakkale-Çan	AHLATLIBURUN KÖYÜ
Çanakkale-Ezine	KUMBURUN KÖYÜ
Çorum-İskilip	KARABURUN KÖYÜ
Çorum-Merkez	BURUN KÖYÜ
Çorum-Merkez	TOZLUBURUN KÖYÜ
Giresun-Bulancak	BURUNUCU KÖYÜ
Giresun-Espiye	GÜLBURNU KÖYÜ
Giresun-Görele	KARABURUN KÖYÜ
Giresun-Görele	BURUNUCU KÖYÜ

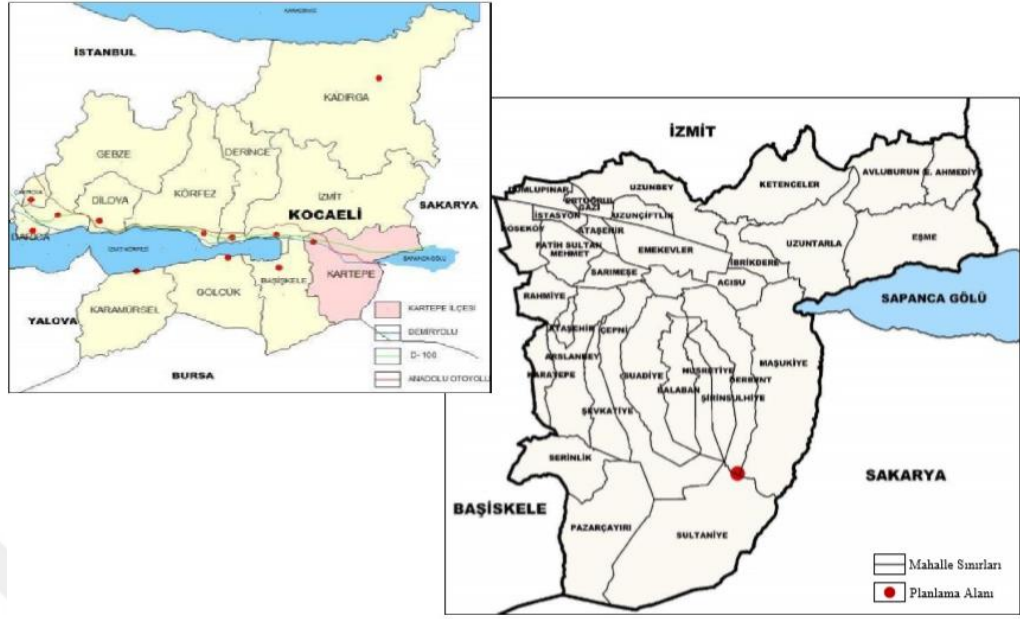
Ek:13 Burun Kelimesinin Geçtiği Yerler Tablosu

İğdır-Karakoyunlu	TAŞBURUN KÖYÜ
Karabük-Merkez	BURUNSUZ KÖYÜ
Karaman-Ayrancı	HÜYÜKBURUN KÖYÜ
Karaman-Merkez	BURUNOBA KÖYÜ
Kırşehir-Akpınar	ÇALIBURNU KÖYÜ
Kırşehir-Merkez	TOSUNBURNU KÖYÜ
Kütahya-Merkez	FİNCANBURNU KÖYÜ
Siirt-Eruh	GÜLBURNU KÖYÜ
Sivas-Şarkışla	BURNUKARA KÖYÜ
Tokat-Reşadiye	GÜLBURNU KÖYÜ
BELEDİYELER	
Afyonkarahisar-Bolvadin	ÖZBURUN BEL.
İstanbul-Zeytinburnu	ZEYTİNBURNU BEL.
İzmir-Karaburun	KARABURUN BEL.
MAHALLELER	
Adana-Yumurtalık	KESMEBURUN MAH.
Adıyaman-Çelikhan	BALIKBURUN MAH.
Ankara-Bala	HANBURUN MAH.
Antalya-Serik	KAYABURNU MAH.
Aydın-Buharkent	KAYABURNU MAH.
Balıkesir-Altıeylül	DEDEBURNU MAH.
Balıkesir-Ayvalık	ODABURNU MAH.

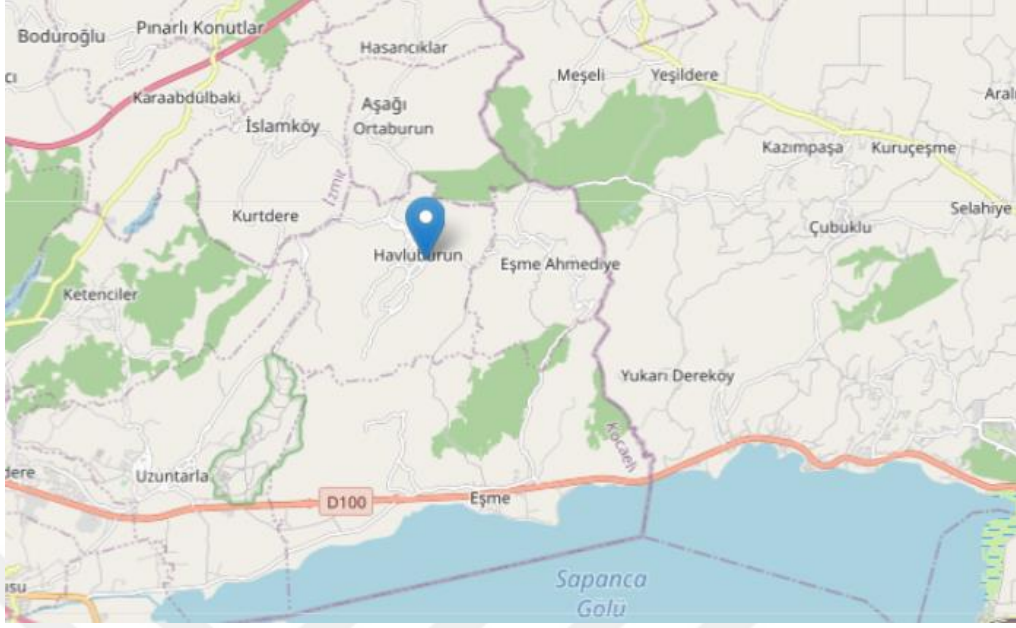
Ek:13 Devam Burun Kelimesinin Geçtiği Yerler Tablosu

Bursa-Büyükorhan	BURUNCA MAH.
Denizli-Merkezefendi	BOZBURUN MAH.
Diyarbakır-Sur	KUŞBURNU MAH.
Erzurum-Aşkale	BOZBURUN MAH.
Erzurum-Narman	TAŞBURUN MAH.
Eskişehir-Beylikova	UZUNBURUN MAH.
Gaziantep-İslahiye	BURUNSUZLAR MAH.
Gaziantep-İslahiye	YELLİBURUN MAH.
Gaziantep-Nurdağı	SAYBURUN MAH.
Gaziantep-Oğuzeli	KARABURUN MAH.
İstanbul-Arnavutköy	KARABURUN MAH.
Kocaeli- İzmit	ORTABURUN MAH.
Kocaeli – Kartepe	HAVLUBURUN MAH.

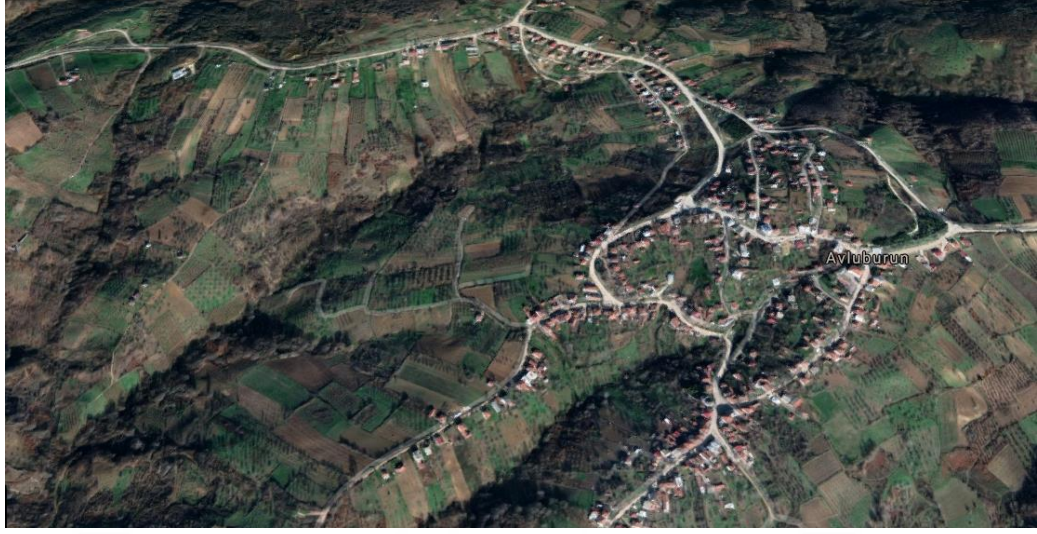
Ek:13 Devam Burun Kelimesinin Geçtiği Yerler Tablosu

Ek:14 Kartepe İlçesi'nin Kocaeli'deki Konumu, İdari Yapısı ve Sınır Haritası

Ek:15 Avluburun Köyü Sınır Haritası

Ek:16 Avluburun Köyü Haritası

Ek:17 Avluburun K y  Manzarası

Ek:18 Avluburun'un Ky İlk emesi

Ek:19 Avluburun Köyü Mezarlığı

Ek:20 Avluburun Köyü Gönüllü İtfaiye Birliği

EK:21 Avluburun Köyü'nde Yaz Mevsimi

Ek:22 Ayluburun Köyü'nde Kış Mevsimi

Ek:23 Ayluburun Köyü İlkokulu ve Ortaokulu

Ek:24 Avluburun Köyü'nde Pazaryeri

Ek:25 Avluburun'da Arka Bahçeler

Ek:26 Avluburun K y 'nde  eyizlik Yorgan Dikimi

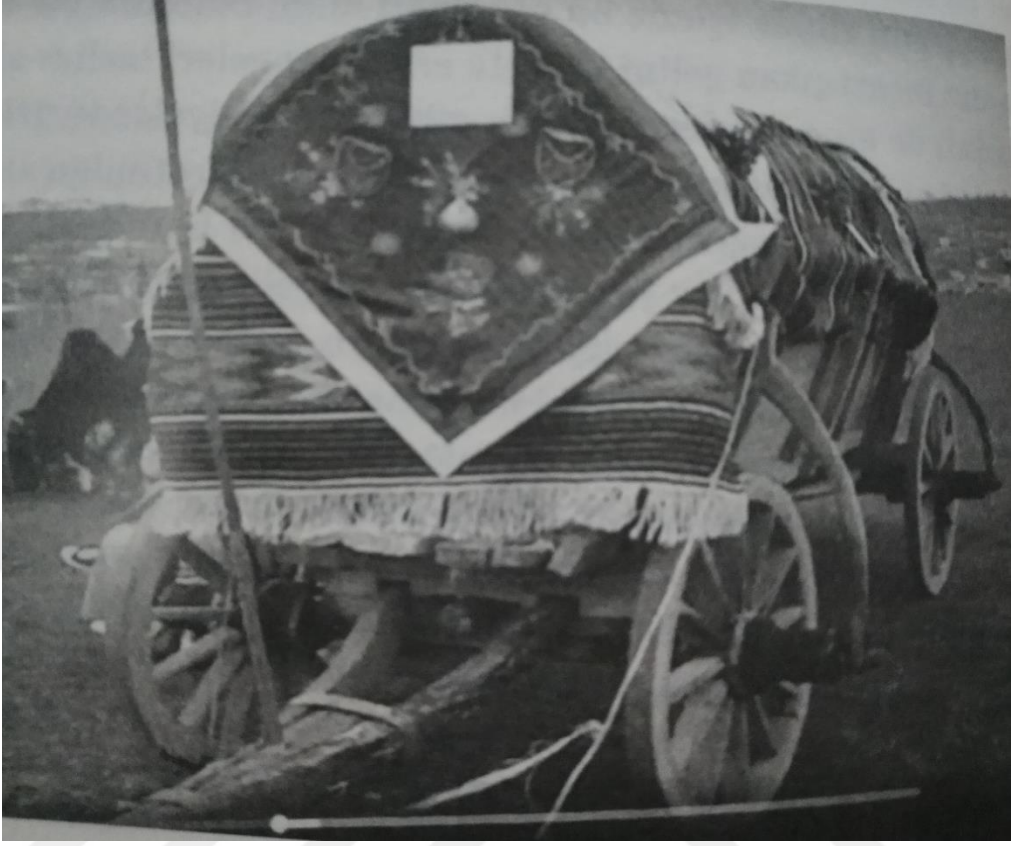
Ek:27 Hasan Arslançan ve Meyve Sepetleri

Ek:28 Ayluburun Geleneksel Mevlit Okutması

Ek:29 Sayacı Geleneği

Ek:30 Eski Muhacir Gelin Arabası Örneği

Ek:31 Avluburun Köyü'nde Gelin Kınası

Ek:32 Avluburun K y 'nde S nnet D g n 

Ek:33 Avluburun Köyü Kadınlarının Dış Kıyafeti “Ferece” Eski ve Yeni Dönem

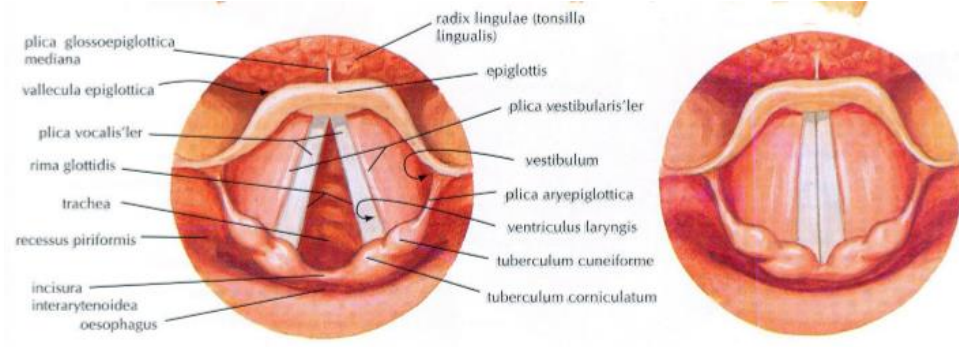

Ek:34 Muhacir Ekmeği

Ek:35 Poy Otu ve Cıbrısa Otu Örnekleri

Ek:36 Ses Oluşumunda Ses Telleri Açık(Hava Akışı), Kapalı(Ses Çıkışı)

ÖZGEÇMİŞ

KİŞİSEL BİLGİLER

Ad Soyad :Büşra BALBAY

EĞİTİM BİLGİLERİ

Yüksek Lisans : Yeni Türk Dili, Kocaeli Üniversitesi 2018 - ...
Lisans : Türk Dili ve Edebiyatı, Anadolu Üniversitesi (örgün) 2013 - 2017
Lise : Şüseal Anadolu Lisesi 2009 - 2013

İŞ DENEYİMİ

Ahi Evran Anadolu Meslek Lisesi / Eskişehir 07/2013 - 09/2013
Formasyon Sertifika Eğitimi Kapsamında Stajyer Öğretmen

TEZ & PROJELER

Yüksek Lisans Tezi: Kocaeli İli Avluburun Köyü Ağzı İncelemesi, Kocaeli Üniversitesi
Lisans Bitirme Tezi: Fiil Konusu Kaynak Karşılaştırması- Sakarya İli Ağzının Yazılı Kaynaktan İncelenmesi

SUNUM & KONGRELER

Ağız Çalışmalarının Tarihi Sebepleri ve Günümüz Değerlendirmesi
Kocaeli Üniversitesi ders kapsamında seminer sunumları yapılmıştır:
Bulgar Muhacirleri Üzerine Yapılan Ağız Çalışmaları

MAKALELER

Balbay, Büşra (2020). "Avluburun Muhacir Ağzı Üzerine Kısa Bir İnceleme."
Diyalektolog Ulusal Sosyal Bilimler Dergisi, (25), 29-44

ÖDÜLLER & BURSLAR

Onur Öğrencisi Türk Dili ve Edebiyatı, Anadolu Üni. 2016-2017
Güz Dönemi Yüksek Onur Belgesi, Anadolu Üni. 2016-2017
Bahar Dönemi Onur Belgesi, Anadolu Üni. 2015-2016

Güz Dönemi Onur Belgesi, Anadolu Üni. 2015-2016
Ağız Araştırmaları Tez Kapsamında Yüksek Lisans Bursu, TDK 2019- 2020

KURS / SERTİFİKA BİLGİLERİ

Pedagojik Formasyon Programı, Anadolu Üni. 2016-2017
İşaret Dili, Nafiye-Hüseyin Küçüköğlü Halk Eğitim Merkezi ve Akşam Sanat Okulu
2017
B1.1 seviyesi İngilizce Kursu, My English Language School 2015-2016

YABANCI DİL BİLGİSİ

İngilizce Okuma: Çok iyi, Yazma: Çok iyi, Konuşma: Orta